

Holy Bible

Aionian Edition®

Український Новий Заповіт
Ukrainian Kulish New Testament

AionianBible.org

Перша в світі Біблія перекладається зворотним шляхом
100% безкоштовне копіювання та друк
також відомий як “ Фіолетова Біблія ”

Holy Bible Aionian Edition ®
Український Новий Заповіт
Ukrainian Kulish New Testament

Creative Commons Attribution-No Derivatives 4.0, 2018-2021
Text source: Crosswire.org
Source copyright: Public Domain
Panteleimon Kulish, 1871

Formatted by Speedata Publisher version 4.3.16 on 4/25/2021
100% Free to Copy and Print
<http://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc
<http://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern public domain translation in every language
Report content and format concerns to Nainoia Inc
Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Передмова

Український at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a lexicon. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates ten additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of *eternal punishment*. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the afterlife destinies of mankind and fallen angels.

This *un-translation* helps us to see these ten underlying words in context. The original translation is unaltered and a note is added to 63 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org and with the Android App. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

Зміст

НОВИЙ ЗАВІТ

Від Матвія	11
Від Марка	27
Від Луки	37
Від Івана	54
Дії	67
До римлян	84
1 до коринтян	91
2 до коринтян	98
До галатів	103
До ефесян	106
До філіп'ян	109
До колоссян	111
1 до солунян	113
2 до солунян	115
1 Тимофею	116
2 Тимофею	118
До Тита	120
До Філімона	121
До євреїв	122
Якова	127
1 Петра	129
2 Петра	131
1 Івана	133
2 Івана	135
3 Івана	136
Юда	137
Об'явлення	138

Додаток

Керівництво для Читачів

Глосарій

Карти

Ілюстрації, Doré

НОВИЙ ЗАВІТ

Ісус же рече: Отче, відпусти їм; не знають бо, що роблять.

Від Луки 23:34

Від Матвія

1 Книга родоводу Ісуса Христа, сина Давидового, сина Авраамового. 2 Авраам породив Ісаака; а Ісаак породив Якова; а Яков породив Йому та братів його; 3 з Йоа породив Фареса та Зару від Тамари; а Фарес породив Єсрома; а Єсром породив Арама; 4 а Арам породив Аминадава; а Аминадав породив Насона; а Насон погодив Салмона; 5 а Салмон породив Вооза від Рахави; а Вооз породив Овіда від Рути; а Овид породив Єссея; 6 а Єссея породив Давида царя; а Давид цар породив Соломона від Урієвої; 7 а Соломон породив Ровоама; а Ровоам породив Авію; а Авія породив Асу; 8 а Аса породив Йосафата; а Йосафат породив Йорама; а Йорам породив Озію; 9 а Озія породив Йоатама; а Йоатам породив Ахаза; а Ахаз породив Єзекію; 10 а Єзекія породив Манассію, а Манассія породив Амона; а Амон породив Йосію; 11 а Йосія породив Єхонію та братів його, під час переселення у Вавилон; 12 а після того, як переселено їх у Вавилон, Єхонія породив Салатіїла, а Салатіїл породив Зоровавеля; 13 а Зоровавель породив Авіюда; а Авіюд породив Єлікима; а бліжким породив Азор; 14 а Азор породив Садока; а Садок породив Ахіма; а Ахім породив Єлюду; 15 а Єлюд породив Єліазара; а Єліазар породив Маттана; а Маттан породив Якова; 16 а Яков породив Йосифа, чоловіка Маріїного, що від неї родивсь Ісус, на прізвище Христос. 17 То всіх родів од Авраама до Давида чотирнайцять родів; а від Давида до переселення у Вавилон чотирнайцять родів; і від переселення у Вавилон до Христа чотирнайцять родів. 18 Різдво ж Ісуса Христа сталося так. Скорі Його матір Марію заручено Йосифові, перш ніж вони зійшлися, постережено, що вона мала в утробі від святого Духа. 19 Йосиф же, чоловік її, будучи праведний, і не хотячи ославити її, хотів був по той відпустити її. 20 Та як він про се думав, аж ось явивсь Йому вві сні ангел Господень, глаголючи: Йосифе, сину Давидів, не бій ся взяти до себе Марію, жінку твою; бо що в ній зачалось, те від святого Духа. 21 І вродить вона сина, і даси Йому ім'я Ісус; бо він спасе людей своїх од гріхів їх. 22 Усе ж се сталося, що спровадилося, що промовив Господь через пророка, глаголючи: 23 Ось діва матиме в утробі, і вродить сина, і дадуть Йому ім'я Емануїл, що перекладом є: З нами Бог. 24 Прокинувшись тоді Йосиф од сна, зробив так, як ангел Господень повелів Йому, й узяв до себе жінку свою; 25 і не знав її, аж поки вона вродила сина свого перворідня, і дав Йому ім'я Ісус.

2 Як же народивсь Ісус у Витлеемі Юдейському за царя Ірода, прийшли мудрці зі сходу в Єрусалим, 2 говорячи: Де народжений цар Жидівський? бачили бо ми зорю його на сході, й прийшли поклонитись Йому. 3 Почувши ж цар Ірод, стрівожив ся, і ввесь Єрусалим із ним. 4 І, зібрали всіх архієріїв і письменників людських, допитував ся в них, де Христу родити ся. 5 Вони ж казали Йому: В Витлеемі Юдейському, бо ось як написано в пророка: 6 І ти, Витлееме, земле Юдіна, нічим не гірша еси між князями Юдиними; бо з тебе прийде гетьман, що страшніувати ме над народом моїм Ізраїлем. 7 Закликавши тоді Ірод тайкома мудрців,

пильно в них випитував, якого часу показалась зоря. 8 І послав їх у Витлеем, і каже: Йдіть та розпитайтесь пильно про те хлопятко; а я знайдете, принесіть мені звістку, щоб і мені піти поклонитись йому. 9 Вони ж, вислухавши царя, вийшли; коли се зоря, що бачили на сході, йде поперед них, поки прийшла та й стала зверху, де було хлопятко. 10 Побачивши ж вони зорю, зраділи великою радостю. 11 І, ввійшовши в господу, знайшли хлопятко з Марією, матір'ю його, й, припавши, поклонились Йому; й, відкривши скарби свої, піднесли Йому дари: золото, ладан і миро. 12 І, бувши остережені вві сні, не вертатись до Ірода, вернулись в свою землю іншим шляхом. 13 Як же вони вийшли, ось ангел Господень являється ся Йосифові вві сні, глаголючи: Встань, візьми хлопятко й матір його, та втікай в Єгипет, і перебудь там, поки сповіщу тебе; бо Ірод шукати ме хлопятка, щоб убити його. 14 Він же, вставши, взяв хлопятко й матір його в ночі, та й пішов у Єгипет. 15 І пробував там аж до смерті Ірода, щоб спрощилось, що сказав Господь через пророка, глаголючи: Із Єгипту покликав я сина моого. 16 Бачивши тоді Ірод, що мудрці насымлялись із него, розлютував ся велико, та й послав повбивати всіх дітей у Витлеемі у всіх границях його, од двох років і менше, по тому часу, що про него він пильно довідував ся в мудрців. 17 Тоді спрощилось, що промовив Єремія пророк, глаголючи: 18 Чути в Рамі голосіннє і плач і тяжке наріканнє: Рахила плаче по дітях своїх, і не дає розважати себе, бо їх нема вже. 19 Як же вмер Ірод, ось являється ся ангел Господень уві сні Йосифу в Єгипті, 20 глаголючи: Устань, та візьми хлопятко й матір його, та йди в землю Ізраїлеву: бо ті померли, що шукали душі хлопятка. 21 І встав він, і взяв хлопятко й матір його, та й пішов у землю Ізраїлеву. 22 Та, почувши, що Архелай царюв в Юдеї замість батька свого Ірода, побоявсь іти туди; а, бувши остережений уві сні, звернув у сторони Галилейські: 23 і, прийшовши, жив у городі, що його звали Назарет, щоб спрощилось сказане в пророків: Що звати меть ся Назореем.

3 Того часу прийшов Йоан Хреститель, проповідуючи в пустині Юдейській, 2 і глаголючи: Покайтесь: наблизилось бо царство небесне. 3 Се ж бо той, про кого казав пророк Ісаїя, глаголючи: Голос покликучого в пустині: Приготовте дорогу Господню, правими робіть стежки Його. 4 Сам же Йоан мав одежу свою з верблюжого волосу, й шкуряний пояс на поясничу свой; а їдою його була сарана та дикий мед. 5 Тоді виходили до него Єрусалим, і вся Юдея, і вся околиця Йорданська, 6 і хрестилися в Йордані від него, сповідаючи гріхи свої. 7 Та, бачивши він, що багато Фарисеїв і Садукеїв приходило до хрещення Його, сказав до них: Кодло гадюче, хто остеріг вас, щоб утікали від настігаючого гніва? 8 Принесіть же овощ достойний покаяння; 9 і не думайте казати в серці своєму: В нас батько Авраам; бо я вам важу, що Бог зможе з цього каміння підняти дітей Авраамові. 10 Вже ж і сокира коло кореня дерева лежить; тим кожне дерево, що не дає доброго овощу, зрубують, та й кидають ув огонь. 11 Я оце хрещу вас водою на покаяннє; а Той, що йде за мною, потужніший від мене; недостоєн я Йому й обувя носити: Він вас хрестити ме Духом святым та огнем. 12 У руці в Него лопата, й перечистити Він тік свій,

і збере пшеницю свою в клуню, а полову спалить огнем невгласимим. 13 Приходить тоді Ісус із Галилеї на Йордан до Йоана, охреститись від него. 14 Та Йоан не допускав Його, говорячи: Мені самому треба в Тебе хреститись, а Ти прийшов до мене? 15 Відказуючи йому Ісус, рече до него: Допусти тепер, бо так годиться нам чинити всяку правду. Тоді допустив Його. 16 І охрестившись Ісус, вийшов зараз із води; й ось відчинилось Йому небо, і побачив він Духа Божого, що спустився як голуб, і злінув на Него. 17 І ось голос із неба, глаголує: Се мій Синний, що я вподобав Його.

4 Тоді повів Ісуса дух у пустиню на спокусу дияволську. 2 І постив він сорок днів і сорок ночей, потім забажав їсти. 3 І прийшовши спокусник до Него, каже: Коли ти Син Божий, звели сим камінням зробитись хлібом. 4 Він же, озвавшись, сказав: Писано: Не самим хлібом жити ме чоловік, а кожним словом, що виходить із уст Божих. 5 Тоді диявол бере Його в съвятій город, і ставить Його на церковнім крилі, 6 І каже до Него: Коли ти Син Божий, кинь ся вниз, писано бо: Що накаже про Тебе ангелам своїм, і на руках понесуть Тебе, щоб не вдаривсь часом об камінь ногою Твоєю. 7 Рече Йому Ісус: Писано знов: Не спокушай Господа Бога твого, 8 Знов бере Його диявол на гору височенну, й показує Йому всі царства на съвіті й славу їх; 9 і каже до Него: Оце все дам тобі, коли, припавши, поклониш ся мені. 10 Рече тоді Йому Ісус: Геть від мене, сатано! писано бо: Господу Богу твоєму кланяти меш ся, і Йому одному служити меш. 11 Зоставив тоді Його диявол, і ось ангели приступили й служили Йому. 12 Як же почув Ісус, що Йоана видано, то перейшов у Галилею; 13 і, покинувши Назарет, пішов і пробував у Капернаумі що при морю, у грянціах Завулона та Нефталима: 14 щоб справдилось слово Ісаї пророка, глаголючого: 15 Земля Завулон і земля Нефталим, на морському шляху, за Йорданом, Галилея поганська; 16 люде сидячі в темряві побачили съвітло велике, й тим, що сидять у країні тіні смертній, засяяло съвітло. 17 З того часу почав Ісус проповідувати й глаголати: Покайтесь, наблизилось бо царство небесне. 18 І, йдучи Ісус попри море Галилеське, побачив двох братів, Симона, званого Петром, та Андрея, брата його, що закидали невід у море; були бо рибалки. 19 І промовив до них: Ідіть за мною, то зроблю вас ловцями людськими. 20 Вони ж зараз, покинувши неводи свої, пішли слідом за Ним. 21 І, йдучи звідтіля, побачив інших двох братів, Якова Зеведієвого та Йоана, брата його, у човні з Зеведеем, батьком їх, як налагоджували неводи свої; і покликав їх. 22 Вони ж зараз, покинувши човен і батька свого, пішли слідом за Ним. 23 І ходив Ісус по всій Галилії, навчаючи по школах їх, і проповідуючи евангелію царства, та сціляючи всякий недуг і всякі болесті поміж людьми. 24 І розійшлась чутка про Него по всій Сирії; й приводжено до Него всіх недужніх, що боліли всякими болещами та муками, й біснуватих, і місячників, і розслаблених; і сціляв їх. 25 І йшло за Ним пребагато народу з Галилеї, й з Десятиграду, й з Єрусалиму, й з Йudeї, й зза Йордану.

5 Побачивши ж народ, зійшов на гору, і, як сів, приступили до Него ученики Його; 2 і відкрив Він уста свої, і навчав їх, глаголує: з Блаженні вбогі духом, бо їх царство небесне.

4 Блаженні сумні, бо такі втішать ся. 5 Блаженні тихі, бо такі осягнуть землю. 6 Блаженні голодні й жадні правди, бо такі насичять ся. 7 Блаженні милостиві, бо такі будуть помилувані. 8 Блаженні чисті серцем, бо такі побачять Бога. 9 Блаженні миротворці, бо такі синами Божими звати муть ся. 10 Блаженні, кого гонять за правду, бо їх царство небесне. 11 Блаженні ви, коли вас безчестити муть, та гонити муть, та казати муть на вас усяке лихе слово не по правді, ради мене. 12 Радуйтесь і веселітесь: бо велика нагорода ваша на небі; та бо гонили їх пророків, що бували перше вас. 13 Ви сіль землі; коли ж сіль звітре, то чим солити? Ні-на-що не годить ся тоді вона, тільки щоб викинути геть і щоб топтали її люде. 14 Ви съвітло съвіту. Не може город сковати ся, стоячи на горі; 15 і, засвітивши съвітку, не став лято під посудину, а на съвітчику то й съвітить вона всім, хто в хаті. 16 так нехай сяє съвітло ваше перед людьми, щоб вони бачили ваші добрі діла, й прославляли Отця вашого, що на небі. 17 Не думайте, що я прийшов знівечити закон або пророків; не прийшов я знівечити, а сповнити. 18 Істинно бо глаголю вам: Доки перейде небо й земля, одна йота, або одна титла не перейде з закону, аж поки все станеть ся. 19 Тим, хто поламе одну найменшу з сих заповідей і навчить так людей, той звати меть ся найменшим у царстві небесному; а хто сповнить і навчить, той звати меть ся великим у царстві небесному. 20 Глаголю бо вам: Що коли ваша правда не переважить письменників та Фарисеїв, то не ввійдете в царство небесне. 21 Чували ви, що сказано старосвіцьким: Не вбий, а хто вбє, на того буде суд. 22 Я ж вам глаголю: Хто сердит ся на брата свого без причини, на того буде суд; а хто скаже на брата свого: Рака [Безчесний], на того буде громадський суд; хто ж скаже: дурню, на того буде огонь пекельний. (Geenna g1067) 23 Тим, коли принесеш дар свій до жертвін, ѹзгадаєш там, що твій брат має що проти тебе; 24 зостав свій дар перед жертвінєю, і йди геть, помирись перш із братом твоїм, а тоді приди й подай дар твій. 25 Мирись із твоїм противником хутко, доки ти ще в дорозі з ним, щоб не віддав тебе противник судді, а суддя не віддав тебе осавулі (слузі), і не вкинуто тебе в темницю. 26 Істинно глаголю тобі: Не вийдеш звідтіля, доки не віддаси й останнього шеляга. 27 Чували ви, що сказано старосвіцьким: Не чини перелюбу. 28 Я ж вам глаголю: Хто спогляне на жінку жадібним оком, той уже вчинив перелюб із нею в серці своїм. 29 Коли ж око твое праве блазнить тебе, вири його, і кинь од себе; бо більша користь тобі, щоб один із членів твоїх згинув, а не все тіло твое вкинуто в пекло. (Geenna g1067) 30 І коли права рука твоя блазнить тебе відотни її, і кинь од себе; більша бо користь тобі, щоб один із членів твоїх згинув, а не все тіло твое вкинуто в пекло. (Geenna g1067) 31 Сказано ж: Що хто розводить ся з жінкою своєю, нехай даст їй розвідний лист. 32 Я ж вам глаголю: Що хто розведеть ся з жінкою своєю, хиба що за перелюб, доводить її до перелюбу; їх оженить ся з розвідкою, чинить перелюб. 33 Знову чували, що сказано старосвіцьким: Не кленись криво, а сповній перед Господом обітниці твої. 34 Я ж вам глаголю: Не кляніть ся зовсім: ні небом, бо воно престол Божий; 35 ні землею, бо вона підніжок ніг Його; ні Єрусалимом, бо се город великого царя; 36 ні головою твоєю не клянись, бо не зможеш зробити ні одного волоса білим або чорним. 37

Слово ж ваше нехай буде: так, так; ні, ні; бо що більш над се, те від лихого. 38 Чували ви, що сказано: Око за око, й зуб за зуб. 39 Я ж вам глаголю: Не противтесь лихому, а хто вдарить тебе у праву щоку твою, повернись до него й другою. 40 І хто схоче судитись із тобою і зняти з тебе свиту, віддай йому й жупанок. 41 І хто силувати ме тебе йти мілю, йди з ним дві. 42 Дай, хто в тебе просить, і хто хоче в тебе позичити, не одвертайсь од него. 43 Чували ви, що сказано: Люби біжнього твого, й ненавидь ворога твого. 44 Я ж вам глаголю: Любіть ворогів ваших, благословляйте, хто клене вас, робить добро, хто ненавидить вас, і моліть ся за тих, що обижають вас і гонять вас; 45 щоб вам бути синами Отця вашого, що на небі; Він бо велить сонцю своему сходити над лихими й над добрими, й посилає дощ на праведних і неправедних. 46 Бо коли ви любите тих, що люблять вас, то за що вам нагорода? хиба й митники не те саме роблять? 47 І коли витаєте тільки братів ваших, то що надто робите? хиба й митники не так роблять? 48 Оце ж бувайте звершенні, як Отець ваш, що на небі, звершений.

6 Остерегайтесь подавати милостиню вашу перед людьми, щоб вони бачили; а то не мати мете ніякої нагороди від Отця вашого, що на небі. 2 Тим, коли подаєш милостиню, то не труби в трубу перед собою, як роблять лицеміри по школах та по улицих, щоб здобути слави в людей. Істинно глаголю вам: Мають вони нагороду собі. 3 Ти ж, як подаєш милостиню, то нехай ліва рука твоя не знає, що робить права: 4 щоб твоя милостиня була потайна; а Отець твій, що бачить потайне, віддасть тобі прилюдно. 5 І коли молишся, не будь таким, як лицеміри; бо вони люблять молитись, стоячи в школах та по росхідних улицих, щоб їх бачили люди. Істинно глаголю вам: Мають вони нагороду собі. 6 Ти ж, коли молишся, увійди в хатину твою та, зчинивши двері, помолись Отцю твоєму потай; а Отець твій, що бачить потайне, віддасть тобі прилюдно. 7 Як же молитесь, то не говоріть багато, як погане: бо вони думають, що за довгі молитви будуть вислухані. 8 Не припоблійте ся ж до них; бо Отець ваш знає, чого вам треба, перш ніж просите в Него. 9 Тим же то моліть ся ось як: Отче наш, що на небі! Нехай святитися ім'я твое. 10 Нехай прийде царство твое. Нехай буде воля твоя, як на небі, так і на землі. 11 Хліб наш щоденний дай нам сьогодні. 12 І прости нам довги наши, як і ми прощаємо довжникам нашим. 13 І не введи нас у спокусу, а ізбави нас од лукавого. Бо твое єсть царство й сила, й слава по вікі. Амінь. 14 Бо коли прощати мете людям провини іх, то й Отець ваш небесний прощати ме Вам. 15 Як же не прощати мете людям провин іх, то й Отець ваш небесний не прощати буде провин ваших. 16 Коли ж постите, нехай не буде в вас, як у лицемірів, сумного виду: зміняють бо лиця свої, щоб здаватись людям постниками. Істинно глаголю вам: Що мають вони нагороду собі. 17 Ти ж, коли постиш, намости голову твою, і вмий лице твое; 18 щоб не здавав ся людям постником, а Отцеві твоєму, що потай; а Отець твій, що бачить потайне, віддасть тобі прилюдно. 19 Не збирайте собі скарбів на землі, де міль і ржа єсть, і де злодії підкопують ся і крадуть. 20 Збирайте ж собі скарби на небі, де ні міль, ні ржа не єсть, і де злодії не підкопують ся й не крадуть. 21 Бо де скарб ваш, там буде й серце ваше. 22

Світло тілу око; тим, коли око в тебе ясне, то й все тіло твое буде съвітле. 23 Коли ж у тебе око лихе, то й все тіло твое буде темне. Тим, коли съвітло, що в тобі, буде темрява, то яка велика се темрява! 24 Ніхто не може служити двом панам, бо, або одного ненавидіти ме, а другого любити ме; або до одного прихилити ся, а другим гордувати ме. Не можете Богу служити й мамоні. 25 Тим глаголю вам: Не журітсья життєм вашим, що вам їсти або пити; ані тілом вашим, чим зодягти ся. Чи душа же не більше їхі, а тіло одежі? 26 Споглянте на птаство небесне, що не сіють і не жнуть, ані збирають у клуню; от же Отець важ небесний годує їх. А ви хиба не луччі від них? 27 Хто з вас, журячись, може прибавити собі зросту хоч на один локіть? 28 І одежею чого вам журитись? Придивітесь до польових лілій як вони ростуть; не працюють, ні прядуть; 29 глаголю ж вам: Що й Соломон у всій славі своїй не одягавсь так як одна з них. 30 Коли ж Бог так з'одягав польове зілле, що сьогодні воно є, а завтра вкинуть його в піч, то чи не більше ж з'одягати ме вас, маловірні? 31 Тим же то не журітсья, какужчи: Що їсти мем? або: Що пити мем? або: Чим зодягнемось? 32 Про все таке побивають ся погане; бо Отець ваш небесний знає, що вам усього того треба. 33 А шукайте перш царства Божого та правди Його; се ж усе додасть ся вам. 34 Оце ж не журітсья про завтра; бо завтра журити меть ся само про своє. Доволі в кожного дня лиха свого.

7 Не судіть, щоб вас не суджено. 2 Бо яким судом судите, влас судити муть; і якою мірою міряєте, вам одміряєтися. 3 Чого ж дивишся на порошину в оці брата твого, у своєму ж оці поліна не чуєш? 4 Або, як скажеш братові твоєму: Дай я виїмую порошину тобі з ока, а он у тебе самого поліно в оці? 5 Лицеміре, перш виймі в себе самого з ока ломаку; тоді добрі бачити меш, як вийняті братові твоєму з ока порошини. 6 Не давайте съвятого собакам, і не кидайте ваших перед свинями, щоб не потопали іх ногами своїми й, обернувшись, не порвали вас. 7 Просіть, то й дастя ся вам; шукайте, то й знайдете; стукайте, то й відчинить ся вам: 8 кожен бо, хто просить, одержує і хто шукає, знаходить; і хто стукає, тому відчиняють. 9 Або, чи в між вами така людина, що в ней син попросить хліба, а вона подала б йому каменя? 10 або коли попросить риби, а вона подала б йому гадюку? 11 Коли ж ви, бувши лихими, умієте давати добре дари дітям вашим, то чи не більше ж давати ме все добре Отець ваш, що на небі, тим, хто просить у Него? 12 Оце ж, усе, що бажаєте, щоб робили вам люде, так і ви робить їм; се бо есть закон і пророки. 13 Увіходьте вузкими дверима, бо широкі ті двері й розлога та дорога, що веде до погибелі, й багацько таких, що ними входять: 14 вузкі бо ті двері, й тісна та дорога, що веде до життя, і мало таких, що їх знаходять. 15 Остерегайтесь лжепророків, що приходять до вас ув одежі овечій, а в середині вони вовки хижі. 16 Познаєте їх по овощам їх. Чи збирають виноград із тернини, або фіги з бодяків? 17 Так усяке добре дерево родить овощ добрий, а пусте дерево родить овощ лихий. 18 Не може добре дерево родити лихого овощу, ані пусте дерево родити овощу доброго. 19 Усяке дерево, що не родить доброго овощу, рубають і кидають ув огонь. 20 Оце ж по овощам їх познаєте їх. 21 Не кожен, хто говорить до

мене: Господи, Господи! увійде в царство небесне, а той, хто чинить волю Отця мого, що на небі. 22 Многі казати муть до мене того дня: Господи, Господи, чи не в твоє ж ім'я ми прокрували? Й не твоїм ім'ям біси виганяли? Й не твоїм ім'ям великі чудеса робили? 23 І промовлю тоді до них: Ніколи я вас не знав; ійдіть од мене, ви, що чините беззаконне. 24 Оттим же, всякий, хто слухав сі слова мої й чинить їх, того уподоблю я чоловікові мудрому, що вбудував свій будинок на камені; 25 і полили дощі, й надійшла повідь і забуяли вітри, й наперли на той будинок; та й не впав він; бо основано його на камені. 26 А всякий, хто слухав сі слова мої, та й не чинить їх, уподобить ся чоловікові необачному, що вбудував свій будинок на піску; 27 і полили дощі, й надійшла повідь, і забуяли вітри, й наперли на той будинок; і впав він, і велика була руйна його. 28 І сталося, як скінчив Ісус оці слова, дивувавсь народ науковою Його: 29 бо Він іх навчав, яко маючий власті, а не як письменники.

8 Як же зійшов з гори, багато народу йшло слідом за Ним. 2 Коли се приступив прокажений і вклонився Йому, кажучи: Господи, коли хочеш, то зможеш очистити мене, 3 і простяг Ісус руку, й приторкнувсь до него, й рече: Хочу, очистись. І зараз очистилась проказа його. 4 І рече до него Ісус: Гледи ж, не кажи нікому, а йди та покажись священикові, й принеси дар, який повелів Мойсей на съїдкуваннє їм. 5 А я увійшов Ісус у Капернаум, приступив до Него сотник, благаючи Його, 6 й говорячи: Господи, слуга мій лежить дома розслаблений, і тяжко мучить ся. 7 І рече до него Ісус: Я піду та сцілю його. 8 Озвав же ся сотник і сказав: Господи, не заслужив я того, щоб Ти ввійшов під мою стелю; а промов одно слово, то й одужає слуга мій. 9 Бом сам я чоловік під властю, і маю воїни під собою; і скажу самому: Йди, та й іде; а другому: Прийди, то й прийде, а слузі моєму: Роби те, та й робить. 10 Почувши се Ісус, дивував ся, і рече до тих, що ішли слідом за Ним: Істинно кажу вам: Навіть в Ізраїлі не знайшов я такої віри. 11 І кажу вам: Що многі прийдуть од сходу й заходу, та й сидуть з Авраамом, з Ісааком і з Яковом у царстві небесному, 12 а сини царства будуть повикидані у темряву надвірною: там буде плач і скриготаннє зубів. 13 І рече Ісус до сотника: Йди, і, як вірував еси, станеться тобі. І одужав слуга його тієї самої години. 14 І приступив Ісус до Петрової господи, та й побачив, що теща його лежить у пропасниці. 15 І приторкнувсь до руки її, й покинула пропасниця її, й вставши вона, послуговала їм. 16 Як же настав вечір, приведено до Него багато біснуватих; і повиганяв Він біси словом, і сцілив усіх недужих; 17 щоб справдилось, що сказав Ісаїя пророк, глаголючи: Узяв Він на себе недуги наші, й поніс болеші наші. 18 Як же побачив Ісус великий натовп кругом себе, то звелів плисти на той бік. 19 І приступивши один письменник, каже до Него: Учителю, піду слідом за Тобою, куди б Ти ні пішов. 20 Ісус же рече до него: Лисиці мають нори, й птаство небесне гнізда; Синові ж чоловічому ніде й голови прихилити. 21 Другий же ученик Його каже до Него: Господи, дозволь мені перш піти поховати батька моого. 22 Ісус ж рече до него: Йди слідом за мною; нехай мертві ховають мерці свої. 23 І, як увійшов у човен, повівходили слідом за Ним ученики Його. 24 Аж ось скопилась велика хуртовина на морі, така що філя заливалася човна; Він же

спав. 25 І, приступивши ученики Його, розбудили Його, кажучи: Господи, спаси нас: погибаємо. 26 І рече до них: Чого ви злякалисі, маловірні? Тоді встав, і погрозив вітрам та морю; і настала велика тиша. 27 Люде ж дивувались, говорячи: Хто се такий, що й вітри й море слухають Його! 28 І як переплив на той бік у Гергесинську землю, зустріло Його два біснуватих, що вийшли з гробів, вельми злощи, так що ніхто не важив ся ходити дорогою тією. 29 І ось, закричали, говорячи: Що нам і Тобі, Ісусе, Сину Божий? чи на те прийшов єси сюди, щоб нас заздалегідь мучити? 30 Оддалеки ж од них пас ся великий гурт свиней. 31 А біси благали Його, кажучи: Коли нас виженеш, то дозволь нам увійти в гурт свинячий. 32 І рече до них: Ідіть, І, вийшовши вони, увійшли в стадо свиняче - коли се увесь гурт свинячий кинувся із кручи в море, та й потонув у воді! 33 А пастухи повіткали й, прибігши в город, росказали про все й про біснуватих. 34 І ось увесь город вийшов назустріч Ісусові, а, побачивши Його благали, щоб вийшов геть із гріянць їх.

9 1 ввійшов Він у човен, та й переплив, і прийшов у свій город 2 Коли се принесено до Него розслабленого, лежачого на постелі; і бачивши Ісус віру їх, рече розслабленому: Бодрись, сину; одпускають ся тобі гріхи твої. 3 Аж тут діякі письменники кажуть собі: Сей хулить. 4 І знаючи Ісус мислі їх, рече: На що ви думаете лукаве в серцях ваших? 5 Що ж бо легше: сказати: Одпускають ся тобі гріхи, чи сказати: Устань, та й ходи? 6 От же, щоб знали ви, що Син чоловічий мав власті на землі прощати гріхи, рече до розслабленого: Устань, візьми постіль твою, та й іди до дому твого! 7 І, вставши, пішов до дому свого! 8 Народ же, бачивши се, дивував ся і прославляв Бога, що дав таку власті людям. 9 І проходячи Ісус ізвідтіля, побачив чоловіка, на ім'я Маттея, що сидів на митниці: і рече донего: Йди слідом за мною. І, вставши, дійшов слідом за Ним. 10 І сталося, як сидів Він за столом у господі, аж ось поприходило багато митників і грішників, та й посадили з Ним і з учениками його. 11 І бачивши се Фарисеї, казали ученикам Його: Як се ваш учитель єсть із митниками та грішниками? 12 Ісус же, почувши, рече до них: Дужим не треба лікаря, тільки недужим. 13 От же ійдіть та навчіть ся, що воно єсть: Милости хочу, а не жертви. Не прийшов бо я звати праведних а грішних до покаяння. 14 Приступили тоді до Него ученики, Йоанові, говорячи: Чого ми та фарисеї постимо часто, а твої ученики не постять. 15 І рече їм Ісус: Чи можуть весільні синове сумувати, поки з ними жених? Прийдуть же дні, що візьмуть од них жениха, тоді й постити муть. 16 Ніхто не пришивав шматка нового сукна до старої одежини, бо відодреть ся його латка від одежини, й дірка буде гірша. 17 І не наливають нового вина у старі міхі, а то міхі прорвуться, і вино витече, й міхі пропадуть; а наливають нове вино в міхі нові, то й буде все ціле. 18 Говорить Він їм се, аж ось приходить один старшина, і, вклонившися Йому, каже: Дочка моя тільки що скінчилася; та прийди положи на неї руку твою, то й оживе. 19 І вставши Ісус, пішов за ним, і ученики Його. 20 І ось жінка, що нездужала кровотіччю дванадцять років, приступила ззаду й приторкнулась до краю одежі Його, то казала сама собі: Як тільки приторкнусь до краю одежі Його, то спасусь. 22 Ісус же, обернувшись і побачивши її,

рече: Дочки, бодрись; віра твоя спасла тебе. І спаслась жінка з того часу. 23 І ввійшовши Ісус у господу до старшини, та побачивши сопільників та голосільників, 24 рече до них: Уступіть ся: не вмерло бо дівчі, а спить. І насыміхались із Ного. 25 От же, як випроваджено людей, та ввійшов Він і взяв її за руку, то дівчі і встало. 26 І рознеслася про се чутка широко по всій землі тій. 27 І як вийшов Ісус ізвідтіля, ішішо слідом за Ним двоє сліпих, і, порикуючи, казали: Сину Давидів, помилуй нас. 28 І, як увійшов у господу, приступили до Него сліпі; й рече ім Ісус: Чи вірувте ви, що я можу се зробити? Кажуть Йому: Так, Господи. 29 Тоді приторкнув ся Він до очей їх, і рече: По вірі вашій нехай станеться вам. 30 І відкрились їм очі. І заказав ім Ісус: Гледіть, щоб ніхто не довідався. 31 Вони ж, війшовши, розпустили про Него чутку по всій землі тій. 32 Як же вони виходили, осі приведено до Него німого чоловіка біснуватого. 33 І, як вигнав Він біса, почав німий говорити; й дивувались люди, кажучи: Ніколи не явилось такого в Ізраїлі. 34 Фарисеї ж казали: Виганяв Він біси князем бісовським. 35 І ходив Ісус по всіх городах і селах, навчаючи по школах їх, і проповідуючи євангелію царства, і сціляючи всяку болість і всяку неміч між людьми. 36 Поглядаючи ж на людей, жалував над ними, що були потомлені й розпорошенні, як вівці без пастиря. 37 Рече тоді ученикам своїм: Жнива багато, робітника ж мало. 38 Просить Господа жнива, щоб вислав женців на жниво своє.

10 І, прикладавши дванайцять учеників своїх, дав їм власті над нечистими духами, щоб виганяли їх, і сціляли всяку болість і всяку неміч. 2 На йма ж дванайцять апостолів були: перший Симон, що прозвано Петром, та Андрій брат його; Яков Заведеїв, та Іоан брат його; з Філіп, та Вартоломеї; Тома, та Маттей митник; Яков Алфей, та Леввій, на прізвище Тадей; 4 Симон Хананець, та Юда Іскаріотський, що й зрадив Його. 5 Сих дванайцятьох послав Ісус, і наказав їм, глаголючи: Не йдіть шляхом поган, і не ввіходьте в город Самарійський; 6 а радіш ійдіть до загублених овечок дому Ізраїлевого, 7 а ходячи проповідуйте, глаголючи: Царство небесне наблишилось. 8 Сціляйте недужих, очищайте прокажених, воскрешайте мертвих, виганяйте біси; дармо прийняли, дармо й давайте. 9 Не беріть собі ні золота, ні срібла, ні грошей у череси ваши, 10 ані торбини на дорогу, ані двох одежин, ні обува, ні палиці: бо робітник достоєн харчі своєї. 11 І в який город чи село ввійдете, роспитайте, хто там є достойний; там і пробувайте, аж поки вийдете. 12 А як увійдете в яку господу, витайте її, кажучи: Мир сій господі. 13 І, коли господа достойна, нехай упокій ваш зійде на неї. Коли ж вона недостойна, то нехай упокій ваш вернеться до вас. 14 А хто вас не прийме й не слухати ме словес ваших, то, виходячи з такого дому чи города того, отрусьті і порох із ніг ваших. 15 Істинно глаголю вам: Легше буде землі Содомській та Гоморській судного дня, ніж городові тому. 16 Оце я посилаю вас, як овечок між вовки; тим бувайте мудрі, як вужі, та тихі, як голуби. 17 Та й стережіть ся людей: бо вони видавати муть вас у судові зборища, й в школах своїх бити вас будуть; 18 і водити муть вас перед старших та перед царів за мене, на съвідкуваннє ім і поганам. 19 Як же видавати муть вас, не дбайте про те, як і що вам казати; бо дастъ ся вам того

часу, що вам казати. 20 Не ви бо промовляти мете, а дух Отця вашого промовляти ме в вас. 21 Видавати ж ме брат брата на смерть, і батько дитину, і вставати муть діти на родителів, і вбивати муть їх. 22 І ненавидіти муть вас усі за ім'я мое; хто ж видерхти до кінця, той спасеться. 23 Коли ж вас гонити муть у тому городі, втікайте в інший: істинно бо глаголю вам: Не перейдете ще городів Ізраїлевих, доки Син чоловічий прийде. 24 Ученик не старший од учителя свого, ані слуга од пана свого. 25 Доволі з ученика, коли буде, як учитель його, а слуга, як пан його. Коли господаря дома названо Вельзевулом, то як більше домашній його? 26 Тим же то не лякайтесь їх: нема бо нічого закритого, що не відкриється, ані захованого, що не виявиться ся. 27 Що я кажу вам потемки, кажіть повидні; й що чуєте на ухо, проповідуйте на домах. 28 І не лякайтесь тих, що вбивають тіло, душі ж не здоліть убити; а лякайтесь більше того, хто зможе погубити і душу й тіло в пеклі. (Geenna g1067) 29 Хиба не два горобці продають ся за шага? а ні один з них не впаде на землю без Отця вашого. 30 У вас же і все волоссє на голові перелічене. 31 Оце же не лякайтесь: ви дорожкі многих горобців. 32 От же всякий, хто мене визнавати ме перед людьми, того я визнавати му перед Отцем моїм, що на небі. 33 А хто відречеть ся мене перед людьми, того я я відречусь перед Отцем моїм, що на небі. 34 Не думайте, що я прийшов послати впокій на землю; не прийшов я послати впокій, а меч. 35 Іо прийшов я, щоб поставити чоловіка різно проти батька його, й дочку проти матери її, й невістку проти свекрухи її. 36 І будуть ворогами чоловікові домашній його. 37 Хто любить батька або матір більш мене, недостоєн мене; й хто любить сина або дочку більш мене, недостоєн мене. 38 І хто не візьме хреста свого, й не піде слідом за мною, недостоєн мене. 39 Хто б знайшов душу свою, погубить її; а хто б згубив душу свою задля мене, знайде її. 40 Хто приймав вас, мене приймає; а хто приймав мене, приймає Того, хто послав мене. 41 Хто приймає пророка в ім'я пророка, одержить нагороду пророчу; й хто приймав праведника в ім'я праведника, одержить нагороду праведничу. 42 І хто напоїть одного з сих малих тільки чашею холодної води, в ім'я ученика, істинно глаголю вам: Не втеряє нагороди своєї.

11 І сталося, як скінчив Ісус, наказуючи дванайцятьох ученикам своїм, пішов звіділя навчати й проповідувати по городах їх. 2 Почувши ж Іоан у темниці про діла Христові, дослав двох учеників своїх, з сказати Йому: Чи ти грядущий, чи іншого ждати нам? 4 Одказав Ісус і рече ім: Ійдіть та сповістіть Йоана про все, що чули й бачили: 5 сліпі бачять, і криві ходять, прокажеш очищають ся, і глухі чують, мертві встають, і вбогі проповідують благовістє. 6 І щасливий, хто не поблазнить ся мною. 7 Як же вони відходили, почав Ісус говорити людям про Йоана: Чого виходили ви в пустиню дивитись? На тростину, що вітер колиш? 8 Або чого виходили ви дивитись? На чоловіка одягненого в мяку одіж? ось ті, що носять мяку одіж, вони в царських будинках. 9 Або чого виходили ви дивитись? На пророка? Так, глаголю вам: І більше пророка. 10 Се ж бо той, про кого писано: Ось посилаю ангела мого перед лицем твоїм, що приготовить дорогу твою перед тобою. 11 Істинно глаголю вам:

Не явив ся між народженими від жінок більший од Йоана Хрестителя; найменший же у царстві небесному більший од него. 12 І від часів Йоана Хрестителя та й до цього дня царство небесне здобувається ся силою, і хто здобуває, той силоміць бере його. 13 Бо всі пророки й закон пророкували до Йоана 14 і коли хочете прийняти, він есть Ілля, що має прийти. 15 Хто має уші слухати, нехай слухає. 16 Кому ж я уподоблю рід сей? Подіben він тим дітям, що сидять на торгу, та гукають до своїх товаришів, 17 та кажуть: Ми вам суримили, а ви не скакали; ми вам жалібно приговорювали, а ви не плакали. 18 Boeh прийшов Йоан, не єсть і не пе, а вони кажуть: Диявола має. 19 Прийшов Син чоловічий, єсть і не пе, а вони кажуть: Ось чоловік прожора та пяниця, друг митникам та грішникам. I оправдилась премудрість од дітей своїх. 20 Тоді почав докоряти городам, де стало ся найбільше чудес Його, що не покаялись: 21 Горе тобі, Хоразине! горе тобі, Витсаїдо! бо коди б чудеса, що стали ся в вас, стались у Тирі та Сидоні, давно були б вони покаялись у веретищі та попелі. 22 Тільки ж глаголю вам: Одрадніще буде Тирові та Сілонові суднього дня, ніж вам. 23 I ти, Капернауме, що піднявся аж під небо, провадиш ся в саме пекло; бо коли б чудеса, що стали ся в тобі, стали ся в Содомі, зостав ся б він аж і досі. (Hadēs g86) 24 Тим то глаголю вам: Шо одрадніще буде землі Содомській суднього дня, ніж тобі. 25 I озвався Ісус того часу знов і рече: Хвалю Тебе, Отче, Господи неба й землі, що Ти втвів се від премудрих і розумних, а відкрив се се ти недоліткам. 26 Так, Отче: бо так воно вподобалось тобі. 27 Все передане мені від Отця моого, й ніхто не знає Сина, тільки Отець; ані Отця ніхто не знає, тільки Син, та кому хоче Син одкрити. 28 Прийдіть до мене, всі знеможені та отягчені, я впокою вас. 29 Візьміть ярмо мов на себе, й навчітесь від мене: бо я тихий і смирний серцем; то й знайдете відпочинок душам вашим. 30 Bo ярмо мое любе, й тягар мій легкий.

12 Того ж часу йшов Ісус у суботу засівами, ученики ж Його зголодніли, й почали рвати колоссе та їсти. 2 Побачивши се Фарисеї, казали до Него: Ось Твої ученики роблять, чого не годиться ся робити в суботу. 3 Він же рече до них: Хиба ви не читали, що зробив Давид, як зголоднів він і ті, що були з ним: 4 як він увійшов до Божого дому, та поїв хлібі показні, що не годилось йому їсти, ні тим, що були з ним, а тільки одним священикам? 5 Або, хиба ви не читали в законі, як у суботу священики в церкві ламлють суботу, та й не винуваті? 6 Я ж вам глаголю: Шо тут єсть більший од церкви. 7 А коли б ви знали, що воно є: Милості хочу, а не жертви, то не осуджували б невинуватих. 8 Bo Син чоловічий - Він Господь і суботи. 9 I, пішовши звідтіля, увійшов у школу їх. 10 I ось був там чоловік із сухою рукою. I питали Його, кажучи: Чи годиться ся в суботу сціляти? щоб обвинувати його. 11 Він же рече до них: Де між вами чоловік, що має одну вівцю, і коли впаде вона субітнього дня в яму, він не візьме, та й не витягне її? 12 Як же більше лучший чоловік од вівці? Тим годиться ся чинити добро і в суботу. 13 Рече тоді до чоловіка: Простягни руку твою. I простяг, і стала вона здорована, як і друга. 14 Фарисеї ж, вийшовши, радили раду проти Него, як погубити Його. 15 Ta довідавшись про се Ісус, вийшов ізвідтіля; і пішло

слідом за Ним багато народу, і сцілив він усіх, 16 та й наказав їм, щоб не виявляли Його: 17 щоб. справдилось, що, сказав Ісаїя пророк, глаголючи: 18 Се слуга мій, що я вибрав; любий мій, що вподобала Його душа моя; положу духа мого на Него, й вістти ме поганам суд; 19 не змагати меться, і не кричати ме, й голосу його ніхто не чути ме по улицях; 20 приломаної тростини не доломить, і льону димуючого не потушити доки не доведе суду до подуги, 21 і на ім'я його впovати муть погане. 22 Приведено тоді до Него біснусатого, сліпого й німого; і сцілив його так що сліпий і німий розмовляв і бачив. 23 I здивувавсь увесь народ, і казали: Чи сей не син Давидів? 24 Почувши ж се Фарисеї, казали: Не інакше виганяє сей біси, як Вельзевулом, князем бісовським. 25 Знав же Ісус думки їх, і рече до них: Всяке царство, що поділить ся у собі, спустів; і всякий город і господа, що поділить ся у собі, не встоїть. 26 I коли сатана сатану виганяє, то розділив ся сам у собі; як же стояти ме царство його? 27 I коли я виганяю біси Вельзевулом, то ким виганяють їх сини ваші? Тим вони будуть вашими суддями. 28 Коли ж я виганяю біси Духом Божим, то вже пристіло до вас царство Боже. 29 Або, як може хто увійти в господу сильного, та пожакувати надоби його, хиба що зваже перше сильного, й тоді пожакув господу його. 30 Xto не зо мною, той проти мене; і хто не збирає зо мною, той розсипав. 31 Тим глаголю вам: Усякий гріх і хула проститися людям; а хула на Духа не проститися людям. 32 I хто скаже слово проти Сина чоловічого, проститися ся йому; а хто скаже слово проти Духа святого, не проститися ся йому ні в сьому віку, ні в будущому. (aiōn g165) 33 Або посадите дерево добре, то й овоць його добрий; або посадите дерево пусте, то й овоць його пустий; бо дерево познається по овоці. 34 Кодло гадюче, як можете промовляти добре речі, бувши лихими? бо від переповні серця уста промовляють. 35 Добрий чоловік із доброго скарбу серця виносить добрі, а лихий чоловік із лихого скарбу виносить лихі. 36 Я ж вам глаголю: Шо за всяке пусте слово, яке говорити муть люде, дадуть одвіт суднього дня. 37 Bo по словам твоїм справдиш ся, й по словам твоїм осудиш ся. 38 Озвались тоді проти цього деякі а письменників та Фарисеїв, кажучи: учителю, хочемо від тебе ознаку бачити. 39 Він же, озвавшись, рече їм: Лукаве та перелюбне кодло ознаки шукає, та ознака, не дастися ся йому, як тільки ознака Йони пророка. 40 Bo, як Йона був три дні і три ночі у киті в череві, так буде й Син чоловічий три дні і три ночі в серці землі. 41 Ниневіяне встануть на суд із кодлом сим, та й осудять його, бо покаялись по проповіді Йониній; а ось тут більший од Йони. 42 Полуденна цариця встане на суд із кодлом сим та й осудить його: бо прийшла з найдальших країн землі слухати премудрості Соломонової; а ось тут більший од Соломона. 43 Як же нечистий дух вийде в чоловіка, то блукав по безвіддях, шукаючи відпочинку, та й не знаходить. 44 Тоді каже: Вернусь у домівку мою, звідкіля я вийшов; і, прийшовши / знаходить її порожно, виметену й прибрану. 45 Іде тоді, й бере до себе сім інших духів, ще зліщих ніж сам, і ввіходить та й живуть там; і буде останнє чоловіка того гірше ніж перше. Так станеться ся кодлу сьому лукавому. 46 Ще ж промовляє Він до людій, як ось маті й брати Його стояли надворі, бажаючи говорити з Ним. 47 Каже ж один до Него: Он маті Твоя й брати Твої стоять

надворі, бажаючи говорити з Тобою. 48 Він же, озвавшись, рече до говорячого йому: Хто се мати моя? і хто брати мої? 49 І, простягши руку свою на учеників своїх, рече: Ось мати моя й брати мої! 50 Бо то чинити ме волю Отця моого, що на небі, той брат мені, й сестра, й мати.

13 Того дня вийшов Ісус із господи, та й сів край моря. 2 І зібралось до Него багато, народу, так що Він увійшов у човен, та й сів; а ввесь народ стояв на березі. 3 І промовляв до него багато проповістями, глаголючи: Ото вийшов січ сіяти; 4 і як він сіяв, інше впало край шляху, й прилетіло птаство, та й повизибирало його. 5 Інше ж упало на каменистому, де не мало землі багато, й зараз походило, бо не мало глибокої землі; 6 як же зійшло сонце, то й повяло воно, а, не мавши кореня, посохло. 7 А інше попадало між тернину, й тернина, розвившись, поглушила його. 8 Інше ж упало на добру землю, і дало овощ, одне в сотеро, друге в шістьдесят, інше ж у трийцятеро. 9 Хто мав уші слухати, нехай слухав. 10 І, приступивши ученики, казали до Него: На що ти глаголеш до них проповістями? 11 Він же, озвавшись, рече до них: Вам дано знати тайни царства небесного, їм же не дано. 12 Хто бо мав, тому дастъ ся, й надто мати ме; а хто не мав, в того візьметъ ся й те, що мав; 13 Тим я глаголю до них проповістями: бо, дивлячись, не бачить, і слухаючи, не чують, ані розуміють. 14 І справджується ся на них пророцтво Ісаї, що глаголе: Слухом слухати мете, та й не зрозумієте, й, дивлячись, бачити мете, та й не постережете. 15 Затверділо бо серце народу сього, й ушима тяжко чуято, й очі свої вони заплющили, щоб инкоди не побачити очима, й не почути ушима, й не зрозуміти серцем, і не навернутись, щоб сцілив я їх. 16 Ваші ж очі блаженні, бо бачть, і уши вони, бо чують. 17 Істинно бо глаголю вам: Що многі пророки а праведники бажали бачити, що ви бачите, та й не бачили; й чути, що ви чуєте, та й не чули. 18 Оце ж послухайте проповісті про сіяча. 19 Коли хто чує слово царства, й не зрозумів, приходить лукавий, та й хапає, що посіяно у него в серці. Се - засіяний край шляху. 20 А засіяний на каменистому, се той, що чує слово, й зараз приймає його з радостю: 21 тільки же не мав він кореня в собі, він до часу; як настане горе або гонення за слово, зараз блазнить ся. 22 А засіяний в тернині, се той, що чув слово, та журба віку сього і омана богоугодства глушить слово, й робить ся без'овочним. (аіон g165) 23 Засіяний же на добрій землі, се той, що чує слово й розуміє, й дав овощ; і родить одні в сотеро, друге в шістьдесят, інше ж у трийцятеро. 24 Іще іншу проповість подав їм, глаголючи: Уподобилось царство небесне чоловікові, що сів добре насіннє на ниві своїй; 25 як же люди спали, прийшов ворог його, й насіяв кукою між пшеницю, та й пішов. 26 Як же зійшов засів, та приніс овощ, показавшись тоді й кукиль. 27 І прийшли слуги господаря того, та й кажуть йому: Пане, хиба ти не добре насіннє сіяв на твоїй ниві? Звідкіля ж узяв ся кукиль? 28 Він же рече їм: Се зробив чоловік ворог. Слуги ж сказали йому: Чи хочеш, щоб ми пійшли та виполонили його? 29 Він же рече: Ні, щоб виполонюючи кукиль, разом з ним і пшеницю не повиривали. 30 Нехай ростуть обое до жнив, а в жнива я скажу женцям: Зберіть перш кукиль та повяжіть у снопи, щоб спалити, а пшеницю зложіть у клуні в мене. 31 Іншу проповість подав

їм, глаголючи: Царство небесне подібне зерну горчиці, що, взявшись чоловік, посіяв на ниві своїй. 32 Найдрібніше воно між усіким насіннєм; як же виросте, то стане найбуйнішим між яриною, і зробить ся деревом, так що птаство небесне прилітає кублитись між гіллем його. 33 Іншу проповість сказав їм, глаголючи: Царство небесне подібне квасу, що жінка візьме та й рошиантима ним три мірки борошна (муки), нова все вкисне. 34 Все це говорив Ісус людям проповістями, а без проповістей не говорив їм: 35 щоб справдилось, що сказав пророк, глаголючи: Одкрію в проповістях уста мої, промовлю втасне від настання сьвіта. 36 Тоді одіслав Ісус людей та й пішов до дому; і приступили до Него ученики Його, говорячи: Виясни нам проповість про кукіль на ниві. 37 Він же, озвавшись, рече їм: Сіючий добре насіннє, се Син чоловічий; 38 а нива, се сів'ят; добре ж насіннє, се сини царства; а кукіль, се сини лукавого; 39 ворої, що всіяв його, се диявол; жнива, се конець сьвіта; а женці, се ангели. (аіон g165) 40 Оце ж, як той кукіль збирається ся та палить ся огнем, так буде при кінці сьвіта сього: (аіон g165) 41 Паше Син чоловічий ангели свої, й позирають вони з царства Його все, що блазнить, і всіх, що роблять беззаконнє, 42 та й повкидають їх увогняну піг: там буде плач і скрепотаннє зубів. 43 Тоді праведні сіяти муть, як сонце в царстві Отця свого. Хто має уші слухати, нехай слухає. 44 Знов, царство небесне подібне скарбу, закопаному на ниві: що, знайшовши його чоловік, приховав, і, радіючи, йде та й продав все, що має, та й купує ту ниву. 45 Знов, царства небесне подібне чоловікові купцеві, що шукає добрих перед; 46 і знайшовши він одну перлу дорогоцінну, пішов та й продав все, що мав, та й купив її. 47 Знов, царство небесне подібне неводові, що закинуто в море, й що зайняв усячини; 48 як же став повен, то витягли його на берег, і посідавши, вибрали що добре, у посуд, а що погане, те геть повикидали. 49 Так буде й при кінці сьвіту: вийдуть ангели, та й повідлучають лихих зміж праведних, (аіон g165) 50 та й повкидають їх увогняну піг: там буде плач і скрепотаннє зубів. 51 І рече Ісус до них: Чи зрозуміли ви все? Кажуть вони Йому: Так, Господи. 52 Він же рече їм: Тим же то кожен письменник, навчений про царство небесне, подібен чоловікові господареві, що виносить із свого скарбу нове й старе. 53 І сталося, як скінчив Ісус оці проповісті, пішов ізвідтіля. 54 І, прийшовши у свою крайну, навчав їх у школі їх, так що вони дивувались і казали: Звідкіля в Сього така премудрість і сила? 55 Хиба Він не син теслі? хиба не Його мати звєтиться Марія? а брати Його Яков, та Йосій, та Симон, та Юда? 56 хиба не Його сестри між нами? Звідкіля ж се все в Него? 57 І поблазнилися Ним. Ісус же рече до них: Не є пророк без чести, хиба що в своїй отчині та в своїй домівці. 58 І не зробив там багатьох чудес через недовірство їх.

14 Того часу Ірод четверовластник почув чутку про Ісуса, 2 і рече до слуг своїх: Се Йоан Хреститель; він устав з мертвих, то й чудеса діють ся від него, 3 зо Ірод піймав був Йоана, звязав його, і вкинув у темницю за Іродіяду, жінку брата свого Филипа. 4 Богда Йому Іоан: Не годить ся тобі мати її. 5 І, хотів його стратити, та опасувався народу; бо мали його за пророка. 6 У день же родин Іродових, дочка Іродіяди вдна танцювала перед ними й догодила Іродові. 7 За

се обіцяв він, клянучись, що дасть їй, чого просити ме. 8 Вона ж, наперед навчена від матері: Дай мені, каже, тут на блюді голову Іоана Хрестителя. 9 І засумів Ірод; однак, задля клятви й задля тих, що сиділи з ним за столом, звелів дати. 10 І, пославши, стяг Іоана в темниці. 11 І принесено голову його на блюді, й дано дівчині, вона ж віднесла матері своїй. 12 І прийшли учні його, і взяли тіло, й поховали його, й пришовши, сповістили Ісуса. 13 Почувши про се Ісус, поплив звідтіля човном у пустиню сам один; і почувши народ, пішов слідом за Ним пішки згородів. 14 І, вийшовши Ісус, побачив багато народу, й жалкував над ними, й сілив недужих іх. 15 Як же настав вечір, приступили до Него учні його, говорячи: Тут пустиня, і час уже минув; відошли народ, нехай іде в села, та накупить харчі собі. 16 Ісус же рече їм: Не треба ім йти; дайте ви ім їсти. 17 Вони ж кажуть Йому: Не маємо тут, як тільки п'ять хлібів та дві риби. 18 Він же рече: Принесіть мені іх сюди. 19 І звелів народові посідати на траві, і, взяви п'ять хлібів та дві риби, й поглянувши на небо, поблагословив, і, ламлючи, подавав хліби учнікам, а учніки людям. 20 І їли вони всі, й понаїдалисі; і назбирали окрушин, що позоставались, дванайцять повних кошів. 21 А тих, що їли, було тисяч із п'ять чоловіка, опріч жінок та дітей. 22 І примусив зараз Ісус учніків своїх увійти в човен, і плисти поперед Него на той бік, поки Він одпустить народ. 23 А відпустивши народ, зійшов на гору самотою молитись; і як настав вечір, був там один. 24 Човен же був уже серед моря, і било його філями; бо вітер був противний. 25 У четверту ж сторожу ночі, прийшов до них Ісус, ідучи по морю. 26 І побачивши учніки, що Він іде по морю, стрівожились, кажучи, що се мара, й кричали з переляку. 27 Ісус же заговорив зараз до них, глаголючи: Спокойте ся: се я: не лякайтесь. 28 Петр же, озвавшись, каже до Него: Господи, коли се Ти, зведи мені йти то Тебе по воді. 29 Він же рече: Іди. І вийшов Петр із човна, й пішов по воді, щоб йти до Ісуса. 30 Та, бачивши сильний вітер, злякавсь, і, почавши тонути, кричав, говорячи: Господи, спаси мене. 31 Ісус же простяг зараз руку, вхопив його, й рече до него: Маловіре, чого всумнів ся еси? 32 І як увійшли вони в човен, утих вітер. 33 А ті, що були в човні, приступивши, поклонились Йому, кажучи: Істинно Божий Син еси. 34 І, попливши, прибули вони в землю Генисарецьку. 35 І дознавши Його тамешні люди, послали по всій тій околиці, і приводили до Него всіх недужих; 36 і благали Його, щоб тільки приторкнутись їм до краю одежі його; й скільки їх доторкувалось, одужували.

15 Тоді прийшли до Ісуса письменники та Фарисеї з Ерусалиму, кажучи: 2 Чого Твої учніки переступають переказ старших? бо не миють рук своїх, як ідять хліб. 3 Він же, озвавшись, рече до них: Чого ж се й ви переступаєте заповідь Божу ради переказу вашого? 4 Бог бо заповідав, глаголючи: Поважай батька твого й матір, і: Хто лає батька або матір, нехай умре смертю. 5 Ви ж кажете: Хто скаже батькові або матері: Се дар (Божий), чим би ти з мене мав покористуватись, 6 той може не поважати батька свого або матері своєї. І зневічили ви заповідь Божу ради переказу вашого. 7 Лицеміри, добре прорік про вас Ісаїя, глаголючи: 8 Народ сей приближується ся до мене губами своїми, й устами

мене шанує, серце ж їх далеко від мене. 9 Та марно вони поклоняються мені, навчаючи наук заповідей чоловічих. 10 І, приклікавши людей, рече до них: Слухайте та й розумійте: 11 Не те, що входить в уста, сквернить чоловіка, а що виходить із уст та сквернить чоловіка. 12 Приступивши тоді учніки, рекли до Него: Чи знаєш, що Фарисеї, чувши слово, поблазнились? 13 Він же, озвавшись, рече: Усяка рослина, що не насаджував Отець мій небесний, викоринеться. 14 Не вважайте на них: проводірі вони сліпі сліпих. А коли сліпий веде сліпого, обідва впадуть у яму. 15 Озвав ся же Петр і каже до Него: Виясни нам сю про повітість. 16 Ісус же рече: Чи й ви ще без розуму? 17 Чи ще не зрозуміли, що те, що входить в уста, йде в живіт, і звергається ся в одхідник; 18 а те, що виходить із уст, береться ся з серця, і воно сквернить чоловіка. 19 Бо з серця беруться ледачі думки, душогубства, перелюбки, будд, крадіж, криве съвідкуваннє, хула. 20 Оце, що сквернить чоловіка; а їсти, непомивши рук, се не сквернить чоловіка. 21 Вийшов тоді Ісус ізвідтіля, і перейшов у Тирські та в Сидонські сторони. 22 Коли се жінка Канаанка прийшла з тих границь, і кричала до Него, кажучи: Помилуй мене, Господи, сину Давидів; дочка моя тяжко біснується ся. 23 Він же не відказав їй ні слова. І, приступивши учніки його, благали Його, кажучи: Відпусти її, бо кричить за нами. 24 Він же, озвавшись, рече: Послано мене тільки до загублених овечок дому Ізраїлевого. 25 Вона ж, приступивши, поклонилась Йому, кажучи: Господи, поможи мені. 26 Він же, озвавшись, рече: Не годить ся взяти в дітей хліб, і кинути собакам. 27 А вона каже: Так, Господи; тільки ж і собаки їдять кришки, що падають із стола в господаря їх. 28 Тоді озвавсь Ісус і рече до неї: Жінко, велика віра твоя: нехай станеться тобі, як бажаєш. І одужала дочка її з того часу. 29 І, перейшовши Ісус ізвідтіля, прийшов близько до моря Галилейського, й, зійшовши на гору, сів там. 30 І поприходило до Него пребагато людей, маючи з собою кривих, сліпих, німих, калік і багацько інших, та й клали їх у ногах в Ісуса, й сілив іх, 31 так що люди дивувались, бачивши, що німі говорять, каліки здорові, криві ходять, а сліпі бачать; і прославляли Бога Ізраїлевого. 32 Ісус же, покликавши учніків своїх, рече: Жаль мені людей, бо вже вони три дні пробувають зо мною, й не мають що їсти; а не хочу відпустити їх голодних, щоб не помілі на дорозі. 33 І кажуть Йому учніки його: Де ж нам узяти стільки хліба в пустині, щоб нагодувати стільки народу? 34 І рече їм Ісус: Скільки хлібів маєте ви? Вони ж кажуть: Сім, та кілька рибок. 35 І звелів народові посідати на землі. 36 І, взявши сім хлібів та рибу, оддав хвалу, ламав і давав учнікам своїм, а учніки народові. 37 І їли всі, й понаїдалисі; і назбирали останків ламаного сім повних кошів. 38 А тих, що їли, було чотири тисячі чоловіка, опріч жінок та дітей. 39 І, відпустивши народ, зійшов у човен, та й прибув у границі Магдалські.

16 Поприходили також Фарисеї та Садукеї, спокушуючи Його, бажали від Него, щоб показав їм ознаку з неба. 2 Він же, озвавшись, рече їм: Як настане вечір, ви говорите: Погода, бо червоні небо. 3 А вранці: Сьогодні непогідь, бо небо червоніє та хмарить ся. Лицеміри, лице неба вмісте познавати, а ознак часу не можете? 4 Кодло лукаве та перелюбне ознаки шукав; а ознака не дасть ся йому, хиба

тільки ознака Йони пророка. 1, покинувши їх, пішов. 5 Та ученики Його, перепливши на той бік, забули взяти хліба. 6 Ісус же рече до них: Гледіть, остерегайтесь квасу Фарисейського та Садуцейського. 7 Вони ж міркували собі, кажучи: Се, що не взяли ми хліба. 8 Постерігши ж се Ісус, рече до них: Що ви міркуєте собі, маловіри, що хліба не взяли? 9 Хліба ще не зрозуміли, та й не памятаєте п'яти хлібів п'ятоюм тисячам, і скільки кошів набрали? 10 ані семи хлібів чотирьом тисячам, і скільки кошів набрали? 11 Як се не розумієте, що не про хліб я казав вам, остерегатись квасу Фарисейського та Садуцейського? 12 Тоді зрозуміли, що не казав остерегатись квасу хлібного, а науки Фарисейської та Садуцейської. 13 Як же прийшов Ісус у сторони Кесарії Філіппової, то питав учеників своїх, глаголючи: За кого мають люде мене, Сина чоловічого? 14 Вони ж сказали: Одні за Йоана Хрестителя, другі за Ілью, інші ж за Єремію або одного з пророків. 15 Рече до них: Ви ж як кажете? хто я? 16 Озвавшись Симон Петром, каже: Ти еси Христос, Син Бога живого. 17 І озвавшись Ісус, рече до него: Блажен еси; Симоне, сину Йонин, бо тіло й кров не відкрила тобі сього, а Отець мій, що на небі. 18 Скажу ж і я тобі: Що ти еси Петром, і на сьому камені збудую церкву мою, і ворота пекельні не подужають її. (Надес g86) 19 І дам я тобі ключі царства небесного; й що звяжеш на землі, буде звязане на небі; а що розвяжеш на землі, буде розвязане на небі. 20 Тоді наказав ученикам своїм, щоб не казали нікому, що Він Ісус Христос. 21 З того часу почав Ісус виявляти ученикам своїм, що мусить йти в Єрусалим, і багато терпіти од старших, та архиєріїв, та письменників, і бути вбитим, і встати третього дня. 22 І взявши Його Петра, почав докоряти Йому, кажучи: Пожаль ся себе, Господи; нехай се не станеть ся Тобі. 23 Він же обернувсь і рече до Петра: Геть від мене, сатано! ти блазниш мене, бо не гадаєш про Боже, а про чоловіче. 24 Рече тоді Ісус ученикам своїм: Коли хто хоче йти слідом за мною, нехай відречеть ся себе самого, й візьмє хрест свій, та й іде слідом за мною. 25 Хто бо хоче спасти душу свою, той погубить її; хто ж погубить душу свою ради мене, знайде її. 26 Що бо за користь, чоловікові, хоч би сьвіт увесь здобув, а душу свою занапастив? або що дасть чоловіку в замін за душу свою? 27 Прийде бо Син чоловічий у славі Отця свого з ангелами своїми; та тоді віддасть кожному по ділам його. 28 Істинно глаголю вам: Єсть деякі між стоячими тут, що не вкусять смерті, аж поки побачять Сина чоловічого, грядущого в царстві своїм.

17 А через шість день бере Ісус Петра, Якова, та Йоана брата його, й веде їх на гору високу окреме, 2 й перебразившись перед ними: й сяяло лице Його як сонце, а одежа Його стала біла, як сльотло. 3 Коли се явивш їм Мойсей та Ілля, розмовляючи з Ним. 4 Озвав ся ж Петр, і рече до Ісуса: Господи, добрі нам тут бути: коли хочеш, зробимо тут три намети: один Тобі, один Мойсейові, а один Ілії. 5 Ще він говорив, аж ось ясна хмара отінила їх, і ось голос із хмари глаголючий: Се Син мій любий, що я Його вподобав; Його слухайте. 6 Зачувши се ученики, припали лицем до землі, й полякались велими. 7 І прийшовши Ісус, торкнув їх, і рече: Устаньте й не лякайтесь. 8 Вони ж, знявши очі свої, не бачили нікого, тільки одного Ісуса. 9 І, як сходили

вони з гори, нака, зав їм Ісус, глаголючи: Не кажіть нікому про сю із'яву, аж поки Син чоловічий устане з мертвих. 10 І питали в Него ученики Його кажучи: Що ж се кажуть письменники, що Ілля мусить прийти попереду? 11 Ісус же, озвавшись, рече їм: Ілля прийде попереду, і налагодить усе. 12 Я ж глаголю вам: Що Ілля вже прийшов, та й не познали його, а зробили на йому, що схотіли. Так і Син чоловічий терпіти ме від них. 13 Тоді зрозуміли ученики, що глаголав їм про Йоана Хрестителя. 14 І, як прийшли вони до народу, приступив до Него чоловік, припавши Йому до ніг і говорячи: 15 Господи, помилуй моого сина; він бо місячник, і тяжко мучить ся: почасту бо падає в огонь, і почасту в воду. 16 І привів їй його до учеників Твоїх, та й не змогли вони сцілити його. 17 Озвав ся ж Ісус і рече: О кодо невірне та розвернте! Доки буду з вами? доки терпіти му вас? Приведіть мені його сюди. 18 І погрозив Йому Ісус і вийшов з него диявол, і одужав хлопець з того часу. 19 Приступивши тоді ученики до Ісуса, сказали на самоті: Чом не змогли ми вигнати його? 20 Ісус же рече їм: Через невіру вашу, істинно бо глаголю вам: Коли б ви мали віри з зерно горичці, то сказали б оцій горі: Перейди звідсіля туди; то й перейде; й нічого не буде неможливого вам. 21 Се ж кодло не виходить, як тільки молитвою та постом. 22 Як же пробували вони в Галилії, рече до них Ісус: Син чоловічий буде виданий у руки людям; 23 і вбить Його, а третього дня Він устане. І засудили вони велими. 24 Як же прийшли в Капернаум, приступили ті, що данину збирали, до Петра, і казали: Чи не дасть ваш учитель данини? 25 Каже: Так. І як увійшов у господу, попередив його Ісус, глаголючи: Що ти думаєш, Симоне? з кого! земні царі збирають данину? з своїх синів, чи з чужих? 26 Каже до Него Петром: Із чужих. Рече Йому Ісус: То сини вільні. 27 Тільки ж, щоб не блазнити нам їх, іди до моря, та закинь удку, й першу рибу, що піймається ся, візьми й розсвявиши їй рот, знайдеш статира; взявши його, дай їм за мене й за себе.

18 Того часу приступили ученики до Ісуса, кажучи: Хто більший у царстві небесному? 2 І, покликавши Ісус хлопятко до себе, поставив його перед них, 3 і рече: Істинно глаголю вам: Коли не навернетесь, та не станете як діти, то не ввійдете в царство небесне. 4 Оце ж, хто смирить ся, як хлопятко се, той більший у царстві небесному. 5 І хто прийме одно таке хлопятко в ім'я моє, мене приймає. 6 Хто ж зблазнить одного з сих малих, що вірують у мене,лучче Йому, щоб повішено млинове жорно на шию йому, та й утоплено в глибині морській. 7 Горе съвітові від поблазней! треба бо прийти поблазням, тільки ж горе тому чоловікові, що через него поблазнь приходить! 8 Коли ж рука твоя або нога твоя блазнить тебе, відотни її, та й кинь од себе:лучче тобі увійти в житте однооким, аніж мавши дві очі, бути вкинутим ув огнє пекло. (Геєнна g1067) 10 Гледіть, щоб не погордувати одним із малих сих: глаголю бо вам: Що ангели їх на небі по всяк час бачять лице Отця моого небесного. 11 Син бо чоловічий прийшов спасати загублене. 12 Як вам здається ся? коли буде в якого чоловіка сотня овечок,

та заблудить одна з них, чи не покине він дев'ятьдесят і дев'ять, та не пійде в гори, й не шукати ме заблудної? 13 І коли доведеться знайти її, істинно глаголю вам, що веселити ся над нею більше, ніж над дев'ятьдесят і дев'ятьма, що не заблудили. 14 Так нема волі перед Отцем вашим, що на небі, щоб загинув один із сих малих. 15 Коли ж погрішить проти тебе брат твій, ійди й обличи його між тобою й ним самим. Коли послухає тебе, здобув еси брата твого; 16 коли ж не послухає, візьми з собою ще одного або двох, щоб при устах двох съвідків, або трьох, стало кожне слово. 17 Коли ж не послухає її, скажи церкви. Коли ж і церкви не послухає, нехай буде тобі, як поганин і митник. 18 Істинно глаголю вам: Що звяжете на землі, буде звязане на небі; а що розвяжете на землі, буде розвязане на небі. 19 Знов глаголю вам: Що коли двоє з вас згодяться на землі про всяку річ, якої просили муть, станеться їм від Отця мого, що на небі. 20 Де бо двоє або троє зберуться в ім'я моє, там я посеред них. 21 Приступивши тоді Петро до Него, рече: Господи, скільки раз грішити ме проти мене брат мій, і я прощати му йому? до семи раз? 22 Рече йому Ісус: Не кажу тобі: До семи раз, а: До сімдесят раз семи. 23 Тим же то уподобилось царство небесне чоловіку цареві, що схотів узяти перелік од слуг своїх. 24 Як же почав брати, приведено йому одного, що завинив йому десять тисяч талантів. 25 Як же не мав він, що віддати, звелів пан його продати його, й жінку його, й дітей, і все що мав, та й віддати. 26 Упавши тоді слуга, поклонився йому, кажучи: Пане, потерпи мені, а все тобі віддам. 27 Змилосердився ж пан слуги того, відпустив його, й простив йому довг. 28 Слуга ж той, вийшовши, знайшов одного з товаришів своїх, що завинив йому сотню денарійв; і, вхопивши його, давив, кажучи: Віддай мені, що винен. 29 Упавши тоді товариш його в ноги йому, благав його, кажучи: Потерпи мені, і все віддам тобі. 30 Він же не схотів, а, відйшовши; укинув його в темницю, поки віддасть довг. 31 Бачивши ж товариш його, що сталося, жалкували вельми, і, пійшовши, сказали своєму панові все, що сталося. 32 Тоді, привавши його пан його, рече йому: Слухо ледачий, увесь довг той простив я тобі, як благав еси мене; 33 чи не слід було й тобі помилувати товариша твого, як і я тебе. помилував? 34 І, розгнівившись пан його; передав його мучителям, аж поки віддасть увесь довг йому. 35 Так і Отець мій небесний робити ме вам, як не прощати мете кожен братові своєму від сердець ваших провин їх.

19 І сталося, як скінчив Ісус ці слова, вийшов він з Галилеї, і прийшов у грянці Йudeїські, за Йорданом. 2 І йшло спідом за Ним пребагато народу, й вигоїв їх там. 3 приступили до Него Фарисеї, спокушуючи його, й кажучи йому: Чи годиться ся чоловікові розводитись із, жінкою своєю за всяку вину? 4 Він же, озвавшись, рече їм: Хиба ви не читали, що хто втворив у почині, - чоловіком і жінкою втворив їх? 5 І рече: Тому чоловік покине батька й матір та пригорнемть ся до жінки своєї, й будуть у двох тіло одно; 6 так що вже не двое, а тіло одно. Оце ж, що Бог злучив, чоловік нехай не розлуче. 7 Кажуть вони йому: На що ж звелів Мойсей давати розвідний лист і розводитись із нею? 8 Рече їм: Мойсей задля жорстокості сердець ваших дозволив вам розводитись із жінками вашими; у почині ж не

було так. 9 Глаголю ж вам: Хто розведеться ся з жінкою своєю - хиба за перелюб - та оженить ся з іншою, робить перелюб; і хто з розвідкою оженить ся робить перелюб. 10 Кажуть Йому ученики Його: Коли така справа чоловіка з жінкою, то не добре женитись. 11 Він же рече їм: Не всі змішують слово се, а кому дано. 12 Єсть бо скопці, що з утроби матерної родились так; і в скопці, що скопились од людей; і в скопці, що скопили себе задля царства небесного. Хто може змістити, нехай містить. 13 Тоді поприводили до Него дітік, щоб положив руки на них, та помолився; ученики ж закаували їм. 14 Ісус же рече: Пустіть діток, не зупиняйте їх прийти до мене, бо таких царство небесне. 15 І, положивши руки на них, пійшов звідтіля. 16 І ось один, приступивши, каже Йому: Учителю благий, що доброго робити мені, щоб мати життя вічне? (αἴτιος γι66) 17 Він же рече до Него: Чого ти звеш мене благим? ніхто не благий, тільки один Бог. Коли ж бажаєш увійти в життя, держи заповіді. 18 Каже до Него: Кото? Ісус же рече: Оці: Не вбивай, Не роби перелюбю, Не кради. Не съвідкуй криво; 19 Поважай батька твого й матір, і: Любі ближнього твого, як себе самого. 20 Каже Йому молодець: Все се хоронив я з малку мого; чого ще не достає мені? 21 Рече до него Ісус: Коли хочеш бути звершений, іди продай, що маєш, і дай убогим, а мати меш скарб на небі; і приходь, та й іди спідом за мною. 22 Як же почув молодець се слово, одішов засмутившись; бо мав достатки велики. 23 Ісус же рече до учеників своїх: Істинно глаголю вам: Що тяжко багатому ввійти в царство небесне. 24 Знов же глаголю вам: Легше верблюдові кріз ушко голки пройти, ніж багатому в царство Боже ввійти. 25 Почувши ж ученики Його, дивувались вельми, кажучи: Хто ж зможе спастися? 26 Ісус же, глянувши, рече їм: У людей се не можливе, у Бога ж все можливе. 27 Озвавсь тоді Петро і каже до Него: Ось ми покинули все, та й пійшли спідом за Тобою; що ж буде нам? 28 Ісус же рече до них: Істинно глаголю вам: Що ви, пійшовши спідом за мною, у новонастанинно, як сяде Син чоловічий на престолі слави своєї, сядете також на дванайцяті престолах, судячи дванайцять родів Ізраїлевих. 29 І кожен, хто покинув доми, або братів, або сестер, або батька, або матір, або жінку, або дітей, або поля, задля ім'я моого, в сотеро прийме, й життє вічне осягне. (αἴτιος γι66) 30 Тільки ж многі перші будуть останні, а останні - перші.

20 Подібне бо царство небесне чоловіку господареві, що вийшов рано вранці наймати робітників у виноградник свій. 2 І, згодившись із робітниками по денарію на день, післав їх у виноградник свій. 3 І, вийшовши коло третьої години, побачив вищих, що стояли на торгу без діла, 4 і рече до них: Ідіть і ви у виноградник, і що буде право, дам вам. Вони ж пішли. 5 Вийшовши знов коло шостої і девятої години, зробив так само. 6 Вийшовши ж коло одинайцятій години, знайшов інших, що стояли без діла, і рече до них: Чого тут стоїте увесь день без діла? 7 Кажуть вони йому: Бо ніхто не найняв нас. Рече він їм: Ідіть і ви в виноградник, і що буде право, одержите. 8 Як же настав вечір, рече пан виноградника доморядників своєму: Поклич робітників, та роздай їм нагороду, почавши від останніх аж до первих. 9 І прийшовши ті, що коло одинайцятій години, взяли по денарію. 10 Прийшовши ж перші, думали, що

більше візьмуть; та взяли й вони по денарію. 11 І взявиши вони, нарекали на господаря, 12 говорячи: Що сі останні одні годину робили, й зрівняв єси їх із нами, що зносили тяготу дня і спеку. 13 Він же, озвавшись, рече одному з них: Друже, не кривжу тебе; хиба не за денарія згодив ся єси зо мною? 14 Візьми своє, та й іди: я ж хочу й сьому останньому дати, що й тобі. 15 Хиба ж не вільно мені робити, що хочу, з добром моїм? Чи того твое око лихе, що я добрий? 16 Так будуть останні перші, а перші останні; багато бо званих, мало ж вибраних. 17 І, йдучи Ісус у Єрусалим, узяв дванадцять учеників на самоту в дорозі, і рече до них: 18 Оце ми йдемо в Єрусалим; і буде виданий Син чоловічий архиереям, та письменникам, і осудять вони Іого на смерть; 19 і видадуть Його поганам, щоб з Него насыміхалися, та били, та розпляти, а третього ж дня він воскресне. 20 Тоді приступила до Него мати синів Зеведеївих із синами своїми, кланяючись та просячи чогось у Него. 21 Він же рече до неї: Чого хочеш? Каже вона до Него: Скажи, щоб сиділи оці два сини мої, один по правиці Твоїй, а другий по лівіці у царстві Твоєму. 22 Озвав ся ж Ісус і рече: Не знаєте, чого просите. Чи зможете ви пити чашу, яку я пити мус, й хреститись хрещенном, яким я хрещусь? Кажуть Йому: Зможемо. 23 І рече до них: Ви то чашу мою пити мете, й хрещенном, яким я хрещусь, хреститиметься; тільки ж, щоб вам сидіти по правиці в мене й по лівіці в мене, се не єсть мое дати, а кому приготовлено від Отця мого. 24 І почувши десять, ремствували із двох братів. 25 Ісус же, покликавши їх, рече: ви знаєте, що в поган князіві панують над ними, і великі управляють ними. 26 Не так же буде в вас: ні, хто хоче бути великим між вами, нехай буде вам слугою; 27 і хто хоче між вами бути першим, нехай вам буде рабом, 28 як Син чоловічий не пришов, щоб служено Йому, а служити, й дати душу свою яко викуп за багато. 29 І як виходили вони з Ерихона, йшло слідом за Ним багато народу 30 і ось двоє сліпих, що сиділи над шляхом, почувши, що Ісус переходить, кричали, кажучи: Помилуй нас, Господи, сину Давидів. 31 Народ же сваривсь на них, щоб мовчали; а вони ще більш кричали, кажучи: Помилуй нас, Господи, сину Давидів. 32 І, зупинившись Ісус, покликав їх, і рече: Що хочете, щоб зробив вам? 33 Кажуть Йому: Господи, щоб очі наші відкрились. 34 Вмілосердив ся ж Ісус, і доторкнувсь очей їх, і зараз прозрілі очі їх, і пішшли вони слідом за Ним.

21 А як зближалися до Єрусалиму, й прийшли в Вифагію, до гори Олівної, послав тоді Ісус двох учеників, 2 глаголючи ім: Ідіть у село, що перед вами, і зараз знайдете ослицю, привязану й ося з нею; одвізивши, приведіть мені. 3 І коли хто вам казати ме що, скажіть: Що Господеві треба їх; зараз же відпустить їх. 4 Се ж усе сталось, щоб справдилось, що промовив пророк, глаголючи: 5 Скажіть дочці Сіонській: Ось цар твій іде до тебе, тихий, сидячи на ослі й на осляті, синові підяремної. 6 Пішовши ж ученики, вчинили, як звелів ім Ісус, 7 і привели ослицю і ося, й положили на них одежду свою, та й посадили Його верх неї. 8 Пребагато ж народу простилиали одежду свою по дорозі; інші ж різали віттє з дерева і встили дорогу. 9 Народ же, що йшов попереду й позаду, покликав, говорячи: Осанна синуу Благословен грядущий в ім'я Господнє; Осанна на

вишинах. 10 А як увійшов Він у Єрусалим здигнувсь увесь город, говорячи: Хто се такий? 11 Народ же казав: Се Ісус, пророк із Назарета Галилейського. 12 І прийшов Ісус у церкву Божу, і повиганяв усіх, що продавали да торгували в церкви, і поперевертав столи в міньяльників, і ослони в тих, що продавали голуби; 13 і рече до них: Писано: Дом мій дом молитви зватиметься; ви ж його зробили вертепом розбійників. 14 І приходили до Него в церкві сліпій криві, і сціляв їх. 15 Бачивши ж архиєрея та письменників чудеса, що Він робив, і хлопя, що покликавали в церкви, й казали: Осанна сину Давидовому, розлютувались, 16 і казали до Него: Чи чуєш, що оці кажуть? Ісус же рече ім: Так. Хиба ви ніколи не читали: що з уст немовлят і ссучих вирядив єси хвалу? 17 І, покинувши їх, вийшов острівною із города в Витанію, і пробував там. 18 Уранці ж, вертаючись у город, зголоднів. 19 І, побачивши одну смоківницю на дорозі, прийшов до неї, і нічого не знайшов на ній, тільки саме листе, і рече до неї: щоб ніколи з тебе овощу не було до віку. 19 І, зараз усохла смоківниця. (aiōn g165) 20 І бачивши ученики Його, здивувались, кажучи: Як зараз усохла смоківниця! 21 Ісус же, озвавшись, рече до них: Істинно глаголю вам: Коли б ви мали віру й не сумнівались, ви б не тільки се смоківниці зробили, а коли б і сій горі сказали: Двигнись і кинься в море; станеться; 22 і все, чого ви просити мете в молитві, віруючи, одержите. 23 А як прийшов Він у церкву, поприходили до Него, навчаючого, архиєрея та старші людські, кажучи: Якою властю робиш се? й хто дав тобі сю вдасть? 24 Ісус же, озвавшись, рече ім: Поспітаю вас і я про одну річ, про которую як скажете мені, то я скажу вам, якою властю се роблю. 25 Хрещенне Іоанове звідкіля було: з неба, чи від людей? Вони ж міркували собі, говорячи: Коли скажемо: З неба, то скаже нам: Чом же ви не вірували Йому? 26 коли ж скажемо: Від людей, то боїмо ся народу; всі бо мають Іоана за пророка. 27 І, озвавшись, сказали Ісусові: Не знаємо. Рече ім і Він: То й я не скажу вам, якою властю се роблю. 28 Ви ж як думаете? Чоловік мав двоє дітей; і, прийшовши до одного, рече: Дитино, йди сьогодні роби в винограднику моїм. 29 Він же, озвавшись, сказав: Не хочу; опісля ж, одумавшись, пішов. 30 І, прийшовши до другого, рече так само. Він же, озвавшись, сказав: Ійду, Господи; та й не пішов. 31 Которий з двох увілив волю отця? Кажуть вони до Него: Первий. Рече ім Ісус: Істинно глаголю вам: що митники та блудниці попередять вас у царство Боже, 32 Прийшов бо Йоан да вас дорогою правди, й не вірували Йому; митники ж та блудниці вірували Йому; ви ж, бачивши, не одумались навпослі, щоб вірувати Йому. 33 Іншої приповісті послухайте: Був один чоловік господар, що насадив виноградник, і обгородив його тином, і викопав у йому винотоку, й збудував башту, й віддав його виноградарям, та й від'їхав. 34 Як же наближила ся пора овощу, післав він слуги свої до виноградарів узяти овощі його. 35 І, взявши виноградарі слуг його, одного побили, другого вбили, іншого ж у каменівали. 36 Знов післав він інші слуги, більш ніж перше, й зробили ім так само. 37 На останок же післав до них сина свого, кажучи: Просоромлять сина моого. 38 Виноградарі ж, побачивши сина, казали між собою: Се наслідник: ходімо вбесмо його, та й заберемо насліддє його. 39 І, взявши його, вивели геть з виноградника, та й убили. 40 Як же прийде пан виноградника, то що зробить

він виноградарям тим? 41 Кажуть вони до Него: Лютих лютого погубить їх, а виноградник оддасть іншим виноградарям, що віддавати муть йому овоць пори своєї. 42 Рече до них Ісус: Хиба ніколи не читали в писаннях: Камінь, що відкинули будівничі, сей став ся головою утла. Від Господа стало ся се, й дивне воно в очах наших? 43 Тим я глаголю вам: Що відніметь ся од вас царство Боже, й дасть ся народові, що робити ме овощі його. 44 І хто впаде на сей камінь, розіб'ється ся; на кого ж він упаде, роздавить того. 45 І вислухавши архиєреї та Фарисеї приповісти його, додгадались, що про них говорить. 46 І, шукаючи вхопити Його, спасувалися народу; бо мав Його за пророка.

22 1, озвавшись Ісус, знов промовив до них приповістями, глаголючи: 2 Уподобилось царство небесне чоловіку цареві, що нарядив весіллє синові своєму; з і післав слуги свої кликати запрошених на весіллє; і не схотіли прийти. 4 Знов післав інші слуги, говорячи: Скажіть запрошеним: Ось я обід мій наготовив; воли мої й годоване побито, і все налагоджене; ідіть на весіллє. 5 Вони ж, занехавши, пішли собі, один на хутір, другий до свого торгу; 6 а останні, взявші слуг його, знущались із них, та й побивали. 7 Цар же, почувши, прогнівив ся, й піславши військо своє, вигубив тих розбишак, і запалив город їх. 8 Рече тоді до слуг своїх: Весіллє налагоджене, запрошені ж не були достойні. 9 Ідіть ж на росхідні шляхи, й кого знайдете, запрошуйте на весіллє. 10 І вийшовши слуги ті на шляхи, зібрали всіх, кого знайшли, лихих і добрих; і було весіллє повне гостей. 11 Цар же, ввійшовши подивитись на гості, побачив там чоловіка, не одягненого у весільню одежу; 12 і рече до него: Друже, як се увійшов еси сюди, не мавши весільніої одежі? Він же мовчав, 13 Рече тоді цар до слуг: Звязавши йому ноги й руки, візьміть його й викиньте в темряву надвірно; там буде плач і скретотаннє зубів. 14 Багато бо званих, мало ж вибраних. 15 Тоді пішли Фарисеї, і радили раду, як би пімнати Його на слова. 16 І висилають до Него учеників своїх з Іродіянами, говорячи: Учителю, знаємо, що ти правдивий всі, і на путь Божий правдою наставляєш, і ні про кого не дбаєш; бо не дивиш ся на лиці людей. 17 Скажи ж тепер нам: Як тобі здається ся? годить ся давати данину кесареві, чи ні? 18 Постеріг же Ісус лукавство їх, і рече: Що ви мене спокутуєте, лицеміри! 19 Покажіть мені гріш податковий. Вони ж принесли йому денарія. 20 І рече до них: Чие обличче се й надпись? 21 Кажуть йому: Кесареве. Тоді рече до них: Віддайте ж кесареве кесареві, а Боже Богові. 22 І, вислухавши, здивувались, і, лишивши Його, пішли. 23 Того ж дня приступили до Него Садукеї, що кажуть: нема воскресення, і питали Його, 24 говорячи: Учителю, Мойсей сказав: Коли хто вмре, не мавши дітей, то нехай брат його оженить ся з жінкою його, й воскресить на сім'ю братові своєму. 25 Було ж у нас сім братів; і перший, оженившись, умер, і, не мавши власниня, покинув жінку свою братові своєму; 26 так само й другий брат, і третій аж до семого. 27 Опісля ж усіх умерла й жінка. 28 Оце ж у воскресенню кому з сімох буде вона жінкою? всі бо мали її. 29 Озвав ся ж Ісус і рече до них: Помиляєтесь ви, не знаючи писання ані сили Божої. 30 Бо в воскресенню не женяться ся ні віддають ся, а будуть як ангели Божі на небі. 31 Про воскресенне ж мертвих

хіба не читали, що сказано вам од Бога, глаголючого: 32 Я Бог Авраамів, і Бог Ісааків, і Бог Яковів? Не есть Бог Богом мертвих, а живих. 33 І, слухаючи народ, дивувався наукою Його. 34 Фарисеї ж, почувши, що Вів примусив Садукеїв мовчачі, зібрались ради того. 35 І спітав один з них, учитель закону, спокушуючи Його й кажучи: 36 Учителю, которая заповід велика в законі? 37 Ісус же рече йому: Люби Господа Бога твого всім серцем твоїм, і всею душою твоєю, і всею думкою твоєю. 38 Се перва ѹ велика заповід. 39 Друга ж подібна ѹ: Люби ближнього твого, як себе самого. 40 На сих двох заповідях увесь закон і пророки стоять. 41 Як же зібрались Фарисеї, питав їх Ісус, 42 глаголючи: Що ви думаете про Христа? чий Він син? Кажуть Йому: Давид. 43 Рече Він до них: Як же се Давид зве Його в дусі Господом, говорячи: 44 Рече Господь Господеві моєму: Сиди по правіці в мене, доки положу ворогів Твоїх підніжком ніг твоїх? 45 Коли ж Давид зве Його Господом, то як же Він син йому? 46 І ніхто не зумів йому відказати ні слова, й ніхто з того часу не важив ся питати Його ніколи.

23 Рече тоді Ісус до народу, та до учеників своїх: 2 глаголючи: На Мойсейових сідалищах посідали письменники та Фарисеї. 3 Тим усе, що скажуть вам держати, держать і робіть; по ділам же їх не робіть: говорять бо, й не роблять. 4 Вяжуть бо тяжкі оберемки, що важко носити, й кладуть людям на плечі; самі ж і пальцем своїм не хочуть двигнути їх. 5 Усі ж діла свої роблять, щоб бачили їх люди: ширяту Філактерії свої, й побільшують поли в одечі своїй, 6 і люблять перші місця на бенкетах, і перші сідання по школах, 7 і витання на торгах, і щоб звали їх люди: Учителю, учителю. 8 Ви ж не зовіті ся учителями, один бо ваш учитель - Христос; усі ж ви брати. 9 І отця не звіті собі на землі, один бо Отець у вас, що на небі. 10 І не звіті ся наставниками, один бо в вас наставник - Христос. 11 Більший же між вами нехай буде вам слугою. 12 Хто ж нести меть ся вгору, принізити ся, а хто принізить ся, пійде вгору. 13 Горе ж вам, письменники та Фарисеї, лицеміри! що зачиняєте царство небесне перед людьми; ви бо не входите, й тих, що входять, не пускаєте ввійти. 14 Горе вам, письменники та Фарисеї, лицеміри! що жерете домі вдовиць, ѹ задля виду довго молитесь; тим ще тяжчий приймете осуд. 15 Горе вам, письменники та Фарисеї, лицеміри! що проходите море й землю, щоб зробити одного нововірця, і коли станеть ся, робите його сином пекла, удвоє гіршим вас. (Geenna g1067) 16 Горе вам, проводіри сліпі, що кажете: Хто клясти меть ся церквою, нічого; хто ж покленеть ся золотом Церковним, винуватий! 17 Дурні й сліпі: що бо більше: золото, чи церква, що осьвячує золото? 18 І: Хто клясти меть ся жертвінею, нічого, хто ж покленеть ся даром, що на нім, винуватий. 19 Дурні й сліпі: що бо більше: дар, ѹ жертвіня, що осьвячує дар? 20 Оце ж, хто кленеть ся жертвінею, кленеть ся нею і всім, що зверху неї. 21 І хто кленеть ся церквою, кленеть ся нею й тим, що живе в ній. 22 І хто кленеть ся небом, кленеть ся престолом Божим і тим, хто сидить на нім. 23 Горе вам, письменники та Фарисеї, лицеміри! що даете десятину з мяти, й кропу, й кмину, а залишили важніше в законі: суд, і милості, і віру. Се повинні були робити, да й того не залишати. 24 Проводіри сліпі, що відіцдуксте комара, верблюда ж глітаєте. 25 Горе вам,

письменники та Фарисеї, лицеміри! що очищаєте зверху чашу й блюдо, у середині ж повні вони здирства та неправди. 26 Фарисею сліпий, очисти перш середину чаши й блюда, щоб і верх їх став ся чистий. 27 Горе вам, письменники та Фарисеї, лицеміри! що подобитесь гробам побіляним, що зверху явлються ся гарними, в середині ж повні кісток мертвих і всякої нечисти. 28 Так і ви зверху являєтесь людям праведні, в середині ж повні лицемірства та беззаконня. 29 Горе вам, письменники та Фарисеї, лицеміри! що будуете гроби пророків та украсяте памятники праведників, 30 і мовляєте: Коли б ми були за часів батьків наших, не були б спільноками їх у крові пророків. 31 Сим же съвідкуюте самі на себе, що ви сини тих, що вбивали пророків. 32 І ви доповнітє міру батьків ваших. 33 Змії, кодло гадюче, як утічете від суду пекельного? (Geenna g1067) 34 Тим же то ось я посилаю до вас пророків, і мудрів, і письменників, і одних з них повбиваєте та порозпинаєте, а інших бите по школах ваших, та гоните від города в город; 35 щоб упала на вас уся кров праведна, пролита на землі від крові Авеля праведного до крові Захарії, сина Варахійного, що вбили ви між церквою й жертвінною. 36 Істинно глаголю вам: Все те прийде на кодло се. 37 Єрусалиме, Єрусалиме, що повбивав еси пророків, і покаменував посланих до тебе! скільки раз хотів я зібрати дітей твоїх, як курка збирав курчат своїх під крила, й не схотіли! 38 Оце ж оставляється ся вам дом ваш пустий. 39 Глаголю бо вам: Не побачите мене від нині, аж поки скажете: Благословенуу в імі Господнє!

24 І, вийшовши Ісус, пішов із церкви; і приступили ученики Його, показати Йому будівлю церковну. 2 Ісус же рече їм: Чи бачите се все? Істинно глаголю вам: Не зостанеться тут камінь на камені, щоб не зруйновано. 3 Як же сидів на горі Оливній, поприходили до Него ученики самотою, кажучи: Скажи нам, коли се буде? Й який знак Твого приходу й кінця съвіту? (aіon g165) 4 І озвавшись Ісус, рече їм: Гледіть, щоб хто не зів вас. 5 Багато бо приходити ме в імі мое, кажучи: Я Христос; і зведуть многих. 6 Чути мете ж про войны й чутки воєнні; гледіть же, не тривожтесь; мусить бо все статись, та се ще не конець. 7 Бо встане нарід на нарід і царство на царство, й буде голоднеча, й помір, і трус по місцях. 8 Все ж се почин горя. 9 Тоді видавати муть вас на муки, й вбивати муть вас; і зненавидят вас усі народи задля ім'я мого. 10 І тоді поблазнить ся многі, й видавати муть одно одного, й ненавидіти муть одно одного. 11 І багато лжепророків устане, й введуть многих. 12 І задля наміноженого беззаконня, прохолоне любовь многих. 13 Хто ж видерхить до останку, той спасеть ся. 14 І проповідувати меть ся евангелія царства по всій вселеній на съвідкуваннے всім народам; і тоді прийде конець. 15 Оце ж, як побачите гидоту спустіння, що сказав Даниїл пророк стоячу на місці съвіту (хто читав нехай розуміє), 16 тоді, хто в Йudeї, нехай втікає на гори; 17 хто на криші, нехай не влазить узяти що з хати своєї; 18 і хто в полі, нехай не вертається ся назад узяти одежду свою. 19 Горе ж важким і годуючим під той час! 20 Молітвя ся ж, щоб не довелось вам утікати зимою, ані в суботу: 21 буде бо тоді мука велика, якої не було від настання съвіту до сього часу, й не буде. 22 І коли б тих днів

не вкорочено, то жодне б тіло не спасло ся; тільки ж задля вибраних укорочені будуть дні тії. 23 Тоді, коли хто вам скаже: Дивись, ось Христос, або онде; не йміть віри. 24 Устануть бо лжехристи й лжепророки, й давати муть ознаки велики й дива, щоб, коди можна, звести її вибраних. 25 Оце ж наперед сказав я вам. 26 Коли ж скажуть вам: Ось він у пустині; не виходьте; Ось він у коморах; не діймайтесь віри. 27 Бо, як блискавка виходить зі сходу та сяє аж до заходу, так буде й прихід Сина чоловічого. 28 Де бо є труп, там збирати муть ся вірли. 29 І зараз після горя днів тих сонце померкне, і місяць не давати месьєвітів світла свого, і зорі попадають із неба, і сили небесні захищаються ся. 30 І тоді явить ся ознака Сина чоловічого на небі; і тоді заголосять усі роди землі, і побачять Сина чоловічого, грядущого на хмарах небесних із силою й словою великою. 31 І пішле він ангели свої з голосним гуком трубним, і позбирають вони вибраних Його від чотирох вітрів, од кінців неба до кінців його. 32 Від смоківниці ж навчтесь ся приповісти: Коли вже вітте її стане мяке й пустить листе, знайте, що близько літо. 33 Так само її ви: як оце все побачите, відайте, що близько під дверима. 34 Істинно глаголю вам: Не перейде рід сей, як усе тесстанеть ся. 35 Небо й земля перейде, слова ж мої не перейдуть. 36 Про день же той і годину ніхто не знає, ні ангели небесні, тільки сам Отець мій. 37 Як же дні Ноєві, так буде й прихід Сина чоловічого. 38 Бо, як буди за днів перед потопом, що їли, й пили, женились, і віддавались, аж до дня, коли увійшов Ной у ковчег, 39 та й не знали, аж прийшла повідь і позносила всіх; так буде й прихід Сина чоловічого. 40 Тоді буде двоє в полі; один візьметь ся, а один заставить ся. 41 Дві молоти муть на журнах; одна візьметь ся, а одна заставить ся. 42 Ото ж пильнуйте, бо не знаєте, котою години Господь ваш прийде. 43 Се ж відайте, що коли б господар зінав, у яку сторону прийде злодій, то пильнував би, та й не попустив би підкопати хати своєї. 44 Тим же й ви будьте готові; бо тієї години, як і не думаете, Син чоловічий прийде. 45 Який єсть вірний слуга й розумний, що поставив пан його над челяддю своєю, щоб роздавав їй харч у пору? 46 Щасливий той слуга, котрого, прийшовши пан його, застане, що робить так. 47 Істинно глаголю вам: Що поставить його над усім добром своїм. 48 А котрій лукавий слуга казати ме в серці своїм: Забарить ся мій пан прийти, 49 та й зачне бити своїх товариців, та їсти й пити з пияцями; 50 то прийде пан того слуги дня, якого не сподівається ся, і години, якої не відав, 51 та й відлучить його, й долю його з лицемірами положить; там буде плач і скрепотаннє зубів.

25 Тоді уподобить ся царство небесне десяти дівчатам, що, взявшись каганці свої, вийшли назустріч женихові. 2 П'ять же були з них розумні, а п'ять необачні. 3 Котрі необачні, взявшись каганці свої, не взяли з собою олії. 4 Розумні ж узяли олії в пляшечки свої з каганцями своїми. 5 Як же жених барив ся, задрімали всі, та й поснули. 6 О півночі ж постав крик: Ось жених ійде; виходьте назустріч Йому! 7 Тоді повставали всі дівчата тії, та й украсили каганці свої. 8 Необачні ж казали до розумних: Дайте нам олії вашої, бо каганці наші гаснуть. 9 Відказали ж розумні, говорячи: Щоб не стало нам і вам; а йдіть лучче до тих, що продають, та. й купіть собі. 10 Як же йшли вони купувати, прийшов жених; і

що були готові, увійшли з ним на весіллє; і зчинено двері. **11** Опісля ж приходять і другі дівчата, та й кажуть: Господи, Господи, відчини нам. **12** Він же, озвавшись, рече: Істинно глаголю вам: Не знаю вас. **13** Отим же то пильнуйте, бо не знаєте дня, ні години, коди Син чоловічий прийде. **14** Бо, як чоловік, від'їждаючи, прикладав слуги свої, і передав їм достатки свої, **15** і одному дав пять талантів, другому два, іншому ж один, кожному по його сказі, та й відіхав зараз. **16** Пійшовши ж той, що взяв пять талантів, орудував ними, і прибавав других пять талантів. **17** Так само й той, що два, прибавав і він других два. **18** Той же, що взяв один, пійшовши, закопав у землю, і сковав срібло пана свого. **19** По довгому ж часу, приходить пан слуг тих, і бере перелік із них. **20** І, приступивши той, що взяв пять талантів, приніс і других пять талантів, говорячи: Пане, пять талантів мені передав еси; ось других пять талантів прибав я ними. **21** Рече ж до него пан його: Гаразд, слуго добрий і вірний: у малому був еси вірен, над многим поставлю тебе. Увійди в радощі пана твого. **22** Приступивши ж і той, що взяв два таланти, сказав: Пане, два таланти мені передав еси; ось других два таланти прибав я ними. **23** Рече до него пан його: Гаразд, слуго добрий і вірний: у малому був еси вірен, над многим поставлю тебе. Увійди в радощі пана твого. **24** Приступивши ж і той, що взяв один талант, сказав: Пане, знат я тебе, що жорстокий еси чоловік, що жнеш, де не сіяв, і збираєш, де не розсипав; **25** і, злякавшись, пійшов та сковав твій талант у землі. Оце ж маєш твоє. **26** Озвав ся ж пан його й рече до него: Лукавий слуго ѹ лінівий, знат еси, що жну, де не сіяв, і збираю, де не розсипав: **27** так треба було oddати срібло моє міньяльникам, і, прийшовши, взяв би я своє з лихвою. **28** Візьміть же від него талант, та дайте тому, що має десять талантів. **29** Кожному бо маючому всюдидастъ ся, і надто мати ме; у немаючого ж, і що має, візьметь ся від него. **30** І викиньте слугу нікчемного у темряву надвірно: там буде плач і скретотаннє зубів. **31** Як же прийде Син чоловічий у славі своїй, і всі святі ангели з ним, тоді сяде він на престолі слави своєї; **32** і зберуться перед него всі народи; й відлучить він іх одних од других, як пастух одлучує овець од козлів; **33** і поставить овець по правиці в себе, а козлів по лівіці. **34** Тоді скаже царь тим, що по правиці в него: Прийдіть, благословені Отця мого, осягніть царство, приготовлене вам од основання сьвіту. **35** Бо я голодував, а ви дали мені їсти; жаждував, і напоїли мене; був чуженицею, і прийняли мене; **36** нагий, і з'одягли мене; недугував, і одвідали мене; був у темниці, і прийшли до мене. **37** Озвуться тоді до него праведні, кажучи: Господи, коли ми бачили тебе голодного, та й накормили? або і жадного, та й напоїли? **38** Коли ж бачили тебе чуженицею, та й прийняли? або нагим, та й з'одягли? **39** Коли ж бачили тебе недужим або в темниці, та й прийшли до тебе? **40** і озвавшись цар, промовить до них: Істинно глаголю вам: Скільки раз ви чинили се одному з сих братів моїх найменших, мені чинили. **41** Тоді скаже він і до тих, що по лівіці: Ідіть од мене, прокляті, ув огнь вічний, приготовлений дияволом та ангелам його: (αἰῶνιος **g166**) **42** бо я голодував, і не дали ви мені їсти; жаждував, і не напоїли мене; **43** був чуженицею, і не прийняли мене; нагим, і не з'одягли мене; недужим і в темниці, і не одвідали мене. **44** Тоді озвуться до него й сі, кажучи: Господи, коли

ми бачили тебе голодного, або жадного, або чуженицею, або нагого, або недужого, або в темниці, та й не послужили тобі? **45** Озветься тоді до них і промовить, глаголючи: Істинно глаголю вам: Скільки раз не чинили ви сього одному з сих найменших, і мені не чинили. **46** І пійдуть сі на вічні муки, а праведні на життя вічне. (αἰῶνιος **g166**)

26 І сталося, як скінчив Ісус, усі ці слова, рече до учеників своїх: **2** Ви знаєте, що через два дні буде пасха, й Сина чоловічого видадуть на розпяття. **3** Тоді зібрались архиереї, та письменники, та старші людські у двір до архиерея, на прізвище Каяфи, **4** і радились, щоб узяти Ісуса підступом і вбити. **5** Та казали: Тільки не в съято, щоб не було бучі між народом. **6** Як же був Ісус у Витанії в господі в Симона прокаженого, **7** приступила да Него жінка, маючи посудину предорого мира, та й злила на голову Йому, як сідів за столом. **8** Побачивши ж ученики Його, сердились, кажучи: На що така втрата? **9** Можна бо було се миро продати дорого та дати вбогим. **10** Зрозумівши ж Ісус, рече до них: що ви смутите жінку? діло бо добрє вчинила на мені. **11** Всякого бо часу маєте вбогих із собою, мене ж не всякого часу маєте. **12** Зливши бо вона миро се на тіло мое на погребенне мое зробила. **13** Істинно глаголю вам: Де б нї проповідувалась євангелія ся по всьому съвіту, казати меть ся й те, що зробила оя, на спомин її. **14** Тоді, пійшовши один з дванайцятьох, на імя Юда Іскариотський, до архиереїв, **15** каже: Що хочете дати мені, а я вам видам Його? Вони ж поставили йому трицять срібняків. **16** І з того часу шукав нагоди, щоб Його видати. **17** У перший же день опісочний приступили ученики до Ісуса, кажучи Йому: Де хочеш, щоб приготовили Тобі їсти пасху? **18** Він же рече: Ідіть у город до оттакого, та скажіть йому: Учитель рече: Час мій близько; у тебе зроблю пасху з учениками моїми. **19** І зробили ученики, як повелів їм Ісус; і приготовили пасху. **20** Як же наставвечір, сів Він за столом із дванайцятьма. **21** І, як вони їли, рече: Істинно глаголю вам, що один з вас зрадить мене. **22** І, засумівши тяжко, почали говорити до Него кожен з них: Аже ж не я, Господи? **23** Він же, озвавшись, рече: Хто вмочає зо мною руку в миску, той зрадить мене. **24** Син чоловічий іде, як писано про Него; горе ж чоловікові тому, що Сина чоловічого зрадить! Добре було б йому, коли б не родився чоловік той. **25** Озвав ся ж Юда, зрадник Його, й каже: Аже ж не я, учителю? Рече до него: Ти сказав еси. **26** Як же вони їли, взвівши Ісус хліб і поблагословивши, ламав, і давав ученикам, і рече: Прийміть, їжте: се есть тіло мое. **27** І, зявивши чашу, й оддавши хвалу, подав їм, глаголючи: Пийте з неї всі; **28** се бо есть кров моя нового завіту, що за многих проливається ся на оставленне гріхів. **29** Глаголю ж вам: Що не пити му від нині з сього плоду виноградного аж до дня того, коли Його пити му з вами новим у царстві Отця мого. **30** І заспівавши вони, вийшли на гору Оливну. **31** Тоді рече до них Ісус: Всі ви поблазнитесь мною сієюночи. Писано бо: Поражу пастиря, і розсиплють ся. вівці стада. **32** По воскресенню ж моїм попереджу вас у Галилею. **33** Озвав ся ж Петр і каже до Него: Хоч усі поблазняться тобою, я ніколи не зблазнюсь. **34** Рече до него Ісус: Істинно глаголю тобі: Що сієюночи, перше ніж півень запіє, тричі відречешся мене. **35** Каже йому Петр: Хоч би мені з тобою і вмерти, не відречусь

Тебе. Так і всі ученики казали. **36** Тоді приходить з ними Ісус на врочище (місце) Гетсиман, і рече до учеників: Сидіть тут, поки, пішовши, помолюсь оттам. **37** І взяв із собою Петра та двох синів Зеведіїв, і почав скорбіти та вдаватись у тугу. **38** Тоді рече до них: Тяжко сумна, душа моя аж до смерті. Підождіть тут, і не спіте зо мною. **39** І прошовши трохи далі, пріпав лицем своїм, молячись і глаголючи: Отче мій, коли можна, нехай мимо твоєї від мене чаша ся; тільки ж не як я хочу, а як Ти. **40** І приходить до учеників, і знаходить їх сплячих, і рече до Петра: Так не змогли ви однієї години попильнувати зо мною? **41** Пильнуйте та моліться, щоб не ввійшли в спокусу. Дух то очохий, тіло ж немошне. **42** Знов, у друге відішовши, молив ся, глаголючи: Отче мій, як не може ся чаша мимо твоєї від мене, коли не пити му її, нехай станеться воля твоя. **43** І, прийшовши, знаходить їх знов сплячих, були бо очі в них важкі. **44** І, зоставивши їх, пішов ізнов, і моливсь утрете, промовляючи те ж саме слово. **45** Тоді приходить до учеників своїх, і рече їм: Спіть уже й спочивайте ось настіг час, і Син чоловічий буде виданий у руки грішникам. **46** Уставайте, ходімо: ось наближується зрадник мій. **47** Ще він говорив, коли се Юда, один з дванацяті, приходить, а з ним багато народу з мечами й дручем, од архиєрієв та старших людських. **48** Зрадник же Іого дав знак їм, кажучи: Кого я поцілує, той і есть він: беріть його. **49** І, зараз приступивши до Ісуса, каже: Радуйся, учителю; та я поцілував Іого. **50** Ісус же рече Йому: Друже, чого прийшов еси? Тоді, приступивши, наложили руки на Ісуса, та й узяли Його. **51** І ось один з них, що з Ісусом, простягти руку, вихопив меч свого, й, вдаривши слугу архиєрійського, відтяг Йому вухо. **52** Тоді рече до него Ісус: Верни меч твій в місце його: всі бо, що візьмуться за меч, од меча погинуть. **53** Або думаєш, що не міг би нині вблагати Отця моого, й приставив би мені більш дванацяті легіонів ангелів? **54** Як же тоді справдилися би писаня, що так мусить статись? **55** Тієї ж години рече Ісус до народу: Чи се як на розбійника вийшли ви з мечами та киями, брати мене? Щодня сидів я в вас, навчаючи в церкві, і не брали мене. **56** Се ж усе стало ся, щоб справдилися писання пророчі. Тоді всі ученики, покинувши Його, повіткали. **57** Вони ж, узявши Ісуса, повели Його до Каяфи архиєрея, де писменники та старші зібралися. **58** Петр же йшов слідом за Ним oddалеки до двору архиєрійського, і, ввійшовши в двір, сів із слугами, щоб бачити конець. **59** Архиєрея ж, і старші, і вся рада шукали кривого съвідчення на Ісуса, щоб Його вбити. **60** І не знайшли. І коли багато лжесъвідків поприходило, не знайшли. Опісяляж, приступивши два лжесъвідки **61** говорили: Сей казав: Я можу зруйнувати церкву Божу, й за три дні збудувати її. **62** І, вставши архиєрея, каже до Него: Нічого не відказуєш, що сії проти Тебе съвідкують? **63** Ісус же мовчав. І, озвавшись архиєрея, каже до Него: Заклинаю Тебе Богом живим, щоб сказав нам, чи Ти еси Христос, Син Божий? **64** Рече Йому Ісус: Ти сказав еси. Тільки ж глаголю вам: Від нині побачите Сина чоловічого, по правиці сили, і грядущого на хмарах небесних. **65** Тоді архиєрея роздер одежду свого, кажучи: Ось сказав хулу; на що нам, іще съвідків? Ось тепер чули хулу Його; **66** як вам здається ся? Вони ж, озвавшись, сказали: Винен есть смерти. **67** Тоді плювали в лицє Йому, і били по щоках Його, і знущалися із Него, **68** кажучи: Проречи

нам, Христе, хто се вдарив Тебе? **69** Петр же знадвору сидів у дворі, і приступила до него одна дівчина, кажучи: І ти був з Ісусом Галилейським. **70** Він же відрік ся перед усіма, кажучи: Не знаю, що говориш. **71** Як же вийшов він до воріт, побачила його друга, та й каже до тих, що там були: І сей був з Ісусом Назарейським. **72** І знов одрік ся він, кленувчись: Що не знаю чоловіка. **73** Трохи ж згодом, приступивши ті, що стояли, кажуть Петрові: Справді й ти еси з них, бо твоя говірка виявляє тебе. **74** Тоді почав він проклинатись та, клястись: Що не знаю чоловіка. І зраз півень запіяв. **75** І згадав Петр слово Ісуса, промовлене до него: Що перше ніж півень запіє, тричі відречеш ся мене. І, вийшовши геть, плакав гірко.

27 Як же настав ранок, зробили раду всі архиєреї й старші людські **2** і, звязавши Його, повели тай передали Його Понтийському Пилату, ігемонові. **3** Тоді, побачивши Юда, зрадник Його, що Його осуджено, розказав ся, і вернув трийцять срібняків архиєреям та старшині, **4** кажучи: Згрішив я, зрадивши кров невинну. Вони ж сказали: Що дам до того? ти побачиш. **5** І, покинувши він срібняки в церкві, вийшов і відішовши, повісив ся. **6** Архиєреї ж, взявши срібняки, сказали: Не годить ся класти їх у скарбоню, бо се ціна крові. **7** Зробивши ж раду, купили за них ганчарське поле, щоб ховати на йому захожих. **8** Через се звєть ся поле се Кріаве Поле по сей день. **9** Тоді справдилось, що сказав Єремія пророк, глаголючи: І взяли вони трийцять срібняків, ціну цінного, котрого цінено з синів Ізраїля, **10** і дали їх на ганчарське поле, як повелів мені Господь. **11** Ісус же стояв перед ігемоном; і питав Його ігемон, кажучи: Чи Ти цар Жидівський? Ісус же рече Йому: Ти сказав еси. **12** А, як винуватили Його архиєреї та старші, не відказував нічого. **13** Тоді каже до Него Пилат: Хиба не чуєш, скільки съвідкують на Тебе? **14** І не відказав Він Йому ні на одно слово, так що ігемон вельми дивував ся. **15** На съято ж звік був ігемон одпускати народові одного вязника, котрого вони хотіли. **16** Мали ж тоді знаного вязника, на прізвище Вараву. **17** Як же вони зібрались, сказав їм Пилат: Кого хочете, щоб одпустив вам: Вараву, чи Ісуса, на прізвище Христя? **18** Знав бо, що через зависть видали Його. **19** Як же сидів він на судиці, прислала до него жінка Його кажучи: Нічого тобі й праведнику съому; багато бо терпіла я сьогодні вві сні через него. **20** Архиєреї ж і старші наустили народ, щоб випросили Вараву, Ісуса ж убили. **21** Озвав ся ж ігемон і рече до них: Кого хочете з двох, щоб випустив вам? Вони ж сказали: Вараву. **22** Каже до них Пилат: Що ж оце робити му з Ісусом, на прізвище Христом? Кажуть Йому всі: Нехай буде рознятій. **23** Ігемон же каже: Що бо злого зробив? Вони ж кричали ще гірш: Нехай буде рознятій. **24** Бачивши ж Пилат, що нічого не врадить, а ще більш росте буча, взявши води, помив руки перед народом, і каже: Невинен я крові праведника съого; ви побачите. **25** І, озвавшись увесь народ, сказав: Кров Його на нас і на діти наші. **26** Тоді відпустив їм Вараву; Ісуса ж, побивши, передав, щоб розпято Його. **27** Тоді воїни ігемонові, взявши Ісуса на судище, зібрали на Него всю роту. **28** І, роздягнувши Його, накинули на Него червоний плащ; **29** і, сплівши вінець із тернини, положили на голову Йому, а тростину в правицю Його; і кидаючись на

коліна перед Ним, насымхались із Него, кажучи: Радуй ся, царю Жидівський! 30 I, плюючи на Него, брали тростину, й били по голові Його. 31 I, як насыміялись із Него, зняли з Него плащ, і наділи на Него одежду Його, й повели Його на розпяте. 32 Виходячи ж, знайшли чоловіка Киринейського, на ім'я Симона; съого заставили нести хрест Його, 33 I прийшовши на врочище (місце) Голгота, чи то б сказати Черепове місце, 34 дали Йому пити оцту, змішаного з жовчю; і, покуштувавши, не хотів пити. 35 Розплявши ж Його, поділили одежду Його, кинувши жереб, щоб справдилось, що сказав пророк: Поділили соби шати мої, й на одежду мою кинули жереб. 36 I, посадивши, стерегли Його там; 37 I прибили над головою Його написану вину Його: Се Ісус, цар Жидівський. 38 Тоді розпято з Ним двох розбійників, одного по правиці, а другого по лівиці. 39 Мимойдучи ж хулили Його, киваючи головами своїми, 40 і кажучи: Ти, що руйнуєш церкву, й за три дні будуеш її, спаси ся сам. Коли ти Син Божий, зайди з хреста. 41 Так само ж і архиєреї, насымхуючись із письменниками та старшими, казали: 42 Інших спасав, а себе не може спасти. Коли Він царь Ізраїльський, нехай тепер зайде з хреста, й ввіруємо в Него; 43 Він уповав на Бога; нехай тепер визволить Його, коли хоче Його, казав бо: Я Син Божий. 44 Так само й розбійники, що були розпяті з Ним, докоряли Йому. 45 Від шестої ж години настала темрява по всій землі до години девятої. 46 Коло девятої ж години покликнув Ісус великим голосом, глаголючи: Ілі, Ілі лама савахтані; те есть: Боже мій. Боже мій, чом мене покинув еси? 47 Деякі ж, що там стояли, почувши, казали: Що Ілію кличе сей. 48 I зараз, побігши один із них, і взявши губку, сповнивши оцтом і, настромивши на тростину, поїв Його. 49 Останні ж казали: Нехай побачимо, чи прийде Ілія спасати Його. 50 Ісус же, знов покликнувши великим голосом, зіткнув духа. 51 I ось завіса церковна роздерлась надвое од верху до низу, й земля затрусила, і скелі порозпадалися; 52 I гроби порозкривались; і многі тіла съятих усопших повставали, 53 і, вийшовши з гробів після воскресення Його, поприходили у съятивійгород, і показались многим. 54 Сотник же да ті, що були з ним і стерегли Ісуса, побачивши трус і те, що сталося, полякались тяжко, кажучи: Справді, Божий Син був сей. 55 Було там багато й жінок, що oddалеки дивились, котрі прийшли слідом за Ісусом із Галилеї, служачи Йому. 56 Між ними була Мария Магдалина, й Мария, мати Яковова та Йосійна, й мати синів Зеведеївих. 57 Як же настав вечір, прийшов чоловік заможний з Адматеї, на ім'я Йосиф, що й сам учив ся в Ісуса. 58 Сей, приступивши до Пилата просив тіла Ісусового. Тоді Пилат і звелів oddати тіло. 59 I взявши тіло Йосифа, обгорнув його плащеницею чистою, 60 положив його у новім своїм гробі, що висік у скелі; й прикотивши великого каменя до дверей гробу одійшов. 61 Була ж там Мария Магдалина й друга Мария, і сиділи навпроти гроба. 62 Завтрашнього ж дня, що після пятниці, зібрались архиєреї та Фарисеї до Пилата, 63 кажучи: Пане, згадали ми, що той обманщик казав, ще живий: Через три дні встану. 64 Звели ж оце стерегти гроба до третього дня, щоб прийшовши ученики Його в ночі, не вкрали Його, й не сказали народові: Устав із мертвих; і буде остання омана гірша первої. 65 Сказав же їм Пилат: Маєте сторожу: йдіть забезпечте, як знаєте. 66

Вони ж, пійшовши, забезпечили гроб, запечатавши камінь, із сторожею.

28 Після ж вечора субітнього, як почало світати в одну із субіт, прийшла Мария Магдалина та друга Мария подивитись на гроб. 2 I ось трус великий став ся, ангел бо Господень, зійшовши з неба, прийшов, відкотив камінь від дверей, і сів на нім. 3 Був же вид Його як бліскавиця, й одежа Його біла як сніг. 4 Од страху ж Його затрусились ті, що стерегли Його, й стали наче мертві. 5 Озвав ся ж ангел і рече до жінок: Не лякайтесь, знаю бо, що Ісуса рознятого шукаєте. 6 Нема Його тут; устав бо, як казав: Йдіть подивитися ся на місце, де лежав Господь. 7 I хутко вертайтесь і скажіть ученикам Його, що встав із мертвих, і ось попередить вас у Галилею; там Його побачите: Ось я вам сказав. 8 I, вийшовши хутко від гробу із страхом і великою радостю, побігли сповістити учеників Його. 9 Як же йшли вони сповіщати учеників Його, аж ось Ісус зустрів їх, глагодючи: Радуйтесь ся: Вони ж, приступивши, обняли ноги Його, й поклонились Йому. 10 Тоді рече до них Ісус: Не лякайтесь; ійдіть сповістіть братів моїх, щоб ійшли в Галилею; і там мене побачять. 11 Як же йшли вони, аж ось деякі з сторожі, прийшовши в город, сповістили архиєреїв про все, що сталося. 12 I, зібравши вони з старшими й зробивши раду, дали доволі срібняків воїнам, 13 говорячи: Кажіть, що ученики Його в ночі прийшовши вкрали Його, як ми спали. 14 I як дочується ся про се ігемон, ми вговоримо його, й вас безпечними зробимо. 15 Вони ж, узявшися срібнякі, зробили, як їх навченено; й рознеслось слово се у Жидів аж до сього дня, 16 Однайцяль же учеників пійшли в Гадилею, на гору, куди повелів їм Ісус. 17 I, побачивши Його, поклонились Йому; інші ж сумнились. 18 I, приступивши Ісус, промовив до них, глаголючи: Дана мені всяка влада на небі й на землі. 19 Йдіть же навчайте всі народи, хрестячи їх в ім'я Отця, і Сина, і съяятого Духа, 20 навчаючи їх додержувати всього, що я заповідав вам; і ось я з вами по всі дні, до кінця съвіта. Амінь. (αὶον 9165)

Від Марка

1 Почин євангелії Ісуса Христа, Сина Божого, 2 як написано в пророків: Ось я посилаю ангела моого перед лицем Твоїм, що приготувати дорогу Твою перед Тобою. 3 Голос покликучого в пустині: Готовте дорогу Господню, простили робіть стежки Його. 4 Появився Йоан, хрестячи в пустині, й проповідуючи хрещенне покаяння на прощенне гріхів. 5 І виходила до него вся сторона Юдейська й Єрусалимці, й хрестились від него всі в ріці Йордані, сповідаючи гріхи свої. 6 Був же Йоан одягнений у верблюжий волос і в пояс шкуряний на поясниці своїй, а ів в сарану та дикий мед; 7 і проповідував, глаголючи: Гряде потужніший над мене слідом за мною; у Него недостоєн я, нахлившись, розвязати ремінь обувя Його. 8 Я хрестив вас водою, Він же хрестите ме вас Духом съвятим. 9 І сталося тими днями: Прийшов Ісус із Назарету Галилейського, й охрестився у Йоана в Йордані. 10 І, зараз вийшовши з води, побачив небеса, що відчинились, і Дух, як голуб, злінув на Него. 11 І зійшов голос із небес: Ти еси Син мій любий, що я вподобав: , 12 І зараз Дух випровадив Його в пустиню. 13 І був там у пустії днів сорок, спокушуваний од сатани; й пробував з дикими зъвірми, й ангели служили Йому. 14 Як же видано Йоана, прийшов Ісус у Галилею, проповідуючи євангелію царства Божого, 15 і глаголючи: Що сповнив ся час, і наблизило ся царство Боже. Покайтесь і віруйте в євангелію. 16 Ходячи ж понад морем Галилейським, побачив Симона та Андрея, брата його, як вони закидали невід у море; були бо рибалки. 17 І рече до них Ісус: Ідіть слідом за мною, то зроблю, що станеться ловцями людей. 18 І, зараз покинувши неводи свої, пішли слідом за Ним. 19 І, відйшовши трохи даліше звідтіля, побачив Якова Зеведеевого та Йоана, брата його, так само в човні, налагоджуючих неводи. 20 І зараз покликав їх; і, покинувши батька свого Зеведея в човні з наймитами, пішли слідом за Ним. 21 І приходять у Капернаум; і зараз субітнього дня, увійшовши в школу, навчав. 22 І дивувались науковою Його, навчав бо їх яко маючий власть, а не як письменники. 23 І був у них у школі чоловік з духом нечистим; і закричав, 24 кажучи: Остав! що нам і Тобі, Ісусе Назарянине? чи прийшов єси погубити нас? Знаю Тебе, хто еси: Съвятий Божий. 25 І погрозив Йому Ісус, глаголючи: Мовчи й вийди з него. 26 І стрепенувши його дух нечистий, і закричавши голосом великом, вийшов з него. 27 І полякались усі так, що питали один в одного, говорячи: Що се таке? що се за Наука така нова? що по власти й духам нечистим повеліває, і слухають Його? 28 І розійшлась чутка про Него зараз по всій околиці Галилейській. 29 І зараз, із школи вийшовши, пішли в господу Симона та Андрея, з Яковом та Йоаном. 30 Теща ж Симонова лежала в пропасниці, і зараз кажуть Йому про неї. 31 І приступивши Він, підвів її, взявши за руку її; і покинула її пропасниця зараз; і послугувала вона їм. 32 Як же настав вечір, після заходу сонця, поприносили до Него всіх недужих і біснаватих. 33 І ввесь город зібраав ся до дверей. 34 І сцілив многих недужих на всякі болесті, і бісів многих вигнав; і не дозволяв говорити бісам, бо вони знали Його. 35 І вранці, ще геть за ночи, вставши, вийшов, і пійшов у пусте місце. Й там молив ся. 36 І пустились за

Ним Симон і ті що з ним. 37 І, знайшовши Його, кажуть Йому: Що всі шукають Тебе. 38 І рече до них: Ходімо в близькі містечка, щоб і там проповідувати; на те бо прийшов я. 39 І проповідував по шкодах їх скрізь по всій Галилеї, і виганяв біси. 40 І приходить до Него прокажений, і благаючи Його, впавши на коліна перед Ним, каже до Него: Коли хочеш, зможеш мене очистити. 41 Ісус же, змилосердившись, простяг руку, доторкнувшись до него, і рече Йому: Хочу; очистись. 42 І, як Він сказав, зараз зникла з него проказа, і очистив ся. 43 І, заказавши Йому, зараз відослав Його, 44 і рече до него: Гледи ж, нікому нічого не кажи, а йди, покажись священників, і принеси за очищенне твоє, що повелів Мойсей на съвідкуваннє їм. 45 Він же, вийшовши, почав проповідувати багато, і ширити кругом чутку; так, що Він не міг уже явно вийти в город, а пробував остронь у пустих місцях; і приходили до Него звідускоди.

2 1 знов увійшов у Капернаум через кілька днів; і розголошено, що Він у господі. 2 І зараз назбиралось багато, так що не було місця ані перед дверима, і проповідував Він їм слово. 3 І приходять до Него, несучи розслабленого; неслась його четверо. 4 І, не можучи приступити до Него за народом, розкрили стелю, де був; і, проламавши, спустили ліжко, в котрому лежав розслаблений. 5 Бачивши ж Ісус віру їх, рече до розслабленого: Сину, оставляють ся тобі гріхи твої. 6 Були ж деякі з письменників, то там сиділи, і казали в серцях своїх: 7 Шо за хулу сей так говорить? хто може оставляти гріхи, як тільки один Бог? 8 І зараз, постерігши Ісус духом своїм, що так мислять собі, рече до дих: На що се кажете в серцях ваших? 9 що легше? сказати розслабленому: Оставляють ся тобі гріхи твої, або сказати: Устань, і візьми постіль твою, та й ходи. 10 От же, щоб ви знали, що Син чоловічий мав власті оставляти на землі гріхи, до розслабленого: 11 Тобі глаголю: Устань, і візьми постіль твою, та й іди до дому твого. 12 І встав зараз, і взявши постіль, вийшов перед усіма; так що здивувались усі, і прославляли Бога, говорячи: Що ніколи такого не бачили. 13 І вийшов знов над море; а ввесь народ пішов до Него, і навчав їх. 14 І, йдучи мимо, побачив Левію Алфесевого, сидячого на митниці, і рече Йому: Іди слідом за мною. І, вставши, пішов слідом за Ним. 15 І сталося, як сидів Він за столом у господі в него, посідало з Ісусом і учениками Його й багато митників та грішників; було бо їх багато, і яшли слідом за Ним. 16 І бачивши письменники та Фарисеї, що Він єсть із митниками та грішниками, казали до учеників Його: Як се, що Він з митниками та грішниками єсть і пе? 17 І почувши Ісус, рече до них: Не треба здоровим лікаря, а недужим. Не прийшов я звати праведників, а грішників до покаяння. 18 А були ученики Йоанові та Фарисеї постниками; й приходять і кажуть Йому: Чого ученики Йоанові та Фарисеї постять, Твої ж ученики не постять? 19 І рече їм Ісус: Чи можуть синове весільні постити, як женихи з ними? Доки мають із собою жениха, не можуть постити. 20 Прийдуть же дні, коли візьметься від них жених, і тоді постити муть в ті дні. 21 І ніхто не пришивав латки з нової тканини до старої одежини, ато нова латка урве старого, і гірша буде дірка. 22 І ніхто не наливав нового вина в старі бурдюки, ато нове вино порозиривав бурдюки, і вино витече й

бурдюки пропадуть; нове ж вино в нові бурдюки наливати. 23 І довелось переходити Йому в суботу через засіви; й почали учні Його дорогу верстати, рвучи колоссе. 24 І казали до Него Фарисеї: Дивись, чого вони роблять у суботу, що не годить ся? 25 А Він рече до них: Чи ніколи не читали ви, що зробив Давид, як був у нужді і голодував він і ті, що були з ним? 26 Як увійшов він у Божий дом за Авиатара архиєрея, та й ів хліб показні, що не годилось істи, як тільки священикам, і дав і тим, що були з ним? 27 І рече до них: Субота ради чоловіка постала, не чоловік задля суботи. 28 Тим Син чоловічий - Господь і суботи.

3 І ввійшов ізнов у школу; й був там чоловік, що мав суху руку. 2 І назирали Його, чи сцілить його в суботу, щоб обвинуватити Його. 3 І рече до сухорукого чоловіка: Стань посередині. 4 І рече до них: Чи годить ся в суботу добро робити, чи зло робити? житте спасати, чи погубляти? Вони ж мовчали. 5 І, позирнувши на них кругом гнівно, жалуючи над скаменілістю сердець їх, рехе чоловікові: Простягни руку твою. І простя, і стала рука його здоровая, як і друга. 6 І ввійшовши Фарисеї, зараз з Іродиями зробили раду на Него, як Його погубити. 7 Ісус же відішов з учениками своїми до моря; а великий натовп із Галилеї йшов за Ним, і з Юдеї, і з Єрусалиму, і з Ідумеї, і зза Йордану; й ті, що кругом Тира та Сидона, натовп великий, прочувши, скільки Він робив, поприходили до Него. 9 І сказав Він ученикам своїм наготовити Йому човна задля народу щоб не тиснулись до Него. 10 Многих бо сцілив, так що видалися на Него, щоб приторкнутись до Него, хто з них мав недуги. 11 А духи нечисті, як бачили Його то падали на ніць перед Ним, і кричали, говорячи: Ти єси Син Божий. 12 І остро грозив їм, щоб Його не виявляли. 13 І вийшов Він на гору, й покликав, кого скотів сам, і поприходили до Него. 14 І настановив дванадцятьох, щоб були з Ним, і щоб посилати їх проповідувати, 15 і щоб мали силу сціляти недуги, й виганяти біси. 16 І дав Симонові ім'я Петр; 17 та Якова Зеведеєвого, та Йоана, брата Якового, й дав їм імена Воанер-гес, що есть: Сини громові; 18 та Андрея, та Филипа, та Вартоломея, та Маттея, та Тому, та Якова Алфесевого, та Тадея, та Симона Хананца, 19 та Юду Іскариодького, що зрадив Його. 20 Входять вони в господу, і знов сходить ся народ, так що не могли ані хліба зісти. 21 І прочувши своїки Його, вийшли взяти Його; казали бо, що Він не при собі. 22 А письменники, поприходивши з Єрусалиму, казали, що Вельзевула має, і що бісовським князем виганяє біси. 23 І, покликавши їх, говорив до них приповістями: Як може сатана сатану виганяти? 24 І коли царство проти себе розділить ся, не може стояти царство те. 25 І коли господа проти себе розділить ся, не може стояти господа тая. 26 І коли сатана устав проти себе, й розділив ся, не може стояти, а копець Йому. 27 Не може ніхто надоби сильного, ввійшовши в господу Його, пожакувати, як перше сильного не звяже; аж тоді господу Його пограбить. 28 Істинно глаголю вам: Що всі гріхи відпустяять ся синам чоловічим, і хули, якими б вони ні хулили; 29 хто ж хулити мене на Духа святого, не має прощення во віki, а винен вічного осуду: (аїп g165, аїпнios g166) 30 бо казали: Духа нечистого має. 31 Приходять тоді брати й мати Його, й стоячи на дворі, послали до Него, кличучи Його. 32 І сидів народ круг Него; кажуть же Йому:

Ось мати Твоя і брати Твої на дворі шукають Тебе. 33 І, озвавшись до них, рече: Хто се мати моя, або брати мої? 34 І, позирнувши кругом по тих, що сиділи коло Него, рече: Оце мати моя, і брати мої! 35 Хто бо чинити ме волю Божу, той брат мені, й сестра моя, і мати.

4 І почав знов навчати над морем; і назбиралось багато народу, так що Він увійшов у човен, щоб сидіти на і морі; а весь народ був на землі при морю. 2 І навчав їх багато приповістями, й глаголав до них у науці своїй: 3 Слухайте: Ось вийшов січ сяти: 4 і сталося, як сія, одно впало над шляхом, і налетіло птаство небесне, й пожерло Його. 5 Інше ж упало на каменистому, де не мало доволі землі, і зараз походило, бо не мало глибокої землі. 6 Як же зійшло сонце, повяло, й, не маючи кореня, посохло. 7 А інше попадало між тернину, й тернина, розвившись, поглушила Його, і овощу не дало. 8 А інше впало на землю добру, й дало плід, що сходив і ріс, і вродило одно в трийцяtero, а одно в шістьдесятєро а одно в сотеро. 9 І рече до них: Хто має уші слухати, нехай слухає. 10 Як же був на самоті, питались у Него ті, що з Ним, разом з дванадцятьма, про приповість. 11 І рече до них: Вам дано знати тайну царства Божого; тим же, що остронь, у приповістях усе стає ся, 12 щоб дивлячись дивились, та й не бачили, й слухаючи слухали, та й не розуміли, щоб інколи не навернулись, і не простилис' їм гріхи. 13 І рече до них: Хиба не знаєте приповісті сіє? як же всі приповісті зрозумієте? 14 Січ слово сіє. 15 Що ж над шляхом, се ті, де сіється слово, й, як почують, зараз приходить сатана, й забирає слово, посіяне в серцях їх. 16 Подібно ж і ті, що на каменистому посіяні, котрі, як почують слово, зараз із радостю приймають Його, 17 та не мають кореня в собі, а тільки до часу вони; опісля ж, як настане горе або гонення за слово, зараз блазнять ся. 18 А ті, що посіяні між терниною, се ті, що слухали слово, 19 та журба сівта сього, й омана багацтва, і інші жадоби входять, і глушать слово, й безз沃чним робить ся воно. (аїп g165) 20 А на землю добру посіяні, се ті, що чують слово й приймають, і приносять овощ, одно в трийцяtero, друге в шістьдесятєро, а інше в сотеро. 21 І рече до них: Чи нате приносять сівітло, щоб ставити Його під посудину, або під ліжко, а не щоб на сівічнику ставити? 22 Нема бо нічого скованого, щоб не обявилось; і не втаєно, щоб на яв вийшло. 23 Коли хто має уші слухати, нехай слухає. 24 І рече їм: Вважайте, що чуете: Якою мірою міряєте, відміряється вам, і прибавить ся вам, що слухаете. 25 Хто бо має, дастя ся Йому; а хто не має, і що має, візьметь ся від него. 26 І рече: Так есть царство Боже, як коли чоловік, що вкіне зерно у землю, 27 та й спить, і встає в ночі і в день, а зерно сходить і росте, як він не знає. 28 Від себе бо земля родить: спершу траву, потім колос, а далій повну пшеницю в колосі. 29 Як же доспіє овощ, зараз посилає серпа, бо настали жнива. 30 І рече: Кому уподобимо царство Боже? або до якої приповісті приложимо Його? 31 Воно мов зерно горчиці, що, як сіє Його в землю, то воно дрібніше від усіх зерен, які є на землі; 32 а як посіється ся, сходить, і робить ся більшим над усі зілля, і ширить велике вітте, так що під тінню Його кублитись може птаство небесне. 33 І многими такими приповістями глаголав їм слово, скільки могли слухати. 34 Без приповісті ж не говорив їм; на самоті

ж ученикам своїм вияснював усе. 35 І рече їм того дня, як настас вечір: Перевезімось на той бік. 36 І, відпустивши народ, узяли Його, як був в човні. І інші ж човни були з Ним. 37 І скопилась велика вітряна буря, а філії заливали човен, так що вже тонув. 38 А був Він на кермі, сплючи на подусці. І розбудили Його, й кажуть Йому: Учителю, чи Тобі байдуже, що погибаємо? 39 І вставши, погрозив вітрові, і рече до моря: Мовчи, перестань! І втих вітер, і настала тишина велика. 40 І рече їм: Чого ви такі полохливі? Як се? нема в вас віри? 41 І полякались страхом великим, і казали один до одного: Хто оце Сей, що й вітер і море слухає Його?

5 І перевезлись на той бік моря, у землю Гадаринську. 2 І скоро вийшов Він із човна, зараз зустрів Його чоловік із гробів у дусі нечистому, з що домував між гробами, і навіть залязами ніхто не міг його звязати: 4 часто бо заковувано його в кайдани й заліза, й розривав заліза на собі, й ламав кайдани, й ніхто його не здолів утамувати. 5 І по всяч час у ночі і в день пробував він у горах та гробах, кричавши, та бивши себе каміннем. 6 Побачивши ж Ісуса оддалеки, прибіг та й уклонився Йому, 7 і, закричавши голосом великим, каже: Що мені Тобі, Ісусе, Сину Бога Вишнього? Заклинаю Тебе Богом, не муч мене. 8 (Рече бо Йому: Вийди, душа нечистий, з чоловіка.) 9 І спітав його: Яке ім'я твоє? І відповів, кажучи: Ім'я мое Легіон, бо нас багато. 10 І благав Його велими, щоб не висилав їх геть із тієї сторони. 11 Пасся ж там поблизу гір великий гурт свиней. 12 І благали Його всі бісі, кажучи: Піші нас у свині, щоб ми вийшли в них. 13 І зараз дозволив їм Ісус. І вийшовши нечисті духи, увійшли в свині; і кинув ся гурт із кручи в море, (було ж їх тисяч за дві,) та як потонули в морі. 14 А ті, що пасли свині, побігли, та й розказали вгороді і в селах. І повиходили дивитись, що се стало. 15 І приходять до Ісуса, й бачять біснівуватого; сидить одягнений і при розумі, того, що мав Легіона, та й полякались. 16 І розказували їм ті, що бачили, що се стало біснівуватому, й про свині. 17 І почали вони просити Його вийти з їх границь. 18 І як увійшов Він у човен, просив Його той, що був біснівуватий, щоб бути з Ним. 19 Ісус же не дозволив Йому, а рече до него: Йди до дому твого до твоїх, і розкажи їм, що тобі Господь зробив, і як помилував тебе. 20 І пішов і почав проповідувати в Десятиграді, що зробив Йому Ісус; і всі дивувались. 21 А як переплив Ісус човном ізнов на той бік, зібралось багато народу до Него; а був Він над морем. 22 І ось приходить один із шкільних старшин, на ім'я Яір, і, побачивши Його, упав у ноги Йому, 23 і велими благав Його, говорячи: Дочка моя кінчить ся, прийди й положи на неї руки, нехай одужає і буде жива. 24 І пішов із ним, і слідом за Ним пішло багато народу, й тиснулись до Него. 25 Жінка ж одна, що була в кровоточі років дванайцять, 26 і багато витерпіла від багатьох лікарів, і витратила все, що мала, й ніякої пільги не дізнала, а ще більш їй погіршало, 27 почувши про Ісуса, приступила між народом іззаду, та й приторкнулась до одежі Його. 28 Казала бо: Що, коли до одежі Його приторкнусь, спасу ся. 29 І зараз висохло жерело крові її і почула вона в тілі, що спіллась од недуги. 30 І зараз Ісус, почувши в собі, що сила вийшла з Него, обернувшись між народом, рече: Хто приторкнувсь до одежі моєї? 31 І казали Йому ученики Його: Ти бачиш, як народ

товпить ся до Тебе, та й питаєш: Хто приторкнув ся до мене? 32 І позирнув Він кругом, щоб побачити ту, що се зробила. 33 Жінка ж, злякавшися і затрусишися, знаючи, що сталося із нею, приступила, та й упала перед Ним, та й сказала Йому всю правду. 34 Він же рече їй: Дочка, віра твоя спасла тебе. Йди з упокоєм, і будь здорована від недуги твоєї. 35 Ще говорив Він, приходить від шкільного старшини, кажучи: Що дочка твоя вмерла; на що ще трудиш учителя? 36 Ісус же, почувши сказане слово, рече зараз шкільному старшині: Не лякайсь, тільки віруй. 37 І не дозволив нікому йти з собою, тільки Петрові, та Якову, та Йоанові, брату Якова. 38 І приходить у господа до шкільного старшини, й бачить тривогу, і плачущих, і голосячих вельми. 39 І, ввійшовши, рече їм: Чого тривожеться та голосите? Дівча не вмерло, а спить. 40 І насыміхали ся з Него. Він же, виславши всіх, бере батька та матір дівчинки, й тих, що з Ним, і ввіходить, де дівча лежало. 41 І, взвівши дівчу за руку, рече їй: Талита куми, що есть перекладом: Дівчинко, тобі глаголю: встань. 42 І зараз устало дівча, й ходило, бо було дванайцять років. І дивувались дивом великим. 43 І пильно наказав їм, щоб ніхто не довідав ся про се; й казав дати їй істі.

6 І вийшовши звідтіля, прибув у свою країну; і йшли слідом за Ним ученики Його. 2 І, як настала субота, почав у школі навчати; і многі, слухаючи, дивувались, кажучи: Звідкіля се в Него? і що се за розум, даний Йому, що діва такі руками Його робляться? з Хиба ж сей не тесля, син Марії, брат Яковів, і Йосіїв, і Юдин, і Симонів? і хиба не тут між нами сестри Його? І поблазнилися Ним. 4 Рече ж їм Ісус: Не есть пророк без чести, хиба що в країні своїй, та в родині, і в домівці своїй. 5 І не міг там ніякого чуда зробити, тільки на деяких недужих положивши руки, сцілив їх. 6 І дивувавсь недовірством їх. І ходив кругом по селах, навчаючи. 7 І покликав дванайцятьо, та й почав їх посилати по двоє, і дав їм власті над духами нечистими; 8 і звелів їм, щоб нічого не брали на дорогу, тільки одну палицю: ні торбини, ні хліба, ні у через грошей, 9 щоб обувались у постоли й не вдягались у дві одежини. 10 І рече їм: Де б ви ні зайдіши в яку госпуду, там пробуйайте, аж поки вийдете звідтіля. 11 А хто не прийме вас, ані слухати ме вас, то, виходячи звідтіля, обтрусять і порох із під ніг ваших, на съїдкуваннє їм. Істинно глаголю вам: Одрадніще буде Содомові та Гоморі суднього дня, ніж городові тому. 12 І вийшовши вони, проповідували, щоб каялись. 13 І бісів багато виганяли, й намащували оливкою багато недужих, і сціляли. 14 І дочувся цар Ірод (явне бо зробилось ім'я Його), і каже: Що Йоан Хреститель із мертвих устав, і того робляться чудеса від него. 15 Інші казали, що се Ілля; інші ж казали, що се пророк або один з пророків. 16 Почувши ж Ірод, сказав: Що се Йоан, котрого я стяв, він устав з мертвих. 17 Сей бо Ірод, піславши, взяв Йоана, та й звязав Його в темниці за Іродіяду, жінку Филипа, брата свого; бо оженивсь із нею. 18 Сказав бо Йоан Іродові: Що не годить ся тобі мати жінку брата твого. 19 Іродіяду ж лютувала на него, й, хотіла його вбити, та не могла. 20 Ірод бо боявсь Йоана, знавши його, яко чоловіка праведного й съяного, то й беріг його, і слухаючи його, багато робив, і залюбки його слухав. 21 Як же настав день нагідний, кали Ірод на свої родини бенкет справив дукам своїм, та

гетьманам, та значним Галилейським, 22 і як увійшла дочка тієї Іродиади, танцювала, й додгудила Іродові, й, тим, що сиділи з ним, озвав ся цар до дівіці: Проси в мене, чого бажаєш, а дам тобі. 23 І поклявся їй: Що, чого б у мене ні попросила, дам тобі, хочби й половина царства мого. 24 Вона ж, вийшовши, каже матері своїй: Чого просити? Та ж каже: Голови Йоана Хрестителя. 25 І, вийшовши зараз швидко до царя, просила, кажучи: Хочу, щоб мені дав зараз на бліді голову Йоана Хрестителя. 26 І зажурившись велими цар, та задля клятві й задля тих, що з ним сиділи, не хотів її відмовити. 27 І зараз піславши цар ката, звелів пристести голову його; він же пішовши, стяв його в темниці. 28 І приніс голову його на бліді, і дав її дівіці, а дівіця дала її матері своїй. 29 І, довідавшись ученики Його, пішшли і взяли тіло його, та й положили його в гробі. 30 І посходились апостоли до Ісуса, й сповістили Його про все, що робили, й чого навчали. 31 І рече до них: Йдіть ви самі окроме в пусте місце, та відпочиньте трохи; було бо багато, що приходили й відходили, й навіть ніколи було їм їсти. 32 І попили в пусте місце човном, окроме. 33 І бачив їх народ, як відчалювали, й пізнали Його многі, і збігались туди пішки з усіх городів, та й випередили їх, і посходились до Него. 34 І вийшовши Ісус, побачив багато народу, й жалкував над ними, що були як вівці, не маючі пастиря, і почав навчати їх багато. 35 І як уже багато часу минуло, приступивши до Него ученики Його, кажуть: Що се пусте місце, і вже час пізний, - 36 відпусти їх, щоб, пішовши по околичніх хуторах та селах, купили собі хліба: не мають бо що їсти. 37 Він же, озвавшись, рече до них: Дайте ви їм їсти. І кажуть Йому: Хиба, пішовши, купимо за двісті денаріїв хліба, й дамо їм їсти? 38 Він же рече до них: Скільки хлібів маєте? Йдіть та подивівтеся. І, візнявши, кажуть: Пять, та дві риби. 39 І звелів їм садовити всіх купа коло купи на зеленій траві, 40 і посідали вони ряд коло ряду по сотням і по півсотням. 41 І, взявші пять хлібів та дві риби, й поглянувши на небо, благословив, і ламав хліби, та й давав ученикам своїм, щоб клали перед ними; й дві риби поділив усім. 42 І їли всі, й настилились. 43 І набрали окружин дванайцять повних кошів, та й із риб. 44 А тих, що їли хліби, було з пять тисяч чоловіка. 45 І зараз примусив учеників своїх увійти в човен, та плисти на той бік попереду 'д Вітсаїд', поки сам одпустить народ. 46 І, відпустивши їх, пішов на гору молитись. 47 І як настав вечір, був човен серед моря, а він один на землі. 48 І бачив, як вони силкувались, веслуючи; був бо вітер противний їм; і коло четвертої сторожі ночі приходить до них, іduчи по морю, і хотів минути їх. 49 Вони ж, бачивши Його, що ходить по морю, думали, що це мара, та й закричали: 50 всі бо Його бачили, і потрівожились. І зараз заговорив до них, і рече їм: Бодріться ся; се я; не лякайтесь. 51 І вийшов до них у човен; і втих вітер, і велими, над міру здумілись у собі, і дивувались. 52 Не зрозуміли бо про хліби: було бо серце їх засліплene. 53 І, перепливши, прибули в землю Генісарецьку, й причалили. 54 І вийшли вони з човна, зараз, пізнавши Його, 55 кинулись по всій тій околиці, та й почали приносити на ношах тих, що нездужали, як почули, що Він там єсть. 56 І куди ні приходив Він, у села, чи городи, чи хутори, на майданах клали недужих, і благали Його,

щоб їм хоч до краю одежі Його приторкнутись, і хто тільки доторкнувсь Його, спасав ся.

7 І сходяться до Него Фарисеї та деякі з письменників, прийшовши з Єрусалиму. 2 І, побачивши деяких з учеників Його, що нечистими руками, се есть немітими, ідять хліб, судили: з (бо Фарисеї всі Жиди, поки по локіть не помилють рук, не ідять, додержуючи переказу старших; 4 і з торгу, поки не обміють ся, не ідять; і іншого багацько, що прийняли додержувати: обмиваннє чаш, і глеків, і мідяного посуду, і столів). 5 Тоді питали Його Фарисеї та письменники: Чом ученики Твої не живуть по переказу старших, а ідять хліб непомітими руками? 6 Він же, озвавшись, рече їм: Що добре пророкував Ісаїя про вас, лицемірів, як писано: Сей народ устами мене шанує, серце ж іх далеко від мене. 7 Марно ж покланяються мені, навчаючи наук, заповідей чоловічих. 8 Занехаявши бо заповідь Божу, держките ви переказ чоловічий, обмиваннє глеків та чаш, і іншого подібного такого багато робите. 9 І рече до них: Добре відкідаєте ви заповідь Божу, щоб переказ ваш хоронити. 10 Мойсей бо сказав: Поважай батька твого й матір твою; і: Хто налає батька або матір, нехай смерть вмре. 11 Він ж кажеть: Коли скаже чоловік батькові або матері: Корван (що есть: Дар), чим би ти з мене покористував ся; 12 і не даете йому нічого більше робити батькові своєму, або матері своїй, 13 обертаючи в ніщо слово Боже переказом вашим, що ви переказали; й подібного такого багато робите. 14 І, покликавши ввесь народ, рече до них: Слухайте мене всі, та й розумійте: 15 Нема нічого остеронь чоловіка, що вийшовши в него, могло б опоганити його; а що виходить від него, се те, що поганить чоловіка. 16 Коли хто має уші слухати, нехай слухає. 17 І як увійшов у господа від людей, питали в Него ученики Його про проповість. 18 І рече до них: Так і ви нерозумливі? Не зрозуміли, що все, що остеронь і входить у чоловіка, не може його опоганити? 19 бо не входить йому в серце, а в живіт, і виходить в одіжник, очищаючи всяку їжу? 20 Рече ж: Що виходить з чоловівка, те поганить чоловіка. 21 З середини бо, з серця чоловіка, думки ліхі виходять, перелюбки, блуд, душогубство, 22 злодійства, зажерливість, ледарство, підступ, роспрутність, лихе око, хула, гордоці, дурощі: 23 все се лихе з середини виходить, і поганить чоловіка. 24 І, піднявшись ізвідтіля, пішов на узгравниччу Тирські та Сидонські, і вийшовши в господу, хотів, щоб ніхто не зінав; та не міг утайнитись. 25 Почувши бо жінка, в котрої дочка її мала духа нечистого, приступила і впала в ноги Йому 26 Була ж жінка Грекиня, родом Сирофиникиянка; й благала Його, щоб вигнав біс з дочки твоєї. 27 Ісус же рече їй: Дай перше наїстись дітям: не добре бо взяти хліб у дітей, і кинути собакам. 28 Вона ж озвалась, та й каже до Него: Так, Господи; тільки ж і собаки під столом ідять кришки від дітей. 29 І рече їй: За се слово йди; вийшов біс із дочки твоєї. 30 І, пішовши в домівку свою, знайшла, що біс вийшов, і дочка її лежить на постелі. 31 І, знов вийшовши з границі Тирських та Сидонських, прийшов до моря Галилейського, у границі Десятиградські. 32 І приводять до Него глухого та тяжкомовного; й просять Його, щоб положив на него руку. 33 І, взявши його від народу окреме, вложив пучки свої в уші йому, й сплюнувши, приторкнувсь до язика йому; 34 І,

позирнувши на небо, зітхнув і рече до него: Єфата, се єсть: Одчинись. 35 I зараз одчинив ся йому слух, і розімкнулись окови язика його, й заговорив добре. 36 I наказав їм, щоб нікому не говорили. Що ж більше Він наказував, то надто більше вони проповідували; 37 I превельми дивувались, кажучи: Гаразд усе вчинив: і глухим дав чути, і німим говорити.

8 Тими днями, як було пребагато народу й не мали що юсти, покликавши Ісус учеників своїх, рече їм: 2 Жаль мені народу, що вже три дні пробувають зо мною, і не мають що юсти; 3 А коли відпушу їх голодних до домівок їх, помілють в дорозі; деякі бо з них здалека поприходили. 4 I відказали Йому ученики Його: Звідкіля ж сих зможе хто тут нагодувати хлібом у пустині? 5 I питав їх: Скільки маєте хлібів? Вони ж кажуть: Сім. 6 I звелів Він народові сідати на землі; і взявши сім хлібів, оддавши хвалу, ламав і давав ученикам своїм, щоб клали перед ними; і клади перед народом. 7 I мали рибок кілька; Й поблагословивши, казав покласти й те. 8 Її ж і наситились, і назбириали останків ламаного сім кошів. 9 Було ж тих, що їли, з чотири тисячі; і відпустив їх. 10 I, зараз увійшовши в човен з учениками своїми, прибув у сторони Далманутанські. 11 I вийшли Фарисеї, та й почали перепитуватись із Ним, допевняючись у Него ознаки з неба, спокушуючи Його. 12 I зітхнувша Він духом своїм, рече: Чого кодло се ознаки шукає? Істино глаголю вам: Не дастъ ся кодлу съому ознака. 13 I, оставивши їх, увійшов знов у човен, і поплив на той бік. 14 I забули взяти хліба, й отріп одного хліба не мали з собою в човні. 15 I наказував їм, глаголючи: Гледіть, остерегайтесь квасу Фарисеїського й квасу Іродового. 16 I міркували вони між собою, кажучи: Се, що хліба не маємо. 17 I зрозумівши Ісус, рече їм: Чого міркуєте, що хліба не маєте? Невже ж ви ще не постерегаєте й не розумієте? Чи ще затверділе маєте серце ваше? 18 Очі мавши, не бачите? Й, уші мавши, не чуєте, й вже не памятаєте? 19 Як пять хлібів ламав я на п'ять тисяч, скільки кошиків повних ламаного назбириали ви? Кажуть Йому: Дванайцять. 20 Як же сім на чотири тисячі, скільки кошиків повних ламаного назбириали ви? Вони кажуть: Сім. 21 I рече їм: Як же ви не розумієте? 22 I приходить у Витсаїд; й приводить Йому сліпого, й просять Його, щоб до него приторкнув ся. 23 I взявши за руку сліпого, вивів його остронь села; й, плюнувши на очі його, положив руки на него, й спітав його, чи що бачить. 24 I, позирнувши вгору, каже: Бачу людей, що мов дерева ходять. 25 Опісля знов положив руки на очі його, й заставив його позирнути вгору; і сцілив ся він, і бачив ясно все. 26 I відослав його до домівки його, глаголючи: Ані в село не входь, ані розказуй нікому в селі. 27 I вийшов Ісус і ученики Його у села Кесарії Філіппової, і дорогою питав учеників своїх, глаголючи їм: Хто я, - кажуть люди? 28 Вони ж одказали: Йоан Хреститель; а інші: Ілля; інші ж: Один з пророків. 29 А він рече їм: Ви ж, хто скажете? Озвав ся ж Петр і каже Йому: Ти єси Христос. 30 I наказав їм, щоб нікому не казали про Него. 31 I почав навчати їх, що мусить Син человічий багато терпіти, й відцуряють ся Його старші, та архиєреї, та письменники, і вбить, і в третій день воскресне Він. 32 I явно слово гляголав. I взявши Його Петр, почав докоряти Йому. 33 Він

же, обернувшись і поглянувши на учеників своїх, докорив Петру, глаголючи: Іди геть, сатано: бо мислиш не про Боже, а про чоловіче. 34 I, прикладавши народ укупі з учениками своїми, рече їм: Хто хоче йти за мною, нехай одречеться себе, і візьме хрест свій, та й іде слідом за мною. 35 Хто бо хоче душу свою спасті, погубить її; хто ж погубить душу свою задля мене та євангелії, той спасе її. 36 що бо за користь чоловікові, коли здобуде съйті увесь, а занапастить душу свою? 37 Або що дастъ чоловік у замін душі своєї? 38 Хто бо соромити меть ся мене й моїх словес між кодлом сим перелюбним і грішним, і Син чоловічий соромити меть ся його, як прийде в славі Отця свого з ангелами съявитими.

9 I рече їм: Істино глаголю вам: що є деякі між стоячими тут, котрі не вкусять смерти, поки побачять царство Боже, що прийде в потузі. 2 A через шість день бере Ісус Петра, та Якова, та Йоана, й веде їх на гору високу окреме самих; і переобразивсь перед ними. 3 I стала одежа Його осіяна, велими біла мов сніг, якої біляр на землі не може вбілити. 4 I явився їм Ілля з Мойсейом, і розмовляли з Ісусом. 5 I озвавшись Петр, каже до Ісуса: Учителю, добре нам тут бути; зробимо три намети, Тобі один, і Мойсейові один, і Ілії один. 6 Не знав бо, що казати: були бо полякані. 7 I постала хмара отіняюча їх, і вийшов голос із хмари глаголючи: Се Син мій любий; Його слухайте. 8 I зараз озирнувшись, уже нікого не бачили, тільки Ісуса одного з собою. 9 Як же вони сходили з гори, наказав їм, щоб нікому не казали, що бачили, аж поки Син чоловічий з мертвих воскресне. 10 I задержали вони се слово в себе, перепитуючись, що се єсть: із мертвих воскреснути. 11 I питали Його, говорячи: що се кажуть письменники, що Ілля мусить прийти перше? 12 Він же, озвавшись, рече їм: Ілля, прийшовши перше, налагодить усе; і я писано про Сина чоловічого, щоб Він багато вітерпів і був погордженій. 13 Тільки ж глаголю вам: що Ілля прийшов, і зробили йому, що схотіли, я писано про него. 14 I, прийшовши до учеників, побачив багато народу кругом них, і письменників, що перепитують ся з ними. 15 I зараз увесь народ, побачивши Його, велими сполохнув ся, і прибігаючи витали Його. 16 I питав Він письменників: Про що ви перепитуєте ся з ними? 17 I озвавшись один народу, каже: Учителю, прізвіз я сина мого до тебе, що має духа німого. 18 I як скопить його, то рве його, і пінить ся він, і скрігоче зубами своїми, та все сохне. I казав я ученикам твоїм, щоб його вигнали, та не здоліти. 19 Він же, озвавшись, рече Йому: О кодло невірне! доки в вас буду? доки терпіти му вас? Приведіть його до мене. 20 I привели Його до Него. I, побачивши Його, зараз дух затримав ним; і впавши той на землю, качав ся запінівшись. 21 I спітав батька його: З якого се часу, що так сталося йому? Він же казав: З малку. 22 I почасту в огонь кидав його і в воду, щоб погубити його. Тільки ж, коли що зможеш, поможи нам, змілосердившись над нами. 23 Ісус же рече Йому: Коли можеш у те вірувати, то все можливе віруючому. 24 I зараз, заголосивши, батько хлопчика, каже крізь слози: Вірую, Господи; поможи моєму недовірству. 25 Бачивши ж Ісус, що збігається ся народ, погрозив духові нечистому, глаголючи йому: Душе німий і глухий, я тобі повеліваю, вийди з него й більш не входь в него. 26 I закричавши, і велими потрясши

ним, вийшов; і став наче мертвий; так що многі казали: Що вмер. **27** Ісус же, взявші його за руку, підвів його; й він устав. **28** І, як увіходив у господу, ученики Його питали Його окреме: Чому ми не змогли вигнати його. **29** І рече їм: Се кодо нічим не може вийти, тільки молитвою та постом. **30** І, вийшовши звідтіля, переходили через Галилею, і не хотів, щоб хто зінав. **31** Навчав бо учеників своїх, і глаголав їм: Що Син чоловічий буде виданий у руки чоловічі, і вбъють Його, і вбитий, Він третього дня воскресне. **32** Вони ж не розуміли слова, й боялися Його спитати. **33** І пришов у Капернаум, і, бувши в господі, спітав іх: Про що ви дорогою між собою міркували? **34** Вони ж мовчали; перемовлялися бо між собою в дорозі, хто більший. **35** І сівши, призвав дванадцятьох, і рече їм: Коли хто хоче першим бути, нехай буде з усіх останнім і всім слугою. **36** І, взявши дитину, поставив її серед них, і обнявши її, рече їм- **37** Хто одно з таких дітей прийме в ім'я мов, мене приймав; а хто мене приймає, не мене приймає, а пославшого мене. **38** Озвавсь до Него Йоан, говорячи: Учителю, бачили ми одного, що ім'ям Твоїм виганяв бісі, а не ходить слідом за нами, й заборонили йому; бо не ходить слідом за нами. **39** Ісус же рече: Не бороніть йому, нема бо такого, що зробить чудо в ім'я мое, і зможе скоро злословити мене. **40** Хто бо не проти вас, той за вас. **41** Хто бо напоїть вас чащею води в ім'я мое, що ви Христові, істинно глаголю вам: не втеряє нагороди своєї. **42** Та хто зблазнить одного з малих віруючих у мене, лучче йому, коли б почеплено жорно млинове на шию йому, та й укинуто в море. **43** І коли бдазнить тебе рука твоя, відотній її; лучче тобі калікою в життє ввійти, ніж, дві руці мавши, пійти в пекло, в огонь невгасаючий, (Geenna g1067) **44** де червяк їх не вмирає, й огонь не вгасає. **45** І коли нога твоя бдазнить тебе, відотній її; лучче тобі ввійти в життє кривим, ніж дві нозі мавши, бути вкинутим у пекло, в огонь невгасаючий, (Geenna g1067) **46** де червяк їх не вмирає й огонь не вгасає. **47** І коли око твое бдазнить тебе, вирви його; лучче тобі однооким увійти в царство Боже, ніж, дві оці мавши, бути вкинутим ув огняне пекло, (Geenna g1067) **48** де червяк їх не вмирає, й огонь не вгасає. **49** Кожен бо огнем посолить ся, і кожна жертва сіллю посолить ся. **50** Добро сіль; коли ж сіль несолона стане, то чим солити Ті? Майте в собі сіль, і майте впокій між собою.

10 І, вставши звідтіля, приходить у границі Юдейська через той бік Йордану; і знов сходяться люди до Него, й своїм звичаєм знов навчав їх. **2** І приступивши Фарисеї, питали! Його: Чи годить ся чоловікові з жінкою розводитись? спокушуючи Його. **3** Він же, озвавшись, рече їм: Що заповідав вам Мойсей? **4** Вони ж сказали: Мойсей дозволив написати розвідний лист, та й відпустити. **5** І озвавшись Ісус, рече їм: Ради жорстокости серця вашого написав вам заповідь сю. **6** З почину ж творення - чоловіком і жінкою створив їх Бог. **7** Тим покине чоловік батька свого й матір, і пригорнеть ся до жінки своєї, **8** і будуть у двох тіло одно; то вже їх більш не двое, а одно тіло. **9** Оце ж, що Бог злучив, чоловік нехай не розлучує. **10** А в господі знов ученики Його про се питали Ного. **11** І рече їм: Хто розведеться з жінкою своєю, і оженить ся з іншою, робить перелюб з нею. **12** І коли жінка розведеться з чоловіком своїм, та вийде за іншого, робить перелюб. **13** І приношено Йому

дітей, щоб приторкнувсь до них; ученики ж казаували тим, що приносили. **14** Побачивши ж Ісус, прогнівив ся, і рече їм: Дайте дітям приходити до мене, й не бороніть їм; таких бо царство Боже, як мала дитина, не ввіде в него. **16** І, обнявши їх, положив руки на них, і благословив їх. **17** І, як виходив Він у дорогу, прибіг один, і втавши перед Ним на коліна, питав Його: Учителю благий, що робити мені, щоб життє вічне наслідувати? (aiōnios g166) **18** Ісус же рече йому: Чого мене звеш благим? Ніхто не благий, тільки один, Бог. **19** Заповіді знаєш: Не роби перелюб. Не бвайай. Не кради. Не съвідкуй криво. Не обижай. Поважай батька твого й матір. **20** Він же, озвавшись, каже Йому: Учителю, се все я хоронив з малку моого. **21** Ісус же, поглянувши на него, уподобав його, і рече йому: Одного тобі не достає: ідди, що маєш, продай і дай убогим, і мати меш скарб на небі; і прийди, та й іди слідом за мною, взявши хрест. **22** Він же, захурившись од слова сього, пішов сумуючи: мав бо достатки велиki. **23** І позирнувши Ісус округу, рече ученикам своїм: Як тяжко багацтва маючим у царство Боже ввійти! **24** Ученики ж вжахнулись од словес Його. Ісус же, знов озвавшись, рече їм: Діти, як тяжко вповаючим на багацтва в царство Боже ввійти! **25** Легше верблюдові кріз ушко голки пройти, ніж багатому в царство Боже ввійти. **26** Вони ж, надто здивувались, говорячи між собою: То хто ж може спастись? **27** Споглянувши ж на них Ісус, рече: У людей неможливе, та не в Бога; все бо можливе в Бога. **28** І почав Петр говорити Йому: Ось ми покинули все, та й пішли слідом за Тобою. **29** Озвав ся ж Ісус і рече: Істинно глаголю вам: Нема чоловіка, що покинув домівку, або братів, або сестер, або батька, або матір, або жінку, або дітей, або поля ради мене і євангелії, **30** та й не прийняв у сотero тепер, часу сього, серед гонення, домівок, і братів, і сестер, і матірок, і дітей, і земель, а в віку будучому життє вічне. (aiōn g165, aiōnios g166) **31** Многі ж перші будуть останні, а останні перші. **32** Були ж вони в дорозі, ідучи в Єрусалим, і випередив їх Ісус; Й вжахнулися вони; і, йдучи за ним, лякались. **33** І, взявши знов дванадцятьох, почав ім глаголати, що Йому станеться: **33** Що ось ідемо в Єрусалим, і Син чоловічий буде виданий архієрем та письменникам, і осудять вони Його на смерть, і відадуть Його поганам; **34** і насыміхати муться з Него, й бити муть Його, й плювати муть на Него, і вбъють Його; й третього дня воскресне. **35** І приступають до Него Яков та Йоан, сини Зеведеїв, кажучи: Учителю, хочемо, щоб, про що просити мем, зробив нам. **36** Він же рече їм: Шо хочете, щоб зробив вам? **37** Вони ж кажуть Йому: Дай нам, щоб один по правиці в Тебе, а один по лівниці в Тебе сиділи ми в славі Твоїй. **38** Ісус же рече їм: Не знаєте, чого просите. Чи зможете пити чащу, яку я пю, і хрещеннем, яким я хрещу ся, хрестити ся? **39** Вони ж кажуть Йому: Можемо. Ісус же рече їм: Ви-то чащу, яку я пю, питиете, й хрещеннем, яким я хрещусь, хрестити метесь; **40** тільки ж, щоб сидіти вам по правиці в мене й по лівниці в мене, се не єсть мое дати, а кому приготовлено. **41** І почувши десять, почали remstvuvati на Якова та Йоана. **42** Ісус же, покликавши їх, рече їм: Ви знаєте, що корті, здається, князюють над поганами, панують над ними, й велики їх управляють ними. **43** Не так же буде в вас; ні, хто хоче стати ся великим між вами, нехай буде слугою вам; **44** і хо че

між вами стати ся першим, нехай буде усім рабом. 45 **Б**о Й
Син чоловічій не прийшов, щоб служено Йому, а служити й
дати душу свою викуп за многих. 46 **І** приходять у Єріхон; і
як виходив Він із Єріхону, і ученики Його, й багато народу,
син Тимеїв, Вартимей сліпий, сидів над шляхом, просячи. 47
І, почувши, що се Ісус Назарянин, почав кричати й казати:
Сину Давидів Ісусе, помилуй мене. 48 **І** сварли на него
многі, щоб мовчав; він же ще більше кричав: Сину Давидів,
помилуй мене. 49 **І**, зупинившись Ісус, звелів його покликати.
І покликали сліпого, говорячи Йому: Bodись, устань; кличе
тебе. 50 Він же, скинувши одежу свою, встав і приступив
до Ісуса. 51 **І**, озвавшись, рече Йому Ісус: Що хочеш, щоб
зробив тобі? Сліпий же каже Йому: Учителю, щоб прозрів. 52
Ісус же рече Йому: Іди, віра твоя спасла тебе. І зараз прозрів
він, і пішов слідом за Ісусом дорогою.

11 **І** як наблизились до Єрусалиму, до Витфагії Й Витанії,
до гори Олівної, посилає двох учеників своїх, 2 **і** рече
їм: Ідіть у село, що перед вами, і зараз, увійшовши в него,
знайдете осля привязане, на котре ніхто в людей не сідав,
одвіздавши його, приведіть. 3 **І**, коли хто вам скаже: Що
се робить? скажіть: Що Господові його треба; і зараз його
відошле сюди. 4 Пішли ж вони, і знайшли осля привязане
коло дверей знадвору, на роздоріжжю, та й одвязали його. 5
І деякі, що там стояли, казали їм: Що ви робите, одвізуючи
осля? 6 Вони ж сказали їм, як звелів Ісус; і пустили їх. 7
І привели осля до Ісуса, і накинули на него одежу свою,
і посадили на него. 8 Многі ж одежу свою розстилали по
дорозі, інші ж гілле різали з дерев, і встилали дорогу. 9 Інші,
що попереду йшли, і що слідом за Ним йшли, покликували,
кажучи: Осанна! Благословен грядущий в ім'я Господнє; 10
благословене грядуче в ім'я Господа царство отця нашого
Давида. Осанна на вишинах! 11 **І** ввійшов Ісус в Єрусалим і
в церкву, й, оглянувши все, як пізня вже була година, вийшов
у Витанію з дванайцьтма. 12 **І** назавтра, як вийшли вони з
Витанії, зголодні, 13 **І**, заглядівші смоківницю oddaleki, що
мала листе, прийшов, чи не знайде чого на ній. 1, прийшовши
до неї, нічого не знайшов, тільки листе; не була бо ще пора
на смокви. 14 **І**, озвавшись Ісус, рече до неї: Щоб ніколи з
тебе по вік ніхто овощу не єв. І чули ученики Його. (aіðn g165)
15 **І** приходять у Єрусалим, і ввійшовши Ісус у церкву, почав
виганяті продаючих і купуючих у церкви, і столи міньяльників,
і ослони продаючих голуби поперевертав, 16 і не давав, щоб
хто носив посуд через церкву. 17 **І** навчав, глаголючи їм: Хиба
не писано: Що дом мій дом молитви звати меть ся у всіх
народів? ви ж зробили його вертепом розбійників. 18 **І** чули
письменники та архиєреї й шукали, як би Його погубити:
боялись бо Його, бо ввесь народ дивував ся науково Його.
19 **І**, як вечір, настав, вийшов Вів остроронь із города. 20
А вранці, мимо йдучи, побачили смоківницю всхолу від
коріння. 21 **І** споглянувши Петр, рече Йому: Учителю, дивись,
смоківниця, що прокляв єси, всхола. 22 **І** озвавшись Ісус,
рече їм: Майте віру Божу. 23 Істинно глаголю вам: Що хто
скаже горі сій: Двигнись і кінь ся в море, та й не сумнити
меть ся в серпі своїм, а вірувати ме, що, що каже, станеть
ся, буде йому, що скаже. 24 Тим глаголю вам: Усе, чого
молячись просите, віруйте, що одержите, й буде вам. 25 **І**
як стоїте молячись, прощайте, коли що маєте проти кого,

щоб і Отець ваш, що на небі, відпустив вам провини ваші.
26 Коли ж ви не прощаєте, то й Отець ваш, що на небі, не
простить вам провин ваших. 27 **І** приходять знов у Єрусалим;
і, як по церкві ходив Він, приступають до Вето архиєреї, та
письменники, та старші, 28 і кажуть Йому: Якою властю Ти і
се робиш? і хто Тобі власть таку дав, щоб се робити? 29
Ісус же, озвавшись, рече їм: Спитаю вас і я про одну річ;
відкажіть мені, то й я скажу вам, якою властю се роблю. 30
Хрещенне Йоанове чи з неба було, чи від людей? Відкажіть
мені. 31 **І** міркували між собою, говорячи: Коді скажемо: З
неба, то скаже: Чом же не поняли віри Йому? 32 Коли ж
скажемо: Від людей, то боялись людей: всі бо мали Йоана,
що він справді пророк був. 33 **І**, озвавшись, кажуть Ісусові:
Не знаємо. Ісус, озвавшись, рече їм: То й я не кажу вам,
якою властю се роблю.

12 **І** почав їм приповістями промовляти: Виноградник
насадив чоловік, і обгородив тином, і викопав виноточу,
і збудував башту, і передав його виноградарям, тай від'їхав.
2 **І** післав до виноградарів у пору слугу, щоб у виноградарів
узяв овощу виноградного. 3 Вони ж, ухопивши його, били,
та й відослали впорожні. 4 **І** знов післав до них іншого
слугу, та й на того кидаючи камінням, пробили йому голову, і
відослали зневаженого. 5 **І** знов іншого післав, та й того
вбили, і багато інших, одних побили, а других повбивали. 6
Ще ж одного сина мавши, любого свого, післав і його до
них на останок, говорячи: Що посorumлять ся сина моого. 7
Виноградарі ж тиї казали між собою: Що се наслідник; ходімо
вбено його, то й наше буде наслідство. 8 **І**, взявши його,
вбили, та й викинули геть із виноградника. 9 Що ж зробить
пан виноградник? Прийде та й вигубить виноградарів, і
дасть виноградник іншим. 10 Чи й писання цього не читали:
Камінь, що відкинули будівничі, сей став ся головою угла?
11 Від Господа стало ся се, й дивне в очах наших. 12
І шукали Його взяти, та лякались народу; зрозуміли бо,
що до них приповість сказав; і зоставивши Його, пішшли.
13 **І** посилають до Него деякіх Фарисеїв та Іродіян, щоб
Його піймати словом. 14 Вони ж, прийшовши, кажуть Йому:
Учителю, знаємо, що праведний єси, й не дбаєш ні про кого,
бо не дивишся на лиці людей, а на путь Божий правдою
наставляєш. Годить ся данину кесареві давати, чи ні? Давати
нам, чи не давати? 15 Він же, знаючи їх лицемірство, рече
їм: Що мене спокутуєте? Принесіть мені денарія, щоб я
бачив. 16 Вони ж принесли. **І** рече їм: Чиє обличче се й
надпис? Вони ж сказали Йому: Кесареве. 17 **І** озвавшись
Ісус, рече їм: Оддайте кесареве кесареві, а Боже Богові.
І дивувались Йому. 18 **І** приходять Садукеї до Него, що
кажуть: нема воскресення, та й питали Його, говорячи: 19
Учителю, Мойсей написав нам, що, як у кого брат умре та
зоставить жінку, а дітей не зоставить, дак щоб узяв брат
його жінку його, й воскресив насіннє братові своєму. 20
Сім оце братів було; й перший узяв жінку, і вмираючи, не
зоставив насіння; 21 і другий узяв її, та й він не зоставив
насіння; і третій також так. 22 **І** брали її семеро, та й не
зоставили насіння; остання з усіх умерла й жінка. 23 Оце ж у
воскресенню, як воскреснуть, которого з них буде жінка?
семеро бо мали її за жінку. 24 **І** озвавшись Ісус, рече їм:
Чи не того ви помиляєтесь, що не знаєте писання, ні сили

Божої? 25 Коли бо з мертвих устануть, то нії женяяться, нії віддаються, а будуть як ангели на небесах. 26 Про мертвих же, що встають, хиба не читали в книзі Мойсейовій, як коло купини промовив до него Бог, глалолючи: Я Бог Авраамів, і Бог Ісааків, і Бог Яковів? 27 Не єсть Бог мертвих, а Бог живих. Ви оце вельми помиляєтесь. 28 I прустиувши один з письменників, почувши їх перепитування, і вбачаючи, що добре їм відповів, спітив Іого: Котора перша з усіх заповіді? 29 Ісус же відказав Йому: Що перша з усіх заповідей: Слухай, Ізраїлю! Господь Бог ваш. Господь один єсть; 30 i: Люби Господа Бога твого всім серцем твоїм, і всією душою твоєю, і всією думкою твоєю, і всією силою твоєю. Оце перша заповідь. 31 А друга подібна, така: Люби біляжнього твого як себе самого. Більшої від сих іншої заповіді нема. 32 I каже Йому письменник: Добре, учителю! правду промовив еси, що один єсть Бог, і нема іншого, тільки Він; 33 i що любити Його всім серцем, і всією думкою, і всією душою, і всією силою, і любити біляжнього, як себе самого, се більше ніж усі отягні жертві й посьвяти. 34 I вбачаючи Ісус, що він розумно відказав, рече Йому: Не далеко еси від царства Божого. I ніхто ніколи не важив ся Його питати. 35 I озвавшись Ісус, глаголав, навчаючи в церкві: Як се кажуть письменники, що Христос син Давидів? 36 Сам бо Давид промовив Духом святим: "Рече Господь Господеві моєму: Сиди по правиці в мене, доки положу вороги твої підніжком ніг твоїх." 37 Сам оце ж Давид зве його Господем: звідкіля ж він син його? I багато народу слухало Його любо. 38 I глаголав їм у науці своїй: Остерегайтесь письменників, що люблять в шатах ходити, та витання на торгах, 39 та перші сідалища по школах, та перші місця на бенкетах; 40 що жеруть доми удовиць, і задля виду довго моляться. Сі приймуть ще тяжчий осуд. 41 I сівиши Ісус навпроти скарбони, дививсь, як народ кидає гроши в скарбону. I многі заможні кидали по багато. 42 I прийшовши одна вдовиця вбога, вкинула дві лепти, чи то шелля. 43 I прикладавши учеників своїх, рече їм: Істинно глаголю вам: Що вдовиця ся вбога більш усіх укинула, що кидали в скарбону. 44 Усі бо з достатку свого кидали, ся ж з недостатку свого: все, що мала, вкинула, увесь прожиток свій.

13 I, як виходив з церкви, каже Йому один з учеників Його: Учителю, дивись, яке каміннє і яка будівля. 2 A Ісус, озвавшись, рече Йому: Чи бачиш сю велику будівлю? не заоставити ся тут камінь на камені, щоб не зруйновано. 3 A як сидів на горі Олівій, на впроти церкви, питали Його на са моті Петр, та Яков, та Іоан, та Андрей: 4 Скажи нам, коли се буде, й яка ознака, коли має все те скінчитися? 5 Ісус же, озвавшись до них, почав глаголати: Остерегайтесь, щоб хто вас не звів. 6 Багато бо приходити муть в ім'я моє, говорячи, що се я, і многих зведуть. 7 Як же чути мете про воїни та про слухи воєн, не трівожтесь: мусить бо стати ся; та ще не koneць. 8 Устане бо народ на народ і царство на царство, й буде трус по місцям і буде голоднечча та буча: се почин горя. 9 Ви ж самі остерегайтесь: видавати муть бо вас у ради, й по школах будете биті, і перед воїводи та царі ставлені задля мене, на съвідкуваннє їм. 10 I між усіма народами мусить перше проповідатись евангелия. 11 Як же вести муть вас, видаючи, не дбайте заздалегідь, що

казати мете, ані надумуйтесь, а, що дасть ся вам тієї години, те й промовляйте: не ви бо промовляєте, а Дух съвітій. 12 Видавати же брата на смерть, і батько дитину; і вставати муть діти на родителів, та ѹубивати муть їх. 13 I ненавидіти муть вас усі задля ім'я моє; хто ж витерпить до останку, той спасеть ся. 14 Як же побачите гидоту спустіння, що сказав Даниїл пророк, стоячу, де не слід (хто читає, нехай розуміє), тоді хто в Юдеї, нехай втікає на гори; 15 хто ж на криші, нехай не злазить у хату, ані ввіходить узяти що з хати своєї; 16 i хто в полі, нехай не вertiaється ся назад узяти одежду свою. 17 Горе ж важким і годуючим під той час! 18 Молітвя ся ж, щоб не довелось утікати вам зимою. 19 Будуть бо дні тиї горе, якого не було від почину творення, як творив Бог, до сього часу, й не буде. 20 I коли б Господь не вкоротив днів, то не спасло ся б жадне тіло: та задля вибраних, що вибрав їх, укоротив дні. 21 I, тоді коли хто вам скаже: Дивись, ось Христос, або: Дивись, он; де йміть віри. 22 Постануть бо лжехристі і лжепророки, й давати муть ознаки та дива, щоб звести, коли можна, й вибраних. 23 Ви як гледіть: ось я наперед сказав вам усе. 24 Тільки ж у ті дні, після горя того, сонце померкне, й місяць не давати ме съвігла свого, 25 i зорі з неба падати муть, і сили, що на небесах, захитають ся. 26 I тоді побачять Сина чоловічого, грядущого на хмарах, з силою великою і славою. 27 I тоді пішло ангели свої, і позирає вибраних своїх од чотирох вітров, од кінця землі до кінця неба. 28 Від смоківниці ж возьміть собі приклад: Коли все вітте її мягке стане та пустить листе, знайте, що близько літо. 29 Так і ви: як побачите, що се стало ся, знайте, що близько, під дверима. 30 Істинно глаголю вам: Що не перейде рід сей, доки все це станеть ся. 31 Небо й земля перейдуть, слова ж мої не перейдуть. 32 Про день же той і годину ніхто не знає, ні ангели, що на небі, ні Син, тільки Отець. 33 Гледіть, пильнуйте й молітвя ся, не знаєте бо, коди пора. 34 Як чоловік, що від'їжджає, зоставивши господу свою і давши слугам своїм власті, і кожному ділу його, а воротареві звелів, щоб пильнував. 35 Оце ж пильнуйте: (не знаєте бо, коли пан господи прийде, увечері, чи опівночі, чи в півні, чи вранці;) 36 щоб, прийшовши несподівано, не знайшов вас сплячих. 37 Що ж я вам глаголю, усім глаголю: Пильнуйте.

14 Була ж пасха й опрісноки по двох днях; і шукали архієреї, та письменники, як би Його, підступом узвівши, вбити. 2 Та казали: Тільки не в съвіто, щоб бучі не було в народі. 3 A як був Він у Витанії, в господі Симона прокаженного, та сидів за столом, прийшла жінка, маючи любастровий збаночок міра народового, правдивого, предорогого, й розивши посудинку, злила Йому на голову. 4 Були ж деякі, що сердились у собі, кажучи: На що ся втвата міра? 5 Можна бо було се продати більш ніж за триста денаріїв, та дати вбогим. I дорекали їй. 6 Ісус же рече: Оставте її. На що завдаєте їй жалю? добре діло вчинила на мені. 7 Всякого бо часу вбогих маєте з собою, і коли схочете, можете їм добро робити; мене ж не всякого часу маєте. 8 Що змогла ся, зробила: попередила намастити тіло мов на погребенне. 9 Істинно глаголю вам: Де б ні проповідувалась евангелія ся по всьому съвіту, казати меть ся й те, що зробила оця, на спомин її. 10 A Юда Іскариотський, один з дванайцятьох, пішов до архієреїв, щоб їм зрадити Його. 11

Вони ж почувши, зраділи, й обіцяли Йому срібняків дати. І шукав, як би у добру годину Його зрадити. 12 І первого дня опісночного, як пасхове ягня кололи, кажуть Йому ученики Його: Де хочеш, щоб пійшовши, наготовили Тобі їсти пасху? 13 І посилає двох з учениками своїх, і рече їм: Ідіть у город, і зустрініте вас чоловік, несучи глек води; йдіть за ним, 14 і куди ввійде він, скажіть господареві: Що учитель каже: Де съвітлиця, щоб пасху з учениками моїми мені їсти? 15 І він вам покаже гірницею простору, прибрану й готову; там приготовте нам. 16 І вийшли ученики Його, й прийшли в город, й знайшли, як Він сказав їм, і приготовили пасху. 17 І, як наставвечір, приходить з дванадцятьма. 18 І, як сиділи вони за столом та їли, рече Ісус: Істинно глаголю вам: Що один з вас зрадить мене, котрий єсть зо мною. 19 Вони ж почали смутити ся і казати до Него один по одному: Ажеж не я? і другий: Аже ж не я? 20 Він же, озвавшись, рече їм: Один з дванадцяти, що вмочає зо мною руку в миску. 21 Син чоловічий іде, як писано про Него; горе ж чоловікові тому, що Сина чоловічого зрадить! Добре було б Йому, коли б не родив ся чоловік той. 22 Як же їли вони, взявші Ісус хліб і поблагословивши, ламав і давав їм, і рече: Прийміть їхте: се есть гіло мое. 23 І, взявшись чашу, й оддавши хвалу, подав їм, і пили з неї всі. 24 І рече їм: Се есть кров моя нового завіту, що за многих проливається ся. 25 Істинно глаголю вам: Що більше не пити му від плоду виноградного, аж до дня того, коли Його пити му новим у царстві Божому. 26 І заспівавши вони, вийшли на гору Оливну. 27 І рече їм Ісус: Що всі поблазнитесь мною ночі сієї, бо писано: Поражу пастиря і розсиплють ся вівці. 28 Тільки ж по воскресенню моїм попереджу вас у Галилею. 29 Петр же рече Йому: Хоч і всі поблазнять ся, тільки не я. 30 І рече Йому Ісус: Істинно глаголю тобі: Що сьогодні, ночі сієї, перш ніж двічі півень запіє, тричі відречеш ся мене. 31 Він же ще більш говорив: Хоч-би мені і вмерти з Тобою, не відречусь Тебе. Так само ж і всі казали. 32 І приходять на врочище Гетсиман; і рече ученикам своїм: Сидіть тут, поки молити мусь. 33 І бере Петра, та Якова, та Йоана з собою, і почав скорбіти та вдаватись у туго; 34 і рече їм: Тяжко сумна душа моя аж до смерті. Підождіть тут і пильнуйте. 35 І, пройшовши трохи далій, припав до землі, і молив ся, щоб, коли можна, мимо йшла від Него ся година. 36 І рече: Ава, Отче, все можливе Тобі: мимо неси від мене чащу сю - тільки ж не що я хочу, а що Ти. 37 І приходить і знаходить їх сплячих, і рече до Петра: Симоне, ти спиш? не міг ти однієї години попильнувати? 38 Пильнуйте та моліть ся, щоб не ввійшли у спокусу. Дух то охочий, тіло ж немошне. 39 І знов пійшовши, молив ся, те ж саме слово промовляючи. 40 І вернувшись знайшов їх знов сплячих: були бо їх очі важкі; і не знали вони, що Йому відказати. 41 І приходить утретє, і рече їм: Спіть уже й спочивайте. Годі, пристигла година; ось виданий буде Сia чоловічий у руки грішникам. 42 Вставайте, ходімо: ось зрадник мій наближується ся. 43 І зараз, як ще Він промовляв, приходить Юда, один з дванадцяти, й з ним багато народу з мечами й киями, від архиєреїв, та письменників, та старших. 44 Дав же зрадник Його знак їм, говорячи: кого поцілує, той і єсть Він; беріть Його, та й ведіть остережно. 45 І прийшовши, зараз приступив до Него, й каже: Учителю, учителю, та й поцілував Його. 46 Вони ж наложили на Него руки свої, і

взяли Його. 47 Один же хотів із тих, що стояли, вихопивши меч, вдарив слугу архиєрейського, й відтяг Йому ухо. 48 І озвавшись Ісус, рече їм: Чи се як на розбійника вийшли ви з мечами та киями брати мене? 49 Що-дня був я з вами в церкві навчаючи, й не брали ви мене; та щоб справдились писання. 50 І, покинувши Його, всі повтікали. 51 А один якийся молодець йшов за ним, одягнений полотном по наготу, й хапають Його молодці (воїни); 52 він же, зоставивши полотно, нагай утік от них. 53 І поведі Ісуса до архиєрея; сходяться ся до него всі архиєреї, і старші й письменники. 54 А Петр oddaleni йшов за ними, аж у середину в двір архиєрейський і сидів із слугами, та й грівсь коло багаття. 55 Архиєреї ж і вся рада шукали на Ісуса съвідчення, щоб убити Його, та й не знайшли. 56 Многі бо криво съвідкували про Него, й не сходились съвідчення їх. 57 І деякі, вставши, криво съвідкували на Него, кажучи: 58 Шо ми чули, як він казав: Що я зруйну ѹ церкву сю рукоутворну, й за три дні іншу нерукоутворну збудую. 59 Та й так не сходились съвідчення їх. 60 І ставши архиєрей посередині, спітав Ісуса, кажучи: Нічого не відказуєш? Шо сі на Тебе съвідкують? 61 Він же мовчавши нічого не відказав. Знов спітав Його архиєрей, і каже Йому: Чи Ти єси Христос, Син Благословленного? 62 Ісус же рече: Се я; і бачити мете Сина чоловічого, сидячого по правиці сили і йдучого на хмараах небесних. 63 Архиєрей же, роздерши одежу свою, каже: На що нам іще съвідків? 64 Ви чули хулу: як вам здається ся? Вони ж усі осудили Його, що винен смерти. 65 І почали деякі плювати на Него, й закривати лицє Йому, й бити по щоках Його, й казали Йому: Проречи; і слуги знущались над Ним. 66 І як був Петр у дворі внизу, приходить одна з дівчат архиєрейських, 67 і, бачивши Петра, що гріється ся, і позирнувши на него, каже: І ти був з Ісусом Назарянином? 68 Він же одрік ся, кажучи: Не знаю, ані розумію, що ти кажеш. І вийшов геть до придвору; а півень запіяв. 69 І дівчина, побачивши Його знов, Почала казати тим, що стояли: Шо сей з них. 70 Він же знов одрік ся. І трохи згодом ті, що стояли, сказали знов Петрові: Справді з них єси, бо ти Й Галилець, і говірка твоя подобна. 71 Він же почав проклинатись та клястись: Шо не знаю чоловіка цього, про котого кажете. 72 І вдруге півень запіяв. І згадав Петр слово, що промовив Йому Ісус: Шо перш ніж півень запіє двічі, одречеш ся мене тричі. І став плакати.

15 І зараз уранці, порадившись архнєреї з старшими та письменниками, і вся рада, звязавши Ісуса, повели та й видали Пилатові. 2 І спітав Його Пилат: Чи ти єси цар Жидівський? Він же озвавшись, рече Йому: Ти кажеш. 3 І винуватили Його архиєреї багато. 4 Пилат же знов спітав Його, кажучи: Не відказуєш нічого? Он, скільки на Тебе съвідкують; 5 Ісус же більш нічого не відказав, так що дивувався Пилат. 6 На съвято ж відпускав він їм одного вязника, про котого просили. 7 Був же названий Варава з своїми затязцями увязнений, котрі під бунт убийство зробили. 8 І гукаючи народ, почав просити, щоб, як щоразу, зробив їм. 9 Пилат же відказав їм, говорячи: Чи хочете, щоб випустив вам царя Жидівського? 10 Знав бо, що через завість видали Його архиєреї. 11 Архиєреї ж напустили народ, щоб лучче Вараву відпустив їм. 12 Пилат же, озвавшись знов, сказав їм: Шо ж оце хочете, щоб зробив із тим, кого звете

царем Жидівським? 13 Вони ж знов закричали: Розпni Його, 14 Пилат же каже їм: Яке ж бо зло зробив? Вони ж ще гірш кричали: Розпni Його. 15 Пилат же, хотівши народові догоditи, відпустив їм Вараву, й передав Ісуса, побивши, щоб рознятio Його. 16 Войни ж повели Його в середину двору, чи то в Претор, і скликали всю роту. 17 І одягали Ного в багряницю, і положили на Него, сплівши з теринни, вінець, 18 та й почали витати Його: Радуй ся, царю Жидівський! 19 І били Його по головi тростиною, і плювали на Него, й, кидаючись на коліна, кланялися Йому. 20 І, як насымлялись із Него, роздягнули Його з багряницi, і одягнули Його в одежду Його, та й виводять Його, щоб рознятio Його. 21 І застали мимоідучого якогось Симона Киринея, ідучого з поля, батька Александра та Руфа, щоб ніс хрест Його. 22 І приводять Його на Голготу місце, що прозване Черепове місце. 23 І дали Йому пити вина з смирою; Він же не прийняв. 24 І розпинателi Його поділили одежду Його, кинувши жереб на неї, що кому впаде. 25 Була ж година третя, і розняли Його. 26 І була надпись вини Його надписана: Цар Жидівський. 27 І розняли з Ним двох розбйників, одного по правицi, а одного по лівицi в Него. 28 І справдилось писанне, що глаголе: І з беззаконними полічено Його. 29 І мимоіходячи хулили Його, киваючи головами своїми та говорячи: Овва! Ти, що руйнуеш церкву і в три днi будуеш, 30 спаси себе й зійди з хреста. 31 Так само й архиєреї, насыміхаючись один до одного з письменниками, казали: Інших спасав, себе не може спастi. 32 Христос, цар Жидівський, нехай зійде тепер з хреста, щоб побачили ми, й ввірюмо. І розпяті з Ним зневажали Його. 33 Як же настала година шоста, темрява стала по всiй землi аж до години девятої. 34 А години девятої покликнув Ісус голосом великом: Елоi, Елоi, лама саватани? що єсть перекладом: Боже мiй, Боже мiй, на що мене покинув еси? 35 І деякi з тих, що тут стояли, почувши казали: Ось Ілию кличе. 36 Побігши ж один, і сповнивши губку оцтом і настромивши на тростину, поїв Його, кажучи: Страйвайте, побачимо, чи прийде Ілія знята Його. 37 Ісус же, пустивши голос великий, зітхнув. 38 І завіса церковна роздерлась надвое з верху аж до низу. 39 Бачивши ж сотник, що там стояв проти Него, що, так закричавши зітхнув, каже: Справдi чоловiк сей Син був Божий. 40 Були ж і жінки, оддалекi дивлячись, мiж котрими була й Мария Магдалина, й Мария, Якова меншого та Йосiї мати, й Саломiя, 41 що, й як був у Галилєї, ходили слiдом за Ним, і послугували Йому, і інших багато, що поприходили з Ним у Єрусалим. 42 А як уже настав вечiр, бо була п'ятниця, чи то перед суботою, 43 прийшов Йосиф з Аrimатеї, поважний радник, що також сподiвавсь царства Божого, й зосъмлiвшись, увiйшов до Пилата й просив тiла Ісусового. 44 Пилат же дивувавсь, що вже вмер би; й покликавши сотника, спитав його, чи давно вмер. 45 А довiдавшись од сотника, дав тiло Йосифовi, 46 і, купивши плащеницю і знявши Його, обгорнув Його плащеницею, та й положив Його у гробi, що був висiчений із скелi, та й прикотив каменя до дверей гробу. 47 Мария ж Магдалина й Мария Йосiїна дивились, де Його положено.

16 І, як минула субота, Мария Магдалина, та Мария Яковова, та Саломiя купили пахощiв, щоб, прийшовши, намастити Його. 2 І вельми рано первого дня тижня

приходять до гробу, як сходило сонце. 3 І казали мiж собою: Хто вiдкотить нам каменя вiд дверей гробу? 4 І поглянувши, побачили, що вiдкочено каменя; був бо великий дуже. 5 І вiйшовши вiгрi, побачили молодця, сидячого з правого боку, одягненого в шату бiлу, та й вжахнулись. 6 Вiн же рече їм: Не жахайтесь. Ісус шукаєте Назарянina, розпятого. Устав; нема Його тут. Ось мiсце, де положено Його. 7 Тiльки ж iйдiть скажiть ученикам Його та Петровi, що попередить вас у Галилею. Там Його побачите, як сказав вам. 8 І вiйшовши вони хутко, побiгли вiдгребу; бо обняв їх трепет і страх, та й нiкому нiчого не сказали: боялись бо. 9 (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Воскреснувши ж уранцi первого дня тижня, явивsь найперше Марiї Магдалини, що з неї вигнав сiм бiсiв. 10 Вона пiйшовши, сповiстила тих, що були з Ним, як сумували та плакали. 11 А тi, почувши, що живий, і вона Його бачила, не поняли вiри. 12 Пiсля ж того двоiм із них в дорозi явивsь в іншому видi, як iйшли на село. 13 І вони, пiйшовши, сповiстили других, та й тим не поняли вiри. 14 Опiсля явивsь однайцiльом їм сидячим за столом, і дорiкав їм недовiрством iх i жорсткостю серця, що тим, котрi бачили Його воскресшого, не поняли вiри. 15 І рече їм: iйдiть по всьому сiвiту й проповiдуйте євангелiю усякому твориву. 16 Хто вiрувати me та охрестити ся, спасеть ся; а хто не вiрувати me, осудить ся. 17 Ознаки ж вiруючим такi будуть: iмям моїм бiсiв виганятимуть; мовами заговорять новими; 18 гадюк брати муть, і, коли смертнього чого виплють, не шкодити me їм; на недужих руки класти муть, і одужувати муть. 19 Господь же, пiсля того, як промовив до них, вознiс ся на небо, i сiв по правицi в Бога. 20 Вони ж вiйшовши, проповiдували всiди, а Господь допомагав, і слово стверджував усiдi ознаками. Амiнь.

Від Луки

1 Яко ж бо многі заходились опоряджувати повість про добре знані нам речі, 2 як передали нам ті, що з почину були самовидцями й слугами слова; 3 то здалось і мені гаразд, довідавшись од почину про все пильно, порядку тобі написати, високоповажній Теофіле, 4 щоб зінав певноту того, чого тебе навчено. 5 Був за Ірода, царя Йudeйського, один съвященик, на ім'я Захарія, з черги Авіїної, а жінка його з дочок Ааронових, на ім'я її Єлісавета. 6 Були ж праведні обос перед Богом, ходячи у всіх заповідях та наказах Господніх безпороочні. 7 і не було в них дитини: бо Єлісавета була неплідна, й обос постарілись у днях своїх. 8 Стало ся ж, як служив він порядком черги своєї перед Богом, 9 то, звичаєм съвященства, довелось йому кадити, увійшовши в церкву Господню. 10 А все множество народу молилось ізнадвору під час кадження. 11 Явив ся ж йому ангел Господень, стоячи правобіч жертви кадильної. 12 І вжакнув ся Захарія побачивши, і страх обняв його. 13 Рече ж до него ангел: Не лякай ся, Захаріє: бо вислухана молитва твоя, і жінка твоя Єлісавета вродить сина тобі, й даси йому йому Йоан. 14 І буде радість тобі й веселість; і многі різдвом його радувати муть ся. 15 Буде бо великий перед Господем, і вина ні міцного напитку не пити ме; й Духом съвятим сповнить ся ще з утроби матери своєї. 16 І многих синів Ізраїлевих наверне до Господа Бога їх. 17 І ти ме він перед Ним духом і силою Ілї, щоб навернути серця батьків до дітей, і неслухняних до мудрості праведних, приготовити Господеві людей готових. 18 І рече Захарія до ангела: По чим же знати мусе? я бо старий, і жінка моя ізстарілась у днях своїх. 19 І озвавшись ангел, рече йому: Я Гавріїл, що стою перед Господем; і послано мене промовити до тебе та сповістити тебе про се. 20 І ось замовкнеш і не зможеш говорити, аж по день, коли станеть ся се, за те що не поняв віри словам моїм, котрі справдяять ся пори своєї. 21 І ждав народ Захарії, і дивував ся, що барити ся він у церкві. 22 Вийшовши ж він, не зміг промовити до них; і постерегли вони, що видінне бачив у церкві; бо він кивав до них, і зоставсь німий. 23 І сталося, як сповнились дні служення його, пішов до господи своєї. 24 Після ж тих днів зачала Єлісавета, жінка його, й втіглась пять місяців, говорячи: 25 Що так мені дав Господь у ті дні, як зглянув ся, зняти з мене докір між людьми. 26 Місяця ж шестого післав Бог ангела Гавріїла в город Галілейський, званий Назарет, 27 до діви, зарученої чоловікові, на ім'я Йосифові, з дому Давидового; а ім'я діви Марія. 28 І прийшовши ангел до неї, рече: Радуй ся, благодатная. Господь з тобою; благословенна еси між женами. 29 Вона ж, побачивши його, вжакнулась словами його, та й подумала, що б се було за витаннє таке. 30 І рече ангел їй: Не лякай ся, Маріє: знайшла бо еси ласку в Бога. 31 І ось зачнеш ти в утробі твоїй, і вродиш Сина, й наречеш ім'я Йому Ісус. 32 Сей буде великий, і Сином Вишнього звати меть ся, і дасть Йому Господь Бог престол Давида, отця Його: 33 і царювати ме Він над домом Якововим по віki, й царству Його не буде кінця. (aiōn g165) 34 Рече ж Марія до ангела: Як буде се, коли чоловіка не знаю? 35 І озвавшись ангел, рече їй: Дух съвятий найде на тебе, й сила Вишнього

отінить тебе; тим і, що вродить ся съвяте, звати меть ся Сином Божим. 36 І ось Єлісавета, родичка твоя і вона також зачала, сина в старості своїй, і се шestий місяць званій неплідною. 37 Но не буде неможливе у Бога всяке слово. 38 Рече ж Марія: Се рабиня Господня: нехай станеть ся мені по слову твоєму. І пішов від неї ангел. 39 Уставши ж Марія тими днями, пішала швидко в підгірре, у город Юдин; 40 і ввійшла в господу Захаріїну, і виталась із Єлісаветою. 41 І сталося, як почула Єлісавета витання Маріїне, кинулась дитина в утробі її; і сповнилась Єлісавета Духом съвятим, 42 і промовила голосом великим, і рече: Благословенна еси між женами, й благословенний плід утроби твоеї. 43 І звідкіля мені се, що прийшла мати Господа мого до мене? 44 Ось бо, як дійшов голос витання твого до ушей моїх, кинулась з радості дитина в утробі моїй. 45 І благословенна, що увірвала, бо сповнить ся, що сказано їй від Господа. 46 І рече Марія: Величає душа моя Господа, 47 і зрадував ся дух мій у Бозі Спасі моїм, 48 що спогляняв на смиренне слуги своєї: ось бо від нині бажанною звати муть мене всі роди: 49 бо зробив мені велике Сильний; і съвяте ім'я Його. 50 І милості Його від роду до роду на боячих ся Його. 51 Зробив силу рукою свою, розіпав гордих у думках сердце їх; 52 посідав потужних з престолів, і підняв угору смиренних; 53 голодних сповнив добром, а багатих одіслав упорожній; 54 прийняв Ізраїля, слугу свого, на спомин милости, 55 (як промовив до батьків наших) Авраамові й насінню його по віki. (aiōn g165) 56 Пробувала ж Марія з нею місяців за три, та й вернулась до домівки своєї. 57 Єлісаветі ж сповнив ся час родити, і вродила вона сина. 58 І чули сусіде її і родина її, що Господь показав велику милость свою до неї, і радувались із нею. 59 І сталося, восьмого дня прийшли обрізати хлопяtko, і хотіли назвати його іменем батька його, Захарією. 60 І озвавшись мати його, каже: Ні, а нехай назоветь ся Йоаном. 61 І казали до неї: Що нікого нема в родині твоїй, щоб звати ся іменем сим. 62 Кивали ж батькові його, як схотів би назвати його. 63 І, попросивши таблиці, написав слова: Йоан буде ім'я йому. 64 І дивувались усі. 64 Відкрили ся яе уста його зараз, і язик його, й заговорив, прославляючи Бога. 65 І був на всіх страх, що жили кругом них, і по всьому підгіррю Йudeйському пронеслись усі слова ті. 66 І положили всі, хто чув, у серці своїм, кажучи: Що ж то за дитина се буде! І рука Господня була з ним. 67 І Захарія, батько його, сповнив ся Духом съвятим, і прорік, глаголючи: 68 Благословен Господь Бог Ізраїлів, що одідав і зробив ізбавленнє народові своєму, 69 і підняв ріг спасення нам у дому Давида, слуги свого, 70 (як промовляв устами съвятих од віку пророків своїх,) (aiōn g165) 71 спасенне од ворогів наших і з руки всіх ненавидників наших, 72 щоб зробити милость отцям нашим, і спогадати завіт свій съвятий, 73 клятбу, що кляв ся перед Авраамом, отцем нашим, 74 та що дасть нам без страху, з рук ворогів наших визволившись, 75 служити Йому в съвятості та праведності перед Ним, по всі дні життя нашого. 76 А ти, дитино, пророком Вишнього звати меш ся: ходити меш бо перед лицем Господнім, готовити дороги Його; 77 щоб давати знаннє спасення народові Його в оставленні гріхів їх, 78 по благій милості Бога нашого, в котрій одідав нас Схід з висоти, 79 щоб засияв сидячим у темряві і тіні смертній, щоб направити ноги наші на дорогу

впокою. 80 Хлопятко ж росло та міцніло духом, і пробувало в пустині аж до дня явлення свого перед Ізраїлем.

2 Стало ся ж тими днями, вийшло повелінне від кесаря Августа переписати всю вселену. 2 Ся перепись була перва за правлення Киринєя в Сирії. 3 Ійшли всі записуватись, кожен у свій город. 4 Пійшов же й Йосиф із Галилеї, з города Назарета, в Юдею, в город Давидів, що звуться Вітлеєм: (був бо він з дому й роду Давидового) 5 вписатись із Марією, зарученою Йому жінкою, що була тяжка. 6 Стало ж ся, як були вони там, сповнились дні родити йї. 7 І вродма Сина свого первородня, і сповила Його, й положила Його в ясла, бо не було їм місця в гостинниці. 8 І були пастухи в стороні тій, що почали гували та стерегли сторожею в ночі отари своєї. 9 І ось ангел Господень став коло них, і слава Господня осияла іх; і полякались страхом великим. 10 І рече ім ангел: Не бійтесь, ось бо благовіщу вам радість велику, що буде всім людям. 11 Бо народивсь вам сьогодні Спас, що єсть Христос Господь, у городі Давидовому. 12 І се вам ознака: Знайдете дитинку сповиту, лежачу в яслах. 13 І зараз явилось із ангелом множество воїнства небесного, хваличи Бога й глаголючи: 14 Слава на вишинах Богу, а на землі впокій, між людьми благоволенне. 15 І сталося, як пійшли від них на небо ангели, пастухи казали один до одного: Ходімо ж аж у Вітлеєм, та побачимо слово се, що сталося, що Господь обявив нам. 16 І пійшли з поспіхом, та й знайшли Марію і Йосифа, дитинку лежачу в яслах. 17 І побачивши, обявили слово, сказане їм про хлопятко се. 18 І всі, слухаючи, дивувались тим, що розказували пастухи перед ними. 19 Марія ж ховала всі слова сї, роздумуючи в серці своїм. 20 І вернулись пастухи, прославляючи та хваличи Бога за все, що чули й бачили, як казано до них. 21 І як сповнилось вісім днів, щоб обрізати хлопятко, наречено Йому ім'я Ісус, наречено від ангела, перш ніж зачавсь Він у трубо. 22 І, як сповнились дні очищення п по закону Мойсейовому, понесли Його в Єрусалим, поставити перед Господом, 23 як написано в законі Господньому: Що всяке мужеське, відчинивши утробу, съяте Господеві звати меть ся; 24 і принесли жертву, по сказаному в законі Господньому: Пару горлиць або двоє голубенят. 25 І ось був чоловік у Єрусалимі на ім'я Симеон; і чоловік сей праведний та побожний сподівавсь потіхі Ізраїлеві; Й Дух съятый був на Йому. 26 І було Йому сповіщено від Духа съятого, що не бачити ме він смерти, перш ніж побачить Христа Господнього. 27 І прийшов він Духом у церкву; й, як принесли батько-маті хлопятко Ісуса, щоб зробити їм, що треба, по звичаю законному для Него, 28 узяв він Його на руки свої, і благословив Бога, і сказав: 29 Нині відпускаєш раба твого, Владико, по глаголу твоєму, з упокоєм: 30 бо виділі очі мої спасені твоє 31 що приготовив єси перед лицем усіх людей, 32 съвітло на одкриттє поганам, і славу народа Твого Ізраїля. 33 І дивувавсь Йосиф і маті Його тим, що сказано про Него. 34 І благословив їх Симеон, і рече до Марії, матері Його: Ось Сей лежить на паданнє і вставаннє многих в Ізраїлі і на ознаку, проти котрої говорити муть, 35 (і тобі самій перейде душу меч,) щоб відкрились многих сердець думки. 36 І була Анна пророчиця, дочка Фануїлова, з роду Асирового; ся зістарілась у днях многих, живши з чоловіком сім років од

діування свого; 37 і ся вдова до восьмидесяти й чотирох років, що не відходила від церкви, постом та молитвою служила ніч і день. 38 І вона тієї ж години прийшовши, oddala хвалу Господеві, й говорила про Него всім, що сподівалися звавлення в Єрусалимі. 39 І, як скінчили все по закону Господньому, вернулись у Галилею, у город свій Назарет. 40 Хлопятко ж росло й міцніло духом, сповняючись премудрості; і благодать Божа була на Ньому; , 41 І ходили батько-маті Його щороку в Єрусалим у съято пасхи. 42 І як було Йому дванадцять років, пійшли вони в Єрусалим съятковим звичаєм, 43 і, сповнивши дні, як верталися, зостав ся хлопчик Ісус у Єрусалимі, й не знав Йосиф і маті Його, 44 а думаючи, що Він між товариством, увійшли на день ходи; й шукали Його між родиною та знакомими. 45 І, не знайшовши Його, вернулись у Єрусалим, шукаючи Його. 46 І сталося, через три дні знайшли Його в церкві, сидячого перед учителів, і слухаючого їх, і питаного. 47 Дивувалися ся ж усі, хто, слухав Його, розумом і відповідями Його. 48 І, побачивши Його, здивувались вони, і сказала маті Його до Него: Дитино, що се зробив єси з нами? ось батько Твій і я, боліючи, шукали Тебе. 49 І рече Він до них: Чого ж шукали мене? хиба ж не знали, що в тому, що єсть Отця моого, треба бути мені? 50 Та й вони не зрозуміли слова, що промовив їм, 51 І пійшов з ними, і прийшов у Назарет, і був слухняний їм; і маті Його ховала всі слова тиї в серці своїм. 52 І виростав Ісус премудростю й станом, у ласці в Бога і в людей.

3 У п'ятнайцятій же рік правлення Тиберія кесаря, як був ігемоном Понтийський Пилат в Юдеї, а четверовластиком у Галилеї Ірод, Філіп же, брат Його, четверовластиком в Ітуреї і Трахонській землі, а Лисаний четверовластиком в Авалині, 2 за архієрея Анни та Каффи, стало ся слово Боже до Йоана, Захарійного сина, у пустині. 3 І ходив він по всій околиці Йорданській, проповідуючи хрещенне покаяння на прощеннє гріхів, 4 як писано в книзі словес Ісаї пророка, глаголючого: Голос покликуючого в пустині: Пригответе дорогу Господню, правими робіть стежки Його. 5 Всяка долина нехай заповнить ся, і всяка гора і горб принизить ся, і крива нехай буде права, й грудністі нехай будуть дорогами рівними; 6 і побачить усяке тіло спасенісі Боже. 7 Говорив тоді до людей, що вийшли охреститись від него: Кодло гадюче, хто остеріг вас, щоб утікали від настігаючого гніва? 8 Принесіть же овощі достойний покаяння, і не починайте казати самі собі: В нас отець Авраам; глаголю бо вам: Що зможе Бог з каміння цього підняти дітей Авраамові. 9 Вже ж і сокира коло кореня дерева лежить; тим кожне дерево, що не дає доброго овощу, зрубують та й в огонь кидають. 10 І питав його народ, кажучи: Що ж оце робити мен? 11 Озвав ся ж і каже їм: Хто має дві одежині, нехай наділить немаючого; і хто має харч, нехай так само робить. 12 Прийшли ж і митники хреститись, і промовили до него: Учителю, що нам робити? 13 Він же каже до них: Нічого більш над те, що звелено вам, не вимагайте. 14 Питали ж його й воїни, кажучи: А нам що робити? і рече до них: Нікому не робіть насилия, ані обвинувачуйте криво, і вдовольняйтесь платою вашою. 15 Як же були в непевності люди, і всі говорили в серці своїм про Йоана, чи не Христос він, 16 озвавсь Йоан до всіх, глаголючи: Я водою хрещу вас; ійде ж потужніший

від мене, котому недостоєн я розвязати ременя обува Його: Той хрестити ме вас Духом святым і огнем; 17 котрого лопата в руці Його, й перечистить тік свій, і збере пшеницю в клуню свою, а половину спалить огнем невгласаючим. 18 І багато іншого, наваючи, благовістував людям. 19 Ірод же четвервластник, докореній від него за Іродиаду, жінку Філіпа, брата свого, і за все, що коїв ліхого Ірод, 20 додав ще й се до всього, й запер Йоана в темниці. 21 Стало ж ся, як хрестились усі люди й Ісус хрестив ся та молив ся, відчинилось небо, 22 і злинув Дух святий, у тілесному виді, як голуб, на Него, й голос із неба роздав ся, глаголючи: Ти еси Син мій любий, тебе вподобав я. 23 А тому Ісусові починав ся мало не трийцятій рік, і був Він, як думали, син Йосифів, Іліїв, 24 Маттатів, Левіїн, Мелхіїн, Янайв, Йосифів, 25 Мататів, Амосів, Наумів, Єслімів, Наггейв, 26 Маатів, Мататів, Семеїв, Йосифів, Юдин, 27 Йоананів, Рисаїв, Зоровавелів, Салатіїлів, Ниріїв, 28 Мелхіїв, Адіїв, Косамів, Єлмодамів, Ірів, 29 Йосіїв, Єлисазерів, Йоримів, Маттатів, Левіїн, 30 Симеонів, Юдин, Йосифів, Йонанів, Єлиякімів, 31 Мелеїв, Майнанів, Мататаїв, Натаанів, Давидів, 32 Єсеїв, Овидів, Воозів, Салмонів, Насонів, 33 Аминадавів, Арамів, Єсромів, Фаресів, Юдин, 34 Яковів, Ісааків, Авраамів, Тарин, Нахорів, 35 Сарухів, Рахавів, Фалеків, Єверів, Салин, 36 Каїнанів, Арфаксадів, Оимів, Ноїв, Ламехів, 37 Матусалів, Єнохів, Яредів, Малелейлів, Каїнанів, 38 Єносів, Ситів, Адамів, Божий.

4 Ісус же, Духа святого повний, вернувсь од Йордану, і був ведений Духом у пустиню, 2 і сорок днів спокушуваний від диявола. І не єв нічого днів тих, а як скінчились вони, опісля згододнів. 3 і каже Йому диявол: Коли ти Син Божий, скажи каменеві съому, щоб став ся хлібом. 4 І озвавсь Ісус до него, глаголючи: Писано, що не хлібом самим житиме чоловік, а кожним словом Божим. 5 І вивівши Його диявол на гору високу, показав Йому всі царства вселеної в одну хвилину. 6 І каже Йому диявол: Тобі дам властію оцю всю і славу їх, бо мені передано, й кому я схочу, дам її. 7 Ти ж коли поклониш ся передо мною, буде твое все. 8 І, озвавшись до него, рече Ісус: Геть від мене, сатано, писано бо: Кланяти меш ся Господеві Богу твоєму, й Йому одному служити меш. 9 І повів він Його в Єрусалим, і поставив Його на крилі церковньому, й каже Йому: Коли ти Син Божий, кинь ся звідсіля вниз: 10 писано бо: Що ангелам своїм накаже про Тебе, оберегати Тебе, 11 і що на руках підімнуть Тебе, щоб інколи не вдаривсь об каміні, ногою Твоєю. 12 І озвавшись рече Йому Ісус: Що сказано: Не будеш спокутувати Господа Бога твого. 13 І скінчивши всі спокуси, диявол одійшов од Него до часу. 14 І вернувсь Ісус у силі Духа в Галилею; і поголос розійшов ся по всій околиці про Него, 15 І навчав Він по школах їх, славлений од усіх. 16 І прийшов у Назарет, де був зрощений, і прийшов звичаєм своїм, субітнього дня в школу, і став читати. 17 І подано Йому книгу Ісаї пророка, і, розгорнувши книгу, знайшов місце, де було написано: 18 Дух Господень на мені, котрого ради намастив мене; благовістити вбогим післав мене, сціляти розбитих серцем, проповідувати полонянам визвіл і сліпим прозрінне, випускати замучених на волю, 19 проповідувати рік Господень приятний. 20 І, згорнувши книгу, віддав слузі, та й сів. І очі всіх у школі були

звернені на Него. 21 Почав же глаголати до них: Що сьогодні справдилось писаннє се в ушах ваших. 22 І всі съвідкували Йому, й дивувались благодатніми словами, виходячими з уст Його. І казали: Хиба сей не син Йосифів? 23 І рече до них: Певно скажете мені приповість оцю: Лікарю, вилічи себе самого; про що ми чули, що сталося у Капернаумі, зроби тут у своїй країні. 24 Рече ж: Істинно глаголю вам: Що нї один пророк не єсть приятен в отчині своїй. 25 По правді ж глаголю вам: Багато вдовиць було за днів Ілії в Ізраїлі, як зачинилось небо на три роки ѹ шість місяців, і голоднеча велика стала по всій землі; 26 та ѹ до жодної з них не послано Ілії, тільки в Сарепту Сидонську до жінки вдовиці. 27 І багато прокажених було за Єлісея пророка в Ізраїлі, та й жоден з них не очистивсь, тільки Нееман Сириянин. 28 І сповнились усі лютостю в школі, почувши се, 29 і вставши вигнали Його геть із города, і випровадили Його аж на верх гори, на котрій город іх збудовано, щоб скинути Його. 30 Він же, пройшовши серед них, пішов, 31 і прийшов у Капернаум, город Галилейський, і навчав їх по суботам. 32 І дивувались вони наукою Його, бо з властю було слово Його. 33 І був у школі чоловік, маочи духа нечистого, й кричав голосом великом, 34 кажучи: Остав; що нам і Тобі, Ісусе Назарянине? чи прийшов єси вигубити нас? Я знаю Тебе, хто єси: Свяtyй Божий. 35 І погрозив Йому Ісус, глаголючи: Мовчи й виїди з него. І кинувши ним диявол на середину, вийшов з него, нічого не зашкодивши Йому. 36 І обняв страх усіх, і говорили один до одного, кажучи: Що се за слово, що властю і силою повелівав нечистим духам, і виходять? 37 І розійшов ся поголос про Него скрізь по всій околиці. 38 Уставши ж Він із школи, ввійшов у господу Симонову. Тещу ж Симонову схопила пропасниця велика, і благали Його за неї. 39 І, ставши над нею, погрозив пропасниці, і покинула її; зараз же уставши, послугувала їм. 40 Як же заходило сонце, всі, в кого були недужі на всякі недуги, приводили їх до Него; Він же, на кожного з них руки складаючи, сціляв їх. 41 Виходили ж і бісі з багатьох, і кричали, кажучи: Що Ти єси Христос, Син Божий. І грозячи, не давав їм говорити, бо вони знали, що Він Христос. 42 Як же настав день, вийшовши пішов у пусте місце; й люди шукали Його, й прийшли до Него, й вдержували Його, щоб не йшов від них. 43 Він же рече до них: Що й іншим городам благовістити мені треба царство Боже; бо на се я посланий. 44 і проповідував по школах галилейських.

5 І сталося, як народ товпивсь до Него слухати слово Боже, Він стояв коло озера Генисарецького. 2 І побачив два човни, що стояли край озера, рибалки ж, одійшовши від них, полоскали неводи. 3 Ввійшовши ж ув один з човнів, що був Симонів, просив його від землі відчалити трохи. І сівши, навчав народ із човна. 4 Як же перестав глаголати, рече до Симона: Поступи на глибину, та закиньте неводи ваші на ловитву. 5 І озвавшись Симон, каже Йому: Наставниче, всю ніч трудившись, нічого не піймали ми; тільки ж, по слову Твоєму, закину невода. 6 І, се зробивши, вловили пребагато риби; роздер ся ж невід їх, 7 і махнули вони на товаришів своїх, що були в другому човні, щоб прийшли помогти їм. І прийшли вони, і сповнили обидва човни, так що потопали вони. 8 Бачивши ж Симон Петр, припав до

колін Ісусових, кажучи: Йди від мене: бо я чоловік грішний. Господи. 9 Страх бо обняв його і всіх із ним од улову риби, що вловили. 10 Так само Йакова і Йоана, синів Зеведеївих, що були спільниками Симоновими. І рече до Симона Ісус: Не лякай ся, від нині людей ловити меш. 11 І пригнавши вони човни свої до берега, та покинувши все, пішшли слідом за Ним. 12 І сталося, як був Він ув однім городі, аж ось чоловік увесь у проказі. І, побачивши Ісуса, упавши на лице, благав Його, кажучи: Господи, коли хочеш, можеш мене очистити. 13 І простягши Він руку, приторкнувшись до него, глаголючи: Хочу, очистись. І зараз проказа покинула його. 14 І наказав Він йому ні кому не говорити, а, пішовши, покажи себе священикові та принеси за очищенне твоє, як звелів Мойсей, на съідкуваннє ім. 15 Та слово про Него розійшлося тим більш, і находилося народу пребагато слухати й сцілятись у Него від недуг своїх. 16 Він же виходив у пустиню та молився. 17 І сталося одного дня, що Він учив, і сиділи Фарисеї та учителі закону, що; поприходили з усіх сіл Галилейських та Юдейських і з Єрусалиму, й сила Господня була на сціленнє їх. 18 І ось мужі принесли на постелі чоловіка, що був розслаблений, і шукали, як би внести його та положити перед Ним. 19 І, не знайшовши, як би внести його кріз натовп, вилізли на хату, й кріз черепяну стелю спустили його з постіллю в середину перед Ісуса. 20 І, бачивши віру їх, рече йому: Чоловіче, оставляють ся тобі гріхи твої. 21 І почали міркувати письменники та Фарисеї, кажучи: Хто сей, що говорить хулу? Хто може оставляти гріхи, як тільки один Бог? 22 Постерігши ж Ісус думки їх і озвавшись, рече до них: Що ви говорите в серцях ваших? 23 Що легше? сказати: Оставляють ся тобі гріхи твої; або сказати: Встань та й ходи? 24 От же, щоб знали ви, що властє має Син чоловічий на землі оставляти гріхи, розслабленому: Тобі глаголю: Устань, і, взявши постіль твою, йди до дому твого. 25 І зараз уставши перед ними й узвівши на чому лежав, пішов до дому свого, прославляючи Бога. 26 І острах обняв усіх, і прославляли Бога, й сповнилися страхом, кажучи: Що бачили предивне сьогодні. 27 А після сього вийшов, і побачив митника на ім'я Левію, сидячого на митниці, і рече йому: Йди слідом за мною. 28 І, зоставивши все, уставши пішов слідом за Ним. 29 і справив гостину велику Левій Йому у господі своїй, і було там багато митників і інших, що свідчили з ними. 30 І нарікали письменники їх та Фарисеї на учеників Його, кажучи: На що з митниками та грішниками єсте й пете? 31 І озвавшись Ісус, рече до них: Не треба здоровому лікаря, а недужому. 32 Не прийшов я кликати праведників, а грішників до покаяння. 33 Вони, ж казали до Него: Чого ж ученики Йоанові постять часто й моляться, так само Й Фарисейські, Твої ж їдять і п'ють? 34 Він же рече до них: Чи зможете синів весільних, поки женихи з ними, заставити постити? 35 Прийдуть же дні, що візьмуть женихів від них, тоді постити муть у ті дні. 36 Сказав же Й приповість до них: Що ніхто латки з одежини нової не пришивав до одежини старої; коли ж ні, то й нову розідре, й старій не личить латка з нового. 37 І ніхто не наливав вина нового в бурдюки старі; коли ж ні, порве нове вино бурдюки, й вино витече, й бурдюки пропадуть. 38 А вино нове в бурдюки нові наливають, то й буде все ціле. 39 Ніхто, пивши старе, не бажав зараз нового; каже бо: Старе лучше.

6 І сталося другої суботи після першої, ішов Він через засіви, і рвали ученики Його колоссе, та й іли, потерши в руках. 2 Деякі ж з Фарисеїв казали їм: На що робите, чого не годить ся робити в суботу? 3 І, озвавшись до них, рече Ісус: Хиба Його не читали, що зробив Давид, як зголоднів він і ті, що були з ним: 4 як, увійшовши вій у дом Божий, хлібі показні взяв і їв, і дав також тим, що були з ним, котрих не годили їсти, хиба одним священикам? 5 І рече їм: Син чоловічий - Вів Господь і суботи. 6 І сталося також другої суботи: ввійшов Він у школу та й навчав; а був там чоловік, що рука в него права була суха. 7 Назирали ж Його письменники та Фарисеї, чи в суботу сцілятиме, щоб знайти вину на Него. 8 Він же знов думки їх, і рече чоловіку сухорукому: Устань і стань на середину. Він же, вставши, стояв. 9 Рече ж Ісус до них: Спітана вас: Що годить ся по суботам: добре робити, чи лихе робити? душу спасати, чи погубляти? 10 І, споглянувши кругом по всіх їх, рече чоловікові: Простяни руку твою. Він же зробив так, і стала рука Його здорована, як і друга. 11 Вони ж сповнились лютостю і говорили один до одного, що б зробити Ісусові. 12 Стало ж ся тими днями, вийшов Він на гору молитись, і був усю ніч на молитві Богу. 13 А, як настав день, покликав учеників своїх; і, вибравши з них дванадцятьох, котрих і апостолами назвав: 14 Симона, що назавв Петром, та Андрея брата його. Якова та Йоана, Филипа та Вартоломея, 15 Маттея та Тому, Якова Алфесевого та Симона, на прізвище Зилота, 16 Юду Якового та Юду Іскаріоцького, що й став ся зрадником; 17 і зійшовши з ними, став на місці рівному, і товариство учеників Його, і множество велике людей з усієї Юдеї і Єрусалиму, й з побережжя Тирського та Сидонського, що поприходили слухати Його і сцілятись від недуг своїх, 18 і мучени від духів нечистих; і спіляли ся. 19 І ввесь народ шукав приторкнувшись до Него: бо сила від Него виходила, й сціляла всіх. 20 І знявши Він очі свої на ученики свої, рече: Блаженні вбогі, бо ваше царство Боже. 21 Блаженні голодні тепер, бо насититесь. Блаженні плачущі тепер, бо съімія метесь. 22 Блаженні, коли ненавидіти муть вас люде, й коли проженуть вас, і осоромлять, і викинуть імя ваше, яв зло, задля Сина чоловічого. 23 Радуйтесь того дня і веселітесь, ось бо нагорода ваша велика на небі; так бо чинили пророкам батьки їх. 24 Горе ж вам, багатим і бо прийняли ви утіху вашу. 25 Горе вам, ситим! бо голодувати мете. Горе вам, що съімієтесь тепер; бо сумувати мете да плакати мете. 26 Горе вам, коли добре говорити муть про вас усі люде; так бо робили лжепророкам батьки їх. 27 Тільки ж глаголю вам, слухаючим: Любіть ворогів ваших, добре робіть ненавідникам вашим, 28 благословляйте кленучих вас, і молітъ ся за обидників ваших. 29 Хто бе тебе у щоку, підстав і другу; а хто бере твою світлу, й жупанка не борони. 30 Всякому, хто просить у тебе, дай, і хто бере що твоє, не допевняй ся. 31 І, як хочете, щоб чинили вам люде, так і ви чиніть їм. 32 І коли любите тих, хто любить, люблять. 33 І коли добро робите тим, хто добро робить вам, яка вам дяка? бо й грішники те саме чинять. 34 І коли позичаєте тим, від кого маєте надію одержати, яка вам дяка? бо й грішники грішникам позичають, щоб одержати стільки ж. 35 Ні, любіть ворогів ваших, і добро робіть, і позичайтє, нічого від них

не сподіваючись; а буде нагорода ваша велика, й будете синами Вишнього; бо Він благий до невдячних і лихих. **36** Будьте ж оце милосердні, як і Отець ваш милосерден. **37** І не судіть, то й не будете суджені; не осуджуйте, то й не будете осуждени; прощайте, то й буде вам прощено. **38** Давайте, то й вам буде дано; міру добрі, наталовану, й струнту, й надто пересипану давати муту на лоно ваше. Такою бо мірою, якою міряєте, відміряєте ся вам. **39** Сказав же приповість їм: Чи може сліпий сліпого водити? хиба обівда в яму не впадуть? **40** Нема ученика над учителя свого; звершений же - буде кожен, як учитель його. **41** Чого ж дивиш ся на порошину в оці брата твого, поліна ж у своєму оці не чуєш? **42** І як можеш казати братові твоєму: Брате, дай вийму порошину, що в оці твоїм, сам в оці своїм поліна не бачивши! Лицеміре, викинь перше ломаку з ока твого, а тоді бачити меш вийняти порошину з ока брата твого. **43** Нема бо дерева доброго, що родить овоць пустий; ані дерева пустого, що родить овоць добрий. **44** Кожнє бо дерево по свому овоць пізнається; не збирають бо з тернини смокви, ані збирають з ожини винограду. **45** Добрий чоловік з доброго скарбу серця свого виносить добре; а лихий чоловік з лихого скарбу серця свого виносить лихе: бо з переповні серця промовляють уста його. **46** На що ж мене звете Господи, Господи, й не робите, що я глаголю? **47** Всякий, хто приходить до мене, й слухає слова мої, та й чинить їх, покажу вам, кому він подобен: **48** подобен він чоловікові, будуючому будинок, що викопав глибоко, й положив підвалину на камені; як же повідь настала, наперла бистрінь на будинок той, та не змогла схитнути його: збудовано бо його на камені. **49** Хто ж слухає, та не чинить, подобен чоловікові, будуючому будинок на землі, без підвалини, на котрий наперла бистрінь, і зараз упав, і була руїна будинка того велика.

7 Як же скінчив усі глаголи свої в слух людям, увійшов у Капернаум. **2** В одного ж сотника слуга недугуючи мав умирати, котрий був йому дорогий. **3** Почувши ж про Ісуса, післав до Него старших Жидівських, благаючи Його, щоб, прийшовши, спас слугу його. **4** Вони ж, прийшовши до Ісуса, благали Його пильно, говорячи: Що достоен він, щоб йому зробив се: **5** любить бо народ наш, і шкоду він збудував нам. **6** Ісус же пішов з ними. **1** Як вже він недалеко був од будинка, вислав до Него сотник другів, говорячи Йому: Господи, не трудись, бо я недостоен, щоб Ти під стелю мою ввійшов; **7** тим і себе не вважаю достойним до Тебе прйти; тільки промов слово, то й одужає слуга мій. **8** Бо й я чоловік під властю поставленний, маючи під собою воїнів; і скажу съому: Йди, то й іде, а другому: Прийди, то й прийде, а слузі моєму: Роби оце, то й зробить. **9** Почувши ж се Ісус, дивувавсь йому, й, обернувшись до йдучого за собою народу, рече: Глаголю вам: Навіть в Ізраїлі, такої віри не знайшов я. **10** І вернувшись послані у будинок, знайшли недужного слугу здоровим. **11** І сталося опісля, ішов Він у город, званий Наш, і йшло з Ним доволі учеників Його, й багато народу. **12** Як же наблизився до городських воріт, аж ось винесено мертвого, сина єдиного в матері своєї, вона ж була вдова; й багато народу з городу було з нею. **13** І побачивши її Господь, змилосердивсь над нею, і рече їй: Не плач. **14** І приступивши, приторкнув ся до мар; ті ж, що несли, з'упинились. І рече:

Молодче, тобі глаголю: встань. **15** І сів мерлець, і почав говорити. І оддав його матері його. **16** Обняв же страх усіх; і прославляли вони Бога, кажучи: Що пророк великий устав між нами, і навідав Бог людей своїх. **17** І розійшлось слово се по всій Юдеї про Него й по всій околиці. **18** І сповістили Йоана ученики його про все те. **19** І покликавши двох учеників своїх Йоан, післав до Ісуса, кажучи: Ти еси грядущий, чи іншого ждати нам? **20** Прийшовши ж до Него чоловіки, казали: Йоан Хреститель прислав нас до Тебе, кажучи: Ти еси грядущий, чи іншого ждати нам? **21** Того ж часу сціяла Він многих від недуг і ран, і духів лихих, і многим сліпим давав прозріннє. **22** І озвавшись Ісус, рече їм: Ідіть сповістіть Йоана, що бачили ї чули: як сліпі прозирають, криві ходять, прокаженні очищають ся, глухі чують, мертві встають, і вбогі благовістують. **23** І блажен, хто де зблазнить ся мною. **24** Як же пішли посланці Йоанові, почав глаголати до народу про Йоана: Чого виходили ви дивитись у пустиню? На тростину, що вітер колишає? **25** Або чого ж виходили їй дивитись? На чоловіка, в мягку одежу одягненого? Ось ті, що в одежі пишній та роскоші, панують у царських дворах. **26** Або чого виходили ви дивитись: На пророка? Так, глаголю вам, і більш пророка. **27** Се той, про кого написано: Ось я досилаю ангела мого перед лицем Твоїм, що приготовить дорогу Твою перед Тобою. **28** Глаголю бо вам: Більшого між народженими від жінок пророка над Йоана Хрестителя нема; найменший же у царстві Божім більший від него. **29** І ввесь народ слухаючий, і митники, справдили Бога, хрестившись хрещеннем Йоановим. **30** Фарисеї ж та законники раду Божу про них відкинули, не хрестившись від него. **31** Рече ж Господь: Кому ж оце уподоблю людей роду цього? Й кому подобні вони? **32** Подобні вони дітям, що сидять на торгу та гукають одно на одного, та й кажуть: Ми суримили вам, а ви не скакали; ми голосили вам, а ви не плакали. **33** Прийшов бо Йоан Хреститель, що хліба не єсть, ані вина не пе, і кажете: Диявола мав. **34** Прийшов Син чоловічий, що єсть і пе, і кажете: Ось чоловік прожора та пяница, митникам друг і грішникам. **35** І справдилась премудрість од дітей своїх усіх. **36** Просив же хтось Його з Фарисеїв, щоб ів з ним. **1**, ввійшовши з господу Фарисеєву, сів за столом. **37** І ось жінка у городі, що була грішницею, довідавшись, що сидить за столом у господі Фарисеєвій, принісши любастровий збаночок міра, **38** і ставши коло ніг Його ззаду, плачучи, почала обмивати ноги Його слізми, й волоссем голови своєї обтирати; й цілуvalа ноги Його, й мастила миром. **39** Бачивши ж Фарисеї, що запросив Його, казав сам у собі, говорячи: Коли б сей був пророк, знати би, хто й яка се жінка, що приторкується ся до Него; бо грішниця вона. **40** І озвавшись Ісус, рече до него: Симоне, маю тобі щось сказати. Він же каже: Учителю, скажи. **41** Два довжники були в одного вірителя: один завинив п'ятьсот денаріїв, другий же п'ятьдесят. **42** Як же не мали чим оддавати, обом простили він. Хто ж оце з них, скажи, більш його любити ме? **43** Озвав ся ж Симон і Каже: Думаю, що той, кому більш простили він. Він же рече йому: Право судив еси. **44** І, обернувшись до жінки, рече Симонові: Чи бачиш ти сю жінку? Увійшов я в твою господу, - води на ноги мої не дав еси; ся ж слізми обмила ноги мої, і волоссем голови своєї обтерла. **45** Цілування не дав еси мені; ся ж, відколи ввійшов

я, не перестала ціувати ноги мої. 46 Олівою голови мої не намастив еси; ся ж миром намастила ноги мої. 47 Тим тлаголю тобі: Оставляють ся гріхи її многі, бо возлюбила много; кому ж мало оставляється ся, мало любить. 48 Рече ж їй: Оставляють ся гріхи твої. 49 I почали ті, що вкупі сиділи, казати в собі: Хто сей, що й гріхи відпускає? 50 Рече ж до жінки: Віра твоя спасла тебе; йди з упокоєм.

8 I сталося опісля, проходив Він городи й села, проповідуючи благовістуючи царство Боже; а дванайцять з ним, 2 i деякі жінки, що були спілені од духів лихих і недуг: Марія, на прізвище Магдалина, що з неї сім бісів вийшло, з і Йоанна, жінка Хузана, Іродового приставника, й Сусанна, й інших багато, що послугували Йому з добра свого. 4 Як же зійшлося багато народу та з усяких городів поприходили до Него, промовив проповістю: 5 Вийшов сяч сіянище своє; і, як він сіяв, інше впало край шляху; й попротоптувано Його, й птаство небесне пожерло Його. 6 А інше впало на камінь; і посходивши, посхожло, бо не мало вогкості. 7 А інше впало між тернину; й розвившись терніна в ним, поглушила Його. 8 А інше впало на землю добру, й, зійшовши, дало овощ у сотеро. Се промовивши, покликнув: Хто має уши слухати, нехай слухає. 9 Питали ж Його ученики Його, кажучи: Що се за проповість оця? 10 Він же рече: Вам дано знати тайни царства Божого, другим же в проповістях, щоб дивлячись не бачили, й слухаючи не розуміли. 11 Єсть же ся проповість: Насіннє, се слово Боже. 12 Ті, що край шляху, се, що слухають; опісля ж приходить диявол, та ї забирає слово з серця їх, щоб віруючи не спасли ся. 13 Що ж на камені, се, що, вислухавши, з радістю приймають слово, та сі кореня не мають; до часу вірують, а під час спокуси відпадають. 14 Що ж між тернину впало, се, ті, що вислухавши, відходять, і журбою, та баґацтвом, та роскошами життя поглущені, не дають овощу. 15 Що ж у добрій землі, се ті, що, вислухавши слово, в серці щирому й доброму держать, і дають овощу у терпінню. 16 Ніхто ж, засвітивши съвічку, не покрива її посудиною, або під ліжко її ставить; тільки ж на съвічинку ставлять, щоб входячі бачили съвітло. 17 Нема бо нічого тайного, що не виявить ся, і нічого втасного, що не візнатв'я ся і на яв не вийде. 18 Вважайте оце, як слухаєте: хто бо має, даст ся тому; а хто не мав і що, здається ся, мав, візьметь ся від него. 19 Прийшла ж тоді до Него мати й брати Його, та й не могли зійтись із Ним за народом. 20 I сповістили Його, кажучи: Мати Твоя та брати Твої стоять надворі: хочуть Тебе бачити. 21 Він же, озвавшись, рече до них: Мати моя та брати мої ті, хто слово Боже слухав і чинить Його. 22 Стало ся ж одного дня, увійшов Він у човен, і ученики Його; й рече до них: Попливемо на той бік озера. I відчалили. 23 Як же плили, заснув Він; і найшла буря вітряна на озеро, й заливало їх, і були вони в опасності. 24 Приступивши ж розбудили Його, кажучи: Наставниче, наставниче, погибаємо! Він же вставши, погрозив вітрові та буянню води; й з'пинились, і настала тишина. 25 Рече ж їм: Де ж віра ваша? Вони ж полякані дивувались, кажучи один до одного: Хто ж оце сей, що й вітрам повелів, і воді, і слухають Його? 26 I переплюш в землю Гадаринську, що по тім боці Галиї. 27 Як же вийшов Він на землю, зустрів Його один чоловік з города, що мав біса з давнього

часу, й одежі не вдягав, і в хаті не пробував, тільки по гробах. 28 Побачивши ж Ісуса і закричавши, припав до Него, й голосом величим промовив: Що мені і Тобі, Ісусе, Сину Бога Вишнього? благаю Тебе, щоб мене не мучив. 29 Повелів бо духові нечистому вийти з чоловіка: почасту бо скоплював Його; й заковувано Його в заліза та пуга, і стережено; й, розбиваючи о-кови, бував гнаний од біса в пустиню. 30 Питав же Його Ісус, глаголючи: Яке тобі імя? Він же каже: Легіон; бо бісів багато ввійшло в него. 31 I благали Його, щоб Він не велів ім вийти в безодню. (Abysos g12) 32 Був же там великий гурт свині, що пас ся на горі; і благали Його, щоб дозволив ім в них увійти. I дозволив ім. 33 Вийшовши ж біси з чоловіка, увійшли в свині; і кинув ся гурт із кручі в озеро, та й потонув. 34 Побачивши ж пастухи, що сталося, повіткали, й, пійшовши, сповістили по городах і по селах. 35 Повиходили ж дивитись, що сталося, і прийшли до Ісуса, і знайшли сидячого чоловіка, що з него біси вийшли, одягненого й при розумі, в ногах у Ісуса, й злякались. 36 Сповістили ж їх і ті, що бачили, як спас ся біснуватий. 37 I благав Його ввесь народ околиці Гадаринської вийти від них, бо страх великий обняв їх; Він же, ввійшовши в човен, вернув ся. 38 Благав же Його чоловік, з котрого вийшли біси. Щоб бути з Ним; відпустив же Його Ісус, глаголючи: 39 Вернись до дому твого та розкажи, скільки зробив тобі Господь. I пійшов він по всьому городу, проповідуючи, скільки зробив Йому Ісус. 40 Стало ся ж, як вернувсь Ісус, прийняв Його народ: всі до дожидали Його. 41 I ось прийшов чоловік, котрому ймя Яір (а сей був старшиною над школою), і, припавши до ніг Ісусові, благав Його, щоб увійшов у господу Його. 42 Бо дочка єдина була в него літ дванайцяти, і та вмирала. Як же йшов Він, народ тиснув ся до Него; 43 і одна жінка, бувши в кровотічі років дванайцять, котра, на лікарів витративши ввесь прожиток, не могла ні від кого вигоїтись, 44 і, приступивши ззаду, приторкнулась до краю одежі Його, й зараз перестала кровоточі ті. 45 I рече Ісус: Хто приторкнув ся до мене? Як же всі відпиралися, сказав Петр і ті, що з Ним: Наставниче, народ товпить ся та тиснеть ся до Тебе, а Ти кажеш: Хто приторкнувсь до мене? 46 Ісус же рече: Приторкнув ся до мене хтось; я бо чув, що сила вийшла з мене. 47 Бачивши ж жінка, що не втайдіє ся, трясучись приступила й, припавши перед Ним, з якої причини приторкнулась до Него, сповістила Його перед усім народом, і як одужала зараз. 48 Він же рече їй: Бодрись, дочки: віра твоя спасла тебе; йди з упокоєм. 49 Ще Він промовляв, приходить один від шкільного старшини, кажучи Мому: Вмерла дочка твоя; не труди учителя. 50 Ісус же, дочувши, озвав ся до него, глаголючи: Не бйся; тільки віруй, та й спасеть ся. 51 Увійшовши ж у господу, не пустив увійти нікого, тільки Петра, та Якова, тайоана, та батька дитини й матір. 52 Плакали ж усі й голосили по ній; Він же рече: Не плачте; не вмерла, а спить. 53 I съміялись вони з Него, знаючи, що вмерла. 54 Він же, випровадивши надвір усіх, і взявши за руку її, покликнув, глаголючи: Дівчинко, встань. 55 I вернув ся дух її, і встала зараз; і звелів їй дати істі. 56 I дивувались родителії її; Він же заповів ім нікому не казати, що сталося.

Склікавши ж дванадцятьо учеників своїх, дав їм силу власті над усіма бісами, й недуги сціляти. 2 І піslав їх проповідувати царство Боже та оздоровлювати недужих. 3 І рече до них: Нічого не беріть на дорогу, нї палици, нї торбини, ні хліба, ні срібла, ані по дві одежині майте. 4 І в котору господу прийдете, там пробувайте й звітділя виходите. 5 А хто не прийме вас, виходячи з города того, й порох з ваших ніг обтрусти на съвідкуваннє против них. 6 Вийшовши ж, ходили по селах; благовістуючи та сціляючи всюди. 7 Почекув то Ірод четвервластник усе, що сталося від Него, та й стуманів: тим що деякі казали, що Іоан устав із мертвих, 8 інші ж, що Ілія явився, другі ж, що один з пророків старих воскрес. 9 І каже Ірод: Йоана я стяв; хто ж се той, про котого я чую таке? І шукав видіти Його. 10 І вернувшись апостоли, оповідали Йому, що чинили. І взвіши іх, пішов окреме у місце пусте города, званого Витсаїда. 11 Народ же дознавшись, пішов слідом за Ним; і, прийнявши їх, глаголав їм про царство Боже й, кому треба було сцілення, оздоровлював. 12 День же почав нахилятись; приступивши ж дванадцять, сказали Йому: Відошли народ, щоб, пішовши кругом по селах та хуторах, відпочили й роздобули харчі; бо ми тут у пустому місці. 13 Рече ж до них: Дайте ви їм їсти. Вони ж сказали: Нема в нас більш, як пять хлібів та дві риби; хиба що пішовши купимо для всього народу цього їжі. 14 Було бо до пяти тисяч чоловіка. Рече ж до учеників своїх: Садовіть їх купами по п'ятьдесят. 15 І зробили так, і посадовили всіх. 16 Узвіши ж пять хлібів та дві риби й поглянувши на небо, благословив їх, і ламав, і давав ученикам класти перед народом. 17 І їли, й насилились усі; і назбирано остальних у них окружин дванадцять кошів. 18 І сталося, як Він молився на самоті, були з Ним ученики; й спітав їх, глаголючи: Хто я, каже народ? 19 Вони ж озвавшись сказали: Йоан Хреститель; другі: Ілія; інші ж: Що один пророк із старих воскрес. 20 Рече ж їм: Ви ж, хто я, кажете? Озвав ся ж Петр і сказав: Христос Божий. 21 Він же, заказавши їм, повелів нікому не казати про се, 22 глаголючи: Що мусить Син чоловічий багато терпіти, й відцуроють ся Його старші, та архиєреї, та письменники, і вбуть, і в третій день воскресне Він. 23 Рече ж до всіх: Коли хто хоче за мною йти, нехай одречеться ся себе й бере хрест, свій щодня, та й іде слідом за мною. 24 Хто бо хоче душу свою спасті погубить її; хто ж погубить душу свою задля мене, той спасе її. 25 Що бо за користь мати ме чоловік, здобувши съвіт увесь, себе ж погубивши або занапастивши? 26 Хто бо посorомить ся мене й моїх словес, того й Син чоловічий посorомить ся, як прийде в славі своїй, і Отця, і съвітих ангелів. 27 Глаголю ж вам істинно: Єсть деякі між стоячими тут, що не вкусять смерті, аж поки побачять царство Боже. 28 Було ж після словес тих днів з вісім, і взвіши Петр; та Йоана, та Якова, зійшов на гору молитись. 29 І, як молився Він вид лиця Його став інший, і одежа Його біла, блискуча. 30 І ось два чоловіки розмовляли з Ним, котрі були Мойсей та Ілія; 31 вони, явившись у славі, говорили про смерть Його, яку мав сповнити в Єрусалимі. 32 Петр же й ті, що з Ним, були отягчені сном; пробудивши ся ж, побачили славу Його й двох чоловіків, стоячих з Ним. 33 І сталося, як розлучалися від Него, каже Петр до Ісуса: Наставниче, добрє нам тут бути: зробимо три намети, один Тобі, й Мойсєю один, а

один Ілії, не знаючи, що каже. 34 Як же він се говорив, постала хмара, та й отінила їх, і полякались, як вони увішли в хмару. 35 І роздав ся голос із хмари, говорячи: Се син мій любий; слухайте Його. 36 А як був голос, знайдено Ісуса одного. І мовчали вони, й нікому не оповідали в ті дні нічого, що бачили. 37 Стало ся ж другого дня, як зійшли вони з гори, зустріло Його багато народу. 38 І ось чоловік з народу покликнув, кажучи: Учителю, блага Тебе, зглянься на сина моого; бо він єдиний у мене. 39 І ось дух хапав Його, і він зараз кричить; і рве Його з піною, і ледві одходить од него, розбивши Його. 40 І благав я учеників Твоїх, щоб вигнали Його, й не здоліли. 41 І озвавшись Ісус, рече: О кодо невірне та розвратне! Доки буду з вами й терпіти му вас? Приведи сюди сина твого. 42 Ще ж ійшов він, а біс ударив ним, та й затряс. Погрозив же Ісус духові нечистому, і оздоровив хлопця, і оддав Його батькові Його. 43 З'умлялися ж усі величчєм Божим. Як же всі дивувались усім, що зробив Ісус, рече Він до учеників своїх: 44 Покладуйте в уші ваши слова сі: Син бо чоловічий має бути виданим у руки чоловічі. 45 Вони ж не зрозуміли слова цього, й було воно закрите від них, щоб не постерегли Його; а боялися питати Його про слово се. 46 Постала ж думка між ними, хто був би більший з них. 47 Ісус же, знаючи думку серця їх, узвівши дитину, поставив її біля себе, 48 і рече їм: Хто прийме сю дитину в ім'я моє, мене приймав; а хто мене прийме, приймає пославшого мене: хто бо найменший між усіма вами, той буде великий. 49 І озвавшись Йоан, каже: Наставниче, ми бачили одного, що в ім'я Твоє виганяв біси, й заборонили Йому; бо неходить услід з нами. 50 І рече до него Ісус: Не бороніть, хто бо не проти нас, той з нами. 51 І сталося, як сповнились дні взяття Його (вгору), утвердив лице своє йти в Єрусалим, 52 і піslав посланці перед лицем своїм; і пішовши вони, увійшли в село Самарянське, щоб приготувати Йому. 53 І не прийнято Його, бо лице Його було грядуще в Єрусалим. 54 Бачивши ж ученики Його Яков та Йоан, казали: Господи, хочеш, скажемо, щоб огонь зйшов з неба та й пожер їх, як Ілія зробив? 55 Він же обернувшись докориї їм, і рече: Не знаєте, якого ви духа. 56 Син бо чоловічий не прийшов душі людські погубляти, а спасати. І пішви в інше село. 57 Стало ся ж, як зійшли вони, сказав у дорозі хтось до Него: Пійду слідом за Тобою, куди б ні пішов, Господи. 58 І рече Йому Ісус: Лисиці нори мають, і птиці небесні гнізда; Син же чоловічий не має, де голови прихилити. 59 Рече ж до другого: Іди слідом за мною. Він же каже: Господи, дозволь мені піти перш поховати батька мого. 60 Рече ж Йому Ісус: Остав мертвим ховати своїх мерців, ти ж іди, проповідуй царство Боже: 61 Рече ж і другий: Пійду слідом за Тобою, Господи; перше ж дай мені попрощатись із тими, що в дому моїм. 62 Рече ж до него Ісус: Ніхто, положивши руку свою на рало й позираючи назад, не спосібен до царства Божого.

10 Післія ж цього настановив Господь і других сімдесят, та й піslав їх по двоє перед лицем своїм у кожний город і місце, куди мав сам ійти. 2 Рече ж до них: Живо велике, робітника ж мало: просіть же Господа жнива, щоб випровадив робітників на жниво своє. 3 Ійдіть; ось я посилаю вас, як ягнят між вовки. 4 Не ношіть калитки, нї торбини,

ні обувя, і нікого в дорозі не витайте. 5 У котру ж господу ввійдете, перше кажіть: Впокій домові сьому; 6 і коли там буде син упокою, спочине на йому впокій ваш; коли ж ні, до вас вернеться. 7 У тім же дому зоставайтесь, івші й пивши, що в них: достоєн бо робітник нагороди своєї. Не ходіть од хати до хати. 8 і в котирій город увійдете, й приймуть вас, їхте що поставлять перед, вами, 9 і сціляйте в ньому недужих, і кажіть ім: Наблизилось до вас царство Боже. 10 У котирій же город прийдете й не приймуть вас, вийшовши на улиці його, скажіть: 11 I порох, що поприливав до нас із города вашого, обтрушуємо вам; тільки ж се знайте, що наблизилось до вас царство Боже. 12 Глаголю ж вам, що Содомлянам дня того одрадніщ буде, ніж городові тому. 13 Горе тобі, Хоразине! горе тобі, Витсайдо! бо коли б у Тирі та Сидоні стались чудеса, що стали ся в вас, давно б, у веретиці та в попелі сидячи, покаялись. 14 Тільки ж Тиріві й Сидонові одрадніщ буде на суді, ніж вам. 15 I ти, Капернауме, що аж до неба підняв ся, аж у пекло провалиш ся. (Hadēs 986) 16 Xто слухав вас, мене слухав; а хто гордуювався, мною гордую; хто ж мною гордус, гордус Пославшим мене. 17 I вернулись сімдесят назад з радощами, кажучи: Господи, й бісі коряться нам в ім'я Твоє. 18 Рече ж ім: Видів я сатану, як близкавку з неба падаючого. 19 Ось даю вам силу наступати на гадюки й на скорпіони, й на всю силу ворожу, й ніщо вам не шкодити ме. 20 Тільки ж бо сим не втішайтесь, що духи вам коряться; втішайтесь ж більш, що імена ваші написані на небесах. 21 Того часу зрадів духом Ісус, і рече: Дякую Тобі, Отче, Господи неба й землі, що втівів се від премудрих і розумних, а відкрив недоліткам. Так, Отче: бо так воно вподобалось, перед Тобою. 22 Усе передане мені від Отця; і ніхто не зінав, хто Син, тільки Отець, і хто Отець, тільки Син та кому схоче Син одкрити. 23 I, обернувшись до учеників на самоті, рече: Блаженні очі, котрі бачять, що ви бачите: 24 глаголю бо вам: Що многі пророки й царі хотіли бачити, що ви бачите, та й не бачили, й чути, що ви чуєте, та й не чули. 25 I ось, законник один устав, спокушуючи Його й кажучи: Учителю, що робивши, житте вічне наслідку? (aiōnios g166) 26 Він же рече до него: В законі що написано? як читаєш? 27 Він же, озвавшись, каже: Люби Господа Бога твого всім серцем твоїм, і всією душою твоєю, і всією силою твоєю, і всією думкою твоєю, та близького твого, як себе самого. 28 Рече ж йому: Право відказав еси. Се чини, то й жити меш. 29 Він же, хотівши справдити себе, каже до Ісуса: Хто ж мій біжній? 30 Підхопивши ж Ісус, рече: Чоловік один йшов з Ерусалиму в Ерихон, і попав ся розбійникам, котрі, обдерши його й рани завдавши, дійшли, зоставивши півмертвого. 31 Слухаєм ішов якісь священик дорогою цією, і, побачивши його, пройшов мимо. 32 Так само ж і левит, лучившись на те місце, приступивши й подивившись, пройшов мимо. 33 Самарянин же один, ідучи дорогою, пройшов до него й, побачивши його, милосердував ся, 34 і, приступивши, обвязав рани його, ллючи оливу та вино, й, посадивши його на свою скотину, привів його в гостинницю, і пильнував його; 35 а назавтра, одхочиця, вийняв два денарії, дав гостинникові, та й каже йому: Доглядай його, і що над се видаси, я, вернувшись, оддам тобі. 36 Xто ж оце з тих трох здається ся тобі біжнім тому, що попавсь між розбійники? 37 Він же каже: Хто зробив

милость йому. Рече тоді йому Ісус: Їди й ти чини так. 38 Стало ся ж, як ішви вони, увійшов Він у одно село, жінка ж одна, на ім'я Марта, прийняла Його в господу свою. 39 А була в ній сестра, звана Марія, котра, сівши в ногах у Ісуса, слухала слово Його. 40 Марта ж зайнялась великою послугою; ставши ж каже: Господи, чи байдуже Тобі, що сестра моя одну мене зоставила послугувати? Скажи ж їй, щоб мені помагала. 41 Озвавши ся ж рече їй Ісус: Марто, Марто, журиш ся та побиваєш ся про многе, 42 одного ж треба. Марія добру частину вибрала, що не відніметь ся від тебе.

11 І сталося, як Він молив ся на одному місці, і як перестав, сказав один з учеників до Него: Господи, навчи нас молитись, як і Йоан навчив учеників своїх. 2 Рече ж ім: Коли молитесь, кажіть: Отче наш, що на небесах! Нехай святить ся ім'я Твоє, нехай прийде царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. 3 Xліб наш щоденний дай нам сьогодні. 4 I прости нам довги наши, як і ми прощаємо кожному довжникові нашему; й не введи нас у спокусу, а ізбави нас од лукавого. 5 I рече до них: Хто з вас мати ме приятеля, і приде до него о півночі, і скаже йому: Друже, позич мені три хліби, 6 бо приятель мій привів до мене з дороги, й не маю що поставити перед ним; 7 а той із середині, озвавшись, скаже: Не турбуй мене; вже двері зачинені, і діти мої зо мною в постелі; не можу, вставши, дати тобі: 8 глаголю вам: Хоч і не дастъ йому, вставши, скільки йому треба. 9 I я вам глаголю: Просіть, то й дастъ ся вам; шукайте, то й знайдете; стукайте, то й одчинить ся вам. 10 Кожен бо, хто просить, одержує; і хто шукав, знаходить; і хто стукає, тому відчиняють. 11 У короткого ж з вас, батьків, просити ме син хліба, чи каменя подастъ йому? а як риби, чи замість риби гадюку подастъ йому? 12 Або коли просити ме яйця, чи подастъ йому скорпіона? 13 Коли ж ви, лихими бувши, знаєте добрі дари давати дітям вашим, яв же більш Отець із неба, не дастъ Духа святого тим, що просять у Него? 14 I вигнав біса, а той був німий. Стало ся ж, як диявол вийшов, промовив німий; і дивувавсь народ. 15 Дякі ж з них казали: Вельзевулом, князем бісовським, виганяв біси. 16 Другі ж, спокушуючи Його, ознаки від Него шукали з неба. 17 Він же, знаючи думки їх, рече ім: Кожне царство, проти себе розділивши, пустіє; і господа - проти господи, падає. 18 Коли ж і сатана проти себе розділить ся, яв устоїть царство його? Бо кажете, що Ведъзевулом виганяю біси. 19 Коли ж я Вельзевулом виганяю біси, то сини ваші ким виганяють їх? Тим суддями вашими вони будуть. 20 Коли ж пальцем Божим виганяю біси, то конче пристигло до вас царство Боже. 21 Коли ж сильний, в'оружившись, стереже свого двору, то в спокою добро його. 22 Коли ж сильніший над него, прийшовши, подужав його, то всю зброю його бере, що на неї впав, та й роздав здобич його. 23 Xто не зо мною, той проти мене; і хто не збирає зо мною, розсипає. 24 Як же нечистий дух вийде з чоловіка, то блукав по безвідія, шукаючи впокою, і, не знайшовши, каже: Вернусь до домівки моєї, звідкіля вийшов. 25 I прийшовши знайде її виметену й прибрану. 26 Тоді йде та бере сім інших духів, зліщих над себе; і, вийшовши, домують там; і буде останнє чоловіка того

гірше першого. 27 Стало ся ж, як промовляв Він се, піднявши одна жінка зміж народу голос, каже Йому: Блаженна утроба, що носила Тебе, й соски, що ссав еси. 28 Він же рече: Блажені ж і ті, що слухають слово Боже, та й хоронять його. 29 Як же народ громадив ся, почав глаголати: Кодло се лукаве; воно ознаки шукає, і не дастя ся ознака Йому, тільки ознака Йони пророка. 30 Бо, як Йона був ознакою Ниневіям, так буде й Син чоловічий кодлу сьому: 31 Цариця полуденна встане на суд із чоловіками кодла сього, та й осудить їх: бо прийшла вона з краю землі послухати премудрості Соломонової; а ось більший Соломона тут. 32 Ниневія встануть на суд із кодлом сим, та й осудять його; бо покаялись по проповіді Йониній; а ось більший Йони тут. 33 Ніхто ж, засвітивши съвічку, на потайному не ставить, ні під посудину, а на съвічнику, щоб хто входить, съвітло бачив. 34 Съвітло тілу око; коли ж оце тію твоє ясне буде, то й все тіло твоє съвітле: коли ж лихе буде, то й тіло твоє темне. 35 Гледи ж оце, щоб съвітло, що в тобі, не була темрява. 36 Коли ж тіло твоє все съвітле, не маючи ніякої частини темної, то буде съвітле все, як би съвічка сяєвом просвічувала тебе. 37 Як же Він промовляв, просив Його Фарисей один, щоб обідав у него; ввійшовши ж, сів за столом. 38 Фарисей же, побачивши, здивував ся, що перше не обмив ся перед обідом. 39 Рече ж Господь до него: Тепер ви, Фарисеї, верх чаши і блюда очищаєте; середина ж ваша повна здирства та лукавства. 40 Безумні! хиба, хто зробив верх, і середини не зробив. 41 Тільки давайте милостиню з того, що є, і ось усе чисте вам буде. 42 Та горе вам, Фарисеї! бо даете десятину з мяти, рути і всякої зілля, а минаєте суд і любов Божу. Се повинні були чинити, та й того не залишати. 43 Горе вам, Фарисеї! бо любите перві сідалица по школах і витання на торгах. 44 Горе вам, письменники та Фарисеї, лицеміри! бо ви мов гроби, що їх невидко, й люде, ходячи поверх них, не знають. 45 Озвав ся ж один з законників, і каже Йому: Учителю, так говорячи, ти й вас обижаєш. 46 Він же рече: I вам, законникам, горе! що накдадуете людям тягарі котрі важко носити, а самі одним пальцем вашим не приторкнетесь до тягарів. 47 Горе вам! що будуете гроби пророкам, батьки ж ваші повбивали їх. 48 Правдиво ви съвідкуєте, і любі вам учнинки батьків ваших; бо се вони повбивали їх, ви ж будуете їм гроби. 49 Тим і премудрість Божа глаголе: Пішлю до них пророків та апостолів, і інших з них вони вбивати муть та гонити муть, 50 щоб відомстити за кров усіх пророків, пролиту від основання съвіта кодлу сьому, 51 від крові Авеля аж до крові Захарії, що полі між жертівнею й храмом. Так, глаголю вам, відомстить ся, кодлу сьому. 52 Горе вам, законники! що ви взяли ключ розуміння: самі не ввійшли, ти тим, що входять, заборонили. 53 Як же промовляв Він се до них, стали письменники та Фарисеї вельми настутили на Него, й допитуватись у Него про многі речі, 54 чигаючи на Него й шукаючи вхопити що з уст Його, щоб обвинувати Його.

12 Тим часом, як зібралась тьма народу, так що топтало одно одного, почав глаголати ученикам своїм: Перш усього остерегайтесь квасу Фарисеїського, чи то лицемірства. 2 Нічого бо нема закритого, що не відкриється ся, ані захованого, що не виявить ся. 3 Тим, що ви потемки промовили, повидну

чути муть; і що на ухо казали ви в коморах, проповідувати меть ся на домах. 4 Глаголю ж вам, другам моїм: Не лякайтесь тих, що вбивають тіло, а потім не можуть більш нічого заподіяти. 5 Я же покажу вам, кого лякатись: Лякайтесь того, хто, вбивши, власть має вкинути в пекло. Так, глаголю вам, того лякайтесь. (Geenna g1067) 6 Хиба пятеро горобців не продають за два шаги? й один же з них не забутий перед Богом. 7 Тільки ж і волоссє на голові вашій усе полічене. Не лякайте ся ж оце: ви многих горобців дорожчі. 8 Глаголю ж вам: Всякий, хто визнавати ме мене перед людьми, й Син чоловічий визнавати ме Його перед ангелами Божими. 9 Хто ж відречеть ся мене перед людьми, того відречусь я перед ангелами Божими. 10 І всякий, хто скаже слово на Сина чоловічого, простить ся Йому; хто ж на съвітого Духа хулив, не простить ся. 11 Коли ж приведуть вас у школи, та до урядів, та до властей, не дбайте про те, як або чим боронити метесь, або що казати мете: 12 бо съвітий Дух учити ме вас тієї години, що треба говорити. 13 Каже ж Йому один з народу: Учителю, скажи братові моєму, щоб поділив ся з мною насліддем. 14 Він же рече Йому: Чоловіче, хто настановив мене суддею або ділителем над вами? 15 Рече ж до них: Остерегайтесь і бережітесь зажерливості; бо не в тім комусь життє Його, щоб надто мати з достатків своїх. 16 Сказав же приповість до них, глаголючи: В одного багатого чоловіка вродила добре земля; 17 і думає він сам собі, говорячи: Що мені робити, що не маю куди звезти овощі мої? 18 І каже: От що зроблю: Розберу клуні мої та більш побудую, і звезу туди всі плоди мої і добро мое. 19 І скажу душі мої: Душе, маєш багацько добра, зложеного на літа многі; спочивай, їж, пий, весели ся. 20 Рече ж Йому Бог: Безумний, сієї ночі душу твою візьмуть у тебе; що ж надбав еси, кому буде? 21 Оттак, хто скарбує для себе, а не в Бога багатіє. 22 Рече ж до учеників своїх: Тим глаголю вам: Не журіть ся душою вашою, що їсти мете, ані тілом, чим з'одягнетесь. 23 Душа більша їжі, а тіло одежі. 24 Погляньте на крукі: що не сіють і не жнуть; у них ні комори, ні клуні, а Бог годує їх; як же більше луччі ви птаства? 25 Хто ж з вас, журавившись, може прибавити до зросту свого один локіт? 26 Коли ж ви й найменьшого не можете, то чого про інше журітесь? 27 Погляньте на лілії, як вони ростуть: не працюють і не прадуть; глаголю ж вам, що Й Соломон у всій славі своїй не з'одягав ся, як одна з сих. 28 Коли ж траву, що сьогодні на полі, а завтра буде в піч вкинута, Бог так з'одягає; то як більше вас, маловіри? 29 І ви не шукайте що вам їсти, або що пити, й не несітесь (високо); 30 того бо всього народи съвіту шукають; Отець же ваш знає, що треба вам сього. 31 Лучче шукайте царства Божого, а се все додастя ся вам. 32 Не лякай ся, мале стадо: бо вподобалось. Отціві вашому дати вам царство. 33 Продавайте достатки ваши, і подавайте милостиню; робіть собі сакви, що не ветшають, скарб, що не вбавляється ся на небесах, де злодій не приступає, ані міль не єсть. 34 Де бо скарб ваш, там і серце ваше буде. 35 Нехай будуть поясниці ваші підперезані, і съвітильники позасвічувані, 36 і ви подобні людям, що дожидають пана свого, коли вертати меть ся з весілля, щоб, як прийде та постукає, зараз одчинити Йому. 37 Блаженні слуги ті, котрих, прийшовши пан, знайде їх пильнуючих; істинно глаголю вам, що піддережеть ся та й посадовить їх за стіл, і, приступивши,

послугувати ме їм. 38 І коли прийде о другій сторожі, або о третій сторожі прийде, і знайде так, блаженні слуги ті. 39 Се ж знайте, що коли б зінав господар, о котрій годині злодій прийде, пильнував би, й не дав би підкопати господи своєї. 40 Тим і ви будьте готові; бо, котрої години не думаєте, Син чоловічий прийде. 41 Каже ж Йому Петр: Господи, чи до нас проповість си глаголеш, чи до всіх? 42 Рече ж Господь: Хто есть вірний і розумний дворецький, що поставить його пан над челяддю своєю, видавати у пору визначену харч? 43 Блажен слуга той, котрого, пан прийшовши, знайде, що робить так. 44 По правді глаголю вам, що над усім достатком своїм поставить його. 45 Коли ж слуга той скаже в серці своїм: Барить ся пан мій прийти, та я зачне бити рабів і рабинь, їсти, та пити, та впливатись, 46 прийде пан того слуги дня, котрого не сподівається ся, і години, котрої не зінав, та й відлучить його, й долю його з невірними положить. 47 Той же слуга, що зінав волю пана свого, та й не приготовив ся, ані зробив по волі його, буде битий много. 48 Хто ж, не зінавши, зробив достойне биття, буде битий мало. Від усякого бо, кому дано багато, багато вимагати меть ся від него; а кому прибавлено багато, більш спитається ся від него. 49 Огонь прийшов я кинути на землю; і чого хочу? тільки щоб запалав уже. 50 Хрещенем же маю хреститись, і як мені важко, доки се скінчить ся! 51 Чи думаєте, що впокій прийшов я дати на землі? Ні, глаголю вам, а розділенне: 52 буде бо від нині пятеро в одній хаті розділених, троє проти двох, і двоє проти трох. 53 Стане батько різно проти сина, а син противі батька; маті противі дочки, а дочка противі матери; свекруха противі невістки своєї, і невістка противі свекрухи своєї. 54 Рече ж і до народу: Як побачите хмару, що виступає від заходу, зараз кажете: Ливень буде, й буває так. 55 А як вітер полуденний віє, кажете, що спека буде, й буває. 56 Лицеміри, лице землі і неба вмієте пізнати, часу ж цього як не розпізнаєте? 57 Чом же й про себе не судите право? 58 Як бо йдеш із противником твоїм перед князя, то в дорозі дбай, щоб збутишь його; щоб не потяг тебе до судді, а суддя не передав тебе слузі, а слуга не вкинув тебе в темницю. 59 Глаголю тобі, не вийдеш звідтіля, доки й останнього мідяка не віддаси.

13 Нагодили ся ж деякі того часу, оповідуючи Йому про Галилейців, котрих кров Пилат змішав з жертвами їх. 2 І зівавшись Ісус, рече ім: Чи думаєте, що Галилейці сі грішниці від усіх Галилейців були, що так постраждали? 3 Ні, глаголю вам; тільки ж, коли, не покаєтесь, усі так само погинете. 4 Або ти вісімнайцять, що впала на них башта в Силоамі та й побила, щ думаєте, що сі були більші довжники, над усіх людей що живуть в Єрусалимі? 5 Ні, глаголю вам; тільки ж, коли не покаєтесь, то всі так само погинете. 6 Сказав же сю проповість: Смоківницю мав хотіть у винограднику своїм посадженну; й прийшов овощу шукати на ній, та й не знайшов, 7 Рече ж до винаря: Ось три роки; приходжу, шукаючи овощу на смоківниці сій, та й не знаходжу. Зрубай її, на що й землю займає? 8 Він же, зівавшись, каже Йому: Господи, зостав її і на се літо, поки прокопаю круг неї та обложу гноєм, 9 чей зродить овощ; коли ж ні, тоді зрубаєш її. 10 Навчав же в одній школі по суботам. 11 І ось була жінка, маючи духа недуги

вісімнайцять років, і була сгорблена, й не могла зовсім випростатись. 12 Побачивши ж її Ісус, покликав, і рече ій: Жінко, одзволилася еси від недуги твоєї. 13 І положив на неї руки, і зараз стала права, і прославляла Бога. 14 Озвав ся ж шкільний старшина, досадуючи, що в суботу сїлив Ісус, і каже народові: в шість днів, в котрій годить ся робити; оттоді ж приходьте, та й сїляйтесь, а не субітнього дня. 15 Відказав тоді Йому Господь, і рече: Лицеміри, хиба не кожен з вас у суботу одзвязув водяного або осла від ясел, та веде поїти? 16 Сю ж дочку А враамовою, що вязав сатана, бач вісімнайцять років, чи не годилось одзволити од вязила цього в день субітній? 17 І, як се промовив, засоромились усі противники Його, а всі люди радувались усім славним, що сталося від Него? 18 Рече ж: Кому подобне царство Боже? Й кому уподоблю його? 19 Подобне воно зерно горчиці, що вязавши чоловік, кинув у город свій, і виросло воно, й стало дерево велике; й птаство небесне кублилось між гіллям його. 20 І знов рече: Кому уподоблю царство Боже? 21 Подобне воно квасу, що вязавши жінка, розчинила у трох мірках борошна, поки вкисне все. 22 І проходив через городи й села, навчаючи й верстаючи дорогу до Єрусалиму. 23 Каже ж один Йому: Господи, чи тих мало, що спасають ся? Він же рече до них: 24 Силуйтесь увійти тісними ворітами; бо многі, глаголю вам, шукати муть увійти, та й не здолють. 25 І, як устане господар та зачинить двері, а ви зачнете, стоячи зашвору, стукати в двері, говорячи: Господи, Господи, відчини нам, то зівавшись, скаже вам: Не знаю вас, звідкіля ви; 26 тоді станете казати: Ми їшли перед Тобою ѹ пили, й по улицих наших навчав еси. 27 І скаже: Глаголю вам, що не знаю вас, звідкіля ви: уступіть ся від мене, всі, що робите неправду. 28 Там буде плач і скретотаннє зубів, як побачите Авраама, та Ісаака, та Якова і всіх пророків у царстві Божому, себе ж вигнаних геть. 29 І прийдуть од сходу й заходу, і від півночі й півдня, та й сядуть у царстві Божому: 30 І ось є останні, що будуть перві, й перві, що будуть останні. 31 Того дня приступили деякі Фарисеї, кажучи Йому: Зайди звідсіля, бо Ірод хоче Тебе вбити. 32 І рече ім: Ідіть та скажіть лисиці тій: Ось виганяю бісі, й сїлення роблю сьогодні й завтра, а третього дня скінчується. 33 Тільки ж мушу сьогодні і завтра й дальшого дня ходити, бо не можна пророкові загинути огорону Єрусалиму. 34 Єрусалиме, Єрусалиме, що вбиваєш пророків і каменуєш посланих до тебе! скільки раз хотів я зібрати діти твої, як курка своє гніздо під крила, й не схотіли. 35 Оце ж оставляється ся вам господа ваша пуста; істинно ж глаголю вам: Що не побачите мене, доки прийде час, що скажете: Благословен грядущий в ім'я Господнє.

14 І сталося, як прийшов Він у господу до одного із старших фарисейських у суботу їсти хліб, були й вони, назираючи Його. 2 І ось один чоловік у водяниці (у водяний пухлині) був перед Ним. 3 І зівавшись Ісус, рече до законників та Фарисеїв, глаголючи: Чи годить ся в суботу сїляти? 4 Вони ж мовчали. І взявши сїлив його, та й відпустив. 5 І, зівавшись до них, рече: В кого з вас осел або віл упаде в колодязь, чи зараз не витягне його субітнього дня? 6 І не змогли вони відказати Йому знову проти цього. 7 Сказав же до запрошених проповість, постерігши, як перві місця вибирають, глаголючи до них: 8 Коли запрошений

ти від кого на весіллі, то не сідай на первому місці, щоб часом поважніший тебе не був запрошений від него, 9 і прийшовши той, хто запросив тебе його, не сказав тобі: Дай сьому місце; а тоді доведеться ти тобі з соромом останнє місце заняти. 10 Ні, коди ти запрошений, прийшовши сідай на останньому місці, щоб, як прийде, хто запросив тебе, сказав тобі: Друже, сідай вище. Тоді буде тобі слава перед тими, що сидять з тобою. 11 Бо кожен, хто нести меться вгору, призинується, хто ж призинується ся, піде вгору. 12 Рече ж і тому, що запросив його: Коли справляєш обід або вечерю, не клич приятелів твоїх, ні братів твоїх, ні сусідів багатих; щоб часом і вони тебе не запросили, й не було тобі відплати. 13 Ні, коли справляєш гостину, запрошуй убогих, калік, кривих, сліпих; 14 то будеш бажаній не маючи чим віддати тобі; віддасться ся ти бобі увоскресенню праведників. 15 Почувши ж се один з сидячих Ним, каже Йому: Блажен, хто їсти ме хліб у царстві Божім. 16 Він же рече Йому: Один чоловік спривів вечерю велику, та й запросив багатих; 17 і післав слугу свого часу вечері сказати запрошеним: Іайдіть, бо вже все готове. 18 I почали рядом відпрошуватись усі. Первий сказав йому: Поль купив я, то мушу шити та подивитись на него. Прошу тебе, вибач мені. 19 А другий сказав: Пять ярем волів купив я, і йду спробувати їх. Прошу тебе, вибач мені. 20 А знову другий сказав: Я одружився, тому й не можу прийти. 21 I прийшовши слуга той, оповів панові своєму. Тоді прогнівившись господар, рече слузі своєму: Вийди хутко на дороги та на улици городські, та вбогих, та калік, та кривих, та сліпих поприводь сюди. 22 I рече слуга: Пане, сталося, як звелів єси, та й ще в місці. 23 I рече пан до слуги: Вийди на шляхи та на загороди, та силуй увійти, щоб повна була господа моя. 24 Глаголю бо вам, що ніхто з чоловіків тих запрошених не покоштує моєї вечері. 25 Йшло ж із Ним пребагато народу; й обернувшись рече до них: 26 Коли хто приходить до мене й не знавидить батька свого, й матір, і жінку, й діти, й братів, і сестер, та ще й свою душу, не може учеником моїм бути. 27 I хто не носить хреста свого й не ходить слідом за мною, не може бути учеником моїм. 28 Хто б з вас, задумавши башту будувати, перше сівши не полічить видатку, чи має на скінченне? 29 щоб часом, як положить він основину, та, не спроможеться скінчити, всі, дивлячись, не стали съмітись із него, кажучи: зо що сей чоловік почав будувати, та й не спромігся скінчити. 31 Або який цар, ідучи на войну, ударити на другого царя, сівши перше не порадить ся, чи можливо з десятма тисячами устояти проти того, хто з дванадцятьма тисячами йде на него. 32 Коли ж ні, то ще як той далеко, посли піславши, просить примиряти. 33 Так оце всякий з вас, хто не відцуряється від усього свого достатку, не може моїм учеником бути, 34 Добро сіль; коли ж сіль вітре, то чим приправити? 35 Ні в землю, ні в гній не годить ся вона; геть викидають її. Хто має уші слухати, нехай слухає.

15 Приближувалися ж до Него всі митники й грішники, слухати Його. 2 I нарекали Фарисеї та письменники, кажучи: Шо сей грішників приймав і єсть із ними. 3 Сказав же до них приповість сю, глаголючи: 4 Которий чоловік з вас, мавши сотню овечок, та загубивши одну з них, не зоставить дев'ятьдесять і дев'ять у стелу, та не піде за

загубленою, доки знайде її? 5 А знайшовши положить на плечі собі, радіючи. 6 I, прийшовши до дому, скликає другів та сусідів, кажучи їм: Радуйтесь за мною, бо я знайшов овечку мою загублену. 7 Глаголю вам, що оттак радість буде на небі над одним грішником каючим ся, більше ніж над дев'ятьдесять і дев'ятьма праведниками, котрим не треба покаяння. 8 Або котара жінка, мавши десять драхім, коли згубить драхму одну, не съвітить съвітла, та не вимітає хати, та не шукає пильно, доки знайде? 9 А знайшовши кличе подруг та сусідок, кажучи: Радуйтесь за мною, бо я знайшала драхму, що була згубила. 10 Так, глаголю вам, радість буде перед ангелами Божими над одним грішником каючим ся. 11 Рече ж: Один чоловік мав два сини, 12 і сказав молодший з них батькові: Отче, дай мені частину маєтку, що владав мені. I розділив їм прожиток. 13 I не по многих дніях, зібрали все молодший син, від'їхав у землю далеку, та й пропратив там маєток свій, живучи блудно. 14 Як же проїв усе, настала голоднеча велика в землі тій; і почав він терпіти недостаток. 15 I пійшовши пристав до одного з міщан землі тієї; і післав той його на поля свої пасті свині. 16 I бажав він сповнити живіт свій лушпиннем, що їли свині, та й ніхто не давав йому. 17 Опамятившись же, сказав: Скільки наймітів у батька моого надто мають хліба! я ж голодом погибаю. 18 Уставши, пішов до батька моого, і скажу йому: Отче, згрішив я на небо й перед тобою, 19 і вже недостоен зватись сином твоїм; прийми мене як одного з наймітів твоїх. 20 I вставши пійшов до батька свого. Ще ж він далеко був, побачив його батько його, й змілосердивсь, і побігши упав на шию йому, й поцілував його. 21 Каже ж йому син: Отче, згрішив я на небо й перед тобою, і вже не достоен зватись сином твоїм. 22 Каже ж батько до слуг своїх: принесіть шату найпершу та й одягніть його; й дайте перстень на руку йому, й чоботи на ноги; 23 і, привівши теля годоване, заколіть і ївши веселімось: 24 бо сей син мій мертвий був, та й ожив; згинув був, та й знайшов ся. I почали веселитись. 25 Був же син його старший на полі, і, як ідучи зближався до господи, почув съліви да танці. 26 I покликавши одного з слуг, питав, що б се було таке. 27 Той же каже йому: Шо брат твій прийшов, і заколов батько твій теля годоване, що здорового його прийняв. 28 Розсердився ж і не схотів увійти. Оце ж батько його вийшовши просив його. 29 Він же, озвавшись, рече батькові: Ось стільки літ служу тобі, й ніколи заповіді твоєї не переступив, та, й ніколи мені не дав єси козеняти, щоб з приятелими моїми повеселитись; 30 як же син твій сей, проївши свій прожиток з блудницями, прийшов, заколов єси йому теля годоване. 31 Він же рече йому: Дитино, ти: все за мною єси, і все, що мое, твоє; 32 веселити ж ся і радувати ся треба було, що брат твій сей мертвий був, та й ожив; і згинув був, та й знайшов ся.

16 Промовив же і до учеників своїх: Один чоловік був багатий, що мав приставника; і обвинувачено сього йому, що розсипає маєток його. 2 I, покликавши його, каже йому: Шо се чую про тебе? Дай мені перелік з твого приставництва, бо неможна вже тобі бути приставником. 3 Каже ж у собі приставник: Шо мені робити, що пан мій бере приставництво від мене? Копати не вмію, просити соромлюсь. 4 Знаю, що зроблю, щоб, як відставлений

буду від приставництва, прийняли мене в господи свої. 5 I покликавши кожного з довжників пава свого, каже первому: Скільки ти винен панові моєму? 6 Він же каже: Сто мір оливи. I каже йому: Візьми твою розписку, та сївши хутко, пиши п'ятьдесят. 7 Потім другому каже: Ти ж скільки винен? Він же каже: Сто мір пшениці. I каже йому: Візьми твою розписку, та напиши вісімдесят. 8 I похвалив пан приставника неправедного, що мудро вчинив: сини бо віку цього мудріші над синів съвітла в роді своїм. (aіон g165) 9 I я вам глаголю: Робіть собі приятелів від мамоні неправди, щоб, як будете в недостатках, прийняли вас у вічні оселі. (aіоніос g166) 10 Вірний у найменшому і в великому вірний, а в найменшому неправедний, і в великому неправедний. 11 Коли ж оце у неправедній мамоні вірні не будете, то правдиве хто вам звірить? 12 I коли у чужому вірні не були, више хто вам дастя? 13 Жаден слуга не може двом павам служити: або одного ненавідіти ме, а другого любити ме; або до одного прихильтися, а другим гордувати ме. Не можете Богові служити й мамоні. 14 Чули ж се все Й Фарисеї, що були сріблолюбцями, та й насыміхались із Него. 15 I рече їм: Ви оправдуете себе перед людьми. Бог же знов серця ваши, бо що в людей високе, те огіда перед Богом. 16 Закон і пророки до Іоана. З того ж часу царство Боже благовіствується, і кожен силою здобував його. 17 Легше ж небу та землі перейти, ніж із закону одній титлі пропасті. 18 Всякий, хто розводить ся з жінкою своєю, і женить ся з іншою, робить перелюб; і всякий, хто женить ся з розведенюю з чоловіком, робить перелюб. 19 Один же чоловік був заможний, і одягавсь у кармазин та висон, і жив дцо-дня пишно. 20 Убогий же один був, на ім'я Лазар, що лежав перед ворітами його ввесь у струпі, 21 і бажав погодуватись окружинами, що падали з стола багатиревого, тільки ж і собаки приходячи лизали рани його. 22 Стало ся ж, що вмер убогий, і перенесли його ангели на лоно Авраамове; умер же і багатир і поховали його. 23 I в пеклі зняв він очі свої, бувши в муках, і побачив оддалеки Авраама, Й Лазаря на лоні його. (Hadēs g86) 24 I покликнувши він, каже: Отче Аврааме, помилуй мене та пішли Лазаря, нехай умочить конець пальця свого в воду та прохолодить язик мій; бо я мучусь у поломі съому. 25 Рече ж Авраам: Дитино, спогадай, що прийняв єси добре твое в життю твоїм, а Лазар так само лихе; тепер же він тут утішавт ся, а ти мучиш ся. 26 Та ще й до того, між нами ж вами пропасть велика утвердилася, щоб котрі схотіли перейти звідсіля до вас, не здоліти; ані звідтіля до нас не перейшли. 27 Каже ж він: Благаю ж тебе, отче, щоб післав його до дому батька мого: 28 маю бо п'ять братів; нехай съвідкує їм, щоб і вони не прийшли у се місце муки. 29 Рече йому Авраам: Мають вони Мойсея і пророків; нехай слухають їх. 30 Він же каже: Ні, отче Аврааме; тільки ж, коли б хто з мертвих прийшов до них, покажуть ся. 31 Рече ж йому: Коли Мойсея і пророків не слухають, то, коли б хто з мертвих воскрес, не піймуть віри.

17 Рече ж до учеників: Не можна не прийти поблазням; горе ж, через кого приходять! 2 Лучче б йому було, коли б жорно млинове почеплено на шию йому, та й укинуто в море, ніж щоб зблазнів одного з малих сих. 3 Озирається на себе. Коли погрішить проти тебе брат твій, докори йому

й коли покажеться, прости йому. 4 I коли сім раз на день погрішить проти тебе, й сім раз на день обернеться до тебе, кажучи: Каюсь; прости йому. 5 I казали апостоли Господеві: Прибав нам віри. 6 Рече ж Господь: Коли б ви мали віру з зерно горчиці, то сказали б щовковині оцій: Викоренісь і посадись у морю, то послухала б вас. 7 Xто ж з вас, слугу мавши, ратая чи паства, як ійде з поля, скаже йому зараз: Прийшовши сідай їсти? 8 A чи не скаже йому: Наготов мені що вечеряти, та підперезавшись послугуй мені, поки їсти ми та пити му, а потім їсти меш і пити меш ти? 9 Чи дякує тому слузі, що зробив, що звелено йому? 10 Так і ви, коли зробите все, що звелено вам, кажіть: Що слуги ми нікчемні; бо, що повинні зробити, вробили. 11 I сталося, як ійшов Він у Єрусалим, і проходив середину Самарії та Галидеї, 12 i, як увійшов ув одно село, зустріло Його десятеро прокажених чоловіків, що стояли оддалеки. 13 I піднесли вони голос, кажучи: Ісусе, наставниче, помилуй нас. 14 I побачивши рече їм: Ідіть покажіть себе священикам. I сталося, як пійшли вони, очистились. 15 Один же з них, бачивши, що одужав, вернувшись, голосом величким прославляючи Бога, 16 i, припав лицем до ніг Його, дякуючи Йому; а був він Самарянин. 17 Озвав ся ж Ісус і рече: Чи не десятеро очистились? девять же де? 18 Не знайшлись, щоб вернувшись oddати славу Богу, тільки чужоземець сей? 19 I рече йому: Уставши йди; віра твоя спасла тебе. 20 Як же спітали Його Фарисеї, коли прийде царство Боже, відказав їм, і рече: Не прийде царство Боже з постепаннем, 21 anі казати муть: Дивись, ось воно; або: Дивись, он, бо царство Боже у вас усередині. 22 Рече ж де учеників: Прийдуть дні, що бажати мете один з днів Сина чоловічого в'дти, та й не побачите. 23 I казати муть вам: Дивись, ось; або: Дивись, он; не йдіть і не ганяйтесь. 24 Бо, як близкавиця, близнувши з одного краю під небом, до другого краю під небом съвітить, так буде Й Син чоловічий дня свого. 25 Перше ж мусить Він багато терпіти й відцурась ся Його рід сей. 26 I як сталося за днів Ної, так буде й за днів Сива чоловічого. 27 Іли, пили, женились, оддавались, аж до дня, як увійшов Ної у ковчег, і настав потоп, та й вигубив усіх. 28 Так само, як сталося і за Лота; іли, пили, тортували, продавали, насаджували, будували, 29 котрого ж дня вийшов Лот із Содома, линуло огнем та сіркою з неба та й вигубило всіх. 30 Так же буде й в день, котрого Син чоловічий відкриється ся. 31 Того дня, хто буде на криші, а надібє його в хаті, нехай не злазить узятий його; й хто на полі, так само нехай не вертається ся назад. 32 Сногадайте Лотову жінку. 33 Коли хто шукати ме душу свою спасти, погубить її, а хто погубить її, оживить її. 34 Глаголю вам, тієї ночі буде двоє на однім ліжку; один візьметь ся, а другий заставить ся. 35 Дві молоти муть укупі; одна візьметь ся, а друга заставить ся. 36 Двоє будуть у полі; один візьметь ся, а другий заставить ся. 37 I озвавшись кажутъ до Него: Де, Господи? Він же рече їм: Де тіло, там збирати муть ся орли.

18 Сказав же й приповість їм про те, що треба по всяч молитись, а не виниати, 2 глаголючи: Один суддя був у якомусь місті, й Бога ж бояв ся, і чоловіка не соромив ся. 3 Вдовиця ж була одна у місті тім, і прийшла до него, кажучи: Пометись за мене над противником моїм. 4 I не хотів довго, потім же каже в собі: Хоч і Бога не боюсь, і чоловіка не

сorumлюсь, 5 то, що докучав мені вдова ся, помщусь за неї, щоб, без перестану ходячи, не докучала мені. 6 Рече ж Господь: Слухайте, що суддя неправедний каже! 7 Бог же чи не помстив ся б за вибраних своїх, що голосять до Него день і ніч, хоч довго терпить про них? 8 Глаголю вам, що помстить ся за них незабаром. Тільки ж Син чоловічий прийшовши, чи знайде віру на землі? 9 Сказав же й до інших, що вповоали на себе, що вони праведні, та гордували дрігими, приповість сю: 10 Два чоловіки ввійшли в церкву помолитися: один Фарисей, а другий митник. 11 фарисей, ставши, так у собі молив ся: Боже, дякую Тобі, що я не такий, як інші люди, здирщики, неправедні, перелюбні, або як оцій митник. 12 Я пошуць два рази на тиждень, і даю десятину з усього, що придбаю. 13 А митник, отдалеки ставши, не хотів і очей до неба звести, а бив у груди себе, кажучи: Боже, милостивий будь мені грішному! 14 Глаголю вам: пішов сей до дому свого оправданий більш, ніж той, бо кожен, хто несеть ся вгору, признізть ся; хто ж принижується, піде вгору. 15 Приносили ж йому й дітей, щоб до них приторкнувсь; бачивши ж ученики, заказували їм. 16 Ісус же, покликавши їх, рече: Пустіть дітей приходити до мене й не бороніть їм; таких бо царство Боже. 17 Істинно глаголю вам: Хто не прийме царства Божого, як дитина, не ввійде в него. 18 І питав Його один старшина, кажучи: Учителю благий, що робивши життя вічне насліджу. (αἰσπειος 9:16) 19 Рече ж йому Ісус: Чого мене звеш благим? ніхто не благий, тільки один Бог. 20 Заповіді знаєш: Не чини перелюб, Не вбивай. Не кради. Не съвідкуй криво. Поважай батька твого й матір твою. 21 Він же каже: Се все хоронив я з малку мого. 22 Почувши ж се Ісус, рече йому: Ще одного тобі недостає: усе, що маєш, продай та й роздай убогим, і мати меш скарб на небі; та й приходить іди слідом за мною. 23 Він же, почувши се, став велими сумній, був бо дуже багатий. 24 Побачивши ж його Ісус, що велими сумній став, рече: Як тяжко багацтва маючи увійти в царство Боже! 25 Легше бо верблюдові кріз ушко голки пройти, ніж багатому в царство Боже ввійти. 26 Казали ж ті, що чули: То хто ж може спастись? 27 Він же рече: Неможливе у людей - можливе у Бога. 28 Каже ж Петр: Ось ми покинули все, та й пішли слідом за Тобою. 29 Він же рече їм: Істинно, істинно глаголю вам: Що нема нікого, хто покинув господу, або родителів, або братів, або жінку, або дітів задля царства Божого, 30 та й не приняв багато більше часу сього, а віку будучому життя вічне. (αἰσπειος 9:16, αἰσπειος 9:16) 31 Узвіши ж дванадцятьох, рече до них: Оце йдемо в Єрусалим, і станеться ся все, що написано через пророків, Синові чоловічому. 32 Буде бо виданий поганам, і насыміхатимут ся з Него, й зневажати муть Його, й плювати муть на Него, 33 і бивши убить Його; а третього дня воскресне. 34 А вони нічого того не зрозуміли; й було слово се закрите від них, і не розуміли глаголаного. 35 Сталося ж, як наблизився до Єріхона, один сліпий сидів при дорозі просячі; 36 чувиши ж, що народ йде мимо, спітав, що б се було. 37 Сказали ж йому, що Ісус Назарянин іде мимо. 38 І покликнув, кажучи: Ісусе, сину Давидів, помилуй мене. 39 А ті, що йшли попереду, сварили на него, щоб мовчав; він же ще більш кричав: Сину Давидів, помилуй мене. 40 Ставши ж Ісус, звелів Його привести до себе; як же наблизився він, спітав Його, 41 глаголючи: Що хочеш, щоб вробив

тобі? Він же каже: Господи, щоб я прозрів. 42 А Ісус рече йому: Прозри: віра твоя спасла тебе. 43 І зараз прозрів, та й пішов слідом за Ним, прославляючи Бога; і ввесь народ, побачивши се, оддав хвалу Богові.

19 І вийшовши проходив через Єріхон. 20 ось чоловік, на ім'я званий Закхей, а був він старший між митниками, й був заможний. 3 бачити Ісуса, хто Він, та не зміг за народом, бо малого був вросту. 4 побігши наперед, виліз на шовковицю, щоб подивитись па Него; бо туди мав проходити. 5 як прийшов на те місце, споглянувши Ісус, побачив його, й рече до него: Закхею, злізь боржай додолу; сьогодні бо в дому твоєм треба мені бути. 6 І зліз він боржш, і прийняв Його радіочі. 7 І бачивши всі, нарікала кажучи: Що до грішника чоловіка пішов у гостину. 8 Ставши ж Закхей, каже до Господа: Ось половину достатку моого, Господи, даю вбогим; і коди кого чим обидив, віддаю вчетверо. 9 Рече ж до него Ісус: Що сьогодні спасенне домові сому сталося, бо він син Авраамів: 10 прийшов бо Син чоловічий, щоб шукати й спасати погибше. 11 Як же слухали вони се, додавши сказав приповість: бо був Він близько Єрусалиму, й думали вони, що зараз має царство Боже явитись. 12 Рече ж оце: Один чоловік значного роду ішов у землю далеку прийняти собі царство, та й вернутись. 13 Покликавши ж десять слуг своїх, дав їм десять мин срібла, та й сказав до них: Орудуйте, поки прийду. 14 Мішане ж його ненавиділи його, й післи посли слідом за ним, кажучи: Не хочемо сього, щоб царював над вами. 15 І сталося, як вернувся він, прийнявши царство, сказав приклікати собі слуг тих, що дав їм срібло, щоб знати, хто що з'орудував. 16 Прийшов же перший, кажучи: Пане, міна твоя приробила десять мин. 17 І рече йому: Гаразд, добрий слуго. що у найменшому вірен був еси, то май властив над десятьма городами. 18 І приступив другий, кажучи: Пане, міна твоя зробила пять мин. 19 Рече ж і съому: І ти будь над п'ятьма городами. 20 Приступив і інший, кажучи: Пане, ось міна твоя, которую я мав сковану в хустці: 21 боявсь бо тебе, що ти чоловік жорстокий: береш, чого не клав еси, і жнеш, чого не сіяв. 22 Рече ж йому: З уст твоїх судити му тебе, лукавий слуго. Знав еси, що я чоловік жорстокий: беру, чого не клав, і жну, чого не сіяв; 23 а чом же не дав еси срібла мого у мініяльно? і я, прийшовши, в лихвою виміг би його. 24 І рече стоячим коло него: Візьміть від него мину, а дайте маючому десять мин. 25 І казали йому: Пане, має десять мин. 26 Глаголю бо вам: Що всякому маючому дастися ся, від немаючого ж і що мав, візьметься від него. 27 А ворогів моїх, що не хочууть, щоб царював над ними, приведіть сюда, та й повбивайте передо мною. 28 І, промовивши се, пішов далі, ідучи в Єрусалим. 29 І сталося, як наблизився до Витфагії та Витанії, до гори, званої Олівної, післав двох з учеників своїх, 30 глаголючи: Ідіть у село, що перед вами, у котре ввійшовши, знайдете осля привязане, що на него ніхто з людей ніколи не сідав. Одвізивши Його, приведіть. 31 І коли хто вас поспитає: На що одвізяте? так скажіть йому: Що Господеві треба Його. 32 Пішовши ж послані, знайшли, як Він сказав їм. 33 Як же одвізували вони осля, казали господарі Його до них: На що одвізяте осля? 34 Вони ж сказали: Господеві Його треба. 35 І привели Його до Ісуса; й, накинувши свою одежду на осля, посадили Ісуса. 36 Як же

Він їхав, простиали одяжу свою по дорозі. 37 Коли ж вже наблизився Він до збочу гори Олівіної, почало все множество учеників радуючись хвалити Бога голосом великим за всі чудеса, що бачили, 38 говорячи: Благословен грядущий пар в ім'я Господнє; впокій на небі, і слава на вишинах! 39 А деякі з Фарисеїв між народом казали до Него: Учителю, закажи ученикам Твоїм. 40 І озвавшись рече йм: Глаголю вам, що коли сї замовкнуть, каміннє кричати ме. 41 І, як наблизився, то, побачивши город, заплакав над ним, 42 глаголючи: О, коли б зрозумів і ти хоч у день сей твій, що для впокою твого! тепер же воно закрито перед очима твоїми. 43 Бо прийдуть дні на тебе, й обкінуть вороги твої валими тебе, та яй обляжуть тебе, й стиснуть тебе звідусюди. 44 І з землею зрівняють тебе з діти твої тобі; і не зоставлять у тобі каменя на камені; бо не розумів єси часу одвідін твоїх. 45 І ввійшовши у церкву, почав виганяти продаючих і купуючих, 46 глаголючи йм: Писано: Дом мій - дом молитви; ви ж його зробили вертепом розбійників. 47 І навчав щодня в церкві. Архієреї ж та письменники й значні людські шукали Його вбіти. 48 І не знайшли, що б зробити Йому; народ бо ввесь горнувсь до Него слухаючи.

20 І сталося одного з тих днів, як навчав Він народ у церкві та благовіствував, поприходили архієреї та письменники з старшими, 2 і промовили до Него, кажучи: Скажи нам, якою властю се робиш? або хто дав Тобі властиві? 3 Відказуючи ж рече до них: Спитаю вас і я про одну річ, і скажіт мені: 4 Хрещені Йоанове з неба було чи від людей? 5 Вони ж міркували в собі говорячи: Коли скажемо: З неба, казати ме: Чом же не поняли ви віри Йому? 6 Коли ж скажемо: Від людей, то ввесь народ покамене нас; певен бо він, що Йоан пророк. 7 І відказали, що не знають, звідкіля. 8 А Ісус Ім рече: То яй не скажу вам, якою властю я се роблю. 9 Почав же до народу глаголати приповість сю: Один чоловік насадив виноградник, та яй дав його виноградарям, та яй від'їхав на довгий час. 10 І післав у пору до виноградаря слугу, щоб з овочу виноградного дали Йому; виноградарі ж, побивши Його, відсілали впорожні. 11 І післав ще другого слугу; вони ж і того, побивши та обезчестивши, відсілали впорожні. 12 І післав ще третього; вони ж і сього, поранивши, прогнали. 13 Рече ж пан виноградинка: Що робити? пішлю сина моого людого: може, того побачивши, посоромляться. 14 Побачивши ж його виноградарі, казали між собою, говорячи: Се наслідник; ходімо вбемо Його, щоб наше було наслідце. 15 І, викинувши Його за виноградник, убили. Що ж робити мі пан виноградника? 16 Прийде та я вигубить виноградарів сих, і дасть виноградник іншим. Почувши ж, сказали: Борони Боже! 17 Він же, поглянувши на них, рече: Що ж се написано? Камінь, що відкинули будівничі; сей стався головою угла? 18 Всякий, хто впаде на той камінь, розіб'ється, на кого ж він упаде, розітре Його. 19 І шукали архієреї та письменники наложити на Него руки тієї години, та боялись народу; зрозуміли бо що до них приповість сю сказав. 20 І, назираючи Його, післиали підглядників, що видавали себе за праведних, щоб схопити Його на слові та віддати старшині та власті ігемоновій. 21 І питали вони Його, кажучи: Учителю, знаємо, що право говориш, і навчаєш, і не дивишся ся на лиці, а по правді на путь Божий наставляєш. 22 Годить

ся нам кесареві данину давати, чи ні? 23 Постерігши ж їх підступ, рече до них: Шо мене спокутуєте? 24 Покажіть мені денарія. Чиє має обличчє і надпис? Озвавшись ж сказали: Кесареве. 25 Він же рече йм: Оддайте ж оце кесареве кесареві, а Боже Богові. 26 І не могли вони схопити Його на слові перед народом; і, дивуючись одповідю Його, мовчали. 27 Приступивши ж тоді деякі з Садукеїв, котрі перечять, що є воекресенне, питали Його, 28 говорячи: Учителю, Мойсей написав нам: Коли чий брат умре, мавши жінку, й сей бездітний умре, щоб узяв брат його жінку й воскресив наслінне братові своєму. 29 Сім оце братів було; й перший, взявши жінку, умер бездітний. 30 І взяв другий жінку, та й сей умер бездітний. 31 І третій узяв її, та й не засталив дітей, і повмирали. 32 Опісля ж усіх умерла жінка. 33 Оце ж у воскресенню кому з них буде жінкою? сім бо мали її за жінку. 34 І відказуючи рече йм Ісус: Сини сьвіту сього женяться й видають заміж: (αὶον 9:16) 35 котрі ж удостоються ся дождати віку того й воскресення з мертвих, ті ні женяться ся ані віддають заміж: (αὶον 9:16) 36 бо ані вмерти не можуть, рівні бо ангелам і сини вони Богі, воскресення синами бувши. 37 А що встають мертві, то яй Мойсей показав коло купини, як зве Господа Богом Авраама, й Богом Ісаака, й Богом Якова. 38 Бог же не мертвих а живих, всі бо Йому живуть. 39 Озвавши ся ж деякі з письменників, казали: Учителю, добре глаголав єси. 40 І більш не съміли питати Його ні про що. 41 Рече ж до них: Як се кажуть, що Христос син Давидів? 42 А сам Давид говорить у книзі псалмі: Рече Господь Господеві моєму: Сиди по правіці в мене, 43 доки положу ворогів Твоїх підніжком ніг твоїх. 44 Давид оце Господом Його зве: як же Він син Його? 45 Як же слухав увесь народ, рече ученикам своїм: 46 Остерегайтесь письменників, що бажають ходити в шатах, та люблять витання на торгах, та перві сідалица по школах, та перві місця на бенкетах; 47 що жеруть доми вдовиць, і для виду довго моляться. Сі приймуть ще тяжкий осуд.

21 Поглянувши ж добачив, як кидали дари свої в скарбону заможні. 2 Побачив же яй одну вдовицю вбогу, що кидали туди дві лепти. 3 І рече: Правдиво глаголю вам, що вдовиця вбога ся більш усіх укинула: 4 всі бо ті з достатку свого кидали у дари Божі, ся ж з недостатку свого увесь прожиток свій, що мала, вкинула. 5 І як деякі говорили про церкву, що каміннем красним та посьвятами укращена, рече: 6 Із сього, що бачите, прийдуть дні, в котрі не зоставити ся камінь на камені, щоб не зруйновано. 7 Питали ж Його, кажучи: Учителю, коли ж се буде? Й що за ознака коли се мав стати ся? 8 Він же рече: Гледіть, щоб не була введені; многі бо прийдуть в ім'я мое, кажучи: Се ся я. А час приближив ся; не йдіть же за вами. 9 Як же почуєте про войни та ворохобні, не положайтесь; мусить бо перш се статись; тільки ж не зараз конець. 10 Тоді рече йм: Устане народ на народ і царство на царство, 11 і трус великий по місцях, і голоднечча, і помір буде, і страхи, і о-внаки з неба великі будуть. 12 Та першого всього наложать на вас руки свої і гонити муть, видаючи в школи й темниці, і водячи перед царі та ігемони задля ім'я мого. 13 І станеть ж воно вам на сьвідкуванне. 14 Постановіть же в серцях, ваших наперед, не готовитись відказувати: 15 я бо дам вам уста яй премудрість, котрій не здоліть

противитись, ані встояти усі противники ваші. 16 Будете ж видавані й від родителів, і братів, і родини, і приятелів; і вбивати муть деяких з вас. 17 І будете ненавиджені від усіх задля ім'я моє. 18 Та й волосина з голови вашої не загине. 19 У терпінні вашому осягніть душі ваши. 20 Як же побачите, що обгорнуто таборами Єрусалим, тоді знайте, що наблизилося спустіннє його. 21 Тоді, хто в Йudeї, нехай біжть у гори; а хто в середині в Йому, нехай виходить; а ті, що по селах, нехай не ввіходять у него. 22 Со се дні мести, щоб справдилось усе написане. 23 Горе ж важким і годуючим у ті дні! буде бо біда велика на землі, і гнів на народі съому. 24 І поляжуть від гострого меча, й позаймани будуть у полонь до всіх поган; і топтати муть Єрусалим погане, доки сповниться часи поган. 25 І будуть ознаки на сонці, й місяці, й зорях, а на землі переполон народів у ваколоті; як зареве море та філі. 26 І омертвіють люди від страху та дожидання того, що прийде на все-дennу: сили бо небесні захитають ся. 27 І тоді побачять Сина чоловічого йдучого на хмарі з силою і славою великою. 28 Як же почне се діятись, випростуйтесь і підімайте голови ваши; бо наблизилось викупленнє ваше. 29 І сказав приповість їм: Бачте смоківницю і всякі дерева: 30 Як розпукутуться ся вже, бачивши самі розумієте, що вже близько літо. 31 Так і ви, коли побачите, як се станеться, знайте, що близько царство Боже. 32 Істинно глаголи вам: Ще не перейде рід сей, доки все станеться. 33 Небо й земля перейде, слова ж мої не перейдуть. 34 Остерегайтеся ж, щоб часом не обтягчились ваши серця прожорством та пянством, та журбою життя сього, ѹ щоб несподівано на вас не настиг день той. 35 Бо, як сітка, впаде на всіх, що живуть на лиці всієї землі. 36 Пильнуйте, по всяк час молячись, ѹ щоб удостоїлися втекти від того всього, ѹ має статись, і станути перед Сином чоловічим. 37 Навчав же дніми в церкві, ночами ж виходячи, пробував на горі, званій Оливною. 38 Усі ж люди сходились рано до Него в церкву слухати його.

22 Наблизжалося ж съято опрісноків, зване пасха. 2 І шукали архієреї та письменники, як би погубити його; боялись бо народу. 3 Вийшов же сатана в Юду, на прізвище Іскариоцького, ѹ був з числа дванайцяти. 4 І пішовши говорив з архієреями та воеводами, як його зрадити їм. 5 І зраділи вони, ѹ вмовились йому срібла дати. 6 І обіцяя ся, і шукав нагоди, ѹ щоб видати його їм потай народу. 7 Прійшов же день опрісноків, як треба було колоти пасхове ягня. 8 І післав Петра та Йоана, глаголючи: Йдіть та приготовте нам пасху їсти. 9 Вони ж сказали Йому: Де хочеш, ѹ щоб приготовити? 10 Він же рече їм: Ось, як увійдете в город, зустрініте вас чоловік, глек води несучи. Йдіть слідом за ним у господу, куди ввійде. 11 І скажіть господареві дому: Каже тобі учитель: Де съвітиця, ѹ щоб дасху з учениками моїми їсти? 12 І той вам покаже гірницю велику застелену; там приготовте. 13 Пішовши ж знайшли, як сказав їм, і приготовили пасху. 14 І, як настала година, сів Він, й дванадцять апостолів з Ним. 15 І рече до них: Бажаннєм забажав я сю пасху їсти з вами, перш ніж прийму мукі: 16 глаголю бо вам: Що більш не їсти му її, доки сповниться ся в царстві Божому. 17 І, взявши чашу, ѹ оддавши хвалу, рече: Прийміть се та поділить собі: 18 глаголю бо вам: Що не пити му вже від плоду винограднього,

доки царство Боже прийде. 19 І, взявши хліб, та оддавши хвалу, переломив, і дав їм, глаголючи: Се єсть тіло мое, ѹ що за вас дається ся. Се чинить на мій спомин. 20 Так само й чашу після вечеї, глаголючи: Ся чаша новий завіт у крові моїй, ѹ що за вас пролита буде. 21 Та ось рука зрадника мого зо мною на столі. 22 Син то чоловічий іде, як постановлено наперед, тільки ж горе чоловікові тому, ѹ що зрадить його! 23 І стали вони перепитуватись між собою, хто б з них був, ѹ що се мав зробити. 24 Постало і змаганнє між ними, хто з них здається ся бути більшим. 25 Він же рече їм: Царі в погані панують над ними, і ті що власть над ними мають, добродіїк звуться. 26 Ви ж не так: тільки ж найбільший між вами нехай буде як найменший, і хто старший - як слуга. 27 Хто бо більший: хто за столом, чи хто послугує? хиба не хто за столом? я ж між вами, як слуга. 28 Ви ж пробували зо мною в спокусах моїх. 29 І я завітую вам, як завітував мені Отець мій, царство, зо щоб її й пили за столом моїм у царстві моєму, і сиділи на престолах, судачи дванайцять родів Ізраїлевих. 31 Рече ж Господь: Симоне, Симоне, ось сатана жадав собі вас, ѹ щоб просівати, як пшеницю; 32 я ж молив ся за тебе, ѹ щоб не поменшала віра твоя, і ти колись, навернувшись, утверди братів твоїх. 33 Він же каже Йому: Господи, з Тобою готов я і в темницю, і на смерть іти. 34 Він же рече: Глаголю тобі, Петре, не запів сьогодні півень, перш ніж тричі відречеш ся, ѹ що не знаєш мене. 35 І рече їм: Як посилав вас я без сакви, й торбини, й обува, чи чого недоставало вам? Вони ж казали: Нічого. 36 Рече тоді їм: А тепер хто має сакву, нехай бере так само й торбину: а хто не має, нехай продасть одежду, та купити меч. 37 Глаголю бо вам, ѹ що ѹ се написане мусить справдитись на мені: І з беззаконними полічено його: бо все про мене сповняється. 38 Вони ж сказали: Господи, ось мечів тут два. Він же рече їм: Доволі. 39 І вийшовши пійшов по звичаю нагору Оливну зійшли ж слідом за Ним і ученики його. 40 Прибувши ж на місце, рече їм: Моліться ся, ѹ щоб не ввійти в спокусу. 41 А сам відступив од них, так як кинути каменем, і, приклонивши коліна, молив ся, 42 глаголючи: Отче, коли хочеш, мимо неси чашу сю від мене: тільки ж не моя воля, а Твоя нехай буде. 43 Явив ся ж Йому ангел з неба, підкріпляючи його. 44 І, бувши в смертній боротьбі, ѹ пильніше молив ся; був же піт його як каплі крові, каплючи на землю. 45 І, вставши від молитви, й прийшовши до учеників своїх, знайшов їх сплячих від смутику, 46 і рече їм: Чого спите? уставши молітвя, ѹ щоб не ввійшли в спокусу. 47 Ще ж Він промовляв, ось народ і званій Юда, один з дванайцяти, ішов поперед них, і приступив до Ісуса, поцілувати його. 48 Ісус же рече Йому: Юдо, цілуваннє Сина чоловічого зраджуєш? 49 Бачивши ж ті, ѹ що коло Него, до чого доходить, казали Йому: Господи, чи відарти нам мечем? 50 І вдарив один хтось із них слугу архієрейського, та й відтяг йому ухо праве. 51 І озвавшись Ісус, рече: Оставте аж до сього. І, приторкнувшись до уха його, сцілив його. 52 Рече ж Ісус до прийшовших на Него архієреїв і воевод, і церковних старших: Як на розбійника ви прийшли з мечами та киями? 53 Як щодня був я з вами в церкві, не простягали рук на мене; та се ваша година й властя темряви. 54 Узявиши ж його, повели, й приведи його в дівр архієрейський. Петр же йшов слідом оддалеки. 55 Як же запалили огонь серед двора та посідали вкупі, сів і Петр

серед них. **56** Побачивши ж Його одна служниця, як сидів коло съвітла, й, придивляючись на него, сказала: I сей з Ним був. **57** Він же одрікся Його, кажучи: Жінко, не знаю Його. **58** А згода другий, побачивши його, сказав: I ти з них єси. Петр же каже: Чоловіче, ні. **59** I мало що не через одну годину, інший хтось ствердив, кажучи: Справді і сей з Ним був, бо й Галілець він. **60** Каже Петр: Чоловіче, не знаю, що кажеш. I зараз, як ще говорив він, запіяв півень. **61** I обернувшись Господъ, поглянув на Петра. I згадав Петр слово Господнє, як глаголав Йому:Що перш ніж півень запіє, відречешся мене тричі. **62** I вийшовши геть Петр, заплакав гірко. **63** А чоловіки, що держали Ісуса насыміхались із Него, бючи. **64** I, закривши Його, били в лиці Його, та й питали Його, кажучи: Проречи, хто вдарив Тебе. **65** I іншого багато, хуливши, казали на Него. **66** А як настав день, зібралась старшина людська, та архиєреї і письменники, та й повели Його в раду свою! I кажучи: **67** Чи Ти єси Христос? скажи нам. Рече ж їм: Коли вам скажу, не п'ї-мете віри; **68** коли ж і спитаю вас, не відповісте мені й не відпустите. **69** Від нинії сидіти ме Син чоловічий по правиці сиди Божої. **70** I сказали всі: То се Ти Син Божий? Він же до них рече: Ви кажете, що се я. **71** Вони ж сказали: На що нам ще съвідчення? Самі бо чули з уст Його.

23 I вставши все множество їх, повели Його до Пилата. **2** I стали винувата Його, кажучи: Сього знайшли ми, що розвертав народ і забороняв кесареві данину давати, та й каже, що Він Христос - цар. **3** Пилат же спитав Його, кажучи: Чи Ти цар Жидівський? Він же, озвавшись до него, рече: Ти кажеш. **4** Пилат же сказав до архиєреїв і до народу: Ніякої не знаходжу вини в чоловікові сьому. **5** Вони ж намагали, говорчи:Що бунтує народ, навчаючи по всій Йдеї, почавши від Галилеї аж посі. **6** Пилат же, почувши про Галилео, спитав, чи чоловік не Галілець, **7** і, довідавшись, що Він присуду Іродового, післав Його до Ірода, що також був у Єрусалимі тими днями. **8** Ірод же, побачивши Ісуса, зрадів вельми; бажав бо зядна бачити Його; бо чув багато про Него; **9** Й сподівав ся яку ознаку бачити, що від Него станеться. **9** Пітав же Його словами многими; Він же нічого не відказав Йому. **10** Стояли ж архиєреї та письменники, завзято винуючи Його. **11** Зневаживши ж Його Ірод з воїнами своїми та насымівши, сягнувши Його в шату ясну, післав Його Пилатові. **12** Столи ж собі другами Пилат та Ірод того дня; жили бо перше, ворогуючи між собою. **13** Пилат же, скликавши архиєреїв та князів і народ, **14** каже до них: Привели ви мені чоловіка сього, яко розвертаючого народ, і ось я, перед вами питиачи, ніякої не знайшов в чоловікові сьому вини, якими винуєте Його; **15** та й ні Ірод; послиав бо Його до вето, ѹ ось нічого достойного емерти не знайдено в Ньому. **16** То, покаравши, відпушту Його. **17** (Треба ж Йому було відпустити їм щосьвія одного.) **18** Закричали ж вони всі разом, кажучи: Візьми сього, відпусти ж нам і Вараву, **19** котрого, за якусь бучу, що сталась у городі, і за убийство, вкинуто в темницю. **20** Знов же Пилат покликнув, хотівши відпустити Ісуса. **21** Вони ж кричали: Розпни, розпни Його! **22** Він же втрете каже до них: Яке ж бо зло зробив сей? Ніякої вини смерти не знайшов я в Йому. То покаравши, випушту Його. **23** Вони ж намагали голосом великим, просячи Його

розпяти. I перемогли голоси їх та архиєрейські. **24** Пилат же присудив, щоб сталося по просьбі їх. **25** Відпустив же їм за бунт і убийство вкинутого в темницю, котрого просили; Ісуса ж видав на їх волю. **26** I як повели Його, то, взявши одного Симона Киринея, ідучого з поля, положили на него хрест нести за Ісусом. **27** Йшло ж слідом за Ним велике множество народу й жінок, що голосили та ридали по Йому. **28** I обернувшись до них Ісус, рече: Дочки Єрусалимські, не плачте по мені, а по собі плачте і по дітях ваших. **29** Бо ось прийдуть дні, коли скажуть: Блаженні неплідні, й утроби, що не родили, й соски, що не годували. **30** Тоді стануть говорити горам; упадіть на нас, і узгіррям: Покрайте і нас. **31** Бо коли зеленою дереву се роблять, то з сухим що станеться? **32** Ведено ж і інших двох лиходіїв з Ним на смерть. **33** I, як прийшли на врочище Черепове, там розняли Його й лиходій, одного по правиці, а одного по лівниці. **34** Ісус же рече: Отче, відпусти їм; не знають бо, що роблять. **35** I стояв народ дивлячись. Насыміхали ся ж і старші з ними, кажучи: Інших спасав; нехай спасе й себе, коли се Христос, вибраний Божий. **36** Насыміхади ся ж з Него й воїни, приступаючи й оцет подаючи Йому, **37** і кажучи: Коли Ти єси цар Жидівський, спаси себе. **38** Була ж і надпись над Ним письмом Грецьким та Римським, та Єврейським: Се цар Жидівський. **39** Один же з повішених лиходіїв хулив Його, кажучи: Коли Ти Христос, спаси себе й нас! **40** Озвавши ся ж другий, докорив Йому, кажучи: I не боїшся Бога, коли в такому ж осуді єси? **41** Та ми по правді; по заслузі бо за те, що коїли, приймаємо; сей же нічого недоброго не зробив. **42** I сказав до Ісуса: Спогадай мене, Господи, як прийдеш у царство Твоє. **43** I рече Йому Ісус: Істинно глаголю тобі: Сьогодні з мною будеш у раю. **44** Було ж се коло години шестої, і темрява сталась по всій землі до години девятої. **45** I померклі сонце, й роздерлась завіса церковня посередині. **46** I покликнувши голосом великим Ісус, рече: Отче, у Твої руки передаю духа мого! Й, се промовивши, зітхнув духа. **47** Побачивши ж сотник, що сталося, прославив Бога, кажучи: Справді, чоловік сей праведний був. **48** I ввесь народ, що зійшов ся на сю дивовижу, побачивши, що сталося, бючи себе в груди, вертав ся. **49** Стояли ж усі знакомі Його оддалеки й жінки, що поприходили слідом за Ним із Галилеї, дивлячись на се. **50** I ось чоловік, на ім'я Йосиф, що був радник, чоловік добрий і праведний, **51** (сей не пристав до ради й діла їх,) з Ариматеї, города Жидівського, що також сподівався царства Божого; **52** сей, прийшовши до Пилата, просив тіла Ісусового. **53** I, знявши Його, обгорнув Його плащеницею, і положив Його у гробі висіченому, де ніколи ніхто не лежав. **54** I був день п'яtnиця, а субота съвітала. **55** Поприходивши ж слідом жінки, що прийшли з Галилеї, дивились на гроб, і як положене було тіло Його. **56** I вернувшись наготовили пахощів та мира, а в суботу відпочивали по заповіді.

24 Первого ж дня тижня, вельми рано, прийшли вони на гроб, несучи, що наготовили, пахощі, і другі з ними. **2** Знайшли ж камінь відкочений від гробу. **3** I вийшовши не знайшли тіла Господа Ісуса. **4** I сталося, як здумілісь вони від сього, ось два Чоловіки стояли перед ними в шатах ясних. **5** Як же полякалиссь вони й нахилили лиць до землі, рекли до них: Чого шукаєте живого між мертвими? **6** Нема

Його тут, а встав. Згадайте, як Він промовляв до вас, ще бувши в Галилії, 7 глаголючи: Що мусить Син чоловічий бути виданим у руки чоловіків грішників, і бути рознятим, і третього дня воскреснути. 8 І згадала слова Його, 9 і, вернувшись од гробу, сповістили про се все однайчітъюх із всіх інших. 10 Була ж Марія Магдалина, та Йоанна, та Марія Яковова, і інші з ними, що оповідали перед апостолами се. 11 І явились перед ними яко видумка слова їх, і не поняли віри їм. 12 Петр же, вставши, побіг до гробу; й нахилившись побачив тільки полотно, що лежало, й пішов, сам у собі дивуючись тим, що сталося. 13 І ось двоє з них ішло того ж дня на село, зване Емаус, гоней з шістьдесятю од Єрусалиму. 14 І розмовляли вони між собою про все те, що стало ся. 15 І сталося, як розмовляли вони та перепитувались, і сам Ісус наблизившись, йшов з ними. 16 Очі в іх були вдергани, щоб не пізнали Його. 17 Рече ж до них: Що се за речі, про котрі розмовляєте між собою йдучи, та сумуєте? 18 Озвав ся ж один, на ім'я Клеопа й каже до Него: Хиба Ти один захожий у Єрусалимі, і не знаєш, що стало ся в йому сими днями? 19 І рече їм: Що ж таке? Вони ж сказали Йому: Про Ісуса Назарянина, що був муж пророк, сильний ділом і словом перед Богом і всім народом, 20 як видали Його архиєреї та князі наші на суд смертний і розпяли Його. 21 Ми ж уповали, що се Він, що має збавити Ізраїля; а до всього того третій се день іде сьогодні, як се стало ся; 22 тільки ж і жінки деякі з наших налякали нас, бувши рано при гробі 23 і, не знайшовши тіла Його, прийшли оповідуючи, що явленнє ангелів бачили, котрі глаголють, що Він живий. 24 І пішшли деякі з наших до гробу, й знайшли так, як і жінки казали; Його ж не бачили. 25 І рече Він до них: о безумні і лініві серцем вірувати всьому, що промовили пророки! 26 Чи не мусів се терпіти Христос і ввійти в славу свою? 27 І, почавши від Мойсея і від усіх пророків, виясняв їм у всіх писаннях про Него. 28 І наблизились до села, куди йшли, й Він зробив, ніби хоче йти далі. 29 Вони ж удержували Його, кажучи: Зостань ся з нами; бо вже надвечір, і нахилив ся день. І ввійшов, щоб зостатись із ними. 30 І сталося, як сидів Він за столом а ними, взявши хліб, благословив, і переломивши, подав їм. 31 їм же відкрилися очі, й пізнали вони Його; й став ся Він невидимий їм. 32 І казали вони один до одного: Хиба ж серце наше не горіло в нас, як промовляв до нас у дорозі, і як розкривав нам писання? 33 І, вставши тієї ж години, вернувшись у Єрусалим і знайшли згромаджених однайчітъю, і тих, що були з ними, 34 як говорили: Що встав Господь справді і явив ся Симонові. 35 І розповіли вони, що сталося у дорозі, і як пізнали Його в ламанні хліба. 36 Як же се вони говорили, сам Ісус став посеред них, і рече їм: Упокій вам. 37 Вони ж, полякавшись і перестрашившись, думали, що духа бачять. 38 І рече їм: Чого стрівожились? і чого думки встають у серцях ваших? 39 Дивітъ ся на руки мої і ноги мої, що се сам я. Дотикайтесь мене й вбачайте; бо дух тіла й костей не має, як бачите, що я маю. 40 І, се глаголючи, показав їм руки й ноги. 41 Ще ж як не поняли вони віри з радощів та дивувались, рече їм: Маєте що їсти тут? 42 Вони ж Йому подали риби печеної частину та медового стільника (крижку). 43 І взявшись, ів перед ними. 44 Рече ж їм: Оце ж слова, що глаголав я до вас, ще бувши з вами, що мусить справдити ся все, писане в законі Мойсейовому, й пророках,

і письмах про мене. 45 Тоді розкрив їм розум розуміти писання, 46 і рече їм: Що так написано й так треба було терпіти Христу й воскреснути з мертвих третього дня; 47 і проповідуватись в ім'я Його покаянню і відпущеню гріхів між усіма народами, почавши від Єрусалиму. 48 Ви ж съвідки цього. 49 І ось я посилаю обітуваннє Отця мого на вас; ви ж сидіть у городі Єрусалимі, поки одягнетесь силою звищ. 50 І вивів їх геть аж до Витанії, і, знявши руки свої, благословив їх. 51 І сталося, як благословляв їх, одступив од них і вознісся на небо. 52 Вони ж, поклонившись Йому, вернулись у Єрусалим, з радощами великими; 53 і пробували раз у раз у церкві, хвалячи й благословлячи Бога. Амінь.

Від Івана

1 Упочині було Слово, й Слово було в Бога, й Бог було Слово. **2** Воно було в почині у Бога. **3** Все Ним стало ся; і без Него не стало ся ніщо, що стало ся. **4** У Йому життє було: її життє було съвітлом людям. **5** І съвітло у темряві съвітить, і темрява Його не обняла. **6** Був чоловік посланий від Бога, ймѧ Йому Йоан. **7** Сей прийшов на съвідкуваннє, щоб съвідкувати про съвітло, щоб усї вірували через него. **8** Не був він съвітло, а щоб съвідкувати про съвітло. **9** Було съвітло правдиве, що просвічує кожного чоловіка, що приходить на съвіт. **10** На съвіті був, і съвіт Ним настав, і съвіт Його не пізнав. **11** У свое прийшов, і свої не прийняли Його. **12** Которі ж прийняли Його, дав їм власті дітьми Божими стати ся, що вірують в імѧ Його: **13** що не від крові, ні від хотіння тілесного, ні від хотіння мужеського, а від Бога родили ся. **14** І Слово тілом стало ся, і пробувало між нами (ї бачили ми славу Його, славу, яко Єдинородного від Отця), повне благодаті і правди. **15** Йоан съвідкує про Него, й покликував, глаголючи: Се той, про кого казав я: За мною грядущий поперед мене був; бо перш мене був. **16** І з повноти Його ми всї прийняли й благодать за благодать. **17** Бо закон через Мойсєя даний був; благодать і правда через Ісуса Христа стала ся. **18** Бога ніхто не бачив ніколи; єдинородний Син, що в лоні Отця, той вияснив. **19** І се съвідченне Йоанове, як післиали Жиди з Єрусалиму священиків та левітів, щоб спитали Його: Хто ти єси? **20** І візнав, і не відпер ся; а визвав: Що я не Христос. **21** І питали Його: Що ж? Ілля єси ти? І рече: Ні. Пророк єси ти? І відказав: Ні. **22** Казали ж Йому: Хто ж єси? щоб нам одповідь дати тим, що післиали нас. Що кажеш про себе? **23** Рече: Я голос покликуючого в пустині: Випростайте дорогу Господню, як глаголав Ісаїя пророк. **24** А послані були з Фарисеїв. **25** І питали вони його, ї казали Йому: Чого ж хрестиш, коли ти не Христос, ні Ілля, ні пророк. **26** Відказав їм Йоан, глаголючи: Я хрещу вас водою; серед вас же стоїть, котого ви не знаєте: **27** се за мною Грядущий, що поперед мене був; котому я недостоє розвязати ременя обувя Його. **28** Се в Витавру стало ся, за Йорданом, де Йоан хрестив. **29** Назавтра бачить Йоан, що Ісус йде до него, й рече: Ось Агнець Божий, що бере на себе гріх съвіта. **30** Ое Той, про кого я казав: За мною гряде муж, що поперед мене був, бо перше мене був. **31** І я не знов Його, та, щоб явив ся Ізраїлеві, для того прийшов я, хрестячи водою. **32** І съвідкував Йоан, глаголючи: Що бачив я Духа, злінувшого як голуб з неба, і став він над Ним. **33** І я не знов Його; та пославший мене хрестити водою, той мені глаголав: На кого побачиш, що Дух зліне та стане над Ним, се той, що хрестить Духом съвітим. **34** І бачив я, і съвідкував, що се є Син Божий. **35** Назавтра знов стояв Йоан і два з учеників його; **36** і, споглянувши на Ісуса йдучого, рече: ось Агнець Божий. **37** І чули його два ученики глаголючого, й пішли слідом за Ісусом. **38** І обернувшись Ісус та побачивши їх слідом ідучих, рече їм: Чого шукаєте? Вони ж сказали Йому: Рави (що есть перекладом: Учителю), де пробуваєш? **39** Рече їм: Ідіть і подивітесь ся. Пішли вони, та й бачили, де пробуває, і перебули в Него день той; було ж коло десятої години. **40** Один з двох, що чули від Йоана та й

пішли слідом за ним, був Андрей, брат Симона Петра. **41** Він знаходить перший брата свого Симона, й каже йому: Знайшли ми Месію (що есть перекладом: Христос). **42** І привів його до Ісуса. Поглянувши ж на него Ісус, рече: Ти єси Симон, син Йони; ти називш ся Кифа (що есть перекладом: Петр). **43** Назавтра хотів Ісус вийти в Галилею і знаходить Філіпа, й рече йому: Іди слідом за мною. **44** Був же Філіп із Вітсайді, з города Андреєвого та Петрового. **45** Знаходить Філіп Натанаїла, й каже йому: Про кого писав Мойсей у законі й пророки, знайшли ми, Ісуса, сина Йосифового, що з Назарету. **46** І каже Натанаїл до него: З Назарету хиба може що добре бути? Каже йому Філіп: Іди та й подивись! **47** Побачив Ісус Натанаїла, йдучого до Него, й рече про него: Ось справді Ізраїлітянин, що в йому підступу нема. **48** Каже йому Натанаїл: Звідкіля мене знаєш? Озвавсь Ісус і рече йому: Перш ніж Філіп покликав тебе, як був єси під смоківницею, бачив я тебе. **49** Озвавсь Натанаїл і каже Йому: Рави, Ти єси Син Божий, Ти єси цар Ізраїлів. **50** Озвавсь Ісус і рече йому: Що сказав тобі: Я бачив тебе під смоківницею, то й віруш? Більше цього бачити меш. **51** І рече йому: Істинно, істинно глаголю вам: Від нині бачити мете небо відкрите, і ангелів Божих, що сходять угору і вниз на Сина чоловічого.

2 А третього дня було весілле в Кані Галилейській; і була маті Ісусова там; **2** запрошено ж і Ісуса, і учеників його на весілле. **3** І, як не ставало вина, каже маті Ісусова до Него: Вина не мають. **4** Рече їй Ісус: Що мені тобі, жено? ще не прийшла година моя. **5** Каже Його маті слугам: Що вам скаже, робіть. **6** Стояло ж там шість камяних водників про очищенне Жидівське, що містили відер по два або по три. **7** Рече їм Ісус: Поналивайте водники водою. І поналивали їх аж по верх. **8** І рече їм: Черпайте тепер, та я несіть до старости. **9** І понесли. **9** Як же покоштував староста води, що стала вино (а не знав, звідкіля, слуги ж знали, що черпали воду), кличе жениха староста, **10** і каже йому: Кожен чоловік перш добре вино ставить, а як підіполь, тоді гірше; ти ж додержав добре вино аж досі. **11** Сей почин ознак вробив Ісус у Кані Галилейській, і показав славу свою; і вірували в Него ученики Його. **12** Після цього пішов у Капернаум, Він і маті Його, й брати Його, і ученики Його; і там пробували небагато днів. **13** А була близько пасха у Жидів, і пішов у Єрусалим Ісус, **14** і знайшов у церкві продаючих воли, і вівці, і голуби, і міньяльників сидячих. **15** І, зробивши джугту [скрутля, плетінку] з мотузків, повиганяв усїх із церкви, і вівці й воли, а міньяльникам порозсипав гроши, і столи поперевертав; **16** а тим, що голуби продавали, рече: Візьміть се звідсіля; не робіть дому Отця мого домом торговим. **17** Згадали ж ученики Його, що написано: Ревність дому твого з'їла мене. **18** Озвались тоді Жиди, і казали Йому: Що за знак покажеш нам, що се робиш? **19** Озвавсь Ісус і рече їм: Зруйнуйте сю церкву, й я за три дні піднімуся від неї. **20** Казали тоді Жиди: Сорок і шість років будовано церкву сю, а Ти в три дні піднімеш її? **21** Він же глаголав про церкву тіла свого. **22** Як же встав з мертвих, згадали ученики Його, що Він се глаголав їм; і вірували писанню і слову, що глаголав Ісус. **23** Як же був у Єрусалимі у пасху на съвіта, многі увірували в імѧ Його, побачивши чудеса Його, що робив. **24** Сам же Ісус не звіряв ся їм, тим що знов усїх:

25 бо не треба було Йому, щоб хто съвідкував про чоловіка, бо Він зінав, що було в чоловіку.

3 Був же чоловік з Фарисеїв, Никодим ім'я Йому, князь Жидівський. **2** Сей прийшов до Ісуса в ночі, і каже Йому: Раві, знаємо, що від Бога прийшов еси учителем; ніхто бо таких ознак не може робити, як Ти робиш, коли не буде Бог з ним. **3** Озвавсь Ісус і рече Йому: Істинно, істинно глаголю тобі: Коли хто не народить ся звиш, не може видіти царства Божого. **4** Каже до Него Никодим: Як же може чоловік народитись, старим бувши? хиба може в утробу матери своєї знов увійти, і родитись? **5** Озвавсь Ісус: Істинно, істинно глаголю тобі: Коли хто не родить ся од води й Духа, не може ввійти в царство Боже. **6** Роджене від тіла - тіло, а роджене від Духа - дух. **7** Не дивуй ся, що глаголав тобі: Мусите ви народити ся звиш. **8** Дух, де хоче, диші, й голос його чуєш, та не знаєш, звідкіля виходить, і куди йде; так усякий народжений од Духа. **9** Озвавсь Никодим і каже Йому: Як може се статись: **10** Відказав Ісус і рече Йому: Ти еси учитель Ізраїлів, і сього не знаєш? **11** Істинно, істинно глаголю тобі: Що те, що знаємо, говоримо, й що бачили, съвідкуємо; а съвідкування нашого не приймаєте. **12** Коли про земне глаголав вам, і не віруєте, - як же, коли скажу вам про небесне, увіруєте? **13** І ніхто не зйшов на небо, тільки хто з неба зйшов, Син чоловічий, що на небі. **14** І, як Мойсей підняв угору гадюку в пустині, так мусить бути піднятій і Син чоловічий, **15** щоб кожний віруючий в Него не погиб, а мав життя вічне. (aiōnios g166) **16** Так бо полюбив Бог съвіт, що Сина свого єдинородного дав, щоб кожен, віруючий в Него, не погиб, а мав життя вічне. (aiōnios g166) **17** Бо не післав Бог Сина свого на съвіт, щоб осудив съвіт, а щоб спас ся Ним съвіт. **18** Хто вірує в Него, не осудить ся; хто ж не вірує, уже осуджений; бо не вірував у Ім'я єдинородного Сина Божого. **19** Сей же єсть суд, що съвітло прийшло на съвіт, а полюбили люде темряву більше ніж съвітло; були бо ліхі їх учники. **20** Кожен бо, хто чинить лихе, ненавидить съвітло, й не йде до съвітла щоб не зганено вчинків його. **21** Хто ж робить правду, йде до съвітла, щоб виявились його вчинки бо в Бозі роблені. **22** Після сього пішов Ісус і ученики Його в Юдейську землю; і там пробував з ними, й хрестив. **23** Хрестив же Йоан у Єононі поблизу Салима, бо води було там багато; й приходили, й хрестилися. **24** Ще бо не вкинуто в темницю Йоана. **25** Постало ж змаганнє в учеників Йоанових з Жидами про очищенне. **26** І прийшли вони до Йоана, й казали Йому: Раві, той що був з тобою за Йорданом, котрому съвідкував еси, ось сей хрестить і всі йдуть до Него. **27** Озвавсь Йоан і рече: Не може чоловік прийняти нічого, коли не буде дано Йому з неба. **28** Самі ви мені съвідкуєте, що я казав: Я не Христос, а що я посланий перед Ним. **29** Хто має заручену, той жених; а друг жениха, стоячи й слухаючи його, радощами радується ся голосу жениха; ся оце радість моя сповнилась. **30** Той мусить рости, я ж маліти. **31** Хто звиш гряде, той над усіма; хто від землі, той від землі, і від землі говорить; хто з неба гряде, той над усіма. **32** І що бачив і чув, про те й съвідкує; і съвідкування Його ніхто не приймає. **33** Хто прийняв съвідкуваннє Його, той ствердив, що Бог правдивий. **34** Кого бо післав Бог, той слова Божі говорить; бо не мірою дає Бог Духа. **35** Отець любить Сина,

і все дав у руки Йому. **36** Хто вірує в Сина, той має вічне життя; а хто не вірує Синові, не бачить ме життя, а гнів Божий пробував на Йому. (aiōnios g166)

4 Як же взнав Господь, що прочули Фарисеї, що Ісус більш учеників єднає і хрестить, ніж Йоан, **2** (хоч Ісус сам не хрестив, а ученики Його;) **3** то покинув Юдею, та й пішов знов у Галилею. **4** Треба ж було Йому проходити через Самарію. **5** Приходить оце в город Самарянський, названий Сихар, поблизу хутора, що дав Яков Йосифу, синові своєму. **6** Була ж там криниця Якова. Оце ж Ісус, утомившись у дорозі, сидів так на криниці; було ж коло шостої години. **7** Приходить жінка з Самарії начерпати води. Рече їй Ісус: Дай мені пити. **8** Ученики бо Його пішли в город, щоб купити ті. **9** Каже ж Йому жінка Самарянка: Як се Ти, Жидовин бувши, пити просиш від мене, жінки Самарянки? Бо Жиди не сходяться з Самарянами. **10** Озвавсь Ісус і рече їй: Коли б знала дар Божий і хто се говорить тобі: Дай мені пити, ти просила б Його, й дав би тобі води живої. **11** Каже Йому жінка: Добродію, і черпака не маєш, і колодязь глибокий; звідкіля ж маєш воду живу? **12** Хиба Ти більший еси отця нашого Якова, що дав нам сей колодязь? і він сам з него пив, і сини його, й скот його. **13** Озвавсь Ісус і рече їй: Всякий, хто пе воду сю забажає знов; **14** хто ж нап'єт ся води, що я дам Йому, не забажає до віку; а вода, що дам Йому, буде в Йому жерелом водії, що тече в життє вічне. (aiōn g165, aiōnios g166) **15** Каже до Него жінка: Добродію, дай мені сіє води, щоб не жадувала; ані ходила сюди черпати. **16** Рече їй Ісус: Іди поклич чоловічка твого, та й приходь сюди. **17** Озвалась жінка і каже: Не маю чоловіка. Рече їй Ісус: Добре сказала еси, що чоловіка не маєш; **18** п'ять бо чоловіків мала, та й тепер котрого маєш, не чоловік тобі; у сому правду сказала еси. **19** Каже Йому жінка: Добродію, бачу, що пророк еси Ти. **20** Батьки наші на сій горі покланялися; а ви кажете, що в Єрусалимі місце, де треба покланяти ся. **21** Рече їй Ісус: Жінко, вір мені, що прийде час, коли ні на горі сій, ані в Єрусалимі покланяти метьесь ві Отцеві. **22** Ви кланяєтесь, а чому - не знаєте; ми кланяємося, і чому - знаємо, бо спасенне від Жидів. **23** Та прийде час, і вже єсть, що правдиві поклонники поклоняться Отцеві духом і правдою; Отець бо таких шукає покланяючих ся Йому. **24** Дух - Бог, і хто покланяється ся Йому, духом і правдою мусить покланятись. **25** Каже Йому жінка: Знаю, що Месія прийде (званий Христос). Як прийде Він, звістить нам усе. **26** Рече їй Ісус: Се я, що глаголю тобі. **27** І прийшли на се ученики Його, дивувались, що Він із жінкою розмовляє; та ніхто не сказав: Чого тобі треба? або: Про що розмовляєш із нею? **28** Покинула тоді відро своє жінка, й пішла в город, і каже людям: **29** Ідіть подивітесь ся на чоловіка, котрый сказав мені все, що я зробила; чи се не Христос? **30** Вийшли ж з города, і прийшли до Него. **31** Тим часом просили Його ученики: Раві, іж. **32** Він же рече їм: Я маю їху їсти, котрої ви не знаєте. **33** Казали ж ученики один до одного: Хиба хто приніс Йому їсти? **34** Рече їм Ісус: Моя їжа, щоб чинити волю Пославшого мене, ѹкінчить Його діло. **35** Хиба ви не кажете: Що ще чотирі місяці, та й жнива прийдуть? Ось глаголю вам: Здійміть очі ваші, та погляньте на ниви, що вже пополовіли на жнива. **36** І приймає жнець плату,

Й зирає овощ у життє вічне, щоб і хто сіє радував ся, і хто жне. (aīōnios g166) 37 **Бо** у сьому слово правдиве: що інший, хто сіє, а інший, хто жне. 38 Я післав вас жати, коло чого ви не працювали; інші люди працювали, а ви на працю їх увійшли. 39 3 **З** города ж того багато увірвало в Него Самарян через слово жінки, съвідкуючою: Що сказав мені все, що зробила. 40 Як же прийшли до Него Самарянне, просили Його зістатись у них; і зіставсь там два дні. 41 І багато більше увірвало за слово Його. 42 А тій жінці казали: Що вже не задля твого оповідання віруємо; самі бо чули, й знаємо, що се справді Спас съвіту Христос. 43 Через два ж дні вийшов звідтіля та прийшов у Галилею. 44 Сам бо Ісус съвідкував, що пророк у своїй отчині чести не має. 45 Як же прийшов у Галилею, прийняли Його Галилейці, бачивши все, що зробив у Єрусалимі на съвіта: бо й вони ходили на съвіта. 46 Прийшов же Ісус ізнов у Кану Галилейську, де зробив воду вином. І був один царський, котрого син нездужав у Капернаумі. 47 Сей, почувши, що Ісус прибув із Юдеї в Галилею, прийшов до Него, й благав Його, щоб пішов та оздоровив сина його, бо мав умерти. 48 Рече ж Ісус до него: Коли ознак та див не побачите, не увіруєте. 49 Каже до Него царський: Господи, іди перш, ніж умре дитина моя. 50 Рече Йому Ісус: Іди, син твій живий. І увірував чоловік слову, що промовив Йому Ісус, і пішов. 51 Вже ж він ішов, зустріли його слуги його й звістили, кажучи: Що хлопчик твій живий. 52 Спітав же в них про годину, коли полегшало Йому. І кажуть Йому: Що вчора семої години покинула його горячка. 53 Зрозумів же батько, що тієї самої години, котрої сказав Йому Ісус: Що син твій живий; і увірував сам і весь дім його. 54 Се знов другу ознаку зробив Ісус, прийшовши з Юдеї в Галилею.

5 Після сього було съвіто Жидівське, і прийшов Ісус у Єрусалим. 2 У Єрусалимі ж коло Овічих воріт є купіль, що зветь ся по єврейська Ветєзда, з п'ятьма ходниками. 3 В них лежало велике множество недужих, сліпих, кривих, сухих, що дожидали движеньня води. 4 Ангел бо певного часу спускався у купіль і збивав воду: хто ж первий узлив після збивання води, одужував, якою б ні мучився болестю. 5 Був же там один чоловік, що трайцяль і вісім років був у недузі. 6 Сього побачивши Ісус лежачого, й відаючи, що довгий уже час нездужає, рече Йому: Хочеш одужати? 7 Відповів Йому недужий: Господи, чоловіка не маю, щоб, як зібітися ся вода, вкинув мене в купіль; як же прийду я, інший поперед мене влезти. 8 Рече Йому Ісус: Устань, візьми постіль твою, та й ходи! 9 зараз одужав чоловік, і взяв постіль свою, та й ходив; була ж субота того дня. 10 І казали Жиди сціленому: Субота; не годить ся тобі брати постелі. 11 Відказав їм: Хто оздоровив мене, той мені сказав: Візьми постіль твою, та й ходи. 12 Питали ж його: Що то за чоловік, що сказав тобі: Візьми постіль твою, та й ходи? 13 Той же, що одужав, не знов, хто Він; бо Ісус відішов геть, як народ був на місці тому. 14 Опісля знаходить його Ісус у церкві, і рече Йому: Оце одужав еssi; не гріши більш, щоб гіршого тобі не сталося. 15 Пішов чоловік, та й сповістив Жидів, що се Ісус, що оздоровив його. 16 За се гонили Ісуса Жиди й шукали Його вбити, що се зробив у суботу. 17 Ісус же відказав їм: Отець мій досі робить і я роблю. 18 За се ж ще більш шукали Його

Жиди вбити, що не то ламле суботу, а ще й Отцем своїм зве Бога, рівним себе ставлячи Богу. 19 Озвав ся ж Ісус і рече їм: Істино, істино глаголю вам: Не може Син нічого робити від себе, коли не бачить, що Отець те робить: що бо Той робить, те й Син так само робить. 20 Отець бо любить Сина, і все показує Йому, що сам робить; і більш сих покаже Йому діла, щоб ви дивувались. 21 **Бо**, як Отець воскрешає мертвих і оживлює, так і Син, кого хоче, оживлює. 22 **Бо** Отець і не судить нікого, а суд увесь дав Синові, 23 щоб усі шанували Сина, як шанують Отця. Хто не шанує Сина, не шанує Отця, що післав Його. 24 Істино, істино глаголю вам: Що, хто слухає слово мое і вірує Пославшому мене, має життє вічне, і на суд не прийде, а переде від смерті в життє. (aīōnios g166) 25 Істино, істино глаголю вам: що прийде час, і нині єсть, що мертві почують голос Сина Божого, й почувши оживуть. 26 **Бо**, як Отець має життє в собі, так дав і Синові життє мати в собі, 27 і власті дав Йому і суд чинити; бо Він Син чоловічий. 28 Не дивуйтесь съому, бо прийде час, що в гробах почують голос Його, 29 і повиходять: котрі добро робили, в воскресеніє життя, а котрі зло робили, в воскресеніє суду. 30 Не можу я робити від себе нічого: я чую, суджу; і суд мій праведний; бо не шукаю волі моєї, а волі пославшого мене Отця. 31 Коли я съвідкую про себе, съвідченіє мое не правдиве. 32 Інший єсть, хто съвідкує про мене; і я знаю, що правдиве съвідченіє, котре про мене съвідкує. 33 Ви посилали до Йоана, ѹ съвідкував правді. 34 Я же не від чоловіка съвідченіє приймаю, а глаголю се, щоб ви спаслисі. 35 Той був съвітильник горючий і съвітючий; ви ж хотіли повеселитись на часину съвітлом його. 36 Я ж маю съвідченіє більше Йоанового: діла бо, що дав мені Отець, щоб їх скінчiti, ті діла, що я роблю, съвідкують про мене, що Отець мене післав. 37 І пославший мене Отець сам съвідкував про мене. Ані голосу Його не чули ви ніколи, ані виду Його не бачили; 38 і слова Його не маєте пробуваючого в вас; бо кого післав Він, тому ви не віруєте. 39 Прослідіть писання, бо ви думаете в них життє вічне мати; ти ті съвідкують про мене. (aīōnios g166) 40 Та не хочете прийти до мене, щоб життє мати. 41 Чести від людей не приймаю. 42 Та я спізняв вас, що любові Божої не маєте в собі. 43 Я прийшов в імя Отця моого, і не приймаєте мене. Коли інший прийде в імя своє, того приймете. 44 Як ви можете вірувати, славу один од одного приймаючи, а славу що від одного Бога, не шукаєте? 45 Не думайте, що я обвинувачу вас перед Отцем: є хто винуватить вас: Мойсей, що на него вповаєте. 46 Коли б ви вірували Мойсейові, вірували б мені; бо про мене той писав. 47 Коли ж його писанням не віруєте, як моїм словам вірувати мете?

6 Після сього пішов Ісус на той бік моря Галилейського, Тиверіядського, 2 ішло за Ним багато народу, бо бачили Його ознаки, що робив над недужими. 3 Зійшов же на гору Ісус, і сидів там з учениками своїми. 4 Була ж близько пасха, съвіто Жидівське. 5 Знявши ж Ісус очі і побачивши, що багато народу йде до Него, рече до філіпа: Звідкіля купимо хліба, щоб вони попоїти? 6 Се ж сказав, вивідуючи його, бо сам знов, що має роботи. 7 Відказав Йому Філіп: За двісті денариїв хліба не стане їм, щоб кожному з них хоч трохи досталось. 8 Каже Йому один з учеників Його, Андрей, брат

Симона Петра: 9 Є тут хлопець один, що мав п'ять хлібів ячніх [ячмінних] та дві риби; тільки що сього на стільки? 10 Рече ж Ісус: Заставте людей сідати. Була ж трава велика на тому місці. Посідали ж чоловіки, числом тисяч з п'ять. 11 Прийнявши ж хлібі Ісус, і oddавши хвалу, подав ученикам, ученики ж сидячим; так само й риби, скільки хотіли. 12 Як же насилились, рече ученикам своїм: Позбираїте останки окрушин, щоб не пропало ніщо. 13 Зібрали ж і наповнили дванадцять кошів окрушин із п'яти хлібів ячніх, що зосталось у тих, що їли. 14 Люде ж, бачивши, яку ознаку зробив Ісус, сказали, що се справді пророк, грядущий на сьвіт. 15 Як же постеріг Ісус, що хочуть прийти та схопити Його, щоб зробити Його царем, то пішов ізнов на гору сам один. 16 Як же настав вечір, пішшли ученики Його над море, 17 і, ввійшовши в човен, плили на той бік моря у Капернаум. І вже стемніло, й не приходив до них Ісус. 18 А море, од величного вітру, що пурхав, піднялось. 19 Одливши ж гоней на дванадцять і п'ять або тридцять, бачить, що Ісус ходить по морю, і до човна наближають ся, і полякалися. 20 Він же рече ім: Се я; не лякайтесь. 21 Тоді радо прийняли Його в човен, і зараз човен спинився коло землі, куди вони прямували. 22 Назавтра народ, стоячий по тім боці моря, побачивши, що іншого човна не було там, тільки один той, у котрій ввійшли ученики Його, і що не ввійшов з учениками своїми Ісус у човен, а що самі ученики Його відчалили, 23 інші ж човни поприходили з Тиверіяди поблизу місця, де її хліб, як хвалу оддав Господь; 24 побачивши ж оце люде, що Ісуса там нема, ані учеників Його, ввійшли і вони в човни, та й прибули в Капернаум, шукаючи Ісуса. 25 І, знайшовши Його на тім боці моря, сказали Йому: Рави, коли прибув еси сюда? 26 Відказав Ім Ісус і рече: Істинно, істинно глаголю вам: Шукаєте мене не тому, що бачили ознаки, а що її хліб, та й насилились. 27 Трудіть ся не для їжі погибаючої, а для їжі, що зостається ся в вічне життя, котру Син чоловічий вам дастъ; Сього бо Отець ствердив, Бог. (aіðnios g166) 28 Казали ж до Него: Що нам робити, щоб чинити діла Божі? 29 Відказав Ісус і рече ім: Се єсть діло Боже, щоб вірувати в Того, кого післав Він. 30 Казали ж Йому: Що ж робиш Ти за ознаку, щоб виділи ми, та й вірували Тобі? Що чиниш? 31 Батьки наші манну їли в пустині, як писано: Хліб з неба дав ім істі. 32 Рече ж ім Ісус: Істинно, істинно глаголю вам: Не Мойсей дав вам хліб з неба, а Отець мій дає вам хліб з неба правдивий. 33 Бо хліб Божий той, що сходить з неба, і житте дає съвіті. 34 Казали ж до Него: Господи, всякого часу давай нам хліб сей. 35 Рече ж ім Ісус: Я хліб життя, хто приходить до мене, не голодувати ме, і хто вірує в мене, не хаждувати ме ніколи. 36 Тільки глаголю вам, що й виділи мене, та й не віруєте. 37 Усе, що дає мені Отець, до мене прийде; а хто приходить до мене, не вижену геть. 38 Бо зійшов я з неба, не щоб чинити волю мою, а волю Пославшого мене. 39 Се ж воля пославшого мене Отця, щоб з усього, що дав мені, не погубив я нічого, а воскресив його останнього дня. 40 Се ж воля пославшого мене, щоб кожен, хто видить Сина й вірує в Него, мав житте вічне, і я воскрешу його останнього дня. (aіðnios g166) 41 Миркали [відказували] тоді Жиди про Него, що сказав: Я хліб, що зійшов з небес; 42 і казали: Хиба се не Ісус, син Йосифів, котрого знаємо ми батька Й Матір? Як же Він каже: Що з неба зійшов я? 43 Озвав ся ж Ісус і рече

ім: Не міркайте між собою. 44 Ніхто не може прийти до мене, коли Отець, пославши мене, не притягне його, і я воскрешу його останнього дня. 45 Написано в пророків: І будуть усі навчені від Бога. Тим кожен, хто чув од Отця і навчився, приходить до мене. 46 Не то, щоб Отця хто видів, тільки Той, хто від Бога, Той видів Отця. 47 Істинно, істинно глаголю вам: Хто вірує в мене, має житте вічне. (aіðnios g166) 48 Я хліб життя. 49 Батьки ваші їли манну в пустині, та й повмирали. 50 Се хліб, що з неба сходить, щоб, хто іст' Його, не вмер. 51 Я хліб живий, що з неба зійшов. Коли хто іст' сей хліб, жити ме по вік; а хліб, що я дам, се тіло мое, що я дам за життє съвіту. (aіðn g165) 52 Змагались тоді між собою, говорячи: Як може Він дати нам тіло істі? 53 Рече ж ім Ісус: Істинно, істинно глаголю вам: Як я не єсте тіла Сина чоловічого й не пете Його крові, не маєте життя в собі. 54 Хто іст' тіло мое і пе мою кров, має житте вічне, і я воскрешу його останнього дня. (aіðnios g166) 55 Тіло мое справді есть їжа, а кров моя справді есть напіток. 56 Хто іст' тіло мое і пе кров мою, в мені пробуває, а я в йому. 57 Як післав мене живий Отець, і я живу Отцем, так і хто іст' мене, й той жити ме мною. 58 Се хліб, що з неба зійшов. Не як батьки ваші їли манну та й повмирали; хто іст' сей хліб, жити ме по вік. (aіðn g165) 59 Се Він глаголав у школі, навчаючи в Капернаумі. 60 Многі ж слухавши з учеників Його казали: Жорстоке се слово; хто може Його слухати? 61 Знаючи ж Ісус сам у собі, що міркають про Него ученики Його, рече ім: Се вас блазнить? 62 Шо ж, коли побачите Сина чоловічого, як входить туди, де перше був? 63 Се дух, що оживлює; тіло не годить ся ні на що. Слова, що я глаголю вам, се дух і житте. 64 Тільки ж є такі між вами, що не вірують. Знав бо з почину Ісус, котрі не вірують, і хто зрадить Його. 65 І рече: Тим глаголав вам, що ніхто не може прийти до мене, коли не буде дано йому від Отця мого. 66 Після цього багато з учеників Його пішшли назад, і вже більш з Ним не ходили. 67 Рече ж Ісус дванадцятью: Чи й ви хочете іти? 68 Відказав тоді Йому Симон Петр: Господи, до кого ити нам? у Тебе слова життя вічного, (aіðnios g166) 69 і ми увірували й взнали, що Ти еси Христос, Син Бога живого. 70 Відказав ім Ісус: Хиба не я вас дванадцятьох вибрає? А один з вас диявол. 71 Говорив же про Юду Симонового Іскаріота: сей бо мав Його зрадити, один з дванадцятьця.

7 І ходив Ісус після цього по Галилеї; не хотів бо по Юдеї ходити, що шукали Його Жиди вбити. 2 Було ж близько Жидівське съвіто кучок. 3 Казали ж до Него брати Його: Зійди звідсіля, та й іди в Юдею, щоб і ученики Твої виділи діла Твої, що робиш. 4 Ніхто бо тайно нічого не робить, шукаючи сам знаним бути. Коли таке робиш, то покажи себе съвіті. 5 Бо й брати Його не вірували в Него. 6 Рече тоді ім Ісус: Пора моя ще не прийшла; ваша ж пора всякого часу готова. 7 Не може съвіт ненавидіти вас, мене ж ненавидить; бо я съвідкую про него, що діла його лихі. 8 Ви йдіть на се съвіто; я ще не пійду на те съвіто, бо пора моя ще не сповнилась. 9 Се сказавши ім, зіставсь у Галилі. 10 Як же пішшли брати Його, тоді й Він пішов на съвіто, не явно, а якби потай. 11 Жиди ж шукали Його в съвіто, й казали: Де Він? 12 І було багато говорки про Него в народі: інші казали, що Він добрій; інші ж казали: Ні, а зводить народ. 13 Та

ніхто явно не говорив про Него задля страху перед Жидами. 14 Як же було в половині сьвята, ввійшов Ісус у церкву, та й навчав. 15 І дивувались Жиди, кажучи: Як Він писання знає, не вчившись? 16 Озвав ся до них Ісус і рече: Моя наука не єсть моя, а Пославшого мене. 17 Коли хто хоче волю Його чинити, знати ме про науку, чи від Бога вона, чи я від себе глаголи. 18 Хто від себе говорить, слави своєї шукає; хто ж шукає слави Пославшого Його, Той правдивий, і неправди нема в Йому. 19 Хиба не Мойсей дав вам закон? а ніхто з вас не чинить закону. Чого шукаєте мене вбити? 20 Озвавсь народ і каже: Біса маєш; хто шукає вбити Тебе? 21 Відказав Ісус і рече ім: Одно діло зробив я, і всі дивується. 22 Мойсей дав вам обрізаннє (не, що від Мойсея воно, а від батьків); то й у суботу обрізуєте чоловіка. 23 Коли обрізаннє приймає чоловік у суботу, щоб не був зламаний закон Мойсей, чого на мене ремствуєте, що всього чоловіка уздоровив у суботу? 24 Не судіть по виду, а праведний суд судіть. 25 Казали тоді деякі з Єрусалимців: Чи не се Той, що шукають убити Його? 26 ось явно говорить, і нічого Йому не кажуть. Чи справді не взнали князі, що Він справді Христос? 27 Тільки ж ми Його знаємо, звідкіля Він; Христос же, як прийде, ніхто не знати ме, звідкіля Він. 28 Покликне тоді в церкві Ісус, навчаючи й глаголючи: І мене знаєте, й знаєте, звідкіля я! а від себе не прийшов я, есть же правдивий Пославший мене, котрого ви не знаєте. 29 Я ж знаю Його, бо я від Него; і Той мене післав. 30 Шукали тоді, щоб схопити Його, та ніхто не зняв на Него руки, бо ще не прийшла година Його. 31 Многі ж з народу увірували в Него, і казали: Що, як прийде Христос, чи більші сих ознак робити ме, які Сей зробив? 32 Почули Фарисеї, що народ поговорював таке про Него, і післали Фарисеї та архиєреї слуги, щоб схопили Його. 33 Рече ім тоді Ісус: Ще малій час я з вами, і пійду до Пославшого мене. 34 Шукати мете мене, та й не знайдете; й де я, ви не зможете прийти. 35 Казали тоді Жиди між собою: Куди Він хоче йти, що ми не знайдемо Його? Чи не між розсипаних Геленян хоче йти та навчати Геленян? 36 Що се за слово, що каже: Шукати мете мене, та й не знайдете? і: Де я, ви не можете прийти? 37 В останній же великий день сьвята став Ісус, та й покликнув, глаголючи: Коли хто жаждє, нехай прийде до мене, та й пе. 38 Хто вірує в мене, як рече писаннє, ріки води живої з черева його потечуть. 39 Се ж глаголав про Духа, що мають прийняття віруючі в Него; ще бо не був (на них) Дух сьвятий, бо Ісус ще не прославив ся. 40 Многі ж з народу, почувши се слово, сказали: Се справді пророк, 41 інші казали: Чи з Галилеї ж Христу приходити? 42 Чи не глаголе ж писаннє, що з насіння Давидового ѹ з Витлеєма села, де був Давид, Христос прийде? 43 Тоді повстало розділеннє в народі через Него. 44 Деякі ж з них хотіли схопити Його; тільки ж ніхто не зняв на Него рук. 45 Прийшли тоді слуги до архиєреїв та Фарисеїв, і казали ім вони: Чом не привели Його? 46 Відказали слуги: Ніколи так не говорив чоловік, як Сей чоловік. 47 Відказали тоді ім Фарисеї: Чи й вас не зведенено? 48 Хиба хто з князів увірував у Него, або з Фарисеїв? 49 А сей народ, що не знає закону, проклятий. 50 Каже Никодим до них, котрий приходив уночі до Него, бувши один з них: 51 Чи закон наш судить чоловіка, коли не вислухає його перше й не знає, що робить? 52 Озвались вони й казали Йому: Чи й

ти з Галилеї єси? Пошукай і подивись, що пророк з Галилеї не встає. 53 пішов кожен до дому свого.

8 Ісус же пішов на гору Олівну. 2 Вранці ж ізнов прийшов у церкву, і всі люде приходили до Него; й сівши навчав їх. 3 Приводять же письменники та Фарисеї до Него жінку, схоплену в перелюбі, і, поставивши її посередині, 4 кажуть Йому: Учителю, сю жінку схоплено в перелюбі, на самому вчинку. 5 В законі ж Мойсей нам звелів таких каменувати; Ти ж що кажеш? 6 Се ж казали, спокушуючи Його, щоб мали чим винувата Його. Ісус же, схилившись до долу, писав пальцем по землі¹. 7 Як же не переставали питати Його, піднявшись рече до них: Хто з вас без гріха, нехай первый кине камінь на неї. 8 І, знов, схилившись до долу, писав по землі. 9 Вони ж, почувши й докорені совістю, вийшли один за одним, почавши від старших та аж до останніх; і воетавсь один Ісус та жінка, стоячи посередині. 10 Піднявши ся ж Ісус і нікого не бачивши, тільки жінку, рече їй: Жінко, де ж ти винувателі твої? ніхто тебе не осудив? 11 Вона ж каже: Ніхто, Господи. Рече ж їй Ісус: І я тебе не суджу: ідь, і більш не гріши. 12 Знов же промовляв їм Ісус, глаголючи: Я съвітло съвіту. Хто йде слідом за мною, не ходити ме в темряві, а мати ме съвітло життя. 13 Казали тоді Йому Фарисеї: Ти про себе съвідкуш; съвідченне Твоє неправдиве. 14 Озвавсь Ісус і рече ім: Хоч я съвідку про себе, правдиве съвідченне мое; бо я знаю, звідкіля я прийшов, і куди йду. 15 Ви по тілу судите; я не суджу нікого. 16 Коли я суджу, суд мій правдивий; бо я не один, а я пославший мене Отець. 17 І в законі ж вашому написано, що двох людей съвідченне правдиве. 18 Я съвідку про себе, й съвідку про мене пославший мене Отець. 19 Казали тоді Йому: Де Отець Твій? Відказав Ісус: Ні мене не знаєте, ні Отця моого. Коли б мене знали, й Отця моого знали б. 20 Такі слова промовив Ісус у скарбниці, навчаючи в церкві; і ніхто не хапав Його; бо ще не прийшла година Його. 21 Рече ім тоді знов Ісус: Я йду, і шукати мете мене, і в гріхах ваших повимираєте. Куди ж я йду, ви не можете ити. 22 Казали тоді Жиди: Чи не вбє Він себе, що каже: Куди я йду, ви не можете ити? 23 І рече ім: Ви од нижнього, я од вищнього; ви од съвіту съного, я не од съвіту съного. 24 Тим я сказав вам, що повимираєте в гріхах ваших: коли бо не увіруєте, що се я, повимираєте в гріхах ваших. 25 Казали тоді Йому: Хто Ти єси? І рече ім Ісус: Той, що з почину, як і глядю вам. 26 Багато маю про вас глаголати й судити; тільки ж Пославший мене правдивий; я, що чув від Него, се глаголю в съвіті. 27 Не розуміли, що про Отця ім глаголе. 28 Рече ж ім Ісус: Як знесете вгору Сина чоловічого, тоді зрозумієте, що се я, і що від себе не роблю нічого; тільки, як навчив мене Отець мій, таке глаголю. 29 І Пославший мене - зо мною; не заставив мене одного Отець; бо я роблю всякого часу, що подобається ся Йому. 30 Як се Він промовляв, многі увірували в Него. 31 Рече тоді Ісус до Жидів, що увірували Йому: Коли пробувати мете у слові моєму, справді ви ученики мої будете, 32 і зрозумієте правду, і правда визволить вас. 33 Відказали Йому: Ми насіннє Авраамове, й ні в кого не були в неволі ніколи. Як же Ти говориш, що вільні будете? 34 Відказав ім Ісус: Істинно, істинно глаголю вам: Що всякий, хто робить гріх, невільник гріха. 35 Невільник же не пробував в дому до віку, Син пробував

до віку. (aiōn g165) 36 Коли ж Син визволить вас, справди вільними будете. 37 Знаю, що ви насіннє Авраамове; та шукаєте вбити мене, бо слово мое не містить ся в вас. 38 Я, що видів ув Отця моого, глаголю; а ви, що виділи в отця вашого, робите. 39 Озвались вони й казали Йому: Отець наш Авраам. Рече їм Ісус: Коли б ви діти Авраамови були, діла Авраамови робили б. 40 Тепер же шукаєте вбити мене, чоловіка, що вам правду глаголав, котру чув я від Бога. Сього Авраам не робив. 41 Ви робите діла отця вашого. Казали тоді Йому: Ми не з перелобу родились: одного Отця маємо, Бога. 42 Рече ж їм Ісус: Коли б Бог отець ваш був, любили б ви мене; бо я від Бога вийшов і приходжу, бо не від себе прийшов я, а Він мене післав. 43 Чом бесіди моєї не розумієте? Бо не можете слухати слова моого. 44 Ви від отця диявола, й хотіння отця вашого диявола хочете робити. Той був душогубцем з почину; й в правді не встояв; бо нема правди в Йому. Коли говорить брехню, із самого говорити; бо він брехун і отець її. 45 А що я правду глаголю, не віруєте мені. 46 Хто з вас докорить мені за гріх? Коли ж правду глаголю, чому ви не віруєте мені? 47 Хто від Бога, слова Божі слухає. Тому ви не слухаєте, що ви не від Бога. 48 Озвались тоді Жиди, й казали Йому: Чи недобре ми кажемо, що Самарянин еси Ти, і біса маєш? 49 Відказав Ісус: Я біса не маю, а шаную Отця моого; ви ж не шануєте мене. 50 Я ж не шукаю моєї слави; єсть, хто шукає й судить. 51 Істинно, істинно глаголю вам: Коли хто слово мое хоронити ме, смерти не побачить по вік. (aiōn g165) 52 Сказали тоді Йому Жиди: Тепер ми знаємо, що Ти біса маєш. Авраам умер і пророки, а Ти кажеш: Коли хто слово мое хоронити ме, не вкусить смерти по вік. (aiōn g165) 53 Хиба Ти більший еси, ніж отець наш Авраам, що вмер? І пророки повмирали. Ким Ти себе робиш? 54 Відказав Ісус: Коді я прославляю себе, слава моя ніщо. Єсть Отець мій, що прославляє мене, про котрого ви кажете, що Він Бог ваш. 55 не пізнали Його; я ж знаю Його. А коли я скажу, що не знаю Його, буду подобний вам ложник. Ні, знаю Його, й слово Його хороню. 56 Авраам, отець ваш, рад був видіти день мій; та він увидів, і зрадів. 57 Казали тоді Жиди до Него: Не маєш п'ятидесяти років ще, і Авраама видів еси? 58 Рече їм Ісус: Істинно, істинно глаголю вам: Перш ніж Авраамови бути, я був. 59 Брали тоді каміннє, щоб кидати на Него; Ісус же сковав ся, і вийшов з церкви, пройшовши посеред них, і дійшов так мимо.

9 I, йдучи мимо, побачив чоловіка, сліпого зроду. 2 I спитали в Него ученики Його, говорячи: Рави, хто згрішив: він, чи родителі його, що сліпим родив ся. 3 Відказав Ісус: Ні він не згрішив, ні родителі його, тільки щоб явились діла Божі на Йому. 4 Мені треба робити діла Пославшого мене, поки дня: прийде ніч; тоді ніхто не зможе робити. 5 Доки я в съвіті, я съвітло съвітovi. 6 Се промовивши, плюнув на землю, і зробив грязиво з сlini, та й помазав грязивом очі сліпому, 7 і рече Йому: Іди, вмий ся в купелі Силоамській (що перекладом: Посланний). Пішов же і вмивсь, та й прийшов видючий. 8 Сусіди ж, що виділи його перше, що був сліпий, казали: Чи се не той, що сидів та просив? 9 Інші казали: Що се той; а другі: Що похожий на него. Він же каже: Що се я. 10 Сказали тоді Йому: Як відкрилися твої очі? 11 Відказав він, і каже: Чоловік, званий Ісус, зробив грязиво, й помазав

мої очі, і рече мені: Іди до Силоамської купелі та вмий ся. Пішовши ж і вмившись, прозрів я. 12 Сказали тоді Йому: Де Він? Каже: Не знаю. 13 Приводять його до Фарисеїв, колись сліпого. 14 Була ж субота, як грязиво зробив Ісус, і відкрив його очі. 15 Знов же питали його Фарисеї, як прозрів. Він же казав їм: Грязиво положив на очі мої, а я вмивсь, та й бачу. 16 Казали тоді деякі з Фарисеїв: Сей чоловік не від Бога, бо суботи не хоронить. Інші казали: Яв може чоловік грішний такі ознаки робити? І була незгода між ними. 17 Кажуть сліпому знов: Ти що кажеш про Него, що відкрив твої очі? Він же сказав: Що Він пророк. 18 Не увірували ж Жиди про него, що сліпим був і прозрів, аж доки покликали родителів самого прозрівшого. 19 I питали їх, кажучи: Чи се син ваш, про котрого ви кажете, що сліпим родив ся? як же тепер бачить? 20 Відказали ім родителі його, й казали: Знаємо, що син наш, і що сліпим родив ся; 21 як же тепер бачить, не знаємо; або хто відкрив його очі, ми не знаємо. Він зрист має, його спитайте; сам про себе нехай говорить. 22 Се казали родителі його, бо боялись Жидів; уже бо постановили Жиди, щоб, коли хто Його визнає Христом, того вилучити із школи. 23 Тим родителі його казали: Що зрист має, його питайте. 24 Покликали тоді вдруге чоловіка, що був сліпим, і сказали Йому: Дай славу Богу; ми знаємо, що чоловік сей грішний. 25 Озвав ся ж той, і сказав: Чи грішний, не знаю; однознаю, що, сліпим бувши, тепер бачу. 26 Сказали ж Йому знов: Що зробив тобі? як одкрив очі твої? 27 Відказав їм: Я сказав вам уже, ї ви чули. Чого знов хочете чути? Хиба й ви хочете Його учениками бути? 28 Налаяли його тоді, і казали: Ти ученик Його, ми ж Мойсейові ученики. 29 Ми знаємо, що Мойсейові глаголав Бог; Сього ж не знаємо, звідкіля Він. 30 Озвавсь чоловік, і каже їм: Тим воно й дивно, що ви не знаєте, звідкіля Він, а відкрив очі мої. 31 Ми ж знаємо, що грішників Бог не слухав; хто ж побожний та волю Його чинить, того слухав. 32 Од віку не чувано, щоб одкрив хто очі зроду сліпому. (aiōn g165) 33 Коли б Сей не був від Бога, не міг би робити нічого. 34 Озвались і казали Йому: У гріах ти родивсь увесь, і ти навчаєш нас? Ти й вигнали його геть. 35 Почув Ісус, що вигнали його геть, і, знайшовши його, сказав Йому: Ти віруеш у Сина Божого? 36 Озвав ся той, і сказав: Хто Він, Господи, щоб увіруював я в Него? 37 Рече ж Йому Ісус: I видів еси Його, й хто говорить з тобою, се Він. 38 Він же каже: Вірую, Господи, та й поклонивсь Йому. 39 I рече Ісус: На суд я в съвіті сей прийшов, щоб котрі не бачять, почали бачити, й щоб котрі бачять, сліпими робились. 40 I почули се деякі з Фарисеїв, що були з Ним, і казали Йому: То я ми сліпі? 41 Рече їм Ісус: Коли б сліпі були, не мали б гріха; тепер же кажете: Що бачимо; тим гріх ваш остаеться ся.

10 Істинно, істинно глаголю вам: Хто не ввіходить дверима в кошару, а перелазить де инде, той злодій і розбійник. 2 Хто ж увіходить дверима, той пастир вівця. 3 Тому воротар одчиняв, і вівці голосу його слухають, і свої вівці кличе по імені, і виводить їх. 4 як вижене вівці свої, іде поперед них, а вівці ійдуть слідом за ним, бо знають голос його. 5 За чужим же не підуть, а втікати муть од него, бо не знають голосу чужих. 6 Сю проілюструє сказав їм Ісус, вони ж не зрозуміли, що се було, про що глаголав їм. 7 Тоді знов рече їм Ісус: Істинно, істинно глаголю вам: Що я двері вівця. 8

Всі, скільки прийшло їх перше мене, злодії і розбійники; тільки ж не послухали їх вівці. 9 Я - двері: мною коли хто ввійде, спасеться, і входити ме, і виходити ме, і знайде пашу. 10 Злодій не приходить, як тільки щоб украсти, і вбити, і погубити. Я прийшов, щоб життє мали, і надто мали. 11 Я пастир добрий душу свою кладе за вівці. 12 Наймит же й хто не пастир, що не його вівці, бачить вовка йдучого, та й кидав вівці, та й утікав; а вовк хапа їх, і розсипав вівці. 13 Наймит же втікав, бо він наймит, і не журиється про вівці. 14 Я пастир добрий, і знаю моїх, і знають мене мої. 15 Яко ж знає мене Отець, та і знаю Отця, і душу мою кладу за вівці. 16 І інші вівці маю, що не сієї кошари; і тих я мушу привести, й голос мій почується, і буде одно стадо, й один пастир. 17 За те Отець мене любить, що я кладу душу мою, щоб знову прийняти її. 18 Ніхто не бере її від мене, а я кладу її від себе. Маю властивість положити її, і маю властивість знову прийняти її. Сю заповідь прийняв я від Отця моого. 19 Постала тоді знову незгода між Жидами за слова сі. 20 Казали ж многі з них: Біса має і божеволіє; чого ви Його слухаєте? 21 Інші казали: Се слова не біснусатого. Хиба біс може сліпим очі відкривати? 22 Були ж поновини в Єрусалимі, і зима була. 23 І ходив Ісус до церкви у Соломоновім ходнику. 24 Обступили тоді Його Жиди, і казали Йому: Доки нас морочити меш? Коли Ти Христос, скажи нам явно. 25 Відказав їм Ісус: Я казав вам, та й не віруєте. Діла, що я роблю в ім'я Отця моого, сі съвідкують про мене. 26 Та ви не віруєте, бо ви не з овець моїх, як я казав вам. 27 Вівці мої голосу моого слухають, і я знаю їх, і вони йдуть слідом за мною. 28 І я життє вічне даю їм; і не погинуть до віку, й не вихопить їх ніхто з рук моїх. (aiōn g165, aiōnios g166) 29 Отець мій, що дав мені, більший усіх, і ніхто не здоліє вихопити їх із рук Отця моого. 30 Я і Отець одно. 31 Брали тоді знову камінне Жиди, щоб каменувати Його. 32 Озвавсь до них Ісус: Багато добрих діл явив я від Отця моого. За якого з тих діл каменуєте мене? 33 Відказали Йому Жиди, говорячи: За добрі діла не каменуємо Тебе, а за хулу, і що Ти, чоловіком бувши, робиш себе Богом. 34 Озвавсь до них Ісус: Хиба не написано в законі вашому: Я сказав, ви боги? 35 Коли тих назвав богами, до кого слово Боже було, та й не може поламатись писаннє, 36 то як же про Того, кого Отець освятив і післав у съвіт, ви кажете: Що хулиш, бо сказав: Я Син Божий? 37 Коли я не роблю діл Отця моого, не йміть віри мені. 38 Коли ж роблю, а ви мені не віруєте, то ділам віруйте, щоб ви знали й вірували, що в мені Отець, і я в Йому. 39 Шукали тоді знову Його схопити, та вхиливсь од рук їх, 40 та й пішов ізнову на той бік у те місце, де Йоан перше хрестив, та й пробував там. 41 І многі приходили до Него, і казали: Що Йоан ніякої ознаки не зробив, усе ж, що Йоан казав про цього чоловіка, правда була. 42 І увірували там многі в Него.

11 Був же один, що нездужав Лазар з села Марії та Марти, сестри її. 2 Була ж се Мария, що намостила Господа миром і обтерла ноги Його волоссем своїм, котрої брат Лазар нездужав. 3 Післиали тоді сестри до Него, кажучи: Господи, ось той, що Ти любиш, нездужає. 4 Почувши Ісус, рече: Ся болість не на смерть, а про славу Божу, щоб прославивсь Син Божий через неї. 5 Любив же Ісус Марту,

і сестру її, і Лазаря. 6 Як же почув, що нездужав, тоді зоставсь у тому місці, де був, ще два дні. 7 Після того ж рече ученикам: Ходім знову у Йодею. 8 Кажуть Йому ученики: Рави, тепер шукали Тебе Жиди каменувати, ѹ знов ійдеш туди! 9 Відказав Ісус: Хиба не дванадцять годин у дні? Коли ходить уденъ, не спотиається ся, бо съвітло съвіта цього бачить. 10 Коли ж ходить поночи, спотиається ся, бо нема съвітла в Йому. 11 Се промовив, і після того рече їм: Лазар, друг наш, заснув; та я піду, щоб розбудити його. 12 Казали тоді ученики Його: Господи, коли заснув, то й одужав. 13 Говорив же Ісус про смерть його; вони ж думали, що про спочинок сонний каже. 14 Тоді ж рече їм Ісус явно: Лазар умер. 15 І я радуюсь задля вас, що не був там, щоб ви увірували. Та ходімо до него. 16 Рече тоді Тома, на прізвище Близняк, товаришем ученикам: Ходімо й ми, щоб умрети з Ним. 17 Прийшовши тоді Ісус, застав його, що він чотири дні вже у гробі. 18 Була ж Витання поблизу Єрусалиму, гоней на пятьдесяте. 19 І багато Жидів поприходило до Марти та Марії, щоб розважати їх по братові їх. 20 Марта ж, як почула, що Ісус прийшов, вибігла назустріч Йому; Марія ж сиділа в хаті. 21 Каже тоді Марта до Ісуса: Господи, коли був еssi тут, брат мій не вмер би. 22 Тільки ж і тепер знаю, що, чого попросиш у Бога, дась Тобі Бог. 23 Рече їй Ісус: Воскресне брат твій. 24 Каже Марта до Него: Я знаю, що воскресне у воскресенню останнього дня. 25 Рече їй Ісус: Я воскресене і життє. Хто вірує в мене, коли й умре, жити ме. 26 всякий, хто живе й вірує в мене, не вмре по вік. Чи віруєш съому? (aiōn g165) 27 Каже Йому: Так, Господи, я увіруала, що Ти еси Христос, Син Божий, грядущий на съвіт. 28 І, се промовивши, пішала та й покликала Марію, сестру свою, нишком, кажучи: Учитель прийшов, і кличе тебе. 29 Вона ж, як почула, встає хутко, і йде до Него. 30 Ще ж не прийшов у село Ісус, а був на місці, де зустріла Його Марта. 31 Тоді Жиди, що були з нею в хаті та розважали її, побачивши Марію, що хутко встала та вийшла, пішли за нею, кажучи: Шо йде до гробу, щоб плакати там. 32 Марія ж, як прийшла, де був Ісус, й побачила Його, то впала в ноги Йому, кажучи до Него: Господи, коли був еssi тут, не вмер би брат мій. 33 Ісус же, як побачив її, що плаче, і прийшовши з нею Жидів, що плачуть, засмутився духом, і зворушився, 34 і рече: Де положили його? Кажуть Йому: Господи, йди та подивись. 35 І заплакав Ісус, 36 Казали тоді Жиди: Ось як Він любив його! 37 Деякі ж з них казали: Чи не міг Сей, що відкрив очі сліпому, зробити, щоб і він не вмер? за Тоді Ісус, зітхнувши знову у собі, пішов до гробу. Була ж печера, і камінь лежав на ній. 38 Рече Ісус: Зніміть каменя. Каже Йому сестра умершого Марта: Господи, уже смердить; чотири бо дні Йому. 40 Рече їй Ісус: Чи не казав я тобі, що, коли вірувати меш, побачиш славу Божу? 41 Зняли тоді каменя, де положено мертвя. Ісус же звів очі вгору, і рече: Отче, дякуй Тобі, що почув еssi мене. 42 Я ж знав, що всякої часу мене чуєш, тільки задля народу, що навколо стоїть, сказав, щоб увірували, що Ти мене післав. 43 се промовивши, покликнув голосом великим: Лазаре, вийди! 44 І вийшов мрець з завязаними в попотно ногами й руками, і лице його хусткою було завязане. Рече їм Ісус: Розвяжіть його й пустіть, нехай іде. 45 Тоді многі з Жидів, що поприходили до Марії, і виділи, що зробив Ісус, увірували в Него. 46 Деякі ж з них пішли до Фарисеїв, та

й сказали їм, що зробив Ісус. 47 Зібрали тоді архієреї та Фарисеї раду, і казали: Що нам чинити? бо сей чоловік багато робить ознак. 48 Коли оставимо його так, усі увірють Него; й прийдуть Римляне, та й заберуть у нас і місце і нарід. 49 Один же з них, Каяфа, бувши архієреєм року того, каже їм: Ви не знаєте нічого, 50 і не думаете, що лучче нам, щоб один чоловік умер за людей, а не ввесь народ загинув. 51 Се ж не від себе промовив, а, бувши архієреєм того року, пророкував, що має Ісус умерти за людей, 52 і не тільки за людей, а щоб і діти Божі розспіані зібрали в одно. 53 З того ж дня нарадились, щоб убити Його. 54 Ісус же більш не ходив явно по Йudeї, а пішов звідтіля в землю близько пустыш, у город званий Єфрем, і там пробував із учениками своїми. 55 Була ж близько пасха Жидівська; і йшло багато в Єрусалим із сіл перед пасхою, щоб очищати себе. 56 Шукали тоді Ісуса, й говорили між собою, стоячи в церкві: Як вам здається? чи не прийде на съято? 57 Дали ж і архієреї і Фарисеї наказ, щоб, як хто знати ме, де Він, то щоб схопити Його.

12 Тоді Ісус, шостого дня перед пасхою, прийшов у Вітальню, де був Лазар, що був умер, котрого воскресив із мертвих. 2 Зробили тоді Йому вечерю там, і Марта послугувала. Лазар же був один із тих, що сиділи за столом. 3 Марія ж, узявшись літру міра нардового, правдивого, предорого, намостила ноги Ісусу, та. й обтерла волоссем своїм ноги Його; господа ж повна була духу від міра. 4 Каже тоді один з учеників Його, Юда Симонів Іскаріоцький, що мав Його зрадити. 5 Чому міра съого не продано за триста денаріїв та не роздано вбогим? 6 Сказав же се не того, що про вбогих дбав, а злодій був, і скриньку мав, і, що вкидано, носив. 7 Рече тоді Ісус: Остав її; на день похоронного приховала се. 8 Вбогих бо маєт всякої часу з собою, мене ж не всякого часу маєт. 9 Довідалось же багато народу з Жидів, що Він там, і поприходили не задля Ісуса одного, а щоб і Лазаря побачити, котрого воскресив із мертвих. 10 Нарадилися ж архієреї, щоб і Лазаря вбити; 11 бо многі через него приходили від Жидів, та й увірвали в Ісуса. 12 Назавтра багато народу, поприходивши на съято, почувши, що Ісус йде в Єрусалим, 13 побрали вітте пальмове, та й вийшли назустріч Йому, покликуючи: Осанна! благословен грядущий в ім'я Господнє, Цар Ізраїлів! 14 Знайшовши ж Ісус ося, сів на него, як написано: 15 Не лякайсь, дочки Сіонські! ось твій Цар іде, сидячи на молодому ослі. 16 Съого ж не зрозуміли ученики Його спершу; тільки, як прославився Ісус, тоді згадали, що се про Него писано, й що се зробили Йому. 17 Съідікував же народ, що був із Ним, як Лязаря викликав із гробу й воскресив Його з мертвих. 18 Тим і зустрів Його народ, бо чув, що Він зробив сю ознаку. 19 Фарисеї ж казали між собою: Бачите, що не вдієте нічого? ось увесь съіт за Ним пішов! 20 Були ж деякі Геленяне між тими, що поприходили, щоб поклонитись у съято. 21 Сі ж приступили до Філипа, що був з Витсайді Галилейської, кажучи: Добродію, хочемо Ісуса видіти. 22 Приходить Філіп і каже Андреєві, а знов Андрей та Філіп кажуть Ісусові. 23 Ісус же відказав їм, говорячи: Прийшла година, щоб прославився Син чоловічий. 24 Істинно, істинно глатолю вам: Коли зерно пшеничне, впавши на землю, не вмре, то одно зостається ся; коли ж умре, то багато овощу приносить. 25 Хто

любить душу свою, погубить її; а хто ненавидить душу свою в съіті съому, на вічне життє збереже її. (aiōnios g166) 26 Коли мені сліжити хто, нехай іде слідом за мною; і де я, там і слуга мій буде. І коли хто мені сліжити, пошанує його Отець. 27 Тепер же душа моя стрівожилась, і що мені казати? Отче, спаси мене від години сієї; тільки ж для съого прийшов я на годину сю. 28 Отче, прослав м'я Твоє! Зійшов тоді голос із неба: І прославив, і знов прославлю. 29 Народ же, що стояв і чув, казав, що гром загремів. Інші казали: Ангел Йому говорив. 30 Озвавсь Ісус і рече: Сей голос роздався не ради мене, а ради вас. 31 Тепер суд съіту съому: тепер князь съіту съого проженеть ся геть. 32 І я, як буду піднятій від землі, всіх притягну до себе. 33 Се ж глаголав, означуючи, якою смертю має вмрти. 34 Озвавсь до Него народ: Ми чули з закону, що Христос пробува по вік: як же Ти кажеш, що треба угору піднятись Синові чоловічому? Хто се Син чоловічий? (aiōn g165) 35 Рече ж ім' Ісус: Ще малий час съітло з вами. Ходіть, доки съітло маєте, щоб темрява вас не захопила; а хто ходить у темряві, не знає, куди йде. 36 Доки съітло маєте, віруйте в съітло, щоб синами съітла стали ся. Се промовив Ісус, і пішовши, заховався од них. 37 Хоч стільки ознак зробив перед ними, не увірвали в Него, 38 щоб слово Ісаї пророка справдилось, котрій промовив: Господи, хто вірував тому, що чув од нас? і рама Господнє кому відкрилось? 39 Тим не змогли вірувати, що знов глаголе Ісаї: 40 Засліпив очі їх і закаменив серце їх, щоб не бачили очима, ні розуміли серцем, і не обернулись, і я не сцілив їх. 41 Се промовив Ісаї, як видів славу Його й глаголав про Него. 42 Однакож ж з князів многі увірвали в Него, та задля Фарисеїв не визнавали, щоб не вилучено їх із школи. 43 Любили бо славу чоловічу більш, ніж славу Божу. 44 Ісус же покликнув, і рече: Хто вірує в мене, не в мене вірує, а в Пославшого мене. 45 І хто видить мене, видить Пославшого мене. 46 Я съітлом у съіт прийшов, щоб усякий, хто вірує в мене, в темряві не пробував. 47 І коли хто слухав слова мої, та й не вірує, я не суджу Його; бо я прийшов, не щоб судити съіт, а щоб спаси съіт. 48 Хто цурається мене, й не приймає словес моїх, має собі суддю: слово, що я глаголав, воно судити ме Його останнього дня. 49 Бо я не від себе глаголав, а пославши мене Отець, Він мені заповідь дав, що промовляти і що глаголати. 50 І я знаю, що Його заповідь життє вічне. Що ж промовляю я. яко ж глаголав мені Отець, так промовляю. (aiōnios g166)

13 Перед съітом же пасхи, знаючи Ісус, що прийшла Його година, щоб зйті з съіту съого до Отця, - любивши своїх, що були в съіті, до кінця любив їх. 2 І по вечері, як диявол уже вкінув у серце Юди Симонового Іскаріоцького, щоб Його зрадив, 3 знаючи Ісус, що все дав Йому Отець у руки, й що від Бога вийшов, і до Бога йде, 4 устає зза вечері і скидає одежду; і, взявши рушник, підперезавсь. 5 Після того налив води в умивальницю, та й почав обмивати ноги ученикам та обтирати рушником, котрим був підперезаний. 6 Приводить же до Симона Петра, якож Йому той: Господи, Ти обмиваєш ноги мої? 7 Відказав Ісус, і рече Йому: Що я роблю, ти не знаєш тепер, зрозумієш же опісля. 8 Каже Йому Петр: Не мити меш ніг моїх до віку. Відказав Йому Ісус: Як не обмію тебе, не мати меш часті зо мною. (aiōn g165) 9

Каже Йому Симон Петр: Господи, не тільки ноги мої, та й руки й голову. **10** Рече йому Ісус: Обмитому не треба, як тільки ноги мити, а чистий увесь. І ви чисті, та не всі. **11** Знав бо зрадника свого; тим і сказав: Не всі ви чисті. **12** Як же пообмивав ноги їх і взяв одежу свою, сівши знов, рече ім: Чи знаєте, що зробив я вам? **13** Ви звете мене Учителем і Господем, і добре кажете, се бо я. **14** Коли ж я помив вам ноги, Господь і Учитель, то й ви повинні один одному обмивати ноги. **15** Приклад бо дав вам, і як я зробив вам, і ви робіть. **16** Істинно, істинно глаголю вам: Не єсть слуга більший пана свого, ані посланець більший пославшого його. **17** Коли се знаєте, то блаженні ви, воли робити мете се. **18** Не про всіх вас глаголю: я знаю кого вибрали; та що писаннє справдилось: Хто єсть зо мною хліб, підняв на мене пяту свою. **19** Від нині глаголю вам, перше ніж стало ся, щоб, як станеть ся, увірвали, що се я. **20** Істинно, істинно глаголю вам: Хто приймає, коли я кого пішлю, мене приймає; а хто мене приймає, приймає Пославшого мене. **21** Се промовивши Ісус, зворушився духом, і съвідкував і рече: Істинно, істинно глаголю вам, що один із вас ізрадить мене. **22** Ззириались тоді мік собою ученики, сумніваючись, про кого Він говорить. **23** Був же за столом один із учеників Його на лоні Ісусовим, котрого любив Ісус. **24** Сьому кивнув Симон Петр, щоб спіткав, хто б се був, про кого говорить. **25** Пригорнувшись той до грудей Ісусових, каже Йому: Господи, хто се? **26** Відказав Ісус: Той, кому я, умочивши кусок, подам. І, умочивши кусок, дав Юді Симонову Іскариотському. **27** А за куском увійшов тоді в него сатана. Рече ж йому Ісус: Що робиш, роби швидко. **28** Сього не зрозумів ніхто, що сиділи за столом, проти чого сказав Йому. **29** Деякі бо думали, - яко ж бо скриньку мав Юда, - що каже Йому Ісус: купи, що треба нам про съвято; або, щоб що дав убогим. **30** Узвяли ж він кусок, зараз вийшов; була ж ніч. **31** Як же вийшов, рече Ісус: Тепер прославився Син чоловічий, й Бог прославився в Йому. **32** Коли Бог прославився в Йому, то Бог прославить і Його в собі, і скоро прославить Його. **33** Дітки! ще короткий час я з вами. Шукати мете мене, і яко ж казав я Жидам: Що, куди йду я, ви не можетейти, і вам глаголю тепер. **34** Заповідь нову даю вам: щоб любили один одного. Як я любив вас, щоб і ви любили один одного. **35** По сьому знати муть усі, що ви мої ученики, коли любов мати мете один до одного. **36** Рече Йому Симон Петр: Господи, куди йдеш? Відказав Йому Ісус: Куди йду, не можеш тепер за мною йти; опісля ж підішеш за мною. **37** Каже Йому Петр: Господи, чому не можу за Тобою йти тепер? Душу мою за Тебе положу. **38** Відказав Йому Ісус: Душу твою за мене положиш? Істинно, істинно глаголю тобі: не запіс півень, доки мене відречеш ся тричі.

14 Нехай не трівожить ся серце ваше. Віруйте в Бога і в мене віруйте. **2** В дому Отця моого осель багато. Коли б ні, сказав би вам: йду наготовити місце вам. **3** І, як піду та наготовлю вам місце, знову прийду ти прийму вас до себе, щоб де я, і ви були. **4** А куди я йду, знаєте, й дорогу знаєте. **5** Каже Йому Тома: Господи, не знаємо, куди йдеш; і як можемо дорогу знати? **6** Рече Йому Ісус: Я дорога й правда, й житте: ніхто не приходить до Отця, як тільки мною. **7** Коли б зняли мене, й Отця моого знали б; і від нині знаєте

Його, й виділі Його. **8** Каже Йому Філіп: Господи, покажі нам Отця, то й буде з нас. **9** Рече йому Ісус: Стільки час я з вами, й не пізнав єси мене, Філіпе? Хто видів мене, видів Отця; як же ти кажеш: Покажі нам Отця? **10** Хиба не ймеш віри, що я в Отці і Отець у мені? Слова, що я промовлюю вам, від себе не промовляю; Отець же, що в мені пробуває, Той робить діла. **11** Віруйте мені, що я в Отці і Отець у мені; коли ж ні, задля діл самих віруйте мені. **12** Істинно, істинно глаголю вам: Хто вірує в мене, діла, що я роблю, і він робить ме: й більше съого робити ме; бо я до Отця моого йду. **13** І чого просити мете в ім'я моє, те зроблю, щоб прославився Отець у Сині. **14** Коли чого просити мете в ім'я моє, я зроблю. **15** Коли любите мене, хороніть заповіді мої. **16** І я вблагаю Отця, і дарствам іншого утішителя, щоб пробуває з вами по вік, (аіпн 9165) **17** Духа правди, котрого съвіт не може прийняти; бо не видить Його, ані знає Його; ви ж знаєте Його, бо з вами пробуває і в вас буде. **18** Не заставлю вас сиротами: прийду до вас. **19** Ще трохи, ѹ съвіт мене більш не видіті ме; ви ж будете видіті мене, бо я живу, й ви жити мете. **20** Того дня знати мете, що я в Отці моїм, і ви в мені, я в вас. **21** Хто має заповіді мої і хоронить їх, той любить мене; хто ж любить мене, буде люблений від Отця моого, і я любити му його, і обявлюсь Йому. **22** Каже Йому Юда, не Іскариотський: Господи, що воно єсть, що маєш нам обявитись, а не съвітів? **23** Відказав Ісус і рече йому: Коли хто любить мене, слово мое хоронити ме, і Отець мій любити ме його, і до него прийдемо, і оселю в него зробимо. **24** Хто не любить мене, словес моїх не хоронить; а слово, що ви чуєте, не мое, а пославшого мене Отця. **25** Се я глаголав вам, у вас пробуваючи. **26** Утішитель же, Дух съвятий, котрого пішле Отець в ім'я моє, Той научить вас усього, й пригадав вам усе, що я глаголав вам. **27** Упокій оставляю вам, мій упокій даю вам; не, яко ж съвіт дає, я даю вам. Нехай не трівожить ся серце ваше, ані лякається ся. **28** Ви чули, що я глаголав вам: йду, й прийду до вас. Коли б любили мене, зраділи б, що я сказав: йду до Отця; бо Отець мій більший мене. **29** І оце глаголав вам, перш ніж тому стати ся, щоб, як станеть ся, увірвали. **30** Вже більш не говорити му багато з вами, ѹде бо князь съвіта съого, ѹ мені не має нічого. **31** Та, щоб знати съвіт, що я люблю Отця, і, яко ж заповідав мені Отець, так чиню. Уставайте, ходімо з відсіля.

15 Я правдива виноградина, а Отець мій виноградар. **2** Кожну вітку в мене, що не родить овощу, відтинає її, а кожну, що родить овощ, обчишує її, щоб більш овощу родила. **3** Вже ви чисті через слово, що я глаголав вам. **4** Пробуваєте в мені, і я в вас. Яко ж вітка не може овощу родити від себе, коли не пробувати ме на виноградині, так ані ви, коли в мені не будете пробувасти. **5** Я виноградина, ви вітте. Хто пробуває в мені, а я в йому, той приносить багато овощу; бо без мене не можете робити нічого. **6** Коли хто не пробуває в мені, буде викинутий геть, як вітка, і всохне, ѹ зберуть їх, та ѹ кинуть в огонь, і згорять. **7** Коли пробувати мете в мені, а слова мої пробувати муть в вас, то, чого схочете, просити мете, і станеть ся. **8** У сьому прославився Отець мій, щоб овощу багато давали ви, ѹ були моїми учениками. **9** Яко ж полюбив мене Отець, і я полюбив вас;

пробувайте в любові мої. 10 Коли заповіді мої хоронити мете, пробувати мете в любові мої; я хоронив заповіді Отця моого, й пробуваю в любові Його. 11 Се глаголю вам, щоб радоші мої пробували в вас, і щоб радоші ваші сповнилися. 12 Се заповідь моя: Щоб любили один одного, як я полюбив вас. 13 Більшої сієї любові ніхто не має, як щоб хто душу свою положив за другів своїх. 14 Ви други мої, коли робити все, що я заповідаю вам. 15 Вже більш вас не зву слугами, бо слуга не знає, що робить пан Його; вас же назавв я другами, бо все, що чув я від Отця моого, обявив вам. 16 Не ви мене вибрали, а я вибрав вас, та й настановив вас, щоб ви йшли і овощ приносили, і овощ ваш пробував; щоб чого просити мете в Отця ім'ям моїм, дав вам. 17 Се заповідую вам, щоб любили один одного. 18 Коли съвіт вас ненавидить, знайте, що мене перш вас зненавидів. 19 Коли б із съвіта були, съвіт своє любив би; як же ви не з съвіта, а я вибрав вас із съвіта, тим ненавидить вас съвіт. 20 Згадайте слово, що я сказав вам: Не більший слуга пана свого. Коли мене гонили, і вас гонити муть. Коли мое слово хоронили, і ваше хоронити муть. 21 Та се все робити муть вам задля ім'я моого, бо не знають Пославшого мене. 22 Коли б я не прийшов і не глаголав їм, гріха не мали б вони; тепер же вимовки не мають вони за гріх свій. 23 Хто мене ненавидить, і Отця моого ненавидить. 24 Коли б діл не вробив я в них, яких ніхто інший не робив, гріха не мали б; тепер же виділи й зненавиділи. мене і Отця моого. 25 Та щоб справдилось слово, написане в законі їх: Що зненавиділи мене дармо. 26 Як же прийде Утішитель, що я пішлю вам от Отця, Дух правди що від Отця виходить, Той съвідкувати ме про мене. 27 I ви ж съвідкувати мете: бо від почину ви зо мною.

16 Се я глаголав вам, щоб ви не поблазнилися. 2 Виолучати муть вас із шкіл; ба прийде час, що всякий, хто вбиває вас, думати ме, що службу приносить Богу з I се робити муть вам, бо не знали ні Отця, ні мене. 4 Та се сказав я вам, щоб, як прийде час, згадали про се, що я глаголав вам; бо з вами був. 5 Тепер же йду до Пославшого мене; й ніхто з вас не питає мене: Куди йдеш? 6 Та що се сказав я вам, съмток сповнив ваше серце. 7 Тільки ж я правду глаголю вам: лучче вам, щоб я пійшов; як бо не дійду. Утішитель не прийде до вас; як же пійду, пришлю Його до вас. 8 А Той прийшовши, докорить съвітові за гріх, і за правду, і за суд: 9 за гріх бо не вірують у мене; 10 за правду ж, бо я до Отця моого йду, й більш не побачите мене; 11 за суд, бо князь съвіта сього осуджений. 12 Ще багато маю глаголати вам, та ви не можете носити нині. 13 Як же прийде той Дух правди, то проведе вас до всякої правди; бо глаголати ме не від себе, а все, що чути ме, буде глаголати, як що настане, звістить вам. 14 Той мене прославить: бо з мого прийме і звістить вам. 15 Усе, що має Отець, - мое: тим я сказав, що з мого Він прийме, і звістить вам. 16 Трохи, і не будете видіти мене; а знов трохи, і побачите мене; бо я йду до Отця. 17 Казали тоді деякі з учеників Його між собою: Що се, що каже нам: Трохи, і не будете видіти мене, а знов трохи, і побачите мене, і: Бо я йду до Отця? 18 Казали ж: Що се, що каже: Трохи? Не знаємо, що Він каже. 19 Знав же Ісус, що хотіли Його спитати, й рече їм: Про се розпитуєтесь між собою, що я сказав: Трохи, і не будете видіти мене,

а знов: трохи, і побачите мене? 20 Істинно, істинно глаголю вам: Що плакати й ридати будете від съві же веселитись; ви ж съмтукувати мете, та съмток ваш на радоші обернеться. 21 Жінка як роджає, съмток має, бо прийшла година її; скоро ж уродить дитину, вже не памятає муки з радошів, що народив ся чоловік на съвіт. 22 I ви оце тепер съмток маєте; знов же побачу вас, і звеселить ся серце ваше, і радошів ваших піхта не візьме од вас. 23 I того дня в мене не питати мете. Істинно, істинно глаголю вам: Що чого ні попросите в Отпя ім'ям моїм, дасть вам. 24 Досі не просили ви нічого в ім'я мое. Просить, то й приймете, щоб радість ваша була певна. 25 Оце приповістями глаголав вам; та прийде час, що більше вже приповістями не глаголати му вам, а явно про Отця звіщу вам. 26 Того дня просити мете в ім'я мое, і не глаголю вам, що я просити му Отця за вас. 27 Сам ба Отець любить вас; бо ви мене полюбили, й увірували, що я від Бога вийшов. 28 Я вийшов од Отця, і прийшов на съвіт. Знов оставляю съвіт і йду до Отця. 29 Кажуть Йому ученики Його: Оттепер явно глаголеш, і приповісті ніякої не кажеш. 30 Тепер знаємо, що знати усе, і не треба, щоб хто питав Тебе. По съму віруємо, що від Бога вийшов еси. 31 Відказав їм Ісус: Тепер віруєте? 32 Осе прийде час, і нині прийшов, щоб ви розсипалися кожен у свій бік, а мене самого заставили; та я не сам, бо Отець зо мною. 33 Се глаголав я вам, щоб у мені впокій мали. У съвіті горе мати мете, тільки ж бодріться: я побідив съвіт.

17 Се глаголав Ісус, і вняв очі свої на небо, й рече: Отче! прийшла година; прослав Сина Твого, щоб і Син Твій прославив Тебе. 2 Яко ж дав еси Йому власті над усиким тілом, щоб усім, що дав еси Йому, дав вічне житте. (aiōnios g166) 3 Се ж життє вічне в тому щоб знали Тебе, єдиного справдешнього Бога, та кого післав еси, Ісуса Христа. (aiōnios g166) 4 Я прославив Тебе на землі: діло кінчав я, що дав еси мені робити. 5 А тепер прослав мене Ти, Отче, у Тебе самого славою, що мав я в Тебе, і перш ніж съвіту бути. 6 Обявив я ім'я Твоє людям, що дав еси мені з съвіта. Твоє буди вони, а Ти мені їх дав, і слово Твоє хоронили вони. 7 Тепер зрозуміли вони, що, скільки дав еси мені, все від Тебе. 8 Бо слова, що дав еси мені, дав я їм; і вони прийняли й зрозуміли справді, що від Тебе прийшов я, і увірували, що Ти мене післав. 9 Я про них молю, не про съвіт молю, а про тих, що дав еси мені, бо вони Твої. 10 I все мое Твоє, і Твоє мое, і я прославив ся в них. 11 I вже більш я не в съвіті, а сі в съвіті, і я до Тебе йду. Отче съвітій, збережи їх в ім'я Твоє, тих, котрих дав еси мені, щоб були одно, яко ж ми. 12 Як був я з ними на съвіті, я беріг їх в ім'я Твоє; котрих дав еси мені, стерп я, і ніхто з них не погиб, тільки Син погибельний, щоб писанне справдилось. 13 Тепер же до Тебе йду, і се глаголю в съвіті, щоб мали радість мою повну в собі. 14 Я дав їм слово Твоє, і съвіт зненавидів їх, бо вони не з съвіта, яко ж я не з съвіта. 15 Не молю, щоб узяв їх із съвіта, а щоб зберіг їх од зла. 16 Не з съвіта вони, яко ж я не з съвіта. 17 Освяти їх правдою Твоєю; слово Твоє правда. 18 Як мене післав еси в съвіт, і я післав їх у съвіт. 19 I за них я посвячую себе, щоб вони були освячені правдою. 20 Не про сих же тільки молю, а також і про тих, що задля слова їх увірують у мене, 21 щоб усі одно були: яко ж Ти, Отче, в мені і я в Тобі, щоб і вони в

нас одно були, щоб съвіт увірував, що Ти мене післав еси. 22 І славу, що дав еси мені, дав я ім, щоб були одно, яко ми одно. 23 Я в них і Ти в мені, щоб були звершенні в одно, і щоб зрозумів съвіт, що Ти мене післав еси і полюбив іх, яко ж мене полюбив еси. 24 Отче, которых дав еси мені, хочу, щоб, де я, і вони були зо мною, щоб виділи славу мою, що дав еси мені; бо полюбив еси мене перш основання съвіта. 25 Отче праведний, і съвіт Тебе не пізнав, я ж пізнав Тебе, і сі пізнали, що Ти мене післав. 26 І я обявив ім імя Твоє, і обявляти му, щоб любов, якою любив еси мене, в них була, а я в них.

18 Се промовивши Ісус, вийшов з учениками своїми за потік Кедрон, де був сад, у котрій ввійшов Він і ученики Його. 2 Знав же Й Юда, що зрадив Його, се місце, бо почасту збирались там Ісус і ученики Його. 3 Тоді Юда, взявши роту та архієреських і Фарисейських слуг, приходить туди з лихтарнями, та факлями [смолоскипами], та з зброєю. 4 Знаючи ж Ісус усе, що настігає на Него, вийшов і рече Ім: Кого шукаєте? 5 Відказали Йому: Ісуса Назорея. Рече Ім Ісус: Се я. Стояв же Й Юда зрадник Його, з ними. 6 Як же сказав Ім: Що се я, відступили вони назад, та Й попадали на землю. 7 Знов же спітав їх: Кого шукаєте? Вони ж сказали: Ісуса Назорея. 8 Відказав Ісус: Сказав вам, що се я. Коли ж мене шукаєте, дайте сим відійти. 9 Щоб справдилось слово, що промовив: Що которых дав еси мені, не вгубив я з них нікого. 10 Тоді Симон Петр, маючи меч, вийняв його, і вдарив слугу архієреського, та Й відтяг Йому ухо праве. Було ж ім'я слузі Малх. 11 Рече тоді Ісус Петрови: Вкни меч твій у похву. Чашу, що дав мені Отець, хиба не пити її? 12 Тоді рота, й тисячник, і слуги Жидівські скопили Ісуса, та Й звязали Його, 13 і повели Його перш до Анни, був бо тестем Каяфі, що був архієрем того року. 14 Був же Каяфа той, що порадив Жидам, що лучше нехай один чоловік умре за людей. 15 Пійшов же слідом за Ісусом Симон Петр та ще другий ученик. Той же ученик був знаний архієреєві, і прийшов з Ісусом у двір архієреський. 16 Петр же стояв перед двермінами згадвону. Вийшов тоді другий ученик, що був знаний архієреєві, і сказав дверниці, і ввела Петра. 17 Каже тоді слуга двернія Петрові: Чи ти еси з учеників чоловіка сього? Каже той: Ні. 18 Стояли ж раби й слуги, що розложили огонь; холодно бо було, та Й грілись. Стояв з ними Й Петр, і грів ся. 19 Тоді архієрей спітав Ісуса про учеників Його й про науку Його. 20 Відказав Йому Ісус: Я глаголав ясно съвітові; я завсіди учив у школі і в церкві, куди Жиди завсіди сходяться, і потай не глаголав нічого. 21 Чого мене питаєш? Спитай тих, що слухали, що я глаголав їм; ось вони знають, що я казав. 22 Як же Він де промовив, один із слуг, стоячи тут, ударив у лицо Ісуса, кажучи: Так відказуєш архієреєві? 23 Відказав Йому Ісус: Коли недобре сказав я, съвідкій про недобре; коли добре, за що мене беш? 24 Післав Його Анна звязаного до Каяфи архієрея. 25 Симон же Петр стояв та грів ся. Кажуть тоді Йому: Чи ти з Його учеників? Він же відрік ся і сказав: Ні. 26 Каже один із слуг архієреських, своєю тога, котрому відтяг Петр ух: Чи ж не бачив я тебе в саду з Ним? 27 Знов тоді відрік ся Петр, і зараз півень запіяв. 28 Ведуть тоді Ісуса від Каяфи у претор; був же ранок; і не ввійшли вони в претор,

щоб не опоганитись та щоб їсти ім пасху. 29 Вийшов тоді Пилат до них, і каже: Яку вину приносите на чоловіка сього? 30 Озвались і казали Йому: Коли б Він не був лиходій, не віддавали б ми Його тобі. 31 Каже тоді ім Пилат: Візьміть ви Його й по закону вашому осудіть Його. Сказали тоді Йому Жиди: Нам не годить ся вбивати нікого. 32 Щоб Ісусове слово справдилось, що промовив, означуючи, якою смертю має вмерти. 33 Увійшов тоді знов Пилат у претор, і покликав Ісуса, і каже Йому: Ти еси цар Жидівський? 34 Відказав Йому Ісус: Від себе ти се говориш, чи інші тобі сказали про мене? 35 Озвавсьв Пилат: Хиба я Жид? Нарід Твій і архієреї видали мені Тебе. Що зробив еси? 36 Відказав Ісус: Царство мое не од съвіта сього. Коли б од съвіта сього було царство мое, слуги мої воювали б, щоб не видано мене Жидам; тільки ж царство мое не звідся. 37 Рече тоді Йому Пилат: Так Ти цар? Відказав Ісус: Ти кажеш, що цар я. Я на се родивсь і на се прийшов у съвіт, щоб съвідкувати правді. Кожен, хто від правди, слухає моого голосу. 38 Каже Йому Пилат: Що таке правда? І, се сказавши, знов вийшов до Жидів, і каже Ім: Ніякої вини не знаходжу я в Йому. 39 Єсть же звичай у вас, щоб одного вам відпускав я на пасху. Хочете ж, щоб випустив вам царя Жидівського. 40 Закричали тоді вони всі знов, кажучи: Не Сього, а Вараву. Був же Варава розбійник.

19 Тоді узяв Пилат Ісуса, та Й бив Його. 2 А воїни сплівши вінець із тернини, наділи на голову Йому, і в одежу червону одягли Його, з і казали: Радуй ся, царю Жидівський! і били Його в лиці. 4 Вийшов тоді знов Пидат, і каже Ім: Ось я виводжу вам Його, щоб знали, що в Йому ніякої вини не знаходжу. 5 Вийшов тоді Ісус у терновім вінці і в червоній одежі. І каже ім Пилат: Ось, чоловік! 6 Як же побачили Його архієреї та слуги, то закричали, кажучи: Розпни, розпни Його! Каже ім Пилат: Візьміть ви Його та Й розпніть; я бо не знаходжу в Йому вини. 7 Відказали йому Жиди: Ми закон маємо, і по закону нашему повинен умерти, бо Він себе Сином Божим зробив. 8 Як же почув Пилат се слово, то ще більше злякав ся, 9 і ввійшов у претор знов, і каже Ісусові: Звідкіля еси Ти? Ісус же одповіді не дав Йому. 10 Каже тоді Йому Пилат: До мене не говориш? Не знаєш, що власті маю рознати Тебе, і власті маю відпустити Тебе? 11 Відказав Ісус: Не мав би еси власті ніякої надо мною, коли б не було тобі дано звіш. Тим, хто видав мене тобі, більший гріх має. 12 З того часу шукав Пилат одпустити Його: Жиди ж кричали, кажучи: Коли Сього відпустиш, не еси друг Кесареві. Всякий, хто дарем себе робить, противиться Кесареві. 13 Пилат же, почувши таке слово, вивів Ісуса, та Й сів на судиці, що зване Литостротос, а по єврейски: Гавата. 14 Була ж п'яниця перед пасхою, коло години ж шостої. І каже Жидам: Ось, Цар ваш! 15 Вони ж закричали: Візьми, візьми розпни Його! Каже ім Пилат: Царя вашого розпні? Відказали архієреї: Не маємо царя, тільки Кесаря. 16 Тоді ж видав ім Його, щоб розпляли. Узяли ж Ісуса, та Й повели. 17 І, несучи хрест свій, вийшов Він на врочище (місце) Черепове, що звуть ся по єврейськи Голгота. 18 Там розпляли Його, а з Ним інших двох, по сей і по той бік, посередині ж Ісуса. 19 Написав же і надпись Пилат, та Й виставив на хресті; було ж написано: Ісус Назорей, Цар Жидівський. 20 Сю ж надпись многі читали з Жидів; бо поблизу города було місце,

де розпято Ісуса; а було написане по єврейські, по грецькі і по римські. 21 Казали тоді Пилатові архиєреї Жидівські: Не пиши: Цар Жидівський, а що Він казав: Я цар Жидівський. 22 Відказав Пилат: Що написав, написав. 23 Тоді воїни, рознявши Ісуса, взяли одежу Його, й зробили з неї чотири часті, кожному воїнові часть, і хитон [намітку]; був же хитон не сшиваний, а ввесь од верху тканий. 24 Сказали тоді між собою: Не дерімо Його, а киньмо жереб на него, чий буде. Щоб справдилось писаннє, що глаголе: Поділили одежу мою собі, і на мов платтв кидали жереб. То воїни се й зробили. 25 Стояла ж коло хреста Ісусового мати Його та сестра матері Його, Марія Клеопова, та Марія Магдалина. 26 Ісус же, побачивши матір і ученика стоячого коло неї, котрого любив, рече до матері своєї: Жено, ось син твій. 27 Опісля рече ученику: Отъ, мати твоя. І з тієї години узяв її ученик до себе. 28 Після цього, знаючи Ісус, що все вже звершилось, щоб справдилось писаннє, рече: Жаждую. 29 Стояла ж посудина повна оцту, вони ж, напоївши губку оцтом і на тростину настремивши, піднесли Йому до уст. 30 Скушавши ж оцту Ісус, рече: Звершилось; і, схиливши голову, віддав духа. 31 Жиди ж, щоб не зоставались на хрестах тіла в суботу (був бо великий день тієї суботи), благали Пилата, щоб поперебивали їм гомілки, та й поздіймали. 32 Прийшли тоді воїни, й первому поломили ноги, й другому рознятому з Ним. 33 До Ісуса ж прийшовши, як побачили Його вже мертвого, не перебили Йому ніг; 34 а один з воїнів проколов Йому списом бік, і зараз вийшла кров і вода. 35 І той, що бачив се, засьвідкував, і правдиве съвідченне Його; і знає він, що говорить правду, щоб ви вірували. 36 Сталось бо се, щоб писаннє справдилось: Кістя Його не буде переломлена. 37 І знов інше писаннє рече: Дивити муть ся на Того, кого прокололи. 38 Після ж цього благав Пилата Йосиф з Ариматеї (бувши учеником Ісусовим, потайним же задля страху Жидівського), щоб зняти тіло Ісусове; й дозволив Пилат. Прийшов тоді і взяв тіло Ісусове. 39 Прийшов же Й Никодим, що приходив перше до Ісуса в ночі, принісши змішаної смирни й алоє фунтів із сотню. 40 Взяли тоді тіло Ісусове, і обгорнули полотном з паходами, як се звичай у Жидів ховати. 41 Був же на місці, де рознято Його, сад, а в саду новий гріб, в котрому ніколи нікого не положено. 42 Там оце положили Ісуса задля пятниці Жидівської; бо поблизу був гріб.

20 Першого ж дня тижня приходить Марія Магдалина вранці, як ще було темно, до гробу, і бачить, що каменя одвалено від гробу. 2 Біжить тоді, і приходить до Симона Петра та другого ученика, котрого любив Ісус, і каже ім: Узято Господа з гробу, і не знаємо, де положено Його. 3 Вийшов тоді Петр і другий ученик, і прийшли до гробу. 4 Бігли ж обидва разом, та другий ученик побіг скоріц Петра, і прийшов перший до гробу. 5 І нахиливши, бачить, що лежить полотно, та не ввійшов. 6 Приходить тоді Симон Петр слідом за ним, і ввійшов у гроб, і видить, що лежить полотно, 7 а хустка, що була на голові Його, не з полотном лежала, а осторонь звита, на одному місці. 8 Тоді ж увійшов і другий ученик, що прийшов перший до гробу, і видів, і вірував. 9 Ще бо не знали писання, що має Він з мертвих воскреснути. 10 Пійшли ж тоді ученики знов до себе. 11

Марія ж стояла перед гробом, плачуши, знадвору; як же плакала, нахилилась у гріб, 12 і видить двох ангелів у білому сидячих, один у головах, а один у ногах, де лежало тіло Ісусове. 13 І кажуть вони ій: Жено, чого плачеш? Каже ім: Бо взято Господа мого, й не знаю, де положено Його. 14 І, промовивши се, обернулася назад, і видить Ісуса стоячого, та й не знала, що се Ісус. 15 Рече ій Ісус: Жено, чого плачеш? кого шукаєш? Вона, думаючи, що се садівник, каже Йому: Добродію, коли ти виніс Його, скажи мені, де Його положив, і я Його візьму. 16 Рече ій Ісус: Марія. Обернувшись вона, каже Йому: Равуні, чи то б сказати: Учителю. 17 Рече ій Ісус: Не приторкайсь до мене; ще бо не зійшов до Отця моого, а йди до братів моїх, та скажи ім: Я схожу до Отця моого Й Отця вашого, й Бога моого й Бога вашого. 18 Приходить Марія Магдалина, звіщуючи ученикам, що бачила Господа, і що Він се промовив ій. 19 Як же був вечір дня того, первого на тижні, як двері були замкнені, де зібрались ученики задля страху перед Жидами, прийшов Ісус та й став посередині, і рече ім: Упокій вам. 20 І, се промовивши, показав ім свої руки, і бік свій. Зраділи тоді ученики, побачивши Господа. 21 Рече ж ім Ісус ізнов: Упокій вам. Яко ж післав мене Отець, і я посилаю вас. 22 І, се промовивши, дихнув, і рече ім: Прийміть Духа съвятого. 23 Кому відпустите гріхи, відпустяться ім; кому задержите, задержить ся. 24 Тома ж, один з дванадцяті, на прізвище Близняк, не був з ними, як прийшов Ісус. 25 Сказали Йому інші ученики: Ми виділи Господа. Він же сказав ім: Коли не побачу на руках Його рани од гвіздря, і не вложу руки мої в бік Його, не пйму віри. 26 А по восьми днях знов були в середині ученики Його, й Тома з ними. Приходить Ісус, як двері були замкнені, і став посередині, і рече: Впокій вам. 27 Опісля рече до Томи: Подай палець твій сюди, й подивись на руки мої, і подай руку твою, івложи в бік мій, та й не будь невірний, а вірний. 28 І озвавшись Тома, каже Йому: Господь мій і Бог мій. 29 Рече Йому Ісус: Що видів еси мене, Томо, увірував еси; блаженні, що не виділі, та й вірували. 30 Багато ж інших ознак робив Ісус перед учениками своїми, що не написані в книзі сій. 31 Се ж написано, щоб ви вірували, що Ісус є Христос, Син Божий, і щоб, віруючи, життє мали в ім'ї Його.

21 Після цього явив ся знов Ісус ученикам на морі Тиверіядському; явив ся ж так. 2 Були в купі Симон Петр та Тома, на прізвище Близняк, та Натааніл із Кані Галилейської, та сини Зеведеєві, та інших учеників Його двоє. 3 Каже ім Симон Петр: Пйду риболовити. Кажуть вони Йому: Пйдемо й ми з тобою. Вийшли та й улізли зараз у човен; та не пймали тієї нічого. 4 Як же настав уже ранок, стояв Ісус на березі; та не знали ученики що се був Ісус. 5 Рече тоді ім Ісус: Діти; чи маєте що істі? Відказали Йому: Ні. 6 Він же рече ім: Закиньте невода з правого боку човна, то й знайдете. Закинули ж, і вже не здоліли його витягти задля множества риби. 7 Каже тоді ученик той, котрого любив Ісус, Петрові: Се Господь. Симон же Петр, почувши, що се Господь, підперезавсь (був бо нагий), та й кинувсь у море. 8 Інші ж ученики човником приплили (бо недалеко були від землі, а локоть на двісті), тягнучи невода з рибою. 9 Скоро вийшли на землю, бачать розложений жар, а на Йому рибу і хліб. 10 Рече ім Ісус: Принесіть риби,

що вловили тепер. **11** Уліз же Симон Петр, та й витяг невід на землю повен риби великої, сто й п'ятьдесят і три; і хоч стільки її було, не порвав ся невід. **12** рече їм Ісус: Ідіть обідайте. Ніхто ж не важив ся з учеників спитати Його: Хто Ти єси? знаючи, що се Господь. **13** Приходить тоді Ісус і бере хліб, та й дає їм, і риби так само. **14** Се вже втретє явивсь Ісус ученикам своїм, уставши з мертвих. **15** Як же обідали, рече Ісус Симонові Петру: Симоне Іонин, чи любиш мене більш, ніж сі: Каже Йому: Так, Господи; Ти знаєш, що я люблю Тебе. Рече Йому: Паси ягнята мої. **16** Рече Йому знов у друге: Симоне Йонин, чи любиш мене? Каже Йому: Так, Господи. Ти знаєш, що я люблю Тебе. Рече Йому: Паси вівці мої. **17** Рече Йому втретє: Симоне Йонин, чи любиш мене? Засмутив ся Петр, що сказав Йому втретє: Чи любиш мене? Й каже Йому: Господи, Ти все знаєш; Ти знаєш, що люблю Тебе. Рече Йому Ісус: Паси вівці мої. **18** Істинно, істинно глаголю тобі: Як був єси молодий, то підперізував ся сам, і ходив єси куди хотів; як же зістарієш ся, то простягнеш руки твої, і інший тебе підпереже, й поведе, куди не схочеш. **19** Се ж промовив, означуючи, якою смертю прославить Бога. І, сказавши се, рече Йому: Йди слідом за мною. **20** І обернувшись Петр, бачить ученика, котрого любив Ісус, слідом ідучого, що й на вечері пригорнувсь до грудей Його, і питав: Господи, хто се, що зрадить Тебе? **21** Сього побачивши Петр, каже Ісусові: Господи, сей же що? **22** Рече Йому Ісус: Коли схочу, щоб він пробував, доки прийду, що тобі до того? ти йди за мною. **23** І пійшло слово се між братів, що ученик той не вмре, та не сказав Йому Ісус, що не вмре; а: Коли схочу, щоб він пробував, доки прийду, що тобі до того? **24** Се той ученик, що съвідкує про се, і писав се; і знаємо, що правдиве съвідкуваннє його. **25** Єсть же й іншого багато, що зробив Ісус, що, коли б писати з'осібна, то думаю, що й сам съвіт не помістив би писаних книг. Амінь.

1 Перве оповіданнє написав я, Теофіле, про все, що Ісус робив і навчав, 2 аж до дня, котрого возніс ся, заповідавши через Духа святого апостолам, котрих вибрал; 3 перед котрими являв ся Він живий після муки своєї у багатьох ознаках; і бачили Його сорок днів, і глаголав про царство Боже; 4 і, зібравши їх, заповів їм, з Ерусалиму не виходити, а дожидатись обітування Отця, що про Него чули від мене. 5 Но Йоан хрестив водою: ви ж хрестити метесь Духом святым по немногих сіх днях. 6 Вони ж зійшовши питали Його, кажучи: Господи, чи не під сей час поставиш Ти знов царство Ізраїльське? 7 Рече ж до них: Не вам єсть розуміти час і пору, що Отець положив у своїй власті. 8 А приймете силу, як зайде святий Дух на вас; і будете мені съвідками в Ерусалимі й у всій Юдеї і Самарії, і до краю землі. 9 І, се промовивши, як дивилися вони, знявсь угору, і хмара взяла Його від очей їх. 10 І, як вони пильно дивились на небо, як Він відходив, аж ось два мужі стали перед ними в білій одежі, 11 котрі й сказали: Мужі Галилейські, чого стоїте, дивлячись на небо? Сей Ісус, узятій од вас на небо, так прийде, як виділи ви Його, сходячого на небо. 12 Тоді вернулись вони в Ерусалим із гори, званої Оливною, що поблизу Ерусалиму на субітній день ходи. 13 І ввійшовши, зйшли на гірницю, де пробували Петр та Яков, та Йоан, та Андрей, Філіп та Тома, Вартоломей й Матей, Яков Алехів та Симон Зилот, та Юда Яковів. 14 Усі вони пробували однодушне в молитві і благанню - з жінками та. Марисю, матір'ю Ісусовою, і з братами Його. 15 І ставши тими днями Петр посеред учеників, рече (було ж число імен укупі до ста двайцяти): 16 Мужі брати! треба було справдитись писанню сьому, що прорік Дух святий устами Давидовими про Юду, що став ся проводирем тих, котрі скопили Ісуса. 17 Поліченено ж Його до нас, і прийняв був долю служення сього. 18 Сей чоловік придбав поле за нагороду неправедну, і, впавши сторч, тріснув надвое, і вийшло усе нутро Його. 19 І відомо стало всім домучим у Ерусалимі, так що прозвано поле тес власною говіркою їх Акелдама, чи то б сказати: поле крові. 20 Написано ж в книзі Псалм: Нехай оселя Його спустіє, і нехай ніхто не домує в ній, а дogleжд її нехай прийме інший. 21 Треба ж, щоб з мужів, що сходилися із нами по всій час, як входив і виходив між нами Господь Ісус, 22 почавши від хрещення Йоанового до дня, як Його взято від нас, був один із сіх укупі з нами съвідком воскресення Його. 23 І поставили двох: Йосифа, званого Варсавою, котрого звали також Юстом, та Маттія. 24 І молячись, казали: Ти, Господи, що знаєш серця всіх, покажи одного з сих двох, котрого вибрали еси, 25 приняти долю служення сього і апостольства, від котрого відступив Юда, щоб йти в своє місце. 26 І кинули жереб про них; і впав жереб на Маттія; і прилучено Його до дванайцяти апостолів.

2 А як скінчився ся день п'ятдесятниці, були всі однодушне вкупі. 2 І роздав ся зразу гук (шум) із неба, мов би од віючого буйного вітру, і сповнив увесь дім, де вони сидили. 3 І явились їм поділені язики, ніби огняні, і сів на кожному з них. 4 І сповнилися усі Духом святым, і почали розмовляти іншими мовами, як Дух давав їм промовляти. 5 Домували

ж у Ерусалимі Жиди, люде побожні, з усякого народу під небом. 6 Як же роздав ся сей голос, зійшлося множество, і стрівожились, бо чув кожен, що вони говіркою їх розмовляють. 7 Здуміли ся ж усі і дивувались, говорячи один до одного: Чи не всі оце сі, що розмовляють, Галилейці? 8 Як же се чуємо кожний власну говірку свого, в якій родились, 9 Парфяне, і Мідяне, і Єламити, що домуємо в Месопотамії, і в Юдеї, і Каппадокії, і Понті, і Азії, 10 і Фригії, і Памфілії, і Єгипті і в сторонах Ливійських, що коло Киринеї, і захожі Римляне, і Жиди, і нововірці, 11 Критяне і Араби, чуємо, що вони розмовляють нашими мовами про величів Боже? 12 Здумілися ж усі, і в сумніві казали один до одного: Що се має бути? 13 Інші ж, съміючись, казали, що молодим вином повпивалися. 14 Ставши ж Петр з однайцятма, зняв голос свій і промовив до них: Люде Юдейські, і всі жителі Ерусалимські, нехай се відомо вам буде, і вислухайте слово мое. 15 Сі бе не пяні, як думаете, бо третя година дня. 16 А єсть се, що промовив пророк Йоіл: 17 І буде останнього дня, глаголе Бог, виллю я Духа моого на всяке тіло; і пророкувати муть сини ваші і дочки ваші, і молодці ваші видіння бачити муть, і старшим вашим сни снити муться; 18 і на слуг моїх і на служниць моїх виллю в ті дні Духа моого, і пророкувати муть. 19 І дам чудеса вгорі на небі, і ознаки внизу на землі: кров і огонь і димову куряву. 20 Сонце обернеть ся в темряву, і місяць у кров, перш ніж прийде день Господень великий і славний. 21 І буде, що всякий, хто призовати ме ймя Господнє, то спасеть ся. 22 Мужі Ізраїльські, вислухайте сі слова: Ісуса Назорея, чоловіка, від Бога прославленого між вами силою, і чудесами, і ознаками, які робив через Него Бог серед вас, як і самі знаєте, 23 Сього, призначеного радою і провидіннем Божим виданого, ви, взявші руками беззаконних, і пригвоздивши, вбили. 24 Котрого Бог воскресив, розвязавши болесті смерті; яко ж бо не було можливе вдержанням Йому бути від неї. 25 Давид бо глаголе про Него: Мав я Господа перед очима завсіди, бо Він по правиці в мене, щоб я не захітав ся. 26 Тим звеселилось серце мов, і зрадів язык мій; ще ж і тіло мов оселить ся в надії. 27 Но не заставиш душі моєї в пеклі, ані даси съвітому Твоєму видіти зотління, (Hadēs 986) 28 Обявив ся мені дороги життя; сповниш мене радощами перед лицем Твоїм. 29 Мужі брати, дайте говорити явно до вас про праотця Давида, що вмер і поховано Його, і гроб Його у нас до сього дня. 30 Бувши ж пророком і знавши, що клятьбою клявсь Йому Бог, що з плоду поясниці Його по тілу підійме Христа сидіти на престолі Його, 31 предвидівши, глаголав про воскресенне Христове, що душа Його не заоставлена в пеклі, а тіло не виділо зотління. (Hadēs 986) 32 Сього Ісуса воскресив Бог; Йому всі ми съвідки. 33 Правицею яс Божою вознісши і обтуваннє съвітого Духа прийнявши від Отця, злив се, що ви тепер бачите і чуєте. 34 Но Давид не зйшов на небеса; глаголе ж сам: Рече Господь Господеві мосему: Сиди по правиці в мене, 35 доки положу ворогів Твоїх підніжком ніг Твоїх. 36 Твердо ж нехай знав ввесь дім Ізраїлів, що Господом і Христом зробив Його Бог, сього Ісуса, котрого ві розпяли. 37 Почувши ж се, домякли серцем, і казали до Петра та до інших апостолів: Що ж робити нам, мужі брати? 38 Петр же рече до них: Покайтесь, і нехай охрестить ся кожен з вас в ім'я Ісуса Христа на оставленнє

гріхів, і приймете дар сьятого Духа. 39 Для вас бо обітниця, і для дітей ваших, і для всіх далеких, скільки їх покличе Господь Бог ваш. 40 І іншими многими словами съвідкував і напоминав, глаголючи: Спасайте себе з цього розворотного кодла. 41 Хто ж залюбки прийняв слово його, охрестилися; і пристало того дня душ тисяч з три. 42 Пробували ж у науці апостольські, і в общині, і в ламанні хліба, і в молитвах. 43 Був же на кожній душі страх, і багато чудес і ознак робилось через апостолів. 44 І всі віруючі були вкупні, і все було в них спільне; 45 і продавали маєтки та достатки, і ділили їх на всіх, якому було треба. 46 І щодня пробували одностайно в церкві, і ламлючи по домах хліб, приймали харч в радості і простоті серця, 47 хваличи Бога й маючи ласку у всього народу. Господь же прибавляв спасенників у церкву щодня.

3 Петр та Йоан ішли вкупні до церкви на молитву о девятій годині. 2 І несено одного чоловіка, що був кривий від утроби матери своєї, котрого кладено що дня перед церковними дверима, званими Гарними, просити милостині в тих, що входили в церкву. 3 Побачивши він Петра та Йоана, що хотіли ввійти в церкву, просив милостині. 4 Споглянувши ж Петр на него з Йоаном, рече: Подивись на нас. 5 Він же дивився пильно на них, сподіваючись що від них прийняті. 6 Рече ж Петр: Срібла та золота нема в мене; що ж маю, се тобі даю. В ім'я Ісуса Христа Назорея встань і ходи. 7 І, взявши його за праву руку, звів угору, і зараз його ноги й коліна окрепились, 8 і підсکочивши, став та ходив, і ввійшов із ними в церкву, походжаючи, та скачучи, та хваличи Бога. 9 І видів його ввесь народ ходячого й хваличого Бога. 10 А знали його, що се той, що для милостині сидів коло Гарних дверей церковних, і сповнилися страхом і дивом над тим, що сталося йому. 11 Як же держався сіцілений кривий коло Петра та Йоана, збіг ся до них увесь народ у ходник званій Соломонів, дивуючись. 12 І вбачаючи се Петр, озвався до народу: Мужі Ізраїльські, чого ви чудуете ся сим? або чого так пильно до нас дивитись, мов би своєю силою або побожністю зробили ми, щоб ходив він? 13 Бог Авраамів, та Ісааків, та Яковів. Бог отців наших, прославив Сина свого Ісуса, що ви видали та відреклися його перед Пилатом, як судів він відпустити його. 14 Ви ні Святого й Праведного відреклися, і просили дарувати вам чоловіка душогубця, 15 а Князя життя убили, котрого Бог воскресив з мертвих; Йому ми съвідки. 16 І через віру в ім'я його, цього, що бачите й знаєте, окрепило ім'я його, і віра, що через Него, дала йому се сіціленне перед усіма вами. 17 І тепер, брати, знаю, що через незнанне зробили ви, як і князі ваші. 18 Бог же, що наперед звістив устами всіх пророків своїх про муки Христові, сповнив так. 19 Покайте ся ж і навернітесь, щоб очистилися од гріхів ваших, як прийде час покріплення від лиця Господнього, 20 і пішло наперед проповіданого вам Ісуса Христа, 21 котрого мусіло небо прийняти аж до часу новонастання всього, що глаголав Бог устами всіх съвітих своїх пророків од віку. (aiōn g165) 22 Мойсей бо до отців промовив: Що пророка підім'є вам Господь Бог ваш із братів ваших, як мене. Сього слухайте у всьому, що глаголати мі нам. 23 Буде ж, що всяка душа, котра не слухати мі пророка того, погубить ся з народу. 24 І всі пророки від Самуїла й після сих, скільки їх промовляло, також наперед сповіщали

про днії сесії. 25 Ви ж сини пророків і завіту, що положив Бог з отцями нашими, глаголючи Авраамові: І в насінні твоїм благословенні будуть усі народи землі. 26 Вам найперше, піднявши Бог Сина свого Ісуса, післав Його благословити вас, щоб кожен одвернувсь од лукавства свого.

4 Як же вони промовляли до народу, приступили до них священики та старшина церковна та Садукеї, 2 сердччись, що вони навчають народ і проповідують в Ісусі воскресенне з мертвих. 3 і наложили на них руки, і oddали їх під сторожу до ранку, бо вже був вечір. 4 Многі ж з них, що слухали слово, увірвали; було ж число людей вірних тисяч з п'ять. 5 і сталося, зібрались у ранці князі їх та старші, та письменники в Єрусалимі, 6 та Анна архиерей, та Каяфа, та Йоан, та Александр і скільки було з родини архиерейської, 7 і, поставивши їх посередині, питали: Якою силою, або яким ім'ям, зробили ви се? 8 Тоді Петр, сповнившись Духом съвітим, рече до них: Князі людські та старші Ізраїлеві! 9 коли в нас, оце допитуються про добре діло (зроблене) недужому чоловікові, чим сей спас ся, 10 то нехай знане буде всім вам і всьому народові Ізраїлевому, що в ім'я Ісуса Христа Назорея, котрого ви розняли, котрого Бог воскресив з мертвих; Ним сей стойте перед вами здоровий. 11 Се камінь, зневажений од вас будівничих, що став ся головою угла; 12 і нема ні в кому другому спасення, бо й нема іншого ім'я під небом, даного людям, щоб ним спасатись нам. 13 Як же побачили вони съмливість Петра та Йоана, і постерегли, що се люде невчені і прості, то дивувались; і пізнали їх, що вони були з Ісусом, 14 і, бачивши чоловіка з ними стоячого сціленого, не мали нічого сказати проти. 15 Звелівши ж їм вийти з ради, радились між собою, 16 говорячи: Що нам робити з сими людьми? бо велика ознака сталає через них усім явна, що домують у Єрусалимі, і не можемо відректи. 17 Тільки ж, щоб більш не ширилося між народом, то закозам закажімо їм, щоб більш не говорили в ім'я сеї нікому з людей. 18 І, покликавши їх, заповілі їм зовсім не говорити ані навчати в ім'я Ісусове. 19 Петр же та Йоан, озвавшись до них, рекли: Чи праведно перед Богом слухати вас більш ніж Бога, - судіть. 20 Не можна бо нам того, що виділи ї чули, не говорити. 21 Вони ж заказавши, відпустили їх, не знайшовши нічого, за що б їх покарати, задля народу; бо всі прославляли Бога за те, що сталося. 22 Було бо більш сорока років чоловікові тому, на котрому стада ся ся ознака сіцілення. 23 Відпущені ж прийшли до своїх і сповістили, що казали до них архиєрії та старші. 24 Вони ж, вислухавши те, однодушно підняли голос до Бога й промовили: Владико, Ти еси Бог, що сотворив небо, і землю, і море, і все, що в них; 25 котрій устами Давида, слуги Твого, промовив: Чого збунтувались погане, і люде задумують марні речі? 26 Повставали царі земні, і князі зібралися докупи на Господа й на Христа його. 27 Бо зібралися оправдана съвітого Сина Твого Ісуса, що його помазав єси, і Ірод, і Понтийський Пилат з поганами й людьми Ізраїльськими, 28 зробити, що Твоя рука і рада Твоя наперед призначили статись. 29 І нині. Господи, споглянь на закази їх, і дай слугам Твоїм з усякою одвагою промовляти слово Твое, 30 і простягай руку Твою на спіленнє, і нехай ознаки й чудеса стають ся через ім'я съвітого Сина Твого Ісуса. 31 А як помолились вони,

захитало ся місце, де зібрались, і сповнились усі Духом съятим, і промовляли слово Боже з одвагою. 32 Множество ж вірних мали одно серце й одну душу; й ні один, що мав, не казав, що се його, а було в них усе спільне. 33 І з великою силою давали апостоли съвідчені воскресення Господа Ісуса, й ласка велика була на всіх їх. 34 Та й в недостатку ніхто між ними не був; хто бо був властітельем земель або домів, ті, продавши, приносили гроши за продане. 35 та й клали у ногах у апостолів, і роздавали кожному, як кому треба було. 36 Так Йосія, названий від апостолів Варнава (що єсть перекладом: Син одради), левит, родом Кипрянин, 37 мавши поле, продав, та й приніс гроши, та й положив у ногах у апостолів.

5 Один же чоловік, на ім'я Ананія, в Сафирою, жінкою своєю, продав маєток, 2 та й приховав з ціні, за довідом жінки своєї, та, принісши якусь частину, положив у ногах у апостолів. 3 Петр же рече: Ананіє, чого сповнив сатана серце твое, щоб обманити съяного Духа та приховати з ціні за землю? 4 Хиба, що ти мав, не твоє воно було? Й продане, не в твоїй владі було? На що положив еси в твоєму серці діло таке? Ти обманув не людей, а Бога. 5 Почувши ж Ананія слова сі, упав без духу; й обявив страх великий усіх, що чули се. 6 Уставши молодці, взяли його і винісши поховали. 7 І сталося, годин через три після цього ввійшла й жінка його, не знаючи, що стало ся. 8 Озвав ся ж до неї Петр: Скажи мені, чи за стільки віддали землю? Вона ж каже: Так, за стільки. 9 Петр же рече до неї: Як се, що змовились ви спокусити Духа Господнього? Ось коло дверей ноги тих, що поховали чоловіка твого; то й тебе винесуть. 10 Упала ж зараз у ноги йому, та й зітхнула духа. І ввійшовши молодці, знайшли її мертву, й винісши, поховали коло чоловіка її. 11 І обняв страх великий усю церкву і всіх, що чули про се. 12 Руками ж апостольськими діялись ознаки й чудеса в народі многі (і були однодушні всі в ходнику Соломоновім. 13 З інших же ніхто не важив ся приставати до них, тільки величав їх народ. 14 І прибувало все більш віруючих у Господа, - множество чоловіків і жінок.) 15 Так що виносили на улиці недужих, і клали на постелях та ліжках, щоб як ійти ме Петр, хоч тінь отініла кого з них. 16 Сходилося ж множество з околичних городів у Єрусалим, приносячи недужих та мучених від нечистих духів, і всі сі'ялися. 17 Уставши ж архієрей і всі, що з ним (тодішня ересь Садукеїська), сповнились завистю, 18 і наложили руки свої на апостолів, та й посадили їх у громадську темницю. 19 Ангел же Господень одчинив уночі двері темничні, і вивівши рече: 20 Іайдіть, і ставши промовляйте в церкві до народу всі слова життя цього. 21 Вислухавши ж архієрей і ті, що з ним, скликали раду і всю старшину синів Ізраїлевих, і післали в вязницю привести їх. 22 Слуги ж прийшовши, не знайшли їх у темниці, і вернувшись, оповіли, 23 говорячи; Що темницю знайшли ми замкнено з усякою остережністю і сторожів знадвору стоячих перед дверима, та відчинивши, нікого в середині не знайшли. 24 Почувши ж слова сі священник і старшина церковний та архієрей, сумнівались, що б воно таке було. 25 Прийшовши ж один, сповістив їх, кажучи: Що ось чоловіки, що ви повідіали в темницю, стоять у церкві і навчають

народ. 26 Тоді прийшовши старшина з слугами, привели їх без примусу; боялись бо народу, щоб не покаменував їх. 27 І привівши їх, поставили перед радою; і спітав їх архієрей, 28 кажучи: Чи не заказом же заказувано вам навчати в ім'я се? І ось сповнили ви Єрусалим nauкою вашою, і хочете навести на нас кров Чоловіка того. 29 Озвав ся ж Петр і апостоли, і рекли: Більше треба коритись Богу ніж людям. 30 Бог отців наших підняв Ісуса, що Його ви вбили, повісивши на дереві. 31 Сього підняв Бог правицю свою в Князя і Спаса; щоб дати покаяннє Ізраїлеві і оставленнє гріхів. 32 І съвідки Його в словах сих ми й Дух съяний, котрого дав Бог тим, хто корить ся Йому. 33 Вони ж почувши запалали гнівом, і радились, щоб повбивати їх. 34 Уставши ж у раді один Фарисей, на йм'я Гамаліїл, учитель закону, поважаний від усього народу, звелів на часину вивести апостолів, 35 і каже своїм: Мужі Ізраїльські, вважайте на людей сих, що маєте робити. 36 І перед сими днями встав був Тевда, кажучи, що він хотів такий; до него пристало число людей з чотириста; його вбито, і всі, хто слухав його, розійшлися і обернулись у ніщо. 37 Після цього встав був Юда Галилейський під час переписі, і потяг за собою доволі народу. І сей загинув, і всі, хто слухав його, розіпалися. 38 А тепер кажу вам: Відступіть ся від людей сих і оставте їх; бо коли від людей рада ся або діло се, то обернеть ся в ніщо; 39 коли ж від Бога, то не здолієте його знівечити, та щоб іще й противниками Божими не зробитись вам. 40 Послухали ж його, і, покликавши апостолів та побивши, заказали їм говорити в ім'я Ісусове, та й відпустили їх. 41 Вони ж пішли веселі з перед ради, що за ім'я Його удастіться бути зневаженими. 42 І по вскій день не переставали вони і в церкві і по домах навчати й благовіснувати Ісуса Христа.

6 У ті ж дні, як намножилось учеників, було нарікане Сленян на Євреїв, що у щоденному служенню не дбають про вдовиць їх. 2 Прикладавши ж дванадцять (апостоли) громаду учеників, рекли: Не личть нам, покинувши слово Боже, служити при столах. 3 Виглядіть же, брати, сім мужів із вас доброї слави, повних Духа съяного та мудrosti, котрих поставимо на сю потріб. 4 Ми ж у молитві і в служенню слова пробувати мем. 5 І вподобалось слово всій громаді; і вибрали Стефана, чоловіка, повного віри і Духа съяного, та Филипа, та Прохора, та Никанора, та Тимона, та Пармена, та Миколая, нововірця з Антиохії, 6 котрих поставили перед апостолами, і помолившись положили вони руки на них. 7 І росло слово Боже, і намножувалось число учеників у Єрусалимі вельми, і велике множество съящеників покорилось вірі. 8 Стефан же, повний віри й сили, робив чудеса і ознаки великої між народом. 9 Устали ж деякі з школи, званої Либертинців, та Киринейців, та Александрийців і тих, що з Киликії та Азії, перепитуючись із Стефаном. 10 І не здоліли встояти проти премудрості й духа, яким глаголав. 11 Тоді підгостили вони людей, щоб казали, що чули ми його, як він промовляв слова хульні на Мойсея і Бога. 12 І підбуривши народ, і старшину, й письменників, і напавши схопили його, і привели в раду, 13 і поставили кривих съвідків, що казали: Сей чоловік не перестає слова хульні говорити проти місця цього съяного і проти закону 14 чули бо ми, як він казав, що Ісус Назорей зруйнує місце

се й перемінить, звичаї, котрі Мойсей передав нам. 15 І дивлячись пильно на него всі, що сиділи в раді, виділи лице його якби лице ангела.

7 Каже тоді архієрей: Чи справді се так? 2 Він же рече:

Мужі брати й батьки, слухайте: Бог слави явивсь отцем нашому Авраамові, як був у Месопотамії, перш ніж оселився він у Харані, і з рече до него: вийди з землі твоєї, і з родини твоєї, та йди в землю, що я тобі покажу. 4 Тоді вийшовши в землі Халдейської, оселився він у Харані, а звідтіля, як умер батько його, переселив його (Бог) у сю землю, де ви тепер живете. 5 І не дав йому насліддя в ній ні на ступінь ноги. а обіцяв дати йому її в державу і наслінню його після него, як не було в него дитини. 6 Глаголав же Бог так, що буде наслінне його захожим у землі чужій, і підневолятиме його, і мучити муть чотириста років. 7 А народ, котрому служити муть, буду я судити, рече Бог, і після того вийдуть вони, та служити муть мені у місці сьому. 8 І дав йому завіт обрізання; і так породив Ісаака, та й обрізав його восьмого дня; а Ісаак породив Якова, а Яков дванадцять патріархів. 9 А патріархи через завість продали Йосифа в Єгипет; і був з ним Бог, 10 і визволив його з усікого горя його, і дав йому ласку та премудрість перед Фараоном, царем Єгипецьким; і настановив його той правителем над Єгиптом і над усією господою своєю. 11 Прийшла ж голоднеча на всю землю Єгипецьку та Ханаанську, та горе велике; і не знайшли покиши отці наші. 12 Почувши ж Яков, що є пшениця в Єгипті, післав отців наших найперш. 13 А другого разу був пізнаний Йосиф од братів своїх; і став ся званим Фараонові рід Йосифів. 14 Післявши ж Йосиф, прикликав батька свого Якова і всю родину свою, сімдесять і п'ять душ. 15 Прийшов же Яков у Єгипет, і вмер, він і отці наші, 16 і перенесено їх у Сіхем, і положено в гробі, що купив Авраам ціною срібла в синів Ємора Сіхемевого. 17 Як же наближувався час обітування, котрим клявся Бог Авраамові, ріс народ і наможувавсь у Єгипті, 18 аж поки настав інший цар, що не зінав уже Йосифа. 19 Сей, хитрий проти роду нашого, мучив отців наших, щоб викидали діток своїх, щоб не бути їм живими. 20 Того часу родився Мойсей, і був угоден Богу; годовано його три місяці в хаті батька його. 21 Як же викинуто його, взяла його дочка Фараонова, й вигодувала його собі за сина. 22 І навчивсь Мойсей усієї Єгипецької мудrosti, був же потужний у словах і в ділах. 23 Як же сповинивсь йому сорокодітний час, забажало серце його одвідати братів своїх, синів Ізраїлевих. 24 І, побачивши одного обіженого, уступив ся за него, тай помстив ся за обіженого, вбивши Єгиптянина. 25 Думав же, що зрозуміють брати його, що Бог його рукою дає їм спасенне; вони ж не зрозуміли. 26 Другого ж дня явився їм, як бились, і приводив їх до поєднання, говорячи: Мужі, ви брати; за що ви обіжаєте один одного? 27 Той же, що обижав близнього, відопхнув його, кажучи: Хто тебе настановив князем і суддею над нами? 28 Чи й мене хочеш убити, як убив еси вчора Єгиптянина? 29 Утік же Мойсей за словом сим, і зйшов у землю Мадиямську, де зродив двох синів. 30 А як уплило сорок років, явивсь йому в пустині під горою Синаєм ангел Господень у поломі огняного куща. 31 Мойсей же побачивши дивувавсь видіннem; як же приступив він, щоб придивитись,

роздав ся голос Господень до него: 32 Я Бог отців твоїх, і Бог Авраамів, і Бог Ісааків, і Бог Яковів. Затрусившись же Мойсей, не одважив ся придивитись. 33 Рече ж йому Господь: Роззуй обуве ніг твоїх, бо місце, на котрому стоїш, - земля съвята. 34 Дивившись видів я муку народу мого в Єгипті, і стогнаннє його чув я, і зйшов визволити його. І тепер іди, пішли тебе в Єгипет. 35 Сього Мойсея, котрого відцурались вони, кажучи: хто тебе настановив князем та суддею над нами? сього Бог князем і збавителем післав рукою ангела, що явивсь йому в кущі (корці). 36 Сей вивів їх, робивши чудеса та ознаки в Єгипті, і на Червоному морі, і в пустині сорок років. 37 Се той Мойсей, що сказав синам Ізраїлевим: Поставить вам Господь Бог ваш пророка з братів ваших, як мене; його слухайте. 38 Се той, що був у зборі в пустині з ангелом, котрый промовляв до него на горі Синаї, та з отцями нашими, що прийняв живі слова, щоб дати нам. 39 Котрому не хотіли слухняними бути отці наші, а відопхнули його, і обернулись серцем у Єгипет, 40 говорячи Ааронові: Зроби нам богів, котрі б ійшли перед нами; бо Мойсей той, що вивів нас із Єгипту, не знаємо, що стало, ся з ним. 41 І зробили телця в дні ті, і приносили посвята ідолу, і втішались ділами рук своїх. 42 Одвернув ся ж Бог і попустив їх кланятись воїнству небесному, як написано в книзі пророків: Хиба заколене та посвята приносили ви мені сорок років у пустині, доме Ізраїлів? 43 Ні, ви підняли намет Молохі і зорю бога вашого Ремфана, боввани, що поробили на поклонене їм; і переселю я вас дальш Вавилона. 44 Намет съвідчення був у отців наших у пустині, як звелів Той, Хто глаголав Мойсейові зробити його по взорцеві, який бачив. 45 Котрый також узявши отці наші винесли з Ісусом у державу поган, що прогнав Бог од лиця отців наших, аж до днів Давидових. 46 Котрый знайшов ласку перед Богом, і просив, щоб знайти намет для Бога Якового. 47 Соломон же збудував йому храм. 48 Тільки ж Вишній не в рукотворних церквах домує, як глаголе пророк: 49 Небо мені престол, а земля підніжок ніг моїх; який храм збудуете мені? рече Господь, або яке місце відпочинку мого? 50 Хиба не моя рука зробила се все? 51 Люде тугоши і необрізані серцем і ушима, ви завсіди Духові съвятуому противитесь; я батьки ваши, так і ви. 52 Кого з пророків не гонили батьки ваши? і повбивали тих, що наперед звіщали про прихід Праведного, котрого ви тепер зрадниками й убийцями стались. 53 Ви прийняли закон через розпорядки ангелів, та не коронили його. 54 Почувши ж се, запалали серцем своїм, і скрепотали зубами на него. 55 Він же, будучи повний съвятого Духа, споглянувши на небо, побачив славу Божу, й Ісуса, стоячого по правici у Бога. 56 і рече: Ось, виджу небеса відчинені, і Сина чоловічого, стоячого по правici в Бога. 57 Вони ж закричали голосом великим, позатуяли уші свої, та й кинулись однодушне на него, 58 і, випровадивши за город, укаменували його; а съвідки поклади одежу свою у ногах у молодця, званого Савлом, 59 і каменували Стефана, молячого і глаголючого: Господи Ісусе, прийми дух мій. 60 Приклонивши ж коліна, покликнув голосом великим: Господи, не постав їм сього за гріх. I, се промовивши, уснув.

8 Савло ж похвалья убийство його. Стало ся ж того дня велике гонення на церкву Єрусалимську і всі

порозсипались по землях Юдейських та Самарийських, окрім апостолів. 2 Поховали ж Стефана побожні люди, і счинили великий плач по нему з Савло ж руйнував церкву, входячи в доми та хапаючи і виволікаючи чоловіків і жінок, і передавав у темнице, 4 Которі ж порозсипались, ходили, благовістуючи слово. 5 I так, Філіп, прийшовши в город Самарийський, проповідував їм Христа. 6 I вважав народ на слова Філіпові однодушне, слухавши і бачивши ознаки, що він робив. 7 З багатьох бо, що мали духів нечистих, виходили вони, ревучи великом голосом; і багаті розслаблені і криві сіялися. 8 I стались радощі велики вгороді тому. 9 Один же чоловік, на ім'я Симон, пробував перше угороді, і чарував та дивував народ Самарийський, кажучи, що він хтось великий. 10 На него вважали всі від малого до старого, кажучи: Сей є велика сила Божа. 11 Вважали ж на него через те, що доволі часу чарами дивував їх. 12 Як же увірвали Філіпу, що благовістував про царство Боже й ім'я Ісуса Христа, то хрестилися і чоловіки й жінки. 13 Увірував же і сам Симон, і, хрестившись, пробував у Філіпа; а, відівши ознаки чудеса велики, дивувався. 14 Почувши ж апостоли в Єрусалимі, що прийняла Самарія слово Боже, послали до них Петра та Йоана, 15 котрі прийшовши, молилися про них, щоб прийняли Духа святого. 16 (Ще бо ні на кого з них не зійшов, а тільки охрещені були в ім'я Господа Ісуса.) 17 Тоді клали руки на них, і прийняли вони святого Духа. 18 Видівші ж Симон, що положеннем рук апостольських даеться Дух святий, приніс ім грошей, 19 говорячи: Дайте й мені властив таку, щоб, на кого я положу руки, прийняв Духа святого. 20 Петр же рече до него: Нехай срібло твое з тобою буде на погибель, бо дар Божий думав єси за гроши здобути. 21 Нема для тебе частини, ані долі в речі сій, серце бо твое не праве перед Богом. 22 Покай ся ж у ледарстві сьому твоєм, та благай Бога: може відпустить ся тобі думка серця твого. 23 Бо в жовчі гіркості і в увязі неправди виджу тебе. 24 Озвав ся ж Симон та й каже: Моліть ся ви за мене Господу, щоб ніщо не найшло на мене, що ви сказали. 25 Ти ж, що съвідували, глаголавши слово Господнє, вернулись у Єрусалим, і в багатьох селах Самарийських благовістували. 26 Ангел же Господень промовив Філіпові, глаголючи: Устань, та йди на півднє дорогою, що йде з Єрусалиму в Газу; вона пуста. 27 I вставши дійшов; і ось чоловік із Єтіопії, євнух, вельможа Кандакії, царіці Єтіопської, що був над усім скарбом її; він приходив поклонитись у Єрусалим; 28 і вертався, а сидячи на возі своїм, читав пророка Ісаїю. 29 Рече ж Дух Філіпові: Приступи та пристань до воза цього. 30 Приступивши ж Філіп, почув його, як читав пророка Ісаїю, і рече: Чи розуміш, що читаєш? 31 Він же каже: Як бо можу, коли ніхто не наведе мене? I просив Філіпа, щоб, вилізши, сів в ним. 32 Місце ж писання, що читав, було се: Як овечку на заріз ведено Його; як ягня перед тим, хто стриже Його, безголосе, так не відкривав уст своїх. 33 У приниженні Його суд Його взято; рід же Його хто з'ясує? бо береться з землі життя Його. 34 Озвав ся ж євнух, і каже до Філіпа: прошу тебе, про кого пророк глаголе се? про себе, чи про іншого кого? 35 Відкривши ж Філіп уста свої, і почавши від писання цього, благовістував йому Ісуса. 36 Версталичи ж дорогу, прибули до води; й каже євнух: Ось вода; що боронить мені охреститись? 37 Рече ж Філіп: Коли віруєш усім серцем,

то можна. Озвавши ся ж, каже: Вірою, що Син Божий Ісус Христос. 38 I звелів з'упинити воза; й увійшли обидва в воду, Філіп і євнух; і охрестив його. 39 Як же вийшли з води. Дух Господень ухопив Філіпа, і не бачив його більш євнух; і пішовs дорогою своєю, радуючись. 40 Філіп же опинився ув Азоті, і проходячи проповідував по всіх городах, аж доки прийшов у Кесарію.

9 Савло ж, ще дишучи грозьбою та вбийством на учеників Господніх, ї приступив до архієрея, 2 і просив від него листів у Дамаск до школ, щоб, коли кого знайде, що с путі того будуть, чоловіків і жінок, звязавши, поприводив у Єрусалим з ідути ж був близько Дамаску, аж ось осияло його сівітло з неба, 4 і, впавши на землю, чув голова глаголючий йому: Савле, Савле, чого мене гониш? 5 Каже ж: Хто еси, Господи? Господь же рече: Я Ісус, котрого ти гониш. Трудно тобі проти рожна прати (упиратись). 6 I затрусившись та стуманівши, каже: Господи, що хочеш, щоб робив я? А Господь до него: Устань, та йди в город; і скажеться тобі, що маєш робити. 7 Люде ж, що йшли з ним, стояли з'умівшись, чуячи голос, нікого ж не бачивши. 8 Устав же Савло з землі; як же відтворив очі, нікого не бачив. I вели його за руку, та й приведи в Дамаск. 9 I був він три дні невидимущим, і не ів і не пив. 10 Був же один ученик у Дамаску, на ім'я Ананія; і рече йому Господь у видінні: Анані! Він же каже: Ось я, Господи. 11 Господь же до него: Уставши, йди на улицю, що зветься Простою, та й пошукай у Юдиній хаті Тарсяніна, на ім'я Савла; ось бо він молиться, 12 I видів (Савло) у видінні чоловіка, на ім'я Ананію, що (ніби) ввійшов і положив руку на него, щоб прозрів. 13 Відказав же Ананія: Господи, я чув од багатьох про чоловіка цього, скільки він зла заподіяв святим твоїм у Єрусалимі; 14 і тут має властив од архієрея вязати всіх, хто призиває ім'я Твоє. 15 Рече ж до него Господь: Іди, бо сей у мене вибрана посудина, щоб нести ім'я мое перед поган, і царів і синів Ізраїлевих: 16 я бо покажу йому, скільки мусить він за ім'я мое терпіти. 17 Пішовши Ананія, ввійшов у господу та, положивши на него руки, рече: Савле брате! Господь Ісус, що явився тобі в дорозі, котрою йшов єси, післав мене, щоб ти прозрів і сповнився Духом святым. 18 I зараз із очей твоїх, мов би луска, стало, і прозрів того часу, та й вставши, охрестився. 19 I прийнявши іжку, покрепився. Був же Савло з учениками, що в Дамаску, днів кілька. 20 I зараз проповідував по школах Христа, що се Син Божий. 21 Дивувались же усі, хто чув, і казали: Чи се не той, що погубляв у Єрусалимі призываючих се ім'я, та й сюди на те прийшов, щоб, звязавши їх, вести до архієреїв? 22 А Савло вбивавсь у силу та в силу, й перемагав Жидів, що жили в Дамаску, доводячи, що се Христос. 23 Як же сповнилось доволі днів, змовилися Жиди, вбити його. 24 Довідав ся ж Савло про змову їх. А вони стерегли воріт день і ніч, щоб його вбити. 25 Взявиши ж його ученики в ночі, спустили через мур у коші. 26 Прийшовши ж Савло в Єрусалим, пробував пристати в ученики; та всі боялись його, не діймаючи віри, що він ученик. 27 Варнава ж, прийнявши його, повів до апостолів, і розповів їм, як він дорогою видів Господа, і як він глаголав йому, та як у Дамаску одважно проповідував ім'я Ісусове. 28 I ввіходив і виходив з ними в Єрусалимі. 29 I одважно проповідував ім'я Господа Ісуса й розмовляв

і змагався з Єленянами; вони ж лагодились убити його. **30** Довідавшись же брати, привели його в Кесарію, та й вислали його в Тарс. **31** Церкви ж по всій Йudeї і Галілеї і Самарії мали впокій, будуючись і ходячи в страсі Господнім, а потіхово съяного Духа намнохувались. **32** Стало ся ж, як переходив Петр усі, прийшов і до съятих, що проживали в Лидді. **33** Знайшов же там одного чоловіка, на ім'я Єнея, що на ліжку лежав вісім років, будучи розслабленим. **34** І рече йому Петр: Єнею, оздоровлює тебе Ісус Христос; устань, та й постели собі. **1** I зараз устав. **35** I бачили його всі, що жили в Лидді та в Сароні, котрі навернулись до Господа. **36** Була ж в Йоппії одна учениця, на ім'я Тавіта, що перекладом звуться: Сарна. Ся була повна добрих учників і милостині, що робила. **37** Стало ся ж, що тими днями занедужавши, вмерла вона. Обмивши ж її, положили в гірниці. **38** Як же близько була Лідда від Йоппії, то ученики, почувши, що Петр там, піспали двох чоловіків до него, просочи, щоб не загаявсь прийти до них. **39** Устав же Петр, та й пішов а ними. Як же прийшов, повели його в гірницю; і обступили його всі вдовиці плаучи й показуючи одежу їм шматте, що їм посправляла, бувши з ними Сарна. **40** Випровадивши ж Петр усіх і приклонивши коліна, молив ся, і, обернувшись до тіла, рече: Тавіто, встань, вона ж відкрила очі свої і, побачивши Петра, сіла. **41** Подавши їй руку, підвів її, покликавши ж съятих та вдовиць, поставив її перед ними живу. **42** I знане се стало по всій Йоппії, і многі увірували в Господа. **43** Стало ся ж, що доволі днів пробував він у Йоппії у одного Симона кожемяки (гарбаря).

10 Був же один чоловік у Кесарії, на ім'я Корнелій, сотник із роти, званої Італійською, 2 побожний і bogobоязливий з усім дномом своїм, подавав він багато милостині народові, і молився всякою часу Богу. 3 Видів же він у видніні ясно коло девятої години, як ангел Божий ввійшов до него й промовив йому: Корнелію! 4 Він же, глянувши на него, злякав ся, і каже: Чого, Господи? Рече ж йому: Молитви твої і милостині твої спогадались перед Богом. 5 Пішли ж тепер у Йоппію люді та приклич Симона, що прозивається Петром. 6 Він гостює в одного Симона кожемяки, що хата його над морем. Сей скаже тобі, що маєш робити. 7 Як же пішов ангел, що глаголав до Корнелія, покликавши він двох слуг своїх, та побожного воїна з тих, що стерегли його, 8 і розказавши їм усе, післав їх у Йоппію. 9 Назавтра ж, як буди в дорозі і наблизились до города, зійшов Петр на кришу помолитись коло шестої години. **10** Став же голодний і забажав їсти; як же готовили, найшло на него захопленнє, **11** і видить небо відчинене, і що сходить до него посудина якась, наче обрус великий, по чотиром кінцям звязаний і спускаючий ся на землю, **12** в котрому були всікі чотироногі землі, і звірі, і повзючі, і птиці небесні. **13** I роздав ся голос до него: Устань, Петр, заколи, та й іж. **14** Петр же каже: Ні, Господи, ніколи бо не єв я нічого поганого та нечистого. **15** А голос знов вдруге до него: Що Бог очистив, ти не погань. **16** Стало ся ж се тричі; і взято знов посудину на небо. **17** Як же сумнівався в собі Петр, що се за виднінє було, що видів, аж ось два чоловіки, послані від Корнелія, розпитавши про Симонову господу, стали коло воріт, **18** і покликнувши спитали: Чи тут гостює Симон, на прізвище Петр? **19** Коли ж думав Петр

про виднінє, рече йому Дух: Ось три чоловіки шукають тебе. **20** Уставши ж, зійди та йди з ними, не розбираючи; бо я післав їх. **21** Зійшовши ж Петр до чоловіків, посланих до него від Корнелія, рече: Ось я, кого шукаєте? Що за причина, для котрої прийшли? **22** Вони ж кажуть: Корнелій сотник, чоловік праведний, і bogobоязливий, і доброї слави між усім народом Жидівським, був наставлений від ангела съяного покликати тебе в господу свої і послухати словес від тебе. **23** Закликавши ж їх, угостив. Назавтра ж вийшов Петр із ними, і діякі з братів з Йоппії пішли з ним. **24** А другого дня увійшли в Кесарію. Корнелій же дожидав їх, скликавши родину свою і близьких приятелів. **25** Як же стало ся, що ввійшов Петр, зустрівши його Корнелій, упав у ноги та й уклонив ся. **26** Петр же підвів його, говорячи: Встань; я таки же чоловік. **27** I, розмовляючи з ним, увійшов, і знаходить многих, що посходились. **28** I рече до них: Ви знаєте, що не годить ся чоловікові Жидовинові приставати або приходити до чужоземців; та мені Бог показав, щоб нікого поганином або нечистим чоловіком не звав. **29** Тим я, не відмовляючись, прийшов покликаний. Питаю ж оце, для чого покликали мене? **30** I каже Корнелій: Четвертий день тому, як постив я аж до сієї години, а в девятій годині молився в дому моїм; і ось чоловік став перед мною в ясній одежі. **31** I рече: Корнелію, вислухана твоя молитва, і милостині твої згадано перед Богом. **32** Пішли ж в Йоппію та поклич Симона, що звуться Петром. Він гостює в господі в Симона кожемяки, над морем. Він, прийшовши, глаголати ме тобі. **33** Зараз оце післав я до тебе, і добре зробив еси, прийшовши. Нині ж усі ми перед Богом стоїмо, щоб слухати все, що звелено тобі від Бога. **34** Відкривши ж Петр уста, рече: Поправді постерегаю, що не на лиці дивить ся Бог, **35** а в кожному народі, хто боїть ся Його, і робить правду, приятен Йому. **36** Слово, що післав синам Ізраїлевим, благовістуючи впокій через Ісуса Христа(се Господь усіх); **37** ви знаєте слово, що було по всій Йudeї, почавши від Гадилеї після хрещення, що проповідував Йоан, **38** Про Ісуса з Назарета, як помазав Його Бог Духом съятим і силою, а котрий ходив, роблячи добро та сціляючи всіх підневолених дияволом, бо Бог був з Ним. **39** I ми съвідки всього, що Він розбив і в землі Жидівській, і в Єрусалимі; котрого убили й повісили на дереві. **40** Сього, воскресив Бог третього дня, і дав Йому статись явним **41** не всьому народові, а съвідкам наперед вибраним від Бога, - нам, що їли й пили з Ним по воскресенню Його з мертвих. **42** I повелів нам проповідувати народові і съвідкувати, що Він призначений від Бога суддею живим і мертвим. **43** Про Сього всі пророки съвідкують, що всякий, хто вірує в Него, відпущене гріхів прийме через імя Його. **44** Ще, як промовляв Петр слова сі, найшов Дух съяний на всіх, хто слухав Його. **45** I здивувались ті, що були від обрізання, котрі прийшли з Петром, що й на поган дар съяного Духа вилив ся. **46** Чули бо їх, що розмовляли мовами і величали Бога. Тоді озвав ся Петр: **47** Чи може хто боронити води, щоб оцім охреститись, котрі Духа съяного прийняли, як і ми? **48** I звелів ім охреститись в ім'я Господнє. Тоді просили його, щоб пробув у них кілька днів.

11 Почули ж апостоли та брати, котрі були в Йudeї, що й погане прийняли слово Боже. **2** I як прийшов Петр у

Єрусалим, змагались із ним ті, що від обрізання, з кажучи: Що до людей, обрізання немаючих, ходив еssi і їв з ними. 4 Почавши ж Петр, виложив їм рядом, говорячи: 5 Був я в городі, Йоппії, і молячись бачив у захопленні видінне: посудину якусь, що сходила, наче обрус великий, по чотирох кінцях спусканий з неба; і прийшов аж до мене. 6 Зазирнувши в него і розглянувши, бачив чотироногих землі, і звірів, і повзючих, і птиць небесних. 7 І чув я голос, що глаголав до мене: Встань, Петре, заколи та й їж. 8 Я ж сказав: Ні, Господи, бо ніщо погане або нечисте ніколи не входило в уста мої. 9 Відказав же мені голос удрогу з неба: Що Бог очистив, ти не погань, 10 Се сталося тричі, і знов потягнено було все на небо. 11 І ось зараз три чоловіки прийшли в господу, де я був, послані з Кесарії до мене. 12 Сказав же мені Дух ійти з ними, нічого не розбираючи. Пішли же зо мною і шість братів, і ввійшли ми в господу до чоловіка; 13 і звістив нам, як видів ангела в господі своїй, що став і глаголав йому: Пішли в Йоппию людей, та поклич Симона, званого Петром. 14 Він глаголати ме слова до тебе котрими спасеш ся ти й увесь дім твій. 15 Як же став я говорити, найшов Дух съятій на них, як і на нас у почині. 16 Згадав я тоді слово Господнє, як глаголав він: Йоан хрестив водою, а ви будете хреститись Духом съятим. 17 Коли ж рівний дар дав їм Бог, як і нам, що увірували в Господа Ісуса Христа, то хто ж я такий, щоб міг заборонити Богові? 18 Вислухавши се, замовкли, і славили Бога, говорячи: То й поганам дав Бог покаяннє в життє! 19 Ті ж, що порозисались від гонення, що сталося на Стефана, пійшли аж у Фіникую, Кипр і Антиохію, нікому не проповідуючи слова, тільки одним Жидам. 20 Були ж деякі з них люде з Кипру і Киринєї, котрі, прийшовши в Антиохію, говорили до Єленян, благовістуючи Господа Ісуса. 21 І була рука Господня з ними; і велике число увірувавши, навернулись до Господа. 22 Дійшло ж про них слово до ушер церкви, що в Єрусалимі, і післали Варнаву, щоб пішов аж до Антиохії; 23 котрій прийшовши і видівши ласку Божу, зрадів, і молив усіх, щоб у постановленні серця пробували в Господі. 24 Бо був чоловік добрій, повний Духа съятого й віри; і прихилилось доволі народу до Господа. 25 Вийшов же Варнава в Тарс шукати Павла, 26 і, знайшовши його, привів його в Антиохію. Стало ся ж, що вони щільй рік збиралися у церкві, і навчали багато народу, і ученики в Антиохії стали найперш звати ся Християнами. 27 Тих же днів прийшли з Єрусалиму пророки в Антиохію. 28 Ставши ж один з них, на ім'я Агав, віщував духом, що велика голоднеча мав бути по всій вселенній, яка й постала за Кдавдия кесаря. 29 З учеників же, скільки хто міг, постановив кожен з них післати на допомогу братам, що жили в Юдеї. 30 Що й зробили, піславши до старших через руки Варнави та Савла.

12 Під той же час здивгнув цар Ірод руки, щоб мучити деякіх із церкви. 2 Вбив же Якова, брата Йоанового, мечем, з а видівши, що се подобається ся Жидам, постановив скопити й Петра. (Були ж дні опрісноків.) 4 І скопивши його, посадив у темницю, передавши чотиром четверицям воїнів стерегти його, задумавши після пасхи вивести його перед народ. 5 Стережено ж Петра в темниці; церква ж без перестану молилася Богу за него. 6 Як же мав його вивести Ірод, спав тієї ночі Петр в темниці; церква ж без

зализами; а сторожі перед дверима стерегли темниці. 7 І ось ангел Господень став перед ним, і сьвітло засияло в будинку; торкнувши ж у бік Петра, підвів його, говорячи: Уставай боржкій. І поспадали кайдани з рук його. 8 І рече ангел до него: Підпережись та підвяжи постоли твої. Зробив же так. І рече йому: Надінь одежу твою, та йди за мною. 9 І, вийшовши, вийшов слідом за ним, і не зінав, що се правда, що сталося через ангела; думав же, що видінне бачить. 10 Минувши ж першу сторожу і другу, прийшли до залізних воріт, що вели в город, котрі самі собою відчинились їм; і вийшовши пройшли одну улицю, і зараз відступив ангел від него. 11 І, прийшовши Петр до себе, рече: Тепер знаю справді, що післав Господь ангела свого, і вирвав мене з руки Іродової і від усього дожидання народу Жидівського. 12 І зміркувавши, прийшов до хати Марії, матері Йоана, званого Марком, де многі зібралися і молились. 13 Як же постукав Петр у сінечні двері, вийшла послухати дівчина, на ім'я Рода; 14 і, пізнавши голос Петра, з радощів не відчинила дверей, а вбігши, сповістила, що Петр стоїть під дверима. 15 Вони ж сказали до неї: Збожеволіла еси. Вона ж таки говорила, що се так. Вони ж казали: Се ангел його. 16 Петр же не перестав стукати; відчинивши ж, увиділи його, та й здивувались. 17 Махнувши ж їм рукою, щоб мовчали, оповів їм, як Господь вивів його з темниці. Рече ж: Сповістіть Якова та братів про се. І, вийшовши, пішов у друге місце. 18 Скоро ж настав день, зробивсь немалій переполох між воїнами, що сталося ся з Петром. 19 Ірод же, пошукавши його, як не знайшовши, судив сторожів, та й звелів покарати їх. І перешовши з Юдеї в Кесарію, жив (там). 20 Лютував же Ірод на Тирян та на Сидонян. Прийшовши ж однодушно до него, й приєднавши Бласта, царського постельника, просили примиря; бо земля їх живилася од царської. 21 Призначено ж дня Ірод, одігнись у царські шати і сівши на престолі, промовляв до них: 22 Народ же покликував: Голос Бога, а не чоловіка! 23 Зараз же поразив його ангел Господень за те, що не віддав слави Богу; і з'їли його черви, і вмер. 24 Слово ж Боже росло і множилося. 25 Варнава ж та Савло вернулись із Єрусалиму, сповнившись службу, і взявши з собою Йоана, званого Марком.

13 Були ж у церкві, що була в Антиохії, деякі пророки та вчителі: Варнава та Симеон, званий Нигером, та Лукий Киринейський, та Манаїл, зрощений з Іродом четверовластником, та Савло. 2 Як же служили Господеві та постили, рече Дух съятій: Відлучіть мені Варнаву та Савла на діло, до котрого покликав я їх. 3 Тоді вони, попоїстивши та помолившись і положивши руки на них, відпустили їх. 4 Вони ж, послані від Духа съятого, прийшли у Селевкію, а звідтіля відплили в Кипр. 5, бувши в Саламіні, проповідували слово Боже по школах Жидівських, мали ж і Йоана за слугу. 6 Пройшовши ж острів аж до Пафи, знайшли одного чарівника, Жидівського лжепророка, на ім'я Вар-Ісуса, 7 котрій був у старості Сергія Павла, чоловіка розумного. Сей, покликавши Варнаву та Савла, бажав слухати слово Боже. 8 Противив ся ж їм Єлима чарівник (так бо перекладається ся ім'я його), шукаючи одвернути старосту од віри. 9 Савло ж, - (він же) Й Павел, сповнившись съятим Духом, і подивившись на него, 10 сказав: Ой ти, повний усякого підступу і всякого зла, сину

дияволів, вороже всякої правди! чи (ніколи) не перестанеш розвертати праві дороги Господні? 11 Оце ж рука Господня на тебе, й будеш сліпий, і не бачити меш сонця до часу! і зараз обняв його туман і темрява й слоняючись (маячи) шукав, хто б його провів за руку. 12 Тоді видівши староста, що сталося, увірував, дивуючись науковою Господньою. 13 Пустивши ся ж із Пафі ті, що круг Павла, прийшли в Пергію Панфілську; Йоан же, відлучившись від них, вернувсь у Єрусалим. 14 Вони ж, перешовши з Пергії, прибули в Антиохію Пісідійську, і ввійшовши в школу субітнього дня, посидали. 15 Як же прочитано з закону та пророків, післала старшина школи до них, говорячи: Мужі брати, коли маєте слово утішення до людей, ти промовте. 16 Вставши ж Павел і повівши рукою, рече: Мужі Ізраїльські і богоязливі, слухайте: 17 Бог народу Ізраїльського вибрав отців наших, і підняв угору народ, як був він захожим у землі Єгипецькій, і рамям високим вивів їх з неї. 18 І до сорока літ годував їх у пустині. 19 А зруйнувавши, сім народів у землі Канаанській, попаював їм землю їх. 20 А після цього літ з чотириста й п'ятьдесят давав (їм) суддів до Самуїла пророка. 21 А потім забажали вони царя, і дав ім Бог Саула, сина Кисового, чоловіка з роду Веняминового, на сорок літ. 22 А відсунувши його, підняв їм Давида за царя, котрому съвідкуючи, рече: Знайшов я Давида сина Єссеєвого, чоловіка по серцю моєму, котрій вчинить усю волю мою. 23 Із його ж насіння підняв Бог по обітуванню Ізраїлеві Спасителя Ісуса, 24 перед котрого приходом проповідував Йоан хрещенне покаяння всьому народові Ізраїлевому. 25 Словнивши ж Йоан путь свій, рече: Хто я, думаете ви? Се не я. А ось іде за мною, котрому я недостоен обуве ніг розвязати. 26 Мужі брати, синові роду Авраамового, і всі богоязливі між вами, вам слово спасення цього послано. 27 Ті бо, що жили в Єрусалимі, і князі їх, не зрозумівши цього і голосів пророчих, читаних що-суботи, сповнили їх, осудивши Його, 28 і, не знайшовши ніякої вини смерти, просили Пилата убити Його. 29 Як же скінчилось усе, що про Него писано, знявши з дерева, положили у гробі; 30 Бог же воскресив Його з мертвих, 31 Многі дні являвся Він тим, що поприходили з Ним з Галилеї в Єрусалим; вони съвідків Його перед людьми. 32 А ми вам благовіствуємо обітуваннє, дане отцям, 33 що його Бог сповнив нам, дітам іх, піднявши Ісуса, як і в другій псальмі написано: Син мій єси Ти; я сьогодні родив Тебе. 34 А що воскресив Його з мертвих, так, що більш не вернеться на зотліннє, то так глаголав: дам вам съвітій Давидів завіт. 35 Тим і в іншій (псалмі) глаголе: Не даси Святому твоєму видіти зотління. 36 Давид бо, послуживши своєму родові, Божою воєю уснув, і положено його до батьків його, і ввідів зотління; 37 Той же, що Його Бог підняв, не видів зотління. 38 Відоме ж нехай буде вам, мужі к брати, що через Него вам прощене гріхів проповідується ся; 39 і від чого не могли ви у законі: , Мойсейовим справдити ся, у Тому всякий віруючий оправдується ся. 40 Глеєтъ же, щоб не прийшло на вас те, що сказано в пророків: 41 Дивітъ ся, гордівники, та дивуйтесь, та й пощезайте, бо діло роблю я в дні ваші, діло, котрому не увірили б, коли б хто розказував вам. 42 Як же виходили вони з школи, просили їх погане, щоб і другої суботи говорили слова сї. 43 Як же розійшлась школа, тоді многі з Жидів і побожних нововірців ішли слідом за Павлом та Варнавою,

котрі, розмовляючи з ними, напоминали їх, щоб пробували в благодаті Божій. 44 А другої суботи мало не весь город зібрався слухати слово Боже. 45 Видівши ж Жиди народ, сповнилися завистю, і перечили речам Павла та хулили. 46 Озвавшись Павел та Варнава, сказали съміливо: До вас треба було перше промовити слово Боже; коли ж відкнули ви його і вважаєте себе за недостойних життя вічного, то ось обертаємось до поган. (aіoenios g166) 47 Так бо заповів нам Господь: Я поставив тебе съвітлом поганам, щоб був ти на спасене до краю землі. 48 Слухаючи ж погане, зрадили, і прославляли слово Господнє, і увірували, скільки було їх призначено до вічного життя. (aіoenios g166) 49 Розносилося ж слово Боже по всій тій стороні. 50 Жиди ж наустили побожних та і поважних жінок і перших у городі, і підняли гонене на Павла та Варнаву, та й вигнали їх із границь своїх. 51 Вони ж обтрусили порох од ніг своїх на них, пішали в Іконію. 52 Ученики ж сповнились радощами та съвітим Духом.

14 Сталося ж в Іконії, увійшли вони вкупі в Жидівську школу, і промовляли так, що увірувало велике множество і Жидів і Єленян. 2 Невірні ж Жиди підймали і озлобляди душі поган на братів. 3 Доволі ж часу пробували вони, одважно промовляючи про Господа, що съвідкував словом благодаті своєї, і давав, щоб ознаки та чудеса робились руками їх. 4 Та розділилась громада городська, і одні були з Жидами, а другі з апостолами. 5 Як же піднявся заколот поган та Жидів з князями їх, щоб зневажати і покаменувати їх, 6 вони довідавшись, повіткали в городи Ликаонські, Листру та Дервио, і в околицю, 7 і там благовіствували. 8 А один чоловік у Листрі сидів невдужавши ногами, кривий бувши від устрою матері своєї, котрій ніколи не ходив. 9 Сей слухав, як Павел говорив; а той подивився на него і, постерігши, що має віру, щоб одужати, 10 рече голосом великом: Стань просто на ноги твої. І підскочив і ходив. 11 Народ же, видівши, що зробив Павел, підняв голос свій, говорячи по ликаонськи: Боги, уподобившись людям, зйшли до нас. 12 Назвали ж Варнаву Зевесом, а Павла Гермесом; бо він був проводиром слова. 13 Жерець же (ідола) Зевеса, що був перед городом їх, привівши воли з вінками до воріт, хотів зробити посъвят разом з народом. 14 Почувши ж апостоли Варнава та Павел, роздеріз одежу свою, і вбігли, покликуючи, між народ, 15 і глаголали: Мужі, на що се робите? Ми такі ж люди, як ви; благовіствуємо вам, щоб від сих дурниць навернулись до Бога живого, що створив небо, і землю, і море, і все, що є в них. 16 Він у минувші часи попустив усім поганам ходити дорогами їх. 17 Тільки ж не оставляє себе без съвідчення, роблячи добро: даючи дощі з неба й пори вроджайні, та сповняючи їхею й радощами серця наші. 18 се говорячи, ледве впинили народ, щоб не приносили їм посъвяту. 19 Прийшли ж з Антиохії та Іконії Жиди, і наустили народ, і вкаменувавши Павла, виволікли геть з города, думаючи, що він умер. 20 Як же обступили його ученики, уставши ввійшов у город, а назавтра вийшов з Варнавою в Дервио. 21 І благовіствуавши городу съому, і навчивши многих, вернулись вони в Листру, і Іконію, і Антиохію, 22 укріпляючи душі учеників, благаючи пробувати у вірі, і що многими муками треба нам увійти

в царство Боже. 23 Рукоположивши ж їм пресвітерів по церквах і помолившись з постом, передали їх Господеві, в котрого увірували. 24 І, перейшовши Писидію, прийшли в Памфілію. 25 А глаголавши в Пергії слово, прийшли в Аталию, 26 а з відсіда попили в Антиохію, звідкіля були передані благодаті Божій на діло, котре сповнили. 27 Прибувши ж та зібравши церкву, оповідали все, що зробив Бог з ними, і як Він відчинив поганам двері віри. 28 Пробували ж там час немалій з учениками.

15 І, поприходивши деякі з Іudeї, навчали братів: що коли не обріжетьесь по звичаю Мойсейовому, не можете спастися. 2 Як же почав ся спір і немале змагання Павла та Варнави з ними, то постановили, щоб Павел та Варнава і деякі інші з них пішли до апостолів та старших у Єрусалим ради сього питання. 3 Вони ж, послані від церкви, проходили Фінікію та Самарію, оповідаючи про навернення поган; і зробили великі радощі всім братам. 4 Прийшовши ж у Єрусалим, прийняті були від церкви і апостолів і старших, і сповістили про все, що Бог з ними зробив. 5 Устали ж деякі з ересі Фарисейської, що увірували, кажучи, що треба обрізати їх та наказати, щоб хоронили закон Мойсей. 6 І зібрались апостоли та старші вглянути в сю річ. 7 Як же постало велике змагання, вставши Петр, рече до них: Мужі брати, ви знаєте, що з давніх днів Бог між нами вибрав мене, щоб через мої уста погане чули слово благовістя, та й увірували. 8 І Бог, що знов серця, съвідкував їм, давши їм Духа съвітого, як нам, 9 і не розріжнів нічого між нами й ними, вірою очистивши серця їх. 10 Тепер же чого спокутуєте Бога, щоб наложив ярмо на шию ученикам, котрого ні батьки наши, ні ми не здоліли носити. 11 Ні віруємо, що благодатю Господа Іуса Христа спасемось, якож і вони. 12 Умовляла ж уся громада, і слухала, як Варнава та Павел оповідували про ознаки та чудеса, що зробив Бог через них між поганами. 13 Як же вмовки вони, озвався Яков, говорячи: Мужі брати, вислухайте мене. 14 Симон оповів, як Бог перше зглянувся, щоб з поган прийняті людям в ім'я своє. 15 З сим сходяться слова пророчі, яко ж писано: 16 Після сього знов вернуся, і збудую намет Давидів, що впав, і руїни його збудую знов і поставлю його, 17 щоб осталні з людей шукали Господа, і всі народи, на котрих призвано ім'я мое, глаголе Господь, що робить оце все. 18 Звісні од віку Богові всі діла Його. (aiōn g165) 19 То ж суджу, що не треба тим докучати, котрій від поган обернулися до Бога; 20 а написати їм, нехай удержуються від ідолських гидот, та блуду, та давленого, та крові. 21 Мойсей бо від стародавніх родів має проповідаючих його по городах, і читаний по школах що-суботи. 22 Зводили тоді апостоли і старші і вся церква вибраних мужів з між себе післати в Антиохію з Павлом та Варнавою: Юду, названого Варсавою, та Силу, мужів-проводірів між братами, 23 написавши через руки їх так: Апостоли та старші і брати - братам з поган, що в Антиохії, і Сирії і Киликії, радуйтеся. 24 Яко ж чули ми, що деякі з між нас вийшовши, потрівожили вас словами і захитали душі ваши, говорячи, щоб обрізувались та хоронили закон, чого ми їм не наказували; 25 то зводилось нам, зібравшимся однодушне вибраних мужів післати до вас з любими нашими Варнавою та Павлом, 26 людьми, що віддавали душі свої за

ім'я Господа нашого Іуса Христя. 27 Післали ми оце Юду та Силу, котрі й самі розкажуть про те словом. 28 Зводилось бо съвітому Духу та й нам, ніякої тяготи більш не накладувати вам, опріч сього конечного: 29 щоб удержувались від жертів ідолів, та крові, та давленого, та блуду. Від чого оберегаючи себе, добре робити мете. Бувайте здорові. 30 Послані ж прийшли в Антиохію і, зібравши громаду, подали посланнє. 31 Прочитавши ж (ті), зраділи від сього потішення. 32 Юда ж та Сила, будучи самі пророками, многими словами втішали братів і утверджували. 33 Пробувши ж (там якийсь) час, відпущені були з упокоєм од братів до апостолів. 34 Зводив же Сила зостатися там. 35 Павел же та Варнава пробували в Антиохії, навчаючи та благовістуючи слово Господнє з многими іншими. 36 По кількох же днях рече Павел до Варнави: Вернувшись одвідамо братів наших по всіх городах, де проповідували ми слово Господнє, як вони мають ся. 37 Варнава ж разя узяти з собою Йоана, званого Марком. 38 Павло ж не удастоїв брати з собою того, хто одлучився од них з Памфілії, і не пішов з ними на діло. 39 Постала ж ріжниця, так, що вони розлучились між собою; і Варнава, взявши Марка, поплив у Кіпр, 40 Павел же, вибравши Силу, пішов, переданий благодаті Божій від братів, 41 і проходив Сирію і Кілікію, утверджуючи церкви.

16 Прийшовже у Дервию та в Листру; і ось був там один ученик, на ім'я Тимотей, син однієї жінки, вірної Жидівки, батька ж Грека, 2 що мав добру славу між братами у Листрі та Іконії. 3 Сього схотів Павел узяти з собою; і взявши обрізав його задля Жидів, що були в тих місцях; знали бо всі батька його, що був Грек. 4 Як же проходили городи, передавали їм хоронити устави, постановлені від апостолів та старших, що в Єрусалимі. 5 Церкви ж утверджувались у вірі, і прибували числом що-дня. 6 Як же прийшли Фригію та Галацьку сторону, заборонив їм съвітій Дух промовляти слово в Азії. 7 Прийшовши ж в Мисію, поривалися ійти в Вітийнію, і не пустив іх Дух. 8 Перейшовши ж Мисію, прийшли в Трояду. 9 І явилось уночі видіннє Павлу: стояв один чоловік Македонець, благаючи його й говорячи: Прийшовши в Македонцю, поможи нам. 10 Як же видіннє увидів, забажали ми зараз іти в Македонцю, зрозумівши, що Господь покликав нас благовістувати їм. 11 Пустившися тоді з Трояди, приспіли ми в Самотракію, другого ж дня в Неаполь, 12 а звідтіля в Філіпи, котрій єТЬ перший город тієї часті Македонії - осада. Пробували ж ми в сьому городі кілька днів. 13 А субітнього дня вийшли геть а города над річку, де бувало звичайно моленне, і посадівши говорили до жінок, що походились. 14 І слухала нас одна жінка, на ім'я Лидія, купчиха кармазином, із города Тиатирського, що шанувала Бога; їй же Господь відчинив серце уважати на глаголане від Павла. 15 Як же охрестилась вона і дім її, благала, говорячи: Коли ви судили мене, що я вірна Господеві, то, вийшовши в господу мою, пробувайтє. І присилувала нас. 16 Стало ся ж, як ми йшли на молитву, зустріла нас одна дівчина, що мала духа віщого, і котра заробіток великий давала панам своїм, ворожачи. 17 Ся, ідучи слідом за Павлом та. за нами, покликувала, кажучи: Сі люди - слуги Вишнього Бога, що звіщають нам дорогу спасення. 18 Робила ж се многі дні.

Далій Павел, розсердившись і обернувшись, рече духові: Повеліваю тобі ім'я Ісуса Христа, вийди з неї. I вийшов тієї ж години. **19** Видівши ж пани її, що пропала надія заробітку їх, схопивши Павла та Силу, потягли їх на майдан до князів. **20** I привівши їх до воївод, казали: Сі люди велими тривожать город наш, бувши Жидами, **21** і навчавуть звичаїв, котрих не годить ся нам приймати, ані робити, бувши Римлянами. **22** I встав народ проти них, а воїводи, роздерши одежу їх, звеліли бити їх. **23** I завдавши їм багато ран, повкидали в темницю, звелівши темничнику пильно стерегти їх. **24** Котрий прийнявши такий наказ, повкидав їх у саму середню темницю і позабивав ноги їх у колоду. **25** О півночі Павел та Сила молившись славили Бога піснею, і чули їх вязники. **26** Наращ став ся великий трус, так що аж підвалини в вязниці захиталися; і повідчинались зараз усі двері, і поспадали кайдани з усіх. **27** Прокинувши ся ж темничник од сну, та побачивши відтинені двері темниці, вийнявши меч, хотів себе вбити, думаючи, що повтікали вязники. **28** Покликнув же голосом великим Павел, говорячи: Не роби собі нічого лихого, всі бо ми тут. **29** Попросивши ж съвітла, вбіг трусячись, і припав до Павла та Сиди, **30** а, вивівши їх геть, каже: Добродії, що мені робити, щоб спастись? **31** Вони ж рекли: Віруй в Господа Ісуса Христа, то спасеш ся ти і дім твій. **32** I глаголали йому слово Господнє, і всім, що в дому його. **33** I, взявші їх тієї ж нічної години, пообмивав рані, та й охрестив ся сам і всі його зараз. **34** I, повівши їх у господу свою, заставив перед ними стіл, і веселив ся з усім домом, увірувавши в Бога. **35** Як же настав день, прислали воїводи наличників, кажучи: Відпусти людей сих. **36** Звістив же темничник про сі слова Павла, що прислали воїводи, щоб відпустити вас; **37** Павел же рече: Бивши нас прилюдно неосуджених людей римських, повкидали в темницю, а тепер потай нас виганяють? Ні бо, а нехай самі, прийшовши, виведуть нас. **38** Звістили ж воїводам паличники слова сі; і перелякалися, почувши, дцо вони Римляне. **39** I прийшовши благали їх, і вивівши просили, щоб вийшли з города. **40** I, вийшовши вони з темниці, прийшли до Лидії, і, побачивши братів, утішили їх, та й пішли.

17 Перейшовши ж Амфиполь та Аполонію, прийшли в Солунь, де була школа Жидівська. **2** По звичаю ж своєму, ввійшовши до них Павел, три суботи розмовляв з ними з писання, з виказуючи і доводячи, що треба було Христу постраждати і воскреснути з мертвих, і що се Христос Ісус котрого я звіщаю вам. **4** I деякі з них увірували, та й пристали до Павла та Сили, і побожних Єлениан велике множество і жінок значних немало. **5** Завидуючи невірні Жиди, і назиравши гультяїв, якихсь поганих людей, і зібралиши купу, збунтували народ, і напавши на хату Ясонову, шукали їх, щоб вивести перед народ. **6** Не знайшовши ж їх, поволокли Ясона та кілька братів до городської старшини, гукаючи: Ті, що заколотили вселенну, і сюди поприходили; **7** Ясон прийняв їх; і всі вони йдуть проти уставів кесаревих, говорячи, що єсть іншій цар, Ісус. **8** Стровожили ж вони народ і городську старшину, що чули се. **9** I взявші поруку у Ясона і в інших, відпустили їх. **10** Брати ж зараз уночі вислали Павла та Силу у Верію. Прибувши вони (туди),

прийшли в Жидівську школу. **11** Сі ж були благородніші від тих, що в Солуні; вони прийняли слово з великою охотою, що-дня розбираючи писання, чи так воно є. **12** Многі ж з них увірували, і з Єленських жінок поважніх і з чоловіків не мало. **13** Як же довідались ті, що з Солуня Жиди, що і в Верії проповідують ся від Павла слово Боже, то прийшли ї сюди, бунтуючи народ. **14** Зазад же післали тоді брати Павла, щоб був ніби над море, а Сила та Тимотей зостались. **15** Ті, що провожали Павла, провели його аж до Атин, і, прийнявши нас до Сиди та Тимотея, щоб як найборжій прийшли до него, пішли. **16** Як же дожидав їх Павел в Атинах, кіпів дух його в йому, бачивши город, oddаний ідолістству. **17** Розмовляв же в школі з Жидами та з побожними, та й на торгу що-дня з тими, з ким довело ся. **18** Деякі ж з Фидософів Епікуреїв та Стойків змагали ся з ним; і одні казали: Що хоче сей балакайло сказати? інші ж: Здається ся, буде проповідником чужих богів, - бо благовістував ім Ісуса та воскресенне. **19** I, схопивши його, повели в Ареопаг, говорячи: Чи можемо знати, що се ти за нову таку науку проповідуюш? **20** Чуже бо щось вносиш в уші наші; то хочемо знати, що воно має бути. **21** Усі бо Атіняне і захожі чужоземці ні про що інше не дбали, як говорити або слухати що нове. **22** Ставши ж Павел посередині Ареопага, рече: Мужі Атіняне, по всьому виджу, що ви вельми побожні. **23** Бо, ходячи та дивлячись на божниці ваші, знайшов я жертівні, на котрій написано: Невідомому Богу. Кому ж ви, не відаючи, поклоняєтесь, того я проповідую вам. **24** Бог, що сотворив съвіт і все в йому, сей неба і землі Господь, не в рукотворних храмах домує, **25** ні від рук чоловічих служеннє приймає, дознаючи нужду в чому; сам бо дає всім життє, і диханнє, і все; **26** і зробив з однієї крові ввесь рід чоловічий, щоб жила на всему лиці землі, відгранивши наперед призначені часи і границі домування їх, **27** щоб шукали Господа, чей намацяють Його та знайдуть, хоч недалеко (Він) від кожного з нас. **28** Ним бо живемо й двигаємося, і єсмо, як і деякі з ваших поетів мовляли: Його бо й рід ми. **29** Бувши ж оце Божим родом, не мусимо думати, що Божество похоже на золото, або на камінь, різьбу, іскуства і видумки чоловічої. **30** От же не вважаючи на часи незнання, Бог тепер повеліває всім людям усюди каятись; **31** бо призначив день, в котрій судити ме вселенну правою через Чоловіка, котрого наперед постановив, подаючи певнуто всім, воскресивши Його з мертвих. **32** Чуочи про воскресенне мертвих, деякі съмлялися, інші ж казали: Послухаємо тебе знов про се. **33** I так Павел пішов з посеред них. **34** Деякі ж люде, приставши до него, увірували, між котрими і Дионісий Ареопагит, і жінка на ім'я Дамара, і інші з ними.

18 Після сього, покинувши Павел Атіни, прийшов у Коринт, **2** I, знайшовши одного Жидовина, на ім'я Авкілу, родом Понтянин, тільки що прибувшого з Італії, і Прискилу, жінку його (бо Клавдій повелів, щоб усі Жиди вийшли з Риму), прийшов до них. **3** А, бувши одного з ними ремесла, пробував у них і робив; були бо наметники по ремеслу. **4** I розмовляв що-суботи в школі, і пересвідчував Жидів і Єлениан. **5** Як же прийшов з Македонії Сила та Тимотей, був Павел спонукуваний духом, съвідкуючи Жидам про Христа Ісуса. **6** Як же противились вони і хулили, струснувши він одежду, рече до них: кров ваша на голови ваші; я чистий; від нині

між погане йду. 7 І, пішовши звідтіля, прийшов у господу одного, на ім'я Юста, що поклонявся Богу, котрого господа була обіч школи. 8 Крисп же, шкільний старшина, увірував у Господа з усім домом своїм, і многі з Корінтян, почувши, увірували, та й охрестилися. 9 Рече ж Господь у нічному видінню Павлу: Не бйся, тільки говори й не мовчи: 10 бо я з тобою, і ніхто не одважить ся тобі нічого лихого заподіяти; бо в мене багато людей у сьому городі. 11 І пробував там рік і шість місяців, навчаючи між ними слова Божого. 12 Як же старостував Галион в Ахайї, напали однодушне Жиди на Павла, та й повели його перед суд. 13 говорячи, що він намовляє людей проти закону шанувати Бога. 14 Як же хотів Павел одкрити уста, каже Галион до Жидів: Жидове, коли б (тут була) кривда яка, або лихе діло, вислухав би я вас (до слова). 15 Коли ж (тут) питаннє про слово, та імена, та про закон ваш, то гледіть самі; суддею бо сього не хочу бути. 16 Та й повиганяв їх із судища. 17 Тоді всі Єленяне, взявші Состена, шкільного старшину, били його перед судищем; та Галионові було про те байдуже. 18 Павел же, пробувши там ще доволі днів, попрощавшися із братами, поплив у Сирію (а з ним Прискила й Авкила), острігши голову в Кінхреях; бо зробив був обітницю. 19 Прибувши ж у Єфес, зоставив тих там, сам же, ввійшовши в школу, розмовляв з Жидами. 20 Як же просили його, щоб довший час побув у них, не зволив, 21 а попрощаєш ся з ними, говорячи: Притильмом мушу съято, що надходить, съягтувати в Єрусалимі; та вернусь знов до вас, коли буде воля Божа. І поплив з Єфесу. 22 А прибувши в Кесарію, вступив (до Єрусалиму), і привітавши церкву, пішов ув Антиохію. 23 І, пробувши тут час якийсь, вийшов, проходячи рядом Галатацьку сторону та Фригию, і утверджаючи всіх учеників. 24 Один же Жидовин, на ім'я Аполос, родом Александриєць, чоловік вимовний і сильний у писаннях, прийшов у Єфес. 25 Сей був наставлений на путь Господень, і палаючи духом, промовляв і навчав пильно про Господа, знаючи тільки про хрещення Йоанове. 26 І почав одважно говорити в школі. Слухаючи ж його Авкила та Прискила, прийняли його, і віложили йому доладніш путь Господень. 27 Як же захотів він перейти в Ахайю, писали брати ученикам, напомінаючи прийняти його; а він прибувши, много помагав тим, що увірували благодаттю; 28 сильно бо обличав Жидів прилюдно, доводячи писаннями, що Ісус є Христос.

19 Стало ся ж, як був Аполос у Корінти, пройшовши Павел верхні сторони, прибув у Єфес, і, знайшовши деяких учеників, 2 рече до них: Чи прийняли ви Духа съяного, увірувавши? Вони ж казали йому: Ба й нечували, чи є Дух съяний. 3 І рече до них: У що ж ви хрестилися? Вони ж казали: В Йоанове хрещені. 4 Рече ж Павел: Йоан хрестив хрещенім покаяння, глаголючи людям, щоб у Грядущого за ним вірували, се єсть в Христі Ісуса. 5 Почувши ж се, хрестилися в ім'я Господа Ісуса. 6 І, як положив на них Павел руки, зійшов Дух съяний на них, і заговорили мовами, і пророкували. 7 Було ж усіх до дванайцяти чоловік. 8 Увійшовши ж у школу, промовляв одважно три місяці, розмовляючи і доводячи про царство Боже. 9 Як же деякі закамені, й не слухали, злословлячи путь (Господень) перед народом, відступив од них і відлучив учеників, та й що-дня розмовляв в школі одного Тирана.

10 Се діялось два роки, так що всі, що проживали в Азії, слухали слово Господа Ісуса, - Жиди й Єленяне. 11 І не малі чудеса робив Бог руками Павловими, 12 так що на недужих вкладали з тіла його хустки або рушники, й покидали їх недуги, й злі духи виходили з них. 13 Почали ж деякі з тиняючихся Жидів-заклинателів іменувати над маючими духів лукавих ім'я Господа і Ісуса, говорячи: Заклинаємо вас Ісусом, котрого Павел проповідує. 14 Було ж якихсь сім синів Скеви Жидовина архиерея, що се робили. 15 Та дух лукавий озвавшися, казав: Ісуса знаю, і Павла знаю; ви ж хто такі? 16 І кинувсь на них чоловік, що в йому був дух лукавий, і, опанувавши їх, подужав їх так, що нагі й зранені повтікали з того дому. 17 Стало ся ж се відоме всім Жидам і Єленяням, що жили в Єфесі; і попав страх на всіх їх, і величано ім'я Господа Ісуса. 18 І многі з вірних приходили, і визнавали, і виявляли учинки свої. 19 Доволі ж багато з тих, що робили чари, познавши книги свої, попалили перед усіма; і злічено ціну їх, і налічено п'ятьдесят тисяч срібняків. 20 Так потужно росло слово Господнє і укріплялось. 21 Як же се сповнилось, постановив Павел у дусі, пройшовши через Македонію та Ахайю, ійти в Єрусалим, говорячи, що, побувши там, мушу Й Рим побачити. 22 Піславши ж у Македонію двох послугуючих йому, Тимотея та Єраста, сам пробув ся час ув Азії. 23 Стала ся ж часу того немала трівога про Господень путь. 24 Один бо, на ім'я Димитрій, золотар, що робив срібні храми Артеміди, давав ремесникам немалій заробіток. 25 Зібралиши їх і інших сього діла робітників, каже: Люде, ви знаєте, що з сього заробітку прожиток наш; 26 та бачите й чуєте, що не то в Єфесі, а мало не по всій Азії сей Павел, пересвідчивши, одвернув багато народу, говорячи, що нема богів рукотворних. 27 І не тільки се ремеслу нашому грозить, прийти в упадок, та щоб і храм великої богині Артеміди не обернувсь у ніщо, і не пропало величе тієї, котрій вся Азія і вселенна покланяється ся. 28 Вислухавши се і сповнившись гнівом, закричали, говорячи: Велика Артеміда Єфеська! 29 І ввесь город був повен заколоту; і кинулись однодушне до театру, скопивши Гайя та Аристарха, Македонян, подорожніх товаришів Павлових. 30 Як же хотів Павел увійти між народ, не пустили його ученики. 31 І деякі з Азійської старшини, бувши йому приятелями, піславши до него, благали, щоб не йшов до театру. 32 Інші ж що інше гукали; була бо громада заколочена, і більша з них (часть) не знала, чого походились. 33 З народу ж вивели Александра, і Жиди попихали його наперед. Александр же, махнувши рукою, хотів був оправдуватися перед народом. 34 Як же довідались, що він Жидовин, то всі гукали в один голос годин з дві: Велика Артеміда Єфеська! 35 Утихомиривши ж писар народ, каже: Мужі Єфеські, що б то був за чоловік, котрій не зінав би, що город Єфес шануватель великої богині Артеміди і Диопета! 36 А коли нічого проти сього не можна сказати, то треба вам угамуватися і нічого нерозважно не робити. 37 Привели бо ви чоловіків сих, що ні съяного не крали, ні богині вашої не хулили. 38 Коли ж Димитрій та ремісники з ним, мають з ким справу, то (на се) судді судять і є старости; нехай позивають один одного. 39 А коли чого іншого допевняєтесь, то у законному зборі розсудить ся. 40 Бо ще опасуємося, щоб не обвинувачено нас за сьогоднішню бучу, не маючи жадної причини, котрою могли б

справдити се збіговище. 41 І, се промовивши, розпустив громаду.

20 А, як утихомирилась буча, покликав Павел учеників і попрощавшись, вийшов у дорогу до Македонії. 2 Пройшовши ж ті сторони і напінувши їх многими словами, пришов у Грецію. 3 Поживши ж (там) три місяці, як засіли на него Жиди, коли хотів був плисти в Сирію, надумавсь вернутись через Македонію. 4 Товарищували йому до Азії Сосипатр Верієць і Солуняне Аристарх та Секунд, та Гай Дервянин, та Тимотей, і Азіяне Тихик та Трофим. 5 Сі, пішовши попереду, підождали нас у Трояді. 6 Ми ж попили після опріснчих днів із Філіп, та й прибули до них за п'ять днів у Трояду, де пробули сім день. 7 Первого ж дня в тижні, як зібралися ученики на ломаннє хліба, проповідував їм Павел, хоча вийти назавтра, і продовжив слово до півночі. 8 Було ж сьвітла много в гірниці, де ми зібралися. 9 Сидів же один молодець, на ім'я Євтих, на вікні, та й обняв його твердий сон; і, як Павел промовляв много, похилрзпшсь зі сну, упав з третього поверху до долу, і підняли його мертвого. 10 Зійшовши ж Павел у низ, пріпав до него, й обнявши рече: Не трівожтесь, душа бо його в йому. 11 Зійшовши ж угору, переломив хліб, і попоївши, бесідував богато аж до зорі, та й пішов. 12 Привели ж хлопця живого і втішились немало. 13 Ми ж, прийшовши до корабля, попили в Асон, хотівши звідтіля взяти Павла, так бо звелів, хотівши сам ійти пішки. 14 Як же зійшов ся з нами в Асоні, узвівши його, прибули ми в Митилену. 15 А відплівши звідтіля, причалили ми другого дня проти Хиоса, на другий же день попили в Самос, та, побувши в Трогоїї, другого дня прийшли в Милет. 16 Надумавсь бо Павел плисти мимо Єфеса, щоб не гаятись в Азії, а поспішав, коли можна, щоб йому бути в день п'ятисясятці в Єрусалимі. 17 З Милета ж, піславши в Єфес, прикликав старших церковних. 18 Як же прийшли до него, рече їм: Ви знаєте з первого дня, як прийшов я в Азію, яким робом пробував я з вами всякого часу, 19 служача Господові з усякою покорою і многими слізми і спокусами, які прилучалися мені од Жидівського чигання, 20 і що я ні від чого корисного не вхілявся, щоб не звістити вам і не навчати вас прилюдно і по домам, 21 съвідкуючи Й Жидам і Елениям покаяннє перед Богом і віру в Господа нашого Ісуса Христа. 22 І ось я, звязаний духом, ійду в Єрусалим, не знаючи, що в йому приключиться ся мені. 23 Тільки що Дух съвятій по городам съвідкує слово, що кайдани мене та муки ждуть. 24 Та ні про що я не дбаю, й не дорога мені душа моя, аби з радістю скінчти путь мій і та службу, що прийняв я од Господа Ісуса, щоб съвідкувати евангелію благодаті Божої. 25 І тепер ось я знаю, що більш не бачити мете лица мого ви всі, між котрими ходив я, проповідуючи царство Боже. 26 Тим я съвідкую вам сьогодні, що чистий я від крові всіх. 27 Бо я не вхілявсь обявляти вам усяку волю Божу. 28 Тим достерегайте себе і все стадо, в котрому вас Дух съвятій настановив єпископами, щоб пасти церкву Божу, котру придбав кровю своєю. 29 Я бо знаю се, що після виходу мого прийдуть вовки хижі між вас, що не пощадять стада. 30 І з вас самих устануть люде, говорячи розворотне, щоб потягти учеників за собою. 31 Тим пильнуйте, памятаючи, що три роки ніч і день не переставав

я із слізми напоминати кожного. 32 А тепер передаю вас, брати, Богові і слову благодаті Його, котрим може збудувати вас і дати вам наслідє між усіма осъвяченими. 33 Срібла або золота або одежі, - нічого не жадав я. 34 Сами ж знаєте, що потребинамої і тим, хто бував зо мною, служили оці руки мої. 35 У всьому показав я вам, що, так працюючи, треба помагати малосильним і памятати слова Господа Ісуса, що Він глаголав: Більше щастє давати, ніж приймати. 36 І се промовивши, упав на коліна свої, і моливсь із усіма ними. 37 Доволі ж було плачу у всіх, і, впавши на шию Павлові, цілували його, 38 смуткуючи найбільш про те слово, що промовив, що більш не мають лиця його видіти. І провели його до корабля.

21 Як же сталось, що ми попили, попрощавшись із ними, то просто верстаючи дорогу, прибули ми в Кон, другого ж дня в Родос, а з відтіля в Патару. 2 І, знайшовши корабель, що плив у Фінікію, сівши, попили ми. з Зуздрівши Кипр і минувши його ліворуч, попили ми в Сирію, та й пристали в Тирі, там бо треба було кораблю скинути тягар. 4 І, знайшовши учеників, пробули ми там сім день. Вони Павлові казали Духом не йти в Єрусалим. 5 А як ми скінчили дні, вийшовши пійшли ми; а всі провожали нас із жінками й дітьми аж за город; і, приклонивши коліна на березі, помолились; 6 і, попрощавшись один з одним, увійшли в корабель, вони ж вернулись до дому. 7 Ми ж, скінчивши плаваннє від Тира, пристали в Птоломаїді, і, привітавши братів, пробули в них один день. 8 Назавтра ж, вийшовши ті що а Павлом, прибули в Кесарію; і, ввійшовши в господу Филипа благовістника, одного з семи, пробували в него. 9 Було ж у него четверо дочек дівчат, що пророкували. 10 Як же пробували там много днів, прийшов з Йдеї один пророк, на ім'я Агав. 11 І, прийшовши до нас, і взявши пояс Павла, звязавши руки свої і ноги, рече: Так глаголе Дух съвятій: Чоловіка, чий се пояс, оттак звязути у Єрусалимі Жиди, і відадуть у руки поганам. 12 Як же почули ми се, благали ми й ташемші, щоб не йшов він у Єрусалим. 13 Озвав ся ж Павел: Що робите, плачуши та рвучі мені серце? я бо не то звязанним бути готов, а й умерти в Єрусалимі за ім'я Господа Ісуса. 14 Як же він не дав себе говорити, замовкли ми, кажучи: Нехай буде воля Господня. 15 По тих же днях, налагодившись, пустились у Єрусалим. 16 Ішли ж з нами й деякі з учеників із Кесарії, і вели одного Мнасона Кипряніна, старого ученика, в котрого б нам оселитись. 17 Як же прибули к Єрусалим, радо прийняли нас брати. 18 Назавтра прийшов Павел до Якова, прийшли ж і всі старші. 19 І, привітавши їх, розказував про все, що зробив Бог між поганами через служенне його. 20 Вони ж, вислухавши, прославляли Господа, і рекли йому: Бачиш, брате, скільки тут тисяч Жидів, що увірували, а всі вони ревнителі закону. 21 Про тебе ж - дозналися, що ти навчаєш відступлення від закону Мойсейового усіх Жидів між поганами, говорячи, щоб не обрізували дітей своїх, ані додержували звичаїв. 22 Що ж тепер (робити)? Конче зійдеться купа; прочують бо, що прийшов єси. 23 Зроби ж оце, що тобі скажемо: Є в нас чотири чоловіки таких, що мають на собі обітницю. 24 Узвівши їх, очистись із ними, та й втратя ся на них, щоб обстригли голови; то й знати муть усі, що чого дозналися

про тебе, се ніщо, та що й ти ходиш у законі, хоронячи його. 25 Що ж до увірувавших поган, ми писали, присудивши, щоб такого нічого вони не додержували, а тільки щоб хоронились ідолської жертви, та крові, та давленого, та блуду. 26 Тоді Павел, узвівши тих чоловіків, і очистивши із ними, увійшов назавтра в съвятилище, звіаючи сповнене днів очищення, доки принесеться ся за кожного з них принос. 27 Як же вже мало сім день скінчиться, Азийські Жиди, побачивши його в съвятилищі, збунтували ввесь народ, і наложили руки на него, 28 гукаючи: Мужі Ізраїлеві, помагайте! Се чоловік, що проти народу й закону й місяця сього всіх усюди навчає, та що й Елленян увів у съвятилище, й огопанив съвяте місце се. 29 (Виділи бо Трофима Єфесця угороді з ним, про котрого думали, що його увів у съвятилище Павел.) 30 І здивнувшись увесь город, і постало збіговище народу; і взяли Павла, виволікли з церкви, і зараз зачинили двері. 31 Та, як хотіли вбити його, дойшла вістка до тисячника роти, що ввесь Єрусалим збунтував ся. 32 Узвівши він зараз воїнів і сотників побіг на них; вони ж, побачивши тисячника та воїнів, перестали бити Павла. 33 Приступивши ж тисячник узяв його і звелів закувати в два ланцюги, і питав, хто він такий, і що зробив. 34 І деякі кричали одно, а інші друге між народом; і, не здолівши довідатись нічого певного за гуком, звелів вести його в замок. 35 Як же дійшов до сходів, то прилучилось, що мало не несли його воїни задля натовпу народу. 36 Ішло бо за ним множество народу з криком: Страти його! 37 А, як мали вводити Павла в замок, рече він тисячнику: Чи дозволиш сказати що тобі? Він же каже: Чи вміш по грецьки? 38 Чи не ти єси Єгиптянин, що перед сими днями зробив бунт та вивів у пустиню чотири тисячі народу розвищальцького? 39 Рече ж Павел: Я чоловік Жидовин Тарсийський, славного города Киликії житель; прошу тебе, дозволь мені промовити до народу. 40 Як же дозволив, тоді Павел, ставши на сходах, махнув рукою до народу, й як настало велике мовчання, промовив Жидівською мовою, говорячи:

22 Мужі брати й батьки, вислухайте тепер мов оправданнє перед вами. 2 Почувши ж, що Жидівською мовою говорив до них, ще більш утихомірились. 3 І рече: Я справді чоловік Жидовин, рожденний у Тарсі Киликійському, зрощений же у сьому городі при ногах Гамаліїла, навчений добре отцівського закону, бувши ревнителем Бога, якож ввсі тепер. 4 Я сей путь гонив до смерті, вяжучи та віддаючи в темниці чоловіків і жінок; 5 яко ж і архиєрей засвідкує мені, і вся старшина, від котрих і листи взявиши до братів, ішов я в Дамаск, щоб звязавши привести у Єрусалим тих, що там були, щоб скарано їх. 6 Стало ся ж мені, як ішов я і наближавсь до Дамаску, о полудні зразу осияло мене велике съвітло з неба. 7 І впав я на землю, і почув голос, глаголючий мені: Савле, Савле, чого мене гониш? 8 Я ж озвавсь: Хто єси, Господи? і рече до мене: Я Ісус Назорей, котрого ти гониш. 9 Ті ж, що були зо мною, виділи съвітло і полякалися; голосу ж не чули, що глаголав мені. 10 Сказав же я: Що робити мені, Господи? Господь же рече до мене: Уставши йди в Дамаск; а там скажеться тобі про все, що постановлено тобі робити. 11 Як же не бачив я від сяйва того съвітла, то ведений за руку від тих, що були зо мною, увійшов

я в Дамаск. 12 Ананія ж, чоловік один побожний по закону, добреї слави у всіх тамешніх Жидів, 13 прийшовши до мене і ставши, рече мені: Савле брате, прозри. І я тій ж годині побачив його. 14 Він же рече: Бог отців наших вибрав тебе розуміти волю Його, і видіти Праведника, і чути голос із уст Його. 15 Бо будеш съвідком Йому перед усіма людьми у тому, що ти бачив і чув еси. 16 А тепер чого гаєш ся? уставши охрестись, та обмий гріхи твої, призвавши імя Господнє. 17 І сталося, як вернувшись я в Єрусалим та моливсь у церкви, та був у захопленню, 18 і видів Його, глаголючого мені: Поспіши та вийди боржай з Єрусалим, бо не приймуть съвідчення твого про мене. 19 А я сказав: Господи, вони знають, що я вкідав у темниці та бив по школах тих, що вірували в Тебе. 20 І як пролилася кров Стефана, съвідка Твого, я сам стояв і похвалив убийство його, стережучи одежі убийців його. 21 І рече до мене: Іди: бо я до погандалеко пішлю тебе. 22 Слухали ж його аж до цього слова, а тепер зняли голос свій, кажучи: Геть із землі такого! не жити йому. 23 Як же кричали вони та кидали одежду, та підкидали порохом на воздух, 24 звелів тисячник вести його в замок, і казав бійкою допитуватись у него, щоб дознатись, чого так гукають на него. 25 Як же розтягнуто (вязано) його реміннєм, рече Павел до сотника стоячого: Хиба годить ся вам чоловіка Римлянина, та й несудженого, бити? 26 Почувши ж сотник, приступивши до тисячника, сповістив, говорячи: Дивись, що хочеш робити; чоловік бо сей Римлянин. 27 Прийшовши тисячник промовив до него: Скажи мені, чи Римлянин єси ти? Він же рече: Так. 28 І відказав тисячник: За велику суму здобув я се горожанство. Павел же рече: Я ж і родивсь (у йому). 29 Зараз тоді відступили від него ті, що мали в него допитуватись; і тисячник злякав ся, довідавшись, що се Римлянин, і що він його закував. 30 Назавтра ж, хотівши довідатись певно, за що винуватять його, зняв з него кайдани, і звелів прити архиєреям і всій раді їх і, вививши Павла, поставив перед ними.

23 Поглянувши ж Павел пильно на раду рече: Мужі брати, я жив у всій добрій совіті перед Богом до цього дня. 2 Архиєрей же Ананія звелів тим, що стояли перед ним, бити його в лиці. 3 Тоді рече Павел до него: Бити ме тебе Бог, стіно побіляна; і ти сидиш, щоб судити мене по закону, а проти закону велиш мене бити? 4 Ті ж, що стояли, сказали: Ти архиєрея Божого злорічиш? 5 Рече ж Павел: Не знав я, брати, що се архиєреї: писано бо: Не казати меш лихого на князя народу твого. 6 Постерігши ж Павел, що одна частина (людей) Садукеїська, а друга. Фарисейська, покликнув у раді: Мужі брати! я Фарисей, син Фарисеїв; за надію воскресення мертвих мене судять. 7 Як ж се промовив, постала незгода між Фарисеями та Садукеями; і розділилась громада. 8 Садукеї бо кажуть, що нема воскресення, ні ангела, ні духа, а Фарисеї визнають обох. 9 Постав же крик великий; і, вставши письменники часті Фарисейської, змагались, говорячи: Нічого лихого не знаходимо в чоловікові сему; коли ж дух промовив до него або ангел, то не воюймо з Богом. 10 І, як постала буча велика, тисячник, опасуючись, щоб вони не розірвали Павла, звелів воїнам зійти, та, вхопивши його з посеред них, привести в замок. 11 Другої ж ночі став перед ним Господь

і рече: Бодрись, Павле; як бо ти съвідкував про мене в Єрусалимі, так ти маєш і в Римі съвідкувати. 12 Як же настав день, зложивши змову дялкі з Жидів, заклялись, говорячи, що ні істи муть, ні пити муть, доки не вбъть Павла. 13 Було ж більш сорока, що сю клятъбу зробили. 14 Приступивши вони до архиєреїв та старших, казали: клятъбою поклялись ми нічого не істи, доки не вбъмо Павла. 15 Тепер же ви дайте знати тисячниківі й раді, щоб завтра вивів його до вас, ніби хочете розвідіться пильніще про справу його; ми ж, поки ще він наблизить ся, готові будемо вбити його. 16 Прочувуши ж син сестри Павлової про їх задум на него, прийшовши і ввійшовши в замок, сказав Павлові. 17 Покликавши ж Павел одного з сотників, рече: Одведи хлопця цього до тисячника; має бо щось сказати йому. 18 Він же, взявши його, повів до тисячника, й каже: Вязник Павел, покликавши мене, просив привести до тебе цього хлопця; має бо щось сказати тобі. 19 Уявивши ж його за руку тисячник, і відійшовши на самоту, питав його: Про що ти маєш звістити мені? 20 Він же каже, що Жиди змовились просити тебе, щоб завтра привів Павла до них у раду, наче б хотіли лучше розпитатись про него. 21 Ти ж не слухай їх: засідається ся бо їх на него більш сорока чоловік, що закляли ся не істи й не пити, доки не вбъть його; і тепер готові вони, дожидаючи від тебе обіцянки. 22 Тисячник же відпустив хлопця, звелівши нікому не казати, що се виявив еssi передо мною. 23 I, покликавши двох із сотників, каже: Наготовте дві сотні воїнів, щоб ішли в Кесарію, та сімдесять комонників, та дві сотні стрельців на третю годину ночі; 24 і скотину наготовити, щоб, посадивши Павла, одвели цілого до старости Феликса. 25 Написав же й лист такого змісту: 26 Клавдій Лизия вельможному старості Феликові: радуй ся. 27 Чоловіка сего Жиди схопили і мали вбити; я ж, пристигши з військом, одняв його, довідавшись, що він Римлянин. 28 Хотівши ж довідатись про причину, за що обвинували його, увів його в раду їх, 29 і знайшов, що обвинували його про питання закону їх, та ніякої вини, достойної смерті або кайданів, нема в йому. 30 Як же сказано мені про зраду, що мала бути од Жидів на чоловіка цього, зараз післав я його до тебе, звелівши і винувателям його говорити перед тобою, що мають на него. Бувай здоров. 31 Воїни ж, як звелено їм, узвивши Павла, повели вночі в Антипатиду. 32 А назавтра, зоставивши комонників ійти з ним, вернулись у замок. 33 Вони ж, ввійшовши в Кесарію і оддавши лист старості, поставили перед ним і Павла. 34 Прочитавши ж староста і спітавши, з якої він країни, та довідавшись, що з Киликії, 35 слухати му тебе, каже, як прийдуть винувателі твої. І звелів стерегти його в преторії Іродовій.

24 По пяти ж днях прийшов архиєрей і Ананія з старшими і з речником, Тертидом якимся, і озвались вони перед старостою проти Павла. 2 Як же покликано його, почав винувата Тертил, говорячи: Дознаючи через тебе великого впокою і всякого добра, що стало ся народові съому за твоїм дбаннем, з завсіді і всюди приймаємо (се), вельможний Феликсе, з усякою дякою. 4 Та, щоб довго тобі не докучати, благаю вислухати нас у коротці, твоєю ласкою. 5 Знайшли бо ми, що чоловік сей зараза, й зчинцник бучи між усіма Жидами по вселенній, і ватажок Назорейської ересі, 6 що й

церкву зважив ся оголити; ми його й узяли, й хотіли по нашему закону судити. 7 Пристигши ж Лизия тисячник, з великом насильством узяв його з наших рук, 8 звелівши винувателям його йти до тебе. Від него можеш сам, як схочеш, про все дознатись, за що ми винуємо його. 9 Пристали ж (на се) Жиди, говорячи, що се так єсть. 10 Озвався Павел, як кивнув йому староста говорити: Знаючи від багатьох літ тебе суддею народові съому, тим радніш про себе відповідаю. 11 Ти можеш розвідатись, що не більш, як дванайп'ять днів, відколи я прийшов поклонитись у Єрусалим. 12 Та й ні в церкві не знайшли мене, щоб я до кого промовляв, або робив усебую в народі, ні по школах, ні в городі; 13 ані довести мені не можуть, у чому тепер винують мене. 14 Визнаю ж тобі се, що в съому путь, котрий вони звуть ерессю, служу так отецькому Богу, віруючи всьому, що по закону і що в пророках написане, 15 маючи надію в Бозі, чого й самі оці сподіваються ся, що має бути воскресенне мертвих праведних і неправедних. 16 На те я й подвізаюсь, щоб мати по всяк час чисту совість перед Богом і людьми. 17 По багатьох же літах прийшов я зробити милостиню народові моєму та приноси. 18 У съому знайшли мене очищеною в церкві, - ані з натовпом, ані з бучею, - дяеки Жиди з Азії, 19 котрим би треба перед тебе прийти й винувати, коли б що мали проти мене. 20 Або самі оці нехай скажуть, чи знайшли в мені яку неправду, як стояв я перед радою. 21 окрім одного голосу съого, котрим покликнув, стоячи між ними, що за воскресенне мертвих я суд приймаю сьогодні од вас. 22 Вислухавши ж се Феликс, відослав їх, докладніш довідавшись про путь сей, говорячи: Як Лизия тисячник прийде, розберу вашу справу. 23 I звелів сотників стерегти Павла, й давати волю, і нікому з його знакомих не забороняти послугувати Або приходити до него. 24 По кількох же днях, прибувши Феликс із жінкою своєю Друзилого, Жидівкою, покликав Павла, і слухав його про віру в Христа. 25 Як же говорив він про правду і здержаннє, і про суд, що має бути, злякавшись Феликс, озвав ся: Тепер годі, іди; мавши час, по клічу тебе. 26 До того ж сподівався, що й грошей здобуде від Павла, щоб випустив його, тим же ж часто прикладаючи його, бесідував з ним. 27 Як же скінчилось два роки, перемінив Феликса Порцій Фест, а Феликс хотівши угодити Жидам, оставил Павла закованого.

25 Прибувши ж Фест у ту країну, по трох днях пішов у Єрусалим з Кесарії. 2 I явились перед ним архиєреї та значні з Жидів проти Павла, й благали його, з просячи ласку в него, щоб післав його в Єрусалим, змовившись, щоб його вбити на дорозі. 4 Фест же відказав, що Павла стережуть у Кесарії, і що він сам незабаром має піти (туди). 5 Котрі ж з між вас, каже, згідні в съому, нехай ідуть зо мною, і коли що є в съому чоловікові, нехай винують його. 6 I, пробувши у них більш десяти днів, прибув у Кесарію; назавтра ж сівши на судиці, звелів привести Павла. 7 Як же прийшов він, обступили (його) Жиди, що прийшли з Єрусалиму, приносячи на Павла многі і тяжкі вини, котрих не змогли довести. 8 А він відказав, що ні против закону Жидівського, ні против церкви, ні против кесаря нічого не провинив. 9 Фест же, хотівши Жидам угодити, озвавшись, каже Павлові: Хочеш іти в Єрусалим, і там судитись передо мною в съому? 10 Рече ж Павел: Я

стою перед судищем кесаревим; там маю суд приймати. Жидів нічим не скривдив я, як і ти добре знаєш. 11 Коли я не прав і зробив що достойне смерти, не відмовляюся і вмерти; коли ж нема в мені нічого, чим мене сі винують, ніхто не може мене їм видати. Поклинулось до кесара. 12 Тоді Фест, поговоривши з радою, відказав: Ти поклинуєшся ся до кесара, до кесара й піддеш. 13 Як же минуло днів кілька, Агріппа цар та Верникія прибули в Кесарію витати Феста. 14 А як пробули тут многі дні, предложив Фест цареві Павлову справу, говорячи: Є (тут) один чоловік, оставлений вязнем од Феликса; 15 про него, як прибув я в Єрусалим, обявili архнereї та старші Жидівські, доповняючись суду на него. 16 Відказав я ім, що се не Римський звичай, видавати кого на смерть перш, ніж обвинувачений мати ме винувателів перед лицем, і дастъ ся йому місце оборони від вини. 17 Як же зійшлись вони сюди, я, не роблячи жадної проволоки, сівши другого дня на судищі, звелів привести чоловіка. 18 Обступивши його винувателі, ніякої вини не принесли, про які я думав, 19 були ж між ними деякі змагання про марновірство їх та про якогось Ісуса, що вмер, про котрого казав Павел, що Він живий. 20 Я ж, сумніваючись про се змаганнє, сказав: коли хоче, нехай іде в Єрусалим і там судить ся про се. 21 Як же Павел поклинувся, щоб його задержано до розсуду Августа, звелів я держати його, доки одішлю до кесара. 22 Агріппа ж каже до Феста: Хотів би я ти чоловіка цього послухати. Він же: Завтра, каже, чути меш його. 23 Назавтра ж, як прийшов Агріппа та Верникія з великою пихою та ввійшли в судову палату з тисячниками та городськими передніми мужами, звелів Фест привести Павла. 24 І каже Фест: Агріппо царю і всім мужам, що сидите з нами, гляньте на цього, про котрого все множество Жидів озвалось до мене в Єрусалимі, гукаючи, що не треба йому жити більш. 25 Я ж, зрозумівши, що нічого достойного смерти він не зробив, а як і (сам) він поклинувся ся до Августа, то й присудив я післати його. 26 Про него ж нічого докладного писати панові не маю. Тим привів його перед вас, а особливо перед тебе, царю Агріппо, щоб зробивши розпліт, мав що написати. 27 Нерозсудливо бо мені здається ся післати вязника, а яка вина на нему, не означити.

26 Агріппа ж каже до Павла: Дозволяється тобі за себе говорити. Тоді Павел відповів, простягши руку: 2 Про все, в чому винують мене Жиди, царю Агріппо, вважаю себе за щасливого, маючи відповідати сьогодні перед тобою, 3 а й надто, що ти съвідомин всіх звичаїв Жидівських і перепитів. Тим благаю тебе вислухати мене терпливо. 4 Яке ж було життє мое з малку від почину між народом моїм у Єрусалимі, знають усі Жиди, 5 знаючи мене здавна (коли схочуть съвідкувати), що жив я Фарисеем по найдокональшій ересі нашої віри. 6 А тепер за надію обітування, зробленого отцям нашим од Бога, стою на суді, 7 котрого дванадцять родів наших, без перестану день і ніч служачи, надіються ся дойти. За сю надію, царю Агріппо, винуватять мене Жиди. 8 Що? невірним здається ся вам (се), що Бог воскрешає мертвих? 9 Мені справді й самому здавалось, що проти імені Ісуса Назорея треба багато робити. 10 Що й робив я в Єрусалимі, і многих съвітих замікав у темниці, прийнявши власті од архнereїв, а як убивали їх, давав мій голос. 11

I по всіх школах часто караючи їх, примушував хулити; і превельми лютоючи на них, гонив їх навіть і в чужих городах. 12 I, в сих (мислях) ідучи в Дамаск з властю і наказом од архнereїв, 13 ополудні, парю, в дорозі видів я з неба съвітло над съвіо сонця, осиявше мене й тих, що йшли зо мною. 14 Як же всі ми попадали на землю, почув я голос, що глаголав до мене і промовив Єврейською мовою: Савле, Савле, чого гониш мене? тяжко тобі проти рожна прати (перти). 15 Я ж сказав: Хто єси, Господі? Він же рече: Я, Ісус, котрого ти гониш. 16 Та встань і стань на ноги твої; на се бо явився я тобі, щоб зробити тебе слугою і съвідком того, що бачив єси, і що обявлю тобі, 17 вириваючи тебе від людей і від поган, до котрих тепер тебе посилаю, 18 відкрити очі ім, щоб обернулись від темряви до съвітла і від влади сатаниної до Бога, щоб прийняли вони оставлені гріхів і насліддє між съвітими вірою в мене. 19 Тим, дарю Агріппо, не протививсь я небесному видінню, 20 а найперш у Дамаску і в Єрусалимі і по всій землі Юдейській та й поганам проповідував, щоб покаялись та обернулись до Бога, роблячи діла, достойні покаяння. 21 За се Жиди, вхопивши мене в церкви, хотіли вбити. 22 Дізnavши ж помочи від Бога, аж до сего дня стою, съвідкучи малому й великому, нічого іншого не говорячи, як що пророки глаголали, що має бути, і Мойеей: 23 що мусить пострадати Христос, а будучи перший з воскресення мертвих, має съвітло проповідувати народові і поганам. 24 Як же він так відповів, сказав Фест голосом великим: Дурієш, Павле; велики науки до дурощів тебе приводять. 25 Він же рече: Не дурію, вельможний Фесте, а слова правди й розуму глаголю. 26 Знає бо про се цар, до котрого і промовляю вільно; певен бо я, що ніщо з сего перед ним не втაїлось; бо не в закутку се діялось. 27 Віруєш, царю Агріппо, пророкам? Знаю, що віруєш. 28 Агріппа ж каже до Павла: О, мало не вговорив єси мене бути Християнином. 29 Павел же рече: Бажав би я від Бога, щоб чи за малий чи за довгий (час) не тільки ти, та й усі, хто чує мене сьогодні, сталися такими, як я, окрім оціх кайданів. 30 I, як промовив се, устав цар і ігемон і Верникія і ті, що сиділи з ними, 31 і, одйшовши на бік, розмовляли між собою, говорячи, що нічого смерти достойного не робить чоловік сей. 32 Агріппа ж каже Фестові: Можна було б випустити сего чоловіка, коли б не покликав ся до кесара.

27 Якоже присуджено, щоб плисти нам в Італію, то передано Павла і деяких інших вязників сотників, на ім'я Юдію, Августової роти. 2 I, ввійшовши в корабель Адрамицький, маючи плисти попри місця Азійські, пустились ми з Аристархом Македонцем із Солуня, що був з нами. 3 А другого дня пристали в Сидоні. Й обходив ся Юлій ласкаво з Павлом, і дозволив ходити до другів, щоб дізнати їх піклування. 4 А відчаливши звідтіля, поплили до Кипра; бо вітри були противні. 5 I, перепливши море, що проти Киликії та Памфілії, прибули в Міри Ликийські. 6 А там знайшовши сотник корабель Александрийський, що плив в Італію, посадив нас на него. 7 Многі ж дні помалу пливучи і ледві бувши проти Книда, тим що не допускав нас вітер, приплили ми під Крит проти Салмона, 8 і, ледві минувши його, прибули на врочище Гарна пристань, від котрого був близько город Ласей. 9 Як же доволі часу минуло й

було вже непевне плаваннє, тим що вже піст минув, то радив Павел, 10 кажучи їм: Люде, я бачу, що з утратою і з великою шкодою, не тільки для тягару і для статку, та й для душ наших буде плаваннє. 11 Сотник же керманичеві і властителеві корабля довіряв більш, ніж тому, що сказав Павел. 12 Як же пристань не була вигідна на зимуваннє, то більше їх давали раду пуститись ізвідтіля, чи не можна. б як, добрашись до Фінікії, перезимувати в пристані Крицькій, що лежить між вітром полуденнім і західнім. 13 Як же повіяв полуденній вітер, то, думаючи, що досягли свого заміру, знявшись поплили мимо Крита. 14 Та незабаром опісля настиг на них бурний вітер, званий Євреклидон. 15 Як же підхопило корабля і неможна було противитись вітрові, то віддалися ми і носило нас. 16 На острів же якийсь набігши, званий Кдавда, на силу здолії удержати човна, 17 котрый стягнувши, усякого способу добирали, підвязуючи корабля; а боячись упасти в сирть (мілке місце), спустили парус, і так нас носило. 18 А що вельми буря нами кидала, то назавтра повикудали тягар. 19 А третього дня своїми руками надібі корабельнє викидали. 20 Як же ні сонце, ні зорі не являлися многі дні, і надягала немала буря, то на останок і вся надія віднялась, щоб спасті ся нам. 21 Як же довго не їли ми, то ставши Павел серед них, рече: Люде, треба було, послухавши мене, не відчалювати від Криту, (то) і не здобулись би такої втрати і шкоди. 22 А тепер благаю вас, бодріть ся; не буде бо погибелі ні одній душі з вас, окрім корабля. 23 Явив ся бо мені сієїночі ангел Бога, до котрого я належу й котрому служу, 24 глаголючи: Не байсь, Павле: ти мусиш стояти перед кесарем, і ось дарував тобі Бог усіх тих, що плинуть з тобою. 25 Тим бодріть ся, люде (добрі); вірую бо Богу, що так буде, як сказано мені. 26 Мусимо бо до острова якогось пристати. 27 Як же настала чотирнадцята ніч, що носило нас по Адриатицькому морю, коло півночі постремли корабельники, що близько від них якась земля; 28 і, змірявши глибину, знайшли двайцять сяжнів; трохи ж відплівши і знов змірявши, знайшли сяжнів пятнадцять. 29 I, опасуючись, щоб не набігти на гостре місце, кинули з демена (керми) чотири якорі і дожидали дня. 30 Як же корабельники шукали втіки з корабля, спускаючи човна на море, роблячи вид, ніби хочуть кинути якоря з носу, 31 сказав Павел сотникові й воїнам: Коли сі не зістануть ся на кораблі, то ви не можете спасті ся. 32 Тоді воїни пообітинали верівки в човна, та й дали йому впасті. 33 Як же почало дніти, благав Павел усіх прійняти їжі, говорячи: Сьогодні чотирнадцятий день ви, ждучи, постите, нічого не ївши. 34 Тим же благаю вас, прійміть їжі; воно бо для вашого спасення; ні в кого бо з вас і волос не впаде з голови. 35 Сказавши ж се і взяви хліб, оддав Богу хвалу перед усіма, і переломивши почав їсти. 36 Тоді повеселішали всі, і вони прійняли їжу. 37 Було ж нас у кораблі всіх двісті сімдесят і шість душ. 38 А настившишь іжею, облегчили корабель, викидаючи пшеницю в море. 39 Як же настала день, не пізнали землі, загледіли ж затоку якусь, що мала беріг, до котрого нарадились, коли можна, причалити кораблем. 40 I, витягши якорі, пустились морем, порозвязувавши завязі деменові і піднявши парусок по вітру, прямували до берега. 41 Попавши ж на місце двоеморське, загрузили корабля; і перед, застравши, був нерухомий, а зад розбивало силою

филь. 42 Між воїнами ж стала рада, щоб вязників повбивати, щоб котрій випливши, не втік. 43 Сотник же, хотівши спасті Павла, заборонив їм що загадали, і звелів, щоб ті, хто вміє плавати, перші скочили, і вийшли на землю, 44 а останні, - хто на дошках, а хто на чому з корабля. I сталось так, що всі спаслися на землю.

28 Спасши ся ж довідались, що острів зветься Меліт. 2 Чужоземці ж показали нам не мале милосердє: розложивши бо багатте, прийняли всіх нас задля дощу, що йшов, і задля холоду. 3 Як же набрав Павел оберемок хворосту і положив на огнище, вибігши від жару гадина, почепилася на руці його, говорили між собою: Певно сей чоловік убийця, що спас ся з моря, та суд (богів) не дав йому жити. 5 Він же, струснувши гадюку в огнь, не дізнав ніякого лиха. 6 Вони ж дожидали, що він мав опухнути або зараз упаде мертвий; як же довго дожидались і бачили, що ніякого лиха йому не сталось, перемінівші думки, казали, що се Бог. 7 Навколо ж цього місця були землі першого на острові, на ім'я Публія. Він, прийнявши нас, три дні поприєтельски гостив. 8 I сталось, що батько Публія лежав, боліючи на пропасницю та на живіт. Приступивши до него Павел, помоливсь і, положивши руки на него, сцілив його. 9 Як се стало ся, то й інші на острові, що мали недуги, приходили та й сцілялись. 10 Вони і великою честю пошанували нас, а як ми відплівали, надавали, чого нам треба (було). 11 По трох же місяцях одвезлись ми кораблем Александрийським, надписаним Диоскур, що зимував на острові, 12 і приплівши в Сиракузу, пробули (там) три дні. 13 А звідтіля відплівши, прибули в Регіо, і за один день, як настав полуденний вітер, прийшли другого дня в Путеолі, 14 де знайшовши братів, ублагані були від них перебути у них сім день; і так прийшли в Рим. 15 Звідтіля, почувши брати про нас, повіходили назустріч нам аж до Апієвого тортура та Трох Гостинниць. Побачивши їх Павел і подякувавши Богу, набрався сильності. 16 Як же прийшли ми в Рим, сотник передав вязнику воїводі: Павлу ж дозволено жити окрім з воїном, що стеріг його. 17 Стало ся ж по трох днях, скликав Павел первих із Жидів, і, як походились вони, рече до них: Мужі брати, нічого не зробивши противного народові або звичаям отцівським, передай я, яко вязник, у рука Римлянам. 18 Розпитавши вони мене, хотіли випустити, бо ніктої вини смерті не було в мені. 19 Як же противились Жиди, був я змушений покликатись до кесаря, не яко би мав чим обвинувати народ мій. 20 Тим же скликав я вас, щоб побачити вас та поговорити, бо за надію Ізраїлеву залізом сим оковано мене. 21 Вони ж промовили до него: Ми ані письма про тебе не одержували з Юдеї, ані прийшовши хто з братів, звістив або сказав про тебе що лихе. 22 Та бажаємо від тебе чути, що ти думаєш; бо про сю ересь відоме нам, що всюди противляється ся й. 23 Призначивши ж йому день, поприходили до него в оселю многі, і викладував він їм, съвідкуючи про царство Боже, і впевнюючи їх про Ісуса й з закону Мойсеевого й з пророків, од ранку до вечера. 24 I деякі увірували в слова його, а інші не увірували. 25 I, будучи в незгоді між собою, розійшлись, як промовив Павел одно слово: що добре промовив съвятий Дух через Ісаїо

пророка до батьків ваших, **26** глаголючи: Йди до людей сих та скажи: Слухом будете слухати, та й не зрозумієте, і дивлячись будете дивитись, та й не побачите: **27** бо серце цього народу затверділо, й ушіма тяжко чуєть, і очі свої позаплющували, щоб не виділи очима, і ушіма не чули, і серцем не розуміли, і не навернулись, щоб я сцілив їх. **28** Відоме ж нехай вам буде, що послане поганам спасеннє Боже вони чути муть. **29** І, як промовив сі слова, пійшли Жиди, маючи велике змаганнє між собою. **30** Пробував же Павел цілих два роки в найнятій хаті своїй, і приймав усіх, хто приходив до него, **31** проповідуючи царство Боже і навчаючи про Господа Ісуса Христа з усією съміливостю, без заборони.

До римлян

1 Павел, слуга Ісуса Христа, покликаний апостол, вибраний на благовістуваннє Боже, **2** (котре наперед обіцяв [Бог] через пророків своїх у святих писаннях,) з про Сина свого (народженого з насіння Давидового по тілу, **4** обявленого Сина Божого в силі, по Духу святости, через воскресеннє в мертвих), Ісуса Христа, Господа нашого, **5** (котрим прийняли ми благодать і апостольство на впокоренне вірі між усіма народами ради імені Його, **6** між котрими й ви покликані, Ісус-Христові;) **7** Усім вам, що есте в Римі, любленим від Бога, покликаним святым: благодать вам і впоюй од Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа. **8** Перш усого дякую Богові моєму через Ісуса Христа за всіх вас, що віра ваша проповідується ся по всему світу. **9** Съвідок мені Бог, котому служу духом моїм у благовістуванні Сина Його, що без перестану спомни про вас роблю, **10** усе в молитвах моїх молючись, щоб колись довелось мені по волі Божій, прийти до вас. **11** Бажаю бо бачити вас, щоб передати вам даруваннє духовне dla утвердження вашого; **12** се ж есть утішитись укупом з вами спільною вірою вашою і моєю. **13** Не хочу ж тайти од вас, братте, що часто заміряв я прийти до вас (та й досі спиняло мене), щоб який овощ мати й між вами, яко ж і між іншими поганами. **14** Еленнянам і чужоземцям, мудрим і нерозумним довжен я. **15** От же, що до мене, готов я й вам, що в Римі, благовістувати. **16** Бо не соромлюсь благовістування Христового, сила бо Божа на спасеніє всякому віруючому, Жидовинові перше, а потім і Грекові. **17** Правда бо Божа в йому відкривається ся до віри в віру, яко ж написано: Праведний вірою жив буде. **18** Одкривається ся бо гнів Божій з неба на всяке нечестє і неправду людей, що держить істину в неправді. **19** Тим, що розумне про Бога, явно в них; Бог бо явившім. **20** Невидиме бо Його від создания съвіту думаннє про твори робить ся видиме, і вічна Його сила і божество, щоб бути ім без оправдання. (aïdios g126) **21** Тим, що знаючи Бога, не яко Бога прославляли або дякували, а осустилися думками своїми і оморочилося нерозумне серце їх. **22** Славлячи себе мудрими, потуманіли, **23** і обернули славу нетлінного Бога на подобину образа тлінного чоловіка, і птиць і четвероногих і гаду. **24** Тим же й передав їх Бог нечистоті в похотях сердце їх, щоб сквернили тіла свої між самими собою. **25** Вони перемінили істину Божу на лжу і поклонялися і служили тварі більш Творця, котрий благословен на віки. Амінь. (aïp g165) **26** За се передав їх Бог кари безчестя, бо й жінки їх обернула природно подобу на протиприродну; **27** так само й чоловіки, оставивши природне вживаннє женського полу, розгорілись похотю свою один на одного, чоловіки на чоловіках сором роблячи, і заплату, яка подобала заблудові їх, у собі приймаючи. **28** І, яко ж не вподобалось їм мати Бога в розумі, передав їх Бог ледачому уму, робити неподобне, **29** сповнених усякої неправди, переделю, лукавства, зажерливості, злоби, сповнених зависті, убийства, сварні, підступу, лихих звичай, **30** осудників, покліпників, богоневавидників, гордунників, хвастунів, пишних, видумщиків лихого, родителям непокірних, **31** нерозумних, ламателів умови, нелюбовних, невбдагальних, немилостивих. **32** Котрі, хоч Божий присуд розуміють, що хто

таке робить, достойн смерти, не тільки самі се роблять, та й похваляють роблячих.

2 Тим без оправдання еси, всякий чоловіче, що судищ; у чому бо судиш другого, себе осуджуєш, те ж бо саме робиш, судячи (другого). **2** Знаємо ж, що суд Божий по истині на тих, що роблять таке. **3** Чи думаєш же, чоловіче, судячи того, хто таке робить, і роблячи те ж саме, що ти втечеш од суду Божого? **4** Або багацтвом благости Його та вдергливости та довготерпіння погорджуєш? не знаєш, що благость Божа до покаяння тебе веде? **5** По жорстокості ж твоїй і непокаянному серцю збираєш собі гнів на день гніву і відкриття праведного суду Бога, **6** котрий віддасть кожному по ділам його: **7** тим, що терпівши в добром ділі шукають слави, та чести, та нетління - життє вічне; (aïōnios g166) **8** а котрі сварливі і противляють ся істині, коряться ж неправді, (тим) ярость та гнів. **9** Горе ж тіснота на всяку душу чоловіка, що робить лихе, Жидовина перше, та й Грека; **10** слава ж, честь і впоїкі усякому, хто робить добре, Жидовинові перше, та й Грекові. **11** Нема бо в Бога вважання на лиця. **12** Скільки бо без закону згрішило, (стільки їх) без закону й погине, а скільки в законі згрішило, (стільки їх) законом суд прийме **13** (Не слухателі бо закону праведні перед Богом, а чинителі закону справдяться. **14** Коли бо погане, не маючи закону, по природі законне чинять, то вони, закону не маючи, самі собі закон: **15** вони показують діло законне, написане в серцях їх, як съвідкє совість їх, і між тим думки їх одна другу осуджують, або оправдують); **16** в день, коли судити ме Бог тайни людські, по благовісти моєму, через Ісуса Христа. **17** Ось ти Жидовин звеш ся, і почиваєш на законі, і хвалишся Богом, **18** і розуміш волю (Його), і розлізнаш (що есть) луче, навчаючись із закону; **19** і вповаєш на себе, що ти проводир сліпим, съвітло тим, що в темряви, **20** наставник незмислям, учитель малоліткам, мавши образ розуму і істини в законі. **21** Навчаючи ж іншого, себе не навчаєш? проповідуючи не красти, сам крадеш? **22** говорячи, щоб не робили перелюбю, робиш перелюб? гидуючи ідолами, крадеш съвіте? **23** ти, що хвалишся законом, переступом закону Бога зневажаєш? **24** Імя бо Боже через вас хулить ся між поганами, яко ж писано. **25** З обрізання бо є користь, коли чиниш закон; коли ж ти переступник закону, обрізаннє твоє сталося необрізаннє. **26** Коли ж необрізаний хоронить установи закону, чи необрізаннє його за обрізаннє не полічить ся? **27** І осудить необрізаннє по природі, котре словняє закон, тебе, котрий з писаннєм обрізаннєм переступник еси закону. **28** Не той бо, хто явно (такий) есть Жидовин, і не те, що явно по тілу, обрізаннє, **29** а котрий потай, (той) Жидовин, і обрізаннє (есть обрізаннє) серця в дусі, не в писанню; йому ж похвала не від людей, а від Бога.

3 Чим же переважує Жидовин? або яка користь з обрізання? **2** Велика на всякий спосіб: найперше бо, що їм були звірени словеса Божі. з що бо, що не увірували деякі? Хиба невірство їх віру Богу оберне в ніщо? **4** Нехай не буде (так). Ні, (нехай буде) Бог праведний, усякий же чоловік омана, яко ж писано: Що оправдив ся Ти в словах Твоїх, і побідив, як судити меш ся. **5** Коли ж неправда наша Богу правду

викликав, що скажемо? Хиба неправеден Бог, що посилав кару? (яко чоловік глаголю.) 6 Нехай не буде (так). Як же бо мав би Бог судити світ? 7 Коли бо істина Божа через мрю оману ще побагатшала на славу Його, чого ж ішце й мені, яко грішників, осудженим бути? 8 А не (так тому бути), як нас хулять, і як говорять діякі, ніби ми кажемо, що нумо робити лихе, щоб прийшло добрє? Праведний суд на таких. 9 Що ж? ми лучі? Ніяк (не лучі); попереду бо укорили ми й Жидів і Греків, що вони всі під гріхом, 10 яко ж писано: що нема праведного нікого, 11 нема, хто розумів би, нема, хто шукав би Бога, 12 всі відхилились, вкluпі нікчесні стали; нема, хто робив би добро, нема аж до одного. 13 Гріб відчинений горло іх, язиками своїми підводили; отрута гадюча під губами іх; 14 котрих уста клятьби і гіркості повні; 15 скорі ноги іх проливати кров; 16 руїна та здицні на дорогах іх, 17 а дороги мирної не пізнали. 18 Нема страху Божого перед очима іх. 19 Знаємо ж, що скільки закон говорить, тим, що під законом, говорить, щоб усякі уста загородились, і винен був увесь світ Богові; 20 тим що ділами закону не справдіть ся всяке тіло перед Нім; через закон бо познаннє гріха. 21

Тепер же окрім закону правда Божа явилась, сьвідкована від закону й пророків; 22 правда ж Бога через віру Ісуса Христову усім і на всіх віруючих-нема бо ріжниці; 23 всі бо згрішили, і лишені слави Божої, 24 оправдають ся (ж) дарма благодаттю Його, викупленнem, що в Христі Ісусі, 25 котрого предложив Бог на вблагальну жертву через віру в кров Його, щоб з'ясувати правду свою одпущенням прежніх гріхів у довготерпінні Божому, 26 щоб з'ясувати (кажу) правду свою нинішнього часу, щоб був Він праведний і оправдуючий, хто з віри Ісусової. 27 Де ж величаннє? Виключене. Которим законом? учників? Ні, а законом віри. 28 Думаємо оце, що чоловік оправ дується вірою, без учників по закону. 29 Або Жидам Бог тільки, а й не поганам? Так, і поганам; 30 яко ж бо один Бог, що оправдує обрізаннє з віри і необрізаннє вірою. 31 То ми оце руйнуємо закон вірою? Нехай не буде (так). Ні, ми утврджуємо закон.

4 Шо ж, скажемо, Авраам, отець наш, знайшов по тілу? 2 Коли бо Авраам з учників оправдав ся, мав похвалу, та не перед Богом. 3 Що бо писаннє глаголе? Увірував же Авраам Богові, і полічено се йому за праведність. 4 Оце ж хто робить, нагорода не полічується ся по благодаті, а по довгу. 5 Хто ж не робить, а вірує в оправдуючого нечестивого, віра його полічується ся за праведність. 6 Яко ж і Давид глаголе про блаженство чоловіка, котрому полічус Бог праведність без учників: 7 Блаженні, кому відпущене беззаконня, і кому прикрито гріхи. 8 Блажен чоловік, котрому не полічить Господь гріха. 9 Чи блаженство ж се на обрізаннє, чи й на необрізаннє? глаголемо бо, що полічено Авраамові віру за праведність. 10 Як же полічено йому? чи як він в обрізанні був, чи в необрізанні? Не в обрізанні, а в необрізанні. 11 І знак обрізання прийняв, яко печать праведності (тієї) віри, що в необрізанні, щоб бути йому отцем усіх віруючих через необрізаннє, щоб полічено й тим за праведність, 12 і отцем обрізання не тільки тим, що з обрізання, а й тим, хто ходить по слідам віри, яку (мав) у необрізанні отець наш Авраам. 13 Не по закону бо (було) обітуваннє Авраамові або насінню його, що буде він наслідником съвіту, а по

праведності віри. 14 Коли бо ті, що з закону, наслідники, то зникне віра, й обітуваннє обернеть ся в ніщо. 15 Закон бо робить гнів; де бо нема закону, нема й переступу. 16 Тим з віри, що по благодаті, щоб було певне обітуваннє всьому насінню, не тільки тому, що з закону, та й тому, що з віри Авраама, котрий отець усім нам, 17 (яко ж писано: що отцем многим народам настановив я тебе,) перед Богом, котрий, оживляє мертвих і зове те чого нема, так як те, що є, котрому увірував. 18 Котрий, окрім надії, в надії увірував, що бути йому отцем многим народам, по реченному: Так буде насіннє твое. 19 І не знемігши вірою, не вважав тіла свого вже омертвілим, бувши мало не столітнім, і Саріної утроби замершо. 20 В обітуванні ж Божім не сумнів ся невіруваннem, а покріпшав вірою, давши славу Богові, 21 і впевнившись, що Обіцявший вдоліє й зробити. 22 Тим же й полічено йому за праведність. 23 Не про того ж одного тільки писано було, що полічено йому, 24 а й про нас, котрим має полічиться, віруючим в Того, хто воскресив Ісуса, Господа нашого, з мертвих, 25 котрий був переданий за погрішення наші, і воскрес на оправданнє наше.

5 Справдивши ся ж вірою, маємо мир з Богом через Господа нашого Ісуса Христа, 2 через котрого й приступ одержали вірою в благодать сю, в котрій стоймо і хвалимось упованнem слави Божої; 3 Не тільки ж (се), а хвалимось і горем, знаючи, що горе робить терпінн, 4 терпіннє ж досьвід, досьвід же надію, 5 надія ж не осоромлює, бо любов Божа вилилась у серця наші Духом съвітим, даним нам. 6 Ще бо Христос, як були ми недужими, в свою пору за нечестивих умер. 7 Ледви бо за праведника хто вмре; хиба за благого може ще хто й одважиться умерти. 8 Являв ж свою любов до нас Бог (у тому), що як ще були ми грішниками, Христос за нас умер. 9 Много ж більше тепер, бувши оправдані кровю Його, спасемось Ним од гніва. 10 Коли бо, ворогами бувши, примирились ми в Богом смертю Сина Його, то много більше, примиривши ся, спасемось у житті Його. 11 Не тільки ж (се), а й хвалимось у Бозі Господом нашим Ісусом Христом, через котрого тепер примиренне прийняли. 12 Тим же то, як через одного чоловіка гріх у съвіт увійшов, а через гріх смерть, так і смерть у всіх людей увійшла (через того), в кому всі згрішили. 13 Бо (й) до закону гріх був у съвіті, та гріх не полічується ся, коли нема закону. 14 Тільки ж царювала смерть од Адама аж до Мойсея і над тими, хто не згрішив по подобній переступу Адамового, котрий єсть образ будучого. 15 Та не так і дар, як прогрішеннє. Коли бо через прогрішеннє одного многі померли, то много більше благодаті Бога і дар благодаттю одного чоловіка Ісуса Христа у многих наддостаткували. 16 І не таке даруваннє, як (те що сталось) через одного согрішившого; суд бо з однієї (провини був) на осуд, дар же на оправданнє з многих провин. 17 Бо, коли через провину одного смерть царювала через одного, много більше ті, хто прийняв наддостаток благодаті і дар правди, царювати муть в житті одним Ісусом Христом. 18 Тим же оце, як через провину одного на всіх людей осуд, так і через праведність одного на всіх людей оправданнє життя. 19 Яко бо через непокору одного чоловіка грішними зробились многі, так і покорою одного праведниками зроблять ся многі. 20 Закон же ввійшов, і наможилось гріха; де ж наможилось

гріха, там ще більший наддостаток благодаті, 21 щоб, як гріх царював у смерть, так і благодать царювала через правду у житті вічне Ісусом Христом, Господом нашим. (αἰῶνιος 9:16)

6 Що ж скажемо? чи зостанемось у грісі, щоб благодать помножилась? Нехай не буде (так). 2 Ми, що померли гріхом, як ще жити мем в йому? 3 Хиба не знаєте, що скільки нас у Христа Ісуса охрестилось, у смерть Його охрестилися? 4 Бо погреблися ми з Ним через хрещеніннє у смерть, щоб, як Христос устав із мертвих славою Отця, так і ми в обновленні життя ходили. 5 Коли бо ми з'єднані (з Ним) подобиєм смерти Його, то й (подобиєм) воскресення будемо, 6 знаючи, що давнього нашого чоловіка з Ним розпято, щоб зникло тіло гріховне, щоб не служити нам більш гріху. 7 Хто бо вмер, той визволивсь од гріха. 8 Коли ж ми вмерли з Христом, віруємо, що й жити мем з Ним, 9 знаючи, що Христос, уставши з мертвих, уже більш не вмре: смерть над Ним більш не панує. 10 Бо що вмер, за гріх вмер Він раз, а що живе, Богові живе. 11 Так само й ви думайте, що ви мертві вже гріху, живі ж Богові, у Христі Ісусі, Господі нашім. 12 Нехай же не царює гріх у смертному вашому тілі, так щоб коритись йому в похотях його; 13 ані оддавайте членів ваших гріху, (яко) знаряддє неправді, а оддавайте себе Богові, яко з мертвих оживших, і члені ваші, (яко) знаряддє правди, Богові. 14 Гріх бо над вами нехай не панує; не під законом бо ви, а під благодаттю. 15 Що ж? чи будемо грішити, що ми не під законом, а під благодаттю? Нехай не буде. 16 Хиба не знаєте, що кому оддаєте себе в слуги на послух, того ви й слуги, кого слухаєте: чи то гріха на смерть, чи слухання на праведність? 17 Дяка ж Богові, що ви були слугами гріха, та послухали від серця тої науки, якій і піддалися. 18 Визволивши ся ж од гріха, зробились ви слугами правди. 19 По чоловічі глаголю ради немочі тіла вашого: як ви оддавали члені ваші в слуги нечистоті і беззаконню на беззаконнє, так тепер оддайте члені ваші в слуги правди на съяstütstv'є. 20 Коли бо ви були слугами гріха, вільні (нагі) були від праведності. 21 Який же тоді мали ви овощ з того, чого тепер соромитеь? конець бо того - смерть. 22 Тепер ж визволивши од гріха і ставши слугами Богу, маєте овощ ваш на освяченіннє, конець же - життє вічне. (αἰῶνιος 9:16) 23 Плата бо за гріх смерть, даруваннє ж Боже - життє вічне в Христі Ісусі, Господі нашім. (αἰῶνιος 9:16)

7 Хиба не знаєте, браттє (знаючим бо закон глаголю), що закон панує над чоловіком, доки він жив? 2 Бо мужня жона з живим мужем звязана законом, як же вмре муж її, тоді вона відзволена від мужа. 3 Тим же оце, як жив муж, перелюбницею звати меть ся, коли буде (жінкою) іншому чоловікові; коди ж умре муж її, вільна вона від закону, щоб не бути їй перелюбницею, хоч би була (жінкою) іншому чоловікові. 4 Оце ж, браттє мое, і ви вмерли закону тілом Христовим, щоб бути вам іншому, що встав із мертвих, щоб принесли ми овощ Богові. 5 Як були бо ми в тіді, страсти гріховні, що були через закон, орудували в членах наших, щоб приносити овощ смерті. 6 Тепер же ми відзволились од закону умершого, котрим були держані, щоб служити нам (Богові) в обновленні духа, а не у ветхості писання. 7 Що ж скажемо? закон гріх? Нехай не буде так. Ні, я й не знав гріха,

як тільки через закон, і жадоби не відав би, коли б закон не сказав: Не жадай. 8 Гріх же, взявши через заповідь, підняв у мені всяку жадобу. Без закону бо гріх мертвий. 9 Я ж колись жив окреме закону; як же настала заповідь, гріх ожив, а я вмер. 10 I знайшов я, що заповідь, котра на життє, ся на смерть. 11 Гріх бо, узявши через заповідь, обманув мене, і нею вів мене. 12 Тим же оце закон съяят, і заповідь съята, і праведна і добра. 13 Хиба ж добро принесло мені смерть? Нехай не буде так. Ні, гріх, щоб явився гріхом, добрим завдав мені смерть, щоб гріх був без міри грішень через заповідь. 14 Знаємо бо, що закон духовний, я ж тілесний, проданий під гріх. 15 Шо бо роблю, не розумію; не що бо хочу, роблю, а що ненавиджу, те роблю. 16 Коли ж, чого не хочу, те роблю, то хвалю закон, що добрий. 17 Тепер же вже не я роблю се, а гріх, що домує в мені. 18 Знаю бо, що не живе в мені (се есть в тілі моїм), добре; бо хотіннє є в мене, зробити ж що добре, не знаходжу (способу). 19 Бодобого, що хочу, не роблю, а чого не хочу, лихого, те роблю. 20 Коли ж, чого не хочу, те роблю, то вже. не я те роблю, а гріх, що домує в мені. 21 Оце ж знаходку закон, що, коли хочу робити добре, передо мною лежить лихе. 22 Бо я кохаюсь у законі Божому по нутряному чоловікові, 23 бачу ж інший закон у членах моїх, що воює проти закону ума моого і індеволює мене законові гріха, що в членах моїх. 24 Окаянний я чоловік! хто мене збавить од тіла смерті сієї? 25 Дякую Богові через Ісуса Христа, Господа нашого. Оце ж умом сам я служу закону Божому, тілом же закону гріховному.

8 Тим же то тепер нема ніякого осуду тим, що в Христі Ісусі не по тілу ходять, а по духу. 2 Закон бо духа життя в Христі Ісусі визволив мене від закону гріха і від смерті. 3 Позаяк закон, ослаблений тілом, був безсилен, то Бог, піславши Сина свого в подобі тіла гріховного і ради гріха, осудив гріх у тілі, 4 щоб оправданнє закону сповнилось в нас, котрі не по тілу ходимо, а по духу. 5 Котрі бо по тілу, ті думають про тілесне, котрі ж по духу, - про духовне. 6 Думаннє бо тілесне - смерть, а думаннє духовне - житте і впокії. 7 Тим що думаннє тілесне - горуваннє проти Бога; законові бо Божому не корити ся, та й не може. 8 Хто бо по тілу, ті Богу вгодити не можуть. 9 Ви ж не по тілу, а в дусі, коли тільки Дух Божий, домує в вас. Коли ж хто Духа Христового не має, то сей не Його. 10 Коли ж Христос в вас, тоді тіл мертвте для гріха, дух же живий ради праведності. 11 Коли ж Дух Того, хто воскресив Ісуса з мертвих домує в вас, то Воскресивший Христа із мертвих оживить і смертні тіла ваших Духом своїм, що домує в вас. 12 Тим же то, браттє, ми довжники не тілу, щоб, по тілу жити. 13 Коли бо живете по тілу, то помрете; коли ж духом діла тілесні мертвите, будете живі. 14 Котрі бо Духом Божим водяться, ті сини Божі. 15 Бо не прийняли ви духа неволі, знов на боязнь, а прийняли духа всиновлення, нимже покликуємо: Авва, Отче! 16 Сей самий Дух съвідкує нашому духові, що ми діти Божі, 17 коли ж діти, то й наслідники, наслідники Божі, а спільні наслідники Христові, коли тільки з Ним страждемо, щоб з Ним і прославитись. 18 Думаю бо, що муки тепершнього часу недостойні слави, що має явитись в нас. 19 Бо дожиданнє творива дожидає одкриття синів

Божих. 20 Суєті бо твориво підневолидось не по волі, а через підневолившого, в надії, 21 що й саме твориво визволити ся з неволі зотління на волю слави дітей Божих. 22 Знаємо бо, що все твориво вкупі стогне і мучити ся аж досі. 23 Не тільки ж (воно), та й ми самі, первоплід духа маючи, й ми самі в собі стогнемо, ждучи всиновлення, избавлення тіла нашого. 24 Надією бо спаслись ми; надія ж видима не есть надія; що бо хто бачить, чого й надіяється? 25 Коли ж надіємось, чого не бачимо, терпіннем ждемо. 26 Так же само й Дух помагав нам в немощах наших; про що бо молитись нам так, як треба, не знаємо, та сам Дух заступається ся за нас стогнаннem невимовним. 27 Той же, хто вивідє серця, знає, яка думка в Духа; бо по Богу промовляє за съвятих. 28 Знаємо ж, що люблячим Бога, усе допомагає до доброго, котрі по постанові покликані; 29 бо котрих наперед узняв, тих наперед і призначив, бути подобним образу Сина Його, щоб Він був первородним між многими братами. 30 А кого наперед призначив, тих і покликав; а кого прикикав, тих і оправдив, а кого справдив, тих і прославив. 31 Що ж скажемо на се? Коли Бог за нас, хто на нас? 32 Він, що свого Сина не пощадив, а за всіх нас видав Його, хиба ж з Ним і всього нам не подарує? 33 Хто буде винуватити вибраних Божих? Бог же, той, що оправдує! 34 Хто ж се, що осуджує? (Та ж) Христе умер, ба й воскрес; Він і по правиці в Отця, Він і заступається ся за нас! 35 Хто нас розлучить од любові Христової? чи горе, чи тіснота, чи гонене, чи голод, чи нагота, чи біда, чи меч? 36 Яко ж писано: задля тебе вбивають нас увесь день, полічено нас як овечок на зарі. 37 Та у всьому тому ми побіждаємо через Возлюбившого нас. 38 Упевнив ся бо я, що ні смерть, ні життє, ні ангели, ні князівства, ні сили, ні теперішнє, ні будуче, 39 ні висота, ні глибина, ні інше яке твориво не може нас розлучити від любові Божої, що в Христі Ісусі, Господі нашім.

9 Правду кажу в Христі, не обманую, як съвідкує мені (Й) совість моя Духом съвятым, 2 що великий мені смуток, і без устання болесть серцю моєму. 3 Ба я сам бажав бы бути відлученим від Христа за братів моїх, рідних мені по тілу; 4 вони ж Ізраїльяне, іх усиновленнє, і слава, й завіти, й даваннє закону, й судженнє, і обітування; 5 іх і отці, з них і Христос по тілу, що над усім Бог, благословенний по віки. Амінъ. (aiōn g165) 6 Не те ж воно, наче б слово Боже не сповнилось; бо не всі ті, що від Ізраїля, сі Ізраїльяне, 7 ані всі діти, тим що вони наасіннє Авраамове; ні, в Ісаакові (рече) назвуть ся тобі наасіннє. 8 Се есть: не діти тілесні, се діти Божі, а діти обітування полічені в наасіннє. 9 Слово бо обітування таке! Пори сієї прийду, і буде Сарі син. 10 Не тільки ж (се); а й Ревека, що почала за одним разом од Ісаака, отця нашого; 11 ще бо не родились, ані зробили нічого доброго або ліхого (щоб постанова Божа у вибранню пробувала, не по діlam, а від Того, хто кличе). 12 сказано й, що більший служити ме меншому, 13 яко ж писано: Якова злюбив я, а Ісава зненавідів. 14 Що ж скажемо? чи вже ж несправедливість у Бога? Нехай не буде. 15 Глаголе бо Мойсейові: Помилую, кого помилую, і змилосерджуясь, над ким змилосерджуясь. 16 Тим же воно ні від того, хто хоче, ні від того, хто біжить, а від милуючого Бога. 17 Глаголе бо писаннє Й Фараонові: Що на се іменно підняв я тебе,

щоб показати на тобі силу мою, і щоб звістилось ім'я мов по всій землі. 18 Тим ж то, кого хоче, милує, а кого хоче, охоросточує (окаменює). 19 Скажеш же мені: Чого ж іще й винуватити? хто встояв проти волі Його? 20 Хто ж се ти, чоловіче, що змагаєш ся з Богом? Хиба скаже зроблене тому, хто зробив його: Нащо вробив еси мене так? 21 Або не має власті ганчар над глиною, щоб з того самого місця зробити одну посудину на честь, а другу на нечесть? 22 Коли ж, хотів Бог показати гнів свій, і явити силу свою, щадив у великум довготерпінну посуди гніва, наготовлені на погибель, 23 і щоб явити богацтво слави своєї на посудах милости, котрих наперед наготовив на славу. 24 як і над нами, котрих покликав не тільки з Жидів, та й з поган? 25 Як і в Осії глаголе: Назву немоїх людей людьми моїми, і неполюблених полюбленою. 26 І буде на місці, де сказано ім': не мій ви народ, там назвуться синами Бога живого. 27 Ісаїя ж покликує про Ізраїля: Хочби було число синів Ізраїлевих як пісок морський, останок (тільки) спасеться: 28 скінчивши бо слово, поскорить ся в правді; бо скоро слово зробить Господь на землі. 29 І яко ж прорік Ісаїя: Коли б Господь Саваот не заставив нам наасіння, були б ми, як Содома, й уподобились би Гоморі. 30 Що ж скажемо? Що погане, котрі не вгяняли за праведностю, настигли праведність, праведність, що од віри; 31 Ізраїль же, вгяняючи за праведностю, не настиг закону праведности. 32 Чому? Тому, що (шукали праведности) не од віри, а якби од учників закону; спікнулись бо на камінь споткання. 33 Яко ж писано: Ось кладу в Сіоні камінь споткання і камень поблазні, а всякий, хто вірув в Него, не осоромить ся.

10 Братте, бажаннє мого сердя і молитва (Йде) до Бога за Ізраїля про спасенне. 2 Съвідку бо ім', що ревність Божу мають, та не по розуму. 3 Не разуміючи бо праведності Божої, і шукаючи свою праведність поставити, праведності Божій не корили ся. 4 Кінець бо закону - Христос, на праведність кожному віруючому. 5 Мойсей пише про праведність, що від закону; що котрій чоловік робити ме се, жити ме ним. 6 А та, що од віри, праведність, так говорить: Не кажи в серці твоїм: Хто зійде на небо? (се есть: Христа звести додолу;) 7 або: Хто зійде в безздінно? (се есть: Христа з мертвих угору звести.) (Abyssos g12) 8 А що ж глаголе (писаннє)? Близько тебе слово в устах твоїх і в серці твоїм, се есть слово віри, що ми проповідіємо; 9 щоб, коли визнавати меш устами твоїми Господа Ісуса, і вірувати меш в серці твоїм, що Бог Його підняв з мертвих, ти спас ся. 10 Серцем бо вірується ся на праведність, устами ж визнається на спасенне. 11 Глаголе бо писаннє: Всяк, хто вірує в Него, не осоромить ся. 12 Ба нема ріжкіні між Жидовином і Греком; Він бо Господь усіх, богатий для всіх, хто призове Його. 13 Всяк бо, хто призове ім' Господнє, спасеться. 14 Як же призовати муть Того, в кого не увірували? як же вірувати муть, про кого не чули, як же чути муть без проповідаючого? 15 А як же проповідати муть коли не будуть послані? яко ж писано: що за красні ноги благовістуючих впокій, благовістуючих про добре? 16 Та не всі послухали благовістя. Ісаїя бо глаголе: Господи, хто увірував голосу нашому? 17 Тим же то віра (приходить) через слуханнє, слуханнє ж через слово Боже. 18 Тільки ж глаголю: Хиба

вони не чули? Ні, по всій землі бо розійшовся гомін іх і до кінців вселеної глаголи іх. 19 І ще питано: Хиба не розумів Ізраїль? Первій Мойсей глаголе: Завдам вам зависті через (тих, що) не (єсть мій) народ, народом безумним завдам жалю вам. 20 Ісаїя ж зосмілився і глаголе: Знайшли мене ті, що не шукали, обявився я тим, що не питали про мене. 21 До Ізраїля ж глаголе: Увесь день простягав я руки мої до людей непокірних і суперечників.

11 Глаголю ж оце: Чи вже ж відопхнув Бог людей своїх? Нехай не буде! Но й я Ізраїльянин, із націння Абраамового, із роду Беніаминового. 2 Не відопхнув Бог людей своїх, котрих перше зінав. Хиба не відаєте, що про Ілью глаголе писаннє? як він обертається ся до Бога проти Ізраїля глаголючи: з Господи, пророки Твої повбивали, і жертвіні Твої порозкідали; я зоставсь один, і шукають души моєї. 4 Що ж глаголе Йому Божа відповідь? Зоставив я собі сім тисяч мужів, що не приклонили коліна перед Ваалом. 5 Оттакож і в теперішнім часі єсть останок по вибору благодаті. 6 Коли ж по благодаті, то не по ділам; ато благодать не була б уже більш благодаттю. Коли ж по ділам, то більш нема благодаті; ато діло не було б уже більш ділом. 7 Що ж? чого шукав Ізраїль, того не осяя, а вибір осяг, інші ж осліпли, 8 (яко ж писано: Дав їм Бог духа дрімоти; очі, щоб не бачили, іуші, щоб не чули) до днешнього дня. 9 І Давид глаголе: Нехай буде трапеза іх на сіть і на ловитву, і на поблазнь, і на відплату їм. 10 Нехай оморочать ся очі іх, щоб не бачили, і хребет іх завсіди зігнутий. 11 Глаголю ж питано тепер: Чи вони спікнулися, щоб (на завсіди) упали? Нехай не буде! іх-то упадком і спасенне поганам, щоб завдати їм зависті. 12 Коли ж упадок іх багацтво съвіту, і відпаденне іх багацтво поган, скільки ж більше повнота іх? 13 Вам бо, поганам, глаголю, на скільки я апостол поганам: Службу мою прославляю, 14 чи не завдам як зависті тілу моєму, і не спасу котрих із них. 15 Коли бо відкинуте іх примиренне съвітові, що ж (буде) прийнятте, коли не жите з мертвих? 16 Коли ж росчина съвіта, то й заміс; і коли корінь съвіта, то й вітте. 17 Коли ж дякія з віття відломились, а ти, бувши дикою оливиновою, прищепився еси замість них, і спільником коріння і тку оливного зробився еси, 18 то не величай ся перед віттєм. Коли ж величай ся, то (знаї) не ти кореня носиш, а корінь тебе. 19 Ти ж кажеш: Відломилось вітте, щоб я прищепив ся. 20 Добре: невірою відломились вони, ти ж вірою стой. Не носись високо, а бій ся. 21 Коли бо Бог природного віття не пощадив, (гледи) що ти тебе не пощадить. 22 Вбачай же благость і непощадіннє Боже: на тих, що відпали, непощадіннє; на тебе ж благость, коли пробувати меш у благости; коли ж ні, то й ти будеш відтятій. 23 І вони ж, як не зостануть ся в невірстві, прищепляться; здолів бо Бог знову прищепити іх. 24 Коли бо ти відтятій від оливини, дикої по природі, і проти природи прищеплений до доброї оливини, то як більш сі, що по природі прищепляється до своєї сливини. 25 Не хочу бо, щоб ви не відали тайни сієї, брати (щоб не були самі в собі мудрими), що осліпленне від часті Ізраїлеві стало ся, доки сповненне поган увійде. 26 І так увесь Ізраїль спасеть ся, яко ж писано: Прийде з Сіону Збавитель, і одверне безбожнє від Якова; 27 і се їм од мене завіт, коли зніму гріхи іх. 28 По благовістю (вони)

вороги задля вас; по вибранню ж полюблені задля отців. 29 Бо в даруваннях і покликанні Бог не каєть ся. зо Бо, як і ви колись противились Богові, тепер же помилувані через непокору сих, 31 так і сі тепер противились, щоб через ваше помилуванне і їх помилувано. 32 Зачинив бо Бог усіх у непокору, щоб усіх помилувати. 33 О, глибино багацтва і премудрості і розуму Божого! як не довідомі присуди Його і не досліджені дороги Його! 34 Хто бо зрозумів ум Господень? або хто порадником Йому був? 35 або хто наперед дав Йому, щоб Він віддав Йому? 36 Бо з Него, і Ним, і в Него все. Єму слава на віки. Амінь. (аіон g165)

12 То й благаю вас, братте, щедротами Божими, представляйте тіла ваші (яко) жертву живу, съвіту, угодну Богові; (се) розумне служенне ваше. 2 І не приладжуйтесь до віку сього, а переображеніе обновленнem ума вашого, щоб довідуватись, що воля Божа добра й угодна і звершена. (аіон g165) 3 Глаголю бо благодаттю, даною мені, кожному між вами, щоб не думав більш про себе, ніж треба думати, а думав тверезо, як Бог кожному уділив міру віри. 4 Бо яко ж в одному тілі маємо многі члени, усі ж члени мають не одно діло, 5 так многі ми - одно тіло в Христі, по одному му ж, один другому члени. 6 Маючи ж дарування по даній нам благодаті неоднакі: чи то пророцтво і (то й пророкуємо) по мірі віри; 7 чи то служенне (пильнуємо) в служенню; чи то навчає хто - в ученню; 8 чи то напоминає хто - в напоминанні; хто дає, (давай) у простоті; хто старшине, (старшину) з пильностю; хто милосердє, (милосерді) з радістю. 9 Любов (нехай буде) неліцепірна. Ненавидчи лихе, прихильяйтесь до доброго. 10 Братньою любовю (бувайте) один до одного ніжні; честю один одного більшим робить; 11 у роботі не лініїв; духом горючі, Господеві служачі; 12 в надії веселі; в горю терпіливі; в молитві неперестаючі, 13 у потребинах съвітих - подільчivи; до гостинності охочі. 14 Благословляйте тих, хто гонить вас; благословляйте, а не кленіть. 15 Радуйте ся з тими, хто радується ся, і плачте з тими, хто плаче. 16 Однаково один з одним думайте. Високо про себе не думайте, а до смиренних нахиляйтесь. Не бувайте мудрі самі в себе. 17 Нікому злом за зло не оддавайте. Дбайте про добрі перед усіма людьми. 18 Коли можна, скільки (се) од вас, з усіма людьми майте мир. 19 Не відомщайте за себе, любі, а давайте місце гніву (Божому), писано бо: Мені відомщеннє, я віддам, глаголе Господь. 20 Оце ж, коли голодує ворог твій, нагодуй його; коли жаждує, напій його; се бо роблячи, уголє огнене згребеш на голову його. 21 Не давай ся подужати злу, а подужай зло добром.

13 Всяка, душа властям висшим нехай корить ся; нема бо власті, коли не від Бога. Які ж є власті, від Бога вони настановлені. 2 Тим-же, хто противиться власті, Божому повелінню противиться; хто ж противиться ся, ті собі осуд набуваєть. з Князі бо не добрим ділам страх, а лихим. Хочеш же не боятись власті? Добре роби, то й мати меш похвалу від неї. 4 Божий бо слуга він, тобі на добро. Коли ж лихе робиш, бій ся, бо не дармо меч носить; Божий бо слуга він, відомсттєдь гніва тому, хто робить лихе. 5 Тим-же треба коритись не тільки ради гніва (кари), та й ради совісти. 6 Того ж то й данині даєте; слуги бо Божі вони, що

раз-у-раз того пильнуть. 7 Оддавайте ж усім, що треба: кому данину, данину; кому мито, мито; кому страх, страх; кому честь, честь. 8 Нікому ж нічим не задовжуйтесь, тільки любовю один одному; хто бо любить другого, закон сповнив. 9 Бо се: Не роби перелобу. Не вбий, Не вкради, Не съвідкай криво. Не похотствуй, і коли (е) яка інша заповідь, у сemu слові містить ся: Люби ближнього твого, як сам себе. 10 Любов ближньому зла не робить; тим любов - сповненне закону. 11 Так (чиніть), знаючи пору, що вже час нам від сна встати; тепер бо ближче нас спасенне, ніж, як ми уїврували. 12 Ніч минула, а день наближив ся відложімо ж діла темряви, а одягнімось у зброя съвітла. 13 Яко в день нумо чесно ходити і не в прожорстві та піянстві, не в любодіянні та розпусті, не в сварні та завні. 14 Ні, одягніть ся Господом нашим Ісусом Христом, і не догодовуйте тілу в похоті.

14 Немогаючого ж у вірі приймайте не на розбірннє думок. 2 Один вірує, (що можна) їсти все, а знемогаючий зілле (нехай) єсть. з Хто єсть, нехай тому, хто не єсть, не докоряє, а хто не єсть, нехай того, хто єсть, не осуджує; Бог бо його прийняв. 4 Ти хто єси, що судиш чужого слугу? своєму панові стойти він, або паде. Устоїть же, бо здоліє Бог поставити його. 5 Інший шанує (один) день над (другий) день; інший же судить про всякий день. Кожен у своїй мислі нехай буде певен. 6 Хто вважає на день, Господові вважає; і хто не вважає на день, Господеві не вважає. Хто єсть, Господеві єсть, бо дякує Богу; і хто не єсть, Господеві не єсть, та й дякує Богу. 7 Ніхто бо з нас собі не живе, і ніхто собі не вмирає. 8 Бо коли живемо, Господеві живемо; і коли вмираємо, Господеві вмираємо; то, чи живемо, чи вмираємо, ми Господні. 9 На се бо Христос і вмер, і воскрес, і ожив, щоб і над мертвими, і над живими панувати. 10 Ти ж чого судиш брата твого? або й ти, чого докоряєш брата твого? Усі бо станемо перед судищем Христовим. 11 Писано бо: Як живу, глаголе Господь, що передо мною поклонити ся всякі коліно, і всякий язык визнавати ме Бога. 12 Тим же кожен з нас за себе позалік дасть Богу. 13 Оце ж більш один одного не осуджуимо, а лучче розсуджуйте, як би не класти спотикання брату, або поблазні. 14 Знаю я і впевнивсь у Христії Ісусі, що ніщо нескверне само собою; тільки, хто думає, що воно скверне, тому й скверне. 15 Коли ж через їжу брат твій сумує, то вже не по любові ходиш. Не погубляй їжею твоєю того, за кого Христос умер. 16 Нехай же не ганить ся ваше добро. 17 Ба царство Боже не їжа і питте, а правда, і впокій, і радощі в Дусі съвітім. 18 Хто бо в съому служить Христу, той любий Богові і шануваний між людьми. 19 Тому ж отес побиваймось: за тим, що для впокою і для збудовання спільнного. 20 Ради їжи не руйнуй діла Божого. Все чисте, тільки лихо чоловікові, що єсть із спотиканнєм. 21 Добре не їсти мясива, ані пити вина, ні (такого), від чого брат твій спотикується або блазнить ся, або знемогає. 22 Ти маєш віру? май (ї) собі перед Богом. Блажен, хто не осуджує себе в тому, що похваляє. 23 Хто ж сумнить ся, чи їсти, осудить ся, бо (єсть) не по вірі; все ж, що не по вірі, гріх.

15 Мусимо ми, сильні, немочі безсильних носити, а не собі догоджати. 2 Кожен бо з нас ближньому нехай догоджає, на добре, до збудування. 3 Ба і Христос не собі

годив, а яко ж писано: Зневага зневажаючих Тебе упала на мене. 4 Скільки бо перше написано, нам на науку написано, щоб через терпінне та утішеннє (3) писання мали надію. 5 Бог же терпіння та утішеннє нехай дасть вам однаково думати між собою по Христу Ісусові, щоб однодушне, одними устами славили Бога й Отця Господа нашого Ісуса Христа. 7 Тим же приймайте один одного як і Христос прийняв вас у славу Божу. 8 Глаголю ж, що Ісус Христос став ся слугою обрізання ради істини Божої, щоб ствердити обітovanня отців, 9 а для поган - з милості, щоб прославляли Бога, яко ж писано: За се визнавати му Тебе між поганами й імені Твоєму співати му. 10 І знов глаголе: Звеседіть ся, погане, з людьми Його. 11 І знов: Хваліть Господа, всі погане, і вихваляйте Його всі люде. 12 І знов Ісаїя глаголе: Буде корінь Єссеїв, Той, що встане, владикувати над поганами; на Него погане вповать муть. 13 Бог же вловання нехай сповнить вас усікими радощами й упокоєм у вірі, щоб ви збагатились упованнєм, силою Духа съвітого. 14 Впевнив ся ж і я сам про вас, братте мое, що й самі ви повні добrosti, повні, всякого знання, і зможете один одного навчати. 15 Съмліще ж написав я вам, братте мое, трохи, яко нагадуючи вам по благодаті, даний мені від Бога, 16 щоб бути мені служителем Ісус-Христовим між поганами, съвіто проповідуючи благовісті Боге, щоб приношенне від поган було приятне і освящене Духом съвітим. 17 Маю оце похвалу через Христа Ісуса в Божих речах. 18 Не съмію бо глаголати про таке, чого не вдіяв Христос через мене на послух поган, словом і ділом, 19 силою ознак і чудес, силою Духа Божого; так що я від Єрусалиму і кругом аж до Ілірика сповнив благовісті Христове. 20 Так силкувавсь я благовістити, не де іменував ся Христос, щоб на чужій основині не будувати, 21 а яко ж писано: Кому не звіщено про Него, побачать, і котрі не чули, зрозуміють. 22 Тим же й був я з'упинений не раз, прийти до вас. 23 Тепер же, більш не маючи місця в сих країнах, бажаннє ж маючи прийти до вас од многих літ, 24 як пійду в Іспанію, прийду до вас; сподіваюсь бо, проходючи, бачити вас, і що ви мене проведете туди, як перш вами трохи навтішашо. 25 Тепер же йду в Єрусалим, служити съвітим. 26 Зводили бо Македонці та Ахайці уділіти дещо вбогим съвітим, що в Єрусалимі. 27 Зволили, та й винні їм. Коли бо в духовному їх спільнінами стали погане, то повинні в тілесному послужити їм. 28 Се ж скінчивши запечатавши (оддавши) їм овоощ сей, пійду через вас в Іспанію. 29 Знаю ж, що прийшовши до вас, в повні благословення благовісті Христового прийду. 30 Благаю ж вас, братте, Господом нашим Ісусом Христом і любовю Духа, помагайтє мені молитвами за мене до Бога, 31 щоб збавитись мені від непокірних в Йодеї, і щоб служба моя в Єрусалимі приятна була съвітим, 32 щоб з радістю прийшов до вас волею Божою, та й покрепив ся з вами. 33 Бог же впокою з усіма вами. Амінь.

16 Поручаю ж вам Фиву, сестру нашу, служительку церкви, що в Денхреях, 2 щоб прийняли її в Господі, як личить съвітим, і помагали їй, в якому ділі вас потрібувати ме; бо вона була заступницею многим, і самому мені. 3 Витайте Прискилу та Аквілу, помічників моїх у Христії Ісусі, 4 (котрі за мою душу шию свою клали, й котрим не тільки я дякую, та і

всі церкви поган,) і домашню іх церкву. 5 Витайте Епенета, любого мого, котрий єсть первоплід Ахаї для Христа. 6 Витайте Марію, що трудилась багато для нас. 7 Витайте Андропика та Юния, родину мою і товаришів неволі моєї; вони значні між апостолами, і перше мене увірували в Христа. 8 Витайте Амплия, любого мого в Господі. 9 Витайте Урбана, помічника нашого в Христі, і Стахія, любого мені. 10 Витайте Апелеса, вірного в Христі. Витайте Аристовулових. 11 Витайте Іродиона, родину мою. Витайте з Наркисових, котрі в Господі. 12 Витайте Трифену й Трифосу, що трудяться в Господі, витайте Переїду любу, що багато трудилась в Господі. 13 Витайте Руфа, вираного в Господі, і матір його й мою. 14 Витайте Асинкрита, Флегонта, Єрма, Патрова, Ємія і інших з ними братів. 15 Витайте Філолога й Юлію, Нерея і сестру його, і Олімпана, і всіх съвятих з ними. 16 Витайте один одного цілуваннем съвятиим. Витаютъ вас церкви Христові. 17 Благаю ж вас, братте, остерегайтесь тих, що роблять незгоду та поблазні проти науки, котрої ви навчились, і вхиляйтесь од них. 18 Бо такі Господеві нашому Ісусу Христу не служять, а своєму череву; і ласкавими словами та благословеннем обманюють серця нелукавих. 19 Бо слухняність ваша до всіх дійшла, тим я радуюсь вами, хочу ж, щоб були мудрі на добре, а неприступні на лихе. 20 Бог же впокою розірте сатану під ногами вашими незабаром. Благодать Господа нашого Ісуса Христа з вами. Амінь. 21 Витає вас Тимотей, помічник мій, та Лукий, та Ясон, та Сосипатр, родина моя. 22 Витаю вас у Господі Я Тертий, що написав посланнє се. 23 Витає вас Гай, гостинник мій і всієї церкви. Витає вас Єраст, домо-рядник городський, і Кварт брат. 24 Благодать Господа нашого Ісуса Христа з усіма вами. Амінь. 25 Тому ж, що може вас утвердити до благовістю моєму і проповіданню Ісус-Христовому, по відкриттю тайни від часів вічних умовчаної, (aiōnios g166) 26 тепер же обявленої, і через писання пророчеські, по повелінню вічного Бога, на послуханнє віри, усім народам звіщеної, - (aiōnios g166) 27 єдиному премудрому Богові, через Ісуса Христа, котрому слава на віки. Амінь. (aiōn g165)

1 до коринтян

1 Павел, покликаний апостол Ісуса Христа, волею Божою, та Состен брат, 2 церкві Божій в Коринті, освяченим в Ісусі Христі, покликаним съятим, з усіма, котрій призывають імя Господа нашого Ісуса Христа, на всякому місці, у них і в нас: 3 благодать вам і впокій од Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа. 4 Дякую Богу моєму всякого часу за вас про благодать Божу, дану вам в Христі Ісусі, 5 тим, що у всьому ви збагатились ним у всякім слові і всякім знанню, 6 яко ж съвідченне Христове утверждено в вас, 7 так що ви не маєте недостатку нї в однім даруванню, дожидаючись одкриття Господа нашого Ісуса Христа, 8 котрій і утвердить вас до кінця, щоб ви були невинуваті в день Господа нашого Ісуса Христа. 9 Вірен бо Бог, через котрого покликані ви в общені Сина Іого, Ісуса Христа, Господа нашого. 10 Благаю ж вас, братте, ім'ям Господа нашого Ісуса Христа, щоб те саме говорили ви всі, і щоб не було між вами розділення, а щоб були з'єднані в одному розумінні і в одній мислі. 11 Звіщено бо мені про вас, братте мое, від Хлопін, що між вами єсть незгодини. 12 Кажу ж про те, що кожен з вас говорить: Я Павлів; а я Аполосів; а я Кифіїн; а я Христів. 13 Хиба поділівсь Христос? хиба Павла розпято за вас? або в ім'я Павлове хрестились ви? 14 Дякую Богові, що я нікого з вас не охрестив, тільки Криспа та Гая, 15 щоб хто не сказав, що в ім'я мое я охрестив. 16 Хрестив же я І Стефанів дім; більш не знаю, чи кого другого хрестив. 17 Не послав бо мене Христос хрестити, а благовістити, не в премудрості слова, щоб не опустів хрест Христів. 18 Слово бо про хрест погибаючим дуроші, нам же, що спасаємося, сила Божа. 19 Писано бо: Погублю премудрість премудрих, і розум розумних відкину. 20 Де мудрець? де письменник? де дослідженів віку цього? Чи не обернув Бог премудрість съвіта цього в дуроші? (aiōn g165) 21 Коли бо у премудрості Божій не пізнав съвіт Бога премудростю, то зводив Бог дурошами проповіді спасти віруючих. 22 Коли і Жиди ознак доповняють ся, і Греки премудрості шукають, 23 ми проповідуємо Христа рознятого, Жидам поблазнь, Грекам же дуроші, 24 самим же покликанім, і Жидам і Грекам, Божу силу Й Божу премудрість: 25 тим що немудре Боже мудріще від людей, а неміцне Боже кріпше людей. 26 Спогляньте бо на покликаннє ваше, братте, що небагато (між вами) премудрих по тілу, небагато сильних, небагато благородних; 27 ні, немудре съвіїа вибрали Бог, щоб осоромити премудрих, і бессильне съвіта вибрали Бог, щоб осоромити потужне, 28 і незначне съвіту і погорджене вибрали Бог, і те чого нема, щоб те, що є, в ніщо обернути, 29 щоб не велчалось ніяке тіло перед Ним. 30 З Него ж і ви в Христі Ісусі, що став ся нам премудростю від Бога, і праведностю, і освяченієм, і викупленієм, 31 щоб, яко ж писано: Хто хвалить ся, в Господі хвалив ся.

2 1 я, прийшовши до вас, братте, прийшов не з високим словом або премудростю, звіщаючи вам съвідченне Боже. 2 Бо я надумавсь, не знати нічого між вами, тільки Ісуса Христа, та Й Іого рознятого. 3 і був я в вас у слабосилії, в страсі і в великий трівозі. 4 і слово мов, і проповідь моя не в переважливих словах людської премудрості, а в

явленню духа і сили, 5 щоб віра ваша була не в мудрості людській, а в силі Божій. 6 Премудрість же промовляємо між звершеними, та премудрість не віка цього, ані князів віка цього, що знають, (aiōn g165) 7 а промовляємо премудрість Божу тайну, закриту, котру Бог призначив перш вікові на славу нашу, (aiōn g165) 8 котрій ніхто з князів віка цього не пізнав; бо коли б пізнати, то Господа слави не розпляли б. (aiōn g165) 9 Ні, яко ж писано: Чого око не виділо, ні ухо не чуло і що на серце чоловікові не зійшло, те наготовив Бог тим, хто любить Його. 10 Нам же Бог відкрив Духом своїм; бо Дух усього досліджує, наявіть і глибокостей Божих. 11 Хто бо з людей знає, що в чоловіку, окрім духа чоловічого, що в ньому? Так і що в Бозі, ніхто не знає тільки Дух Божий. 12 Ми ж не духа съвіта прийняли а Духа, що від Бога, щоб знали, що нам дароване від Бога. 13 Се промовляємо не ученими словами людської премудрості, а навченими Духом съвітим, духовні (речі) духовним (словом) подаючи. 14 Душевний же чоловік не приймає, що есть Духа Божого; дуроші бо воно йому, і не може зрозуміти, бо се духовно треба розбрати. 15 Духовний же розбірає все, він же від нікого не розбирається. 16 Хто бо зрозумів ум Господень, щоб ясувати його? Ми ж ум Христів маємо.

3 1 я, братте, не міг промовляти до вас, яко до духовних, а яко до тілесних, яко до малолітків у Христів. 2 Молоком поїв вас, а не стравою; що бе не змогли (знести того), та ще й тепер не можете, ще бо ві тілесні. 3 Коли бо між вами зависть та сварня, та незгода, то хиба ж не тілесні ви й хиба не чоловічим робом ходите? 4 Коли бо каже хто: Я Павлів; другий же: Я Аполосів; то хиба ж не тілесні ви? 5 Хто ж Павел і хто Аполос? Та же ж вони тільки слуги, через котрих ви увірували, і як кому дав Господь. 6 Я посадив, Аполос поливав, Бог ж зростив. 7 Тим то нішо й той, хто садить, і хто поливає, а хто зрошує - Бог. 8 Хто ж садить і хто поливає, сї одно, кожний же прийме нагороду свою по своїм трудам. 9 Бо ми Божі помічники, ви Боже поле, Божа будівля. 10 По благодаті Божій, даній мені, яко мудрий будівничий, положив я основину, інший же буде. Нехай же кожен дівтить ся, як він буде. 11 Іншої бо підвальні ніхто не може положити окрім тієї, що положена, котра есть Ісус Христос. 12 Коли ж хто буде на сїй підвальні з золота, срібла, дорогоого каменя, дерева, сїна, очерету, - 13 кожного діла буде явне; день бо (Господень) покаже, тим що в огні відкриється ся, і яка в кожного робота, огонь випробує. 14 Коді робота встоїть, хто вибудував - прийме нагороду. 15 Коли робота згорить, понесе шкоду, сам же спасеть ся, тільки так, як через огонь. 16 Хиба не знаєте, що ви храм Божий, і Дух Божий живе в вас? 17 Коли хто зруйнє Божий храм, зруйнє його Бог: бо храм Божий съвіт, котрій єссе ви. 18 Нехай ніхто себе не обманює. Коли хто між вами здасть ся мудрим у віку цьому, нехай буде дурним, щоб бути премудрим. (aiōn g165) 19 Бо премудрість съвіта цього - дуроші у Бога, писано бо: Спіймає премудрих в хитрощах їх. 20 I знов: Господь знає думки мудрих, що вони марні. 21 Тимже ніхто нехай не хвалити ся в людях; все бо ваше: 22 Чи то Павел, чи Аполос, чи Кифа, чи съвіт, чи життє, чи смерть, чи теперішнє, чи будуче, - все ваше, 23 ви ж Христові, а Христос Божий.

4 Так нас нехай вважає чоловік, яко слуг Христових, і доморядників тайн Божих. 2 Ще ж до того від доморядників вимагають, щоб кожного знайдено вірним. 3 Та се в мене найменша річ, щоб мене судили ви або людський суд; ні, я й сам себе не суджу. 4 Бо нічого на себе не знаю, та сим я не оправдуєсь; судя ж мій Бог. 5 Тимже ні про що перше часу не судіть, доки прийде Господь, котрий висъвітить сковане в темряві і виявить думки сердець; а тоді похвалива, буде кожному від Бога, 6 Се ж, братте, приложив я до себе та Аполоса задля вас, щоб ви з нас навчились не думати більш того, що написано, щоб один перед одним не неслись гордо против другого. 7 Хто бо тебе одрізняє? що ж маєш, чого не прийняв (од Бога)? а коли прийняв, то чого величаєш ся, мов би не прийнявши? 8 Ви же сіті, вже забагатили, без нас зацарювали. О, щоб ви зацарювали, щоб і ми з вами царювали! 9 Та я думаю, що Бог нас, апостолів, яко останніх поставив, мов на смерть призначених; бо видовищем зробились ми съвітові, і ангелам, і людям. 10 Ми дурні задля Христа, ви ж мудрі в Христі; ми немічні, ви ж кріпкі; ви славні, ми ж безчесні. 11 Ще ж і до сієї години й голодуємо й жаждуємо, й наготієм і біті в лиці, і тиняємося, 12 і трудимось, працюючи своїми руками; нас лають, а ми благословляємо; нас гонять, ми терпимо; 13 нас хулять, ми молимось; мов съміттє съвіту стали ся ми, ометиця всім аж досі. 14 Не на сором вам се пишу, а яко дітей моїх остерегаю. 15 Бо, коли б ви мали й тисячі наставників у Христі, та батьків небагато; бо в Христі Ісусі благовістем я вас появив (зродив). 16 Благаю ж оце вас, будьте послідувателями моїми. 17 Про се післав я до вас Тимотея, мою любу дитину і вірного в Господі, котрий вам нагадає про дороги мої в Христі, яко ж усоди у всякій церкви я навчу. 18 Мов би не мав я до вас прийти, так розгорділи деякі. 19 Я ж прийду скоро до вас, коли Господь схоче, і розвідаю не слово розгордівших, а силу. 20 Не в слові бо царство Боже, а в силі. 21 Чого хочете? чи з лозиною прийти мені до вас, чи з любовю і духом лагідності?

5 Звідусюди чути, що між вами перелюб, та такий перелюб, про який і між поганами не чувати, щоб хто жінку батька свого має. 2 I ви розгорділі, а не лучше б сумувати вам, щоб вилучено з між вас такого, що діло се робить? 3 Я ж бо, небувши між вами тілом, а бувши духом, уже присудив, яко бувший (між вами), щоб того, хто так робить, 4 в ім'я Господа нашого Ісуса Христа, як збереться ви і дух мій силою Господа нашого Ісуса Христа, 5 видали такого сатані на погибель тіла, щоб дух спас ся в день Господа Ісуса. 6 Не добре величанне ваше. Хиба не знаєте, що трохи квасу все місиво заквашу. 7 Очистьте ж старий квас, щоб ви були нове місиво, яко ж ви й є безквасні, бо пасха наша, Христос, заколена за нас. 8 Тим же съвіткою не в старому квасі, ані в квасі злоби та лукавства, а в опрісноках чистоти і правди. 9 Писав я до вас ув одному листі, щоб ви не мішались із перелюбниками, 10 та не в загалі з перелюбниками съвіта цього, або з зажерливими, або хижаками, або ідолослужителями; бо мусіли б хиба з съвіта цього зійти. 11 Тепер же я писав вам, щоб не мішались, коли хто, звавшись братом, буде або перелюбник, або зажерливий, або ідолослужитель, або злоріка, або пяниця, або хижак; з таким і не їсти. 12 Чого бо

мені й тих судити, що осторонь (вас)? Хиба не тих, що в середині, ви судите? 13 Тих же, що осторонь. Бог судить. То ж вилучте лукавого з між себе.

6 Не вже ж із вас хто съміє, мавши діло з другим, судитись перед неправедними, а не перед съвітими? 2 Хиба не знаєте, що съвіт съвіт судити муть? а кди съвіт судити меть ся од вас, то хиба ви не достойні найменших річей судити? з Хиба не знаєте, що ми ангелів судити мем, а не тількі житейські речі? 4 Коли ж маєте судитись про житейські речі, то хоч би упосліджених у церкви беріть за суддів. 5 На сором вам глаголю: Хиба нема між вами й одного мудрого, котрий зміг би розсудити між братами своїми? 6 Ні, брат з братом судить ся, та ще й перед невірними! 7 I се вже зовсім сором вам, що ви судите між собою. Чом би вам радніш кривди не терпіти? чом лучше не терпіти шкоди? 8 Ні, ви самі кривдите, та обдираєте, та ще й братів. 9 Або хиба не знаєте, що неправедні царства Божого не наслідять? Не обмануйте себе: ні! блудник, ні! ідолослужителі, ні! перелюбники, а пещені, ні! мужложники, 10 ні! злодії, ні! зажерливі, ні! пяниці, ні! злоріки, ні! хижаки царства Божого не наслідять. 11 А такими з вас деякі були; та ви обміились, та освятились, та справдилися ім'ям Господа Ісуса і Духом Бога нашого. 12 Все мені можна, та не все ко-ристне; все мені можна, та нічому не дам орудувати мною. 13 Іжа про черево, й черево про іжу; Бог же те й те зруйнє. Тіло ж не про перелюб, а про Господа, а Господь про тіло. 14 Бог же Господа підняв, то й нас підійме силою своєю. 15 Хиба не знаєте, що тіла ваші члени Христові? Узявиши ж члени Христові, невже зроблю (іх) членами перелюбницї? Нехай не буде! 16 Хиба не знаєте, що, хто пригорнеться до перелюбницї, той одн (з нею) тіло? Будуть бо, рече, вдвох одно тіло. 17 Хто ж пригорнеться ся до Господа, той один (з Ним) дух. 18 Утікайте від перелюб. Усякий гріх, що робить чоловік, осторонь тіла; хто ж робить перелюб, проти свого тіла грішить. 19 Хиба не знаєте, що тіло ваше храм Духа съвітого, що (живе) в вас, котрого маєте від Бога, і ви не свої? 20 Ви бо куплені ціною; тим прославляйте Бога в тілі вашому і в дусі вашому, вони Божі.

7 Про що ж ви писали до мене, то добре б чоловікові до жінки не приставати. 2 Та задля (ухилення) перелюб, кожен свою жінку нехай має, і кожна свого чоловіка нехай має. 3 Нехай чоловік oddає жінці, яку треба, любов; так само й жінка чоловікові. 4 Жінка над своїм тілом не має власти, а чоловік; так же само й чоловік над своїм тілом не має власти, а жінка. 5 Не вхіляйтесь одно від одного, хиба що по згоді на (який ся) час, щоб пробували в пості та молитві, та й знов докупи сходьтесь, щоб сатана не спокутував вас невдержаннem вашим. 6 Се ж глаголю по дозволу, а не по наказу. 7 Бажаю бо, щоб усі люде були, як я сам. Тільки ж свій дар має кожен від Бога: один так, другий так. 8 Глаголю ж нежонатим та вдовицям: Добре їм, коли зістануть ся, як і я. 9 Коли ж не вдержать ся, нехай женятся; лучше бо женитись, ніж розпалюватись. 10 Жонатим же завітую не я, а Господь: Жінка нехай не розлучається з чоловіком. 11 Коли ж і розлучить ся, то нехай буде без чоловіка, або нехай з чоловіком помирить ся; та й чоловік щоб з жінкою не розлучав ся. 12 Іншим же я глаголю, не Господь: Коли котрий брат мав жінку, що де вірує, а любо

їй жити з ним, нехай не відпуска її. 13 І кото́ра жінка мав чоловіка, ще не вірує, а йому любо жити з нею, нехай не відпуска його. 14 Осьвячується ся бо чоловік ніві руючий в жінці, і осьвячується ся жінка невіруюча в чоловікові; ато діти ваши були б нечисті; тепер же святі. 15 Коли ж нівіруючий розлучається ся, нехай розлучається ся; не приневоюльство ся бо брат або сестра у такому; у впокою ж бо покликав нас Бог; 16 Як бо ти знаєш, жінко, що може спасеш чоловіка? Або як ти знаєш, чоловіче, що може жінку спасеш? 17 Тільки, як кожному уділив Бог, і як кожного покликав Господь, так нехай й ходить. І се всім церквам наказу. 18 Чи хто в обрізанню покликаний, нехай не притворюється ся. Чи в обрізанню хто покликаний, нехай не обрізується ся. 19 Обрізанне ніщо, і необрізанне ніщо, а хороненне заповідей Божих. 20 Кожний, у якому покликанню покликаний, у тому нехай і зостається ся. 21 Невільником ти покликаний? не журись; а коли можна й вільним стати ся, радніще (тим) користуй ся. 22 Покликаний бо у Господі невільник, той визволений у Господа. Так само й хто вільним покликаний, той невільник Христів. 23 Ціною ви куплені; не робіть ся невільниками людькими. 24 У чому кожен покликаний, братте, в тому нехай і пробував перед Богом. 25 Про дів же наказу Господнього не маю, а даю раду, яко помилуваний від Господа, щоб вірним бути. 26 Думаю, що се добре задля теперішньої нужди, щоб чоловіку так бути. 27 Одруживсь еси з жінкою? не шукай розводу. Розвівся еси з жінкою, не шукай жінки. 28 Як ж й ожениш ся, (що) не згрішив еси; як і віддастя ся діва, не згрішила; та горе по тілу мати муть такі; я ж вас щаджу. 29 Се ж глаголю, братте, що час короткий, і щоб ті, хто має жінку, були наче не мають; 30 і хто плаче, наче не плачує; хто радується, наче не радуються; хто купує, наче не осягають; 31 і хто користується сим съвітом, наче не користуються; переходить бо образ съвіта сього. 32 Я хочу, щоб ви не журились. Нежонатий журиється про Господнє, як угодити Господові; 33 жонатий же журиється про съвітове, як угодити жінці. 34 Єсть (також) ріжкнця між жінкою і дівицею: Незамужня журиється про Господнє, щоб бути съвітою тілом і духом; а замужня журиється про съвітове, як угодити мужові. 35 Се ж вам на користь вашу глаголю, не щоб вам накинути сіло, а ради чесноти і приступу вашого до Господа без озирання. 36 Коли ж хто думав, що соромно для дівиці його, коли перецьвіте і так мусить бути, той, що хоче, нехай робить, не згрішить; нехай ідуть заміж. 37 Кото́рый стоїть твердо в серці, не маючи примусу, та має власті над своєю волею, і розсудив так у серці своїм, щоб держати дівицю свою, добре робить. 38 Тим же хто віддає заміж, добре робить; а хто не віддає, лучче робить. 39 Жінка звязана законом, доки жив чоловік її; як же време чоловік її, вільна вона йти, за кого схоче, тільки в Господі. 40 Щасливша ж, коли так пробувати ме по моїй раді; думаю ж, що й я маю Духа Божого.

8 Шо ж до ідолських посвятив, знаємо, що всі знанне маємо. Знанне ж надимає, а любов вбудовує. 2 Коли ж хто думає, що він знає що, то ніколи ще нічого не знає, як треба знати. 3 Коли ж хто любить Бога, то сей пізнанний від Него. 4 Шо ж до їди посвятив ідолських, знаємо, що ідоли ніщо в съвіті, і що нема іншого Бога, тільки один. 5 Бо хоч і в так звані боги, чи то на небі, чи то на землі (як многі боги і

многі пани); 6 та наш один Бог Отець, від котрого все і ми для Него; і один Господь Ісус Христос, через Котрого усе (стало ся), і ми через Него. 7 Ні, не у всіх знаннє; деякі з совістю ідолською аж досі, яко посвяять ідолський ідати; і совість їх, бувши недужою, сквернить ся. 8 Їжа ж нас не поставляє перед Богом; бо анілуччі ми, коли ѹмо, ані гірші, коли не ѹмо. 9 Гледіть же, щоб ніколи ся ваша власті не була спотиканнем (людям) недужим. 10 Бо коли хто побачить тебе, що маючи знаннє, (за столом) сидиць у ідолському храмі, то чи совість його, яко недужого, не збудується ся, щоб істи посвяти ідолські? 11 І погибне через твоє знаннє недужий брат, за котрого Христос умер. 12 Грішачи ж так проти братів та вражуючи їх недужу совість, ви грішите проти Христа. 13 Тим же, коли їжа блазнить брата мого, не істи му мясива до віку, щоб не блазнити брата мого. (αὶον γ165)

9 Хиба ж я не апостол? хиба ж я не вільний? хиба ж я Ісуса Христа, Господа нашого, не бачив? хиба не мое ви діло в Господі? 2 Коли іншим я не апостол, то все ж вам; ви бо печать апостолування моого в Господі. 3 Оце моя відповідь тим, хто судить мене. 4 Хиба ми не маємо власти істи і пiti? 5 Хиба не маємо власти сестру-жінку водити, як інші апостоли, і брати Господні, і Кифа? 6 Або один я та Варнава не маємо власти, щоб не робити? 7 Хто воїнствує коли своїми доходами? хто садить виноградник, та й овощу його не єсть? або хто пасе стадо, та й молока з стада не єсть? 8 Хиба се я глаголю яко чоловік? чи не говорить сього й закон? 9 Бо в Мойсейовим законі писано: Не завзяй рота волові, як молотить. Хиба про волів дбає Бог? 10 чи задля нас як раз глаголе? Задля нас бо написано, що в надії мусить ратай орати, і хто молотить, (робить се) з надією, бути спільником свого впovання. 11 Коли ми духовне сіяли вам, та чи велика річ, коли ми тілесне ваше жати мем? 12 коли інші бувають спільниками (сієї) власти над вами, та чи не більше ми? Та не користувались ми властю сією, а все терпимо, щоб не з'упинити як не будь благовістя Христового. 13 Чи то ж не знаєте, що хто коло съвітого служить, ті з съвітого ідати? і хто коло жертвін пильнує, ті від жертвін частину приймають. 14 Так і Господь повелів тим, хто проповідус благовісті, з благовістя жити. 15 Я ж нічим з сього не користувавсь, і не (для того) се написав, щоб так роблено для мене; бо лучче мені вмерти, ніж щоб хто славу мою зневічив. 16 Коли бо благовістю, нема мені слави, примус бо на мені лежить, і горе мені, коли не благовістю! 17 Коли бо роблю се охотою, маю нагороду; коли ж проти волі, то роблю службу, звірену мені. 18 За що ж мені нагорода? (За те,) що благовістуючи без користі, подаю благовісті Христове, так щоб не надувати моєї властів благовістю. 19 Бувши бо вільний від усіх (не підневолений нікому), зробив я себе усім слугою, щоб більш придбати: 20 Я став ся Жидам, як Жидовин, щоб Жидів придбати; тим, що під законом, був як під законом, щоб тих, що під законом, придбати; 21 беззаконним - як беззаконний (не бувши беззаконним Богу, а законним Христу), щоб придбати беззаконних; 22 недужим я був недужий, щоб недужих придбати. Усім був я все, щоб конче деяких спасти. 23 Се ж роблю задля благовістя, щоб бути спільником у йому. 24 Хиба не знаєте, що ті, що на гонах біжать, усі біжуть, а один приймає нагороду? Так біжіть і ви,

щоб осягли. 25 Кожен же, хто бореть ся, від усього вдержується. Ті ж, щоб тлінний вінець прийняти, а ми нетлінний. 26 Оце ж я так біжу, не якби на непевне; подвізуюсь так, не якби повітте бючи. 27 А морю тіло мов і підневолюю, щоб, іншим проповідуючи, самому іноді не бути нікчемним.

10 Не хочу ж, браттє, щоб ви не знали, що отці наші всі під хмарою були, і всі через море переходили; 2 і всі в Мойсея хрестилися в хмарі і в морі; 3 і всі ту саму їжу духовну їли; 4 і всі той самий напиток духовний пили; бо пили з духовної скелі, що йшла за ними, скеля ж була Христос 5 Та многих з них не вподобав Бог, бо поражені були в пустині. 6 Се ж сталося нам прикладом, щоб не бажали лихого, яко ж і вони бажали. 7 Ані ідослужителями не робіться, яко ж деякі з них, яко ж писано: Посідали люде їсти й пити і встали грати. 8 Ані робім перелюбу, як деякі з них робили, та й полягло їх за один день двайп'ять три тисячі. 9 Ані спокутујмо Христа, яко ак деякі з тих спокутували, та й погинули від гадюк. 10 Ані нарекаймо, яко ж деякі з них нарекали, та й погинули від губителя. 11 Усе ж се прикладами сталося їм, прописано ж на науку нашу, на котрих конець віку прийшов. (aiōn g165) 12 Тим же, хто думає стояти, нехай гледить, щоб не впав. 13 Не яка спокуса настигла на вас, тільки чоловіча; вірен же Бог, котрий не допустить, щоб ви були спокушені більш, ніж що здолієте (знести); а зробить із спокусою ѹ вихід, щоб ви здоліли знести. 14 Тим, любі мої, втікайте від ідолського служення. 15 Яко мудрим глаголю: судіть, що я глаголю: 16 Чаша благословення, котру благословляємо, хиба не єсть общенне крові Христової? хліб, що переломлюємо, хиба не єсть общенне тіла Христового? 17 Бо один хліб, одно тіло ми многі; всі бо від одного хліба причащаемось. 18 Погляньте на Ізраїля по тілу; хиба ті, що ѹдять посвяти, не спільні жертви? 19 що ж я кажу? що ідол що-небудь єсть? або посвяят ідолський що-небудь встъ? 20 Ні, а що посвячують погане, бісам посвячують, а не Богові. Не хочу ж, щоб ви були спільноками бісів. 21 Не можете чашу Господню пити і чашу бісовську, не можете трапезі Господній причащати ся і трапезі бісовській. 22 Чи нам же роздражати Господа? хиба ми дужчи Його? 23 Все мені можна, та не все на користь; все мені можна, та не все збудовує. 24 Ніхто свого нехай не шукає, а кожен (того) що другого. 25 Все, що на торгу продається ся, ѹжте, нічого не сумнічись задля совісти. 26 Бо Господня земля і повня її. 27 Коли ж хто з невірних запрошує вас і схочете піти, то все поставлене перед вами ѹжте, нічого не сумнічись задля совісти. 28 Коли ж хто вам скаже: Се ідолський посвяят, тоді не ѹжте задля того, хто вам сказав, і задля совісти; бо Господня земля і повня її. 29 Про совість же я кажу, не про свою, а про другого; чого бо вільність моя судити мається ся від совісти другого? 30 Коли ж я благодаттю причащаю ся, на що мені хулу приймати (за те), за що дякую? 31 Оце ж, чи то ѹсте, чи пете, чи що інше робите, все на славу Божу робіть. 32 Не будьте спотканнem ні Жидам, ні Грекам, ні церкві Божій, 33 яко ж і я у всьому всім годжу, не своєї шукаючи користі, а користі многих, щоб спасли ся.

11 Будьте послідувателями моїми, яко ж і я Христів. 2 Хвалю ж вас, браттє, що все мое памятаєте і, яко ж я передав вам, перекази держите. 3 Хочу ж, щоб ви знали, що всякому чоловікові голова Христос, голова жінці чоловік, голова ж Христу - Бог. 4 Усякий чоловік, що молити ся або пророкує, покривши голову, осоромлює голову свою. 5 Усяка ж жінка, що молити ся або пророкує, не покривши голови, осоромлює голову свою; одно ж бо воно ѹ те саме, якби була й обголена. 6 Коли бо не покривається жінка, нехай і стрижеться; коли ж сором жінці стригти ся чи голити ся, нехай покривається. 7 Чоловік бо не має покривати голови, образом і словою Божою бувши, жінка ж словою чоловічою. 8 Бо не чоловік од жінки, а жінка від чоловіка. 9 І не сотворено чоловіка ради жінки, а жінку ради чоловіка. 10 Тим і мусить жінка знак владі мати на голові ради ангелів. 11 Однакож ж ні чоловік без жінки, ні жінка без чоловіка, в Господі. 12 Бо як жінка від чоловіка, так і чоловік через жінку, все ж від Бога. 13 Самі між собою судіть: чи личить жінці непокрітій молитись Богу? 14 Або чи не сама ж природа навчає вас, що коли чоловік мав довге волоссє, то сором ѹому? 15 Жінка ж, коли має довге волоссє, се слава її; бо волоссє замість покріття її дано. 16 Коли ж хто єсть сварливим, то ми такого звичаю не маємо, ні церкви Божі. 17 Се ж завіщаючи, не хвалю, що не на лучче, а на гірше збираєтесь. 18 Бо найперш, як сходитесь ви в церкву, чую, що буває розділеннє між вами, й почасти вірю. 19 Треба бо ѹ ересям між вами бути, щоб вірні між вами явились. 20 Як же сходитесь до купи, то не на те, щоб Господню вечерю їсти. 21 Кожен бо свою вечерю попереду поїсть, і один голодує, другий ж впивається ся. 22 Хиба бо домів не маєте, щоб їсти? чи церквою Божою гордуете і осоромлюєте неимущих? що ж вам сказати? чи похвалити вас у съому? Не похвалю. 23 Я бо прийняв од Господа, що й передав вам, що Господь Ісус тієї ночі, котрої був виданий, прийняв хліб, 24 і, хвалу віддавши, переломив, і рече: Прийміть, ѹжте, се єсть тіло мое, що за вас ламлене; се робіть на мій спомин. 25 Так само ѹ чашу по вечері глаголючи: Ся чаша єсть новий завіт у крові моїй; се робіть, скільки раз пете, на мій спомин. 26 Скільки бо раз ѹсте хліб сей і чашу сю пете, смерть Господню звіщаєте, доки (Він) прийде. 27 Тим же, хто ѹсте ме хліб сей і пити ме чашу Господню недостойно, винен буде тіла і крові Господньої. 28 Нехай же розгледить чоловік себе і так нехай хліб ѹсте і чашу пе. 29 Хто бо ѹсте і пе недостойно, суд собі ѹсте і пе, нерозсуджуєчи про тіло Господнє. 30 Того-то многі між вами недужі та слабі, й заснуло доволі. 31 Бо коли б ми самі себе розсуджували, то не були б осуджені. 32 Бувши ж осудженими, від Бога караємося, щоб з съвітом не осудились. 33 Тим же, браттє моє, зійшовши їсти, один одного дожидайте. 34 Коли ж хто голодний, дома нехай ѹсті, щоб на суд не сходились. Про останнє ж, як прийду, дам порядок.

12 Про духовне ж браттє, не хочу, щоб ви не знали. 2 Ви знаєте, що як були ви поганами, то до ідолів безголосих воджено вас, мов ведених. 3 Тим кажу вам, що ніхто, Духом Божим глаголючи, не проклинає Ісуса, і ніхто не може назвати Господа Ісуса, як тільки Духом съвітим. 4 Між даруваннями в ріжниця, Дух же той самий. 5 І ріжниця

між служеннями, а той самий Господь. 6 I ріжниця між роботами, один же Бог, що робить усе у всіх. 7 Кожному ж дастя ся явленнє Духа на користь. 8 Тому бо Духом дастя ся слово премудрости, другому слово знання тим же Духом; 9 іншому ж віра тим же Духом; іншому ж дарування сцілення тим же Духом; 10 іншому ж робленнє чудес; іншому ж пророкуваннє; іншому розпізнаваннє духів; іншому ж усякі мови; іншому виклади мів (язиків). 11 Все ж се дійствує один і той же Дух, уділяючи кожному, яко ж хоче. 12 Як бо тіло одно, а членів має багато, всі ж члени одного тіла, хоч багато іх, а одно тіло, так і Христос. 13 Бо одним Духом усі ми в одно тіло хрестились, чи то Жиди, чи Греки, чи невільники, чи вільні, і всі одним Духом напоєні. 14 Бо тіло не єсть один член, а многі. 15 Коли скаже нога: я не рука, от же я не від тіла, то хиба через се не єсть від тіла? 16 I коли скаже ухо: я не око, то ж я не від тіла, то хиба через те не єсть від тіла? 17 Коли б усе тіло (було) око, де ж (був би) слух? Коли б усе слух, де понюх? 18 Та Бог розложив члени кожного по одному з них в тілі, яко ж схотів. 19 Коли ж би все (було) один член, то де (було б) тіло? 20 Тепер же багато членів, а тіло одно. 21 Не може ж око сказати руці: Не треба мені тебе; або знов голова ногам: Не треба мені вас. 22 Ні, котрі члени тіла здають ся слабими, ті тим більше потрібні; 23 і котрі здають ся нам неповажнішими в тілі, тим більше чести додаємо, і менше чесні наши (члени) більшу окрасу приймають. 24 Звичайним бо нашим того не треба. Та Бог зложив тіло, давши більшу честь посліднійшому, 25 щоб не було розділення в тілі, а щоб члени однаково один про одного дбали. 26 I коли терпить один член, терплять з ним усі члени; а коли славить ся один член, радують ся з ним усі члени. 27 Ви ж тіло Христове і члени від часті (з особи). 28 I інших поставив Бог у церкві найперш апостолів, вдруге пророків, втретє учителів, потім сили, а там дарування, сцілення, помагання, порядкування, всякі мови. 29 Хиба всі апостоли? хиба всі пророки? хиба всі учителі? хиба всі сили? 30 хиба всі мають дарування сцілення? хиба вони всі глаголють мовами? хиба всі викладають? 31 Жадайте ж дарувань лучших, і я покажу вам ще крашу дорогу.

13 Коли мовами людськими глаголю й ангельськими, любови ж не маю, то став ся я як мідь дзвінчая і бубен гудячий. 2 Коли маю пророцтво і знаю всі тайни і все знаннє, і коли маю всю віру, так щоб і гори переставляти, любови ж не маю, то я ніщо. 3 I коли роздам увесь масток мій, і коли тіло мое передам, щоб його спалено, любови ж не маю, то ніякої користі мені (з того). 4 Любов довго терпить, милосердє; любов не завидує; любов не величається ся, не надимається ся, 5 не осоромлює, не шукає свого, не поривається ся до гніву, не думає лихого; 6 не веселить ся неправдою, а веселить ся правдою; 7 все покриває, всьому йме віри, на все вповає, все терпить. 8 Любов николи не впадає (гине); чи то ж пророцтва, вони впадуть; чи то мови, вони замовкнуть; чи то знаннє, воно зникне. 9 Бо від часті знаємо і від часті пророкуємо. 10 Як же прийде звершене, тоді те, що від часті, зникне. 11 Як був я малолітком, то яко малолітком говорив, яко малолітком розумів, яко малолітком думав; як же став чоловіком, то покинув дитяче. 12 Бачимо бо тепер через дзеркало, в загадці, тоді ж лицем до лица;

тепер пізнаю від часті, тоді ж пізнаю, яко ж і я познаний. 13 Тепер же пробувають віра, надія, любов, сі троє; більша ж із сих любов.

14 Дбайте про любов і жадайте духовного, найбільше ж, щоб пророкувати. 2 Бо, хто говорить (чужою) мовою, не людям говорить, а Богу; бо ніхто не чує його; а духом він говорить тайне. 3 Хто ж пророкує, людям говорить на збудованнє, і напоминаннє і утішеннє. 4 Хто говорить (чужою) мовою, себе збудовує; а хто пророкує, церкву збудовує. 5 Хочу ж, щоб усі ви говорили мовами, та радішь, щоб пророкували; більший бо хто пророкує, ніж хто говорить мовами, хиба що вияснює, щоб церква збудованнє прийняла. 6 Тепер же, братте, коли прийду до вас, мовами говорячи, то що вам за користь, коли вам не говорити му або одкриттем, або знаннє, або пророцтвом, або наукю? 7 Ба й бездушне, що дає голос, чи сопілка, чи гулі, коли різноти голосу не дає, як розуміти, що виграється ся в сопілку або в гулі. 8 Бо коли й сурма невиразний голос дає, то хто готовити меться до бою? 9 Так само й ви, коли подасте мовою незрозуміле слово, як зрозуміється говорене? на вітер бо говорити не може. 10 Стільки, як от буває, родів слів на съйті, і ні одно з них без голосу. 11 Коли ж не зрозумію значіння слів, буду тому, хто говорити, чужоземець, і хто говорити, чужоземець мені. 12 Так і ви, коли дбаєте про дари духовні, то гледіть, щоб злагатіли ними на збудованнє церкви. 13 Так, хто говорити (чужою) мовою, нехай молиться, щоб міг виясновати. 14 Коли бо молюсь (чужою) мовою, дух мій молиться, розуміннє ж мое без'овочне. 15 Що ж (робити)? Молити мусь духом, молити мусь же й розуміннє; співати му духом, співати му й розуміннє. 16 Bo коли благословити меш духом, то як той, хто займе місце невченого, скаже на твое дякуваннє, коли він не знає, що говориш. 17 Ти бо добре дякуєш, тільки ж другий не збудовується ся. 18 Дякую Богу моєму, що я більш усіх вас говорю мовами. 19 Тільки ж у церкві лучче мені п'ять слів промовити розуміннє моїм, щоб інших навчити, ніж десять тисяч слів (чужою) мовою. 20 Братте, не бувайте діти розуміннєм; ні, в лихому бувайте малолітниками, у розумінні ж звершеними. 21 В законі писано: Чужими язиками й чужими устами говорити му людям сим, та й так не послухають мене, глаголе Господь. 22 Тимже язикі на ознаку не тим, хто вірує, а невірним; пророцтво ж не невірним, а віруючим. 23 Коли оце зійдеться вся церква докупи, і всі чужими мовами заговорять, увійдуть же і невчені або невірні, то чи не скажуть, що ви дурієте? 24 Коли ж усі пророкують і ввійде хто невірний або невченій, то від усіх буде докореній і від усіх суджений. 25 I так тайни серця його виявлять ся, і так припавши лицем, поклонить ся Богові, звіщаючи, що справді з вами Бог. 26 Що ж (треба робити), братте? Коли сходитеся, і кожен псальму має, науку має, мову має, одкритте має, виясненне має, - усе на збудованнє нехай буде. 27 Коли хто (чужою) мовою говорити, (говорить) по двоє, а найбільш по троє, і чергами, а один нехай вияснює. 28 Коли ж нема вияснювателя, то нехай мовчить у церкві; собі ж нехай говорити та Богові. 29 Пророки ж нехай по двоє і по троє говорять, а інши нехай міркують. 30 Коли ж другому, що сидить, одкріється ся (що), перший нехай мовчить. 31 Можете бо всі один за одним

пророкувати, щоб усі навчались і всі утішались. 32 I духи пророцькі пророкам корять ся. 33 Не єсть бо Бог безладу, а впокою, як по всіх церквах у святих. 34 Жінки ваші в церквах нехай мовчать; бо не дозволено ім говорити, а щоб корилися, яко ж закон глаголе. 35 Коли ж хочуть чого навчиться, нехай дома в своїх чоловіків питаютъ; сором бо жінкам у церкві говорити. 36 Хиба од вас слово Боже вийшло? або до вас одних досягло? 37 Коли хто думає пророком бути або духовним, нехай розуміє, що те що пишу вам, се заповіді Господні. 38 Коли ж хто не розуміє, нехай не розуміє. 39 Тимже, братте, бажайте пророкувати, та й говорити мовами не бороніть. 40 Усе нехай поважно та до ладу робить ся.

15 Звіщаю ж вам, братте, благовісте, що я благовіствував вам, котре й прийняли ви, і в котрому встояли, 2 котрим і спасаєтесь, коли памятаєте, яким словом я благовіствував вам, хиба що марно увірували. 3 Бо я передав вам найперш, що й прийняв, що Христос умер за наші гріхи по писанням, 4 і що поховано Його, і що встав третього дня по писанням, 5 і що явив ся Кифі, а опісля дванайцятьом. 6 Після того явив ся більш пяти сотень братам разом, з котрих більше живуть і досі, інші ж і впокоїлись, 7 Після того явив ся Якову, а потім усім апостолам. 8 На останок же всіх, мов якому недорідку, явивсь і мені. 9 Я бо останній з апостолів, котрий недостоєн зватись апостолом, бо гонив церкву Божу. 10 Благодаттю ж Божою я те, що є; і благодать Його до мене була не марна, а більш усіх іх працював я; не я ж, а благодать Божа, що зо мною. 11 Чи то ж я, чи то вони, так проповідуємо, і так ви увірували. 12 Коли ж про Христа проповідується ся, що Він з мертвих устав, то як се деякі між вами кажуть, що нема воскресення мертвих? 13 Коли ж воскресення мертвих нема, то й Христос не воскрес; 14 коли ж Христос не воскрес, то марна проповідь наша, марна ж і віра ваша. 15 I ми являємось кривими съвідками Божими, бо съвідкували про Бога; що воскресив Христа, котрого не воскресив, - коли мертві не встають. 16 Бо коли мертві не встають, то й Христос не встав. 17 А коли Христос не встав, то марна віра ваша: ви ще в гріхах ваших 18 Тоді й померши в Христі погибли. 19 Коли тільки в съмому житті вповаємо на Христа, то окаянніш' (нечасливіш') ми всіх людей. 20 Тепер же Христос устав з мертвих; первістком між мертвими став ся. 21 Яко ж бо через чоловіка (прийшла) смерть, так через чоловіка й воскресення з мертвих. 22 Як бо в Адамі всі вмирають, так і в Христі всі оживають. 23 Кожен своїм порядком: Первісток Христос, а потім Христові у приході Його. 24 Тоді (прийде) конець, як передасть царство Богу й Отцеві, як зруйнуеться старшинування і всяку владу і силу. 25 Мусить бо Він царювати, доки положить усіх ворогів під ноги Його. 26 Останній ворог зруйнуеть ся - смерть. 27 Усе бо впокорив під ноги Його. Коли ж рече, що все впокорено, то явно, що окрім Того, хто покорив Йому все. 28 Коли ж упокорить ся Йому все, тоді і сам Син упокорить ся Тому, хто впокорив Йому все, щоб Бог був усе у всьому. 29 Ато що робити муть ті, хто хрестить ся ради мертвих, коли зовсім мертві не встають? чого ж і хрестять ся ради мертвих? 30 Чого ж і ми небезпечимось всякою часу? 31 Що-дня вмираю; так (по правді нехай буде) мені ваша похвала, що маю в Христі Ісусі, Господі нашому. 32 Коли б я чоловічим робом

боров ся з звірями в Єфесі, то яка мені користь, коли мертві не встають? Нумо ѹсти й пити, бо завтра помремо. 33 Не обманайте себе: ледачі бесіди псують добрі звичаї. 34 Протверзіть ся праведно та не грішить; бо деякі не знають Бога. На сором вам глаголю. 35 Та хто-небудь скаже: Як у стануть мертві? і в якому тілі прийдуть? 36 Безумний! що ти сієш, не оживе, коли не вмре. 37 I що сієш, не тіло будуче сієш, а голе зерно, як лучить ся, пшеничне, або яке інше. 38 Бог же дає Йому тіло, яке схоче, і кожному насінню своє тіло. 39 Не кожне тіло таке саме тіло; тільки інше тіло в людей, інше тіло в скотині, інше у риб, інше ж у птаства. 40 (Есть) і тіла небесні й тіла земні, та інша слава місяця, і інша слава зір; зоря бо від зорі відрізняється славою. 42 Так і воскресені мертвих. Сіється ся у зотлінні, устає у нетлінні. 43 Сіється ся в безчесті, устає в славі; сіється ся в немочі, устає в силі. 44 Сіється ся тіло душевне, устає тіло духовне; єсть тіло душевне і єсть тіло духовне. 45 Так і написано: Стався перший чоловік Адам душою живою, а останній Адам духом животворящим. 46 Тільки перш не духовне (було), а душевне, духовне ж потім. 47 Перший чоловік із землії земній; другий чоловік Господь з неба. 48 Який земній, такій земні; і який небесний, такій небесні. 49 I яко ж носили ми образ земного, так носити мем і образ небесного. 50 Се ж глаголю, братте, що тіло і кров царства Божого наслідити не може; і зотлінні незотління не наслідить. 51 Ось тайну вам глаголю: Всі ні впокоїмось, всі ж перемінімось. 52 У хвилину, у миг ока, за останньою трубою - бо затрубить, і мертві повстають нетлінними, і ми попереміняємося. 53 Треба бо тлінному съому одягнутись у нетлінні, і смертному съому одягнутись у безсмертє. 54 Як же тлінне се одягнеться в нетлінні і смертне се одягнеться в безсмертє, тоді станеться написане слово: Пожерта смерть побідою. 55 Де в тебе, смерте, жоло? де в тебе, пекло, побіда? (Hadēs g86) 56 Жоло ж смерти - гріх, а сила гріха - закон. 57 Богу ж дяка, що дав нам побіду через Господа нашого Ісуса Христа. 58 Тимже, братте мое любе, бувайте тверді, стійкі, надто збогачуючись у ділі Господньому завсіди, знаючи що праця ваша не марна перед Господем.

16 Про милостиню ж для съвятих, як я розпорядив у церквах Галатийських, так і ви робіть. 2 Первого дня в тижні нехай кожен з вас у себе складає, скарбочуючи, як Йому ведеться, щоб не тоді, як прийду, складку робити. 3 Як же прийду, то котрих ви ухвалите, тих пішлю з листами віднести дар ваш у Єрусалим. 4 Коли ж буде достойно, щоб і менійти, зо мною пійдуть. 5 Прийду ж до вас, як Македонію перейду (Македонію бо проходжу). 6 У вас же може загаюсь, або й зазиму, щоб ви провели мене, куди я діду. 7 Не хочу бо вас тепер переходом бачити; маю ж надію, якийсь час пробути в вас, коли Господь дозволить. 8 Пробуду ж у Єфесі до п'ятисячнці. 9 Двері бо велики й широкі відчинились мені, і багато (в мене) противників. 10 Як же прийде Тимотей, глядіть, щоб без страху був у вас; діло бо Господнє робить, яко ж і я. 11 То нехай ніхто ним не гордuse, а випроводіть його з упокорюєм, щоб прийшов до мене; жду бо його з браттєм. 12 Що ж до Аполоса брата, то вельми просив я його, щоб прийшов до вас з браттєм; та зовсім не було волі в него,

щоб прийти тепер, прийде ж, як мати ме додінай час. 13 Пильнуйте, стійте в вірі, мужайтесь і утверджуйтесь. 14 Все вам нехай в любові дієть ся. 15 Благаю ж вас, браттє (ви знаєте семю Стефанову, що вона первоплід Ахайський, і що на служеннє съвятим oddали себе), 16 щоб і ви корились таким і кожному, хто помагає нам і працює. 17 Зрадів же я приходом Стефановим і Фортунатовим і Ахайковим; бо недостачу вашу вони сповнили. 18 Заспокоїли бо мій дух твой; пізнавайте ж оце таких. 19 Витаютъ вас Церкви Азийські. Витаютъ вас у Господі много Аквила і Прискила з домашньою їх церквою. 20 Витаютъ вас усі брати. Витайте один одного цілуваннєм съвятим. 21 Витаннє моєю рукою Павловою. 22 Коли хто не любить Господа Ісуса Христа, нехай буде проклят, маран ата! 23 Благодать Господа Ісуса Христа з вами. 24 Любов моя з усіма вами у Христі Ісусі. Амінь.

2 до коринтян

1 Павел апостол Ісуса Христа, волею Божою, та Тимотей брат, церквам Божим у Коринті з усіма съвятими у всій Ахай: 2 Благодать вам і впокій од Бога Отця нашого і Господа Ісуса Христа. з Благословен Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, Отець милосердя і Бог всякої утіхи, 4 що втішає нас у всякому горю нашому, щоб змогли ми утішати тих, що у всякому горю, утішеннем, яким утішаємося самі від Бога. 5 Бо яко ж намножують ся страдання Христові в нас, так Христом намножується ся і утішеннє наше. 6 Чи то ж ми скорбимо, то для вашого втішення і спасення, котре звершується ся терпіннем тих мук, що й ми терпимо; чи то ми втішаємося, то для вашого утішення і спасення. 7 І впованнє наше тверде про вас, знаючи, що як спільники ви страдання нашого, так і утішення. 8 Бо не хочемо, братте, щоб ви не відали про горе наше, що було нам в Азії, що над міру і над силу тяжко було нам, так що не мали вже надії й жити. 9 Та сами в собі присуд смерти мали, щоб не надіяти ся нам на себе, а на Бога, що підіймає мертвих, 10 котрий з такої смерти збавив нас і збавляє, і на котрого вповаємо, що й ще збавляти ме, 11 за підмогою і вашої за нас молитви, щоб за те, що нам даровано стараннем многих, многі за нас і дякували. 12 Се бо хвала наша, съвідченне совісти нашої, що ми в простоті і чистоті Божій, не в мудrosti тілесній, а в благодаті Божій жили на съвіті, більше ж у вас. 13 Не інше бо пішеш вам, як або що читаєте, або розумієте; маю ж надію, що й до кінця зрозумієте, 14 як і зрозуміли нас від часті, що ми хвала вам; яко ж і ви нам у день Господа нашого Ісуса Христа. 15 І в сій певноті хотів був я прийти до вас перше, щоб і другу благодать мали, 16 а через вас пройти в Македонію, і знов з Македонії прийти до вас, а ви щоб провели мене в Юдею. 17 Сього бажаючи, хиба я легким розумом що робив? або що задумую, чи по тілу задумую, щоб було в мене то так - так, то, ні - ні. 18 Вірен же Бог, що слово наше до вас не було "так" і "ні". 19 Бо Син Божий Ісус Христос, вам вами проповідуваний, мною та Сильваном, та Тимотеем, не був "так" і "ні", а було у Йому "так". 20 Бо, скільки обітниць Божих, то (все) в Йому "так" і в Йому "амінь", на славу Божу через нас. 21 Той же, що утвірджує нас із вами у Христі й намастив нас - Бог, 22 Він і запечатав нас, і дав задаток Духа в серцях наших. 23 Я ж съвідком Бога призываю на свою душу, що, щадивши вас, ще не прийшов в Коринт. 24 Не тому, що ми пануємо над вірою вашою; ні, ми помічники вашої радості, бо ви стоїте вірою.

2 Розсудив же я сам із собою се, щоб знов у смутку до вас не прийти. 2 Бо коли я завдаю смутку вам, то хто мене розвеселить, як не той, хто засмучений через мене. 3 І написав вам се, щоб, прийшовши не мав смутку від тих, котрими годилось би мені веселитись, певен будучи про всіх вас, що моя радість для всіх вас. 4 Бо з великого горя, і тути серця написав я вам з многими сълізми, не щоб ви смуткували, а щоб пізнали любов, котрої в мене пребагато до вас. 5 Коли ж хто засмутив, не мене засмутив, а від часті (щоб не отягчив я) і всіх вас. 6 Доволі такому сієї кари від многих. 7 Так що напротивлучче простіть і утіште, щоб

надто великий сум не дожер такого. 8 Тим же благаю вас, обявіть любов до него. 9 На те бо й писав я, щоб мати доказ од вас, чи у всьому ви слухнані. 10 Кому ж ви прощаєте, тому я; бо я, коли що кому простив, то ради вас перед лицем Христа, 11 щоб не подужав нас сатана; бо нам відомі задуми його. 12 Прийшовши ж у Троянду на благовіste Христове, як відчинено мені двері в Господі, 13 не мав я впокою в дусі моїм, не знайшовши Тита, брата мого; а, попрощавшись із ними, вийшов у Македонію. 14 Богу ж дяка, що завсігди дає нам побіду в Христі, і пахощі знання свого обявляє через нас у всякому місці. 15 Бо ми пахощі Христові Богу в і тих, що спасають ся, і в тих, що погибають: 16 одним ми пахощі смерті на смерть, а другим пахощі життя на акітте; та кого на се вистачить? 17 Не такі бо ми, як многі, що крамують словом Божим, а щиро, як од Бога, перед Богом, у Христі глаголемо.

3 Чи нам же починати внов самих себе поручати? або треба нам, як янішим, поручальних листів до вас, чи од вас поручальних (листів?). 2 Ви наше посланнє, написане в серцях наших, котре знають і читають усі люде. 3 (А й надто) ви явлені, що ви посланнє Христове через служеннє наше, написане не чернилом, а Духом Бога живого, не на камяних скрижалах, а на тілесних скрижалах серця. 4 Надію ж таку маємо через Христа до Бога, 5 бо ми не в силі самі від себе що думати, яко із себе; а сила наша від Бога, 6 котрий і дав нам силу бути слугами нового завіту, не букви, а духа; буква бо вбиває, а дух животворить. 7 Коли ж служеннє смерті, письмом вирізане на каміннях, було в славі, так що сини Ізраїлеві не могли дивитись на лицє Мойсейове задля слави лица його Минуцьої, 8 як же не більше служеннє духа буде в славі? 9 Бо коли служеннє осуду - слава, то геть більше служеннє правді багатше славою? 10 Бо й не прославилось прославлене в тій мірі, задля переважуючої слави. 11 Коли бо те, що минає, в славі, то багато більше в славі те, що пробуває. 12 Маючи оце таке впованнє, уживасямо великию волю, 13 а не яко ж Мойсей, що клав покривало на лицє своє, щоб сини Ізраїлеві не дивились на конець минуцього. 14 Та осьліпились думки їх: бо аж до сього дня те ж покривало в читанні старого завіту зостається ся невідкрите, котре в Христі зникає. 15 Ні, аж до сього дня, коли читається ся Мойсей, покривало на серці їх лежить. 16 Як же обернути ся до Господа, здіймається ся покривало. 17 Господь же Дух; де ж Господень Дух, там воля. 18 Ми ж усі відкритим лицем, поглядаючи як у дзеркало, на славу Господню, преобразуємося у той же образ від слави в славу, яко ж від Господнього Духа.

4 Тим же то, маючи се служеннє, яко же помилувані, не слабнемо, 2 а відреклися тайного в безчесті, не ходячи в лукавстві, ані хитруючи словом Божим, а явленнем правди поручаючи себе всякій совісти чоловічій перед Богом. 3 Коли ж і закрите благовіste наше, то у погибаючих єсть закрите, 4 в котрих бог віку сього осьліпив думки їх, невірних, щоб не засияло їм съвітло благовіstя слави Христа, котрий єсть образ Бога. (aiōn g165) 5 Бо ми не себе самих проповідуємо, а Христа Ісуса Господа, себе ж самих слугами вашими Ісуса ради. 6 Бо Бог, що звелів з темряви засияти, той засяявив у серцях наших на просвіченне розуміння слави Божої

в лиці Ісус-Христовім. 7 Маємо ж скарб сей у глиняних посудах, щоб премнохество сили було від Бога, а не від нас. 8 У всьому горюємо, та не нарікаємо; тривожимось, та не теряемо надії, 9 гонять нас, та ми не покинуті; повалені ми, та не погублені; 10 всякого часу мертвість Господа Ісуса на тілі носимо, щоб і житте Ісусове в тілі нашому являло ся, 11 Завсіди бо нас живих на смерть видають задля Ісуса, щоб і житте Ісусове являлось у смертному тілі нашому. 12 Тим же оце смерть в нас орудує, а житте в вас. 13 Мавши той же дух віри, по писаному: Я вірував, тим і глаголав, і ми віруємо, тим і глаголемо, 14 знаючи, що хто піднів Господа Ісуса, і нас через Ісуса підім'є і поставить з вами. 15 Все бо задля вас, щоб богата благодать через благодаренне многих наможувалась вга славу Божу. 16 Тим то не слабнемо; ні, хоч зовнішній наш чоловік мліє, та нутряний обновляється ся день у день. 17 Бо теперішня легкота горя нашого надто над міру приготувлює нам вічну вагу слави, (aіðnios g166) 18 нам, що не дивимось на відоме, а на невідоме; що бо відоме, дочасне, що ж невідоме, вічне. (aіðnios g166)

5 Знаємо бо, як земний будинок тіла нашого розпадеться, ми будівлю від Бога маємо, будинок нерукотворний, вічний на небесах. (aіðnios g166) 2 Бо в сьому ми стогнемо, бажаючи одягтись домівкою нашою, що з неба, з коли б тільки нам, і одягнувшись нагими не явитись. 4 Бо, стогнемо отягчені, будучи в тілі сьому, з котрого не хочемо роздягтись, а одягнувшись, щоб смертне було пожерте життю. 5 На се сотворив нас Бог, і дав нам задаток Духа. 6 Оце ж маймо духа всякого часу знаймо, що, домуючи в тілі, ми далеко від Господа: 7 (бо ходимо вірою, а не видіннem). 8 Маймо ж духа й воліймо лучше бути далеко від тіла, а думувати у Господа. 9 Тим і силкуємося, чи то будучи дома, чи далеко від дому, бути Йому любими. 10 Всім бо нам треба явитись перед судищем Христовим, щоб прийняв кожен по тому, що заробив тілом, чи то добрє, чи лихе. 11 Знаючи оце страх Господень, пересвідчуємо людей; Богові ж явні ми, і вповаю, що й вашим совістям обявілись. 12 Не знов бо похвалаємо себе перед вами, а даємо вам причину хвалитись нами, щоб мали що (відказувати) тим, що хвалять ся лицем, а не серцем. 13 Бо як ми не при собі, то (се) Богові; а як ми тверезимось (здержуємося), вам. 14 Бо любов Христова вимагає від нас, судячих так, що, коли один за всіх умер, тоді всі вмерли; 15 і (що) Він умер за всіх, щоб живі ніколи більш собі не жили, а Тому, хто за них умер і воскрес. 16 Тимже ми від нині нікого не знаємо по тілу; коли ж і знали по тілу Христа, то тепер більш не знаємо. 17 Тимже, коли хто в Христі, той нове сотворіннє; старе минуло; ось стало все нове. 18 Усе ж від Бога, що примирив нас із собою через Ісуса Христа, і дав нам служенне примірення. 19 яко ж бо Бог був у Христі, примиряючи світ із собою, не полічуючи їм провин їх, і положив у нас слово примирення. 20 Замість Христа оце ми посли, і наче Бог благає (vas) через нас; ми просимо вас замість Христа: примиріть ся з Богом. 21 Бо Він Того, хто не знав гріха, за нас гріхом зробив, щоб ми були праведністю Божою в Йому.

6 Помагаючи ж (Йому), благаємо вас, щоб ви марно благодать Божу не приймали. 2 (Бо глаголе: Приятного часу вислухав я тебе, і в день спасення помір тобі. Ось

тепер пора приятна, ось тепер день спасення.) 3 Ніякого ні в чому не дасмо спотикання, щоб не було ганене служеннє, 4 а у всьому показуючи себе яко слуг Божих: у великому терпінню, в горю, в нуждах, в тіснотах, 5 в ранах, в темницях, в буках, у працях, у недосипаннях, у постах, 6 в чистоті, в знанні, в довготерпінні, в доброті, в съятіві Дусі, в любові нелицемірній, 7 в словах правди, в силі Божій, із збрюю праведності в правій і лівій, 8 словою і безчестем, ганьбою і хвалою; яко дуросъвти, та правдиві; 9 яко незнані, та познані; яко вмираючі, і осі ми живі; яко карані, та не повібани; 10 яко сумні, а завсіди веселі, яко вбогі, многих же збогачуючі; яко нічого немаючі, а все держучі. 11 Уста наші відклирились до вас, Коринтяне, - серця, наші розпростирились. 12 Не стісніні в нас, а тіснітесь в утробах ваших. 13 Такою ж нагородою (кажу вам, як дітям) розпростиорітесь і ви. 14 Не ходіть у жадному ярмі з невірними, яке бо товаришуєнне праведності і беззаконня, і яка спільність світла з темрвою? 15 Яка ж згода в Христа з Велиялом? або яка часть вірному з невірним? 16 І яка згода церкви Божої з їдольською? бо ви церква Бога живого, яко ж рече Бог: вселю ся в них, і ходити ми; і буду їм Бог, а вони будуть мені люде. 17 Тимже вийдіть із між них, і відлучітесь ся, глаголе Господь, і до нечистого не приторкайтесь; і я прийму вас, 18 і буду вам за отця, а ви будете мені за синів і дочок, глаголе Господь Вседержитель.

7 Мавши оце сї обітування, любі (мої), очищуймо себе від усякої нечистості тіла і духа, звершуючи съятість у страсі Божому. 2 Зрозумійте нас: ми нікого не скривили, нікого не зопсували, ні з кого не здириали. 3 Не на осуд глаголю; бо попереду сказав я, що в серцях наших ви (такі), щоб умирати з вами і жити. 4 Велика съміlostь моя до вас, велика похвала мені за вас; сповнив ся я утіхою; надто багатий я радощами у всякому горю нашому. 5 Бо, й як прийшли ми в Македонію, ніякого впокою не мало тіло наше, у всьому бідуочи: остроне боротьби, в середині страхов. 6 Та Бог, що втішає смиренних, утішив нас приходом Титовим, 7 не тільки ж приходом Його, та я утішеннem, котрим утішив ся про вас, оповідуючи даше бажаннє, ваше риданнє, вашу прихильність до мене, так що я вельми зрадував ся. 8 Бо хоч я й засмутив вас посланнem, не каюсь, хоч і каяв ся; бачу бо, що те посланнє, хоч і на час, засмутило вас. 9 Тепер я радуюсь, не тому, що ви засмутились були, а тому, що смукували на покаяннє, засмутились бо ви по Бозі, щоб ні в чому не було вам шкоди від нас. 10 Бо смуток по Бозі нерозкяне покаяннє на спасенне робить, смуток же съвіта сього смерть робить. 11 Ось бо се саме, що покували, яке велике зробило в вас дбаннє, а (яке) оправданнє, а жаль, а страх, а бажаннє, а ревність, яке (відомощенне)! У всьому доказали ви, що чисті в сьому дїлі. 12 А хоч і писав я вам, то не задля того, хто скривдив, і не задля того, хто скривдженій, а щоб явилось у вас дбаннє наше про вас, перед Богом. 13 Того ж то втішились ми втішеннem вашим; а й надто більш зраділи радістю Титовою, що заспокоїв ся дух Його від усіх вас. 14 Бо коли я хваливсь Йому чим про вас, то не осоромив ся; а, як усе і по правді говорили ми вам, так і хвала наша перед Титом правдивою була. 15 Серце ж Його ще більш до вас (прихильяє ся), згадуючи послух усіх вас, з

яким страхом і трепетом прийняли його. 16 Радуюсь оце, що у всьому можу ввіртись вам.

8 Даємо ж вам знати, браттє, про благодать Божу, дану церквам Македонським, 2 що у великому допусті горя наддостаток радоців їх, і до глибини убожество їх достатку вадо багацтвом щирості їх. 3 Bo вони по силі - се я съвідкую - і над силу доброхітні. 4 З великим благаннєм благали нас прийняти дар і товарищуваннє (спільність) в служенню съвятим. 5 I не, яко ж ми надіялися, а oddали себе перш Господеві, та й нам, волею Божою; 6 тим то ми вблагали Тита, щоб, яко ж перше почав, так і скінчив у вас благодать сю. 7 A ви, яко ж у всьому достаткуєте вірою, і словом, і знаннєм, і всяким дбаннєм, і любовю вашою до нас, щоб і в сїй благодаті достаткували. 8 Не повеліваючи глаголю, а через дбаннє інших хочу допевнитись в щирості вашої любови. 9 Знаєте бо благодать Господа нашого Ісуса Христа, що задля вас з'убожів, бувши багатим, щоб ви убожеством Його забагатились. 10 I в съому даю раду: се бо вам на користь, котрі не тільки робити, та й хотіти перш почали від торішнього літа. 11 Тепер же і кінчть роботу, щоб яко ж була охота хотіти, так щоб і скінчили по спромозі. 12 Bo коли в кого в охота, то вона приятна по тому, як хто мав, а не по тому, як хто не мав. 13 (Нехай) бо не (буде) іншим одрада, а вам горе, а по рівноті: 14 в теперешній час ваш достаток про їх недостаток, щоб і їх достаток був про ваш недостаток, щоб була рівнота, 15 яко ж писано: хто (назирав) багато, не надто мав, і хто мало, не мав недостатку. 16 Дякуємо ж Богові, що дав таке щире дбаннє про вас у серце Титу. 17 Bo благаннє таки прийняв, та й, бувши прихильністю своєю охотою, вийшов до вас. 18 Послали ж ми з ним і братом, котрого похвалив в евангелію по всіх церквах. 19 Не тільки ж се; а він і вибраний від церков товариш наш з сією благодаттю, що нею служимо на славу самого Господа Й на одраду вашу, 20 остерегаючись того, щоб хто не дорікав нам достатком сім, котрим ми служимо, 21 промишляючи про добре не тільки перед Богом, та й перед людьми. 22 Послали ж з ними брата нашого, про котрого ми допевнiliсь, що він у многому дуже пильний, тепер же він ще пильніший, у великій надії на вас. 23 що до Тита, то він мій товариш і помічник про вас; що до братів наших, вони посланники церков, слава Христова. 24 Покажіть же доказ любови вашої і хвалення нашого вами перед ними й перед лицем церков.

9 Про служеннє ж съвятим злишнє мені писати вам: 2 бо я знаю охоту вашу, котрою про вас хвалилось Македоніанам, що Ахая приготовилась від торішнього літа, і ваша ревність заохотила многих. 3 Післав же я братів, щоб похвалила наша, що есть про вас, не зробилася марна в съому случаї, щоб, яко ж казав я, ви були готові, 4 щоб, як прийдуть зо мною Македонянє та знайдуть вас неготових, ми (щоб не сказати ви) не осоромилися, сією съмілостю хвалибі. 5 Оце ж надумавсь я, що треба вблагати браттє, нехай попереду підуть до вас, і заздалегідь наготовлять сей дар ваш, про котрій наперед звіщено, що він готовий, так як дар, а не як здінство. 6 Оце ж: хто сіє скupo, скupo й жати ме; а хто сіє в дарах, в дарах і жати ме. 7 Кожен (давай), яко ж постановляє в серці, не з жалю або з примусу; веселого бо дателя любить

Бог. 8 Силен же Бог всякою благодаттю збогатити вас, щоб у всьому всякого часу всякий достаток маючи, збагачувались ви всяким добрим ділом, 9 (яко ж писано: Розсипав, дав убогим; праведність його пробував по вік. (аіօն ց165) 10 Xto ж дає насіннє сіючому, подасть і хліб на їжу, і намножити насіннє ваше і зростить засіви праведності вашої, 11 щоб у всьому збагатились на всяку щирість, котра через нас робить подяку Богу. 12 Bo порядкуваннє служення съого не тільки словняє недостатки съвятих, а також достаткує многими подяками Богові. 13 Дознавши служення съого, прославляють вони Бога за покірне визнаванне ваше благовістя Христового, і за щирість общення з ними і з усіма, 14 і молять ся за вас, прихильючись до вас задля превеликої благодаті Божої в вас. 15 Дяка ж Богові за невимовний дар Його.

10 Сам же я Павел благаю вас лагідностю і тихостю Христовою, а що в вічі смиренний між вами, а, не будучи між вами, съміливий проти вас; 2 благаю ж, щоб, бувши між вами, не бути съміливим з тією певнотою, якою думаю осьмілітись проти деякіх, що думають про нас, ніби ми ходимо по тілу. 3 Bo ходячи в тілі, не по тілу воюємо: 4 (бо зброя воювання нашого не тлесна, а сильна Богом на зруйнованнє твердинь,) 5 руйнуючи видумки і всяку висоту, що встас проти знання Божого, і займаючи в полон усякий розум на послух Христу, 6 і будучи на поготові помститись над усяким непослушом, як сповнить ся ваш послух. 7 Хиба ви на лиці дивитесь? Коли хто певен у собі, що він Христів, нехай знов по собі думає так, Що, як він Христів, так і ми Христові. 8 Bo коли б я ще більш хвалив ся властю нашою, що дав нам Господь на збудуваннє, а не на зруйнуваннє ваше, то не осоромив ся б. 9 (Та) щоб не здаватись, наче б лякав вас посланнями, - 10 бо послання (його) скажуть, важкі і кріпкі, а присутність тіла немочна і слово мизерне, - 11 такий нехай се знає, що які ми словом у посланнях, не бувши (між вами), такі ми ї ділом, бувши (між вами). 12 Bo не съміємо прилічувати або рівняти себе до деякіх, що самі себе хвалять; ті, що самі в собі себе міряють і порівнюють самих себе, не розуміють. 13 Ми ж не без міри хвалити мемось, а по мірі мірила, що відмірив нам Бог, міру, щоб досягти і до вас. 14 Ми бо не так, як би не досягнувші вас, над міру простираємось; бо аж і до вас досягли благовістю Христовим. 15 Не без міри хвалимось чужою працею, маючи надію, що, як виросте віра ваша, то звеличимось і ми по мі рилу нашему надто, 16 щоб і дальше вас благовіствувати, і не хвалитись над тим, що чужим мірилом приготовлене. 17 Xto ж хвалитися ся, нехай у Господі хвалитися ся. 18 Bo не той певний, хто сам себе хвалить, а кого Господь похваляє.

11 Ой коли б ви трохи потерпіли мое безумство! а таки потерпните мене. 2 Bo я ревную про вас ревностю Божою; я бо заручив вас одному мужо-ві, щоб чистою дівою привести перед Христом. 3 Boю ся ж, щоб, як змій Եву обманні лукавством своїм, так не попсувались думки ваші, (одвернувши) від простоти в Христі. 4 Bo коли ж хто, прийшовши, іншого Христа проповідус, котрого ми не проповідували, або духа іншого ви приймаєте, котрого не прийняли, або інше благовістє, котрого не одержали; то ви були б дуже терпливі. 5 Думаю бо, що я нічим не зоставсь позаду передніх апостолів. 6 Xоч бо я й неук

словом, та не розумом; ні, ми знані у всьому між вами. 7 Або гріх я зробив, себе смиряючи, щоб ви пійшли вторг, бо даром благовіste Боже проповідував вам? 8 Од інших церков брав я, приймаючи плату, на служеннє вам; 9 і, прийшовши до вас, та й бувши в недостатку, не був я нікому важким; бо недостаток мій сповнили брати мої, що прийшли з Македонії; та й у всьому я хоронив себе, щоб не бути вам важким, і хоронити му. 10 (Як) істина Христова є в мені (так вірно), що похвала ся не загородить ся від мене в сторонах Ахайських. 11 Чого ж? хиба, що не люблю вас? Бог знає (те). 12 Що ж роблю, те й робити му, щоб відняти причину тим, що хочуть причини, щоб чим хвалити ся, (у тому) показались як і ми. 13 Бо такі лжеапостоли, робітники лукаві, прикідаються ся апостолами Христовими. 14 І не диво: сам бо сатана прикідається ся ангелом съїтлім. 15 Не велика ж річ, коли й слуги його прикідаються слугами правди. Конець їх буде по ділам їх. 16 Знову глаголю: щоб ніхто не вважав мене за безумного; коли ж ні хоч яко безумного мене прийміть, щоб хоч трохи мені похвалитись. 17 А що глаголю, не глаголю по Господі, а мов би в безумстві, у сій певноті похвали. 18 Яко ж бо многі хвалять ся по тілу, та й я хвалити мусь. 19 Радо бо терпите безумних, розумними бувши. 20 Терпите бо, як хто підневолює вас, як хто жере (vas), як хто обдирає (vas), як хто величається ся, як ганбе вас у лиці. 21 Робом досади глаголю, так ніби ми знемоглис. Коли ж у чому хто осьмілюється ся (у безумстві глаголю), то й я осьмілююсь. 22 Вони Євреї? І я. Вони Ізраїлітіяне? І я. Вони наасіннє Авраамову? І я. 23 Христові слуги? (безумствуючи глаголю) я більше: В працях премного, в ранах без міри, у темницях пребагато, при смерти почасту. 24 Од Жидів п'ять раз по сорок без одного прийняв я. 25 Тричі киями бито мене, а один раз каменовано; тричі розбивав ся корабель, ніч і день пробув я в глибині; 26 у дорогах почасту, у бідах (на) воді, у бідах (од) розбійників, у бідах од земляків, у бідах од поган, у бідах у городі, у бідах у пустині, у бідах на морі, у бідах між лукавими братами; 27 у праці і в журбі, почасту в недосипанні, в голоді і жажді, в постах часто, в холоді й наготі. 28 Опірь того, що осторонь, налягав на мене щоденна журба про всі церкви. 29 Хто знемогає, щоб і я не знемогав? Хто блазнить ся, щоб і я не горів? 30 Коли хвалитись треба, то хвалити мусь тим, що від немочі моєї. 31 Бог, Отець Господа нашого Ісуса Христа, будучи благословен на віки, знає, що я не обманюю. (аіон g165) 32 У Дамаску царський намістник Аreta, стеріг город Дамащен, хотівши пімнати мене; 33 і віконцем у коші спущено мене по стіні, і втік я з рук його.

12 Не користь же мені хвалитись, та перейду до видіння і одкриття Господнього. 2 Я знаю чоловіка в Христі перед чотирнайцьтма літами (чи в тілі, не знаю, чи без тіла, не знаю; Бог знає), підхопленого аж до третього неба. 3 і знаю такого чоловіка (чи в тілі, чи без тіла, не знаю; Бог знає), 4 що був підхоплений у рай, і чув він слова невимовні, що не можна чоловікові промовити. 5 Таким хвалити мусь; собою ж не хвалити мусь, а тільки немощами моїми. 6 Коли бо я скочу хвалитись, не буду безумний, бо говорити му правду; та вдержувшись, щоб хто мене не вважав над те, чим бачить мене або чує що від мене; 7 і, щоб превеликими

відкриттями надто не величались мені, дано мені колючку в тіло, ангела сатану, нехай бе мене в лиці, щоб не величав ся. 8 Про него тричі Господа благав я, щоб відступив від мене. 9 Та Він сказав мені: Доволі з тебе благодаті моєї, сила бо моя в немощі звершується ся. Найлюбіше ж оце лучше хвалитись мені немощами моїми, щоб вселилася у мене сила Христова. 10 Тим любо мені в немочах, докорах, нуждах, гоненнях, тіснотах з Христом, коди бо я немочний, тоді я сильний. 11 Я зробивсь безумним хваличись; ви мене примусили; бо треба, щоб я був хвалений од вас; нічим бо я не гірший од найперших апостолів, хоч я й ніщо. 12 Справді ознаки апостола стались між вами у всякому терпінні, в ознаках, чудесах і силах. 13 Що бо есть, чим вас упосліджені перед іншими церквами? хиба тим, що я сам не був вам важким? Простіть мені сю кривду 14 Ось утрете готов я прийти до вас, і не буду важким вам, бо не шукаю вашого, а вас, бо не дітям треба для родителів скарбувати, а родителям для дітей 15 Мені ж найлюбіш буде втрачуватись і втрачувати себе за душі ваши; хоч велими вас люблячи, я менше люблений вами 16 Нехай же буде так, що я не отягчиваю вас; та може, бувши хитрим, підступом обдираю вас? 17 Хиба кого посылав я до вас і через него покористувався од вас? 18 Ублагаю я Тита, й разом з ним послав брата. Хиба покористувавсь чим од вас Тит? Чи не тим же духом ходили ми? не тими ж слідами? 19 Хиба думаєте знов, що оправдуємось перед вами? Перед Богом у Христі глаголемо; усе ж, любі, на ваше збудуваннє. 20 Боюсь бо, щоб іноді прийшовши, не знайшов вас не такими, як хочу, і щоб ви не знайшли мене таким, якого не хочете, щоб іноді (не було) змагання, зависті, досад, сварок, пересудів, нашептів, пихи, безладу, 21 щоб, як прийду знов, не приназив мене Бог мій між вами, і щоб не оплакував многих, що перше згрішили, та я не покаялись у нечистоті, й блуді, й розпусті, що коїли.

13 Се вже втрете йду до вас. При устах двох съвідків або трох стане кожне слово. 2 Наперед казав я вам і наперед кажу, мов би будь перед вами вдруге, і тепер, не бувши між вами, пишу до тих, що перше згрішили, і до всіх інших, що, як прийду знов, то не пощаджу: 3 бо ви шукаєте в мені доказу глаголючого в мені Христа, котрий до вас не немочний, а потужний в вас. 4 Бо хоч і розпято Його від немощі, та живий Він од сили Божої. Бо хоч і ми немочні с Йому, та жити memo з Ним од сили Божої в вас. 5 Самих себе розбірайте, чи ви вірі; самих себе вивідайте. Чи то ж не знаєте себе самих, що Ісус Христос у вас єсть? Хиба тільки, що ви недостойні. 6 Сподіваю ся ж, що зрозумієте, що ми не недостойні. 7 Молю ся ж Богу, щоб ви не зробили ніякого зла, не щоб ми хвальними явилися, а щоб ви добре зробили, а ми яко нехвальні були. 8 Нічого бо не можемо проти правди, а за правду. 9 Радуємось бо, коли ми немочні, ви ж сильні; про се ж і молимо ся на звершеннє ваше. 10 Тим то й не бувши між вами, пишу, щоб бувши між вами не зробив без'ощадно по власті, котру дав мені Господь на збудуваннє, а не на руйнованнє. 11 На останок, браттє; радуйте ся, звершуйтесь, утішайтесь, те ж саме думайте, мирно живіть, та й Бог любови й миру буде з вами. 12 Витайте один одного цілуваннєм съятим. 13 Витають вас,

усі съяті. 14 Благодать Господа Ісуса Христа і любов Божа, і
причастє съятого Духа з усіма вами. Амінь.

До галатів

1 Павел апостол (не від людей і не через чоловіка, а через Ісуса Христа Й Бога Отця, що воскресив Його з мертвих), 2 і все братте, що зо мною, церквам Галацьким: з Благодатью вам і мір од Бога Отця і від Господа вашого Ісуса Христа, 4 що віддав себе за гріхи наші, щоб збавити нас від сього віку лукавого, по волі Бога Й Отця нашого, (aіон g165) 5 котрому слава на віки вічні. Амінь. (aіон g165) 6 Дивуюсь, що так скоро одвернулись від покликавшого вас благодаттю Христовою на друге благовістє. 7 Вони то не друге, та в такі, що вами колотять, і хочуть перевернути благовістє Христове. 8 Та, коли б і ми або ангел з неба проповідував вам більш того, що ми проповідували вам, нехай буде анатема. 9 Як перше рекли ми, так і тепер глаголю: коли хто благовіствує вам більш того, що ви прийняли, нехай буде анатема. 10 Бо чи людей я тепер впевняю (шукаю), чи Бога? чи людям шукаю вгодити? Бо коли б я ще людям угождав, то не був би слугою Христовим. 11 Звіщаю ж вам, братте, що благовістє, благовіщене від мене, не єсть по чоловіку. 12 Ані бо від чоловіка не прийняв я Його, ані не навчивсь, а через одкрите Ісуса Христа. 13 Чували бо про життє мов колись у Жидівстві, що без міри гонив я церкву Божу, та руйнував її, 14 і передував я в Жидівстві перед многими ровесниками народу моого, будучи аж надто ревнителем отцівських моїх переказів. 15 Як же зводив Бог, що вибрав мене від утроби матері моєї, і покликав мене благодаттю своєю, 16 відкрити в мені Сина свого, щоб я благовістував Його між поганами, то зараз не радивсь я з тілом і кровю, 17 ані не вийшов у Єрусалим до тих, що були апостолами перші мене, а пішов у Аравію, та й знов вернувсь у Дамаск. 18 Потім через три роки пішов я в Єрусалим, щоб побачитись із Петром, і пробув у нього пятнадцять день. 19 Інших же апостолів я не видів, тільки Якова, брата Господнього. 20 Шо ж пишу до вас, ось вам перед Богом, що не обманюю. 21 Потім ходив я в сторони Сирські і Киликійські, 22 був же незнаний лицем церквам Жидівським у Христі, 23 а тільки чували, що гонивши нас колись тепер благовістує віру, що колись руйнував, 24 і прославляли у мені Бога.

2 Потім, по чотирнадцяті літах, пішов я знов у Єрусалим із Варнавою, взявші з собою Й Тита. 2 А пішов я по відкриттю, і предложив ім благовістє, котре проповідую між поганами, тільки на самоті, значнішим, чи не марно я ходжу або ходив. 3 Та Й Тит, що був зо мною, не був, яко Грек, примушений обрізатись. 4 А лжебратам, що крадькома ввійшли, щоб підгледіти волю нашу, що маємо в Христі Ісусі, щоб нас підневолити, 5 ми ані на годину не поступились, порючись, щоб істина благовістя пробувала в вас 6 Від тих же, що здають ся чим бути (які вони колись були, мені байдуже: Бог не дивить ся на лиці чоловіка); ті (кажу), що здають ся чим бути), на мене нічого не наложили. 7 Ні, противно, зрозумівши, ще звірено мені благовістє необрізання, яко ж Петрові обрізання: 8 (хто бо допоміг Петрові до апостольства обрізання, допоміг і мені між поганами;) 9 і пізнавши благодать, дану мені, Яков, та Кифа, та Йоан, що здавали ся стовпами, дали правиці мені та Варнаві на товаришуваннє, щоб ми (були) для поган, а

вони для обрізання; 10 тільки щоб ми вбогих памятали, про що й я дбав, щоб се чинити. 11 Як же прийшов Петр в Антиохію, устав я проти него в вічі, бо заслужив докору. 12 Перше бо нім прийшли деякі від Якова, він їх з поганами; я же прийшли, таївсь і відлучавсь, боячись тих, що були з обрізання. 13 Лицемірили з ним також і інші Жиди, так що Й Варнава зведенний був лицемірством їх. 14 Та, як побачив я, що вони неправо ходять по євангельській істині, то я сказав Петрові перед усіма: коли ти, бувши Жидовином, живеш по-поганськи, а не по-жидівськи, то на що примушуєш поган жити по-жидівськи? 15 Ми по природі Жиди, а не грішника з поган; 16 та знаючи, що не оправдуеться чоловік ділами закону, а тільки вірою в Христа Ісуса, і ми увірували в Ісуса Христа, щоб справдитись вірою в Христа, а не ділами закону; бо не справдить ся ділами закону ніяке тіло. 17 Коли ж, шукаючи справдитись у Христі, і самі явились грішниками, то чи Христос не служитель гріху? Нехай не буде! 18 Бо коли я знов будую, що зруйнував, то переступником себе представляю. 19 Я бо через закон законові умер, щоб жити Богові. 20 Я рознятій з Христом; живу ж уже не я, а живе Христос у мені; а що живу тепер у тілі, то живу вірою в Сина Божого, що полюбив мене і видав себе за мене. 21 Не відкідаю благодаті Божої; коли бо через закон праведність, то Христос марно вмер.

3 Ой ви безумні Галати! хто вас очарував, щоб ви не корились правді, (ви) котрим перед очима наперед був прописаний Христос, рознятій між вами? 2 Про одно се хочу довідатись од вас: Чи ділами закону прийняли ви Духа, чи, слухаючи, проповіддю віри? 3 Чи такі ви незмислі, що почавши духом, звершуете тепер тілом? 4 Марно стільки ви терпілі? Коли б тільки марно! 5 Хто подає вам Духа і робить чудеса між вами, чи ділами закону, чи проповіддю віри? 6 Яко ж Авраам вірував у Бога, і полічено йому за праведність. 7 Знайте ж, що хто од віри, ті сини Авраамові. 8 I писаннє знаючи наперед, що Бог вірою оправдє поган, благовістило Авраамові: що в тобі благословлятися всі народи. 9 Тимже хто од віри, ті благословеннє із вірним Авраамом. 10 Которі ж од діл закону, ті під клятьбою; писано бо: Проклят, хто не всточить у всьому написаному в книзі закону, щоб робити те. 11 А що ніхто законом не оправдуеться перед Богом, се явно, бо праведний вірою жив буде. 12 Закон же не од віри, та котрой чоловік робити ме те, жити ме в тому. 13 Христос викупив нас од клятьби закону, ставши за нас клятьбою, (писано бо: Проклят всяк, хто висить на дереві,) 14 щоб на поган благословеннє Авраамове прийшло в Христі Ісусі, щоб обітуваннє Духа прийняли ми через віру. 15 Братте, по чоловічі глаголю; одначе чоловічого закону ствердженого ніхто не відкідає, ані додає до него. 16 Авраамові ж виречени обітування і наслінню його. Не сказано: I наслінням, яко про многі, а яко про одно: I наслінню твоєму, що есть Христос. 17 Оце ж глаголю, що завіту перве ствердженого від Бога про Христа, закон, що постав чотириста й трицять літ по тому, не нехтє, так щоб обернути в ніщо обітуваннє. 18 Бо коли від закону насліддє, то вже не від обітування; Аврааму ж обітуваннє дарував Бог. 19 Шо ж тоді закон? Задля переступів додано його, доки прийде наслінне, котрому обітувано: (і був він) уряджений

через ангелів рукою посередника. 20 Посередник же не єсть (посередник) одного, а Бог один. 21 То хиба закон проти обітувань Божих? Нехай не буде! Бо коли б дано закон, що міг би оживити, то справді від закону була б праведність. 22 Ні, зачинило писаннє усе під гріхом, щоб обітуваннє од віри Ісус-Христової дане було віруочим. 23 Перше ж приходу віри, під законом стережено нас зачинених на віру, що мала відкритись. 24 Тим же закон був нам учителем (щоб привести нас) до Христа, щоб вірою нам справдитись. 25 Як же прийшла віра, то вже ми не під учителем. 26 Усі бо ви сини Божі вірою в Ісуса Христа. 27 Скільки бо вас у Христа хрестилось, у Христа одяглися. 28 Нема Жидовина, ні Грека; нема невільника, ні вільного; нема муже-ського полу, ні женського: усі бо ви одно, в Христі Ісусі. 29 Коди ж ви Христові, то ви насліннє Авраамове, і по обітованню наслідники.

4 Глаголю ж: доки наслідник малоліток, доти не відрізняється від слуги, хоч він і пан усього, 2 а єсть під опікунами та домуздниками аж до нароку отця. 3 Так же й ми, як були малолітками, були підневолені первотинами сьвіта. 4 Як же прийшла повня часу, послав Бог Сина свого, що родивсь від жени і був під законом, 5 щоб викупив тих, що під законом, щоб ми прийняли всиновленнє. 6 А що ви сини, то послав Бог Духа Сина свого в серця ваші, що покликує: Авва, Отче! 7 Тимже вже більш не невільник еси, а син; коли ж син, то й наслідник Божий через Христа. 8 Тільки ж тоді, не знаючи Бога, служили ви тим, що не по природі були богами. 9 Тепер же, знаючи Бога, більше ж будучи познані від Бога, як вертаєшесь до немочних та мізерних первотин, отрим знов наново служити хочете? 10 Ви вважаєте на дні, місяці, пори й літа. 11 Боюєш за вас, що може марно працювати коло вас. 12 Будьте, братте, благаю вас, як і я: бо й я (такий), як ви. Нічим ви мене не скривили. 13 Ви ж знаєте, що я у немощі тіла благовістив вам первше. 14 І не погордували ви спокусою, що була в тії моїм, ані відтопхнули, а як ангела Божого прийняли мене, як Христа Ісуса. 15 Яке ж то було баженство ваше! Сьвідкую бо вам, що коли б можна, ви б тоді, вирвавши очі свої, оддали мені. 16 То чи вже став я ворогом вам, говорячи вам правду? 17 Ревнують про вас не добре, а хочуть відлучити вас, щоб ви про них ревнували. 18 Добре ж ревнувати всякого часу в добром, тай не тільки, як я приходжу до вас. 19 Діточки мої, (ви,) котрими знов мучусь (перед родинами), доки Христос з'образить ся у вас, 20 хотів би я бути у вас сьогодні і змінити голос мій, бо я в непевності про вас. 21 Скажіть мені, ви, що хочете бути під законом: хиба ви закону не слухаєте? 22 Писано бо, що Авраам мав два сини, одного від невільниці, а одного од вільної. 23 Та що був од невільниці, родивсь по тілу, а що од вільної, по обітниці. 24 Се ж иносказаннє; се бо два завіти: один з гори Синай, що родить у неволю, котра есть Агара. 25 Бо Агара, се Синай, гора в Аравії, прикладається ся ж до теперішнього Єрусалиму, і служить з дітьми своїми. 26 А вишній Єрусалим вільний; він мати всім нам. 27 Писано бо: Звеселись, неплідна, що не роджаєш; гуляй та покликуй, ти, що не мучилася; бо в одиночі багато дітей, більш ніж у тії, що має чоловіка. 28 Ми ж, братте, по Ісааку діти обітування. 29 Та, як тоді, хто родивсь по тілу, гонив того, хто по духу,

так і тепер. 30 Тільки ж бо що глаголе писаннє? Вижени невільницю й сина її, не має бо наслідувати син невільниці з сином вільної. 31 Оце ж, братте, ми не діти невільниці, а вільної.

5 У волі ж оце, котрою Христос визволив нас, стійте, і під ярмо неволі знов не піддавайтесь. 2 Ось я Павел глаголю вам, що коли ви обрізуетесь, Христос вам нічого не поможе. 3 Сьвідку ж знов кожному чоловіку обрізаному, що винен увесь закон чинити. 4 Обернулись ви в ніщо (одійшовши) від Христа; (ви,) що оправдується законом, од благодаті відпали. 5 Ми бо духом од віри надії праведності ждемо. 6 Бо в Христі Ісусі ні обрізаннє нічого не може, ні необрізаннє, а віра, любовю сильна. 7 Ви бігли добре. Хто заборонив вам коритись правді? 8 Сей перекір не від того (приходить), хто покликав вас. 9 Трошки квасу все місиво квасить. 10 Покладаєшся на вас у Господі, що не думати мете нічого іншого, а хто колотить вами, понесе свій осуд, хто б він ні буд. 11 Я ж, братте, коли ще проповідую обрізаннє, то чого ще гонять мене? Тоді обернеться в ніщо поблазнь хреста. 12 Ой коли б відсічено тих, що колотять вами! 13 Ви бо, братте, покликані на волю; тільки щоб воля ваша не була причиною (до гріха) тілу, а любовю служіть один одному. 14 Увесь бо закон в одному слові сповняється: Любі ближнього твого, як себе самого. 15 Коли ж ви гризете й заїдаєте один одного, то гледіть, щоб не були пожерті один від одного. 16 Глаголю ж: Духом ходіть, і хотіння тілесного не звершуйте. 17 Бо тіло бажає (того що) проти духа, а дух, (що) проти тіла; се ж одно другому противить ся, щоб не, що хочете, те робили. 18 Коли ж водитеся духом, то ви не під законом. 19 Явні ж діла тілесні; оце вони: перелюб, блуд, нечистота, розпуст, 20 ідололіжнє, чаруваннє, ворогуваннє, свари, ненависть, гнів, суперечки, незгода, ересі, 21 зависть, убийство, пянство, бенкети й таке інше. Се наперед глаголю вам, яко ж і наперед глаголав, що хто таке робить, ті царства Божого не наслідять. 22 А овощ духа: любов, радощ, мир, довготерпіннє, добрість, милосердє, віра, 23 тихість, вдержливість. На таких нема закону. 24 А котрі Христові, ті розняли тіло з страстями і хотіннем. 25 Коли духом живемо, духом і ходімо. 26 Не буваймо марнославні, один одного роздражнюючи і один одному завидуючи.

6 Братте, хоч і впаде чоловік у яке прогрішеннє, ви, духовні, направлійте такого духом тихості, доглядаючи себе, що, б і тобі не бути спокушеним. 2 Один одного тягар носить, і та сповняйте закон Христів. 3 Коли бо хто думає, що він що есть, бувши нічим, сам себе обманює. 4 Діло ж свое нехай витробовує кожен, тоді хвалу в собі мати ме, а не в іншому. 5 Кожен бо свій тягар нести ме. 6 Нехай же ділить ся той, хто учить ся слова, з тим, хто навчає всього доброго. 7 Не обмануйте себе: З Бога наслім'яється не можна, що бо чоловік сіє, те й жати ме. 8 Бо хто сіє тілу своєму, од тіла жати ме зотліннє; а хто сіє духу, од духа пожне життє вічне. (αιώνιος g166) 9 Добре ж роблячи, не вніваймо, свого бо часу своє жати мем, не ослабіваючи. 10 Тим же оце, доки час маємо, робімо добро всім, а найбільш товаришам по вірі, 11 Бачите, який великий лист написав я вам своєю рукою. 12 Котрі хочуть хвалитись по тілу, ті примушують

vas обрізуватись, тільки щоб за хрест Христів гонимим їм не бути. **13** Бо і ті, що обрізались, і самі закону не додержують, а хочуть, щоб ви обрізувались, аби в вашому тілі хвалитись. **14** Мене ж не доведи (Боже) хвалитись (чим небудь) тільки хрестом Господа нашого Ісуса Христа, котрим мені съвіт розпято, а я съвітові. **15** У Христії бо Ісусії ні обрізаннє нічого не важе, нії необрізаннє, а нове створіннє. **16** І котрі по правилу съому живуть, мир на них і милостів і на Ізраїлі Божому. **17** На останок, нехай ніхто не завдає мені журби; бо я рани Господа Ісуса на тілі моїм ношу. **18** Благодать Господа нашого Ісуса Христа з духом вашим, братте. Амінь.

До ефесян

1 Павел, апостол Ісуса Христа волею Божою, до съвятых у Ефесі і до вірних у Христі Ісусі: 2 Благодать вам і мир од Бога Отця нашого і Господа Ісуса Христа. з Благословен Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, що благословив нас усяким благословеннем духовним на небесах у Христі, 4 яко ж вибрав нас у Йому перед оснуваннем съвіта, щоб бути нам съвітим і непорочним перед Ним у любові, 5 наперед призначивши нас на всиновленнє собі через Ісуса Христа, по благоволенню хотіння свого, 6 на похвалу славної благодаті своєї, котрою обдарував нас в своїм Улюбленим, 7 в котрому маємо збавленнє кровю Його й оставленнє гріхів по багацтву благодаті Його, 8 котру наможив нам у всякій премудрості і розумі, 9 обявивши нам тайну волі своєї по благоволенню своєму, котру перше постановив у собі, 10 щоб у порядкуванні сповнення времен зібрати все в Христі, те, що на небесах, і те, що на землі, 11 у тому, в котрому й ми наслідниками зробилися, бувши наперед призначені по задуму Того, хто чинить усе по раді волі своєї, 12 щоб ми, котрі перше вповоали на Христа, були на хваленнє слави Його; 13 і в котрому й ви (впевнились), почувши слово правди, благовістє спасення вашого, і в котрого увірувавши, ви запечатані Духом обітування съвітим, 14 котрій єсть задаток насліддя нашого на викуп придбаного, в похвалу слави Його. 15 Того й я,чувши про вашу віру в Господа Ісуса і любов до всіх съвітим, 16 не перестаю дякувати за вас, роблячи спомин про вас у молитвах моїх, 17 щоб Бог Господа нашого Ісуса Христа, Отець слави, дав вам духа премудрості й відкриття на познаннє Його, 18 просьвічені очі серця вашого, щоб зрозуміли ви, що за вповнення поклику Його, і що за багацтво славного насліддя Його в съвітим, 19 і що за безмірне величє сили Його в нас, котрі вируємо, по дійству превеликої потуги Його, 20 котру вдяєв у Христі, воскресивши Його з мертвих і посадивши по правиці в себе на небесах, 21 вище всякого начальства, і власти, і сили, і панування, і всякого імені, названого не тільки в сьому віку, та й у будучому, (аіон g165) 22 і все покорив під ноги Його, і дав Його яко голову над усім у церкві, 23 котра есть тіло Його, повня Того, хто сповняв все у всьому.

2 1 вас (оживив), що були мертві провинами й гріхами вашими, 2 в котрих колись ходили по віку съвіта цього, робом князя власти воздушної, духа, що тепер орудує в синах перекору, (аіон g165) 3 між котрими й ми всі жили колись у хотінні тіла нашого, чинивши волю тіла й думок, і були по природі дітьми гніва, як і інші. 4 Бог же, багатий на милість, по превеликій любові своїй, котрою полюбив нас, 5 і нас, мертвих провинами, оживив укупу з Христом (благодатю ви спасені), 6 і воскресив з Ним, і дав нам сидіти укупу на небесних (місцях) у Христі Ісусі, 7 щоб показав у віках грядущих безмірне багацтво благодаті своєї благостю до нас через Ісуса Христа. (аіон g165) 8 Благодатю бо ви спасені через віру; і се не од вас: се Божий дар; 9 не від діл, щоб ніхто не хвалив ся. 10 Його бо ми твориво, сотворені в Христі Ісусі на добре діла, котрі наперед призначив Бог, щоб ми в них ходили. 11 Тим же споминайте, що ви (були) колись

погане в тілі, звані необрізаннє від рекомого обрізання у плоті, рукотвореного; 12 що були ви того часу без Христа, відчужені від громади Ізраїлевої і чужі завітові обітування, не маючи надії і беззобожні в съвіті. 13 Тепер же в Христі Ісусі ви, що були колись далеко, стали близькі кровю Христовою. 14 Він бо мир наш, що зробив з обох одно, і розвалив середно перегородню стіну; 15 вражду тілом своїм, закон заповідей науково обернув у ніщо, щоб з двох зробити собою одного нового чоловіка, роблячи мир, 16 і примирити з Богом обох ув одному тілі хрестом, убивши ворогуваннє на ньому; 17 і прийшовши благовістів мир вам, далеким і близьким, 18 тим що через Його маємо приступ обое в одному Дусі до Отця. 19 Тим-же оце вже ви більш не чужі і захожі, а товариші съвітим і домашні Божі; 20 збудовані на підвалиш апостолів і пророків, а угловий (камінь) сам Ісус Христос; 21 на котому вся будівля, докуки спосна, росте в церкву съвіту в Господі. 22 На Ньому й ви вбудовуєтесь на оселю Божу Духом.

3 Того ради й я, Павел, - вязник Ісус-Христів за вас поган. 2 Коли ви чували про служенне благодаті Божої, даної мені між вами, з що одкриттєм обявилась мені тайна (яко ж перше я написав коротко, 4 з того можете, читаючи, зрозуміти розум мій у тайні Христовій), 5 котра в інших родах не обявилась синам чоловічим, яко ж тепер одкрилась съвітим Його апостолам і пророкам Духом, 6 що погане також наслідники, однотілесники і спільники обітування Його в Христі через благодаті, 7 котрому став я служителем по дару благодаті Божої, даної мені по дійству силі Його. 8 Мені, меншому всіх съвітим, дана ся благодать, благовістіті між поганими про недосліджене багацтво Христове, 9 і з'ясувати всім, що се за спільність тайни, закритої од віків у Бозі, що створив усе Ісусом Христом, (аіон g165) 10 щоб обявилась тепер князівствам і силам на небесах через церкву усяка премудрість Божа, 11 по вічному постановленню, котре зробив у Христі Ісусі, Господі нашому, (аіон g165) 12 в котрому маємо съміливість і приступ у надії через віру Його. 13 Тимже благаю вас не смутились горем моїм про вас, котре єсть слава ваша. 14 Того ж то приклоняю коліна мої перед Отцем Господа нашого Ісуса Христа, 15 від котрого всяке отцівство на небесах і на землі звать ся, 16 щоб дав вам по багацтву слави своєї утвердитись силою через Духа Його у нутряному чоловіку, 17 щоб Христос вселив ся вірою в серця ваші, щоб ви, закоренившись і оснувавшись у любові, 18 могли зрозуміти з усіма съвітими, що таке ширина, й довжина, й глибина, й висота, 19 і зрозуміти любов Христову, що перевисше (всякий) розум, щоб сповнилися усякою повнею Божою. 20 Тому ж, хто може зробити геть більш над усе, чого просимо або думаємо, по силі, що дійствує в вас. 21 Тому слава в церкві в Христі Ісусі по всі роди на віки вічні. Амінь. (аіон g165)

4 Благаю ж оце вас я, вязник у Господі, ходити достойно поклику, яким вас покликано, 2 з усякою смирнотою і тихотю, з довготерпівностю, терплячи один одного в любові, з стараючись держати единеннє духа в мирному союзі. 4 Одно тіло й один дух, яко ж і покликані в одній надії вашого покликання; 5 один Господь, одна віра, одно хрещенне, 6 один Бог і Отець усіх, що над усіма й через

усіх і в усіх вас. 7 Кожному ж з нас дана благодать по мірі даровання Христового. 8 Тимже глаголе: Зійшовши на висоту, полонив еси полонь, і дав дари людям. 9 (А те [слово] зійшов, що ж воно [значить], коли не те, що перш зійшов у найнищі сторони землі? 10 Хто зійшов додолу, се Той, що й зійшов вище всіх небес, щоб сповнити все.) 11 Він настановив інших апостолами, а інших пророками, а інших благовістниками, а інших пастирями та учителями, 12 на звершене съвятих, на діло служення, на збудуваннє тіла Христового, 13 доки дійдемо всі до з'єднення віри і познання Сина Божого, до чоловіка звершеного, до міри зросту сповнення Христового, 14 щоб більш не бути малолітками, хвілюючись і кидаючись від усякого вітру науки, в омані людській, у лукавстві до підступного заблуду, 15 а ходячи поправді в любові помножаймо все в Того, котрий єсть голова, Христос, 16 котрого все тіло зложене і звязано всякою увяззю спромоги по дійству, (яке є) в мірі кожної части, робить зрост тіла на збудуваннє самого себе в любові. 17 Се ж оце глаголю і съвідкую в Господі, щоб вам більш не ходити, яко ж і інші погане ходять у сусіті ума свого, 18 оморочені мислями, відчужені від життя Божого через невіджество, що єсть в них, через окаменінне сердца їх. 19 Вони, зробившись безчутственними, oddали себе розпусту, щоб робити всяку нечистоту в зажерливості. 20 Ви ж не так познали Христа: 21 коли ж бо чули Його і в Іому навчилисъ, що истина в Ісусі, 22 щоб відложити вам по першому життю давнього чоловіка, що тліє в похотях лукавих, 23 а обновлятись духом ума вашого, 24 та й одягнутись у нового чоловіка, створеного по Богу в праведності і съвятости правди. 25 Тим-же, відкинувши лож, говоріть правду кожен до ближнього свого; бо ми один одному члени. 26 Гнівайтесь та й не грішіть: нехай сонце не зайде у гніві вашому. 27 Ані давайте місця дияволу. 28 Хто крав, більш не крадь, а лучче працюй, роблячи руками своїми добре, щоб мав що подати тому, хто в нужді. 29 Всяке гніле слово нехай не виходить з уст ваших, а тільки таке, що годить ся на збудуваннє віри, щоб подало благодать тим, хто чус. 30 І не засмучуйте Духа съвятого Божого, котрим ви запечатані в день викупу. 31 Усяка гіркість, і гнів, і ярость, і крик, і лайка нехай зникнє од вас із усім лихим. 32 Бувайте ж один до одного добрі, милосерні, прощаючи один одному, яко ж і Бог у Христі простили вам.

5 Оце ж будьте послідувателями Божими, як любі діти, 2 і ходіть у любові, яко ж і Христос улюбив нас і oddав себе за нас на жертву і на посльстві Богу, у солодкі паходи. 3 Блуд же і всяка нечистота або зажерливість нехай і не згадуйте ся між вами, як подобає съвятим, 4 ні безсором і дурні слова, або жарти і неподобне; а лучче дякуваннє. 5 Се бо знайте, що ні один блудник, або нечистий, або зажерливий, котрий єсть ідолослужитель, не має насліддя в царстві Христа і Бога. 6 Нехай ніхто не зводить вас марними словами, бо за се приходить гнів Божий на синів непокірних. 7 Не бувайте ж спільніками їх. 8 Ви бо були колись тъмою, тепер же (ви) съвітло в Господі; ходіть же яко діта съвітла: 9 (бо овощ духа - у всякій добрості і праведності і правді.) 10 доповняючись, що єсть угодне Богові. 11 І не приставайте до неплідних діл тъми, а лучче ж винуйте їх. 12 Шо бо дієть ся

потай у них, соромно й казати. 13 Усе ж обвинувачене від съвітла виявляєть ся; все бо виявлене есть съвітло. 14 Того ж то глаголе: Устань, сонний, і воскресни з мертвих, то й освітвіть тебе Христос. 15 Гледіть же, як би вам огляди о ходити, не яко немудрі, а яко мудрі, 16 викуплюючи час, бо дні лихі. 17 Тим-то не бувайте нерозумними, а розумійте, що єсть Божа воля. 18 І не втівайтесь вином, бо в йому розпуст, а сповніте себе Духом, 19 бесідуючи між собою псальмами, та гимнами, та піснями духовними, съпіваючи та виграючи в серцях ваших Господеві, 20 дякуючи всякого часу за все в ім'я Господа нашого Ісуса Христа Богові і Отцеві, 21 корючись один одному в страху Божім. 22 Жінки, коріться своїм чоловікам, як Господеві, 23 тим що чоловік голова жінки, як і Христос голова церкви, і Він спаситель тіла. 24 А я церква корить ся Христу, так і жінки своїм чоловікам у всьому. 25 Чоловіки, любіть своїх жінок, як і Христос полюбив церкву, і себе видав за неї, 26 щоб освятивши її, очистивши купіллю води у слові, 27 щоб поставити її перед собою славною церквою, що не мав скази або пороку або чого такого, а щоб була съвята і непорочна. 28 Так мусить чоловіки любити своїх жінок, як свої тіла; хто бо любить свою жінку, себе самого любить. 29 Ніхто бо ще. ніколи тіла свого не зненавидів, а годує, і грів Його, яко ж і Господь церкву; 30 тим що ми члени тіла Його, від тіла Його і від костей Його. 31 Того-то покине чоловік батька свого й матір, і пригорнеть ся до жінки своєї, і будуть у двох одно тіло. 32 Тайна се велика, я ж глаголю що до Христа і до церкви. 33 Тим то і ви по одному кожен свою жінку так нехай любить, як і себе, а жінка нехай бойтися свого чоловіка.

6 Діти, слухайте, своїх родителів у Господі, се бо по правді. 2 Поважай батька твого і матір: се перша заповідь із обітуваннем: з щоб добре тобі було і був ти довголітєн на землі. 4 І ви, батьки, не роздразнійте дітей своїх, а зрошуйте їх у науці і на-поминанні Господньому. 5 Слуги, слухайте панів по тілу з страхом і трепетом, у простоті серця вашого, яко ж і Христа, 6 не перед очима тільки служачи, яко чоловікоугодники, а яко слуги Христові, чинячи волю Божу од душі, 7 з охотою служачи, як Господу, а не як людям, 8 знаючи, що кожен, хто зробить що добре, прийме те від Господа, чи то невільник, чи вільний. 9 І ви, пани, робіть се ж саме їм, попускаючи їм грізьбу, знаючи, що й вам самим і їм есть Пан на небесах, і вважання на лиці нема в Него. 10 На останок, братте мое, кріпіть ся в Господі і в потузі сили Його. 11 Одягнітесь у всю зброю Божу, щоб змогли ви стояти проти хитроців дияволських. 12 Бо наша боротьба не з тілом і кровю, а з князівствами, і з властями і з миродержителями тими віка цього, з піднебесними духами злоби. (aiōn g165) 13 Того-то прийміть усю зброю Божу, щоб змогли встояти в день лютий і, все зробивши, стояти. 14 Стійте ж оце, підпередавши поясниці ваші правдою і одягнувшись у броню праведности, 15 і обувши ноги в готовість благовістування миру. 16 над усе ж узвіши щит віри, котрим вдолітєте всі розпалені стріли лукавого вгасити; 17 і шолом спасення візьміть і меч духовний, котрий єсть слово Боже. 18 Всякою молитвою і благаннєм молячись всякого часу духом і в сьому пильнуйте в усякому терпінні і благанні за всіх съвятих, 19 і за мене, щоб мені дано слово на відкриваше уст моїх, щоб

съміливо обявляти тайну благовістя; 20 Його ж я й посел у кайданах, щоб у ньому був съміливий, яко же подобав мені глаголати. 21 А щоб і ви знали про мене, що я роблю, усе скаже вам Тихик, любий брат і вірний слуга в Господі, 22 котрого я й послав до вас, щоб ви знали про наші справи, і щоб він утішив серця ваші. 23 Мир браттю і любов з вірою від Бога Отця і Господа Ісуса Христа. 24 Благодать з усіма, хто любить. Господа нашого Ісуса Христа в незотлінню. Амінь.

До филип'ян

1 Павел та Тимотей, слуги Ісуса Христа, до всіх съвятих у Христі Ісусі, що в Филипах, з епископами і дияконами: 2 Благодать вам і мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа. 3 Дякую Богу моєму при всякому споміні про вас, 4 (завсіди в кожній молитві моїй за всіх вас з радощами молячись,) 5 за товарищуванне ваше в благовісті від первого дня й досі, 6 впевнившись про те, що хто розпочав у вас добре діло, звершувати ме аж до дня Ісуса Христа. 7 Яко ж праведно єсть мені се думати про всіх вас, тим що маю вас у серці і у вязниці моїй і в обороні і в утверджені благовістя, вас усіх, спільніків моїх благодаті. 8 Бог бо мені съвідок, як я люблю усіх вас по милості Ісус-Христовій. 9 І про се молюсь, щоб любов ваша ще більш та й більш достаткувала у розумі і у всякому чутті, 10 щоб допевнитись вам, що лучше, і щоб були чисті і непорушені в день Христа, 11 сповнені овощами праведності через Ісуса Христа на славу й хвалу Божу. 12 Хочу ж, щоб ви, браттє, зрозуміли, що те, що сталось мені, більш на користь благовістя вийшло, 13 так що кайдани мої в Христі обявились у всьому судищі і по всіх інших (місцях), 14 і більше братів у Господі, упевнившись кайданами моїми, ще більш осмілились без страху глаголати слово. 15 Деякі з зависті та перекору, а інші з доброї волі проповідують Христа. 16 Інші з перекору проповідують Христа, не циро, думаючи завдати горя кайданам моїм, 17 а другі з любови, знаючи, що я за оборону благовістя (в кайданах) лежу. 18 Що ж бо? тільки все таки, чи для виду, чи по правді, Христос проповідуеться; і я сим радуюсь і радувати мусь. 19 Знаю бо, що се обернеться на мое спасеніе вашою молитвою і помічною Духа Ісус-Христового, 20 по дожиданню і надії моїй, що ні в чому не осоромлюсь, а з усією съмілівістю, як завсіди, так і тепер звеличич ся Христос у тілі моїм, чи то життєм, чи то смертю. 21 Бо житте мені Христос, а смерть надбаннє. 22 Коли ж жити мені тілом, се минні овощ діла, то що й вибрати, не знаю. 23 Тісно бо мені від обох, маючи бажаннє розвязатись (із тілом), та з Христом бути; багато бо воно лучше. 24 А щоб пробувати в тілі, се нужніш ради вас. 25 І певно знаю, що зістанусь (у тілі) і пробувати му з усіма вами на вашу користь і радість віри, 26 щоб ваша похвала многої достаткувала в Христі Ісусі, як прийду знов до вас. 27 Тільки достойно благовістя Христового живіть, щоб, чи я прийду та побачу вас, чи то й не буду між вами, почув про вас, що стоїте в одному дусі, і однією душою боретесь за віру євангельську, 28 і не жахаючись ні в чому від противників; се їм явний знав погибелі, а вам спасення, і воно від Бога. 29 Бо вам дано, що до Христа, не тільки в Него вірувати, та задля Него й страждати, 30 маючи ту ж боротьбу, яку в мені виділи, і тепер чуєте про мене.

2 Коли ж оце (є) угіщеннє в Христі, або яка одрада любови, коли (є) яка спільність духа, коли (є) яка милості і милосердє, 2 то сповніть мою радість, щоб однаково думали, одну любов маючи, один дух і один розум. 3 Нічого (не роблячи) перекором або з марної слави; а смирним розумом один одного вважаючи більшим себе. 4 Не про своє кожен, а також про другого (справи) кожен дбайте. 5 Так бо нехай

думаєть ся у вас, як і в Христі Ісусі, 6 котрий, бувши в образі Божому, не вважав хижактвом бути рівним Богу; 7 тільки ж умалив себе, прийнявши вид слуги, бувши в подобії чоловічому, 8 і здававшись видом, яко чоловік, принизив себе, бувши слухняним аж до смерти, смерти ж хрестної. 9 Тимже і Бог Іого високо возніс, і дав Йому імя, більше всякого імені, 10 щоб в ім'я Ісусове приклонилось усяке коліно, що на небі, і на землі, і під землею, 11 і щоб усякий язик визнавав, що Господь Ісус Христос у славу Бога Отця. 12 Тимже, любі мої, яко ж завсіди слухали ви мене, не тільки як се за мого побиту між вами, а й тепер ще більш за моїм непобитом, із страхом і трепетом про своє спасеніе дбайте. 13 Бог бо се робить у вас, щоб і хотіти (вам) і робити по (Його) вподобі. 14 Усе робіть без нарекання і розбирання, 15 щоб ви були безвинними і чистими, дітьми Божими непорочними серед лукавого і розворотного роду, що між ними ви сиявте як съвітила в съвіті, 16 держачи (перед ними) слово життя, на похвалу мені в день Христів, що не дурно ходив я, ані дурно працював. 17 Та хоч і приносять мене в жертву і служеннє віри вашої, я (тим) радуюсь і веселюсь із усіма вами. 18 Тим же самим і ви радуйтесь і веселітесь із мною. 19 Уповаю ж в Господі Ісусі незабаром послати до вас Тимотея, щоб і мені радіти душою, довідавшись про вас. 20 Нікого бо не маю рівного (йому) душою, щоб (так) щиро дбав про вас. 21 Усі бо свого шукають, а не Ісус-Христового. 22 Ви ж досьвід його знаєте; тим, що як батькові дитина, так він служив зо мною в благовісті. 23 Сього ж оце надіюсь послати зараз, скоро тільки довідаюсь, як воно буде зо мною. 24 Маю ж надію в Господі, що й сам скоро прийду. 25 Вважав же я потрібним послати до вас Єнафродита, брата й товариша моого в праці і боротьбі, а вашого посла й слугу в потребі моїй. 26 Яко ж бо жадав (бачити) всіх вас і тужив тим, що ви чули, що він нездужав. 27 Бо й нездужав мало що не до смерті, та Бог помилував його; не його ж тільки, та я мене, щоб не було мені смутку на смуток. 28 Оце я? скоріш; послав я його, щоб ви, побачивши його знов, зраділи, та й я менше мав смутку. 29 Прийміть же оце його в Господі з усякими радощами, і таких держіть у повазі, 30 тим що він за діло Христове був близько смерти, не дбаючи про своє життє, аби сповнити недостаток служення вашого мені.

3 На останок, браттє мое, радуйтесь у Господі. Те ж саме писати вам мені не противно, для вас же певно. 2 Остерегайтесь собак, остерегайтесь лихих робітників, остерегайтесь відрізання. 3 Ми бо обрізані, котрі духом Богу служимо, і хвалимось в Ісусі Христі, а не в тілі надіємось, 4 хоч і я маю також надію в тілі. Коли хто інший думає надіятись у тілі, то я тим більш, - 5 обрізаний восьмого дня, з роду Ізраїлевого, з коліна Веняминового, Євреїн з Євреїв, по закону Фарисей, 6 по ревности гонив я церкву, по праведности законний непорочен. 7 Та що було мені надбаннє, те вважав я за втрату ради Христа. 8 Так оце я все вважаю за втрату ради вищого розуміння Христа Ісуса, Господа моого, ради котрого я все втеряв, і вважаю все за съмітте, аби придбати Христа, 9 та й явитись у Ньому, не маючи моєї праведности, що від закону, а (маючи) ту, що вірою Христовою (здобувається ся), праведність від Бога увірі, 10 іцьоб зрозуміти Його, і силу воскресення Його, і спільність

мук Його, приподоблюючись смерти Його, 11 аби тільки достигнути до воскресення мертвих. 12 Не тим, щоб уже я достиг, або вже був звершений; гоню ж, чи не достигну того, за що і Христос Ісус достиг мене. 13 Братте, я про себе не думаю, що я вже достиг; одно ж (роблю), забуваючи вже те що позаду, і сягаючи по те, що спереду. 14 біжу до мети по нагороду вишнього поклику Божого в Христі Ісусі. 15 Скільки оце (нас) звершених, се думаймо, і коли що інакше думаете, то й се Бог вам одкриє. 16 Тільки ж (те), до чого ми достигли, (єсть) одним правилом жити і те саме думати. 17 Приподоблюйтесь до мене, братте, і вважайте, хто такходить, яко ж маєте за взір нас. 18 (Многі бо ходять, про котрих не раз говорив я вам, тепер же й плачуши говорю, про ворогів хреста Христового, 19 котрим кінець - погибель, котрим Бог черево, а слава в соромі їх, котрі про земне думають.) 20 Наше бо життє єсть на небесах, звідкіля ждемо і Спасителя, Господа нашого Ісуса Христа, 21 котрий переобразить тіло смирення нашого, щоб було подобне тілу слави Його, по дійству, котрим зможе і покорити собі все.

4 Тим же, братте мое любе й жадане, радосте і вінче мій, стійте так у Господі, любі. 2 Благаю Єводію, благаю і Синтихію, щоб однаково думали в Господі. 3 Благаю ти тебе, щирий товариш, помагай їм, що працювали в благовіствуванні за мною, і з Климентом, і з іншими помічниками моїми, котрих імення в книзі життя. 4 Радуйтеся завсіди в Господі, і знов кажу: радуйтеся. 5 Тихість вашу нехай зрозуміють усі люди. Господи близько. 6 Не журіться ся нічим, а у всьому молитвою і благаннєм з подякою нехай обявляють ся прошення ваши перед Богом. 7 І мир Божий, що вище всякого розуму, нехай хоронить серця ваши і мислі ваши в Христі Ісусі. 8 На останок, братте, що правдиве, що чесне, що праведне, що чисте, що любе, що хвалебне, коли (в чому) яка чеснота й коли (є) яка похвала, про се помишляйте. 9 Чого ви і навчились, і прийняли, й чували, й видали в мені, те чиніть, то Бог миру буде з вами. 10 Зрадів же я в Господі велими, що вже раз згадали дбати про мене; ви ж бо й дбали, та не мали догідного часу. 11 Не задля недостатку глаголю; я бо навчивсь, що маю, тим і вдовольнятись. 12 Умію і смирити ся, умію й достаткувати; усюди й у всьому навчивсь і насищати ся, й голодувати, й достаткувати й недостаток терпіти. 13 Все здолію в Христі, що мене покрепляє. 14 Одначе добре ви зробили, що приймаєте участь у моєму горю. 15 Знаєте ж і ви, Филипяне, що в почині благовіствування, як вийшов я з Македонії, ні одна церква не пристала до мене що до давання й приймання, тільки ви одні. 16 Бо й в Солунь раз і вдруге прислали ви на мою потріб. 17 Не то щоб я шукав дару, а шукаю овощу, що намногоується ся на користь вашу. 18 Прийняв же я все і достаткую. Сповнив ся, прийнявши від Єпафродита послане од вас, солодкі пающі, жертву приятну, угодну Богу. 19 Бог же мій нехай сповнить усяку потріб вашу, по багацтву своєму в славі, в Христі Ісусі. 20 Богу ж і Отцеві нашему слава на віки вічні. Амінь. (аіðп g165) 21 Витайте всякого съятого в Христі Ісусі. Витаютъ вас брати, що зо мною. 22 Витаютъ вас усі съяті, а найбільш котрі з кесаревого дому. 23 Благодать Господа нашого Ісуса Христа з усіма вами. Амінь.

До колоссян

1 Павел, апостол Ісус-Христа волею Божою, та Тимотей брат, 2 до съвтих і вірних братів у Христі, що в Колосах: Благодать вам і мир од Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа. 3 Дякуємо Богу й Отцеві Господа нашого Ісуса Христа, молячись всякого часу за вас, 4 почувши про віру вашу в Христі Ісусі і любов, що маєте до всіх съвтих, 5 задля надії, що зложена для вас на небесах, про яку ви чували перше в слові правди благовістування, 6 що пришло до вас, яко ж і до всього съвта, і дав овощ, яко ж і в вас, від того дня, як ви почули і зрозуміли благодать Божу в правді, 7 яко ж і навчились од Єнафра, любого нашого товариша слуги, котрий єсть вірний служитель Христів, за вас, 8 котрий і явив нам вашу любов у дусі. 9 Того-то й ми, від того дня, як почули, не перестаємо за вас молитись і просити, щоб ви сповнились розумінням волі Його у всякій премудрості і розумі духовному, 10 щоб ходити вам достойно перед Господом у всякому дододжуванні, і у всякому доброму ділі приносячи овощ і ростучи в розумінні Бога, 11 кріпшаючи усякою силою по потузі слави Його на всякій видерхуванні і довготерпніз радощами, 12 дякуючи Отцеві, котрий зробив нас достойними спільноти в наслід-дю съвтих у съвті, 13 котрий збавив нас од власти тьми і переніс у царство Сина любови своєї, 14 в которому маємо викуп кровю Його і прощення гріхів. 15 Котрий єсть образ невидомого Бога, перворідень усякого творів. 16 Бо Ним сотворене все, що на небесах і що на землі, видиме й невидиме, чи престоли, чи панства, чи князівства, чи власти, - все Ним і для Него сотворене. 17 Він єсть перш усього, і все в Ньому стоїть. 18 І Він голова тілу і церкви. Він початок, перворідень з мертвих, щоб у всьому Йому передувати. 19 Бо зволив (Отець), щоб у Ньому вселилася усі повня, 20 і щоб через Него поєднати все з собою, примиривши кровю хреста Його, через Него, чи то земне, чи то небесне. 21 І вас, що були колись відчуженими і ворогували думкою у лукавих ділах, тепер же примирив 22 у тілі плоті Його смерть, щоб поставити вас съвтими і непорочними й неповинними перед собою, 23 коли оце пробуваете вірі основані і тверді, і неподвижимі в упованні благовістя, котре чули проповідуване усьому твориву піднебесному, котрому став я Павел служителем. 24 Тепер радуюсь у страданнях моїх за вас, і доповняю недостаток горювання Христового у тілі моїм (смертному) за тіло Його, котре єсть церква, 25 котрої став я слугою по домурядництву Божому, даному мені про вас, щоб сповнити слово Боже, 26 тайну закриту од віків і од родів, тепер же явлену съвтиам Його, (аїбл 9:16) 27 котрим Бог зводив обявити, яке багацтво слави тайни сієї між поганами, котре встъ Христос в вас, надія слави, 28 котрого ми проповідуємо, наставляючи кожного чоловіка всякої премудроети, щоб нам представити кожного чоловіка звершеного в Христі Ісусі 29 У чому й працюю, воюючи силою Його, що орудує в мені потужно.

2 Хочу оце, щоб ви знала, яку велику боротьбу маю за вас і за Лаодичан і за тих, що не бачили обличчя моє в тілі, 2 щоб утишились серця їх, з'єднавшись у любові і на

всяке багацтво повної певності розуму на познанні тайни Бога і Отця і Христа, з в которому всі скарби премудрості і розуму заховані. 4 Се ж глаголю, щоб хто не обманув вас у суперечках, 5 бо хоч я тілом і оддалеки, та духом з вами, радуючись і дивлячись на ваш порядок і утвердженне віри вашої в Христі. 6 Оце ж, як прийняли ви Христа Ісуса Господа, так і ходіть у Ньому, 7 вкоренившись і збудувавшись у Ньому і впевнившись вірою, так як навчились, достаткуючи в ній з дякуваннem. 8 Гледіть, щоб хто не пожакував вас философією і марним підступом, по переказу людському, по первотинні съвти, а не по Христу 9 Бо в Ньому живе вся повня Божества тілесно 10 І ви сповдєні в Ньому: бо Він голова всякому князівству і власти. 11 В которому ви й обрізані обрізаннem нерукотворним, скинувши тіло гріхів тілесних в обрізанні Христовому, 12 погрібши із Ним крещенем, і в которому і встали вірою в силу Бога, котрий воскресив Його з мертвих. 13 І вас, що були мертві в провинах і в необрізанні тіла вашого, оживив з Ним, простилиши вам усії провини, 14 знищивши рукописаннє наукою, що була проти нас, і взяв Його з середини, прибивши на хресті, 15 (і) роздягти князівства і власти, вивів на дивовижу съмілово, побідивши їх на йому 16 Нехай же оце ніхто не судить вас за іжу або за напиток, або поглядом съвят, або нового місяця, або суботи. 17 Се тінь того, що настане, тіло ж - Христове. 18 Ніхто ж нехай не обманює вас, будучи самовільним у покорі і службі ангельській і вдаючись у те, чого не бачив, марно надмиаючись умом тіла свого, 19 а не держачись Голови, від котрого все тіло, суставами і повязями запоможене і звязане, росте зростом Божим. 20 Коли ж оце ви вмерли з Христом для первотин съвта, то чого мов би ще живі в съвті, про закон суперечитеся 21 (не займай, ані вкуси, ані доторкуй ся), 22 що все на погибель через надужиток по заповідям і наукам людським? 23 Воно має вид премудrosti в самовольній службі і покорі і непощаді тіла, (а) не у шанобі до ситості тіла.

3 Коли ж оце воскресли ви з Христом, то гірнього шукайте, де Христос сидить по правиці в Бога. 2 Про гірне думайте, (а) не про земне. 3 Умерли бо ви, і життє ваше поховане з Христом у Бозі. 4 Коли ж Христос, життє ваше, явиться, тоді і ви з Ним явитесь у славі. 5 Оце ж умертвить члени ваші, що на землі: блуд, нечистоту, страсть, по-хоть лиху, зажерливість, котра єсть ідолослужене, 6 за се йде гнів Божий на синів неслухняності, 7 між котрими і ви колись ходили, як жили між ними. 8 Тепер же покиньте й ви те все: гнів, ярость, злобу, лайку, соромні слова од уст ваших. 9 Не кривіть словом один проти одного, скинувши з себе давнього чоловіка з ділами Його, 10 і одягнувшись у нового, що обновляється в розумі по образу Того, котрої зволив Його, 11 де нема Грека, ні Жидовина, обрізання і необрізання, чужоземця і Скита, невільника й вільного, а все у всьому Христос. 12 Одягніться ся ж оце, яко вибрані Божі, съвти і любі, в милость милосердя, добрість, смиреність, тихість і довготерпніс, 13 терплячи один одного й прощаючи собі, коли хто на кого має жаль; яко ж і Христос простив вам, так і ви. 14 Над усім же сим любов, котра єсть союз звершення, 15 і мир Божий нехай править в серцях ваших, до котрого вас і покликано в одному тілі, та й будьте вдячні.

16 Слово Христове нехай вселяється в вас, багате на всяку премудрість, навчаючи і наставляючи самих себе псальмами та гімнами, та піснями духовними, у благодаті съпіваючи в серцю вашому Господеві. **17** І все, що ні робите словом або ділом, усе в ім'я Господа Ісуса, дякуючи Богу Й Отцеві через Него. **18** Жінки, коріться своїм чоловікам, яко ж подобає в Господі. **19** Чоловіки, любіть жінок і не бувайте гіркими до них. **20** Діти, слухайте родителів у всьому, се бо угодно Господеві. **21** Батьки, не роздражняйте дітей ваших, щоб не винвали. **22** Слуги, слухайте у всьому панів по тілу, не перед очима тільки служачи, яко чоловіковгодники, а в простоті серця, боячись Бога; **23** і все, що робите, від душі робіть, яко ж Господу, а не людям, **24** знаючи, що від Бога приймете нагороду насліддя; Господу бо Христу служите. **25** А хто кривдить, прийме у чому скривдив, і нема вважання на лиці (в Бога).

4 Панове, оддавайте слугам правду і рівноту, знаючи, що ви маєте Господа на небесах. **2** В молитві кріпіться, пильнуюча в ній з подякою, **3** молячись разом і за нас, щоб Бог відчинив нам двері слова, проглаго-лати тайну Христову, за которую я і в кайданах, **4** щоб явив я її, як подобає мені глаголати. **5** У премудрості ходіть перед тими, що остеронь, викупляючи час. **6** Слово ваше нехай буде завсіди ласкаве, приправлене сіллю, щоб знали ви, як кожному відказувати. **7** Що діється ся зо мною, про все скаже вам Тихик, любий брат і вірний служитель і слуга-товариш у Господі, **8** котрого післав я до вас на те, щоб довідавсь, що з вами діється ся, і утішити серця ваші, **9** з Онисимом, вірним і любим братом нашим, котрій з між вами: все вони скажуть вам, що тут (діється ся). **10** Витас вас Аристарх, товариш мій у неводі, та Марко, сестринець Варнави (про нового маєте наказ: як прийде до вас, прийміть його), **11** та Ісус, на прізвище Юст, котрі з обрізання. Сі одні помічники мої в царство Боже, котрі буди мені вітчою. **12** Витав вас Єпафрас, що з вами, слуга Христа; всякого часу подвізаеться ся за вас у молитвах, щоб ви стояли звершенні і сповнені у всякий волі Божій. **13** Съвідкую бо за нього, що мав велику ревність про вас і про Лаодичан і Єрополян. **14** Витав вас Лука, любий лікарь, та Дамас. **15** Витайте братів, що в Лаодикиї, і Німфана, і домашню церкву його. **16** І як прочитається ся се посланнє між вами, постараитесь, щоб і в Лаодикийській церкві прочитане було, а написане з Лаодикиї щоб і ви прочитали. **17** Та скажіть Архипові: Гледи служення, що прийняв єси в Господі, щоб довершив його. **18** Витаннє моєю рукою, Павловою. Згадуйте про мої кайдани. Благодать з усіма вами. Амінь.

1 до Солунян

1 Павел, та Сильван, та Тимотей до церков Солунських. **2** у Бозі Отці і Господі Ісусі Христі: Благодать вам і мир од Бога Отця і Господа Ісуса Христа. **3** Дякуємо Богові всякого часу за всіх вас, роблячи спомин про вас у молитвах наших, з без перестану згадуючи ваше діло віри, і працю любові, і терпннє уповання на Господа нашого Ісуса Христа перед Богом і Отцем нашим, **4** знаючи, братте Богові любе, вибраннє ваше. **5** Бо благовістє наше не було до вас у слові тілько, а і в силі, і в Дусі съятуому, і в великій певноті, яко ж і знаєте, які ми були між вами задля вас. **6** **1** ви стали послідувателями нашими і Господніми, прийнявши слово в великуму горю з радощами Духа съятуого, **7** так що ви стали ся взором усім віруючим у Македонії і Ахай. **8** Од вас бо промчало ся слово Господнє не тілько в Македонії і Ахай, та й у всяке місце віра ваша в Бога пройшла, так що не треба нам що й казати. **9** Вони бо самі про нас звіщають, який вхід мали ми до вас і як ви обернулись до Бога од ідолів, служити Богу живому і правдивому, **10** і ждати Сина Його з небес, котрого воскресив з мертвих, Ісуса, збавляючого нас від наступаючого гніва.

2 Самі бо знаєте, братте, про вхід наш між вас, що не марно він став ся; **2** ні, пострадавши перед тим і дознавши зневаги, як знаєте, в Філипах, зосмілились ми в Бозі нашему глаголати до вас благовістє Боже з великою боротьбою. з Утішеннє бо наше (було) не від лукавства, ані від нечистоти, ані в підступі, **4** а яко ж ми выбрані від Бога, щоб повірти нам благовістє, так ми й глаголемо, не як ті, що людям додгожують, а Богу, що розвідує серця наши. **5** Школи бо не було в нас лестивого слова до вас, яко ж знаєте, ані думки зажерливої: Бог съвідок. **6** Не шукали ми ні від людей слави, ні од вас, ні од інших, можучи в повазі бути, яко Христові апостоли. **7** Ні, ми були тихі серед вас. Як мамка гріє діток своїх, **8** оттак, бажаючи вас, мали ми щиру волю, передати вам не тілько благовістє Боже, та ще й свої душі, тим що ви були нам любі. **9** Згадайте бо, братте, труд наш і працю: ніч бо і день роблячи, щоб нікого з вас не отяготити, проповідували ми вам благовістє Боже. **10** Ви съвідки і Бог, як преподобне, і праведно, і непорочне ми оберталися між вами віруючими, **11** яко ж знаєте, що ми кожного з вас, як батько діток своїх, утішали і розважали, і съвідкували; **12** щоб ви ходили достойно перед Богом, що покликав вас у своє царство і славу. **13** Того ж то й дякуємо Богові без перестану, що ви, прийнявши слово проповіді Божої від нас, прийняли не яко слово чоловіче, а (яко ж справді є,) слово Боже, котре й орудує в вас віруючих. **14** Ви бо, братте, стали послідувателями церквам Божим, що в Юдеї в Христі Ісусі, тим що й ви пострадали від своїх земляків, як і вони від Жидів, **15** що вбили й Господа Ісуса і своїх пророків, і нас вигнали, й Богу не вводили, і всім людям противні, **16** що забороняють нам глаголати поганам, щоб спасли ся, щоб сповнилися гріхи їх всякого часу; настиг же їх на конець кнів (Божий). **17** Ми ж, братте, осиротівши без вас на час-годину, лицем, а не сердцем, ще більш старались з великим бажаннем бачити лицє ваше. **18** Тимже хотіли ми йти до вас,

я таки Павел раз і вдруге, та й заборонив нам сатана. **19** Яка бо нам надія, або радість, або вінець похвали? чи й не ві ж перед Господом нашим Ісусом Христом у приході Його? **20** Ви бо слава наша і радість.

3 Тим же вже, не стерпівши, зволили ми зостати ся самим в Атинах, **2** і послали ми Тимотея, брата нашого, і слугу Божого, й помічника нашого в благовістю Христовому, утвердити вас і втішити вас у вірі вашій, **3** щоб ні один не хитавсь у горю съому; самі бо знаєте, що нас на се поставлено. **4** Бо коли і в вас були ми, наперед казали вам, що маємо горювати, яко ж і сталося, і знаєте. **5** Того ж то й я, більш не стерпівши, послав довідатись про віру вашу, щоб не спокусив вас спокусник, і не марний буде труд наш. **6** Тепер же, як прийшов Тимотей до нас од вас, та благовістив нам про віру вашу і любов, і що маєте спомин про нас добрий завсіди, бажаючи нас видіти, яко ж і ми вас, **7** тим то втішились ми, братте, вами у всякому горю, і нужді нашій, вашою вірою: **8** бо ми тепер живі, коли ви стоїте в Господі. **9** Яку ж бо дяку Богу можемо oddати за вас, за всю радість, якою радуємося задля вас перед Богом нашим, **10** ніч і день ревно молячись, щоб видіти лицє ваше і доповнити недостаток віри вашої? **11** Сам же Бог і Отець наш і Господь наш Ісус Христос нехай направить путь наш до вас. **12** Вас же нехай Господь наможить і збагатити любовю один до одного й до всіх, яко ж і ми до вас, **13** щоб утвердити серця ваші непорочні в съятуості перед Богом, Отцем нашим у приход Господа нагого Ісуса Христа з усіма съятивими Його.

4 Дальше ж благаємо вас, братте, і напоминаємо в Господі Ісусі, яко ж прийняли від нас, як подобав вам ходити й угождати Богові, так щоб більш (у тому) достаткували. **2** Бо знаєте, які заповіді дали ми вам Господом Ісусом. **3** Така бо воля Божа, освяченне ваше, щоб ви вдержувались од блуду, **4** щоб кожен з вас знов, як держати посудину свою у съятоості і честі, **5** не в відрасті похотній, яко ж і погане, що не знають Бога; **6** щоб ніхто не переступав ні в якому ділі і не обманював брата свого: тим що Господь відомститель за все те, яко ж ми й перше казали вам і съвідкували. **7** Не покликав бо нас Бог на нечистоту, а на съятоость. **8** Тимже, хто відкідає, відкідає не человека, а Бога, що дав нам і Духа свого съятуого. **9** Що ж до братньої любові, то не треба писати вам, самі бо ви навчені від Бога любити один одного. **10** I справді ви так чините всім братам по всій Македонії. Благаємо ж вас, братте, достаткувати ще більш, **11** і щоб пильно дбали (про те, щоб) бути тихими, та чинити своє, та робити своїми руками, яко ж ми заповідали вам, **12** щоб ви чесно ходили проти тих, що остеронь (вас), і не ввали нужди ні в чому. **13** Не хочу ж, братте, щоб ви не відали про тих, що впокоїлись, щоб не скорбіли ви, як інші, що не мають надії. **14** Бо коли віруємо, що Христос умер і воскрес, так Бог і тих, що поснули в Ісусі, приведе з Ним. **15** Се бо дам глаголемо словом Господнім, що ми, котрі зостанемось живими до приходу Господнього, не попередимо тих, що впокоїлись. **16** Сам бо Господь з повеліннем, з голосом архангельським і з трубою Божою зійде з неба, і мертві в Христі воскреснуть найперше; **17** потім ми, котрі зостанемось живі, вкіп з ними будемо підхоплені в хмарах назустріч Господові на воздуху, і

так завсіди з Господем будемо. 18 Тим же втішайте. один одного словами сими.

5 Про часи ж і пори, браттє, не треба вам писати. 2 Бо самі ви добре знаєте, що день Господень, як злодій у ночі, так прийде. 3 Бо, як ховорити муть: "Угой і безпечність", тоді несподівано настигне на них погибель, як муки на маючу в утробі, і не втічуть вони. 4 Ви ж, браттє, не в темряві, що той день як злодій, захопив вас. 5 Усі ви сини съвітла і сини дня; ми не (сини) ночі або тьми. 6 Тимже оце не спімо, як інші, а пильнуймо і будьмо тверезі. 7 Ті бо, що сплять, у ночі сплять, і що впивають ся, у ночі впивають ся. 8 Ми ж, (сини) дня, тверезімо ся, одягнувшись у броню віри та любові і шолом надії на спасення. 9 Бо не призначив нас Бог на гнів, а на одержаннє спасення, через Господа нашого Ісуса Христа, 10 що вмер за нас, щоб, чи то пильнуємо, чи то спімо, укупі з Ним жили. 11 Того ж то втішайте один одного і збудовуйте один одного, яко ж і робите. 12 Благаемо ж вас, браттє, знайте тих, котрі працюють між вами, і старшинують над вами в Господі, і навчають вас, 13 і поважайте їх велими високо в любові за діло їх. Живіть мирно між собою. 14 Благаемо ж вас, браттє, урозумлюйте непорядних, утішайте малодушних, піддержуйте немочних, довго терпіть усім. 15 Гледіть, щоб ніхто не оддавав злом за зло, а завсіди про добре дбайте і один для одного, і для всіх. 16 Всякого часу радуйтесь. 17 Без перестану молітесь. 18 За все дякуйте: така бо воля Божа в Христі Ісусі про вас. 19 Духа не вгашуйте. 20 Пророцтвами не гордуйте. 21 Всього досліджуйте; доброго держітесь. 22 Од усякого виду лихого вдергуйтесь. 23 Сам же Бог упокою нехай освятить вас зовсім, і ввесь ваш дух, і душа, і тіло нехай збережеть ся непорочне у приході Господа нашого Ісуса Христа. 24 Вірен, Хто покликав вас. Він і зробить (се). 25 Браттє, молітє ся за нас. 26 Витайте все браттє цілуваннем съвітим. 27 Заклинаю вас Господом, прочитати посланнє се перед усім браттєм. 28 Благодать Господа нашого Ісуса Христа з вами. Амінь.

2 до солунян

1 Павел, та Силуан, та Тимотей церкви Солунській у Бозі,

Отці нашому, і Господі Ісусі Христі: 2 Благодать вам і впокій од Бога, Отця вашого, і Господа Ісуса Христа. 3 Дякувати мусимо Богу завсіди за вас, братте, яко ж воно й достойно, бо вельми росте віра ваша, і множиться любов кожного з усіх вас один до одного; 4 так що ми самі хвалимось вами по церквах Божих за терпіннє ваше і віру у всіх гоненнях ваших і в горю, що приймаєте, 5 в доказ праведного суду Божого, щоб удостоїтись вам царства Божого, ради котрого й страждаєте. 6 Бо ж праведно в Бога, віддати горе тим, що завдають вам горя, 7 а вам горюючим, одраду з нами в одріттю Господа Ісуса з неба з ангелами сили, 8 в огні поломяному даючи відомленнє тим, що не знають Бога і не коряться благовістю Господа нашого Ісуса Христа. 9 Вони приймуть муку, погибель вічну від лиця Господнього і від слави потуги Його, (aiōnios g166) 10 як прийде прославити ся у сьвятих своїх і дивним бути у всіх віруючих (бо ввірвано съвідкуванню нашему між вами) в той день. 11 Того й молимо ся всякої часу за вас, щоб сподобив вас покликун Бог ваш, і сповнив усієк благовіднє благости і діло віри в силі, 12 щоб прославилось ім'я Господа яшого Ісуса Христа в вас, а ви в Ньому, по благодаті Бога нашого і Господа Ісуса Христа.

2 Благословлю їх вас, братте, ради приходу Господа нашого Ісуса Христа і ради нашого збору до Него, 2 не скоро хтітесь умом, і не тривожтесь ні духом, ні словом, ні посланнем нашим, що ніби настас день Христів. 3 Нехай ніхто вас не зводить ніяким робом; бо коли не прийде відступленнє перше, і не відкриється ся чоловік беззаконня, син погибелі, 4 що противить ся і несеть ся вище всякої званого Бога або шановища, так що засяде як Бог у храмі Божому, показуючи себе, що він єсть Бог. 5 Хиба не памятаєте, що живучи ще в вас, я се вам казав? 6 І тепер знаєте, що не дає йому відкритись часу свого. 7 Бо тайна беззаконня вже орудує, тільки той хто вдержує тепер, (удержувати ме) доки візьметь ся з середини. 8 І тоді відкриється беззаконник, котрого Господь убє духом уст своїх, і знищить явленнєм приходу свого. 9 Котрого (беззаконника) прихід, сатаниною силою, буде з усякою потугою і ознаками й чудесами омані, 10 і з усяким підступом неправди в тих, що погибають, бо любові правди не прийняли, щоб спасти ся їм. 11 І за се пішло їм Бог орудуваннє підступу, щоб вони вірували брехні, 12 щоб прийняли суд усі, хто не вірував правді, а кохавсь у неправді. 13 Нам же треба дякувати Богові завсіди за вас, братте полюблене від Господа, що вибрав вас Бог від початку на спасенне освяченнем духа й у вірі правди, 14 до чого покликав вас благовістом нашим, щоб здобути ся, слави Господа нашого Ісуса Христа. 15 Тим же, братте, стійте і держіть перекази, яких навчились чи словом, чи посланнем нашим. 16 Сам же Господь наш Ісус Христос, і Бог і Отець наш, що полюбив нас і дає нам утіху вічної і добрю надію в благодаті, (aiōnios g166) 17 нехай утішить серця ваши, і утвердить вас у всяком слові і ділі добром.

3 На останок, моліться, братте, за нас, щоб слово Господнє ширилось та славилось, яко ж і в вас, 2 і щоб нам визволитись од безпугних і лукавих людей; бо не у всіх віра. 3 Вірен же Господь, котрый утвердить вас і обереже від лукавого. 4 Уповаемо ж у Господі про вас, що що ми вам повеліваемо, ви робите і робити мете. 5 Господь же нехай направить серця ваши у любов Божку і в терпіннє Христове. 6 Повеліваемо ж вам, братте, ім'ям Господа нашого Ісуса Христа, відлучатись від усякого брата, що ходить непорядно і не по переказу, який прийняв од нас. 7 Самі бо знаєте, як вам треба подобити ся нам; бо не робили ми безладдя між вами, 8 ані їли дармо хліб у кого; а в труді і журбі, ніч і день роблячи діло, щоб не отягчити нікого з вас: 9 не тим що не маємо власти, а щоб себе за взір дати вам, щоб уподобати ся нам. 10 Бо, як були ми у вас, то так завітували вам, що хто не хоче робити діла, нехай і не єсть. 11 Чуємо бо, що деякі непорядно ходять між вами, нічого не роблять, а метушать ся. 12 Таким-то повеліваемо і напоминаємо Господом нашим Ісусом Христом, щоб мовччи роблячи, свій хліб їсти. 13 Ви ж, братте, не втомлюйтесь, роблячи добр. 14 Коли ж хто не послухає слова нашого послання, такого назначіть і не мішайтесь із ним, щоб йому був сором. 15 Та не за ворога вважайте його, а навчайте, яко брата. 16 Сам же Господь миру нехай дасть вам мир завсіди всіма способами. Господь із усіма вами. 17 Витаннє моєю рукою Павловою, которое есть знат у всякому посланні; так пишу: 18 Благодать Господа нашого Ісуса Христа з усіма вами. Амінь.

1 Тимофію

1 Павел, апостол Ісуса Христа, по повелінню Бога, Спаса нашого, і Господа Ісуса Христа, надії нашої, 2 Тимотею, правдивому сину в вірі: Благодать, милость, мир од Бога, Отця нашого, і Христа Ісуса, Господа нашого. 3 Яко із ублагав я тебе пробувати в Єфесі, ідучи в Македонію, щоб завітував деяким не інше вчити, 4 ан і вважати на видумки та не скінчені родоводи, котрі більш роблять змагання, ніж Божого будування в вірі. 5 Конець же завітування есть любов з щирого серця та совісти благої і віри не лицемірної, 6 у котрих деякі погрішивши, вдалися у пусті слова, 7 хотячи бути законоучителями, не розуміючи, ні що говорять, ні об чому впевнюють. 8 Знаємо ж, що закон добрій, кода хто його законно творить, 9 знаючи се, що ве про праведника закон положений, а про беззаконних та непокірних, нечестивих та грішних, неправедних та скверних, про убивця батька й матери, про душогубців, 10 про блудників, мужколожників, про людохрідів, брехунів, про тих, що криво присягають, і коли що іншого здоровій науці противить ся, 11 по славному благовістю блаженного Бога, котре мені звіreno. 12 І дякую Тому, хто скріпляє мене, Христу Ісусу, Господу нашому, що за вірного мене вважав, поставивши мене на службу, 13 мене, що був колись хулителем і гонителем і знищателем, та помилувано мене; бо, невідаючи, робив я в невірстві. 14 Наможила ся ж благодать Господа нашого вірою і любовю, що в Христі Ісусі. 15 Вірне се слово і всякого приняття достойне, що Христос Ісус пришов у мир грішників спасти, між котрими я перший. 16 Та ради сього й помилувано мене, щоб на мені первому показав Ісус Христос усе довготерпінне, на приклад тим, що мають вірувати в Него на життє вічне. (αἰδοῖος γ166) 17 Цареві ж вічному нетлінному, невидимому, єдиному премудрому Богу честь і слава на віки вічні. Амінь. (αἰῶν γ165) 18 Се ж завітуваннє передаю тобі, сину Тимотею, по пророцтвах, що були перше про тебе, щоб воював ти в них доброю війною, 19 маючи віру і добру совість, котру деякі відкинувши, од віри відпали. 20 Між ними ж іменей та Александр, котрих я передав сатані, щоб навчились не хулити.

2 Тим я молю перш усього творити благання, молитви, дякування за всіх людей, 2 за царів і за всіх, що мають вдасть, щоб тихим і спокійним життєм нам жити у всякому благочесті і чистоті. 3 Се бо добре і приятно перед Спасителем нашим Богом, 4 котрій хоче, щоб усі людє спасли ся і до розуміння правди прийшли. 5 Один бо Бог і один посередник між Богом і людьми, чоловік Ісус Христос, 6 що дав себе на викуп за всіх: съвідуваннє временами своїми. 7 На се ж поставлено мене проповідником і апостолом (глаголю правду в Христі, а не неправду) учителем погану вірі і правді. 8 Оце ж хочу, щоб молились чоловіки на всякому місці, здіймаючи вторг преподобні руки, без гніва і змагання. 9 Так само ж жінки, чисто вбираючись, із соромом та з чистотою, щоб укращували себе, не заплітаним, не золотом або перлами, або шатами предорогими, 10 а (як подобає жінкам, що пристали на благочесте) ділами добрими. 11 Жінка мовчкі нехай вчить ся усякої покори. 12 Жінці ж учити не велю, ані орудувати чоловіком, а бути в мовчанні. 13

Адама бо перше створено, опісля ж Еву; 14 і Адама не зведеню; жінка ж, як зведеню її, була в переступі. 15 Спасеться ж ради рождення дітей, коли пробувати ме в вірі та любові і в съвідності з чистотою.

3 Вірне слово: коли хто єпископства хоче, доброго діла бажає. 2 Треба ж єпископу бути непорочним, однієї жінки чоловіком, тверезим, ціломудрим, чесним, гостинним, навчаючим, 3 не пяницею, не до бйки, не до здирства, а тихим, несварливим, не сріблобояцем, 4 своїм домом щоб добре правив, дітей держав у слухняності з усякою повагою; 5 (Коли бо хто своїм домом не вміє правити, то як йому про церкву Божу дбати?) 6 не новохрищеним, щоб розгордившись не впав у суд дияволський. 7 Треба ж йому і съвідуваннє добре мати від остронніх, щоб не впав у ганьбу та в тенета дияволські. 8 Дияконам так само (треба бути) чесним, не двоязичним, щоб не вживали багато вина, не здирствовали, 9 мали тайну віри в чистій совісти. 10 І про таких же (треба) перше впевнитись, а потім нехай служять, бувши непорочними. 11 Жінкам (іх) так само (треба бути) чесним, не до осуди, тверезим, вірним у всьому. 12 Диякони що б бували однієї жінки чоловіками, дітейм добре правлячи і своїми домами. 13 Бо хто добре дияконував, степень собі добрий здобував і велику одвагу у вірі, що в Христі Ісусі. 14 Се пишу тобі, уповаючи прийти до тебе скоро; 15 коли ж загаюсь, що б ти знов, як треба в дому Божому жити, котрій есть церква Бога живого, стовп і утверждженне правди. 16 І справді велика се тайна благочестя: Бог явив ся в тілі, справдивсь у Дусі, показав ся ангелам, проповідано Його між поганами, увірували в Його по съвіту, возніс ся в славі.

4 Дух же явно глаголе, що в останні часи відступлять декотрі од віри, слухаючи духів лестивих і наук бісових, 2 в лицемірстві брехливих, запеклих у совісті своїй, 3 що боронять женитись (і велять вдергуватись) од їжи, що Бог створив на їду з подякою вірним і познавшим правду. 4 Бо всякє створіннє Боже добре і що не гідке, коди з подякою приймаємо; 5 осъвячується ся бо словом Божим і молитвою. 6 Се все нагадуючи браттю, будеш добрий служитель Ісуса Христа, годований словами віри і доброю науковою, котрій послідував еси. 7 Скверних же і бабських байок цурай ся, а привчай себе до благочестя. 8 Тілесна бо вправа мало корисна, а благочестє корисне на все, маючи обітницю життя нинішнього і будучого 9 Вірне слово і всякого приняття достойне. 10 На се бо і трудимось і ганять нас, що вповоали на Бога живого, котрій есть Спаситель усіх людей, а найбільш вірних. 11 Звіщай се і навчай. 12 Ніхто ж нехай молодістю твоєю не гордє; а будь взором для вірних, у слові, у житті, у любові, у дусі, у чистоті. 13 Доки прийду, пильнуль читання, утішения, науки. 14 Не занедбай твого дарування, котре дано тобі пророцтвом, з положеннем рук съвіщенства. 15 Про се дбай, в съому пробуйай, щоб успіх твій явен був у всіх. 16 Пильнуй себе і науки; пробуйай у съому; се бо роблячи, і сам спасеш ся і ті, що слухають тебе.

5 Старого не докорий, а умоляй, як батька, молодших, як братів, 2 старих жінок, як матірок, молодших, як сестер, з усякою чистотою. 3 Удовиць шануй, тих що справді удовиці. 4 Коли ж котора вдовиця діти або внучата має, нехай вчять

ся перше свій дім благочестиво спорядити і віддячувати родителя; се бо добре і любо перед Богом. 5 Тая ж справді вдовиця, которая одинока, (та) вповає на Бога і пробував в молитвах і благаннях день і ніч. 6 Котора ж роскошув, та жива - вмерла. 7 І се наказуй, щоб непорочні були. 8 Коли ж хто про своїх, а найбільш про домашніх не промишляв, той відцурався віри, і гірший од не вірного. 9 Удовицю ж вибирати не менше літ шестидесяти; таку щоб була одному мужу жінкою, 10 в ділах добрих съвідчена, чи дітей вгодувала, чи людей сторонніх приймала, чи съвятим ноги вмивала, чи бідолашним помагала, чи до всякого діла доброго цирила була. 11 Молодих же вдовиць не приймай; бо, розбувавшись проти Христа, схочуть заміж; 12 маючи осуд, що першої віри відцурались. 13 Ще ж без діла звикують ходити по домах; не тілько ж без діла, та й довгоязікі і пронозливі, говорять, чого не годить ся. 14 Тим хочу, щоб молоді вдовиці йшли заміж, дітей рожали, домом правили і ніякої причини не давали противному до поговору. 15 Вже бо деякі звернули слідом за сатаною. 16 Коли який вірний або вірна має вдовиці, нехай ім помагав, і нехай не, буде тягару для церкви, щоб правдивим удовицям помагати. 17 Которі ж пресвітери пильнують добре, нехай удостоять ся двійної чести, найбільше ж ті, що трудяться в слові і науці. 18 Глаголе бо писанне: Вола молотячого не заобручай; і: Достойн робітник нагороди своєї. 19 На пресвітера обвинувачення не приймай, хиба при двох або трьох съвідках. 20 Которі ж згрішать, обличай перед усіма, щоб і інші страхали. 21 Заклинаю перед Богом, і Господом Ісус-Христом, і вибраними ангелами, щоб се хоронив без пересуду, нічого не роблячи по привичці (пристрасті). 22 Рук скоро не клади ні на кого, ані приставай до чужих гріхів; себе чистим держи. 23 Вже не пий водв, а потроху вина приймай, ради жолудка твого і частих твоїх недугів. 24 В інших людей гріхи явні, попереджують на суд, а за іншими йдуть слідом. 25 Так само й добре діла наперед явні, тай що інше, утаїтись не може.

6 Которі слуги під ярмом, нехай уважають панів своїх достойними всякої чести, щоб ім'я Бомсе не хулилось і наука. 2 Хто ж мав вірних панів, ті нехай не гордують ними, бо вони брати; а ще більш нехай служять, що вони вірні і любі, приймаючи благодать. Сього навчай і наказуй. 3 Коли ж хто інше вчить і не приступає до здорових словес Господа нашого Ісуса Христа і до науки побожної, 4 той розгордив ся, нічого не знаючи, а нездужаючи змаганнями та суперечкою, від чого буває зависть, сварка, поговори, лукаві думки, 5 пусті розмови людей попсованого розуму, що втеряли правду і думають, що благочестє - надбаннє. Відступай від таких. 6 Велике ж (таки) надбаннє благочестє з самодовольством. 7 Нічого бо не внесли ми у съвіт, то й ясно, що нічого не можемо внести. 8 Маючи ж їху й одежу, сим довольні будемо. 9 Котрі ж хочуть забагатіти, впадають у напасть й тенета і в хотіння многі нерозумні і шкодливі, що топлять людей у безодню і погибел. 10 Корень бо всього лихого срібролюбство; котрого інші бажаючи, заблудили од віри, і себе прибрали многими мукаами. 11 Ти ж, чоловіче Божий, від сього втікай; побивай ся за правдою, благочестєм, вірою, любовю, терпіннєм, тихістю. 12 Борись доброю боротьбою віри, держись вічного життя, до котрого й покликано тебе,

й визнав вся добре визнаннє перед многими съвідками. (aiōnios g166) 13 Заповідаю тобі перед Богом, що оживлює все, і Христом Ісусом, що съвідкував при Понтийському Пилаті добре визнаннє: 14 додержати сю заповідь чистою, без докору, до явлення Господа нашого Ісуса Христа, 15 котре свого часу явить блаженний і єдиний сильний Цар вад царями і Пан над панами; 16 один, що має безсмертє, і живе в съвітлі неприступному, котрого не бачив ніхто з людей, ані бачити не може; Йому ж честь і держава вічна. Амінь. (aiōnios g166) 17 Багатим у нинішнім віці наказуй не високомудроватя, ані вловати на багацтво непевне, а на Бога ясивого, що дає нам усе щедро на втіху; (aiōn g165) 18 добре робити, багатитись ділами добрими, охочими на подаваннє бути і подільчивими, 19 скарбуючи собі добру основину в будущній, щоб прийняти житте вічне. (aiōnios g166) 20 О Тимотею! хорони переказ, одвертаючись од скверного марнослова і перекорів неправдивого розуму, 21 котрим деякі хваличись, у вірі погрішили. Благодать з тобою. Амінь.

2 Тимофію

1 Павел, апостол Ісуса Христа волею Божою, по обітниці життя, що в Христі Ісусі, 2 Тимотею, любому синові: Благодать, милость, мир од Бога Отця, і Христа Ісуса, Господа нашого. 3 Дякую Богу, котрому служу від прародителів чистою совістю, що без перестанку згадую тебе в молитвах моїх ніч і день, 4 бажаючи видіти тебе, памятаючи слози твої, щоб сповнитись радощами, 5 згадуючи нeliцемірну віру твою, яка вселилась перше в бабу твою Лоїду і в матір твою Євникию; певен же я, що і в тебе. 6 З цієї ж причини нагадую тобі, щоб ти під'огрівав дар Божий, що маєш у собі через положене руки моїх. 7 Бо дав нам Бог не духа страху, а (духа) сили і любові і здорового розуму. 8 Оце ж не сором ся съвідчення Господа нашого, ані мене, вязника Його, а страждай з благовістем Христовим по силі Бога, 9 що спас нас і покликав покликом съвятим, не по ділам нашим, а по своїй постанові і благодаті, даній нам у Христі Ісусі перше часів вічних, (αἰῶνιος γ166) 10 тепер же обявленій через явленнє Спасителя нашого Ісуса Христа, що зруйнував смерть і осияв життє і нетліннє благовіstem, 11 для котрого поставленій я проповідником і апостолом і учителем поган. 12 З цієї ж причини я й се терплю; тілько ж не соромлюсь, знаю бо, в кого увірував, і певен, що силен Він переказ мій склонити до того дня. 13 Май приклад здорових словес, котрі від мене чув еси, у вірі і любові, що в Христі Ісусі. 14 Добре завіщаннє склонити Духом съвятим, що живе в нас. 15 Ти знаєш се, що одвернулись од мене всі, що в Азії; а між ними Фигел і Гермоген. 16 Нехай же дасть милость Господь Онисифоровому дому, бо він часто мене влокаював, і кайданів моїх не соромив ся; 17 а бувши в Римі, дуже пильно шукав мене, та й знайшов. 18 Нехай дасть йому Господь знайти милость Господню в той день. А скілько услугував мені в Єфесі, та лучше знаєш.

2 Ти ж, сину мій, кріпшай у благодаті, що в Христі Ісусі, 2 і що чув еси від мене перед многими съвідками, те передай вірним людям, котрі способні будуть і інших навчати. 3 Ти ж терпи лихо, яко добрий воїн Ісуса Христа. 4 Ніхто ж, воїном бувши, не мішаеть ся в справі життя (съого), щоб угодити тому, хто вибрав його воїном. 5 Хоч же хто й бореться, не заслужить вінця, коли не законно бороти меться. 6 Трудящому ратаєві перш подобає овощу скочувати. 7 Зрозумій, що глаголю; а Господь нехай дасть тобі розум у всьому. 8 Поминай Господа Ісуса Христа, що встав із мертвих, з насіння Давидового, по благовістю моєму, 9 в Йому ж терплю лихо аж до кайдан, як лиходій, та слова Божого не скувати. 10 Тим усе терплю ради выбраних, щоб і вони осягли спасенне, що в Христі Ісусі з вічною славою. (αἰῶνιος γ166) 11 Вірне слово: коли бо ми з Ним умерли, то з Ним і жити мем. 12 Коли терпимо, з Ним і царювати мем; коли відцуряємося, і Він відцуряється ся нас. 13 Коли не віруємо, Він вірним пробував, відректись бо себе не може. 14 Про се нагадуй, съвідкуючи перед Господом не перечитись; ні на що воно не потрібне, (тілько) на руїну тих, що слухають. 15 Старай ся поставити себе вірним перед Богом, робітником без докору, право правлючим слово правди. 16 Від скверного

марнословия oddalij sя, більше бо та більш (такі) розводять безбожність, 17 і слово їх, як гангрена (рак), мати ме жир. З таких Гименей і Філіт, 18 котрі проти правди согрішили, говорячи, що воскресенне вже було, і перевертують дяжких віру. 19 Твердо ж основина Божа стойть, маючи печать таку: Познав Господь своїх, і: Нехай відступить од неправди всяк, хто іменує імя Христове. 20 У великуму ж домі не тілько посуд золотий та срібний, а й деревяний і глянінний; і інші на честь, а інші на нечесть. 21 Оце ж, коли хто очистить себе від сього, буде посудиною на честь, освячену і потрібною владиці, на всяке діло добре наготовленою. 22 Від похотей молодечів утікай; побивай ся ж за правдою, вірою, любовю, миром з тими, що призывають Господа чистим серцем. 23 Від дурного ж і невченого змагання вхіляй ся, знаючи, що воно родить сварки. 24 Слуга ж Господень не повинен сваритись, а бути тихим до всіх, навчаючим, незлобним, 25 щоб нагідно навчав противних, чи не дасть ім Бог покаяння на зрозуміннє правди, 26 і вилуптають ся з дияволських тенет, що живими вловлені від нього у його волю.

3 Се ж відай, що в послідні дні настануть Бремена люті. 2 Будуть бо люде самолюбці, сріблолюбці, пишні, горді, хулилі, родителям непокірні, невдячні, безбожні, з нелюбовні, непримирливі, осудливі, невідрядливі, люті, вороги добра. 4 зрадники, напастники, гордувники, що більш люблять розкоші, ніж Бога, 5 мають образ благочестя, сили ж його відцурялися. І ти від таких одвертай ся. 6 Бо з таких ті, що влаштує у дому і полоняє женщин, отягчнених гріхами, що водять ся всякими похотями, 7 що завсіди вчяться, та як ніколи до зрозуміння правди прийти не можуть. 8 Як Янній та Ямврій противились Мойсейові, так само ж є противляться правді, люде попсованого розуму, нетямущі в вірі. 9 Та не поступлять вони далі; безумство бо їх явлене буде всім, як і тих було. 10 Ти ж послідував еси моїй науці, життю, постанові, вірі, довготерпінню, любові, терпінню, 11 гоненю, стражданням, які лучились мені в Антиохії, в Іконії, в Листрі; котрі гонення я переніс, і від усіх ізбавив мене Господь. 12 І всі ж, хто хоче благочестиво жити в Христі Ісусі, гонені будуть. 13 Лукаві ж люде та чарівники дійуть до гіршого, зводячи та даючи себе зводити. 14 Ти ж пробувай у тому, чого навчено тебе, і що звірою тобі, відаючи, від кого навчивсь всі, 15 і що з малку съвяте писаннє знаєш, котре може тебе вмудрити на спасенне вірою в Христа Ісуса. 16 Всяке писаннє богодухнєвеннє і корисне до науки, до докору, до направи, до наказу по правді, 17 щоб звершений був Божий чоловік, до всякого доброго діла готовий.

4 Оце ж съвідкую перед Богом і Господом нашим Ісусом Христом, що мав судити живих і мертвих в явленні Його і царстві Його: 2 проповідуй слово, настоюй в час і не в час, докоряй, погрожуй, благай з усяким довтотерпіннем і наукою. 3 Буде бо час, що здорової науки не послухають, а по своїх похотях виберуть собі учителів, ласкані (од них) слухом, 4 і від правди слух одвернутъ, а до байок прихильялъ ся. 5 Ти ж тверезий у всьому, терпи лихо, роби діло благовісника, службу твою знаюю вчини. 6 Мене бо вже на жертву наготовлено, і час мого відходу настав. 7 Боротьбою доброю я боров ся, дорогу скінчив, вірі додержав. 8 На останок готовить ся мені вінець правди, котрій оддасть мені Господь

того дня, праведний суддя, і не тілько мені, та і всім, хто полюбив явленнє Його. 9 Старай ся скоро прийти до мене. 10 Димас бо мене покинув, полюбивши нинішній вік, та Й пішов у Солунь; Крискент в Галатию, Тит в Далматию; (aiōn g165) 11 Лука один зо мною. Марка взявши приведи з собою, він бо мені потрібен на служеннє. 12 Тихика ж послав я в Єфес. 13 Плащ, що зоставив я в Трояді в Карпа, ідучи, принеси, і книги, особливо ж кожані. 14 Александр котляр наробив мені багато лиха; нехай oddасть Йому Господь по ділам його, 15 котрого й ти остерегайсь, вельми бо противить ся словам нашим. 16 У перве мое одвітуваннє нікого не було зо мною, а всі мене покинули; нехай не полічить ся їм. 17 Господь же став передо мною і окрепив мене, щоб проповідаве від мене знане було, і щоб почули всі погане; і збавивсь я з пащи левиної. 18 І визволить мене Господь від усякого діла лукавого, спасе про царство своє небесне; Йому ж слава по віки вічні. Амінь. (aiōn g165) 19 Витай Прискилу і Аквилу і Онисифорів дім. 20 Ераст зоставсь у Коринті, а Трофима зоставив я в Милеті недужного. 21 Старайсь до зими прийти. Витають тебе Єввул, і Пуд, і Лин, і Клавдія, і все братте. 22 Господь Ісус Христос із духом твоїм. Благодать з вами. Амінь.

До Тита

1 Павел, слуга Божий, апостол же Ісуса Христа, по вірі вибраних Божих і зрозумінню правди, що по благочестю, **2** в надії вічного життя, котре обітував Бог, що не обманює, перед вічними часами, (aiōnios g166) **3** явив же часу свого слово своє проповіданнем, котре мені доручено по повелінню Спасителя нашого Бога. **4** Титу, правдивому синові по спільній вірі: Благодать, милость, мир од Бога Отця і Господа Ісуса Христа, Спаса нашого. **5** На те зоставив я тебе в Криті, щоб остатальнє довів до ладу і настановив до всіх городах пресвітерів, як я тобі повелів. **6** Коли хто непорочен, однієї жінки муж, мав вірних дітей, недокорених за розврат, або непокірних. **7** Треба бо епископу без пороку бути, яко Божому доморядникові, щоб не собі годив, не був гнівливий, не пяница, не сварливий, не жадний поганого надбання, **8** а був гостинний, любив добрє, (у всьому) мірний, праведний, преподобний, вдерхливий, **9** щоб державсь вірного слова по науці, щоб умів і напоминати здорововою наукою і докоряти противників. **10** Багато бо непокірних, марномовців і обманщиків, найбільше ж котрі з обізяння, **11** ім треба роти позатуляти; вони всі доми розвертують, навчаючи чого не треба, ради скверного надбання. **12** Сказав же один о них, власний іх пророк: Критяне завсіди брехуни, люті зъвіри, черева лїніви. **13** Вірне се съвідчене. З сієї ж то причини докоряй іх нещадно, щоб здорові були в вірі, **14** не вважаючи на жидаєські байки, її на заповіді людей, що одвертають ся од правди. **15** Все чисте чистим; опоганеним же та невірним ніщо не чисте, а опоганив ся і розум іх і совість. **16** Визнають, що знають Бога, а ділами одрікають ся від Него, бувши гідкими і непокірними і до всякого діла доброго неспосібними.

2 Ти ж говори, що личить здоровій науці: **2** старики щоб були тверезі, чесні, мірні, здорові вірою, любовю, терпіннем; **3** стари жінки так само щоб убирались як годить ся съвятим, (були) не осудливі, не підневолені великому і пянству і навчали добра, **4** щоб доводили до розуму молодших, любити чоловіків, жалувати дітей, **5** щоб були мірними, чистими, господарлими, добрими, корились своїм чоловікам, щоб слово Боже не зневажалось. **6** Молодик так само напоминай знати міру. **7** У всьому ж сам себе подаючи за взір добрих діл, у науці цілості, поважності, **8** слово здорове, недокорене, щоб осоромив ся противник, не маючи нічого казати про нас докірно. **9** Слуги своїм панам щоб корились, у всьому дододжали, не відказуючи, **10** не крали, а показували всяку добру віру, щоб науку Спасителя нашого. Бога, украшували у всьому. **11** Явилась бо благодать Божа спасительна всім людям, **12** навчаючи нас, щоб відцуравши нечестя і мірських похотей, розумно і праведно і благочестно жили ми в нинішньому віці, (aiōn g165) **13** ждучи благеного вповання і явлення слави великого Бога і Спаса нашого Ісуса Христа, **14** котрій оддав себе самого за нас, щоб ізбавити нас од усякого беззаконня і очистити собі людей вибраних, ревнителів добрих діл. **15** Се говори, напоминай, і докоряй з усяким повеліннем. Нехай ніхто тобою не гордусе.

3 Нагадуй ім, щоб начальства і власті слухали і корились, і до всякого доброго діла були готові, **2** щоб нікого не хулили, не були сварливі, а тих, показуючи всяку лагідність до всіх людей. **3** Були бо колись і ми нерозумні, непокірні, і зведені слуги похотям та всяким розкошам, живучи в злобі та зависті, гідкими бувши та ненавидячи один одного. **4** Як же явилася благость і чоловіколюбие Спаса нашого Бога, **5** не з діл праведних, що ми робили, а по своїй милості спас нас купеллю новорождення і обновлення Духа съвятого, **6** котрого вилив на нас щедро через Ісуса Христа, Спасителя нашого, **7** щоб оправдавши благодаттю Його, зробились ми наслідниками по надії життя вічного. (aiōnios g166) **8** Вірне слово, і хочу, щоб про се ти впевняв, щоб котрі увірували в Бога, старались пильнувати добрих діл. Добре воно і користне людям. **9** Дурного ж змагання, та родоводів, та спорів, та сварок про закон цуряй ся, бо вони не на користь і марні. **10** Еретика чоловіка після первого і другого напомину, покинь, **11** знаючи, що такий розвертаеть ся і грішить, осудивши сам себе. **12** Як пришлю Артема до тебе або Тихика, постарайсь прийти до мене в Никополь: там бо надумавсь я зазимувати. **13** Зину законника та Аполоса старанно випровадь, щоб ні в чому не мали недостатку. **14** Нехай і наші вчяться пильнувати добрих діл для конечних погріб, щоб не були без овощу. **15** Витают тебе усі, що зо мною. Витай тих, хто любить нас у вірі. Благодать з усіма вами. Амінь.

До Филимона

1 Павел, вязник Ісуса Христа, та Тимотей брат, Филимонові, нашему любому і помічникові, **2** та любій Апфії, та Архипові, товарищеві воїну нашему і домашній твоїй церкві: **3** Благодать вам і мир од Бога Отця нашого і Господа Ісуса Христа. **4** Дякую Богу моєму всякого часу, згадуючи тебе в молитвах моїх, **5** чуочи про любов твою та віру, що маєш до Господа Ісуса і до всіх съвятих, **6** щоб спільність віри твоя була дійственна в розумінні всякого добра, яке в вас є через Христа Ісуса. **7** Велику бо маємо радість і утіху з любови твоєї, бо серця съвятих пізнали одради через тебе, брате. **8** Тим, хоч велику съміливості маю в Христі, наказувати тобі, що треба, **9** та ради дюбови лучче благаю, бувши таким, як Павел, старець, тепер же і вязник Ісуса Христа; **10** благаю тебе про мого сина, котрого я породив у кайданах моїх, Онисима, **11** колись тобі непотрібного, тепер же тобі й мені вельми потрібного, котрого я послав, **12** ти ж його, чи то серце мое, приими. **13** Хотів був я при собі держати його, щоб замість тебе служив мені в кайданах благовістя; **14** та без твоєї волі не хотів я нічого зробити, щоб не мов по неволі добро твое було, а по волі. **15** Бо може тому розлучивсь на час, щоб на віки прийняв еси його, (αἰδόιος **g166**) **16** вже не яко слугу, а вище слуги, яко брата любого, найбільше мені, скілько ж більше тобі, і по тілу, і в Господі. **17** Коди ж маєш мене за спільнника, приими його, як мене. **18** Коли ж чим обидив тебе, або (чим) винуватий, на мені те полічи. **19** Я, Павел, написав рукою моєю: я оддам, щоб не казати тобі, що і сам себе мені завинуватив. **20** Так, брате, нехай маю потіху з тебе в Господі, звесели серце мое в Господі. **21** Надіявшись на слухняність твою, написав я тобі, знаючи, що і більш, ніж говорю, зробиш. **22** Разом же наготов мені і господу, надіюсь бо, що молитвами вашими буду дарований вам. **23** Витають тебе Єпафрас, товариш, неволі моєї в Христі Ісусі, **24** Марко, Аристарх, Димас, Лука, помічники мої. **25** Благодать Господа нашого Ісуса Христа з духом вашим. Амінь.

До євреїв

1 Почасту і всяково промовляючи здавна Бог до батьків через пророків, 2 в останній сій дні глаголав до нас через Сина, котрого настановив наслідником усього, котрим і віки створив. (аіон 165) 3 Сей, будучи сяєвом слави і обра-аом особи Його, і двигаючи все словом сили своєї, зробивши собою очищеннє гріхів наших, осівсь по правиці величчя на вишинах, 4 Стільки лучний будучи від ангелів, скільки славніще над іх наслідував ім'я. 5 Кому бо рече коли з ангелів: Син мій еси Ти, я сьогодні родив Тебе? і знов: Я буду Йому Отцем, а Він буде мені Сином? 6 Коли ж знов уводить Перворідна у вселенну, глаголе: I нехай поклоняться Йому всі ангели Божі. 7 I до ангелів же глаголе: Що творить духи ангелами своїми, а поломе огня слугами своїми. 8 Про Сина ж; Престол Твій, Боже, по вік вічний, палиця правоти - палиця царювання Твого. (аіон 165) 9 Побулиб еси правду, і зненавідів беззаконнє; за се помазав тебе, Боже, Бог твій елеем радості більш спільніків Твоїх. 10 I (знов): У почині Ти, Господи, землю оснував еси, і небеса - діло рук Твоїх. 11 Вони зникнуть. Ти ж пробуваєш, і всі, як шати зветшають, 12 і як одежину згорнеш іх, і переміняєш ся; Ти ж той же самий еси, і літа Твої не скінчать ся. 13 Кому ж із ангелів сказав коли: Сиди по правиці в мене, доки положу ворогів Твоїх підніжком ніг Твоїх? 14 Чи не всі ж вони служебні духи, посилаєм! на служенне про тих, що хочуть наслідувати спасення?

2 Тим подобає нам більше вважати на те, що чували, щоб іноді не відпости. 2 Бо коли промовлене ангелам слово було певне, і всякий переступ і непослух прийняв праведну відплату, з то як нам утекти, що недбали про таке велике спасення? котре, почавши проповідувати ся через Господа, від тих що чули, нам стверджене, 4 як съвідкував Бог ознаками і чудесами, і всякими силами, і роздаваннєм Духа съвятого, по своїй волі. 5 Не ангелам бо покорив вселенну грядущу, про котру глаголемо; 6 засъвідкував же хтось десь, глаголючи: Що таке чоловік, що памятаєш Його, або син чоловічий, що одвідуєш Його? 7 Умалив еси Його малим чим од ангелів; словою і честю вінчав еси Його, і поставив еси Його над ділами рук Твоїх; 8 все покорив еси під ноги Його. А впокоривши Йому все, нічого не заставив невпокореним Йому. Тепер же ще не бачимо, щоб усе було Йому впокорене, 9 а бачимо Ісуса, малим чим умаленого від ангелів, за муку смерти увінчаного словою й честю, щоб благодатю Божою за всіх пожив смерти. 10 Подобало бо Тому, про кого все і ким усе, що привів многих синів у славу, починателя спасення їх страданнями звершили. 11 Бо Й хто осъвячує і хто осъвячується ся, від Одного всі; з цієї то причини не соромити ся братами звати іх, 12 глаголючи: Звіщу ім'я Твое братто моєму, посеред церкви съшвати му хвалу Тобі. 13 I знов: Надіяти мусь на Него. I знов: Ось я і діти, що дав мені Бог. 14 Коли ж діти стали ся спільніками тіла і кровя, і Він так само спільніком іх, щоб смерть знищить того, що має державу смерти, се єсть диявола, 15 і визволити тих, що з страху смерти через усе життів підневолені були рабству. 16 Справді бо не ангелів

приймав, а насіннє Авраамове приймав. 17 Звідсіля мусів у всьому подобитись братам, щоб бути милосердним і вірним архієрем у Божому, щоб очистити гріхи людів. 18 У чому бо сам пострадав, спокушуваний бувши, може і тим, що спокушують ся, помогти.

3 Тим же, братте съвяте, поклику небесного спільніки, вважайте на Посланника і Съвятителя визнання нашого, на Христа Ісуса. 2 Вірен Він Тому, хто настановив Його, як і Мойсей у всьому домі Його: з більшої бо слави Сей над Мойсея сподобив ся, скільки більшу честь мав, ніж будинок, той, хто вбудував Його. 4 Всякий бо будинок буде хтось, а хто все збудував, се Бог. 5 I Мойсей же вірен у всьому домі Його, яко слуга, на съвідченнє тому, що мало глаголатись; 6 Христос же, яко Син, в домі Його, котрого діми, коли свободу і похвалу надії аж до кінця твердо держати мем. 7 Тим же (яко ж глаголе Дух съвятий): Сьогодні, як голос мій почуєте, 8 не закаменяйте сердце ваших, як в прогніванні, в день спокуси в пу-стині, 9 дे спокутували мене батьки ваші, досьвідчались про мене, ї виділи діла мої сорок років. 10 За се прогнівивсь я на рід той і сказав: Завіді заблуджують серцем, і не пізнали вони доріг моїх; 11 так що поклявсь я в гніві моїм: Чи (коли) ввійдуть вони в відпочинок мій. 12 Остерегайтесь, братте, щоб не було в кого з вас серце лукаве і невірне, та не відступило від Бога живого. 13 А вговорюйте один одного щодня, доки сьогодні зоветь ся, щоб не став котрій з вас запеклім через підступ гріха. 14 Бо ми стали ся спільніками Христовими, коли тільки початок істнування до кінця твердо додержимо. 15 Коли (нам) глаголеть ся: "Сьогодні, коли почуєте голос Його, не закаменяйте сердце ваших, як у прогніванні". 16 Деякі бо, чувши, прогнівали (Бога), тільки ж не всі, що вийшли з Єгипту з Мойсейом. 17 На кого ж Він гнівив ся сорок років? Чи не на тих, що грішили, котрих кости полягли в пустині? 18 Кому ж Він кляв ся, що не ввійдуть у впокій Його, коли не неслухняні? 19 I бачимо, що не змогли ввійти за невірство.

4 Біймо ся ж оце, щоб, коли зостається ся обітниця ввійти в покій Його, не явив ся хто з вас опізнившись. 2 Бо й нам благовістовано, як і тим, тільки не було користне їм слово проповіді, не зеднавши з вірою тих, що слухали Його. 3 Входимо бо в відпочинок ми, щоувірували, яко ж рече: "Так що покляв ся я в гніві моїм, що не ввійдуть в відпочинок мій," хоч діла від настання съвіту скінчені. 4 Рече бо десь про семий день так: "I відпочив Бог дня семого від усіх діл своїх." 5 I в сьому (місці) знов: "Чи коли ввійдуть у відпочинок мій." 6 Коли ж оставляється ся, щоб деякі ввійшли в него, а котрим перше благовістовано, не ввійшли за непослух; 7 то знов означає якийсь день, "сьогодні" глаголючи в Давіді, по стільких літах, яко ж було сказано: "Сьогодні, як почуєте голос Ного, не закаменяйте сердце ваших." 8 Бо коли б Ісус тих упокоїв, не говорив би про інший день після того. 9 Оце ж оставлено ще суботованнє людям божтим. 10 Xто бо ввійшов у відпочинок Його, той відпочив от діл своїх, яко ж од своїх Бог. 11 Стараймо ся ж увійти в той відпочинок, щоб хто не впав тим же робом у нсдовіство. 12 Живе бо слово Боже і дійстенне, і гостріше всякого обоядного меча, і проходить аж до розділення душі і духа, членів і мозків, і розсуджує помишлення і думки серця. 13 I нема творпва невідомого

перед Ним; усе ж наге і явне перед очима Його, про кого наше слово. 14 Маючи ж Архиєрея великого, що пройшов небеса, Ісуса Сина Божого, держімось визнання. 15 Не маємо бо архиєрея, що не міг би боліти серцем у немощах наших, а такого, що дізвав усякої спокуси по подобию, окрім гріха. 16 Приступаймо ж з одвагою до престола благодаті, щоб прийняти милість і знайти благодать на поміч зачасу.

5 Всякий бо архиєрей, із людей узятий, для людей поставляється на служенне у тому, що Боже, щоб приносив дари і жертви за гріхи, 2 котрий би міг боліти серцем за нетямуших і заблуджених, бо й сам обложений немощею, 3 і ради того мусить, як за людей, так за себе приносити за гріхи. 4 І ніхто сам по собі не приймає чести, а хто покликаний од Бога, яко ж і Аарон. 5 Так і Христос не сам себе прославив бути архиєреем, а Тот, хто глаголав до Нього: "Син мій еси Ти, я сьогодні породив Тебе." 6 Яко ж і інде глаголе: "Ти еси священик по вік по чину Мелхиседековому." (aiōn g165) 7 Котрий за днів тіла свого приносив молитви і благання до Того, хто міг спасти Його від смерті, з великим голосіннем і слізмі, і почуто Його за страх (Його перед Богом). 8 Хоч і Син Він був, тільки ж навчивсь послуху через те, що терпів, 9 і, звершивши, ставсь усім, що слухають Його, причиною спасення вічного, (aiōnios g166) 10 і названий від Бога архиєреем по чину Мелхиседековому. 11 Про котрого маємо велике слово, та важко його висловити; тому що ви немочні стали слухом: 12 Бо коди вам доділось би бути учителями задля (часу), знов треба, щоб вас ученю первих початків словес Божих, і стались такими, котрим треба молока, а не кріпкої пищи. 13 Усякий бо, що вживав (саме) молоко, (що) несъвідомий у слові правди, бо він малолітк. 14 Звершеним же тверда пища, маючи чувства вправлени довгою наукою до розсуджування добра і зла.

6 Тим же, зоставивши печатки Христового слова, ідімо до звершення, не кладучи знов основин покаяння од мертвих діл і віри в Бога, 2 науки хрещення, і положення рук, і воскресення мертвих, і суду вічного. (aiōnios g166) 3 і се зробимо, коли Бог дозволить. 4 Неможливе бо тих, що раз уже просвітились, і вкусили дара небесного, і стали причастниками Духа святого, 5 і вкусили доброго слова Божого і сили грядущого віка, (aiōn g165) 6 та й відпали, знов обновляти покаяннє, удруге розпинаючи у собі Сина Божого та зневажаючи Його. 7 Земля бо, що пе падаючий часто на неї дощ, і родить біліну, потрібну тим, хто її садить, приймає благословенне від Бога. 8 а котра приносить терни та бодяки, непотрібна і близька прокляття, котрої кінець на спаленіс. 9 Ми ж надіємось по вас, любі, лучного і близького до спасення, хоч і говоримо так. 10 Не єсть бо Бог неправеден, щоб забути діло ваше і труд любови, що показали ви в ім'я Його, послугувавши і послугуючи съвятим. 11 Бажаємо ж, щоб кожен з вас являв таке саме стараннє про тверду надію аж до кінця, 12 щоб не були ви лініви, а послідователі тих, що наслідують обітниці вірою і довготерпіннем. 13 Обітуючи по Аврааму Бог, яко ж бо нікого не мав більшого, щоб клястись, кляв ся собою, 14 глаголючи: "Істинно благословляючи благословлю тебе, і намножуючи намножу тебе." 15 I так, бувши довготерплив, одержав обітницю. 16 Люде бо більшим кленуть ся, і всяко

суперечки між ними конець на ствердженне, - клятьба. 17 У тому ж, хотівши Бог більше показати наслідникам обітниці незмінність ради своєї, посередникував клятьбою, 18 щоб двома речами незмінними (в котрих не можна обманити Богу) мали кріпке втішеннє ми, що прибігаємо (до Нього) приняти надію, що лежить перед нами, 19 которую маємо, яко якор душі, тверду і певну, і входить вона у саму середину за завісою, 20 куди предтеча про нас увійшов Ісус, по чину Мелхиседековому, ставшись Архиєреєм по вік. (aiōn g165)

7 Сей бо Мелхиседек, цар Салимський, священик Бога вишнього, що зустрів Авраама, як вертавсь він з побоїща царів, і благословив його; 2 котрому й десятину з усього відділив Авраам (перше ж оце перекладом звуть ся цар правди, а потім і цар Салимський, чи то цар впокою), з без батька, без матери, без родоводу; ні почину днів, ні конця життя немочи, уподоблений же Сину Божому, пробував священиком вічно. 4 Дивіте ся ж, який великий той, кому і десятину дав Авраам патріярх із вибраного. 5 Тай ті із синів Левіїв, що приймають съвященство, мають заповідь брати десятину з народу по закону, се есть із браття свого, хоч і з чересел Авраамових вийшло воно. 6 Той же, хто не виводить роду свого від них, узяв десятину з Авраама, і маючого обітницю благословив. 7 Без усякого ж перечення менше від більшого благословляється ся. 8 I тут беруть десятину люди, що мрутъ, а там - той, про кого съвідчить ся, що він живе. 9 I, щоб так сказати, через Авраама взята десятина і з Левія, що бере десятини. 10 Ще бо в череслах отецьких був, як зустрів його Мелхиседек. 11 Коли ж звершеннє було через Левійське съвященствб (бо під ним люде озаконені стались), то яка ж іще потреба іншому встати съвященикові по чину Мелхиседековому, а не по чину Аароновому звати ся? 12 Коли бо переміняється съвященство, мусить конче і переміна закону бути. 13 Про Кого бо се говорить ся, з іншого коліна був, з котрого ніхто не приступав до жертвін. 14 Явно бо, що з коліна Юдового вийшов Господь наш, а про се коліно Мойсей об съвященстві нічого не сказав. 15 I більше ще явно, що по подобию Мелхиседековому встав інший съвященик, 16 котрий не по закону заповіді тілесної постав, а по силі життя незотлінного. 17 Съвідкув бо: "Що Ти еси съвященик по вік по чину Мелхиседековому." (aiōn g165) 18 Стало ся ж знищеннє попередньої заповіді за її неміць і невжиточність. 19 Нічого бо не звершив закон, а приведене лучше влованне, котрим наближується до Бога. 20 I на скілько воно не без клятьби, 21 (ті бо съвященики без клятьби ставали, а Сей з клятьбою через Того, хто глаголав до Него. "Кляв ся Господь, і не розкяя ся: Ти еси съвященик по вік, по чину Мелхиседековому") (aiōn g165) 22 на стілько лучшого завіту став ся порукою Ісус. 23 I більш їх було съвящениками, бо смерть боронила їм пробувати; 24 сей же, через те, що пробував по вік, непереходяче має съвященство (aiōn g165) 25 Тим же і спасти може до кінця приходящих через Нього до Бога, будучи вічно жив, щоб посередникувати за них. 26 Такого бо нам подобало (мати) Архиєрея, преподобного, безвинного, непорочного, відлученого від грішників і вищого небес, 27 котрий не має по всі дні нужди, як архиєреї, перше за свої гріхи жертви приносити, а потім за дюдські: се бо зробив заразом, себе принісши. 28 Закон бо людей

поставляв архиєреями, маючих немочі, слово ж клятъби, що послї закону, Сина на віки звершеного. (aiōn g165)

8 Голова ж сказаного - Такого маємо Архиєрея, що сів по правицї престола величчя на небесах, 2 служителя святинї і скінї істинної, котру поставив Господь, а не чоловік. 3 Всякий бо архиєрей поставляється ся, щоб приносити дари і жертви; тим треба Й Сьому що мати, щоб принести. 4 Бо коли б Він був на землї, не був би священиком, (де) в священики, що приносять по закону дари, 5 котрі служать образу і тіні небесного, яко ж глаголано Мойсейові, як хотів зробити скінню. "Гледи бо", рече, "зроби все по взору, показаному тобі на горі." 6 Тепер же (Христос) лучше знарядив служенне, на скілько Від посередників лучшого завіту, котрий на лучших обітницях узаконив ся. 7 Бо коли б перший той був без пороку, не шукалось би місця другому. 8 Докоряючи бо їх глаголе: "Ось ідути дні, глаголе Господь, і зроблю з домом Ізраїлевим і з домом Юдовим завіт новий, 9 не по завіту, що вробив я з отцями вашими, того дня, як узяв я їх за руку, щоб вивести їх із землї Єгипецької: бо вони не пробували в завіті моїм, і я занедбав їх, глаголе Господь. 10 Тим се завіт, котрий: зроблю дому Ізраїлевому по тих днях, глаголе Господь: Давши закони мої в думку їх, і на серцях їх напишу їх, і буду ім Бог, а вони будуть мені народ. 11 І не вчити ме кожен близького свого, і кожен брата свого, говорячи: Познай Господа; бо всі знати муть мене від малого та й до великого між ними. 12 Тим що милостив буду на неправди їх, і гріхів їх і беззаконий їх не згадувати му більше." 13 А що глаголе: "новий", то обветшив первого; що ж обветшало і зтарілось, те близьке зотління.

9 Мала ж і перва скіння установи служби, і съвятиню людську. 2 Споруджено бо первую скінню, а в ній съвітильник і стіл і предложенне хлібів, котра звуть ся: Съвята. 3 За другою ж завісою скіна, що звана: Съвятая Съвятих; 4 мала вона золоту кадильницю і ковчег завіта, окований усюди золотом, а в ньому посудина золота з манною, і жезло Ааронове зацьвівшє, і скрижалі завіта, 5 а над ним херувими слави, отінкоючи ублагальню. Про се не слід мені говорити порізно. 6 Як же се так устроено, то в первую скінню завіси входили съвященики, правлячи служби; 7 у другу ж раз у рік сам архиєрей, не без крові, котру приносить за себе і за людські провини. 8 Сим ясус Дух съвятій, що дорога у съвятиню ще не явилась, доки перва скіння стоїть. 9 Котра есть образ часу настоящого, в которому приносять ся і дари і жертви, що не можуть звершити по совіті того, хто служить. 10 а були тілько в їжах і напитках, та у всяких обливаннях і установах тіла, накинуті аж до часу направи. 11 Христос же, прийшовши яко Архиєрей грядущих благ, із більшою і звершенішою скіненою, нерукотвореною, се есть не такого будування, 12 ані з кровю козлиною, ні телячою, а своєю кровю, увійшов раз у съвятиню, знайшовши вічне відкупленне. (aiōn g166) 13 Бо коли кров волова та козина і попід з яловиці, окроплюючи осквернених, освячує на тілесну чистоту; 14 то скілько більше кров Христа, що Духом вічнім приніс себе непорочного Богу, очистить совість вашу від мертвих діл, щоб служити Богу живому? (aiōn g166) 15 і задля того Він посередник нового завіту, щоб, як станеть ся

смерть, на одкупленнє переступів, що (були) у первому завіті, прийняли покликані обітницю вічного насліддя. (aiōn g166)

16 Де бо есть завіт, там мусить прийти й смерть завітуючого. 17 Завіт бо після мертвих має силу: яко ж бо нічого не стоїть, доки жив завітуючий. 18 Тим же й перший не був освячений без крові. 19 Як вирік бо Мойсей всяку заповідь по закону всім людям, то взявши крові телячої та козлиної з водою та червоної вовни та гисопу, покропив і саму книгу і весь народ, 20 глаголючи: "Се кров завіту, котрий завітував вам Бог." 21 і скінню і весь посуд служебний кровю так само покропив. 22 А мало не все кровю очищається по закону, і без пролиття крові не буває оставлення (гріхів). 23 Оце ж треба було, щоб образи небесного сим очищались, саме ж небесне лучими жертвами, ніж сі. 24 Не в рукотворену бо съвятиню ввійшов Христос, зроблену взором правдивої, а в саме небо, щоб нині являтись лицю Божому за нас, 25 ані щоб много раз приносити себе, яко ж архиєрей входить у съвятиню по всі роки з чужою кровю; 26 (а то б треба було Йому много раз страдати від настання съвіту) а нині раз у конці віків явив ся на знівеченне гріха жертвою своєю. (aiōn g165) 27 І як призначено людям раз умерти, а потім суд, 28 так і Христос, один раз принесений, щоб понести гріхи многих, удруге без гріха явить ся ждучим Його на спасенне.

10 Маючи бо закон тінь будучих благ, а не самий образ річей, щороку тими самими жертвами, які приносять без перестану, ніколи не може звершити приступаючих. 2 Ато б перестали приносити їх, не мавши вже ті, хто служить, ніякої совісти за гріхи, раз очистившись. 3 А в них що-року (робить ся) спомни гріхів. 4 Не можна бо щоб кров волова та козлина знімала гріхи. 5 Тим же, входячи усьвіт, глаголе: "Жертви і приносу не схотів еси, тіло ж наготовив Мені еси. 6 Отніні жертви і (жертві) за гріх не вподобав еси. 7 Тоді я сказав: Ось, ійду (у почині книги написано про мене) вчинити волю Твою, Боже." 8 Сказавши вище: "Що жертва і принос і огняні жертви і (жертві) за гріхи не схотів еси, ані вподобав еси," котрі по закону приносять ся, 9 потім рече: "Ось, ійду вчинити волю Твою, Боже." Зносить перве, щоб друге поставити. 10 По сї-то волі освячені ми одним приносом тіла Ісус-Христового. 11 І всякий же съвященик стоїть що-дня служачі і много раз ті ж самі жертви приносячи, котрі ніколи не можуть зняти гріхів. 12 Він же, принісши одну жертву за гріхи, сів на завіси по правиці Бога, 13 дожидається далі, доки положить ся вороги Його підніжком ніг! Його. 14 Одним бо приносом звершив на віки освячувемих. 15 Съвідкує ж нам і Дух съвятій; по речому бо перше: 16 "Се завіт, що завітувати му з ними після тих днів", глаголе Господь: "Давши закони мої в серця їх, і в думках їх напишу їх, 17 і гріхів їх і беззаконий їх не споминати му вже." 18 А де відпущенне гріхів, там нема вже приносу за гріхи. 19 Оце ж, братте, маючи свободу входити у съвятиню кровю Ісусовою, 20 дорогою новою і живою, котру обновив нам Він завісою, се есть тілом своїм, 21 і Ерея великого над домом Божим, 22 приступаймо з щирим серцем в повноті віри, окропивши серця від совісти лукавої, і обмивши тіло водою чистою; 23 держімо непохібне визнаннє надії (вірене бо Той, хто обіцяв) 24 і назираймо один одного, заохочуючи до любові і добрих діл, 25 не покидаючи громади своєї,

як у деяких є звичай, а один одного піддержуючи, і стілько більше, скілько більше бачите, що наближується ся день. 26 **Бо коли ми самохіті грішими, прийнявши розум правди, то вже не зостається ся жертви за гріхи, 27 а якесь страшне сподіваннє суду і огнійний гнів, що мав похерті противників.** 28 **Хто відцурав ся закону Мойсейового, при двох або трьох съідках, смерть йому без милосердя:** 29 Скільки ж думаете, гіршої муки заслужить, хто Сина Божого потоптав і кров завіту, котрою освятити ся, вважав за звичайну, і Духа благодаті зневажив? 30 **Знаємо Того, хто промовив: "Мені відомощенне, я віддам, глаголе Господу";** і знов: "Господь судити ме людей своїх." 31 Страшно власті в руки Бога живого. 32 **Згадайте ж перші дні в котрі ви, просвітившися, перенесли велику боротьбу терпіння,** 33 **то на зневагу і знущаннє виставлювані, то буваючи спільніками тих, що так жили.** 34 **Бо і в моїх кайданах ви зо мною мучились, і жалуваннє маєтків ваших з радістю приймали, відаючи, що маєте собі маєток на небесах вічний і лучший.** 35 **Не кидайте ж съміливості вашої, котра має нагороду велику.** 36 **Терпіннє** бо вам треба мати, щоб, волю Божу вчинивши, прийняли обітуваннє. 37 **Вже бо незабаром ось, ось Грядущий прийде, і не загається ся.** 38 "А праведний з віри жив буде," і: "Коли хто малодушен, не вподобав душа моя його." 39 **Ми ж не малодушні (собі) на погибель, а віруючи на спасеннє душі.**

11 **Віра ж есть підстава того, на що вповаємо, доказ** (певність) **річей невидимих.** 2 **Через неї** бо були съідчені старі. 3 **Вірою** розуміємо, що вікі стали ся словом **Божим**, щоб з невидимого видиме постало. (аіб 9:165) 4 **Вірою** приніс Авель луччу жертву Богу ніж Каїн, через котру съідчену (йому), що він праведний, як съідкував про дари його Бог; нею він, і вмерши, ще говорить. 5 **Вірою** Єнох перенесен, щоб не бачити смерти, і "не знайдено його, бо переніс його Бог": перед перенесенням бо його съідчено, "що угодив Богу". 6 **Без віри** ж не можна угодити, вірувати мусить бо, хто приходить до Бога, що Він єсть, і хто Його шукає тих нагороджує. 7 **Вірою**, звістку прийнявши Ной про те, чого ніколи не видано, в страсі (Божому) збудовав ковчег на спасеннє дому свого, котрим осудив съіт, і став ся наслідником праведності, по вірі. 8 **Вірою**, покликаний Авраам, послухав, щоб вийти на те місце, котре мав прийняти в насліддє, і вийшов, не знаючи, куди йде. 9 **Вірою** оселивсь у землі обітуванні, яко чужий, живучи в наметах, з Ісааком і Яковом, спільними наслідниками того ж обітування. 10 **Дожидав** бо города, що має основини, котрого будівничий і творець Бог. 11 **Вірою** і сама Сарра прийняла силу на зачатте насління і мимо пори віку вродила, тим що вірним уважала Того, хто обітував. 12 **Тим же** і від одного, та ще помертвілого, народилось множество, як зорі небесні і як піску край моря безліч. 13 **По вірі** померли гі всі, не прийнявши обітниць, а oddалеки видівши їх, і вірували, і витали, і визнавали, що вони чужениці і заходжі на землі. 14 **Бо** котрі таке говорять, виявляють, що отчини шукають. 15 **І** справді, коли б ту памятали, з якої вийшли, мали б вони нагоду вернутись. 16 **Нині ж** лучшої бажають, се єсть небесної; тим і не соромить ся їх Бог, називати ся Богом їх: наготовив бо їм город. 17 **Вірою** привів Авраам, спокушуваний, Ісаака (на жертву); единородного приніс,

прийнявши обітницю, 18 про котрого було глаголано: "Що в Ісааку назвєть ся тобі наслінне," 19 подумавши, що і з мертвих силен Бог воскресити; тим і прийняв його в образі (воскресення). 20 **Вірою** в грядуще благословив Ісаак Якова та Ісава. 21 **Вірою** Яков, умираючи, благословив кожного сина Йосифа і "склонивсь на верх жезла свого". 22 **Вірою** Йосиф, умираючи, про виход синів Ізраїлевих згадав, а про кости свої заповіт. 23 **Вірою** Мойсей, народившися, хованій був три місяці від батьків своїх, котрі виділи вони, що дитина гарна, і не злякались повеління царського. 24 **Вірою** Мойсей, бувши великим, відрік ся звати ся сином дочки Фараонової, 25 а лучче зводив страдати з людьми Божими, ніж дізнатавши дочасної розкоши гріха, 26 більшим багацтвом над Єгипецькі скарби вважаючи наругу Христову; озираясь бо на нагороду 27 **Вірою** покинув Єгипет, не боячись гніва царевого; уставя бо, яко такий, що Невидомого видить. 28 **Вірою** зробив пасху і пролиттє крові, щоб губитель первороджених не зміяв іх. 29 **Вірою** перейшли вони Червоне море, як по суходолу; що спробувавши Єгиптяне, потопились. 30 **Вірою** стіні Єріхонські попадали, після семиднівних обходин, 31 **Вірою** Раава блудниця не згинула з невірними, прийнявши підглядників з миром. 32 **І** що мені ще казати? не стане бо мені часу оповідати про Гедеона, та Варака, та Самеона, та Естя, та про Давида і Самуїла, та про пророків, 33 **котрі** вірою побивали царства, робили правду, одержували обітування, загороджували паці левам, 34 гасили силу огняну, втікали від гострого меча, робилися потужними від немочі, бували міцні в бою, обертали в ростіч полки чужоземців; 35 жінки приймали мертвих своїх з воєкресення; інші ж побиті бували, не прийнявши збавлення, щоб лучче воскресенне одержати; 36 другі ж наруги та ран дізнали, та ще й кайдан і темниці; 37 каміннем побиті бували, розплювані, допитувані, смертью від меча вмирали, тинялись в овечих та козиних шкурах, бідуючи, горюючи, мучені, 38 (котрих не був достоєн съіт,) по пустинях скитались та по горах та по вертепах і проваллях земних: 39 **І** всі ці, одержавши съідченне вірою, не прийняли обітування, 40 **тим** що Бог лучче щось про нас провидів, щоб не без нас осягли звершенне.

12 **Тим же** оце й ми, маючи кругом нас таку тьму съідків, відложивши всяку гордість і гріх, що путав нас, терпіннєм біжим на боротьбу, що перед нами, 2 дивлячись на Ісуса, починателя і звершителя віри, котрій замість радості, яка була перед Ним, витерпів хрест, не дбаючи про сором, і сів по правіці престола Божого. 3 **Подумайте** бо про Того, хто витерпів од грішників такий перекір проти себе, щоб не винвали, ослабиши в душах ваших. 4 **Ще** ви аж до крові не стояли, борючись проти гріха, 5 і забули напомин, що до вас, як до синів, глаголе: "Сину мій, не гордуй караннем Господнім, ані slabnji, докореніш від Нього; 6 **кого** бо любить Господь, карає; і, бе всякого сина, котрого приймає." 7 **Коли** караннє терпите, Бог до вас такий, як до синів: чи есть бо такий син, котрого не карав батько? 8 **Коли** ж ви пробуваєте без карання, котрого спільніками стались усі, то ви неправого ложа діти, а не си ни. 9 **Ще** ж, мали ми батьків, тіла нашого карателів, та й поважали їх, то чи не геть більше коритись нам Отцю духів, і жити memo? 10 **Ті** бо на мало днів, як самі знали, карали нас; а Сей на користь (нашу),

щоб ми були спільноками съятості Його. 11 Усяка ж кара на той час не здається ся радощами, а смутком; опісля ж дас овощ впокою тим, що нею навчені правди. 12 Тим же "зомгілі руки і зомлілі коліна випростайте", 13 і "стежки праві робіте ногами вашими", щоб не звернуло кульгаве з дороги, алучче сцілилось. 14 Дбайте про впокій з усіма і про съятість, без чого нікто не побачить Бога, 15 наглядаючи, щоб хто не відпав од благодаті Божої, щоб який гіркий корінь, угору вироши, не зашкодив вам, і тим не опоганилиссь многі; 16 щоб не був хто блудник, або необачний, як Ісав, що за одну страву oddав первородство своє. 17 Знаєте бо, що і опісля, як схотів наслідувати благословенне, відкинуто Його; місце бо покаяння не знайшов, хоч і з слізми шукав Його. 18 Не приступили бо ви до гори, до котрої доторкаємо і до палаючого огню, і хмари, і темряви і бурі, 19 і до трубного гуку, і голосу мови, котрий хто чув, то благали, щоб до них не мовилося слово: 20 (бо не видергали наказу: "Хоч і зъвір доторкнеться до гори, буде каміннем побитий, або стрілою пробитий.") 21 І, таке страшне було видіннє, що Мойсей сказав: "Я в страсі і трепеті.") 22 А приступили ви до Сионської гори і до города Бога живого, Єрусалима небесного, і до тьми ангелів, 23 до громади і церкви первородних, на небесах написаних, і до судді всіх, Бога, і до духів праведників звершених, 24 і до Посередника завіта, нового, Ісуса, і крові кроплення, що промовляє лучче, ніж Авелева. 25 Гледіть, щоб не відректись глаголющого. Коли бо вони не втекли, одрікшись пророкувавшого на землі, то геть більше ми, одрікшись небесного, 26 котрого голос тоді захитав землею, нині ж обітував, глаголючи: "Ще раз потрясу не тілько землею, та й небом." 27 Се ж: "ще раз" показує переміну потрясеного, яко створеного, щоб пробувало нерухоме. 28 Тим же царство нерухоме приймаючи, маємо благодать, котрою треба нам служити до вподобі Богу з шанобою і страхом 29 Бо наш Бог - огонь пожираючий.

13 Братня любов нехай пробував. 2 Гостинності не забувайте, через се бо інші, не відаючи, вгостили ангелів. 3 Памятайте вязників, мов би з ними ви увязнені, бідолашніх, самі бувши в тілі. 4 Чесна женітва у всіх і ложе непорочне; блудників же і перелюбників судити ме Бог 5 Не сріблолюбіві обичаєм, довольні тим, що єсть. Сам бо рече. "Не оставлю тебе, аїї покину тебе." 6 Так що съміло можемо сказати: "Господь моя поміч: не бояти мусь: що вдіє мені чоловік?" 7 Поминайте наставників ваших, що гдаголали вам слово Боже; і позираючи на кінець іх життя, послідуйте вірі іх. 8 Ісус Христос учора і сьогодні, той же самий і на віки. (аїбл g185) 9 У всякі чужі науки не вдавайтесь. Добре бо благодаттю покріпляти серця, а не їками, з котрих не мали користі ті, що пішли за ними. 10 Маємо жертівні, з котрої не мають права їсти, хто служить скині. 11 Которих бо животних кров уносиТЬ в съятиню архиерей за гріхи, тих мясо палить ся осторонь стану. 12 Тим і Ісус, щоб освятити людей своєю кровю, осторонь воріт пострадав. 13 Тим же опе вийдімо до Нього осторонь стану, дізнаючи наруги Його. 14 Не маємо бо тут сталого города, а того, що буде, шукаємо. 15 Тим още через Нього приносимо жертву хвалення без перестанку Богу, се есть уст, що визнають ім'я Його. 16 Благотворення ж

і подільчивости не забувайте; такими бо жертвами велими дододжують Богу. 17 Слухайте наставників ваших і коріться (їм); вони бо пильнують душ ваших, яко мають перелік oddati; щоб з радістю се робили, а не зітхуючи; не користь бо вам се. 18 Моліте ся за нас: уповаемо бо, що добру совість маємо, у всьому хотія добре жити. 19 Найбільше ж благаю се чинити, що б скоро вернено мене вам. 20 Бог же впокою, що підняв з мертвих великого Пастиря вівця через кров завіту вічного, Господа нашого Ісуса Христа, (аїён g166) 21 нехай звершить вас у всякому доброму ділі, щоб чинили волю Його, роблячи в вас любе перед Ним, через Ісуса Христа, котрому слава до віку вічного. Амінь. (аїён g165) 22 Благаю ж вас, братте, прийміте се слово напомину: бо коротко написав вам. 23 Знайте, що брата нашого Тимотея випущено, з котрим, воли скоро прийде, побачу вас. 24 Витайте всіх наставників ваших і всіх съвтих. Витають вас ті, що з Італії. 25 Благодать з усіма вами. Амінь.

Якова

1 Яков, слуга Божий і Господа Ісуса Христа, дванадцяти родам, що розсіяні: Витайте. **2** Усяку радість майте, братте мое, коли впадаєте в різні спокуси, **3** знаючи, що доказ вашої віри робить терпіннє; **4** терпіннє ж нехай мав звершене діло, щоб ви були звершенні і повні, ні в чому не маючи недостатку. **5** Коли ж у кого з вас недостав премудрости, нехай просить у Бога, котрий дає всім щедро та й не осоромлює, то й дасть ся йому. **6** Нехай же просить вірою, нічого не сумнічайсь; хто бо сумнить ся, той подобен філії морській, котру вітер жене та й розбиває. **7** Нехай бо не думав такий чоловік, що прийме що від Бога. **8** Чоловік двоєдущий не статечний у всіх дорогах своїх. **9** Нехай же хвалить ся брат смиренний висотою своєю, **10** а багатий смиреннем своїм; бо він, як травяний цвіт, перейде. **11** Зійшло бо сонце із спекою, і висушило траву, і цвіт її опав, і краса лиця її зникла; так і багатий в дорогах своїх зівяне. **12** Блажен чоловік, що витерпить спокусу; тим що, будучи вірний, прийме вінець життя, що обіцяв Бог тим, що люблять Його. **13** Ніхто ж у спокусі нехай не каже: Що Бог мене спокутує; Бог бо не спокушує ся лихим, і не спокушує сам нікого. **14** Кожен же спокушується ся, надивившися і лестивившися похottю своєю. **15** Потім похость, зачавши, роджає гріх, гріх же зроблений роджає смерть. **16** Не заблуджуйтесь, братте мое любе. **17** Усяке добре дяяннє і всякий звершений дар з висоти сходить, од Отця съвігла, в котрого нема переміни ані тіни зміни. **18** Схотів бо, то й породив нас словом правди, щоб бути нам якимсь почином творива Його. **19** Тим же, братте мое любе, нехай і буде всякий чоловік скорий на слуханні, і нескорий на слова, нескорий на гнів. **20** Гнів бо чоловіка правди Божої не чинить. **21** Задля того відкинувши всяку погань і останок зла, прийміть у лагідності посаджене слово, що може спасті душу вашу. **22** Будьте ж чинителями слова, а не тілько слухателями, обманюючи себе самих. **23** Бо, коли хто слухатель слова, а не чинитель, той подобен чоловікові, що дивить ся на природне лицо своє в зеркалі. **24** Подививсь бо на себе, та й одійшов, та зараз і забув, який він був. **25** Хто ж дивить ся в звершений закон свободи, та й пробував в ньому, той не слухатель забуваючий, а чинитель діла; такий буде щасливий у діланні своїм. **26** Коли хто думав, що він вірен між вами, не уздаочи язика свого, а обманюючи серце своє, у того марна віра. **27** Ото бо віра чиста і неопоганена перед Богом і Отцем, щоб одвідувати сиріт і вдовиць у горю їх, і держати себе неопоганеним од съвіта.

2 Братте мое, не на лиця вважаючи, майте віру Господа нашого Ісуса Христа прославленого. **2** Коли бо ввійшов у громаду вашу чоловік з золотим перснем, в одежі осяйній, ввійшов же й вбогий в мізерній одежі, **3** і ви споглянете на того, що носить осяйну одіжку, і скажете йому: Ти сідай отут гарно, а вбогому скажете: Ти стань отам, або сідай отут на підніжку моїм, **4** то чи не пересуджуєте між собою і не станеться суддями з ледачими думками? **5** Слухайте, братте мое любе: хиба не вбогих съвіту свого вибрає Бог на багатих вірою і наслідників царства, котре обіцяв тим, хто любить Його? **6** Ви ж зневажили вбогого. Хиба не багаті

підневолюють вас, і не вони г тягнуть вас на судища? **7** Хиба не вони зневажають добре імя, яким вас названо? **8** Коли ж оце звершує закон царський по писанню: "Люби ближнього свого, як себе самого", добре чините; **9** коли ж на лиця дивитесь, то гріх робите, докорені законом, як переступники. **10** Кожний бо, то увесь закон заховав, та згрішить в одному, станеться ся у всьому виноватий. **11** Хто бо сказав: "Не чини перелюбу," Той сказав і: "Не вбивай." Коли ж не зробиш перелюбу, а вбєш, став ся єси переступником закону. **12** Так говоріте і так творіте, яко такі, що законом свободним судити метесь. **13** Суд бо без милосердя тому, хто не зробив милости, і вихваляється ся милосердєм суду (понад суд). **14** Ява користь, братте мое, коди хто каже, що віру має, та діл не має? чи може віра спасті його? **15** Коли ж брат або сестра нагі будуть і жадні щоденної страви, **16** а з вас хто, скаже їм: Ідіть з миром, грійтесь і годуйтесь, а не дасть їм потрібного для тіла; яка (з того) користув? **17** Так само й віра, коди діл не має, мертвів сама по собі. **18** Ну, скаже хто: Ти віру маєш, а я діла маю. Покажи мені віру твою з діл твоїх, а я тобі докажу з діл моїх віру мою. **19** Ти віруєш, що Бог один; добре робиш: і бісі вірують, та й третять. **20** Чи хочеш же зрозуміти, чоловіче марній, що віра без діл мертвів? **21** Авраам, отець наш, хиба не з діл справдився, піднявши Ісаака, сина свого, на жертвінок? **22** Чи бачиш, що віра допомагала ділам його, і ділами звершилась віра? **23** І сповнилось писане, що глаголе: "Увірував же Авраам Богові й полічено йому за праведність, і другом Божим наречено його." **24** Чи бачите ж оце, що з діл оправдується чоловік, а не з однієї віри? **25** Так само і Раава блудниця хиба не з діл справдилася, прийнявши посланців і вивівши їх іншою дорогою? **26** Яко бо тіло без духа мертвів, так і віра без діл мертвів.

3 Не бувайте многі учителями, братте мое, знаючи, що більший осуд приймемо. **2** Багато бо грішимо всі. Коли хто в слові не згрішить, се звершений чоловік, сильний обуздати і все тіло. **3** З Ось бо і коням узди в роті вкладаємо, щоб слухали нас, і все тіло їх повертємо. **4** Ось і кораблі, хоч які величезні, і страшними вітрами носять ся, обертаються ся малим стерном, куди воля стерника хоче. **5** Так само й язик - малий член, а велими хвалитися ся. Ось малий огонь, а які великі речі палити! **6** Язик огонь, съвіт неправди; так, язик стойть між членами нашими, сквернечи все тіло, і палючи круг природи, а запалюючись од геснни. (Geenna g1067) **7** Всяка бо природа, зъвір'я і птиця, гадів і морських (зъвірів) вгамовується ся і вгамовано природою чоловічою; **8** язика ж ніхто з людей не може вгамувати, без упину бо (се) зло, повне отрути смертоносної. **9** Ним благословляємо Бога і Отця, і ним кленем людей, що постали поподобию Божому. **10** Із тих же уст виходить благословенне і проклін. Не подобає, братте мое любе, съому так бути. **11** Хиба криниця з одного джерела випускає солодкі і гіркі? **12** Хиба може, братте мое, смоквниця маслини родити, або виноградина смокви? Так само ні одна криниця не дає солоної і солодкої води. **13** Хто мудрій та розумний мімі вами, нехай покаже з доброго життя діла свої в лагідності і премудрості. **14** Коли ж гірку зависть маєте та сварку в серці вашому, то не величайтесь і не кривіть на правду. **15** Не сходить ся премудрость звише,

а земна (вона), душевна, бісовська. **16** Де бо зависть та сварка, там безладде і всяке лихе діло. **17** А та премудрость, що звише, найперше чиста, потім мирна, лагідна, покірлива, повна милости і добрих овочів, безсторонна і нелицемірна. **18** Овощ же праведности сієть ся в упокої тим, хто творить упокій.

4 Звідкіля войны та свари в вас? Чи не звідсія: з розкошів ваших, що воюють у членах ваших? **2** Бажаєте, та й не маєте; убиваєте і завидуєте, та й не можете осягти; сваритесь і воюєте, та й не маєте, тим що не просите. **3** Просите, та й не приймаєте, тому що погано просите, щоб обернути на розкоші ваші. **4** Перелюбники і перелюбниці! хиба не знаєте, що любов съвіта сього - вражда против Бога? Оце ж, хто хоче бути приятелем съвіту, той стається съвітом Бога. **5** Або думаєте, що марно писанне глаголе: "до зависти пре Дух, що вселив ся в нас?" **6** Більшу ж дає благодать; тим же і глаголе: "Господь гордим противить ся, смиренним же дає благодать." **7** Коріте ся ж оце Богу, противтесь ж дияволові, то й утіче од вас. **8** Приближуйтесь до Бога, то й приблизить ся до вас; очистіть руки грішники, і направте серця (ваші) двоедушники. **9** Страдайте, сумуйте та плачте съміх ваш у плач нехай обернеть ся і радість у горе. **10** Смиріться перед Господом, то в підймі вас. **11** Не осуджуйте один одного, браттє; хто бо осуджує брата та судить брата свого, осуджує закон і судить закон; коли ж закон судиш, то ти не чинитель закону, а судя. **12** Один есть Законодавець, що може спасті і погубити; ти ж хто вси, що судиш другого? **13** А нуте ж ви, що говорите: Сьогодні або завтра підімемо в той і той город, і пробудемо там рік, та торгувати мем та дбати мем, **14** (ви, що не знаєте, що буде завтрашнього. Яке бо життє ваше? та же ж воно пара, що на малий час явить ся, а потім сchezас.) **15** Замість щоб говорити вам: Коли Господь зводить та живі будемо. то зробимо се або те. **16** Нині ж хвалитесь у гордощах ваших. Усяка така хвала лиха. **17** Оце ж хто знав, як чинити добро, та й не чинить, тому гріх.

5 Ануте ж ви, багаті, плачте ридаючи над зліднями вашими, що надходять. **2** Багатство ваше згнило, і шати ваші міль поїла. **3** Золото ваше та срібло поржавіло, і ржа їх на съвідченне проти вас буде, і з'єсть тіло ваше, як огонь. **4** Ось, плата робітників, що порали ниви ваші, задержана од вас, голосить; і голосінне женців до ушей Господа Саваота дійшло. **5** Розкошували ви на землі та буяли; повгодовували серця ваші, мов на день заколення. **6** Осудили ви, убили праведного; він не противив ся вам. **7** Терпіть же оце, браттє мос, аж до приходу Господнього. Ось, ратай жде доброго овощу з землі, дожидаючись терпільво його, доки прийме дощ ранній і пізний. **8** Терпіть же й ви, утвердіте серця ваши, бо прихід Господень наближується ся. **9** Не зітхайте один на одного, браттє, щоб вас не осуджено - ось, судя перед дверима стойть. **10** За взір тяжкої муки і довгого терпіння прийміть, браттє мос, пророків, що глаголали ім'ям Господнім. **11** Ось, ми звemo блаженними, хто терпів. Про терпіннє Йовове чули ви, і кончину Господню виділи, бо Господь велими милосердій і благий. **12** Перше ж усього, браттє мос, не кленітесь ні небом, ні землею, ні іншою якою клятьбою; а нехай буде в вас "так, так, ні, ні", щоб не впали ви в осуд. **13** Хто між вами тяжко страдає? нехай

молити ся. Хто радіє? нехай съпіває. **14** Чи хто нездужав між вами, нехай призове пресвітерів церкви, і нехай моляться над ним, помазавши його оливкою в ім'я Господнє; **15** і молитва віри спасе болящого, і підйміе його Господь; а коли гріхи вчинив, відпустять ся йому. **16** Визнавайте один одному гріхи, і моліте ся один за одного, щоб сцілитись вам. Много бо може молитва праведного ревна. **17** Ілля був чоловік подобний нам страстями, а помоливсь молитвою, щоб не було дощу, то й не було дощу на землі три роки і шість місяців. **18** А знов помолив ся, то й дало небо дощ, і земля зrostила овощі свій. **19** Браттє, коли хто з вас заблудить від правди, і наверне хто його, **20** нехай знає, що навернувшись грішника від блудної дороги його спасе душу від смерті і покрив множество гріхів.

1 Петра

1 Петр, апостол Ісуса Христа, вибраним захожанам розсіяння по Понту, Галатії, Кападокії, Азії і Витинії, 2 по провидінню Бога Отця, через освячене Духа, на послуханнє і кропленнє крові Ісус-Христової: Благодать вам і мир нехай намножить ся. 3 Благословен Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, що, по великий своїй милості, знов породив нас на впованнє живе воскресенiem Ісус-Христовим із мертвих, 4 до насліддя нетлінного і непорочного, що не зовяне, сховане на небесах про вас, 5 котрі силою Божою стережені пробуваєте через віру, на спасенне, готове явитись останнього часу. 6 Сим радуйте ся, мало нині (коли треба), смуткуючи у всяких напастях, 7 щоб випробувана віра ваша, геть дорожча золота пропадущого, хоч і огнем випробуваного, знайшлась на похвалу і честь і славу в одкриттю Ісус-Христовому. 8 Котрого не бачивши любите, і на котрого нині не дивлячись, а віруючи, радуєтесь радістю невимовною і преславною, 9 приймаючи конець віри вашої, спасенне душам. 10 Про се ж то спасенне розвідували і допитувались пророки, що про вашу благодать пророкували, 11 дознаючись, якого або котрого часу являв у них Дух Христов, поперед съвідкуючи про Христові страсті і про славу, що після них; 12 котрим відкрито, що не самим собі, а нам служили вони (тим), що нині звістили вам ті, котрі благовістували вам Духом съвітим, посланим із неба, (і) на що бажають ангели дивитись. 13 Тим то, підперезавши поясниці думок ваших, будьте тверезі, і звершено впованітє на благодать, що приносить ся вам в одкриттю Ісуса Христа. 14 Яко діти слухняні, не водячи себе по давнім хотінням вашим, що в незнанні, 15 а, яко Покликавши вас съвітій, і. ви самі съвіті у всьому життю будьте: 16 бо написано: "Будьте съвіті, бо я съвіт." 17 І коли Отцем зовете Того, що, не вважаючи на лиці, судить кожного по ділу, то За страхом провожайте час вашого думування, 18 знаючи, що не тлінним сріблом або золотом викупились од марного життя вашого, від отців переданого, 19 но дорогоцінною кровю Христа, як непорочного і чистого агнця, 20 призначеної перш настання съвіта, обявленого в останні часи задля вас, 21 що через Його віруєте в Бога, котрий воскресив Його з мертвих і дав Йому славу, щоб віра ваша і надія була на Бога. 22 Душі ваши очистивши, в послуслі правди Духом, на братню любов нeliцемірну, із чистого серця любите один одного щиро, 23 як народжені не з тлінного сім'я а з нетлінного, через слово Бога живого і пробуваючого по вік. (aiōn g165) 24 Бо "всяке тіло, як трава, і всяка слава чоловіча, як цвіт на траві: Зісохла трава і цвіт її упав; 25 а слово Господнє пробував по вік." Се ж слово - благовістувоване між вами. (aiōn g165)

2 Тим то, відложивши всяку злобу, і всякий підступ і лицемірство і зависть і всяку осуду. 2 Яко ж новорожденні діти будьте жадні словесного чистого молока, щоб у ньому вирошли на спасенне; 3 коли покушали, що благий Господь. 4 Приступаючи до Него, до каменя живого, від людей відкинутого, від Бога ж вибраного, дорогоого, 5 і самі, яко живе каміннє, будуйте дім духовний, съвіщенство съвіте, щоб приношено духовні жертви любоприємні Богу через

Ісуса Христа. 6 Тим то й стоїть в писанні: "Ось, владу в Сионі угольний, камінь, ви. браній, дорогий; і віруючий в Него не осоромить ся." 7 Оце як вам віруючим, - дорогий, неслухняним же "камінь, що відкинули будівничі, та став ся у голову угла, - камінь спотикання і скеля поблазні", 8 і спотикають ся, не слухаючи слова, на що вони й полищені. 9 Ви ж - рід вибраний, царське Съвіщенство, народ съвітій, люде прибрані, щоб звіщали чесноти Покликавшого вас із темряви у дивне своє съвітіло; 10 ви, колись і не народ, а тепер народ Божій; непомилувані, а тепер помилувані. 11 Любі, молю, як чужосторонців і прохожих, ухилиться від тілесного хотіння, котре воює проти душі, 12 і вести добре житте свое між поганими, щоб, у чому судять вас яко лиходіїв, наглядаючи добрі діла (ваші), славили Бога в день одвідання. 13 Тим то коріть ся всякому чоловічому начальству ради Господа: чи то цареві, яко значному, 14 чи то начальникам, яко від него посланим на одміннє лиходіям, а на хвалу добротворям. 15 Така бо воля Божа, щоб ви, роблячи добро, затикали уста невіжі безрозумних людей, 16 яко свободні, а не яко ті, що мають свободу за покрите злоби, а яко слуги Божі. 17 Усіх шануйте; браттівство любіте; Бога лякайтесь; царя честіть. 18 Слуги, з усяким страхом корітесь панам, не тільки добрим і лагідним, а також лукавим. 19 Се бо угодно перед Богом, коли хто ради совісти Божої переносить смуток, страждаючи не по правді. 20 Яка бо похвала, коли, согрішаючи й біті в лиці, терпите? Тільки коли добре робите, і, страждаючи терпите, то се угодно перед Богом. 21 На се бо ви покликані, бо і Христос страждав за вас, оставляючи вам приклад, щоб ви йшли слідом за Його стопами; 22 котрий не зробив гріха, ані не знайдено підступу в устах Його; 23 котрий, злословлений, не злословив, і страждаючи, не грозив, а передав Судячому праведно; 24 котрий гріхи наші сам підніс на тілі своєм на дереві, щоб ми, для гріхів умерши, правдою жили; котрого "ранами сцілілись". 25 Були бо ви, як вівці блукаючи; тільки ж вернулись нині до Пастиря і Владики душ ваших.

3 Також і жінки, корітесь своїм чоловікам, щоб і ті, що не коріть ся слову, життєм жінок без слова була з'єднані, 2 дивлячись на чисте житте ваше у страху (Божому). 3 Ваша окраса нехай не буде зовнішнє заплітаннє волосся і убираннє в золото, або з'одяганнє в одежу; 4 а потайний серця чоловік, у нетлінну лагідного й тихого духа, що перед Богом многоцінне. 5 Так бо колись і съвіті жінки, що вповоали на Бога, украшали себе, коряччись своїм чоловікам; 6 як Сарра слухала Авраама, паном його зовути, котрої ві стали дітьми, добре роблячи і не лякаючи ся ніякого страху. 7 Чоловіки також, домуйте разом з ними по розумі, яко більше слабосильній посудині жіночій віддаючи честь, яко і спільні наслідники благодаті життя, щоб не з'упинялися молитви ваши. 8 Наконець же, будьте усі одної думки, милосердуючи, братолюбні, сердечні, привітливі; 9 не віддаючи зло за зло, або докір за докір; а насупроти благословляйте, знаючи, що на те ви покликані, щоб благословенне наслідили. 10 "Хто-бо хоче житте любити, і видіти дні добрі, нехай вдержить язик свій від злого, й уста свої, щоб не говорити зради; 11 нехай ухильяється ся від злого, гробить добре; нехай шукає впокою, і побаюється ся за ним. 12 Бо очі Господні

на праведних, і уші Його на молення їх; лице ж Господнє проти тих, що зле роблять." 13 І хто ж такий, що заподіяв би вам лихо, коли будете наслідниками доброго? 14 Тільки ж, коли б і страждали задля правди, блаженні ви; страху яс їх не бітесь, ані тривожтеся; 15 а Господа Бога съягтіть у серцях ваших. Бувайте завсіди готові дати одвіт всякому, що домугається ся від вас слова про вашу надію, з лагідностю і страхом; 16 маючи совість добрю, щоб, у чому судять вас, яко лиходій, осоромились ті, що докоряють добре життє ваше в Христі. 17 Лучче бо, коли воля Божа, пострадати за добрі діла, аніж за діла ліхі; 18 тому що й Христос, щоби привести нас до Бога, один раз пострадав за гріхи наші. Праведник за неправедних, що був умертвій по тілу, но ожив духом, 19 в котрому і тим духам, що в темниці, прийшовши, проповідував, 20 колись неслухняним, як того часу дождало (їх) довготерпіннє Боже, за днів Ноя, як строївся ковчег, в котрій мало, то єсть, вісім душ, спасло ся од води; 21 чого образ хрещеніс (не відложеніс тілесної нечистоти, а совісти доброї обітниця перед Богом), що і нас тепер спасає через воскресеніс Ісуса Христа, 22 котрій есть по правиці в Бога, зйшовши на небо, котрому покорились ангели і власті і сили.

4 Тим же то, коли Христос страждає за нас тілом, то й ви тією самою думкою оружітесь ся; хто бо страждає тілом, перестає прішити, 2 щоб уже не по хотінню чоловічому, а по волі Божій, жити останній час у тіді. 3 Доволі бо з нас минувшого часу життя, що чинили волю поган, ходячи в розпусті, пристрастях, пиянстві, бенкетах, напитках і мерзських ідолослужженнях. 4 Чим і дивуються ся, що ви не біждете разом з ними на розлив розпусти, хулячи; 5 котрі дадуть одвіт Тому, що готов судити розпусти, хулячи. 6 На се бо і мертвим проповідувано благовістє, щоб приняли суд по чоловіку тілом, і жили по Бозі духом. 7 Усьому ж конець наблизив ся. Будьте ж оце мудрі і тверезі до молитов. 8 Перш усього ж майтے один до одного щиру любов, бо любов покривав множество гріхів. 9 Будьте гостинні один для одного без дорікання. 10 Кожний, яко ж приняв дар, так нехай служить один одному, як добреі доморядники всякої благодаті Божої. 11 Коли хто говорить, то нехай говорить як слова Божі; коли хто служить, нехай же служить по силі, котру подає Бог; щоб усьому прославляв ся Бог через Ісуса Христа, котрому слава і держава по вічні віки. Амінь. (aiōn q165) 12 Любі, не чудуйтесь розпаленнем, що буває вам на спокусу, наче б вам що дивного довело ся; 13 а радуйтесь, яко ж маєте участь в страданнях Христових, щоб і в одкритті слави Його радувались і веселились. 14 Коли докоряють вас за ім'я Христове, - ви блаженні; Дух бо слави Й Бога почиває на вас; ними він хулиль ся, вами ж прославляється. 15 Тільки ж ніхто з вас нехай не постраждає яко душегубець, або злодій, або лиходій, або як бунтівник; 16 коли ж яко Християнин, то нехай ве соромить ся, а прославляє Бога за сю участь. 17 Бо пора початись судові від до му. Божого; коли ж найперш од нас, то який конець тих, що не коряться благовістю Божою? 18 коли "праведник тільки що спасеть ся, то безбожник і грішник де явить ся?" 19 Тим то й страждаючі по волі Божій, як вірному Творцеві, нехай передають душі свої, роблячи добре.

5 Старших між вами молю, яко товариш-старший і съвідок страдання Христового, і спільник слави, що має відкритись: 2 пасіте стадо Боже, що у вас, доглядаючи не неболі, ані для поганої користі, а з доброго серця; 3 ані пануйте над народом, а взором будьте стада; 4 і як явити ся Пастир-Начальник, приймете невяжучий слави вінець. 5 Саме так, молодші, коріться старшим; усі ж, один одному корячись, смирностю підпережітесь ся; бо "Бог гордим противить ся, смирним же дає благодат." 6 Смиріть ся ж під сильну руку Божу, щоб підніс вас угору свого часу; 7 всяку журбу вашу скинувші на Него, бо Він старається ся про вас. 8 Тверезітесь ся, пильнуйте, бо противник ваш, диявол, як лев рикаючий, ходить, шукаючи кого пожертви; 9 проти него вставайте тверді вірою, знаючи, що такі страждання доводяться і братівству вашому в съвіті. 10 Бог же всякої благодаті, покликавши нас до вічної своєї слави в Христі Ісусі, коли трохи пострадаєте. Він нехай звершить вас, утвердить, укріпить і осунє (непорушне). (aiōn g166) 11 Іому слава і держава по вічні віки. Амінь. (aiōn g165) 12 Через Сильвана, вірного вам брата, як думаю, коротко написав, наповідаючи і съвідкуючи, що се правдива благодать Божа, в котрій стоїте. 13 Витає вас вибрана з вами (церков) в Вавилоні, і Марк, син мій. 14 Витайтесь один одного у цілуванню любові. Впокій вам усім, що в Христі Ісусі. Амінь.

2 Петра

1 Симон Петр, слуга і апостол Ісуса Христа, тим, що з нами однаку дорогу віру приняли по правді Бога нашого і Спаса Ісуса Христа: **2** благодать вам і впокій нехай умножить ся в познанні Бога й Ісуса, Господа нашого. **3** Яко ж усе до життя і побожності дароване нам Божою силою Його, через познаннє Покликавшого нас славою і чеснотою (милостю), **4** чим найбільш і дорогі обітниці даровані нам, щоб через них були ви спільноками Божої природи, ухиляючись від тлінного хотіння, що в съвіті, **5** то доловіть до съвого усе ваше стараннє, і подайте у вірі вашій чесноту, а в чесноті розум, **6** а в розумі відержаннє, а в відержанні терпіннє, а в терпінні побожність, **7** а в побожності братно любов, а в братній любові любов (для всіх). **8** Коли бо се буде у вас і умножити ся, то не оставити вас лінівими, ані безплодними в познанні Господа нашого Ісуса Христа. **9** У кого бо нема съвого, той сліпий і коротко видючий, що забув на очищенні давних своїх гріхів. **10** Тим то, брати, старайтесь більше утверджити ваше покликаннє і вибраннє; се бо роблячи, ніколи не споткнетьесь. **11** Так бо щедро дозволити ся вам вхід у вічне царство Господа нашого і Спаса Ісуса Христа. (αἴσθιος g166) **12** Тим і не занеху завсіди пригадувати вам сі речі, хоч ви й знаєте, і утверджені у сій правді. **13** Видить ся ж мені право, доки я у сій оселі, розбуджувати вас у наповіданні; **14** знаючи, що скоро оставлю оселю мою, яко ж і Господи наш Ісус Христос обявив мені. **15** Старати муся ж, щоб ви і всюди, по моему розстанню, робили спомин сіх речей. **16** Не за байками бо, хитро придуманими, йдучи, обявили ми вам силу і прихід Господа вашого Ісуса Христа, а бувши самовидцями величчя Його. **17** Бо Він привняв від Бога Отця честь і славу, коли зійшов до Него од величної слави такий голос: "Се Син мій любий, що я вподобав Його." **18** сей голос чули ми, як сходив з неба, бувши з Ним на горі съвятій. **19** Ще ж масно певніше слово пророче, і ви добре робите, вважаючи на него, як на съвітильника, що съвітить в темному місці, аж День засияє, і денниця зайде в серцях ваших; **20** се найперш знаючи, що жадне книжне пророцтво не діється ся своїм розвязаннem. **21** Бо ніколи із волі чоловіка не виповідано пророцтво, а від Духа съвятого розбуджувані, промовляли съвяті люде Божі.

2 Були ж і лжепророки між людьми, як і між вами будуть лжеучителі, котрі введуть ересі погибелі, і відціувавшись викупившого їх Владики, приведуть на себе скору погибель. **2** і многі підуть за їх погибллю, котрі дорогу правди хулити муть, з і в зажерливості придуманими словами вас підходити муть, для котрих суд з давнього часу не гаїть ся, і погибель їх не дрімає. **4** Бо коли Бог ангелів, що згрішили, не пощадив, а кинув їх в окови пекельної темряви, і передав, щоб хоронено їх на суд; (Tartaro g5020) **5** і коли первого съвіта не пощадив, а самовосьмого Ноя, проповідника правди, охоронив, повідь на съвіт нечестивих допустившi; **6** і коли городи Содому й Гоморру засудив на руїну, обернувшi в попіл, і поставивши, яко приклад для будучих безбожників, **7** а ізбавив праведного Лота, омерзеного розпустним життєм безбожників; **8** (живучи бо між ними праведник той, дивлячись

і слухаючи про беззаконні діла, день в день мучив праведну душу;) **9** то й зів Господь побожних з покуси вибавляти, неправедних же хоронити про судний день на муки, **10** найбільше ж тих, що ходять в слід за тілом в нечистому хотінню, і зневажають начальство; що съмливі, самолюбні, не лякають ся хулити власті, **11** хоч ангели, кріпостю і силою більшими бувши, не приносять проти них перед Господа докоряючого суду. **12** Сі ж як безсловесні зъвірі, природні, що родяться на лові і забиттє, хулять, чого не розуміють, і в зотлінню своїм загинуть, **13** і нагороду неправди приймуть. Солодкими вважають вони дочасні розкоші; вони самий сором і беззаконнє, розкошують в обманстві своїм, їдаючи з вами; **14** очі мають повні прелюбодіяння і неперстаючого гріха, надяту душі неутверджені; серце в них навчене до зажерливості, се - діти прокляття; **15** котрі, опустивши праву дорогу, заблудили, йдучи дорогою Валаама, сина Восорового, що полюбив неправедну нагороду, **16** тільки ж мав кару за своє беззаконнє, бо підяремник німий, проговоривши чоловічим голосом, остановив нерозум пророка. **17** Се жерела безводні, хмари, хуртовиною гонімі, котрим черна темрява на віки захована. (questioned) **18** Промовляючи бо величими і марними словами, принаджують хотіннem тіла та розпустою тих, що ледво утікli від живучих в блуді, **19** обіцяючи їм волю, самі бувши слуги зотління; хто бо ким подужаний, того він і невольник. **20** Коли бо, утікши від нечистоти съвіта через пізнаннє Господа і Спаса Ісуса Христа, однакож, знов замотавшись, бувають подужані, то останнє їх - гірше первого. **21** Лучче би їм було не пізнати дороги правди, як, пізnavши, одвернувшись від переданої їм съвятої заповіди. **22** Довело ся ж їм по правдивій приповіті: "Пес вертається ся до своєї блювотини", а свиня, скupавши, (іде) валяється у калюжі.

3 Се вже, любі, друге пишу вам посланнє, в котрих, наповідаючи збуджаю чисту думку вашу, **2** щоб згадали слова, проречені від съвятих пророків, і заповідь від нас, яко апостолів Господа і Спаса, **3** се найперш знаючи, що прийдуть в останні дні ругателі, ходяці по своєму хотінню, **4** і скажуть: Де обітниця приходу Його? від коли бо батьки умирають, усе тає само пробував від почину створіння. **5** Не знають бо ті, що так хочуть, що небеса були в давнього часу, і земля із води, і в воді постала словом Божим, **6** для чого й тодішній съвіт водою затоплений, погиб; **7** нинішні ж небеса і земля тим самим словом заховані, і на огонь зберегають ся про день суду й погибелі безбожних людей. **8** Тільки ж одно се нехай не буде перед вами тайне, любі, що один день у Господа, як тисяч літ, а тисяч літ, як один день. **9** Не гаїть ся Господь з обітницю, як се декотрі за гайку вважають; а довготерпіть вам, не хотячи, щоб хто погиб, а щоб усі до покаяння прийшли. **10** Прийде ж день Господень, як злодій в ночі; тоді небеса з шумом перейдуть, первотини ж, розпеченні розтоплятися, і земля і діла на ній погорять. **11** Коли ж се все зруйнуєтися, то якими слід вам бути в съвятому життю і побожності, **12** дожидаючи й бажаючи скорого приходу Божого дня, котрого небеса, палаючи, рунуть, і первотини, горючи, розтоплятися ся? **13** Нових же небес і землі нової по обітниці дожидаємось, в котрих правда домує. **14** Тим то, любі, съвого дожидаючи,

старайтесь нескверними і чистими явитись перед Ним в упокою, **15** а довготерпіннє Господа нашого за спасенне вважайте; яко ж і любий наш брат Павел по даній йому премудрості писав вам, **16** яко ж і в усіх листах, говорячи в них про сі речі; в котрих дещо тяжко зрозуміти, що неуки і неутверджені перекручують, як і інші писання, на свою власну погибель. **17** Ви ж, любі, знаючи вперед, бережіть ся, щоб і вас не зведено блудом безбожників, і не відпали від свого утврдження; **18** а ростіть в благодаті і знанню Господа нашого і Спаса Ісуса Христа. Йому слава і тепер і по день віка. Амінь. (αἰσθὲ γε)

1 Івана

1 Що було від почину, про що ми чули, що бачили очима нашими і на що дивилися, і чого руки наші дотикалися, про Слово життя - **2** (бо житте явилось, і ми бачили, і съвідкуємо, і звіщаем вам житте вічне, що було в Отця, а явилось нам;) (aīōnios g166) **3** що ми бачили і чули, звіщаем вам, щоб і ви мали спільність з нами; а спільність наша з Отцем і Сином Його Ісусом Христом, **4** I се пишемо вам, щоб радість ваша була повна. **5** I се обітниця, которую ми чули від Нього, і звіщаемо вам, бо Бог съвітло, і ніякої у Нього темряви. **6** Коли говоримо, що спільність маємо з Ним, а в темряві ходимо, то не говоримо по правді і не творимо правди; **7** коли ж у съвітлі ходимо, яко ж Він сам у съвітлі, то маємо спільність один з одним, і кров Ісуса Христа, Сина Його, очищав нас од усякого гріха. **8** Коли говоримо, що гріха не маємо, то самі себе обманюємо, і нема правди в нас. **9** Коли визнаєм гріхи наші, то Він вірний і праведний, щоб простиш нам гріхи, і очистив нас од всякої неправди. **10** Коли кажімо, що ми не згрішили, то й слова Його нема в нас.

2 Діточки мої, се пишу вам, щоб не грішили; а коли хто згрішиш, заступника маємо перед Отцем, Ісуса Христа праведника. **2** А Він вблаганнє за гріхи наші; не за наші ж тільки, а також цілого світу. **3** А по тому знаємо, що ми пізнали Його, коли заповіді Його хоронимо. **4** Хто говорить: Я пізнав Його, а заповідей Його не хоронить, той ложник, і в тому нема правди, **5** хто ж хоронить слово Його, істинно у тому любов Божа звершена. По тому знаємо, що ми в Ньому. **6** Хто говорить, що в Ньому пробував, повинен, яко ж Той ходив, і він так ходити. **7** Брати, не заповідь нову пишу вам, а заповідь стару, которую маєте з почину; заповідь стара, се слово, котре ви чули з почину. **8** Знов заповідь нову пишу вам, що єсть правдиве і в Ньому і в вас: що темрява переходить, а съвітло правдиве вже съвітить. **9** Хто говорить, що він в съвітлі, а ненавидить брата свого, той в темряві аж досі. **10** Хто любить брата свого, в съвітлі пробуває, і поблазні у ньому нема; **11** хто ж ненавидить брата свого, той в темряві, і в темряві ходить, і не знає де йде, бо темрява осліпила очі його. **12** Пишу вам, діточки, що оставляють ся вам гріхи задля імені Його. **13** Пишу вам, батьки, що ви пізнали Того, котрій (єсть) від почину. Пишу вам, молодята, що ви подужали лукавого. Пишу вам, діти, що ви пізнали Отця. **14** Писав я вам, батьки, що ви пізнали Того, що від почину. Писав я вам, молодята, що ви сильні, і слово Боже у вас пробував, і що подужали лукавого. **15** Не любіте ж съвіті, ані того, що в съвіті. Коли хто любить съвіт, нема любові Отцівської у ньому; **16** все бо, що в съвіті, - хотіннє тіла і хотіннє очей, і гордощі съвітові, - не з Отця а зо съвіта. **17** I съвіт переїде, і хотіннє його; хто ж чинить волю Божу, пробуває по вік. (aīōn g165) **18** Діти, остання година настала; і яко ж чули ви, що антихрист прийде, а тепер многі антихристи постали, то й звідтіля знаємо, що остання година. **19** Зміж нас вийшли, тільки не були зміж нас; бо коли б були зміж нас, то остали б з нами; тільки ж відступили вони, щоб явилось, що не всі наши. **20** I ви помазаннє маєте від Святого, і знаєте все. **21** Не писав я вам, наче б ви не знали правди, а що знаєте її, і що всяка брехня не від

правди. **22** Хто ложник, як не той, хто відрікається ся, що Ісус не Христос? Сей антихрист, хто відрікається ся Отця і Сина. **23** Всякий, хто відрікається ся Сина, той і Отця не має. **24** Ви ж, що чули від почину, те нехай в вас пробував; коли в вас пробувати ме, що ви від почину чули, то й ви будете пробувати у Сині і в Отці. **25** А се обітниця, которую обіцяє нам, - житте вічне. (aīōnios g166) **26** Се писав я вам про тих, що підманюють вас. **27** Та помазаннє, котре ви прийняли від Нього, в вас пробував, і не потребує, щоб хто учив вас; а як ти саме помазавше навчає вас про все, і воно правдиве й не брехня, то яко ж воно навчало вас, пробувайте в тому. **28** Так, діточки, пробувайте в Ньому, щоб, коли явить ся, була у нас одвага, і не осоромились перед Нім при Його приході. **29** Коли знаєте, що Він праведний, то знайте, що всякий, хто робить правду, від Нього родив ся.

3 Глядіть, яку любов дав нам Отець, щоб ми діти Божі звались. Тим то не знає нас съвіт, що не пізнав Його. **2** Любі, ми тепер діти Божі; та ще не явилось, що ми будемо; знаємо ж, що, коли явить ся, подібні Йому будемо, бо побачимо Його, яко ж есть. **3** I всякий, що має сюю надію на Нього, очищує себе, яко і Він чистий. **4** Кожен, хто робить гріх, робить також беззаконнє, і гріх єсть беззаконнє. **5** Знаєте ж, що Він явив ся, щоб гріхи наші взяти, і що гріха нема у Ньому. **6** Кожен, хто у Ньому пробуває, не грішить; кожен, хто, грішить, не бачив Його, ні пізнав Його. **7** Діточки, нехай ніхто вас не обманює: хто робить правду, той праведний, яко ж Він праведний, **8** хто робить гріх, той від диявола, бо від почину диявол грішить. На се явив ся Син Божий, щоб зруйновати діла диявола. **9** Кожен, хто родив ся з Бога, гріха не робить, бо насіннє Його в ньому пробуває; і не може грішити, бо він з Бога родив ся. **10** По сьомуявні діти Божі, і діти дияволські. Кожен, хто не робить правди, не від Бога, так само й не любить брата свого. **11** Се бо віщаннє, котре ви чули від почину, щоб ми любили один одного, **12** не яко ж Каїн, що від лихого був, і забив брата свого; та й за що забив Його? тому, що діла Його лихі були, а (діла) брата Його праведні. **13** Не дивуйтесь, брати мої, коли ненавидить вас съвіт. **14** Ми знаємо, що перейшли від смерті у житте, бо любимо братів; хто не любить брата, пробуває в смерті. **15** Кожен, хто ненавидить брата свого, той чоловікобець; а ви знаєте, що жоден чоловікобець не має життя вічного, в ньому пробуваючого. (aīōnios g166) **16** У сьому пізнали ми любов, що Він за нас душу свою положив; і ми повинні за братів душі класти. **17** Хто ж має прожиток у съвіті, і видить брата свого, що в потребі, та й зачинить серце своє перед ним, то як любов Божа пробуває у ньому? **18** Діточки мої, не любім словом, ані язиком, а ділом і правдою. **19** I по сьому пізнаємо, що ми від, правди, і перед Ним втихомирюєм серця наші; **20** бо коли винує нас серце, (то о скільки більше Бог); бо більший Бог, ніж серце наше, і знає все. **21** Любі, коли серце наше не винує нас, одвагу маємо перед Богом, **22** і, коли що просимо, приймаємо від Нього, бо хоронимо заповіді Його, і угодне перед Нім робимо. **23** А се заповідь Його, щоб вірували в ім'я Сина Його Ісуса Христа, й любили один одного, яко ж і дав заповідь нам. **24** I, хто хоронить заповіді Його, у тому Він пробуває, а той в Ньому. I по сьому пізнаємо, що пробуває в нас, - по духові, котрого дав нам.

4 Любі, не всякому духові віруйте, а досвідчайте духів, чи від Бога вони; бо многі лжепророки вийшли у сьвіт. **2** По сьому пізнавайте духа Божого: всякий дух, котрий визнає Ісуса Христа, що прийшов у тілі, є від Бога. **3** І всякий дух, котрий не визнає Ісуса Христа, що прийшов у тілі, не є від Бога; се дух антихристів, про котрого чували, що прийде, і тепер вже єсть у сьвіті. **4** Ви од Бога, діточки, і подужали їх; більший бо Той, хто в вас, ніж той, хто в сьвіті. **5** Вони від сьвіта, тим що від сьвіта говорять, і сьвіт слухає їх. **6** Ми від Бога; хто знає Бога, слухає нас; хто не від Бога, не слухає нас; із цього пізнаємо духа правди, і духа мани. **7** Любі, любім один одного; бо любов від Бога, і кожен, хто любить, від Бога родився, і знає Бога; **8** хто не любить, не пізнав Бога, бо Бог любов. **9** У сьому явилася любов Божа в нас, що Бог Сина свого єдинородного у сьвіт післав, щоб ми жили через Него. **10** У сьому любов, не що ми любили Бога, а що Він любив нас, і післав Сина свого на вблаганнє за гріхи наші. **11** Любі, коли так Бог полюбив нас, то й ми повинні один одного любити. **12** Бога ніколи ніхто не бачив; коли ж любимо один одного, то Бог у нас пробуває, і любов Його звершена в нас. **13** По сьому пізнаємо, що в Ньому пробуваєм, а Він у нас, що від, Духа свого дав нам. **14** А ми виділи й сьвідкуємо, що Отець післав Сина, Спасителя сьвіта. **15** Коли хто визнає, що Ісус Син Божий, то в Ньому пробуває Бог, а він у Бозі. **16** Ми пізнали також, та й увірували в любов, котру має Бог до нас. Бог є любов, і хто пробуває в любові, в Бозі пробуває, а Бог в Ньому. **17** У сьому звершена любов у нас, щоб мати одвагу на день суду, бо який Він, такі й ми у сьвіті сьому. **18** Страху нема в любові, а звершена любов геть виганяє страху, бо страх має муку, і хто лякається, той не звершений в любові. **19** Ми любимо Його, бо Він перший любив нас. **20** Коли хто каже: я люблю Бога, а брата свого ненавидить, той ложник; бо хто не любить брата, котрого бачить. Бога, котрого не бачить, як може любити? **21** І заповідь сю маємо від Него, щоб, хто любить Бога, любив і брата свого

5 Кожен, хто вірує, що Ісус є Христос, той від Бога родився, і кожен, хто любить Родившого, любить і рожденого від Нього. **2** По сьому пізнаємо, що любимо дітей Божих, коли Бога любимо, і заповіді Його хоронимо. **3** Се бо любов Божа, щоб ми хоронили заповіді Його; а заповіді Його не тяжкі. **4** Все бо рождене від Бога сьвіт побіждає; і ся побіда, побідивши сьвіт, віра наша. **5** Хто се, що побіждає сьвіт, як не той, хто вірує, що Ісус Син Божий? **6** Се Той, що прийшов з водою і кровлю, Ісус Христос; та й не з водою тільки, а з водою і кровлю; а Дух сьвідкує, бо Дух є правда. **7** Бо три їх, що сьвідкують на небі: Отець, Слово і съвятий Дух, і сі три - одно. **8** І троє їх, що сьвідкують на землі: дух і вода і кров; і сі троє - одно. **9** Коли съвідчення людей приймаємо, то съвідчення Боже більше, бо се съвідчення Боже, котрим съвідчив про Сина свого. **10** Хто вірує в Сина Божого, має съвідчення в собі; хто не вірує Богу, ложником зробив Його, бо не увірував у съвідчення, котрим съвідкував Бог про Сина свого. **11** А се съвідчення єсть, що життє вічне дав нам Бог, а се життє у Сині Його. **12** Хто має Сина, має життє; хто не має Сина Божого, життє не має. **13** Се написав я вам, віруючим в ім'я Сина Божого, щоб ви знали,

що маєте життє вічне, і щоб вірували в ім'я Сина Божого. **(aiōnios g166)** **14** І се одвага, котру маємо до Него, що, коли чого просимо по волі Його, Він слухає нас; **15** і коли знаємо, що Він слухає нас, чого б ми не просили, то знаємо, що одержуємо прощення від Него. **16** Коли хто бачить брата свого, що грішить гріхом не на смерть, нехай молиться, і (Бог) даст Йому життя, тим що грішить не на смерть. **17** Єсть гріх на смерть, не за сей кажу, щоб молився. **18** Знаємо, що неправда гріх, та єсть гріх не на смерть. **19** Знаємо, що кожний, хто родився від Бога, не грішить; тільки рожденій від Бога, хоронить себе, а лихий не дотикається Його. **20** Знаємо, що ми від Бога, і ввесь сьвіт у лихому лежить. **21** Знаємо ж, що Син Божий прийшов, і дав нам розум, щоб пізнавали Бога правдивого; і ми в правдивому, в Сині Його Ісусі Христі. **(aiōnios g166)** **21** Сей правдивий Бог, і життє вічне. Діточки, хороніть себе від ідолів. Амінь.

2 Івана

1 Старець - вибраній пані і діттям її, котрих я істинно люблю (і не я тільки, а також усі, що пізнати правду), **2** задля правди, що пробував в нас, із нами буде по вік: (або g165) **3** Нехай буде з вами благодать, милості, впокій від Бога Отця, і від Господа Ісуса Христа, Сина Отцівського, в правді і любові. **4** Вельми я зрадувався, що знайшов дітей твоїх, ходячих в правді, яко ж заповідь прийняли ми від Отця. **5** І тепер прошу тебе, пані, не яко нову заповідь пишу тобі, а котру мали ми від почину, щоб любили один одного. **6** І се любов, щоб ми ходили по заповідям Його. Се заповідь, яко ж ви чули від почину, щоб у ній ходили. **7** Бо многі зводителі увійшли у съвіт, котрі не визнають Ісуса Христа, що прийшов у тілі; а такий зводитель і антихрист. **8** Глядіть на себе, щоб не згубити нам, що заробили, а щоб нагороду повну прийняли. **9** Кожен, хто переступає, а не пробуває в науці Христовій, не має Бога; хто пробуває в науці Христовій, сей має і Отця і Сина. **10** Коли хто приходить до вас, і сієї науки не приносить, не приймайте того у хату, і не витайте Його; **11** хто бо Його витає, бере участь в ділах Його лихих. **12** Маючи много вам писати, не схотів на папері і чорнилом, а надійсь прийти до вас, і устами з вами говорити, щоб благодать ваша була повна. **13** Витаютъ тебе діти сестри твоєї вибраної. Амінь.

3 Івана

1 Старець - Гайові любому, котрого люблю істину. **2** Любий, молюся, щоб у всьому добре тобі велося, і ти здоров був, яко ж добре ведеться душі твоїй. **3** Вельми бо зрадів я, коли прийшли брати, і съвідкували про твою правду, яко ж ти в правді ходиш. **4** Більшої радості над сю не маю, щоб чути, що діти мої в правді ходять. **5** Любий, ти вірно робиш, коли що робиш для братів і для посторонніх, **6** котрі съвідкували про твою любов перед церквою; добре ти зробиш, одпровадивши їх достойно перед Богом. **7** Вони бо ради імені Його вийшли, нічого не прийнявши від поган; **8** тим то мусимо приймати таких, щоб бути помічниками правді. **9** Писав я церкві; тільки Диотреф, що побивається за старшуваннєм, не приймає нас. **10** Тим, коли прийду, згадаю про його діла, що робить, докоряючи нас лихими словами; і не доволен тим, ні сам не приймає братів, і боронить тим, що хочуть, і з церкви виганяє. **11** Любий, не повертай за лихим, а за добрим. Хто добре робить, (той) від Бога, хто ж лихе робить, (той) не бачив Бога. **12** Про Димитрія съвідковано од усіх, і від самої правди; і ми також съвідкуємо, а знаєте, що съвідченне наше правдиве. **13** Багацько мав я писати, тільки не хочу чернилом та пером тобі писати; **14** надіюся ж незабаром бачити тебе, то й устно поговоримо. Впокій тобі. Витають тебе друга. Витай другів по імені.

Юда

1 Юда, слуга Ісуса Христа, брат же Яковів, - покликаним, од Бога Отця освяченним, а Ісусом Христом охороненим: 2 милость вам і впокій і любов нехай умножить ся. з Любі, стараючись з усією пильностю писати вам про спільне спасеніє, вважав я за конечне написати вам, вговорюючи, щоб боролись за віру, съятим раз передану. 4 Повлазили бо деякі люди, давно призначені на сей суд, безбожні, що благодать Бога нашого обертають на розпусту, і самого Владики Бога і Господа нашого Ісуса Христа одрікають ся. 5 Приганути ж хочу вам, котрі загально се знаєте, що Господь, хоч спас народ із землі Єгипецької, то опісля погубив тих, що не вірували. 6 І ангелів, що не склонили свого начальства, оставивши свої оселі, про суд великого дня вічніми оковами під темрявою склонив. (aīdios g126) 7 Як Содома і Гоморра, і городи кругом них, що, подібно ім, жили в перелюбі і ходили в слід за іншим тілом, принявши кару вічного огня, виставлені яко приклад; (aīōnios g166) 8 так і сі сновиди опоганюють тіло, начальством же гордують, а на власті хулять. 9 Михаїл же Архангел, коли, змагаючись з дияволом, говорив про Мойсейове тіло, не поважив ся піднести проти нього суду докоряючого, а сказав: Нехай Господь загрозить тобі: 10 Сі ж, чого не розуміють, хулять; що ж по природі, як безсловесні звірі, розуміють, у съому поганять себе. 11 Горе ім, бо пішли вони дорогою Каїна, попались в обману нагороди Валаама, і погибли в бунті як Корей. 12 Се погань (на вечерах) милостині вашої, що живлять ся з вами без страху, і пасуть ся; хмари безводні, од вітрів ношені; деревя осінні, беззівочні, двічі умерші, викорінені; 13 лоті Філії морські, що пінять ся своїм соромом, блукаючі звізди, котрим чорна темрява на віки хоронить ся. (aīōn g165) 14 Пророкував же про сих і семий від Адама, Енох, глаголючи: "Ось, йде Господь із тисячами съятих своїх, 15 зробити суд над усіма, і докорити між ними усіх безбожних, за всі діла безбожності їх, що безбожно накоїли, і за всі жорстокості, що говорили проти Нього грішники безбожні." 16 Се миркачі, докорителі, що ходять по хотінню своєму; і уста їх говорять гордо, і поважають лиця задля користі. 17 Ви ж, любі, згадуйте слова, проречені від апостолів Господа нашого Ісуса Христа; 18 бо вони казали вам, що останнього часу будуть ругателі, що ходять по хотінню свого безбожя. 19 Се ті, що відлучають ся (від єдності віри,) тілесні, що не мають Духа. 20 Ви ж, любі, найсъятішою вашою вірою будуйте ся, і в Духові съятому молітвя ся, 21 і себе в любові Божій хороніть, дожидаючи милості Господа нашого Ісуса Христа до життя вічного. (aīōnios g166) 22 Також інших милуйте, розсуджуючи; 23 інших же страхом спасайте, вихоплюючи з огня, ненавидячи ще й одежду, од тіла опоганену. 24 Тому ж, що може вас оберегати без спотикання, і поставити перед словою своєю непорочних в радості, 25 єдиному премудрому Богу, Спасителю нашому, слава і величче, держава і власті, тепер і по всі віки. Амінь. (aīōn g165)

Об'явлення

1 Одкритте Ісуса Христа, котре дав Йому Бог, показати слугам своїм, що має скоро бути, і показав, післявши через ангела свого, слузі своєму Йоанові, 2 котрий засвідкував про слово Боже, і съвідченне Ісуса Христа, і що видів. 3 Блаженний, хто читає, і хто слухає слова пророцтва, і хоронить, що написано в ньому; бо час близький. 4 Йоан семи церквам, що в Азії: благодать вам і впокій від Того, що єсть, що був, і що прийде, і, від семи духів, що перед престолом Його; 5 і від Ісуса Христа, котрий съвідок вірний, первородень із мертвих, і князь царів земних; Йому, милуочому нас, і обмившому нас від гріхів наших в крові своїй, 6 (і зробив тому нас царями і съвіщениками Богу і Отцеві своєму,) слава і держава по вічні віки. Амінь. (aiōn g165) 7 Ось, ійде з хмарами, й побачить Його всяке око, і ті, що Його прокололи; і заголося перед Ним усі роди землі. Так, амінь. 8 Я Альфа і Омега, почин і конець, глаголе Господь, що єсть, і що був, і що прийде Вседержитель. 9 Я Йоан, і брат вам, і спільник у горю і в царстві і в терпінню Ісуса Христа, був на острові, званім Патмос, за слово Боже, і за съвідкуванне Ісуса Христа. 10 Я був в дусі в день Господень, і чув ізза себе великий голос, наче труби, що глаголав: 11 Я Альфа і Омега, Первий і Останній; і що бачиш, напиши в книгу; і пішли церквам, що в Азії: в Ефес, і в Смирну, і в Пергам, і в Тиатир, і в Сарди, і в Філадельфію, і в Лаодикую. 12 І обернувся я, щоб побачити, чий се голос, що глаголав до мене; а обернувшись, побачив я сім съвічників золотих; 13 і посеред семи съвічників подібного Сину головочому, з'одягненого в довгу одежду, і підперезаного по грудях золотим поясом. 14 Голова ж Його і волоссе білі, як вовна біла, як сніг; а очі Його як поломінь огняна; 15 а ноги Його подібні до міді, наче в печі розпаленої; а голос Його, як шум многих вод; 16 а мав Він у правій руці своїй сім звізд; а з уст Його виходив меч обовоєдний, гострий; а очі Його, як сонце, що съвітить у силі своїй. 17 І коли побачив Його, влав я до ніг Його як мертвий; і поклав Він праву свою руку на мене, глаголючи мені: Не бій ся, я Первий і Останній, і живий; 18 і був я мертвий, і ось живу по вічні віки; амінь. І маю ключі пекла і смерті. (aiōn g165, Hadēs g86) 19 Напиши, що бачив еси, і що єсть, і що має бути після цього; 20 тайна семи звізд, котрі бачив еси у правиці моїй, і сім съвічників золотих (така): сім звізд, се ангели семи церков; а сім съвічників, се сім церков.

2 Ангелові Ефеської церкви напиши: Се глаголе Той, що держить сім звізд у правиці своїй, що ходить посеред семи съвічників золотих: 2 Знаю діла твої, і труд твій, і терпилівість твою, і що не можеш терпіти лихих, і досьвідчив тих, що зовуть себе апостолами, та ними не є, я знайшов їх ложниками, 3 і терпів еси, і маеш терпилівість, і задля імені моого трудив ся еси, і не знеміг ся. 4 Тільки ж маю проти тебе, що ти любов твою первую оставил. 5 Згадай же, з відкіля випав еси, і нокай ся і перві діла роби; а то прийду до тебе скоро, і двигну съвічник твій з місця його, коли не цокаш ся. 6 Тільки ж се (дobre) маєш, що ненавидиш діла Николаїтів, котрі й я ненавиджу. 7 Хто має ухо, нехай

слухає, що Дух глаголе церквам: Хто побідить, тому дам поживати від дерева життя, що по середині раю Божого. 8 І ангелові церкви Смирнейської напиши: Се глаголе Первий і Останній, що був мертвий і ожив: 9 Знаю діла твої, і горе і убожество (багатий же еси), і хулу тих, що зовуть себе Жидами, та ними не є, а зборище сатани: 10 Нічого не бій ся, що маєш терпіти. Ось, диявол вкідати ме декотрих із вас у темницю, щоб спокусити вас; і мати мете горе десять день. Будь вірний аж до смерті, і дам тобі вінець життя. 11 Хто має ухо, нехай слухає, що Дух глаголе церквам. Хто побідить, не мати ме кривди від другої смерті. 12 І ангелові церкви, що в Пергамі, напиши: Се глаголе Той, що має меч обовоєдний, гострий: 13 Знаю діла твої, і що ти домуеш, де престол сатани, і держиш ім'я мое, і не відрік ся віри моєї і в ті дні, коли Антипа, съвідок мій вірний, убитий у вас, де домує сатана. 14 Тільки ж маю дещо проти тебе, бо маєш там таких, що держать ся науки Валаама, котрий навчив Валака ввести поблазнь перед синами ізраїлевими, щоб іли ідолські жертви і жили в перелюбі. 15 Також маєш і таких, що держать ся науки Николаїтів, що я ненавиджу. 16 Покайся; ато прийду до тебе скоро, і воювати му з ними мечом уст моїх. 17 Хто має ухо, нехай слухає, що Дух глаголе церквам. Хто побідить, тому дам поживати від манні закритої, і дам йому камінь білій, а на камені нове ім'я написане, котрого ніхто не знає, тільки, хто приняв. 18 І ангелові церкви в Тиатирі напиши: Се глаголе Син Божий, що має очі свої, як поломінь огняна, і ноги Його подобні міді: 19 Знаю твої діла і любов і служеннє, і віру, і терпилівість твою, і діла твої, і що останніх більше, як первих. 20 Тільки маю дещо проти тебе, бо даєш жінці Єзавелі, що зове себе пророкинею, учити і зводити моїх слуг, жити в перелюбі і їсти ідолські жертви. 21 Я дав їй часу, щоб покаялась в перелюбі своїм, та не покаялась. 22 Се я кидаю її на постіль, і перелюбників з нею у велике горе, коли не покають ся в ділах своїх. 23 І діти її убюо смертю; і пізнають усі церкви, що я досліджую внутро і серця; і дам вам кожному по ділам вашим. 24 Вам же глаголю, і іншим, що в Тиатирі, скільки іх не мають сієї науки, і котрі не пізнали гдібині сатаниної, як кажуть, що не кину на вас іншого тягну; 25 тільки, що маєте, держіть, аж поки прийду. 26 І хто побідить, і хто хоронить аж до кінця діла мої, тому дам власті над поганами; 27 і пасти ме їх жезлом залізним; як посуди глиняні покрущать ся; як се я приняв від Отця моого; 28 і дам йому ранню зору. 29 Хто має ухо, нехай слухає, що Дух глаголе церквам.

3 І ангелові церкви в Сардах напиши: Се глаголе Той, що має сім духів Божих, і сім звізд. Знаю твої діла, що маєш ім'я, що живеш, а мертвий еси. 2 Будь чуйний, і утвірджуй інше, що має вмерти, бо не знайшов я, щоб діла твої були скінчені перед Богом. 3 Тим то згадай, як приняв і чув еси, і хорони, і покай ся, коли ж не чувати меш, прийду на тебе, як злодій, і не знати меш, якого часу прийду на тебе. 4 Та маєш не багато імен в Сардах, що не опоганили одеж своїх; вони ходити муть зо мною у білих, бо достойні. 5 Хто побідить, то з'одягнеть ся в білу одіж, і не витру ім'я його з книги життя, і визнаю ім'я його перед Отцем моїм, і перед ангелами Його. 6 Хто має ухо, нехай слухає, що Дух глаголе церквам. 7 ангелові церкви, що в Філадельфії, напиши: Се

глаголе Святий, Правдивий, що має ключ Давидів, котрий відчиняє, і ніхто не зачинить, і зачиняє, - і ніхто не відчинить: 8 Знаю твої діла; ось дав я перед тобою незачинені двері, і ніхто не може зачинити їх; ти малу маєш силу, а схоронив мое слово, і не відрік ся імені мого. 9 Ось, я дам, що дякі із збріози сатаниного, котрі зовуть себе Жидами, та ними не є, а брешуть; ось я зроблю, щоб вони прийшли, і поклонились перед ногами твоїми, і пізнали, то я полюбив тебе. 10 Яко ж хоронив еси слово терпилівости моєї, то й я тебе схороню від години спокуси, що має прийти на цілу вселенну, спокусити домуючих на землі. 11 Ось, ійду скоро; держи, що маєш, щоб ніхто не взяв вінця твого. 12 Хто побідить, зроблю його стовпом в храмі Бога моого, і вже не вийде геть; і напишу на ньому ім'я Бога моого, і ім'я города Бога моого, нового Єрусалиму, сходящого з неба від Бога моого, і ім'я моє нове. 13 Хто має ухо, нехай слухає, що Дух глаголе церквам. 14 І ангелові церкви Лаодикийської напиши: Се глаголе Амінь, съвідок вірний і правдивий, почин створіння Божого: 15 Знаю твої діла, що ти нії зимний ні гарячий; о, коли б ти був зимний або гарячий! 16 Тим то, яко ж літній еси, і нії зимний ні гарячий, викину тебе з уст моїх. 17 Бо кажеш: Я багатий, і збагатів, і нічого не потрібую; а не знаєш, що ти бідолашний, і мізерний, і вбогий, і сліпий і голий. 18 Раджу тобі купити в мене золото, огнем перечищене, щоб збагатив ся; і білу одіж, щоб з'одягнув ся, і не було видно сорому наготи твоєї; і маство від очей намости очі твої, щоб бачив. 19 Я, кого люблю, докоряю і караю; будь же ревній і покай ся. 20 Ось, стою під дверми і стукаю; коли хто почує мій голос, і відчинить двері, то ввійду до нього, і вечеряти му з ним, а він зо мною. 21 Хто побідить, дам йому сісти зо мною на престолі моїм, яко ж і я побідив, і сів з Отцем моїм на престолі Іого. 22 Хто має ухо, нехай слухає, що Дух глаголе церквам.

4 Після цього поглянув я, і ось, двері відчинені на небі, і перший голос, що я чув, якби (від) труби говорячо' зо мною, сказав: зайди сюди, і покажу тобі, що має бути після цього. 2 І зараз був я в дусі; і ось, престол стояв в небі, а, на престолі Сидячий; з а Сидячий був подібний видом до каменя яспісового і сардинового; і веселка кругом престола, подібна видом як смарганд. 4 А кругом престола двайцять і чотири престолів; а на престолах бачив я двайцять і чотири старців сидячих, з'одягнених у біді одежі; а на головах своїх мали золоті вінці. 5 А з того престола виходять блискавки, громи і голоси; і сім съвічників огняних горять перед престолом, а се сім духів Божих: 6 А перед престолом море шклянне, подібне до христалі. А в середині престола, і кругом престола четверо животних, повні очей зпереду і ззаду. 7 А перше животне подобне до лева, а друге животне подобне до теляти, а третє животне мало лице, як чоловік, а четверте животне подобне до летячого орла. 8 А четверо животних мали, кожне з осібна, по шість крил в окруж, а в середині повно очей; і не мають вони впокою день і ніч, говорячи: Съвят, съвят, съвят Господь Бог вседержитель, що був, і єсть, і прийде. 9 І, коли давали ті животні славу і честь, і подяку Сидячому на престолі, Живучому по вічні віки, (aiōn g165) 10 упали двайцять і чотири старці перед Сидячим на престолі, і покланялися Живучому по вічні віки, і кидали вінці

свої перед престолом, говорячи: (aiōn g165) 11 Достоєн еси. Господи, приняти славу і честь і силу; Ти бо створив еси усе, і волею Твоєю (усе) єсть, і створено.

5 І бачив я в правиці Сидячого на престолі книгу записану із середини і зверху, запечатану семи печатми. 2 І бачив я ангела сильного, покликуючого голосом великом: Хто достоєн розгорнути книгу, і розломити печаті її? 3 і ніхто не міг па небі, ані на землі, ані під землею, розгорнути книгу, ані заглянути до неї. 4 І я вельми плакав, що ніхто достойний не знайшов ся, щоб розгорнути і прочитати книгу, ані заглянути до неї. 5 І один із старців каже мені: Не плач; ось, побідив лев, що з роду Юдиного, корінь Давидів, щоб розгорнути книгу, і розломити сім печатей її. 6 І поглянув я, і ось, по середині між престолом і чотирма животними, і по середині старців, стоять Ягнятко, наче заколене, і мало сім рогів, і сім очей, а се сім духів Божих, що послані по цілій землі. 7 І прийшов, і взяв книгу з правиці Сидячого на престолі. 8 І коли взяв книгу, то чотири животні і двайцять чотири старці впали перед Агнцем, маючи кожний кобзу і чашу золоту, повну паощів, що були молитви съвітих. 9 І съпівають пісню нову, глаголючи: Достоєн еси приняти книгу, і створити печаті її, бо Ти був заколений, і відкупив еси нас Богу кровю свою, з усякого роду, і язика, і народу і поган, 10 і зробив еси нас Богу нашему царями і священиками; і царювати мем на землі. 11 І я бачив і чув голос ангелів многих кругом престола і животних, і старців; і було число їх тьма тьмами і тисячі тисячами, 12 глаголючи голосом великим: Достоєн Агнець, заколений, приняти силу й баґацтво, й премудрость, і кріпость, і честь і славу. 13 І всяке створіння, що в небі, і на землі, і під землею, і що на морю, і все, що в них, чув я, що говорило: Сидячому на престолі і Агнцеві благословенне, і честь, і слава і держава по вічні віки. (aiōn g165) 14 А четверо животних сказали: Амінь, а двайцять чотири старці упали, і поклонились Живучому по вічні віки.

6 І я бачив що створив Агнець одну з печатей і чув, як одно з животних сказало, наче громовим голосом: Прийди і подиви ся. 2 І поглянув, і ось, кінь білій, а, що сидів на ньому, мав лук; і дано йому вінець, і вийшов яко побідник, щоб побіждати. 3 і коли створив другу печать, чув я друге животне, що сказало: Прийди, і подиви ся. 4 І вийшов інший кінь рижий; а, що сидів на ньому, тому дано взяти впокій із землі, і щоб один одного вбивали; і дано йому великий меч. 5 І коли створив третю печать, чув я третє животне, що сказало: Прийди і подиви ся. І я поглянув, аж ось кінь карий, а, що сидів на ньому, мав вагу в руці своїй. 6 І почув я голос зпосеред чотирьох животних, що сказав: Mira пшениці за денар, і три міри ячменю за денар; і оліви і вина не марнуй. 7 І коли створив четверту печать, чув я голос четвертого животного, що сказало: Прийди і подиви ся. 8 І я поглянув, і ось, кінь блідий, а, що сидів верх него, ім'я йому смерть, а пекло слідом за ним; і дана йому власні вбивати на четвертій часті землі мечем, і голодом, і смертю, і звірми земними. (Hadēs g86) 9 І коли створив пяту печать, бачив я під жертвінєю душі убитих за слово Боже, і за съвідченне, котре мали; і покликнули голосом великим, говорячи: 10 Доки, Владико съвітий і правдивий, не будеш судити і мстити

за кров нашу над тими, що домують на землі? 11 I дано кожному одіж біл, і сказано їм, щоб впокоїлись ще малі час, доки не доповнить (числа) слуги-товариші їх, і брати їх, що мають бути вбиті, як і вони. 12 I поглянув я, коли створив шесту печать; і ось, трясене велике сталося, і сонце стало чорне, як верета волосінна, а місяць став, як кров, 13 а зорі небесні попадали на землю, як смоківниця, од великого вітру трясена, скидає свої недостиглі смокви. 14 A небо зникло, як лист звинутий, і всяка гора і виспа двигнулися із місць своїх; 15 і цари землі, і вельможі, і багаті, і тисячники, і сильні, і всякий невільник, і всякий вільний окрилися у печахах і скелях гірських, 16 і кажуть скелям і горам: Владіте на нас, і закрійте нас від лиця Сидячого на престолі, і від гніва Агнця, 17 бо прийшов великий день гніва Його, і хто може встояти?

7 A після цього бачив я чотирьох ангелів, що стояли на чотирьох краях землі, і держали чотири вітри землі, щоб не віяв вітер на землю, ані на море, ані на жадне дерево. 2 Ще бачив я іншого ангела, що виходив від сходу сонця, і мав печать Бога живого; і покликнув голосом великим до чотирьох ангелів, котрим дано шкодити на землі і на морю, глаголючи: з Не робіть шкоди вемлі ні морю, ні деревині, доки не попечатаем слуг Бога нашого на чолі їх. 4 I я чув число попечатаних, сто сорок і чотири тисяч попечатаних із усіх родів синів Ізраїлевих: 5 з роду Юдиного дванайцять тисяч попечатаних; з роду Рувимового дванайцять тисяч попечатаних; з роду Гадового дванайцять тисяч попечатаних; 6 з роду Асирового дванайцять тисяч попечатаних; 7 з роду Нефталимового дванайцять тисяч попечатаних; з роду Манассійого дванайцять тисяч попечатаних, з роду Симеонового дванайцять тисяч попечатаних; 8 з роду Левіїного дванайцять тисяч попечатаних; з роду Іссахарового дванайцять тисяч попечатаних; з роду Завулонового дванайцять тисяч попечатаних; з роду Йосифового дванайцять тисяч попечатаних; з роду Веняминового дванайцять тисяч попечатаних. 9 Після цього поглянув я, і ось, пребагато людей, котрих ніхто не міг перелічiti, з кожного народу, і роду, і людей, і язиків, стойти перед престолом і перед Агнцем, з'одягнені в одеї білі, а пальмові вітки в руках їх. 10 I покликували великом голосом, говорячи: Спасенне Богу нашему, сидячому на престолі, і Агнцеві. 11 I всі ангели стояли кругом престола і старці і чотирьох животних, і впали перед престолом на лиця свої, і поклонились Богу, 12 говорячи: Амінь, благословенне, і слава, і премудрость, і подяка, і честь, і сила і кріпость Богу нашему по вічні віки. Амінь. (aiōn g165) 13 I сказав один із старців, говорючи мені. Хто се, що з'одягнені в білі одеї, і звідкіля прийшли? 14 I я сказав: Добродію, ти знаєш; і рече мені: се, що прийшли з великого горя, і вимили вони одеї свої, і вибілили одеї свої кровю Агнця. 15 Тим то вони перед престолом Бога, і служять Йому день і ніч в храмі Його; і Сидячий на престолі оселить ся в них. 16 Вже не будуть голодні, ані жадні, ані падати ме на них сонце, ані жадна спека; 17 Агнець бо, що на середині престола, пасти ме їх, і водити ме їх до живих жерел вод; і Бог отре всяку слізину з очей їх.

8 I коли створив сему печать, стало мовчаннє на небі, близько пів години. 2 I я бачив сім ангелів, що стояли перед Богом, і дано їм сім труб. 3 I приступив інший ангел, і

став перед жертвінєю, маючи золоту кадильницю; і дано йому багато пахощів, щоб положив з молитвами усіх святих на жертвінно золоту, що перед престолом. 4 I зняв ся дим пахощів з молитвами святих, від руки ангела, перед Богом, 5 і взяв ангел кадильницю, і наповнив її огнем із жертвінні, і кинув на землю; і постали голоси, і громи, і блискавки і трясене. 6 I сім ангелів, що мали сім труб, готовились, щоб трубити. 7 I перший ангел затрубив, і постав град і вогонь, змішані з кровю; і спало на землю. I третя части деревини згоріла, і вся трава зелена згоріла. 8 I другий ангел затрубив, і наче велику гору, огнем розплалену, кинуло в море. I третя части моря стала кровю. 9 I погибла третя части створіння в морю, що мала життя, і третя части човнів знищена. 10 I третій ангел затрубив, і впала з неба велика зірка палаюча, як смолоскип, а впала на третю части рік і на жерела вод. 11 A ймѧ звізді Полін, і стала третя части вод наче полин, і многі люди померли од води, бо гірка була. 12 I четвертий ангел затрубив, і поражена стала третя части сонця, і третя части місяця і третя части звізд, щоб третя части їх затмілилась, і день щоб третю части не світів, так само й ніч. 13 I бачив я, і чув, як один ангел летів серед неба, і говорив великим голосом: Горе, горе, горе домуючим на землі від остальних голосів труби трьох ангелів, що мають трубити!

9 I п'ятий ангел затрубив, і я бачив звізду, що впала з неба на землю, і дано їй ключ від бездонного колодязя, (Abyssos g12) 2 і відчинив він бездонний колодязь; і знісся дим з колодязя, наче дим великої печі, і затмілилось сонце, і повітре від диму з колодязя. (Abyssos g12) 3 A з диму вийшла сарана на землю, і дана їй властъ, яко ж мають властъ скорпіони земні. 4 I сказано їм, щоб не шкодили трав земній, ані жодній зеленині, ані жодній деревині, тільки одним людям, що не мають печаті Божої на чолах своїх. 5 I дано їм, щоб не вбивали їх, а щоб мучили п'ять місяців; а мука від них, як мука від скорпиона, коли вкусить чоловіка. 6 I шукати муть в дні ті люде смерти, і не знайдуть її; і бажати муть вмерти, і втікати ме смерть від них. 7 A порода сарани наче то коні, приготовані до війни, а на головах її наче вінці подобаючі на золото, а лиця їх як лиця людські. 8 I мали волоссє, як волоссє жіноче; а зуби їх, наче левині, 9 і мали броні (панцири), наче броні залишні; а шум кріл їх, наче шум возів, коли багато коней біжуть на війну. 10 A хости у них подобні, як у скорпіонів, і жала були в хвостах їх; а властъ їх - шкодити людям п'ять місяців. 11 I мають над собою царя, ангела безодні; імѧ йому по єврейськи Агадон, а по грецьки має імѧ Аполлон (Губитель). (Abyssos g12) 12 Горе одно перейшло; ось, настигають ще два після цього. 13 I шостий ангел затрубив, і я почув один голос з чотирьох рогів золотої жертвінні, що перед Богом, 14 що глаголав шестому ангелу, котрий мав трубу: Розвяжи чотирьох ангелів, що звязані над великою рікою Євфратом. 15 розвязано чотирьох ангелів, що були приготовані на годину, і день, і місяць, і рік, щоб убили третю части людів. 16 A число вояська кінного двісті тисяч тисяч; і чув я число їх. 17 I так бачив я коні у впідінню, а ті, що сиділи на них, мали броні огні і гіяцинтові і сірчані, а голови коней, як голови левів, а з рогів їх виходить огонь, і дим, і сірка. 18 A від тих трьох убита третя части людей, від

огня, і від диму, і від сірки, виходячої з ротів їх. 19 Сила бо їх в роті (і в хвостах їх); хвости бо їх подобні зміям, маючи голови, котрими шкодять. 20 А останні люди, що не повбивані тими поразами, ані покаялись у ділах рук своїх, щоб не покланятись бісам, і ідолам золотим, і срібним, і мідяним, і камінним, і деревяним, котрі ані бачити не можуть, ані чути, ані ходити. 21 І не каялись в убийствах своїх, ані в чарах своїх, ані в блудодіяннях своїх, ані в крадіжках своїх.

10 І бачив я іншого ангела сильного, сходячого з неба, з'одягненого в хмару, а дуга над головою, а лице його, наче сонце, а ноги його, наче стовпі огні; 2 і мав він в руці своїй книжку розгорнуту, і поставив він ногу свою праву на море, а ліву на землю, з і покликнув великим голосом, наче лев рикає. І коли покликнув, тоді сім громів промовили своїми голосами. 4 І коли промовили сім громів своїми голосами, хотів я писати; і почув я голос з неба, що глаголав мені: Запечатай, що промовили сім громів, і не лиши сього. 5 І ангел, котрого я бачив, що стояв на морі і на землі, зняв руку свою до неба, 6 і покляв ся Живучим по вічні віки, котрий створив небо, і що в ньому, та землю, і що на ній, та море, і що в ньому: Що вже не буде часу; (aіon g165) 7 тільки в дні голосу семого ангела, коли буде трубити, скінчиться і тайна Божа, як благовістив слугам своїм пророкам. 8 голос, що я чув його з неба, знов розмовляв зо мною, і глаголав: Іди, візьми книжку розгорнуту з руки ангела, що стоїть на морю, і на землі. 9 І я пішов до ангела, кажучи йому: Дай мені книгу. І рече він мені: Возьми і з'їж її; і буде вона гірка в животі твоїм, а в устах твоїх буде солодка, як мед. 10 І приняв я книжку з руки ангела, і з'їв її; і була вона в устах моїх, як мед солодка; і коли з'їв її, то стало гірко в животі моїм. 11 І рече мені: Мусиш ти знов пророкувати про люде, і народи, і язикі, і царі многі.

11 І дано мені тростину, подібну до жезла; і стояв ангел глаголючи: Встань, і змір храм Божий, і жертвіно, і тих, що покланяються ся у ньому. 2 А двір, що навперід храма, викинь геть, і не мір його, бо він даний поганам; і топтати муть город съятий, місяців сорок і два. 3 І дам двом моїм съідкам, і пророкувати муть днів тисяч двісті шістдесят, з'одягнені у веретища. 4 Се дві оливині, і два съівнички, що перед Богом землі стоять. 5 А коли хто схоче з'обідити їх, то огнь вийде з уст їх, і пожере ворогів їх; і коли хто схоче з'обідити їх, то (й) він мусить таи бути вбитий. 6 Сі мають власть зачинити небо, щоб не йшов дощ за днів їх пророкування, і мають власть над водами, обернути їх у кров, і вдарити на землю всякою поразою, скільки раз схочуть. 7 А коли скінчять съідкування своє, то зъвір, вийшовши з безодні, заведе з ними війну, і побідить їх, і повбивав їх. (Abyssos g12) 8 А трупи їх будуть на улицих великого города, що зоветься духовно Содома й Єгипет, де і Господь, наш рознитий. 9 І бачити муть (многі) з людей, і родів, і язиків, і народів трупи їх три і пів дня, і не дозволять до гробів положити трупів їх. 10 І радувати муть ся над ними ті, що домують на землі, і веселити муть ся; і дари посилати муть один одному; бо сі два пророки мучили домуючих на землі. 11 А після трох і пів дня дух життя від Бота зійшов на них, і вони встали на ноги свої, а великий страх напав тих, що

виділі їх. 12 І почули голос великий з неба, що глаголав їм: Зійдіть сюди. І зйшли на небо в хмарі, і дивились на них вороги їх. 13 І постало тієї години велике трясене і десята частина города впала, і забило у трясеню сім тисяч імен людських; а другі полякися, і дали славу Богу небесному. 14 Горе друге перейшло; ось, горе трете настигає хутко. 15 І затрубив семий ангел, і постали велики голоси на небі, глаголючи: царства съівта стали (царствами) Господа нашого Його Христа, і царювати ме по вічні віки. (aіon g165) 16 А двайцять і чотири старці, що перед Богом сиділи на престолах своїх, впали на лиця свої, і поклонились Богу, 17 глаголючи: Дякуємо Тобі, Господи і Боже вседержителю, що еси, і був, і прийдеш, що приняв еси силу Твою велику і воцарив ся еси. 18 І розгнівілись погане, і настиг гнів твій, і пора мертвим суд приняти, і дати нагороду слугам твоїм пророкам, і съівтим, і боячим ся імені Твого, і малим, і великим, і знищити тих, що нищять землю. 19 І відчинив ся храм Божий в небі, і видно було ковчег завіту Його в храмі Його; і постали блискавки, і гуркіт і громи, і трясенне, і великий град.

12 І явилась велика ознака на небі, - жінка з'одягнена в сонце, а місяць під ногами її, а на голові її вінець з дванайцять звізд. 2 І бувши важкою, кричала в болещах, і мучилася породом. 3 І явилась друга ознака на небі; і ось, змій великий, червоний як огонь, у котрого голова сім і десять рогів, а на головах його сім корон. 4 А хвіст його тягнув третю частину зір із неба, і кинув їх на землю. І став змій перед жінкою, що мала родити, щоб, коли вродить, пожерти дитину її. 5 І породила сина, хлопяtko, що має пасти всі народи жезлом залізним; і взято дитяtko її до Бога і до престола Його. 6 А жінка втікла у пустиню, де мав місце, приготоване від Бога, щоб там кормили її днів тисяч двісті шістдесят. 7 І постала війна на небі. Михаїл і ангели його воювали проти змія, і змій воював і ангели його, 8 і не здоліли; ані місця вже не знайдено по них на небі. 9 скинутий змій великий, вуж вікодавній, званий дияволом і сатаною, що зводить цілу вселену, скинутий на землю, і ангели його з ним скинути. 10 І чув я голос великий, що говорив в небі: Тепер настало спасенне і сила і царство Бога нашого, і власті Христа Його; бо скинуто винувателя братів наших, що винував їх перед Богом нашим день і ніч. 11 І вони побідили його кровю Агнця, і словом съівдення свого, і не полюбили життя свого аж до смерті. 12 Тим то веселіте ся, небеса, і що домуєте в них. Горе живучим на землі і на морі, бо зійшов диявол до вас, маючи великий гнів; знає бо, що короткий йому час. 13 І коли увидів змій, що скинуто його на землю, погнав за жінкою, що породила хлопяtko. 14 І дано жінці дві крилі великого орла, щоб летіла в пустиню на своє місце, де б живилася пору, і пори, і половину пори, (далеко) від зазору вужа. 15 І пустив змій за жінкою з рота свою воду, наче ріку, щоб її в ріці втопити. 16 А земля помогла жінці; і створила земля уста свої, і випила ріку, которую пустив змій з рота свого. 17 І розлютив ся змій на жінку, і пішов провадити війну з іншими наасіння її, що хоронять заповіді Божі, і мають съівденене Ісуса Христа.

13 I став я на піску морському, і бачив зъвіра, що виходив з моря, в котрого сім голов і десять рогів; а на рогах його десять корон, а на головах його імена богохульні. 2 А зъвір, котрого я бачив, був подібний до рися, а ноги його як у ведмедя, а рот його як рот у лева. I дав йому змій силу свою, і престол свій, і велику властель. 3 I бачив я одну з голов його, наче на смерть вбиту, і смертна рана її вилічена, і дивувала ся ціла земля, (ідучи) в слід за зъвіром. 4 I поклонились змієві, що дав властель зъвірові; і поклонились зъвірові, говорячи: хто подібний зъвірові? хто може воювати з ним? 5 I дано йому уста, говорити велике й хулу; й дана йому властель провадити війну сорок і два місяці. 6 I відчинив він уста свої на хулу проти Бога, щоб хулити ім'я Його, і оселю Його і тих, що домують в небі. 7 I дано йому провадити війну з съвятыми, і побідити їх; і дана йому властель над всяким родом, і язиком, і народом. 8 I поклоняють ся йому всі, що домують на землі, котрих імена не написані в книзі життя Агнца, заколеного від основання съвіта. 9 Коли хто має ухо, нехай слухає. 10 Коли хто веде в полон, то пійде (сам) в полон; коли хто мечем вбиває, то мусить сам бути вбитий мечем. Осьде терпливість і віра съвятых. 11 I бачив я іншого зъвіра, що виходив із землі, а мав він два роги, подобні як у янгняти, а говорив як змій. 12 I всією властель первого зъвіра орудіє він перед ним; і наставляє землю і домуючих на ній, щоб покланялися первому зъвірові, в котрого сцілена смертна рана його. 13 I робить великі ознаки, так що вогонь зводить з неба на землю перед людьми. 14 I підманює домуючих на землі через ознаки, що дано йому робити їх перед зъвіром, говорячи домуючим на землі, щоб робили образ зъвіра, що має рану від меча, і ожив. 15 I дано йому вложити духа образов зъвіра, нехай би також говорив образ зъвіра, і робив, щоб, хто не поклонить ся перед образом зъвіра, був убитий. 16 I зробить він, щоб усім малим, і великим, і багатим, і вбогим, і вольним, і невольним дано пятно на правій руці їх, або на чолі їх. 17 I щоб ніхто не міг купувати або продавати, як тільки, хто має пятно або ім'я зъвіра, або число імені його. 18 Ось де премудрость. Хто має розум, нехай вилічить число зъвіра; се бо число чоловіче; і число його шістьсот шістьдесят і шість.

14 I поглянув я, і ось, Агнець стоїть на Х. горі Сіон, а з ним сто сорок чотири тисяч, у котрих імя Отця Його написано на чолі їх. 2 I чув я голос із неба, наче голос многих вод, і наче голос великого грому; і чув я голос кобзарів, що грали на кобзах своїх. 3 I съпівають, як би нову пісню, перед престолом, і перед чотирма животними і старцями. I ніхто не зміг навчитись пісні, тільки сто сорок чотири тисячі, що викуплені від землі. 4 Се що не опоганилися з жінками, вони бо чисті. Се що йдуть слідом за Агнцем, де б Він не йшов. Се що викуплені від людей, первістки Богу і Агнцеві. 5 I в устах їх не знайшов ся підстул; вони бо непорочні перед престолом Божим. 6 I бачив я іншого ангела, що летів серед неба, а в нього Євангелия вічна, що мав її благовістувати домуючим на землі, і всякому народові, і родові, і язикові, і людові, (aīōnios g166) 7 глаголючи голосом великим: Бій-те ся Бога, і дайте славу Йому, прийшла бо година суду Його; і покланяйтесь Тому, що створив небо і землю і море і жерела вод. 8 I другий ангел ішов слідом (за ними), глаголючи:

Упав, упав Вавилон, великий город, що пристрастним вином блудодіяння свого напоїв всі народи. 9 I третій ангел йшов слідом за ними, глаголючи голосом великим: Коли хто покланяється перед зъвіром і образом його, і приймає пятно на чоло своє, або на руку свою, 10 той пити ме також од вина гніва Божого, намішаного, напочленого в чашу гніва Його; і буде мучений в огні і сріці перед съвятыми ангелами і перед Агнцем. 11 A дим іх муки буде зноситься по вічні віки; і не мають впокою день і ніч ті, що покланяються зъвірові і образові його, і коли хто приймає пятно імені його. (aīōn g165) 12 Ось терпливість съвятых; ось ті, що хоронять заповіді Божі і віру Ісуса. 13 I чув я голос з неба, що глаголав мені: напиши: Блаженні мертві, що в Господеві вмирають від нині. Так глаголе Дух, щоб впокоїлись від трудів своїх; діла ж їх ідуть слідом за ними. 14 I поглянув я, і ось, біла хмара, а на хмарі сидів подібний Синові чоловічому, а на голові Його вінець золотий, а в руці Його гострий серп. 15 Ще інший ангел вийшов з храму і покликнув голосом великим до сидячого на хмарі: Пішли серпа твого, і жни; бо прийшла для тебе година жати, достигло бо живо землі. 16 I скинув сидячий на хмарі серп свій на землю, і земля була пожата. 17 I вийшов інший ангел із храму, що в небі, а мав і він гострий серп. 18 I вийшов інший ангел із жертвіні, в котрого властель над огнем, і покликнув покликом великим на того, що мав гострий серп, глаголючи: Пішли твій гострий серп і збирай грозна з виноградини земної, вже до доспілі грозна ті. 19 I кинув ангел серп свій на землю, і зібрав виноград земний, і кинув у велику винотоку гніва Божого. 20 I товчено остронь города в винотоці, і вийшла кров з винотоки аж по узди кінські на тисяч шістьсот стадий

15 I бачив я іншу ознаку на небі, велику і чудну; сім ангелів, а в них сім останніх пораз, котрими скінчиває гнів Божий. 2 I бачив я наче шклянне море, змішане з огнем і тих, що побідили зъвіра, і образ його, як стояли на шклянному морі, маючи кобзи Божі. 3 I съпівають пісню Мойсея, слуги Божого, і пісню Агнца, глаголючи: Великі і чудні діла Твої, Господи Боже Вседержителю; праведні і правдиві дороги Твої, Царю съвятых. 4 Хто не убоїться ся Тебе, Господи, і не прославить імені Твого? Ти бо один съвятий, бо всі народи прийдуть і поклоняються перед Тобою; бо Твої суди обявивись. 5 I після цього поглянув я, і ось, відчинив ся храм скині съвідчення на небі; 6 і вийшло сім ангелів, у котрих сім пораз, з храму, з'одягнені в чисту осяйну ллянку одежду, і підперезані по грудех золотими поясами. 7 I одно з чотирьох животних дало семи ангелам сім золотих чаш, повних гніва Бога живучого по вічні віки. (aīōn g165) 8 I наповнив ся храм димом слави Бога, і сили його; і ніхто не міг увійти в храм, доки не скінчилось сім пораз семи ангелів.

16 I почув я з храму великий голос, що глаголав семи ангелам: Ідіть і виливте чашу гніва Божого на землю. 2 I пійшов перший, і вилив чашу свою на землю, і обвинуло людей злім і лютим боляком, тих що мали пятно зъвіра, і покланялися образові його. 3 A другий ангел вилив чашу свою на море; і стала кров наче у мерця, і всяка душа жива вмерла в морі. 4 I третій ангел вилив чашу свою на ріки і жерела водні; і стала кров. 5 I чув я ангела вод, що глаголав: Праведний Ти, Господи, котрий єси, і був, і съвятий, що таке

судив єси; 6 кров бо съвятих і пророків пролили вони, тим і кров дав єси їм пити; вони бо достойні. 7 I чув я іншого, що з жертвії глаголав: Так, Господи, Боже Вседержителю, правдиві і праведні суди Твої. 8 А четвертий ангел вилив чашу свою на сонце; і дано йому пекти людей огнем. 9 I пекла людей велика спека, і вони хулили ім'я Бога, що мав власті над тими поразами, та не надумались дати Йому славу. (questioned) 10 А п'ятий ангел вилив чашу свою на престол зъвіра, і стало царство його темне. I кусали язики свої від болю; 11 і хулили Бога небесного задля болешливів своїх, і задля боляків своїх, а не покаялись від діл своїх. 12 А шостий ангел вилив чашу свою на велику ріку Євфрат; і висохла вода його, щоб готова була дорога царям, що зі сходу сонця. 13 I бачив я із рота змія, і з рота зъвіра, і з рота лжепророка три нечисті духи, подобні до жаб. 14 Се бо духи бісовські, що роблять ознаки, що виходять на царів землі і цілій вселенної, зібрати їх на війну в день той великий Бога Вседержителя. 15 Ось іду, як злодій; блаженний, хто чував, і хоронить одежду свою, щоб не ходити йому голим, і щоб не бачили сорому його. 16 I зібрах їх в одно місце, що зоветься по єврейськи Армагедон. 17 А семий ангел вилив чашу свою на повітре; і вийшов великий голос з храму небесного, від престола, глаголючи: Стало ся. 18 I постали голоси, і громи, і бліскавки, і трясення постало велике, якого не було, від коли люді на землі постали; таке трясення! таке велике! 19 I розпав ся великий город на три часті, і городи погані попадали; і про Вавилон великий згадано перед Богом, дати йому чашу вина лютості гніва його. 20 I всякий острів зник, і не знайдено гори. 21 I град великий, як сотна, упав з неба на людей; і хулили люди Бога задля градової порази, бо пораза граду вельми була велика.

17 I прийшов один із семи ангелів, що мали сім чаш, і говорив зо мною, глаголючи мені: Ходи, я покажу тобі суд блудниці великої, що сидить над многими водами; 2 з котрою блудили парі земні, і впливались вином блудодіяння її, ті, що домують на землі. 3 I повів мене духом у пустиню. I я бачив жінку, що сиділа на зъвірі кармазиновому, повному імен хули, в котрого сім голов і десять рогів. 4 А жінка з'одягнена в багряницю і кармазин, і озолочена золотом, і дорогим каміннем, і перлами, а в неї золота чаша в руці її, повна гидоти і нечистоти блудодіяння її, 5 а на чолі її ім'я написане: Тайна: Вавилон великий, мати блудницям і гидотам землі. 6 I бачте я, що жінка п'яна від крові съвятих, і від крові съвідків Ісусових; і дивував ся, бачивши її, дивом великим. 7 I рече. мені ангел: Для чого дивуєшся? Я тобі скажу тайну жінки, і зъвіра, що носить її, у котрого сім голов і десять рогів: 8 Зъвір, котрого ти бачив, був, і вже нема його, і має він вийти з безодні, та й іти в погибель; і будуть чудуватись домуючі на землі, (котрих імена не записані в книзі життя від основання съвіта,) бачивши зъвіра, що був, і нема його, хоч і єсть. (Abysos g12) 9 Ось розум, в котрого мудрість. Сім голов се сім гір, де жінка сидить на них, і царів сім; 10 п'ять упало, а один єсть, а інший ще не прийшов; і коли прийде, то не довго має він бути. 11 А зъвір, котрій був, і (котрого) нема, - він восьмий, та з сімох, і в погибель іде. 12 А десять рогів, що бачив їх, се десять парів, котрі ще не приняли царства, тільки приймуть власті

як царі, однієї години з зъвіром. 13 Ті мають одну думку і силу, і власті свою зъвірові передадуть. 14 Ті воювати муть з Агнцем, і Агнець побідить їх, бо Він Пан панів і Цар царів, а ті, що з Ним, покликані і вибрані і вірні. 15 I рече мені: Води, що ти бачив, де блудниця сидить, се люде, і громади, і народи і язики. 16 А десять рогів, що ти бачив на зъвірові, ті зненавидять блудницю, і спустошать її, і обнажати, і тіло її з'дяять, і спялять її в огні. 17 Бог бо, дав у серця їх, щоб чинили вію Його, і чинили однодушне, і дали царство своє зъвірові, доки не сповняться слова Божі. 18 А жінка, которую ти бачив, се город великий, що має царство над царями земними.

18 А після сього бачив я ангела, що сходив з неба, що мав велику власті; а земля освітилась від слави його. 2 I покликнув сильно голосом великим, глаголючи: Упав Вавилон, велика і став домівкою бісам і ховиском всякому духові нечистому, і ховиском всякій птиці нечистій і огидній. 3 Bo пристрасним вином блудодіяння свого напоїла всі народи, і царі земні блудили з нею, і купці земні з превеликої розкоші її збагатіли. 4 I чув я інший голос з неба, що глаголав: Вийди з неї, народе мій, щоб не мати вам спілки в гріхах її, і щоб не притягти вам пораз її. 5 Dійшли бо гріхи її аж до неба, і згадав Бог про неправди її. 6 Віддайте їй, яко ж вона віддавала вам; і подвоїть їй у двоє по ділам її; і в чаші, в котрій вона мішала, мішайте їй у двоє. 7 Скільки вона себе славила, і розкошувала, стільки завдаите їй муки і смутку. Bo в серці своїм говорить вона: Сиджу царицею, і я не вдова, і смутку не побачу. 8 Тим то прийдуть одного дня порази її: смерть і смуток і голод; і буде огнем спалена; сильний бо Господь Бог, що судить її, 9 I заплачути і заголосять по ній царі земні, що з нею блудили й розкошували, коли побачять дим пожару її, 10 oddaleni стоячи задля страху перед мукою її, говорячи: Горе, горе (тобі,) великий городе, Вавилоне, городе кріпкий, одній бо години настіг суд твій! 11 I купці земні заплачуть, і засумують по ній; товару бо їх ніхто вже не купить, 12 товару: золота, і срібла, і каміння дорогоого, і перед, і висону, і ба-грянції, і шовку, і кармазину, і всякого дерева пахучого, і всякого посуду з кости слонової, і всякого посуду з дерева дорогоого, і з міді, і з желіза, і з мрамора; 13 і цинамону, і пахощів, і міра, і ладану, і вина, і олив, і муки, і пшениці, і скоту, і овець, і коней; і возів, і тіл, і душ людських. 14 I овощі, бажання душі твоєї, відійшли від тебе, і все, що тучне і съвітле, відійшло від тебе, і вже більш не знайдеш того. 15 Купці сього всого, котрі збагатіли з неї, oddaleni стануть із страху перед мукою її, і будуть плакати, та сумувати, 16 ta казати: Горе, горе (тобі), городе великий, з'одягнений у висон, і багряницю, та кармазин, та озолочений золотом, і в каміннях дорогих, та перлах. 17 Одної бо години спустошено таке багацтво. I всякий керманич, і ввесь народ, що в кораблях, і корабельники і всі, що на морі орудують, стояли oddaleni, 18 і покликували, дивлячись на дим пожару його, і казали: котрій подібний городу великому? 19 I посипали попелом голови свої, і кликали плачути, та сумуючи, і казали: Горе, горе (тобі), городе великий, в котрому заботаті всі, що мають кораблі на морі, багацтвом твоїм; одної бо години спустошений! 20 Веселись над ним, небо і съвіті апостоли і пророки; Бог бо

суд ваш судив над нею. 21 І підняв один сильний ангел каменя, наче млинового, великого, і кинув у море, глаголючи: З таким розгоном буде кинутий Вавилон, великий город, і вже більш його не знайдуть. 22 І голосу кобзарів, і съпіваків, і сопільників, і трубачів вже не буде більш чути у тобі, і вже жоден іскусник від жодного іскуства не знайдеться ся у тебе, й голосу млинового каменя не буде вже чути у тебе, 23 і съвітло съвічника вже не засьвітить у тебе, й голосу жениха й невісти не буде вже чути у тебе; твої були вельможі земні, і твоїми чарами зведені всі народи. 24 І в ньому знайдена кров пророків і съвітих, і всіх вбитих на землі.

19 А після цього чув я наче грімкий голос великого народу в небі, що казав: Алилуя! Спасенне і слава і честь і сила Господові Богу нашому; 2 правдиві бо і праведні суди Його, що осудив велику блудницю, котра псуvalа землю блудодіянням своїм; і помстив кров слуг своїх од руки її. 3 і сказали у друге: Алилуя! а дим її сходить на вічні віки. (aіðn g165) 4 І впали двайцять і чотири старці, і чотири животні, і поклонилися Богу, сидячому на престолі, глаголючи: Амін! Алилуя! 5 А з престола вийшов голос і глаголав: Хваліте Бога нашого, всі слуги Його, і бояці ся Його, і малі і велики. 6 І чув я наче голос народу великого, і наче голос многих вод, і наче голос сильних громів, що казали: Алилуя! обняв бо царство Господь Бог Вседержитель. 7 Радуимо ся і веселімо ся, і даймо славу Йому; прийшло бо весілле Агнця, і жена Його приготовила себе. 8 І дано їй, щоб з'одягна ся у виссон чистий і съвітлий; виссон бо оправданне съвітих. 9 І рече мені: напиши: Блаженні, хто покликаний на вечерю весілля Агнцевого. І рече мені: сі слова Божі правдиві. 10 І впав я до ніг його, поклонитись йому; і рече мені: Ні, глянь, я слугати варши твій і батьків твоїх, що мають съвідченіс Ісусове. Богу кланяй ся; съвідченіс бо Ісусове - дух пророцтва. 11 І бачив я відчинене небо, і ось, кінь білий, а що сидів на ньому, Того зовуть Вірним і Правдивим, а судить Він і воєдо правді. 12 Очи ж у Нього, як огнина поломін, а на голові Його много корон; а мав Він ім'я написане, котрого ніхто не зів, як тільки Він сам. 13 А з'одягнений Він в одежу, закрашенню кровю, а ім'я Його зоветь ся: Слово Боже. 14 А війська, що на небі, йшли слідом за Ним на білих конях, з'одягнені на виссон білий і чистий. 15 Аз уст Його виходить меч гострий, щобним побити поган; а сам Він пасти ме їх жезлом желізним; і вам товче винотоку вина лютості і гніва Бога Вседержителя. 16 А на одежі в Нього, і на поясниці в Нього ім'я написане: Цар царів, і Пан панів. 17 І бачив я одного ангела, що стояв на сонці; і кликав він голосом великим, глаголючи усьому птаству, що літало посеред неба: Ходіть і зберіться на вечерю великого Бога, 18 щоб істі тіла царів, і тіла тисячників, і тіла сильних, і тіла коней, і тих, що сидять на них, і тіла всіх вольних і невольних, і маліх і великих. 19 І бачив я зъвіра, і царі земні, і війська їх зібрані, щоб воювати війну з сидячим на коні, і з військом Його. 20 І схоплено зъвіра, а з ним лжепророка, що робив ознаки перед ним, котрими зводив тих, що приняли пятно зъвіра, і що покланялися образові його. Живцем вкинуто обох в озеро огняне, палаюче сіркою. (Limnē Pyr g3041 g4442) 21 І другі побиті мечем сидячого на коні, що виходив з уст Його; і все птаство насилилось тілами їх.

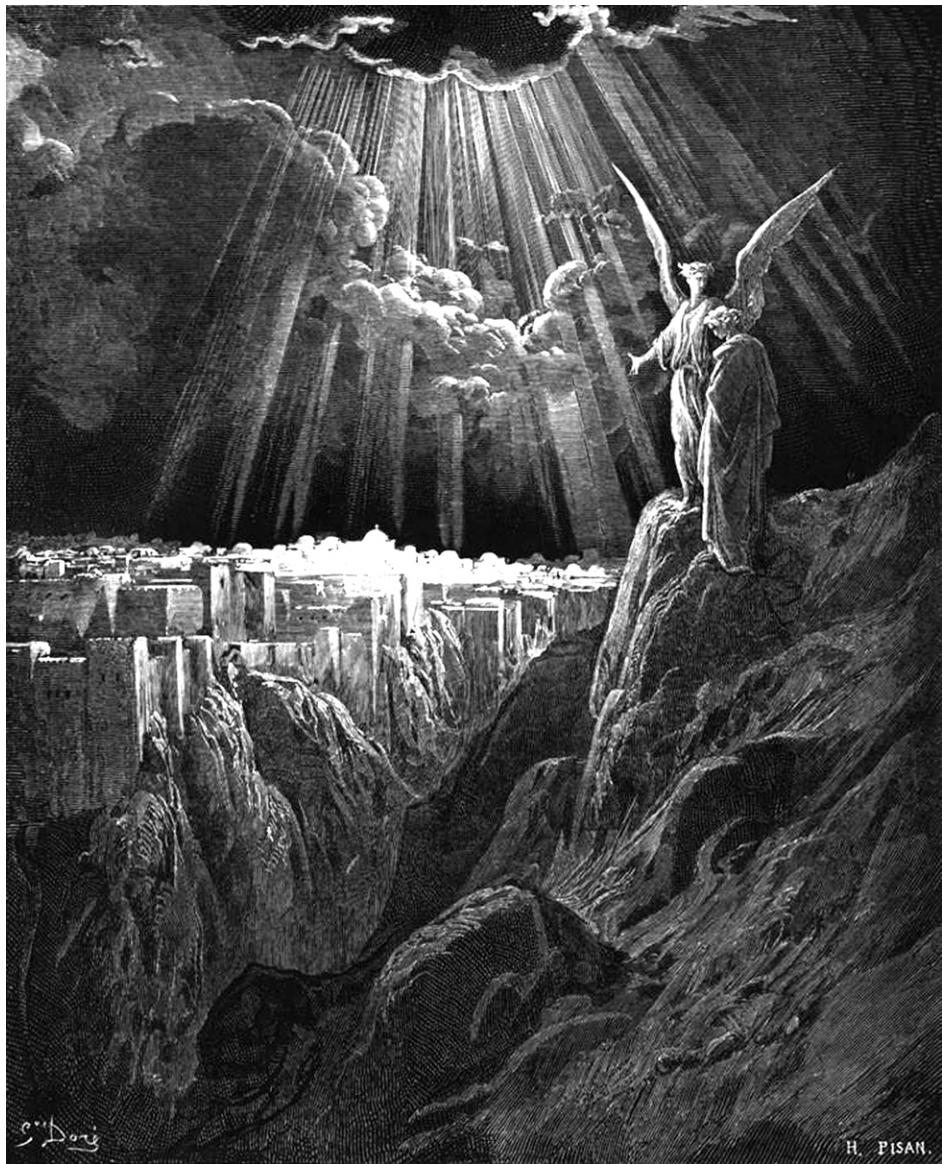
20 І бачив я ангела, що сходив з неба, і мав ключ від безодні, і ланцюг великий в руції своїй. (Abyssos g12) 2 І схопив змія, вужа вікодавнього, що то диявол і сатана, і звязав його на тисяч років; з і вкинув його у безодню, і зачинив його і запечатав над ним, щоб не зводив більше народи, доки не скінчиться тисяч років; а після цього має бути розвязаний на короткий час. (Abyssos g12) 4 І бачив я престоли, і посидали на них, і дано їм суд; також (бачив) душі тих, що постинено їх задля съвідчення Ісусового, і задля слова Божого, і що не покланялися зъвірові ані образові його, і не приняли пятна на чоло своє і на руку свою; і жили і дарювали з Христом тисяч років. 5 А остатальні мертві не ожили, доки не скінчиться тисяч років. Се перве воскресенне. 6 Блаженний і съвітий, хто має честь у первому воскресенню; над сими друга смерть не має власти, а будуть съвіщениками Божими і Христовими, і царювати муть з Ним тисяч років. 7 І коли скінчиться тисяч років, буде випущений сатана з темниці своєї, 8 і вийде зводити народи на чотирьох краях съвіта, Гога і Магога, і збирати їх на війну, котрих число як пісок морський. 9 І вийшли на ширину землі, і обступили табор съвітих, і город любий; і зійшов огонь від Бога з неба, і пожер їх. 10 А диявола, що зводив їх, вкинуто в озеро огняне і сірчане, де зъвір і лжепророк; і будуть мучитись день і ніч по вічні віки. (aіðn g165, Limnē Pyr g3041 g4442) 11 І бачив я престол великий білий, і Сидячого на ньому, від котрого лиця утікла земля і небо, і місця не знайдено їм. 12 Також бачив я мертвих, малих і великих, що стояли перед Богом, і розгорнуто книги; ще іншу книгу розгорнуто, то есть життя; і суджено мертвих з того, що написано в книгах, по ділам їх. 13 І дало море мертвих, що в ньому, і смерть і пекло дали мертвих, що в них; і суджено їх, кожного по ділам їх. (Hadēs g86) 14 А смерть і пекло вкинуто в озеро огняне. Се друга смерть. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) 15 А коли кого не знайдено написаного в книзі життя, то вкинуто його в огняне пекло. (Limnē Pyr g3041 g4442)

21 І бачив я нове небо й нову землю, перве бо небо і перва земля перейшла, а моря вже більше не було. 2 А я Йоан бачив город той съвітий, новий Єрусалим, що сходив від Бога з неба, приготований, як невіста укращена чоловікові своєму. 3 І чув я голос великий з неба, що глаголав: Ось, оселя Божа з людьми, і, домувати ме з ними; а вони будуть Його люде, і сам Бог буде з ними, Бог їх. 4 І обітре Бог ускуя сльозу з очей їх; і смерти більш не буде; ані смутку, ані крику, ані труду не буде вже; перве бо минуло. 5 І рече Сидячий на престолі: Ось, усе нове роблю. І рече мсні: Напиши; сі слова правдиві і вірні. 6 І рече мені: Стало ся! Я Альфа і Омега, почин і конець. Я дам жадному з жерела води життя дармо. 7 Хто побідить, наслідить усе, і я буду йому Бог, а він буде мені син. 8 А боязким, і невірним, і огідним, і душогубцям, і блудникам, і чарівникам, і ідолським служителям, і веїм ложникам часть їх в озері, палаючому огнем і сіркою, що есть смерть друга. (Limnē Pyr g3041 g4442) 9 І приступив до мене один із семи ангелів, що мають сім чаши, повні семи пораз останніх, і говорив зо мною, глаголючи: Ходи, покажу тобі невісту, жену Агнця. 10 І поніс мене духом на гору велику, і високу, і показав мені город великий, съвітий Єрусалим, що сходив з неба від Бога, 11 і

мав славу Божу; а съвітло Його подібне до найдорощого каменя наче до каменя ясписового, як хрішталь блискучого, 12 а мав він мур великий і високий, мав дванайцять воріт, а на воротах дванайцять ангелів, та й імена написані, котрі були дванайцять роди синів Ізраїлевих. 13 Від сходу троє воріт, від півночі троє воріт, від півдня троє воріт, від заходу троє воріт. 14 А мур города мав дванайцять підвалин, а на них імена дванайцяті апостолів Агнця. 15 А той, хто говорив зо мною, мав золоту тростину, щоб змірити город і ворота його, і мур його. 16 А город той четверокутний, а довжина його стілька, скілька ширина. І змірив город тростиною на дванайцять тисяч стадій; довжина, і ширина і вишина його однакі. 17 І змірив мур його на сто сорок чотири локоти міри чоловічої, котра була ангельська (міра). 18 А була будівля муру його ясписова, а город - золото чисте, подібне до чистого шкла. 19 А підвалини муру городського всяким дорогам каміннем украсін. Перва підвальна яспис, друга сафір, третя халькідон, четверта смарагд, 20 пята сардоніх, шеста сард, сема хризоліт, восьма бериль, девята топаз, десята хризопрас, одинайцята гіякінит, дванадцята аметист. 21 А дванайцять воріть то дванайцять перед. А кожні ворота з однієї перли. А вулиця города - то золото чисте, як шкло просяйне. 22 А храму не бачив я в ньому; бо Господь Бог Вседержитель - його храм, і Агнець. 23 І не потрібє город той сонця, ані місяця, щоб съвітили в ньому, бо слава Божа осъвітила його, а съвітильник його - Агнець. 24 А народи, що будуть спасені, ходити муть у съвітлі його; а царі земні принесуть славу і честь свою до нього. 25 А ворота його не будуть зачинятись дніми; ночі бо не буде там 26 І принесуть славу і честь народів до него 27 І не ввійде до него ніщо погане, ані хто робить гидоту та лож, тільки ті, що написані в книзі життя Агнцевій.

22 І показав мені чисту ріку води життя, ясну як хрішталь, що виходила з престола Божого і Агнцевого. 2 А посеред улиці його, та й по сей і по той бік ріки - дерево життя, що родить овоці дванайцять (раз), і що місяця свій овоць дає, а листє з дерева на сціленнє поган. 3 І вже більш не буде жодного проклону; а престол Бога і Агнця буде в ньому, і слуги Його служити муть Йому 4 І побачять лице Його, а ім'я Його на чолах їх. 5 І ночі не буде там; і не потрібувати муть съвічника і съвітла сонця, бо Господь Бог осъвічує їх; і царювати муть по вічні віки. (aiōn g165) 6 І рече мені: Сі слова вірні і правдиві; і Господь, Бог съвітих пророків, післав ангела свого, показати слугам своїм, що мав незабаром бути. 7 Ось прийду незабаром. Блаженний, хто хоронить слова пророцтва книги сієї. 8 А Я Йоан, що бачив се і чув; і коли чув я, і бачив, упав я поклонитись перед ногами ангела, що мені се показував. 9 І каже мені: ні, глянь, я бо слуга-товариш твій, і братів твоїх пророків, і тих, що хоронять слова книги сієї: Богу поклони ся. 10 І глаголе мені: Не печатай слів пророцтва книги сієї; час бо близько. 11 Хто з'обіжає, нехай ще з'обіжає, і хто поганий, нехай ще опоганюється; і хто праведний, нехай ще оправдується, і хто съвітий, нехай ще осъвячується. 12 І ось, я прийду хутко, і заплата моя зо мною, щоб віддати кожному, яко ж буде діло його. 13 Я Альфа і Омега, почин і конець, Первий і Останній. 14 Блаженні, що творять заповіді Його, щоб мали власть

до дерева життя, і увійшли ворітьми в город. 15 А на дворі будуть пси, і чарівники, і перелюбника, і душогубці, і ідолські служителі, і кожен, хто любить і робить лож. 16 Я Ісус післав ангела мого, съвідкувати вам усе по церквах. Я - корінь і рід Давидів, зоря ясна і рання. 17 А Дух і невіста глаголють: Прийди! і хто чув, нехай каже: Прийди! Хто жадний, нехай прийде, а хто хоче, нехай приймає воду життя дармо. 18 Съвідкую ж також кожному, хто слухає словес пророцтва книги сієї: коли хто долежить до съого, доловить Йому Бог і пораз, що написані в книзі сій. 19 Коли ж хто уйме від словес книги пророцтва съого, уйме Бог часть його з книги життя, і з города съвітого, та й з того, що написано в книзі сій. 20 Сей, що про се съвідкує, глаголе: Так, прийду хутко! Амінь. О, прийди, Господи Ісусе! 21 Благодать Господа нашого Ісуса Христа з усіма вами. Амінь.

А я Йоан бачив город той съятий, новий Єрусалим, що сходив від Бога з неба, приготований, як невіста укращена чоловікові своєму. І чув я голос великий з неба, що глаголав: Ось, оселя Божа з людьми, і, домувати ме з ними; а вони будуть Його люде, і сам Бог буде з ними, Бог їх.

Об'явлення 21:2-3

Керівництво для Читачів

Український at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of ten special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *“As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.”* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *“And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.”* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *“Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.”* 2 Timothy 2:15. *“God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,”* 2 Peter 1:4-8.

Глосарій

Український at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates ten special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 63 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Strong's: g12

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios

Language: Koine Greek

Speech: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Strong's: g126

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn

Language: Koine Greek

Speech: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Strong's: g165

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios

Language: Koine Greek

Speech: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Strong's: g166

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

Geenna

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Strong's: g1067

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Strong's: g86

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Strong's: g3041 g4442

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol

Language: Hebrew

Speech: proper noun, place

Usage: 65 times in 17 books, 50 chapters, and 63 verses

Strong's: h7585

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Strong's: g5020

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Глосарій +

AionianBible.org/Bibles/Ukrainian---Ukrainian-NT/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 63 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Від Луки 8:31
До римлян 10:7
Об'явлення 9:1
Об'явлення 9:2
Об'явлення 9:11
Об'явлення 11:7
Об'явлення 17:8
Об'явлення 20:1
Об'явлення 20:3

Дії 3:21
Дії 15:18
До римлян 1:25
До римлян 9:5
До римлян 11:36
До римлян 12:2
До римлян 16:27
1 до коринтян 1:20
1 до коринтян 2:6
1 до коринтян 2:7
1 до коринтян 2:8
1 до коринтян 3:18
1 до коринтян 8:13
1 до коринтян 10:11
2 до коринтян 4:4
2 до коринтян 9:9
2 до коринтян 11:31
До галатів 1:4
До галатів 1:5
До ефесян 1:21
До ефесян 2:2
До ефесян 2:7
До ефесян 3:9
До ефесян 3:11
До ефесян 3:21
До ефесян 6:12
До філіп'ян 4:20
До колоссян 1:26
1 Тимофію 1:17
1 Тимофію 6:17
2 Тимофію 4:10
2 Тимофію 4:18
До Тита 2:12
До євреїв 1:2
До євреїв 1:8
До євреїв 5:6
До євреїв 6:5
До євреїв 6:20
До євреїв 7:17
До євреїв 7:21
До євреїв 7:24
До євреїв 7:28
До євреїв 9:26
До євреїв 11:3
До євреїв 13:8
До євреїв 13:21
1 Петра 1:23

1 Петра 1:25
1 Петра 4:11
1 Петра 5:11
2 Петра 3:18
1 Івана 2:17
2 Івана 1:2
Юда 1:13
Юда 1:25
Об'явлення 1:6
Об'явлення 1:18
Об'явлення 4:9
Об'явлення 4:10
Об'явлення 5:13
Об'явлення 7:12
Об'явлення 10:6
Об'явлення 11:15
Об'явлення 14:11
Об'явлення 15:7
Об'явлення 19:3
Об'явлення 20:10
Об'явлення 22:5

aīdios

До римлян 1:20
Юда 1:6

1 Петра 1:25
1 Петра 4:11
1 Петра 5:11
2 Петра 3:18
1 Івана 2:17
2 Івана 1:2
Юда 1:13
Юда 1:25
Об'явлення 1:6
Об'явлення 1:18
Об'явлення 4:9
Об'явлення 4:10
Об'явлення 5:13
Об'явлення 7:12
Об'явлення 10:6
Об'явлення 11:15
Об'явлення 14:11
Об'явлення 15:7
Об'явлення 19:3
Об'явлення 20:10
Об'явлення 22:5

aiōnios

Від Матвія 18:8
Від Матвія 19:16
Від Матвія 19:29
Від Матвія 25:41
Від Матвія 25:46
Від Марка 3:29
Від Марка 10:17
Від Марка 10:30
Від Луки 10:25
Від Луки 16:9
Від Луки 18:18
Від Луки 18:30
Від Івана 3:15
Від Івана 3:16
Від Івана 3:36
Від Івана 4:14
Від Івана 4:36
Від Івана 5:24
Від Івана 5:39
Від Івана 6:27
Від Івана 6:40
Від Івана 6:47
Від Івана 6:54
Від Івана 6:68

aiōn

Від Матвія 12:32
Від Матвія 13:22
Від Матвія 13:39
Від Матвія 13:40
Від Матвія 13:49
Від Матвія 13:19
Від Матвія 21:19
Від Матвія 24:3
Від Матвія 28:20
Від Марка 3:29
Від Марка 4:19
Від Марка 10:30
Від Марка 11:14
Від Луки 1:33
Від Луки 1:55
Від Луки 1:70
Від Луки 16:8
Від Луки 18:30
Від Луки 20:34
Від Луки 20:35
Від Івана 4:14
Від Івана 6:51
Від Івана 6:58
Від Івана 8:35
Від Івана 8:51
Від Івана 8:52
Від Івана 9:32
Від Івана 10:28
Від Івана 11:26
Від Івана 12:34
Від Івана 13:8
Від Івана 14:16

Від Івана 10:28
Від Івана 12:25
Від Івана 12:50
Від Івана 17:2
Від Івана 17:3
Дії 13:46
Дії 13:48
До римлян 2:7
До римлян 5:21
До римлян 6:22
До римлян 6:23
До римлян 16:25
До римлян 16:26
2 до коринтян 4:17
2 до коринтян 4:18
2 до коринтян 5:1
До галатів 6:8
2 до колунян 1:9
2 до колунян 2:16
1 Тимофію 1:16
1 Тимофію 6:12
1 Тимофію 6:16
1 Тимофію 6:19
2 Тимофію 1:9
2 Тимофію 2:10
До Тита 1:2
До Тита 3:7
До Філімона 1:15
До єреїв 5:9
До єреїв 6:2
До єреїв 9:12
До єреїв 9:14
До єреїв 9:15
До єреїв 13:20
1 Петра 5:10
2 Петра 1:11
1 Івана 1:2
1 Івана 2:25
1 Івана 3:15
1 Івана 5:11
1 Івана 5:13
1 Івана 5:20
Юда 1:7
Юда 1:21
Об'явлення 14:6

Geenna

Від Матвія 5:22
Від Матвія 5:29
Від Матвія 5:30
Від Матвія 10:28
Від Матвія 18:9
Від Матвія 23:15
Від Матвія 23:33
Від Марка 9:43
Від Марка 9:45
Від Марка 9:47

Від Луки 12:5
Якова 3:6
Hades
Від Матвія 11:23
Від Матвія 16:18
Від Луки 10:15
Від Луки 16:23
Дії 2:27
Дії 2:31
1 до коринтян 15:55
Об'явлення 1:18
Об'явлення 6:8
Об'явлення 20:13
Об'явлення 20:14

Limnē Pyr

Об'явлення 19:20
Об'явлення 20:10
Об'явлення 20:14
Об'явлення 20:15
Об'явлення 21:8
Sheol
Буття 37:35
Буття 42:38
Буття 44:29
Буття 44:31
Числа 16:30
Числа 16:33
Повторення Закону 32:22
1 Самуїлова 2:6
2 Самуїлова 22:6
1 царів 2:6
1 царів 2:9
Йов 7:9
Йов 11:8
Йов 14:13
Йов 17:13
Йов 17:16
Йов 21:13
Йов 24:19
Йов 26:6
Псалми 6:5
Псалми 9:17
Псалми 16:10
Псалми 18:5
Псалми 30:3
Псалми 31:17
Псалми 49:14
Псалми 49:15
Псалми 55:15
Псалми 86:13
Псалми 88:3
Псалми 89:48
Псалми 116:3
Псалми 139:8

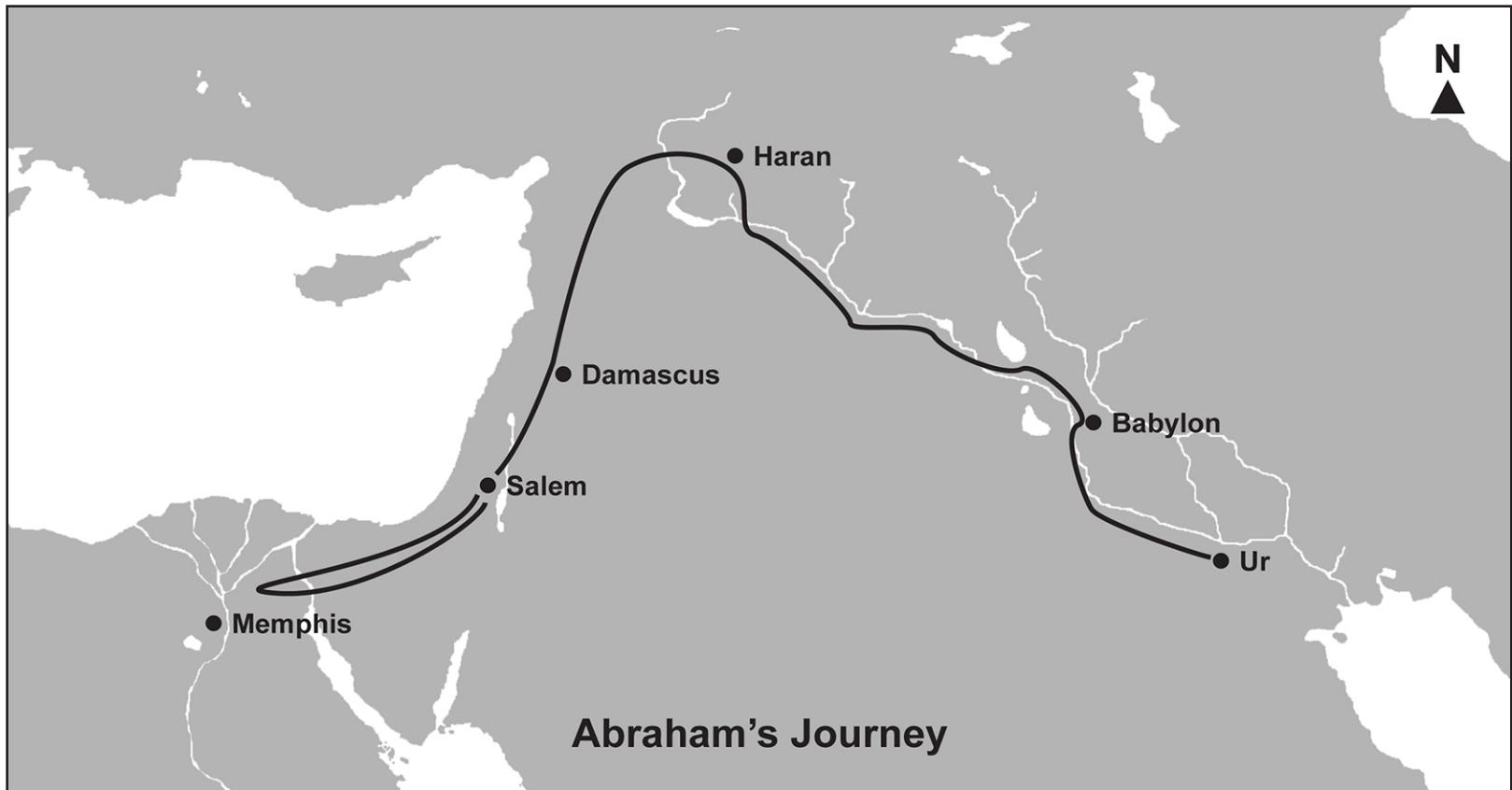
Псалми 141:7
Приповісті 1:12
Приповісті 5:5
Приповісті 7:27
Приповісті 9:18
Приповісті 15:11
Приповісті 15:24
Приповісті 23:14
Приповісті 27:20
Приповісті 30:16
Екклезіяст 9:10
Пісня над піснями 8:6
Ісая 5:14
Ісая 14:9
Ісая 14:11
Ісая 14:15
Ісая 28:15
Ісая 28:18
Ісая 38:10
Ісая 38:18
Ісая 57:9
Єзекійль 31:15
Єзекійль 31:16
Єзекійль 31:17
Єзекійль 32:21
Єзекійль 32:27
Осія 13:14
Амос 9:2
Йона 2:2
Авакум 2:5

Tartaroō

2 Петра 2:4

Questioned

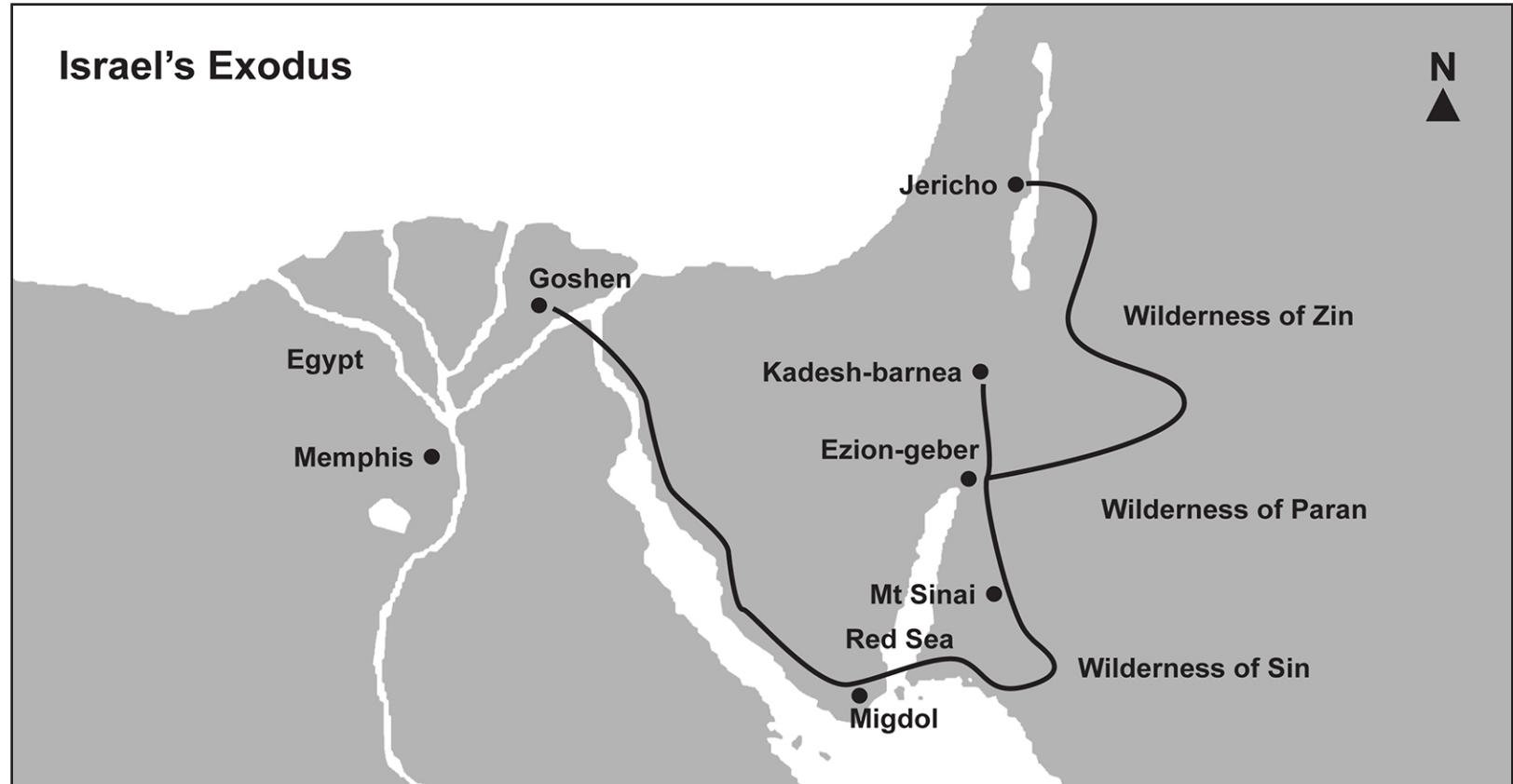
2 Петра 2:17
Об'явлення 16:9

Вірою, покликаний Авраам, послухав, щоб вийти на те місце, котре мав прийняти в насліддє, і вийшов, не знаючи, куди йде. - До єvreїв 11:8

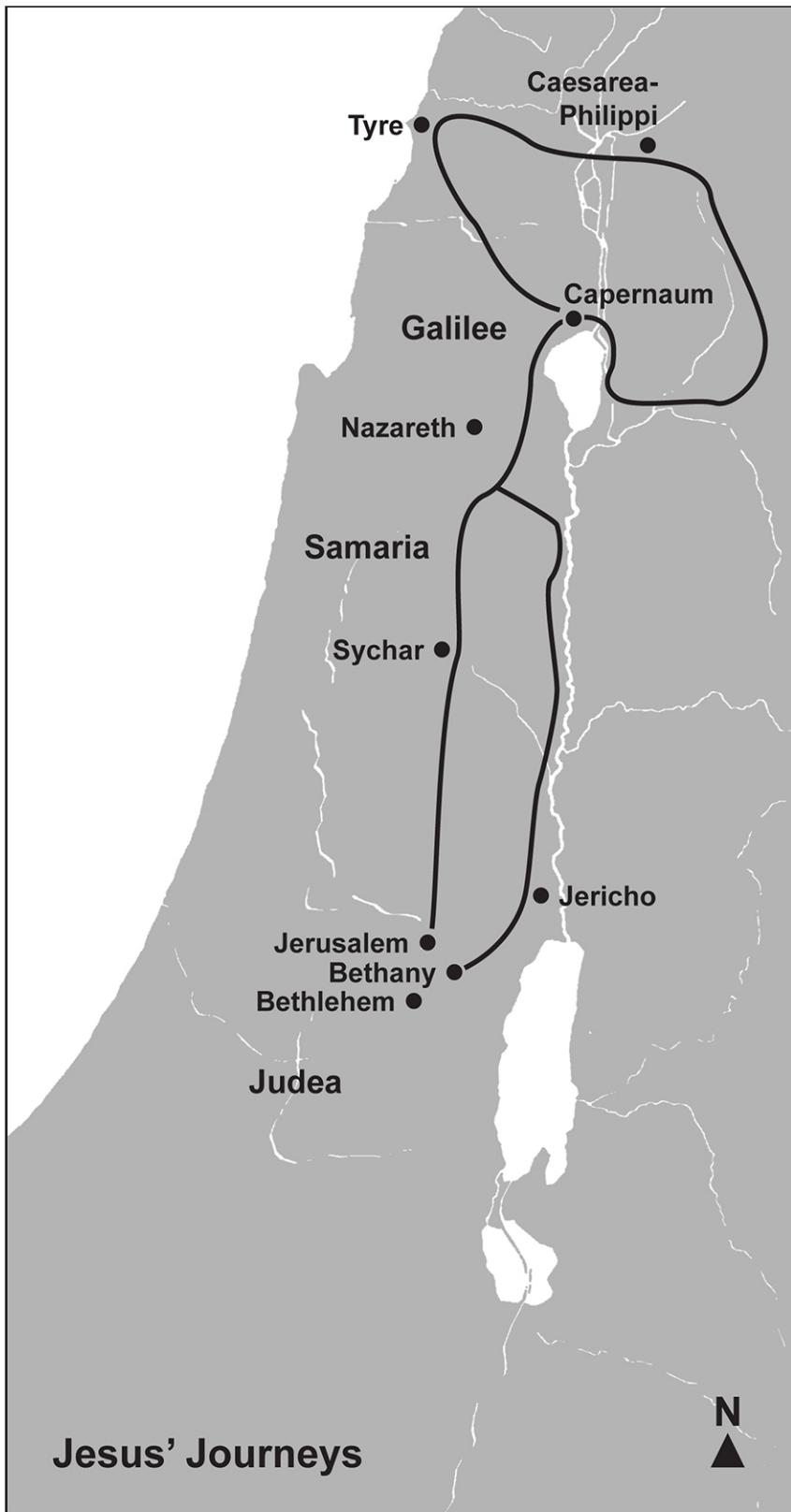
Israel's Exodus

N

І сталося, коли фараон відпустив був той народ, то Бог не повів іх дорогою землі філістимської, хоч була близька вона.

Бо Бог сказав: Щоб не пожалкував той народ, коли він побачить війну, і не вернувся до Єгипту. - Вихід 13:17

Бо Й Син чоловічий не прийшов, щоб служено йому, а служити й дати душу свою викуп за множих. - Від Марка 10:45

Jesus' Journeys

Павел, слуга Ісуса Христа, покликаний апостол, вибраний на благовістуваннє Боже, - До римлян 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyred in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyred in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis reaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Paul imprisoned in Rome, Italy
52	Titus destroys the Jewish Temple
39	Thomas reaches Malabar, India
33	Peter reaches Gentile Cornelius
	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ►			Genesis 1:26 - 2:3		Mankind is created in God's image, male and female He created us							
How are we sinful? ►			Romans 5:12-19		Sin entered the world through Adam and then death through sin							
Where are we? ◀			When are we? ▼									
			Innocence		Fallen			Glory				
Who are we? ►	God	Eternity Past	Creation 4004 B.C.	Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth				
		Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light			Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City				
		Son			John 8:58 Pre-incarnate	John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise					
		Holy Spirit			Psalm 139:7 Everywhere	John 14:17 Living in believers						
	Mankind	Living			Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth							
		Deceased believing			Luke 16:22 Blessed in Paradise							
		Deceased unbelieving			Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment							
	Angels	Holy	Genesis 1:1 No Creation No people		Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command			Matthew 25:41 Revelation 20:10 Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels				
		Imprisoned			2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus							
		Fugitive			Revelation 20:13 Thalaasa							
		First Beast			1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind							
		False Prophet			Revelation 19:20 Lake of Fire							
		Satan			Revelation 20:2 Abyss							
Why are we? ►			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7		For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all							

Ійдіть же навчайте всі народи, хрестячи їх в імя Отця, і Сина, ѹ святого Духа, - Від Матвія 28:19